

viduas sub tutela episcoporum esse decrevit, et eos ad sæcularia judicia trahi modis omnibus interdixit. Quemlibet autem ducem vel alium contra hæc agentem, excommunicandum esse decrevit; perseverantem vero anathematis vinculo innodandum.

Idem inter cætera de decimis sacerdotibus dandis ita præcepit. Quas scilicet decimas unumquemque fidelem illi sacerdoti dare censuimus, in cujus parochia eum procul dubio constat sub episcopi proprii ditione (a), quia ad hoc recipiendum ab episcopo suo est constitutus, manere, et ideo nullum alterius dioceseos sacerdotem aut Levitam alteri jure ea novum (b) debita hujusmodi audire impudenter, vel temere quærere, aut accipere damnationem vel donationem (c). Eum vero qui aliter

cum Baronio crederet ex hoc facto fabulam de Joanne VIII, non papa, sed papissa, originem sumpsisse, non male fortasse sentiret. Hæc ex Niceta et Aimoio Baron. tom. X in Vite Joannis. Sev. BİN.

A dare vel accipere præsumpserit, ecclesiastica communione tandiu judicamus manere privatum, donec secundum hoc nostræ apostolicæ auctoritatis capitulum studuerit agere.

Hujus temporibus Ludovicus imperator, ab Adal-giso Beneventano duce constrictus, timore vitæ, jurejurando firmavit, nunquam se Beneventi fines ultra intraturum, neque ex periculo injuriæ tunc sibi illatæ vindictam aliquando exacturum. Ab hoc autem juramento postmodum prædictus papa eum Romæ absolvit auctoritate Dei et sancti Petri, affirmans nihil sibi obesse, quod ob mortis periculum evadendum coactus fecerat, nec sacramentum essendum quod contra salutem reipublicæ, quam cum multis execrationibus, fuerit prolatum.

(a) Locus mendosus.

(b) *Ea novum*. Forte *canonum*.

(c) Forte tantum *donationem*.

JOANNIS PAPÆ VIII EPISTOLÆ ET DECRETA

ORDINE CHRONOLOGICO DIGESTA.

(Epistolas seu decreta quibus fontem unde hausimus non inscribimus, Conciliis Mansi ascribas.)

PHILIPPI JAFFE MONITUM.

(Regesta Pontificum Romanorum.)

Quanticunque merito habetur amplum et grande, quod superest, Registri Joannis VIII fragmentum, epistolas 308 comprehendens, dolendum tamen est, quod non meliore conditione ad nos pervenit. Incuria enim sive ipsius notarii, sive, ut probabilius est, eorum qui transcripserunt, non modo corruptæ magnopere et truncatæ haud paucæ epistolæ sunt, sed ne temporis quidem in iis disponendis ubique habita ratio est; quin etiam eo usque chronologiæ quasi contemptio quædam haud raro processit, ut in permultis iisque continuis litteris, quas plane manifesto ex interioribus indiciis apparet scriptas temporibus diversis fuisse, chronicis signis omnino abjectis eodem modo substitueretur: Data ut supra. Quæ verba ab inepto quodam ætatis posterioris librariolo pro: Data et Cætera, apposita putem, cum præsertim quo ex codice expressum Registrum est, eum undecimo demum sæculo confectum esse testetur Pertzius in Archiv für altere deutsche Geschichtskunde, V, 32. Sed quoquomodo sese res habeat, de epistolarum diebus nihil debuit usquam ex prava illa formula extricari.

I.

AD ANNONEM FRISINGUENSIS ECCLESIE EPISCOPUM.

Fragm. (Anno 873.)

Ut Ecclesiæ Romanæ debitos redditus transmittat.

Efficaciam tuæ fidelitatis circa sedem apostolicam, quam nimirum litteris tuis extuleras, operibus te approbare velle satis devotissime promittentem et gratanter accepimus et pro commendatione rerum Romanæ Ecclesiæ provisioni tuæ, ut asseris, commissarum. Noveris itaque nuperrime nos litteras dilecto filio nostro Ludovico regi, sed et episcopis et comitibus Italici regni qui earum redditus nobis deferri salvos faciant, transmisisse, nihilque aliud superesse cognoscimus nisi ut aurum aliasque species quas te collegisse fateris simul cum præteritæ indicationis qui minus fuerunt redditibus sub omni plenitudine nobis per totum Septembrem futuræ VII

B indictionis, aut per temetipsum deferas aut transmittas, sciens quia si hoc conducto tempore redditus nobis non venerint, nullius alterius nisi tuæ morosæ negligentiae specialiter imputandum. Precamur autem ut optimum organum cum artifice, qui hoc moderari et facere ad omnem modulationis efficaciam possit, ad instructionem musicæ disciplinæ, nobis aut deferas, aut cum eisdem redditibus mittas, quatenus dum vile metallum beato Petro conferre festinas, ab eo aurea regni cælestis munera capessas.

II.

AD WILIBERTUM COLONIENSEM ARCHIEPISCOPUM.

Fragm. — (Anno 873.)

Pallium, nisi post consuetam fidei professionem, dari non debet.

C Optatum tibi pallium nunc conferre nequivimus, quia fidei tuæ paginam minus quam oporteat continere reperimus: cum videlicet in ea nullam sancta-

versalium synodorum, in quibus fidei nostræA
n continetur, nec decretalium pontificum
um constitutorum, secundum morem, feceris
m; sed nec illam propria subscriptione
, nec aliquem qui hanc jurejurando firma-
is.

III.

AD LUDOVICUM II IMPERATOREM.

Fragm. — (An. 874.)

De quædam Ecclesiæ Ravennatensi prædia.
monasterium sanctæ Mariæ in Comaclo, quod
dicitur, et monasterium sancti Salvatoris
Feretri, aliudque monasterium quod voca-
o Probo, atque colonos in territorio Ferra-

Adriensi et Gallicata et Fanventillam Ra- B
rchiepiscopo non abstulimus, sed ea mona-
. loca ab antecessoribus nostris possessa
es possedimus hactenusque jure proprio re-
Alia quoque loca et villas et prædia de qui-
iam functionem per d jam annos Ecclesiæ
s recepit, volumus ut pristinam functionem
em eadem Ecclesia deinceps recipiat. Et
em Ecclesiæ alia loca nec tulimus nec oc-
cimus, habeat quæ hactenus habuit absque
locis, id est Gallicata et massa Faventilla,
e præfatis monasteriis, quousque in præ-
ostra et ipsa loca quæ sua esse putat, no-
ius Ecclesiæ lege et ratione pertinere om-
cognoscetis. Datum iv Kal. Febr., indi-
i.

IV.

HERBERTUM ARCHIEPISCOPUM MEDIOLANENSEM.

Fragm. — (Anno 874.)

pectabilis Rudolphus nomine, imperatorius
os nuper adierat, queritans et asseverans
am suam nomine Bavam zelo pudoris fer-
obscenæ suspicionis macula denotasse, ac
crebrescente fama carnalis accusatione cri-
pessisse. Qui cum hanc ad purgandum se-
legis propriæ tenorem parentibus ejus et
aineis tradidisset, ultra spatium anni fuerit
inalium reatu calumniarum retenta. Qua de
equitatis amore succensi, apostolica paren-
s auctoritate præcipimus quatenus mediante
lugusto præteritæ septimæ indictionis sive D
a, sive aliter eandem feminam viro proprio
sent, haud dubium quin subituram si non
s legis, saltem ecclesiasticæ pietatis mede-
oquin corporis et sanguinis Domini nostri
risti se noscent cum ea communione pri-
qui nec mundanarum vel divinarum legum
n, nec apostolicæ sedis reverentes decretum.
ihil, ut prædictus vir ad nos iterato veniens
ipsius rei exitus innuit, agere curaverunt.
rem in sacro communionis munere secundum
s intentando comminati fuimus, eos me-
arem nisi alteram partem audiendam fore

judicarem. Unde quia non esse justos mediatores
oportet, unius autem mediator non est, eosdem
vexare longius proficiscendo nolumus, sanctitati tuæ
super hujuscemodi controversiæ circumstantia, vice
nostra delegata hortamur, ut statuto et indicto tem-
pore venerabiles Lintfridum Ficinensem, Paulum
Placentinum antistites ad certum accersias, et uxore
jam memorati Radulphi missis vestris et litteris ad-
vocata, quæ legis sive mundanæ sive divinæ sunt,
super utroque conjugate incunctanter exerceas, secun-
dum præstitutam vobis sacerdotalis mensuram dun-
taxat officii. Quæ si post vocationem vestram, quam
tertiam esse post secundam nostram procul dubio
constat, ad virum proprium, collata sibi legali et
indubitabili se libertate purgandi, minime redire
delegerit, examenque sanctitatis vestræ subterfu-
giens declinaverit, a sacris et sanguinis Domini
nostri Jesu Christi communionem in idipsum una cum
spiritu nostro convenientes, tam ipsam quam ne-
quiter eam tuentes et defendentes consanguineos,
quinimo fautores ejus et omnino communicatores,
donec obediant, sequestrate.

V.

AD LUDOVICUM REGEM GERMANIÆ.

(Anno 874.)

*Privilegia Romanæ Ecclesiæ non nisi centum
annorum præscriptiones tolluntur.*

(Apud Grat., *Decr.*, caus. 16, q. 3, c. 17.)

Nemo de annorum numero resultandi sumat
fomentum, quia sanctæ Romanæ, cui Deo auctore
servimus, Ecclesiæ privilegia, quæ in firma Petri
stabilitatis petra suscepit, nullis temporibus angu-
stantur, nullis regnorum portionibus præjudicantur.
Sed venerandæ Romanæ leges, divinitus per ora
piorum principum promulgatæ, rerum ejus præ-
scriptionem non nisi per centum annos admittunt.

VI.

AD PAULUM EPISCOPUM.

(Anno 874.)

*Commonitorium Paulo episcopo fungenti legatione
in Germaniam et Pannoniam.*

Non enim solum inter Italiam ac cæteras Hesper-
riæ provincias, verum etiam intra totius Illyrici
fines consecrationes, ordinationes et dispositiones
apostolica sedes antiquitus patrare consuevit. Porro
si de annorum numero forte causatur sciat quia
inter Christianos et eos qui sunt unius fidei nume-
rus certus affixus est. Cum tamen ubi pagano-
rum et incredulorum furor est in causa, quan-
talibet pertranseant tempora juri [non] præjudicant
Ecclesiarum, quæ corporalia nescientes arma, solum
Dominum propugnatorem suum, quomodo ei pla-
cuerit misereri patientem, exspectant. Verum, si
annorum prolixitas in talibus impedit, ergo Deus
ipse reprehendendus, qui post quadringentos et
triginta annos filios Israel de servitute Pharaonis
e fornace ferrea liberavit, et qui hominum genus

post longa tempora de claustris inferni et dæmonum potentia eripuit.

VII.

AD LUDOVICUM IMPERATOREM.

Fragm. — (An. 875.)

Excommunicatur Rainaldus Castri Felicitatis episcopus.

Qualiter Rainaldus Castri Felicitatis episcopus super homicidio tam penes apostolicam quam penes imperatoriam sedem publico murmure fuerit denotatus, et Gregorio dilecto filio nomenclatore misso et apocrisiario sanctæ sedis nostræ cum Gregorio illustri magistro militum ac vestiario sacri nostri patriarchii apud dilectissimam filiam nostram imperatricem Augustam consistente, a matre perempti juvenis aliisque parentibus fuerint impetitus, et ad purificandum se a nobis per frequentes excommunicatorias epistolas accesserit Romam coactus, serenitati vestræ credimus manifestum. Sed quia idem Romam veniens purgationis suæ tempus præripuit, et indicta pro se synodo deputatum sibi a nobis locum, fraudulentus excedens more furis per Urbis se muros dejecit, et vera fuisse crimina, quæ sibi illata sunt, indicium subterfugiens propalavit, hinc auctoritate Dei omnipotentis sanctorumque apostolorum principum et nostræ mediocritatis ab omni ecclesiastica simul et Christiana communione penitus sequestramus.

VIII.

AD LUDOVICUM II IMPERATOREM.

(Fragm. — An. 875.)

Legis auctoritate dissolvitur quod contra eam fit.
(Apud Grat., *Decr.* 1, dist. 10, cap. 9.)

Vides, fili charissime, quia quod contra leges accipitur, per leges dissolvi meretur.

IX.

AD NEAPOLITANOS, SALERNITANOS ET AMALPHITANOS

Fragm. — (An. 875.)

Conscientia vestræ in Christo dilectionis juste dijudicet, quantum Christo aversi sunt hi qui cum ejus infidelibus contra prohibitionem Pauli tanti apostoli pollutam fœderis ineunt unitatem. Cum enim regis rebellionibus quocunque participio junguntur, pariter majestatis criminibus obnoxii judicantur parique sententia condemnantur: quantum a corpore Christi probantur extranei, qui ejus hostibus fœderati, membra ipsius tanto perniciosius lacerant, quanto vicinius Ecclesiæ Dei collimant? *Item.*

Quantum autem Deo sit execrabile cum impio fœdera pangere, luculenter ex hoc deprehenditur, quod Josaphat rex Juda, qui tot de anteacia vita præconiis extollitur, de Achab amicitia increpatur, cum ei per Jehu prophetam dicitur: *Impio præbes auxilium, et his qui oderunt Dominum amicitia jungeris. Et idcirco iram quidem Domini merebaris, sed bona opera inventa sunt in te eo quod abstuleris*

Lucos de terra Juda (II Par. xix). Quantum præterea sit Deo delectabile ab inimicorum Dei pace desistere, noster Psalmographus manifestat cum dicit: *Nonne qui oderant te, Domine, oderam illos, et super inimicos tuos tabescebam? Perfecto odio oderam illos, inimici facti sunt mihi (Psal. cxxxvii).* Ex quo, dilectissimi filii, patenter ostenditur quanto crimine cum pessimis pax tenetur, si propheta tantus hoc velut in hostiam Deo obtulit quod contra pravos pro Deo inimicitias excitavit. Hinc Levi tribus, assumptis gladiis per castrorum media transiens quia feriendis noluit peccatoribus parcere, Deo manus suas dictæ est consecrasse: hinc Phinees peccantium civium gratiam spernens, coeuntes cum Madianitis perculit et iram Dei iratus placavit.

Quia fidelibus et mysterium Christianitatis scientibus loqui nos credimus, per sacrarum Scripturarum testimonia longius tendere devitamus, dilectionis vestræ Donatum venerabilem episcopum, cujus laus est in sancta octava synodo, et Eugenium religiosum presbyterum, dilectos filios et consiliarios nostros, ecce dirigimus.

X.

AD CLERUM SALERNITANUM.

(Anno 875.)

JOANNES VIII clero et ordini Salernitano.

De illis presbyteris qui tempore sanctissimi decessoris nostri domini papæ Nicolai excommunicati sacrum ministerium contingere præsumserint, ipsi in se damnationis sicuti sancti canones statuunt, sententiam incurrerunt. Tamen quia misericordia apostolica veniam solet præstare correctis, ob multitudinem misericordiæ illis hanc indulgentiam exhibemus, ut sancta communione saginati studeant tribus continuis annis per hebdomadam omni secunda et sexta feria, aut a vino, aut a cibo [cocto ut alibi legitur] penitus jejunare, et ultra lugenda nequaquam committere.

XI.

Excommunicantur qui de morte Romani clerici suspecti erant.

Fragm. — (An. 875.)

Qui de homicidio Romani religiosi clerici suspecti, a nobisque canonicæ suæ excommunicationis intentione, mediante Junio præsentis octavæ indictionis, vocati venire contempserunt, et ob hoc per nostras litteras secundo et tertio advocati, extremum vero per Joannem, Leonem episcopos omnimoda communione privati, quia apostolatus iudicium hactenus subterfugisse et neque venisse neque misisse probantur: auctoritate sancti Spiritus anathematizatos esse decernimus quousque futuris Kalendaris Octobribus, futuræ nonæ indictionis purificari canonicè mereantur. Si autem neque tunc plenissimam nobis satisfactionem ostenderint, perpetuo anathemate teneantur innexi, ita ut quicumque amodo eis in cibo, potu vel oratione communicaverint, pari cum eis anathematis sententia colligentur.

XII.

A

PRIVILEGIUM PRO MONASTERIO FULDENSI.

(Anno 875.)

rium Fuldense cum universis cellis, ecclesiis, curtibus, aliisque rebus ad idem privilegium exemptum ac liberum iterato declarat.

Schannat., Hist. diœcesis Fuldensis, pag. 238.)

Joannes episcopus, servus servorum Dei, Sigaligioso abbati venerabilis monasterii Dovatensis, et per te in eodem venerabili monasterio successoribus tuis abbatibus in perpetuum

semper sunt concedenda quæ rationabiliter desiderantur, oportet ut devotioni concipiendi constructionis auctoritas in privilegiis minime denegetur: igitur quia postulasti quatenus monasterium Salvatoris a sancto archiepiscopo constructum in loco qui vocatur Connonia erga ripam fluminis Fuldaha privilegio apostolicæ adminiculis decoretur ut sub iure sanctæ nostræ cui Deo auctore deservit ecclesiæ constitutum nullius alterius Ecclesiæ jurisdictionibus submittatur; pro qua re piis desiderantibus, hac nostra auctoritate id quod effectui mancipamus, et ideo omnem cuiuslibet ecclesiæ sacerdotem in præfato monasterio a quolibet habere aut auctoritatem præter apostolicam, prohibemus: insuper locum quem cum omnibus cellis, ecclesiis, decimis, et ac cunctis rebus suis, tam eis quas momentaneum tenet vel possidet, quam quæ futuris temporibus in iure ipsius loci divina pietas augere privilegii nostri præceptione firmamus: hoc liberantes decernimus, ut congruis temporibus sollicitudini ecclesiasticæ intimetur, qualiter monastica regulari habitu dirigatur, et huiusmodi convenienti ecclesiastico studio maneat, ne forte, quod absit, sub huius privilegii, animus gressusque rectitudinis vestræ a iustitiæ aliquo modo retorqueatur, constituimusque per huius decreti nostri paginam ut quæcunque personæ prædictæ personæ hanc nostri privilegii, quam auctoritate principis apostolorum us temerare tentaverit, anathema sit, et ei incurrens, a cœtu omnium sanctorum existat, et nihilominus præfati monasterii privilegia a nobis indulta perpetualiter inviolata per apostolica auctoritate subnixæ. Scriptum in mense Octobris, indictione vi. Bene Datum v Non. Octobris per manum Gregorii cæsimissi et apocrisiarii sanctæ sedis apostolicæ regnante imperatore Domino Jesu Christo, pontificatus domini Joannis summi pontificis universalis papæ et episcopi primo, indict.

XIII.

AD MONACHOS S. VEDASTI ATREBATENSIS.

(Anno 875.)

Confirmat omnia contenta in diplomate Caroli imperatoris.

JOANNES episcopus, servus servorum Dei, fratribus monasterii B. Vedasti, quod vocatur Nobiliacus, vel Atrebas, ubi ipse S. Vedastus confessor Christi corpore quiescit in perpetuum.

Si utilitatibus servorum Dei pie consulimus locaque Christo dicata apostolicis fulsimus sanctionibus, quo divini cultus servitores, inibi Deo vacantes, a turbationibus, et variis tempestatibus sæcularium muniantur excursibus, nihil hoc holocausto gratius Redemptori nostro credimus offerendum. Qua de re luce clarius patet omnibus Ecclesiæ filiis, quia charissimus filius noster Carolus rex, adiens limina beatissimorum apostolorum Petri et Pauli, honorifice a nobis exceptus, postquam solemniter vota regia persolvisset ad sepulcrum B. Petri, die nativitatis Domini, in ecclesia ipsius B. Petri apostolorum principis dignitatem imperialem per impositionem manuum nostrarum adeptus est. Dehinc non minus sincere quam devote a nobis expetiit ut B. Petri apostolorum principis, simulque apostolatus nostri auctoritate decerneremus privilegium Romanæ atque apostolicæ sedis astipulatione roboratum, fratribus jam dicti monasterii confessoris Christi Vedasti, per quod stabili jure ac sine perturbatione possiderent claustrum ac prædictum monasterium et omne quod eis per suum præceptum concesserat ac Gallicanorum episcoporum decreto muniri fecerat. Hujus rei gratia, quia eundem Augustum divino contactum amore id fecisse perspeximus, gratanter ejus petitionibus assensum præbuimus, decernentes apostolica auctoritate ea quæ hic inserta habentur inconvulsa manere. Ad matriculam scilicet ecclesiæ Maisbodvillum, Bais, Senous, Herbodcisternam, Pomerias, Herlincurtem, et in Boninicurtem mansos, et cum Longobragium, Manium, Morsele, et Sceldogothem, Juventiacum, et in Dominica curte mansum i et in Farreolo mansum i. Ad necessaria vero fratrum, victus scilicet et potus, medietatem vicij qui vocatur Hovavilla, et tabernam unam, Filciacum dominicam curtem, Theuludum, Bigartium, Hecnam-curtem, Bernevillam, Mediolanas, Puteas aquas, Angeli-curtem, valiis cum camba una, et duobus molendinis, Stagras Saltiacum, Atiamentarius, Mast, Marcheim, Seringe-him, precariam Emmonis, et Tangigarii. Ad cameram vero villas sitas in pago Batua, quæ circumfluit Rhenus bicornis fluvius, his nominibus Rehnam, Wulfrum, una cum capella ibidem posita, Rotheim super fluvium Versiam sitam. Item in altera Rotheim mansos vi, præterea etiam ultra Rhenum prælibatum fluvium mansos numero xxxvi, pariter cum silvis appendentibus. Deinde in pago Atrebatensi

Athejas, Saltiacum, Liniacum, Campanias, et in Fontanido mansos III, et in Lambras mansum I, et alterum in Hadas, et tabernam I in vico monasterii. Ad portam Bernejam villam, et in Anzinio mansum I, cum molendino et in Enez mansos V, cum molendino et decimam omnis abbatiae. Ad hospitale pauperum in Dagainvilla mansos VII, in Bonejam villam, et Lentsales mansos III et quintam partem omnis decimæ. Ad domum vero infirmorum omne telonium ex mercato, et has villas quas pro remedio animæ suæ dedit vel reddidit S. Vedasto, Frontellicurte, Cilliacum, Lutosum montem, atque Tilgidum. Has ergo villas cum omnibus appenditiis, et redditibus et mancipiis, quemadmodum per præcepti paginam ordinata sunt atque tradita, per nostri apostolatus auctoritatem sancimus, ut nulli mortalium liceat aliter ordinare, mutare, vel aliud quid quoquomodo exinde, vel parum agere, præter quod a sæpedito filio nostro piissimo Augusto constitutum est; sed omnis ordinatio in arbitrio abbatis pendeat. Qui ergo ea quæ sancta atque apostolica sedes stabilivit pro nihilo duxerit, temerarioque ausu avaritiæ diabolicæque cupiditatis instinctu qualitercunque violare tentaverit, si ex toto aut ex parte transgressor apparuerit, B. Petri apostolorum principis nostrique apostolatus auctoritate anathematis nexibus, ut fur et sacrilegus astrictus, atque ab unitate matris Ecclesiæ et participatione corporis et sanguinis Christi sequestratus, cum Juda traditore Domini nostri Jesu Christi, et diabolo ejusque atrocissimis pompis in tremendo die magni examinis sententiam damnationis accipiat. At qui his apostolicis constitutionibus sincero amore observator exstiterit, benedictionem et misericordiam a Domino Jesu Christo percipiat, et partem et societatem cum eis quorum nomina sunt scripta in libro vitæ Agni a constitutione mundi. Amen.

Data per manus Anastasii primiscrinii anno primo imperii Caroli serenissimi Augusti, et post consulatum ejus anno I, indictione VIII.

XIV.

AD CAROLOMANNUM [al., LUDOVICUM REGEM.]

(Anno 875.)

Quod Pannonica diæcesis deputata est privilegiis apostolicæ sedis.

(Apud Timonem, Imago ant. Hung., pag. 164.)

JOANNES episcopus dilecto filio CAROLOMANNO glorioso regi.

Multis ac variis manifestisque prudentia tua poterit indicium deprehendere, Pannonicam diæcesim ab olim apostolicæ sedis fuisse privilegiis deputatam.

* *Ansegisum fratrem.* Quem ex abbate S. Michaelis in episcopatu Bellovacensi ad Senonensem cathedram evectum didicimus anno 874. Romanæ ejus legationis cum adhuc abbas esset, meminit Aimoinus lib. V, c. 27. Perverse

A si apud excellentiam tuam justitia Dei locum, sicut decet, invenerit: Hoc enim synodalia gesta indicant; historiæ conscriptæ demonstrant. Verum quia a quibusdam hostilium turbationum simultatibus impediuntibus, illuc ab apostolica sede non est diu directus antistes, hoc apud ignaros venit in dubium.....

XV.

AD EPISCOPOS GALLIÆ ET GERMANIÆ.

(Anno 876.)

Vices suas in Gallia et Germania committit Ansegiso archiepiscopo Senonensi.

JOANNES episcopus, servus servorum Dei, omnibus sanctissimis episcopis per Gallias et Germanias constitutis.

B Vestræ omnium innotescimus sanctitati quia pro alleviandis multiplicibus oneribus ecclesiasticis, quibus quotidie satis abundeque deprimimur quibus maxime super negotiis ex Galliarum et Germaniarum partibus nobis assidue destinatis arctamus, Ansegisum fratrem* et coepiscopum nostrum Senonensis Ecclesiæ præsulem, qui quoties utilitas ecclesiastica dictaverit, sive in vocanda synodo, sive in aliis negotiis exercendis per Gallias et Germanias vice nostra fruatur. Et volumus ut decreta sedis apostolicæ per ipsum vobis manifesta efficiantur, et rursus quæ gesta fuerint, ejus nobis relatione, si necesse fuerit, pandantur: ut majora negotia ac difficiliora quæque suggestionem ipsius a nobis disponenda et enucleanda quærantur. Quapropter vos huic piæ sanctioni omnimodis intendentes, quæ super hoc apostolica auctoritate decernimus unanimes admittite. Talem quippe illum agnovimus, talemque circa sedem apostolicam devotum et in commisso fidelem reperimus, ut merito ei talia committi posse ducamus: quin et his majora conferri debere illi sine cunctatione credamus, pro sua scilicet sanctitate, et fidei merito, atque divinitus sapientiæ dono concessio. Optamus vos benere valere. Data IV Nonas Januarias, indictione IX
C Recitata in synodo Pontigonensi.

XVI.

BULLA JOANNIS PAPÆ AD CONGREGATIONEM S. MEDARDI SUESSIONENSIS.

(Anno 876.)

Confirmatur partitio monachorum S. Medardi SueSSIONENSIS.

D JOANNES episcopus, servus servorum Dei, venerandæ congregationi religiosorum monachorum venerabilis monasterii sancti et confessoris Christi Medardi, necnon et beati martyris Christi Sebastiani in perpetuum.

Quoties illa a nobis tribui pro desiderio postulantis quæ omni rationi incunctanter conveniunt, animo nos decet libenti concedere et pie petentibus impartiri suffragium. Igitur omnium Christi fidelium co-

autem faciunt qui hunc cum altero antiquiore Ansegiso confundunt abbate Lobiensi, qui Caroli Magni et Ludovici Pi capitula in quatuor libros digessit anno 827. SIMM.

solertia quoniam dilectissimus filius noster imperator Augustus, beatorum Petri et Pauli principum adiens limina, nobis mente aggressit quatenus eidem prædicto venerabilio ad utilitatem et usum tam nominatorum, ibidem Domino servientium, per apostoli nostri privilegium confirmarem, et immo-
 A, quæ idem Christianissimus Cæsar, tam ratione eorundem sanctorum quamque pro sua augmento per regale præceptum cognoscitur, quorum nomina inferius scripta, Berneium scilicet, Croviacum, Domno Sodoleum, Berziacum una cum molendino, marziacos duos, atque spicarium et propter ocinetum, Cerniacum-vadum, sicut Hildu-
 B rior abbas ad suum tenuit dominicatum, suas in Murocincto mansum unum, Malcas piscinas super mare et Cubonimaci cultæ naria xxiv et Ruminaco mansos quinque, n prati de loco Geigio, et mansos duos in æ dicitur Lentegere vicinium; decernens, a vestimentorum monachorum habeat tres apram, Abiacum, et Solmam; et hospitalis accipiat nonam ex villis ipsius abbatie se-
 C priscam consuetudinem, et habeat Caucia- mul cum lignariis de Pivone: et hospitalis orum accipiat decimam, et habeat Hatonis-
 Thesaurarius autem et portarius, atque rius, necnon et camerarius intra octo die-
 D nicae nativitatis, et resurrectionis Domi-
 atia, bis in anno plenariam refectionem ha-
 insuper ex præfatis aliis villis terminum
 is dilecti filii sui Carolomanni plenariam
 rem habeant, et post ejus obitum diem na-
 transferant in diem depositionis, similiter
 Bernoilo decrevit refectionem abundanter
 lem monachis in anniversario Bertæ amitæ
 luminaria exhibeat ecclesie sanctæ Sophiæ
 , et sanctæ Trinitatis superiori, sicut in
 o ejusdem pii augusti de his omnibus facto
 ar: ut quidquid ab eodem illustrissimo Cæ-
 de nobilibus, et immobilibus rebus, quam
 iuro collatum est et in futuro conferetur,
 næ suæ remediis firmum et inviolabile in
 im omnino consistat. Hujus rei gratia, quia
 sublimem imperatorem divino amore con-
 dia egisse confidimus, congruis suggestioni-
 favere volentes, decernimus, stabilimus, et
 a auctoritate omnimodis confirmamus cun-
 rius dicta immobilia loca cum nobilibus, seu
 utriusque sexus, una cum thesauro ad usum
 atem supradictorum monachorum, utpote
 ræstantissimus imperator augustali præ-
 dem monasterio ob salutem animæ suæ
 at, vel concessurus erit. Statuimus autem
 ini iudicii obtestatione, et anathematis in-
 vis, etc. Superstite Hincmaro Laudunensi
 i ejus locum subrogari jubet, Carolo impera-
 illius depositione assentiens, quam Adrianus

terdicto, ut nemini mortalium liceat quoquo modo aliquid dare de his omnibus a jure venerabilis nostri monasterii, vel utilitate monachorum auferre, alienare, subripere, aut per qualemcunque modum, vel argumentum subtrahere: sed omnia hæc, et quæ adhuc in thesauro ab ipso pio Cæsare vel ab aliis Deum timentibus in jus, dominium, vel utilitatem nostri venerabilis monasterii ac monachorum ibidem morantium conferentur, perennibus consistat omnino temporibus. Si quis autem, quod nunquam optamus, contra hoc nostræ confirmationis præceptum, aliter agere non formidans, aliquid inde alienare, minuere, subtrahere, vel temerario ausu mutare præsumpserit, aut aliter ordinare, præter quod jam ordinatum est tantaverit, vel in toto, vel in parte transgressor apparuerit, Dei omnipotentis iudicio sciat se esse anathematis vinculis in-
 nodatum, et cum Diabolo, et ejus atrocissimis pom-
 pis; atque cum Juda traditore Domini nostri Jesu Christi; et cum impiis omnibus portionem habeat, et a regno Dei alienus existat. Qui vero pio in omnibus intuitu verus observator, et curator exstiterit benedictionem, gratiam, et cœlestem misericordiam, sive veniam delictorum suorum a justo iudice Domino Deo nostro consequi mereatur. Scriptum per manum Benedicti notarii regionarii, et sacrosantæ Romanæ ecclesie in mense Januarii, indictione nona. Bene valete, Quarto nonas Januarii, per manum Anastasii bibliothecarii sanctæ sedis apostolicæ anno Deo propitio pontificatus domini Joannis quarto, imperatore domino piissimo perpetuo Augusto Carolo a Deo coronato magno imperatore anno primo, et post consulatum ejus anno primo, indictione nona.

XVII.

AD HINCMARUM ARCHIEPISCOPUM RHEMENSEM.

(Anno 876.)

Ut in locum Hincmari ordinetur episcopus in Ecclesia Laudunensis.

JOANNES episcopus, servus servorum Dei, HINCMARO archiepiscopo Rhemensi.

Quamvis a de sanctitatis tuæ iudicio nihil dubitasset, quia tamen charissimus filius noster Carolus invictissimus imperator, a nobis diligentissime percunctatus, circumstantiam iudicii a beatitudine tua coepiscopisque suis in Hincmarum dudum Laudunensem episcopum prolati apostolatui nostro retulit, agnovimus justum fuisse omnino iudicium. Neque enim tantus princeps nisi veritate fultum quidquam poterat affirmare. Unde nefas esse duximus ejus relationi non præbere incunctanter auditum. Noli ergo jam nunc Ecclesiam Laudunensem viduatam et sine regimine pastorali dimittere; sed indifferenter electum, et de Laudunensis Ecclesie clero, virum idoneum, et in quo omnium vota consentiant, eidem Ecclesie præfice prorsus episcopum. Cui electioni volumus etiam missum præfati piissimi imperatoris improbat. Itaque tertio post mense electus est Hedenulfus. SIMM.

ratoris interesse, ut sine sæcularium strepitu omni latere talis eligatur, qui aptus sacris canonibus esse modis omnibus approbetur. Optamus sanctitatem tuam in Christo bene valere. *Data est Romæ Theodorico, jussu papæ Joannis et domni Caroli novi imperatoris, per manus Anastasii bibliothecarii, in secretario ecclesie sancti Petri, anno incarnationis Dominicæ 876. Nonis Januarii, indictione ix. Et delata est ab eodem Theodorico in civitate Rhemis Hincmaro Rhemorum archiepiscopo, eodem anno et eadem indictione, v Idus Martii.*

XVIII.

AD ALDFONSUM REGEM.

(Anno 876.)

Ovetensis Ecclesia Gallæciæ metropolitana efficitur.

JOANNES episcopus, servus servorum Dei, ALDEFONSO regi Christianissimo, seu cunctis venerabilibus episcopis, abbatibus, vel orthodoxis Christianis.

Quia igitur in cura nos totius Christianitatis Petri apostolorum principis sempiterna providentia efficit successores, ea Domini nostri Jesu Christi constringimur adhortatione, qua beatum Petrum apostolum monuit, dicens quadam voce [vice privilegii] : *Tues Petrus, et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, et tibi dabo claves regni cælorum,* et reliqua (*Matth. xvi*). Hinc rursus imminente Domini nostri articulo gloriosæ passionis, inquit : *Ego pro te rogavi, ut non deficiat fides tua, et tu aliquando conversus confirma fratres tuos* (*Luc xxii*). Ideoque quia vestræ notitiæ fama per hos fratres limina apostolorum lustrantes, per Severum et Desiderium presbyteros [al. presbyterum et Synderendum] nobis miro odore bonitatis est revelata, paterna vos adhortatione commoneo, in cæptis bonis operibus, gratia duce, perseverare, quatenus copiosa vos beati Petri protectoris vestri et nostra protegat benedictio. Et quotiescunque, filii charissimi, ad nos venire quilibet vestrum aut transmittere voluerit, tota cordis exultatione et animi gaudio de ultimis Gallæciæ finibus, cui vos præter me Dominus rectores constituit, tanquam jure filios nostros vos colligimus : et ecclesie Ovetensi, quam nestro consensu et assidua petitione metropolitanam constituimus, omnes vos subditos esse mandamus. Et concedimus etiam prædictæ sedi ut ea quæ reges seu fideles [al. quilibet fidelis] juste obtulerunt, vel in futurum, Domino opitulante, contulerint, rata firma et inconcussa manere in perpetuum præcipimus. Hos quoque lateros litterarum nostrarum omnes hortor ut habeatis commendatos. Bene valete.

XIX.

AD EUMDEM.

(Anno 876.)

Monet ecclesiam sancti Jacobi consecrari.

JOANNES episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio ALDEFONSO glorioso regi Gallæciarum.

* Hæc et superior epistola habentur in historia Sampiti.

Litteras devotionis vestræ suscipientes, quia devotum vos esse cognoscimus erga vestram sanctam Ecclesiam gratias vobis multiplices referimus, Dominum exorantes ut vigor regni vestri abundet [al., abunde], de inimicis vestris victoriam vobis concedat. Nam nos, filii charissime, sicut petistis, sedulas preces Domino fundimus, ut regnum vestrum gubernet, vos salvos faciat, custodiat et protegat, et super inimicos vestros erigat : ecclesiam autem B. Jacob ab Hispanis episcopis consecrari facite, et cum eis concilium celebrate. Et nos quidem, gloriose rex, sicuti vos, a paganis jam constringimur, die ac nocte cum illis bella committimus ; sed omnipotens Deus dat [al., det.] nobis de illis triumphum. Hujus gratia rogamus dilectionem vestram, et animum [nimium] deprecamur, ut quia, ut diximus, valde a paganis opprimitur aliquantos utiles et optimos Mauriscos cum armis, quos Hispani cavallos Alpharaces vocant, ad nos dirigere non omittatis. Qualiter nos recipientes, Dominum collaudemus, vobis gratias referamus, et per eorum portatorem de benedictionibus S. Petri vos remuneremus. Bene vale, dilectissime filii et clarissime rex.

XX.

AD EPISCOPOS ET COMITES IN REGNO CAROLI CONSTITUTOS

(Anno 876.)

Laudat illos quod in fide constantes erga Carolum perstiterint ; et de legatis, quos ad componenda dissidia mittebat in Galliam.

Benedicimus Deus et Pater Domini nostri Jesu Christi, qui vestræ sinceritatis fideique constantiam duriorum, ut ita dixerimus, adamantem erga fidelitatem invictissimi principis domni Caroli spiritalis filii nostri semperque Augusti hactenus non indebite fecit persistere, et quanti calor in vobis charitas vigeat, dono gratiæ largitatis suæ clarius demonstravit, quatenus notam faceret gentibus virtutem gloriæ suæ, et divitias bonitatis suæ ad profectum fidelium et ad correctionem infidelium omnibus revelaret. Ostendistis enim, charissimi quantum sit erga pacis et concordie cultum vestræ benevolentie benignus affectus, et implestis opere quod ipse a vobis exigit Christus, dicens in Evangelio : *Omnia quæcunque vultis ut faciant vobis homines, et vos facite illis* (*Matth. vii*) ; et Apostolus ait : *Fides sine operibus mortua est* (*Jac. ii*). Unde noster apostolatus, D immensæ lætitiæ repletus tripudio, primum quidem Deo omnipotenti sufficientes ac laudes debitas, quia nihil sine eo facere possumus, retulit, et vobis, qui studiose tanto imperatori fidem immaculatam servastis multimodas gratiarum actiones agere dignisque vos efferre laudibus non omittit. Siquidem, dilectissimi, satis vobis prudenter consulistis, quando aliis, quod flentes dicimus, vel sponte vel callide ac fraudulenter deceptis, vos, sicut diximus, fidei calore utentes, et Deum præ oculis habentes, nolistis iniquorum vel tyrannorum fascibus onerari vel ma-

Quin potius restitistis, pravitatibus eorum A
 sensistis, et peccatis alienis minime com-
 is. Idcirco libere dicere valebitis : Non ad-
 hi cor pravum, quoniam nulla par fidelis
 deli, Christi ad Belial, justitiæ ad iniquita-
 lucis ad tenebras. Ergo, quia ita est, state
 et viriliter agite, seniorique vestro domino
 ri fidem specialiter repromissam, sicut cœ-
 convulsam servate, et in melius confortati
 honori seu profectui providete ; ac ne pro
 libus æterna, pro corporalibus spiritualia,
 enis cœlestia gaudia amittatis, summopore
 e, scientes quia adjuvante illo qui dicit :
severaverit usque in finem, hic salvus erit
 x), et posse vobis cœlitus dabitur, et perse-
 tribuetur : opeque summæ divinitatis ve-
 or confortabitur, imo et ad omnes inimicorum
 reprimendas confortabit Dominus mentes
 in charitate et gratia; et tuebitur vos in sæ-
 culorum : ut iterum atque iterum benedica-
 minus et Pater Domini nostri Jesu Christi, et
 pontificatu, imo ab universis Christi fide-
 obis innumeræ gratiæ referantur. Porro, si
 ac, quod minime credimus, in aliquo læsi-
 ue vestrum reperti fuerunt, hortamur ut
 ant, et dignam emendationem se corrigendo
 nt. Nam cujuscunque sit sublimitatis, digni-
 ordinis, qui cum præsentibus legatis nostris,
 videlicet et Joanne venerabilibus episcopis,
 quoque familiaribus nostris, quos voce no-
 s in partes ad examinanda simulque diffi-
 canonice sive legaliter quæ hoc anno inter
 æ fratres emersere negotia, convenire in loco
 lesignato, eisque satisfacere humiliter detre-
 , auctoritate Dei omnipotentis sanctorumque
 orum principum Petri et Pauli, nostræque
 ritatis, veniam sibi deinceps noverint dene-
 æ amodo communionis nostræ futurum fore
 em, qui socius esse noluerit disciplinæ.
 is sanctitatem vel gloriam vestram in Christo
 ralere. Data XIII Kalendas Martias, indi-
 x. Recitata in synodo Pontigonensi.

XXI.

EPISCOPOS QUI, A CAROLO DESCISCENTES,
 LUDOVICO REGI ADHÆSERANT.

(Anno 876.)

ut eorum infidelitatem, monetque ut resi-
 unt, ac legatos a sede apostolica missos he-
 e suscipiant.

lione vera a didicimus quod dilecto ac spiritali
 stro Carolo gloriosissimo imperatore Augusto,
 : vestro, ad limina sanctorum apostolorum
 t Pauli principum veniente, ubique ut Chri-
 simum decet Ecclesiæ Christi patronum, vota

atione vera. Eorum qui tunc a Carolo descivere
 s fuit, Aimonio teste, Ingelramnus nuper camerarius
 intimus, nunc Ludovico Germaniæ regi auctor
 regni invadendi. De his ergo Aimonius idem (imo
 ssumator ex Annalibus Bertinianis ad an. 875),
 ap. 32 :

sua prisco jam tempore præoptata Domino Deo nu-
 militer exsolvente, Augustaleque diadema, sibi divi-
 nitus sine dubio collatum, per humilitatis nostræ
 ministerium accipiente, fratri ejus, Ludovico scili-
 cet regi, si tamen rex jure dici debeat, qui mentis
 suæ motus in abruptum impietatis cadentes non
 rexit, in regnum ipsius, collecta populi nefandi
 multitudine, intranti, et paganorum more Ecclesiam
 Dei, populum videlicet pretioso Christi cruore re-
 demptum, in pace positum conturbanti, relictis ve-
 stris concivibus atque sodalibus, qui Deo et seniori
 suo fideles procul dubio esse videntur, hæerere, at-
 que cum eo adversus Dominum, gentem et populum
 vestrum, ad statu vestræ fidelitatis et promissione
 divinorum sacramentorum, contra sacri ministerii
 vestri officium, et contra sponsionis ac fidei vestræ
 jusjurandum, arma cum hostibus elevare, pariterque
 nefanda et impia committere præsumpsistis. Heu,
 proh dolor ! quare tantæ iniquitatis scelus sponte
 committere, quære tantæ infidelitatis malum mundo
 universo, sicut Judæ Iscariotæ, execrabile in exem-
 plum ostendere non dubitastis ? Quæ gens hoc au-
 diens vos non odiat ? Quod regnum vos exosos fore
 non judicet ? Quando etiam gentibus, quæ Deum
 verum utique ignorant, tale committere nefas vide-
 tur incongruum. Quarum pro terrenis lucris vel
 minis eos, quos societate et unanimitate vestra de-
 fendere salvareque ut vosmet debuistis, appetere, et
 cum inimicis persequi non contempsistis ? Cum
 dicente Domino : *Majorem charitatem nemo habet,*
 C *quam ut animam suam ponat pro amicis suis (Joan.*
 xv), in quo scilicet vos eam, quæ per dilectionem
 operatur, charitatem, sine qua impossibile est pla-
 cere Deo, in qua totam legem et prophetas pendere
 scimus, nullatenus constet habuisse, quin potius
 Cain fratricidam diu mente gessisse. Nonne lux
 mundi, et sal terræ, Veritate attestante, vos estis,
 qui verbis pariter et exemplis, quasi luminaria
 mundo lucere omnibus, atque insulas hominum
 mentes sapientiæ cœlestis sale condire instantissime
 debetis ? Nonne vos posuit Spiritus sanctus episcopos
 regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo ?
 Nonne magis vestrum erat docere populum, non autem
 in tam perversis rebus assensum præbere ? Dolemus
 itaque de vobis, quasi de membris corporis Christi, di-
 centes cum Propheta : *Ventrem meum doleo, ventrem*
 D *meum doleo, sensus cordis mei turbati sunt (Jer. iv);*
 et iterum : *Quis dubit capti meo aquam, et oculis*
meis fontem lacrymarum, et plangam populum
istum die ac nocte ? (Jer. ix.) Quapropter monemus,
 hortamur, et saluti vestræ volentes pro affectu con-
 sulere, magnopere suademus ut resipiscentes, tantæ
 iniquitatis auctore scelesto relicto, ad Deo dilectum

« Ad obsistendum, inquit, Ludovico primores regni Caroli,
 jubente Richilde regina, sacramento se confirmaverunt,
 quod non servaverunt, sed ex sua parte regnum Caroli
 pessumdantes hostili more devastavere. Similiter et Lu-
 dovicus cum suo exercitu idem regnum pessumdedit. »
 SIMM.

imperatorem seniore vestrum Augustum toto animo fidelique voluntate reverti, ac deinceps ei fideliores existere omnibus modis procuretis. Nam vestrum erat pacem annuntiare his qui prope et his qui longe sunt, dicente Domino : *Supra montem excelsum ascende tu qui Evangelizas Sion. Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam (Isa. xl)*; vestrumque erat annuntiare populo scelera et peccata sua, ne sanguis eorum de manu vestra a Domino requiratur, non, ut dictum est, sequi. Et ideo contaminati estis secundum Prophetam dicentem : *Vae quia tacui, quia vir pollutus labiis ego sum, et in medio populi polluta labia habentis ego habito (Isa. vi)*; et communicantes pravis eorum sceleribus infructuosisque operibus, vos reprehensibiles ostendistis. Tamen quia scimus procul dubio late patere viscera pietatis Dei, revertimini, et nolite de cætero jugum cum infidelibus ducere. Nolite amplius imitari eos, qui pacis sanctæ fœdera violant, unitatem dividunt, et in agro Dominico zizania superseminare ad propriam infelicitatem præsumunt. Revertimini et sectamini charismata meliora, nec iterum antiqui hostis versutiis pareatis; sed sicut Dei ministri, Domini præcepta sequentes, in omnibus cum jam dicto imperatore charissimo filio nostro perfecte stare satagite. Quia si cum præfato rege Ludovico vel aliqui filiorum ejus ad scandalum et regni perturbationem manere, aut eis aliquod adiutorium modo quolibet præbere tentaveritis, et non potius ad eundem dilectum filium nostrum Cæsarem Augustum certissime redieritis, atque cum eo adversus ejus inimicos viribus totis fideliter non steteritis, scitote vos per auctoritatis nostræ legatos anathemati submittendos. Præsentibus autem missos nostros, Joannem videlicet et Joannem venerabiles episcopos, dilectosque familiares nostros, benigne admittite, injunctam sibi legationem intelligenter audite, et efficaciter obaudite : ut in hoc quam vere sitis filii pacis cunctis detur intelligi, et neminem possit latere mortalium. Pro Christo enim, qui est pax nostra, legatione frunguntur, cum procul dubio a sede apostolica pro pace mittuntur. Optamus vos in Christo nunc et semper bene valere. *Recitata in synodo Pontigonensi.*

XXII

AD EPISCOPOS IN REGNO LUDOVICI REGIS BAJOARIÆ
CONSTITUTOS.
(Anno 876.)

Arguit eos quod Ludovicum regem ab invadendo Caroli fratris absentis regno non cohibuerint, monetque ut legatis, quos ad examinanda inter utrosque negotia mittit, satisfacere studeant.

JOANNES episcopus, servus servorum Dei, omnibus reverentissimis et sanctissimis archiepiscopis et episcopis in regno Ludovici gloriosi regis Bajoariæ constitutis.

Apostolicæ moderationis ordinem sequimur, si, Ecclesiarum Dei sollicitudinem retinentes, pro domo

A spiritalis Israelis murum correctionis opponimus, et concordantes animos, aut sub ecclesiasticæ pacis unione complectimur, aut discordes ad concordiam gratiam revocamus, aut certe inter nos et illos qui apostatæ angeli, zizanii scilicet seminantis, fraudibus irretiti, sanctæ sedi apostolicæ concordare despiciunt, sartaginem ferream juxta Ezechielis prophetæ magisterium collocamus (*Ezech. iv*). Reversus enim ad Patrem Dominus pacis bonum discipulis attentius commendavit eamque quasi testamentum firmissimum futuris hæredibus dereliquit, dicens : *Pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis (Joan. xiv)*; et beatus apostolus Paulus ait : *Solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis, unum corpus, et unus spiritus, sicut vocati estis in una spe vocationis vestræ (Ephes. iv)*; quia videlicet ad unam vocationis spem nequaquam pertingunt, si non ad eam cum proximis unita mente curratur. Quapropter sicut filii Dei qui ex testamento ejus sibi per apostolos derelicto pacem custodiunt, ita nimirum diaboli sunt filii qui pacem confundunt. Ille quippe ab initio mendax fuit, et in veritate non stetit, ejusque invidia, sicut scriptum est (*Sap. ii*), mors introivit in orbem terrarum. Nam dum protoplastis invidens, deceptionis laqueum jam deceptus utique a semetipso composuit, mortis poculum mortalibus propinavit; et quos immortales obedientiæ merito tuturos noverat, inobedientiæ venenis infecit, sicque in omnes homines mortis sententiam vitæ hostis induxit. Denique eisdem laqueis, quibus protoplastos deceperat, adhuc Adæ filios jugulat, et odio suæ ambitionis fraterna corda dissociat : ita ut quos unum patris femur tenuerat, jam Galliæ omnes non capiant, fraternis propectibus frater invideat, et quem monitis apostolicis sæpius etiam in durissimis casibus obsequentem sequi despexerat, hunc a sede apostolica sibi prælatum doleat, imo ut Cain fratris hostia, scilicet obedientia, stimulatus, contra fratrem fredens occurrat : fideles ejus fraudibus diversis inficiat, ad pejerandum terribilis Dei nomen impellat, pacem regni diuturno fratris studio radictam corrumpere gestiat, et lactatus a peccatoribus suis duntaxat complicibus acquiescens, pedes suos ad malum currere faciat, madentibus adhuc campis Fontanicis, quos in juvente sua humano sanguine tinxerat, in senectute decrepita, minarum et cædis spirans, ad fundendum Christianorum multorum sanguinem pro sua singulari ambitione discurret. Et qui amore fratris a sede apostolica obedientiæ suæ merito benedictionem sperare suumque piis operibus propagare debuerat, alterius regnum pervicaciter sibi suis armis subjugare desiderat, scilicet ut quos armis acquirit, ditione possideat, et colla vetustæ libertatis ingenua nova servitute prosternat. Quis hoc dilectissimi nobis, nisi antiquus humani generis adversarius, inter tales ac tantos fratres, quos nos pari spiritus amore complectimur, per suos satellites operatur? qui dum bonorum propectibus invidet, in agro sanctæ Dei Ecclesiæ semper zizania

re contendit. Quis hoc, charissimi, nisi di-
operatur? qui Caroli virtutibus ab ineuntis
principiis invidens, ejusque religiosum pro-
longius propagari pavescens, levibus primo
quanquam frequentibus, laccessivit: deinde
tatibus multis, quasi durissimis arietibus
vit; fideles ejus frequentissime rebellare
in procinctu contra Northmannos pro Ecce-
i liberatione pugnanti, et inimicos crucis
usque ad ultimam deditionem constringere
iti, senioris vestri utrinque animum ad inva-
relicti imperii suscitavit: ipsos familiares,
postremo filium, ad ejus extinctionem hosti-
rovocavit. Et ne quandoque ad imperium,
i constat non humano collatum beneficio, li-
nostræ mediocritatis ministerium, sed divino,
ere potuisset, tota fraudulentæ suæ virtute
nit, tota consilii sui versutia debellare con-
Sed Deus omnipotens, cujus providentia per
lium rerum principes mundi latitudo guber-
et regitur, hunc flagellis erudiri voluit, de-
venitus, sicut vobis est cognitum, nunquam
it. Et afflictiones sanctæ suæ Ecclesiæ per
ecialiter, sicut divinitus revelatum fuerat, et
eraciter credimus, tandem aliquando reve-
ntendens, hunc, a decessoribus nostris, re-
æ scilicet memoriæ Nicolao et Adriano ponti-
diu quidem desiderari voluit: tandem usque
: periculosissima tempora, quibus a Belial
me tota vallatur Italia, misericorditer reser-
angelicis ductibus vias ejus per invia loca
frustratis insidiis ei compositis liberavit,
lubricas equitabiles reddidit, vada profun-
fluminum multis sæculis incognita transmea-
emonstravit: ei elementis contra naturam
bus diffidentium corda perterruit: non solum
aguine, verum etiam cum magnis honoribus,
de gaudentibus populis, Italiam penetrare
it, et per apostolicæ sedis privilegium, cun-
favoribus approbatum sceptris imperialibus
ivit: ut qui per tot annos, communibus pec-
ærentibus, pro defectibus sanctæ Dei Ecce-
ersis modis affligimur, per ejus sollicitudinis
um prudentiam consolemur, per quem Galli-
m Ecclesiarum status, et totius religionis
illis in partibus plausibiliter refluere cogno-
Hæc itaque hostis humani generis futura
ra præcavens, dilecti filii nostri Ludovici
i regis vestri, si tamen filius dici meretur,
ostolicæ sedis monitis per antecessores no-
æque nos ipsos prolatis, semper inobedien-
s, exstitit, si gloriosus dici debet, cui contra
colas bella geri placuit, nullos habitura
hos, si rex dici potest, qui semetipsum re-
oluit, quo minus contra fratris absentiam
as pugnavisset, animos incitavit, ut neque
n timorem præ oculis retinens, neque immi-
ibi judicium provecæ senectutis agnoscens,
sanguinis affinitatem fraternaque pacta per-

A pendens; sed neque Christianæ religionis discipli-
nam custodiens: tam decessorum nostrorum scripta
quam recentia nostra monita religiosorum princi-
pum, et quod est mirabilius, contra consuetudinem
tyrannorum veterum, parvipendit, et indictum sibi
a nobis tempus cum mediantibus nobis cum fratre
jure pacisceretur, præripiens, quantum in se fuit
per vestram negligentiam sive condensationis au-
daciæ, fratris absentis regnum pervasit, ac per
hoc totius ecclesiæ Dei pulchritudinem maculavit,
pacem corrupit, religionem fugavit, et ut cum Te-
rentio compendiose dicamus, dum in alieno bono-
rum extoror et legum contoror apparuit, cunctis
criminibus licentiam relaxavit. Nos etenim, quamvis
illum, quem interim filiolaris amore complectimur,
B oppido reprehensibilem non negemus, vos tamen
multo reprehensibiliores agnoscimus, qui in illis
partibus sacerdotali magisterio præditi, et apo-
stolatus nostri recentibus monitis instituti, dum
ex officio vestro restitisse libere nunquam videmini,
procul dubio consensisse probamini, et vos qui pa-
stores dicimini; gregem vobis creditum quia non
retraxistis, utique ad præcipitium provocastis. Et
ubi est, quæsumus, quod vicem Christi in Ecclesia
fungimur, si pro Christo contra insolentiam princi-
pum non luctamur; præsertim cum secundum Apo-
stolum non sit nobis colluctatio adversus carnem et
sanguinem, sed adversus principes et potestates
(*Ephes. vi*). Ubi est quod episcopi dicimur, si de
sublimibus ecclesiasticæ discretionis speculis gla-
dium venientem non cernimus, cernentes ut devite-
tur annuntiare diffugimus? Enimvero sacerdotes
non ad gratiam, sed ad pompam immerito dici co-
gnoscimur, si quos docere debuimus sequi contendi-
mus, si quos corrigere debuimus, saltem verbis pa-
storalibus non terremus. Hinc Dominus per Isaiam
prophetam sacerdotum taciturnitates increpat dicens:
Canes muti, non valentes latrare (Isa. lvi). Hinc per
Ezechielem sacerdotum negligentias arguit dicens:
*Non ascendistis ex adverso, neque opposuistis murum
pro domo Israel, ut staretis in prælio in die Domini
(Ezech. xiii)*. Ex adverso quippe ascendere est, pro
defensione gregis libera voce hujus mundi potesta-
tibus contraire; et in die Domini in prælio stare est
pravis decertantibus ex justitiæ amore resistere.
Quod rursus per eundem prophetam deterret in-
D quiens: *Si non annuntiaveris iniquo iniquitatem
suam, sanguinem ejus de manu tua requiram (Ezech.
xxxiii)*. Quid ad hæc dicemus, fratres? Forsitan ideo
vos excusabiles creditis, quia regem non arguen-
dum, dicitis, sed monendum. Ad hæc apostolica tuba
respondet: *Obcedere oportet Deo magis quam homi-
nibus (Act. v)*; et Paulus Timotheo: *Argue, obse-
cra, increpa in omni patientia et doctrina (II Tim. iv)*.
Item Tito: *Divitibus hujus sæculi præcipe non su-
perbe sapere, neque sperare in incerto divitiarum sua-
rum (I Tim. vi)*. Aut persecutionem quamlibet præ-
cavistis. Sed a Domino jussum est ita: *Cum vos
persecuti fuerint in una civitate, fugite in aliam*

(*Matth. x*). Aut mortem, quæ cunctis ultima pœna A est, timuistis. Sed idem Redemptor noster in Evangelio nos hortatus est dicens : *Nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere (ibid.)*.

Verum quia nihil horum, quia nec inferendum vobis ab aliquo fuerat, timuistis, restat procul dubio quia non solum secundum prohibitionem sedis apostolicæ compatriotas vestros ab invasione regni alterius sacerdotaliter non vetuistis, imo cupiditati eorum vestri favoris conniventiam sociantes, quasi pulvillos sub cubito eorum manuum consuistis, et illud Væ vobis propheticum maturastis, quo dicitur : *Væ his qui consuunt pulvillos sub omni cubito manus, et faciunt cervicalia sub capite universæ ætatis ad capiendas animas (Ezech. xiii)*. Quasi enim pulvillo B cubitus, vel cervicalibus caput jacentis excipitur, dum correctionis duritia peccanti subtrahitur, eique molities favoris adhibetur, ut in errore molliter jaceat, quem nulla contradictionis asperitas pulsat. Sed hæc rectores qui semetipsos diligunt, his procul dubio, juxta quod beatus prædecessor noster Gregorius meminit, exhibent, a quibus se minus posse studio gloriæ temporalis timent. Quid igitur, fratres, si tamen adhuc fratres dici meremini, qui sedis apostolicæ salubria monita contemnentes pro Christo legatione functis non estis, vobis agendum est, nisi ut tandem aliquando cum sancta sede apostolica sentientes, tam dilectum filium nostrum Ludovicum regem vestrum, quam paternis affectibus adhuc complectendum decernimus, quam cunctos illius regni subditos, voce libera moneatis, et ab invasione sive oppres- C sione imperii dilecti filii nostri Caroli semper Augusti penitus compescatis? nunquamque de reliquo, sive blandimentis, sive terroribus, consensum quemlibet favoremve præstetis ad funestum prælium conferendum, et Christianorum sanguinem profundendum, si non vultis, amissis sacerdotalibus infulis, ab apostolica communione præsentialiter sequestrari, et perpetuis anathematis vinculis, quod nunquam cupimus, obligari? Nam cujuscunque sit gradus, ordinis, sublimitatis, sive professionis, qui cum præsentibus legatis nostris. Joanne Siculensi, itemque Joanne Tuscanensi, venerabilibus episcopis, quos vice nostra [*forte deest* mittimus, HARD.] illas in partes ad examinanda simulque dif- D finienda canonice sive legaliter, quæ hoc anno inter utrosque emergere, negotia, convenire in loco ab eis designato, eisque satisfacere humiliter detrectaverit, auctoritate Dei omnipotentis sanctorumque apostolorum Petri et Pauli, nostræque mediocritatis, veniam sibi deinceps noverit denegari; nec amodo communionis nostræ, ut verbis sanctissimi nostri prædecessoris utamur, futurum esse consortem, quisquis esse noluerit disciplinæ. Optamus sanctitatem vestram sedis apostolicæ monitis obsequentem semper in Christo bene valere. *Recitata in synodo Pontigonensi.*

XXIII.

AD COMITES IN REGNO LUDOVICI REGIS BAJOARIE
CONSTITUTOS.

(Anno 876).

Arguit eos quod Caroli regnum pervadere tentarint — monetque ut Ludovicum regem ab ea mente revocent, et ut legatis, quos mittit, satisfacere non detrectent.

JOANNES episcopus, servus servorum Dei, omnibus gloriosis comitibus in regno Ludovici regis Bajoariæ constitutis.

Ministerii nostri est universalis Ecclesiæ Dei sollicitudinem, secundum beati Pauli apostoli sententiam circumferre, et quid in qualibet mundi parte congruat, sive non congruat, censoria gravitate promere, quatenus oves Dominicæ, quæ vocem pastoralis nostræ sollicitudinis cognoscentes, pastorum principem humiliter audiunt, in ovile Dominum recognitæ collocentur, et oves morbidæ, quæ pervicaciter negligunt, ab ovili Dominico, ne sanas vicini pecoris contagio lædant, quia nimirum multa corporibus transitione nocent per apostolicæ auctoritatis ministerium repellantur. Scriptum quippe est : *Si separaveris carum a vili, quasi os meum eris (Jer. xv)*; et iterum : *Auferite malum de medio vestri*; et Dominus Evangelio præcipit ut si oculus, pes, vel manus scandalum nobis generat, abscindatur atque projiciatur (*Matth. ix*); et illud post alia : *Si Ecclesiam non audierit, sic sicut ethnicus et publicanus (Matth. xviii)*. Item Apostolus : *Si quis non obedierit verbo nostro per epistolam, hunc notate, et non commisceamini cum illo (II Thess. iii)*. Quibus testimoniis evidentissime provocamur, ut vos, quos contemptis, apostolicæ sedis epistolis, regnum dilecti filii nostri Caroli Christianissimi imperatoris contra interdictum nostrum, imo contra Dei omnipotentis timorem, pervadere, sicut audivimus, pacemque sanctæ Dei Ecclesiæ corrumpere tentavistis, a corpore totius ejusdem Ecclesiæ, quam per antecessores nostros perque nosmetipsos, vos suis epistolis commonentem audire hactenus nolulistis, sequestrari præsentialiter debeatis. Sed quoniam sanctæ sedis apostolicæ miseratio vos interim filiorum dilectione complectitur, et dissimulare peccata vestra magis quam punire velle cognoscitur, has iterum charitati vestræ sanctæ Dei Ecclesiæ litteras destinamus, hortantesque instamus ut divini judicii memores, et fraterni fœderis recordantes, imminentemque vestræ vocationis diem ultimum præcavescentes, fraudem diabolicam, per quam mors introivit in orbem terrarum, effugiatis; discordiam, quæ nutrix est cunctorum criminum quasi venenum pestiferum declinetis: ne similes ei efficiamini, de quo Salomon ait : *Homo apostata, vir inutilis, graditur ore perverso, annuit oculis, terit pede, digito loquitur, pravo corde machinatur malum et in omni tempore jurgia seminat (Prov. v)*. Pacem et sanctimoniam, sine qua nemo videbit Deum, diligatis: quoniam sicut pacifici sunt a Domino non solum beati, sed etiam filii Dei vocati, ita Satana

illi, qui pacem confundunt. Nam discordes A nullum boni operis Deo sacrificium immolant, u a proximorum charitate discordant. Unde Matthæum præcipitur : *Si offers munus tuum ad altare, et ibi recordatus fueris quia frater tuus habet adversum te, relinque munus tuum ante altare, et vade prius reconciliari fratri tuo, et tunc veni offer munus tuum* (Matth. v). In qua Dominica prædicatione pensandum est, quorum hostia respiciam intolerabilis culpa monstratur. Cum enim præterita bonis operibus diluuntur, pensare nos, o prudentissimi comites, quanta sunt mala, dicitur, quæ nisi extincta fuerint, bonum sacrificii non permittunt. Quis itaque, dilectissimi, tanta discordiæ crimina nisi antiquus humanis adversarius, provocavit ? qui ex angelo factus B bonæ messi semper zizania supereminare videtur. De cuius aviditate per apostolum dicitur : *Virius vester diabolus tanquam leo rugiens, querens quem devoret : cui resistite fortes* (I Petr. v). Et certe fides sine operibus mortua (I Petr. ii) ; et beatus Paulus, collatis multis virtutum charitatem, quæ multitudinem peccatorum prætulit dicens : *Sive prophetiæ evacuabuntur, linguæ cessabunt, sive scientia destruetur* (I Cor. xiii) ; et infra : *Nunc autem manent fides, charitas ; tria hæc, major autem his est charitas* (I Cor. xiii). Unde bene per Joannem dicitur : *Deus in eo manet, et qui manet in charitate, in Deo manet* (I Joan. iv). Constat ergo quia qui non manet, in diabolo manet, cuius membra C omnes qui jurgia seminant, et ecclesiasticam linam recusant, quibus veraciter dicitur : *Vos tre diabolo estis* (Joan. viii). Qui videlicet Carthaginiensibus ab ineuntis ætatis principiis invidens, te religiosum propositum longius propagari cupiens, multis adversitatibus lacessivit, fideles frequentissime rebellare suavit ; in bello contra Romanos pro Ecclesiæ Dei liberatione pugnanti, usque ad ultimam deditionem compellere satanas senioris vestri, parentum quoque, sive vestrum ad invasionem relictæ ejus imperii, sicut et fecisse dignoscitur, suscitavit. Ipsos familiares, postremo filium, ad ejus exterminium hostiter provocavit : et ne quando ad imperium, quod stat non humano collatum beneficio, licet per se mediocritatis ministerium, sed divino, per se D potuisset, tota fraudulentæ suæ virtutæ pro, tota consilii sui versutia debellare certavit. Deus omnipotens, cujus providentia per mutata rerum principes totius mundi latitudo gubernatur, hunc flagellis erudiri frequentibus ; deprimi penitus, sicut a vobis crebro probast, nunquam permisit, ut scilicet futurus imperator in regni potestate disceret, quantum timere debuerat in prosperis, quantum in adversis Deo parere debuisset. Et quidem reprehensibilis esset, si quis sui regni ingrediens fines alterius usurpasse fideles alterius sollicitans, ad perjurium, sicut

vos fecisse probamin, compulisset, si pacem regni, sicut vos facitis, temerasset. Nunc vero, cum divinitus præscitus et prædestinatus, non a semetipso, sed ab Ecclesiæ Dei filiis invitatus advenerit, sine sanguine sola sua benevolentia hujus Italiæ fortissimos sibi duces devinxerit, angelico munere vias suas per invia loca directas inspexerit, frustatis insidiis ei compositis divinitus liberatum se senserit, paludes invias sibi pervias factas invenerit, vada profundorum fluminum, velut alter dux Israeliticus, exercitibus suis pene sicca repererit, miramur et obstupescimus, cur eum a Domino prælatum non intelligitis vos, qui sensibiles estis, quem elementa insensibilia sensisse videntur. Miramur et obstupescimus, cur parricidalia contra eum arma sustollitis, quem ab ipsa sua infantia multis adversitatibus fatigatum vidistis, superatum vero protegente Domino minime cognovistis. Miramur, inquam, et obstupescimus, cur eum, quem obedientiæ suo merito vobis divinitus prælatum cognoscitis, non sicut revera imitabilem sequimini, sed sicut detestabilem, quantum in vobis est, persequi laboratis. Cum si exemplo illius obedientiæ vos sancta sedes apostolica sibi aliquoties devotiores cognosceret, benedictionis suæ vos et in hoc sæculo gratia debriaret, et in futuro ad hæreditatem regni cælestis admitti suis continuis precibus impetraret. Sed quando sanctæ sedis apostolicæ debitam vos obedientiam servaturos putabimus, quos contra Dei omnipotentis ordinationem tam manifestis indiciis rebellare videmus ? neque enim contra Carolum est murmur vestrum, sed contra Dominum ? cujus est regnum, et cui voluerit ipse dat illud, qui etiam per Solomonem dicit : *Per me reges regnant* (Prov. viii) ; item per doctorem gentium testatur dicens : *Non est potestas, nisi a Deo* (Rom. ii) ; et iterum : *Qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit* (ibid.). Redite igitur prævaricatores ad cor, et quia mors non tardat, nolite differre de die in diem. Nolite socialia libella committere, nolite parricidales gladios in perniciem vestri sustollere. Nolite Fontanicum detestabile prælium revocare : quia sicut qui pro Ecclesiæ Dei defensione moritur, suo sanguine coronatur, ita qui contra Dei Ecclesiam pugnans ut refuga Christianitatis perimitur, procul dubio condemnatur. Nolite, charissimi, pro brevibus vitæ commodis æternæ remunerationis vobis januam claudere. Nolite pro rebus transitoriis æternorum bonorum commoda præterire. Quia juxta beati Marci sententiam : *Nihil prodest homini si lucretur totum mundum, animæ vero suæ detrimentum patiatur* (Matth. viii). Hujus rei gratia generalitatem vestram quam paterno affectu complecti volumus, his apostolicæ auctoritatis litteris identidem hortamur ac obtestamur ut tandem aliquando nobiscum pariter sentientes, tam dilectum nostrum Ludovicum gloriosum regem vestrum (si tamen filius dici meretur, qui apostolicæ sedis monitis semper inobedientissimus exstitit, si gloriosus dici debet, qui adhuc in senectute decrepita Christiani sanguinis effusionem

desiderat, si rex dici debet, qui neque vos, neque semetipsum regere valuit, quominus absentis fratris regni pacem corrumpere), quam cunctos vestri regni homines, voce libera moneatis, et ab invasione sive oppressione imperii dilecti filii nostri Caroli semper Augusti funditus retrahatis; nunquamque de reliquo, sive blandimentis, sive terroribus, assensum quemlibet, favoremve præstetis ad funestum prælium inferendum, et Christianorum sanguinem, quod Dominus averterit, effundendum. Nam cujuscunque sit sublimitatis dignitatisve persona, quæ præsentibus legatis nostris, Joanne Siculensi, itemque Joanne Tuscanensi, venerabilibus episcopis, quos vice nostra [*Fortè deest* misimus, HARD.] illas in partes ad examinanda simulque diffinienda canonice, sive legaliter, quæ hoc anno inter utrosque fratres emersere negotia, convenire in loco ab eis designato eisque satisfacere humiliter detrectaverit, auctoritate Dei omnipotentis, sanctorumque apostolorum principum Petri et Pauli, nostræque mediocritatis, veniam sibi deinceps noverit denegari, nec amodo communionis nostræ futurum fore consortem, qui socius esse noluerit disciplinæ. Optamus gloriam vestram apostolicis monitis obsequentem semper in Christo bene valere.

XXIV.

AD UNIVERSOS GALLOS ET GERMANOS.

(Anno 876.)

De damnatione Formosi Episcopi, Gregorii nomenclatoris, et aliorum qui Romæ in synodo fuerant excommunicati.

JOANNES, servus servorum Dei, reverentissimis et sanctissimis confratribus nostris, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, sacerdotibus, cunctisque iudicibus, et universo populo, per omnes Gallias et Germanias constitutis.

Zelo Christianæ religionis Ecclesia Dei quæ penes nos est, instinctuque dilecti filii nostri serenissimi imperatoris, imo spiramine Spiritus sancti communita, pro diversis Ecclesiæ Dei refendis incommodis contra Gregorium nomenclatorem, et Georgium generum ejus, duo scilicet iniquitatis vasa contra excelsi Dei religionem pugnantia, tam præterito mense Februario præsentis nonæ indictionis, per Petrum venerabilem Forosemproniatem episcopum penes præfatum spiritalem filium lacrymabilem suggestionem deposuit: quam nostram quoque pontificalem suggestionem pridie Kalendas Aprilis die contra eosdem per semetipsam offerre curavit. Quapropter nos per Zachariam et Gaidericum venerabiles episcopos, et Christophorum sedis apostolicæ primicerium, eis suggestionum contestationem emisimus, admonentes atque jubentes ut si aliquid de conscientia suæ puritate confiderent, ad condictum venire studerent examen. At illi mollibus sermonibus et expulsiis adinventionibus se quidem venturos, et ad voluntatem nostram cuncta se emendaturos dixerunt, se de die in diem sub obtentu ægritudinis tandiu iudicii diem distulerunt, donec aut nos cum fidelibus Ecclesiæ Dei potuissent perimere, aut

A Saracenos, quos jam per suos familiarissimos, æque Saracenos, invitaverant, in Romanam urbem ad perditionem omnium intromittere valuissent. Cumque nos contra utramque fraudem, juvante Domino, præparatos vidissent, et imminere sibi iudicii statutum diem cognoscerent, decepti se cum quibusdam suis complicibus, videlicet Formoso episcopo, Stephano secundicerio, et Sergio magistro militum, et Constantino nomenclatoris filio, quos non nostræ conventionis iudicium, sed reatus propriæ conscientia stimulat, contra salutem reipublicæ et regni dilecti filii nostri Caroli serenissimi principis, cui semper infideles fuerunt, et cujus profectioni semper detraxerunt, conspirantes nescimus quo profecturi, noctis silentio cum adulterinis clavibus portas Urbis, quæ vocatur sancti Pancratii, aperuerunt, et cum suis complicibus, cumque omnibus thesauris sanctæ Dei Ecclesiæ, Saracenis undique populantibus, diffugerent: portasque patentes relinquentes, multis margaritis fugiendi, et Saracenis ingrediendi aditum, nisi nos divina custodia tueretur, procul cubio reliquerunt. Itaque obstupescens in talibus, Dominicum et Grimoldum venerabiles episcopos ad evocandum eos direximus. Qui revertentes nuntiaverunt sibi a satellitibus suis fuisse responsum, nescire se quonam profecti fuissent. Iudicio sane in diem alterum protelato, cum eos iterum synodice simulque et legaliter quæreremus, et habere minime valeremus, cum omni Dei Ecclesiæ in basilica sanctæ Dei genitricis, quæ ad Martyres vocatur, synodum vocavimus, et post regulares allocutiones, sententias in eos protulimus, quarum exempla secundum ecclesiasticum morem generalitati vestræ dixerimus, ne vobis communicandi cum eis occasionis aditus tribuatur.

Quæ scilicet sententia ita se habet: « Formosum Portuensem episcopum, quia beatæ memoriæ domno prædecessore nostro papa Nicolao in Bulgarorum patriam destinatus, noviter in Christo regenerati regis animos adeo suis calliditatibus vitiavit, ut terribilibus sacramentis eum sibi obstrinxisse testatus sit, ne se vivo quemlibet episcopum a sede apostolica suscepisset, seque eidem terribilibus nihilominus juramentis, ut ad eum quantocius reverti debisset, obstrictum fuisse professus sit, quique a nobis proficiscendi illuc licentiam, litteras et necessaria adjutoria impetravit: quoniam jamdudum per ambitionem a minori Ecclesia in majorem, videlicet sanctam sedem apostolicam, prosilire conatus, plurimos sibi consolatores effecit, et nunc per repertam hypocrisim retrorsum rediens, sine licentia vel conscientia nostra, propriam parœciam deseruit, urbem discessit, et contra salutem reipublicæ, dilectique filii nostri Caroli a nobis electi et ordinati principis, cum suis fautoribus conspiravit: nisi amodo intra diem decimum, id est III Kalendas Maii præsentis nonæ indictionis, præsentiam suam nobis satisfaciendo monstraverit, auctoritate Dei omnipotentis, sanctorumque apostolorum principum Petri et Pauli, omni ecclesiastica communione privatum esse de-

us. Decernitis et vos ita? Responderunt omnes: Decernimus: et nisi post diem decimum quintum est iv Nonas Maii præsentis ix indictionis, cens satisfactorius nobis occurrerit, auctoritate sancti Spiritus qui semper effugiet omni sacerdotali ministerio penitus denudare judicamus. Judicatis et vos ita? Respondentes: Judicamus. Qui si nec hujus dilatione commotus, humiliter se post diem 20, vii Idus ejusdem Maii mensis, præsentiae reddiderit, vel si in Ecclesia Dei in aliquo bare præsumperit, si contra hanc communem nostram sententiam agere vel resultare erit, anathema sit a Patre, et Filio, et Spiritu, nunquamque in ulla synodo recuperationis aut satisfactionis aditum sibi noverit reservare. **B** Gregorium nomenclatorem, Theophylacti nomenclatoris filium, qui jusjurandum a diverso modo corrumpens, puritatem sancti Ecclesie suis fraudulentis, avaritiis, rapinosis, simulque calliditatibus, per octo annorum curricula maculans, summum Romanæ pontificum, conjurantibus sibi dudum complicibus, factiose præcipere affectavit; et istis palam recitatis capitulis, tam primo penes nostrum filium nostrum Carolum serenissimum imperatorem, quam postea penes nos ad generalitatem Dei Ecclesie, per nonnulla suggestionum la noxius diffamatur, et pro eisdem criminibus a nobis per Zachariam et Gaudericum venerabilibus, et Christophorum primicerium sancte apostolicæ, cum fratre et genero suisque complicibus, juridice contestatus, examini se prædictum fore, et cuncta quæ ecclesiis vel piis virisque hominibus abstulerat, sub jurisjurandi conditione restitutum promisit: deinde contra nostrum de die in diem fraudulenter (usurando nos vel fideles hujus ecclesie interimere, testes Christiani nominis, id est Saracenos, per suos familiarissimos Saracenos jam invitatos intra Romanam urbem introducere potuisset); et præfinitum diem, quo canonice sive legaliter audiri debuisset, fraudulenter præripiens, eum et Sergio magistris militum, nec non et Romano secundicerio, aliisque suis complicibus in silentio portas hujus sacre urbis, Saracenicæ circumquaque imminentibus, cum clavibus Romanis aperuit, seque contra salutem reipublice quietem imperii præfati filii nostri serenissimi Augusti, contra leges conspirando, fraudulenter aperuit, et cum omnibus pene thesauris Ecclesie sacre, dubium quo profecturus, excessit. Simul Stephanum secundicerium, qui diversas ecclesie polians per avaritiam turpisque lucri compendibus vetera multiplicavit, et in omnibus partibus superius nominatis fratri complex et simultaneus existit. Necnon et Georgium Gregorii serii filium, qui germani proprii concubinam vivens, eum veneno necavit: deinde post ex-

crabiles Christianis incestus, vivente nepte sanctissime recordationis Benedicti papæ, cujus opibus de paupertate surrexerat, præfati nomenclatoris Gregorii filie se fornicario more commiscuit: propter quam pene publice jam dictam legitimam uxorem peremit. De cujus homicidio, et principibus adulterinos missos eruens, adjudicante conscio socero nefandus gener impunitus exiit. Quique post diversa homicidia, deprædationis et malignitatis genera, tam patriarchium, quam vestiarium sedis apostolicæ sibi commissum, non tantum auro, argento, vel palliis, verum etiam æreis signis, vasisque privavit: et in omnibus impietatibus socerum loquens, imo præveniens, Saracenis undique sævientibus, portas urbis cum eo fraudulenter aperuit, et cum sibi conspirationibus contra salutem reipublicæ demigravit. Simulque Sergium magistrum militum, Theodori magistrum militum filium, qui reverendæ memoriæ domno Nicolao, cujus neptem in conjugium suscipiens, ita ingratus ac inhumanus extiterat, ut vivente eo, et in extremis posito, eidem thesauros suos ad elemosynas faciendum cum præfatis suis complicibus abnegasset. Quique eadem sua conjuge, propter quam de maxima paupertate convaluerat, derelicta, cum Valuisindula concubina, præstato jurejurando ut eam nuptialiter sumeret, nuper effugit, et in omnibus iniquitatibus cum nominatis suis complicibus conspiravit. Sed et Constantinam, præfati Gregorii nomenclatoris filiam, quæ primo per consensum patris, sub conditione jurisjurandi, legaliter Cessario Pippini potentissimi vestararii filio copulata, dein consumptis omnibus soceri sui divitiis, viventem et valentem sponsum suum sine ulla legali disquisitione deseruit, et ad Gratiani Gregorii magistrum militum filii nuptias publice convolavit: postremum cum alio fugere gestiens incestum commisit, ex quo prægnans inventa prædictum Gratianum Gregorii filium maritum suum relinquens, cum rapacibus, perjuris, sacrilegis, mœchis, fornicatoribus turpiter fornicatura discessit. Nisi intra diem decimum, id est iii Kalendas Maii præsentis nonæ indictionis, præsentiam suam nobis præfati, videlicet Gregorius, Stephanus, Georgius et Sergius, simulque Constantina, congrue satisficientes exhibuerint, auctoritate Dei omnipotentis sanctorumque apostolorum principum Petri et Pauli omni Christiana communione privatos, cum omnibus communicatoribus et fautoribus suis, permanere decernimus. Et nisi post diem quintum decimum, id est iv Nonas Maii jam dictæ præsentis indictionis, simpliciter et humiliter nobis, imo Ecclesie Dei, sæpediti scilicet Gregorius, Stephanus, Georgius, Sergius, et Constantina, purificationi occurrerint, eos auctoritate et iudicio sancti Spiritus, cum cunctis sibi communicantibus, perpetuo anathemate condemnamus. Hi vero qui ab omni se societate removentes ad unitatem sanctæ apostolicæ sedis redierint, communionis et benedictionis nostræ gratiam sibi reddendam esse confidant. »

His itaque auctoritate sancti Spiritus promulgatis,

omnium vestrum generalitatem his apostolicis litteris exhortamur ut has litteras per omnes diœceses vestras publice relegentes, et ad vicinas parœcias dirigentes, præfatorum depositorum, excommunicatorum et anathematizatorum consortia quasi venenum pestiferum declinetis, neque cum eis communicantibus in cibo, potu sive colloquio communicetis, scientes eum qui eis sive communicantibus eis se in oratione, cibo, potu colloquioque miscuerit, eadem excommunicationis et anathematis censura juxta canonicum capitulum modis omnibus obligatum, nunquamque a nobis sine digna satisfactionis pœnitentia sibi fore communicandum. Optamus sanctitatem vestram in Christo nunc et semper bene valere. Data XI Kalendas Maii. Recitata in synodo Pontigonensi.

XXV.

AD BOSONEM COMITEM.

(Anno 876.)

Agit gratias quod ejus opera legati ad imperatorem pervenerint, et illis injuncta confecta sint; eumque rogat ut quamprimum auxilia sibi contra Saracenos mittenda curet.

JOANNES episcopus BOSONI * illustrissimo comiti.

Charissimæ tuæ nobilitati laudes Christo Domino referentes, gratias agimus, et hanc præconiis effe-
rentes in eodem Domino gratulamur, cujus gratia nostro fultus amore, missis apostolicæ nostræ sedis, facilem aditum perveniendi ad serenissimi domini Caroli semper Augusti spiritualis filii nostri præsentiam, non indebita tribuisti; et ut ea quæ sibi a nobis dicenda injuncta fuerant, aure suæ pietatis adverteret, et ad congruentem effectum perduceret, suadere curasti. Quod cum Deus omnipotens imperatoris magnitudini, ut fieret, inspiraverit; te tamen, qui nostri studii cooperatore effectus es, admodum collaudamus, et, ut diximus, gratias tuæ industriæ referentes, et pro his et pro aliis retribuere tibi vicissitudinem non omitemus. Necnon et quidquid honori tuo congruit, vel ad utilitatem tuam crescere cognoverimus, incunctanter exsequi procurabimus, et grato amore, adjuvante Domino, quousque perficiamus, elaborabimus. Tu vero, fili charissime, sicut cœpisti, ad infidelium nostrorum, vel sanctæ Dei Ecclesiæ adversantium tyrannidem funditus abolendam magis [*Edit. Rom.*, magis ac magis] insiste, ut qui sanctam Romanam Ecclesiam in multis lædere non formidarunt, tali sententia, imo judicio percellantur, ut deinceps, quemadmodum es pollicitus, recuperationis locum nunquam inveniant. Cæterum quia pro maxima necessitate hujus nostræ regionis, quam Saraceni pene totam depopulati sunt, audivimus imperiale adjutorium usque ad nos esse mittendum, gloriam nobilitatis tuæ nimium deprecamur, ut idem adjutorium, vel virorum exercitum, qui utinam jam præsens adesset, nullo modo illis in partibus moram pati permittat... veniendo

A eos exhorteris, ut urgeas, viriliterque quousque veniant pro Dei nostroque amore insistas: quia nisi citissime venerint, et nobis opem contulerint, pejoribus fieri formidamus; ac per hoc domno imperatori peccatum et damnum oriri poterit, et quia Ecclesia Dei, vel oves pascuæ ejus fortiter discerpuntur, ipsum nomen Christus, quod absit, in gentibus blasphemari. Data Kalendis Septembris, indictione decima.

XXVI.

AD LUDOVICUM REGEM.

(Anno 876.)

Dissensiones inter ipsum et imperatorem scribit se non posse sedare, nisi alteram prius audiat partem: interea monet ut pacem cum omnibus, et præcipue cum imperatore, servet, et subjectos compescat.

B JOANNES episcopus dilecto filio LUDOVICO glorioso regi.

Epistolas tuæ dilectionis, non quidem diversas suscepimus; quas relegentes, ea in eis reperimus quæ nisi nos charissimi filii nostri serenissimi quoque imperatoris Domni Caroli semper Augusti prior querela pulsaret, non solum admitteremus, verum etiam priusquam putares investigaremus, atque discuteremus, rectique lance libraminis, quod et facturos nos, Deo juvante, confidimus, pensaremus. Sed quia una pars sine altera facile audiri non debet, interim deliberative non scribimus: quin potius gloriam tuam monemus, et auctoritate apostolica obtestamur, ut pacem cum omnibus et præcipue cum eodem imperatore conservans, tibi subjectos compescas, et ab omnibus scandalis vel factionis conspirationibus usque ad nostram discussionem, sicut per te speramus, removeas. Quia nos, qui sacerdotum Domini matura volumus esse judicia, nec illi, nec tibi contra justitiam favere studemus. Hujus rei gratia, mediante sancti Spiritus gratia, per nostræ mediocritatis studium, quidquid illud est, volumus diffiniri; et quod adhuc suspendendum duximus, jam digna deliberatione, juvante Domino, dispensationis nostræ judicio terminabimus. Data Kalendis Septembris, indictione decima.

XXVII.

AD CLERUM ORDINEM, ET PLEBEM SANCTÆ UVALVENSIS ECCLESIAE.

(Anno 876.)

D *Invehitur in quemdam Ecclesiæ Valvensis invasorem, legitimo adhuc superstite episcopo: laudat eos quod illum minime recipiendum duxerunt, simul præcipiens, ne unquam cum admittant, alioquin excommunicationis sententiam minatur.*

JOANNES episcopus clero, ordini et plebi sanctæ Valvensis Ecclesiæ.

Quia sollicitudinis nos, quam pro omnibus Dei Ecclesiis circumspiciendis suscepimus, maxima cura constringit, ut vel provisa vitia reseceamus, vel rumore comperta, ne pullulent, vigilemus; latere vos

* De Bosone regino l. II Chron.; Aimoin, l. v, c. 14, 27, 32 et aliis in locis.

pervenisse ad nos quod quidam, calcata A
tia canonicæ disciplinæ, contra omne fas,
tra legem ecclesiasticam, superstite vestro
velit ausu temerario vestram sinceritatem
perire, et (quod dictu nefas est) plebem ipsam
e, gregemque Dominicum, videlicet vosme-
discerpere, schismata generare, et Deum in
iracundiam provocare : habens quasi aucto-
sæcularium id peragendi, et quæ ab eis, imo
, vivente vestro episcopo, jure dari non po-
quiter exercendi. Quod tantum fieri prohibe-
ntumque detestantes abominamur, quantum
canonicæ auctoritatis censuram, et contra
legis traditionem, vel veterum Patrum exem-
e quid attentari cognoscimus, ut vivente uno
o, ac superstite consistente, alter vel non
vel qui peti non potest nec etiam debet, B
viventis invadat ; et hanc vel sine nostro
a, ut ita dixerim, expetat ; vel quia, sicut
i, superest, in cor ejus ascendat talia cogi-
ferum nos primum vobis gratias agimus quia,
dicimus, vestro episcopo fidem debitam con-
es, eundem invaserem non recipiendum esse
istis. Deinde nostri apostolatus monitis om-
estrum devotionem hortamur, præcipimus ac
ius, ut eodem vestro episcopo vivente, nulli
a mortaliū vos conanti forte decipere, præ-
assensum, ut vel in modico a fidelitate ipsius
episcopi qui nunc est, scilicet venerabilis
, quoquo modo discedatis ; quin potius omnem
m ac reverentiam juxta sacros canones ei
lere studeatis, ut magis (*Edit Rom.*, magis C
gis), unde vobis gratias referamus, habere
us : scientes nos nullo modo in tali nefando
consensuros, sed potius et factores et eorum
lanceos punituros. Verumtamen si hanc no-
egitimam obtestationem vos in aliquo ab his
i cognoverimus, et habentes hanc nostram
tatem vos omnium ambitiosorum factionibus
re minime senserimus, vel si quomodocunque
cere tentanti vos consensum præbere saltem
o, quod absit, didicerimus, sciatis quia et
athemati submittemus, et illum pari sententia
nantes, omne sacerdotalis officii ministerium,
uam nullis præsideat, ei perpetuo adimemus.
etc., indictione decima.

XXVIII.

AD QUEMDAM *.

(Anno 876.)

opolitanorum duce ejus fratre queritur, qui
monitis non parebat. Quare hortatur ut ab eo
paret ; alioquin cum eo ac cæteris fautoribus
themati subicietur.

INES episcopus...

a per nos per decessoresque nostros reveren-
tiffices duci Neapolitanorum, imo duci cæco-

te Athanasium episcopum Neapolitanum, ad quem
e infra scribuntur epistolæ : cujus meminit Leo
s, lib. 1, Chron. Cass. cap. 42. Fuit autem hic ne-

rum, missis et epistolis discurrentibus dicta sunt,
quæ locum in ejus corde nullum penitus invenerunt :
quia profecto viscera ipsius verba vitæ æternæ reci-
pere renuerunt : Judæis enim Dominus dicit : *Qui
ex Deo est, verba Dei audit ; propterea vos non audi-
tis, quia ex Deo non estis (Joan. viii). Si quis, inquit,
diligit me, sermonem meum servabit (Joan. xiv)* ; ergo
probatio dilectionis exhibitio est operis. Probatur
igitur germanus tuus non diligere Deum, qui man-
data ejus participando cum perfidis non custodit.
Nam Joannes apostolus ait : *Qui dicit quia diligit
Deum, et mandata ejus non custodit, mendax est
(I Joan. ii)*. Sed nos postremo, nec etiam sic con-
tempti, quæ ad salutem ejus et cunctorum pertine-
bant, negleximus : unde non angelus, non legatus
quilibet (ut de Redemptore nostro propheticè di-
ctum est), sed ad salvandos eos ipse per semetipsum
apostolatus noster adveniens, quid est quod debuit
facere, et non fecit ? licet ipse, ut cum propheta
dicamus, conversus est in amaritudinem vitis alienæ
(*Isa. v*), et sicut aspides surdæ, et obturantes aures
suas, non audierit vocem incantantium (*Psal LVII*),
id est prædicantium, nec mutaverit versutiarum
suarum colorem, aut varietatem, instar Æthiopis
et pardi, quibus perfidorum Israelitarum Jeremias
duritiam comparavit, unde merito abscissi sunt, ut
de talibus Apostolus optat : *Abscindantur, inquit,
qui vos conturbant, a Christo (Gal. v)*, id est a capite
et corpore, quod est Ecclesia Dei vivi, columna et
firmamentum veritatis. Ergo cum ita sit, prudentia
tua moveri non debet, si inter tales officium cesset
doctorum, sive torpenti desidia faciente rectorum,
sive impœnitenti exigente crimine subjectorum. Di-
vino enim judicio, quamvis occulto, talia fiunt,
sicut in libro beati Job legitur, cum de Deo inter
alia fertur : *Ducit sacerdotes inglorios, et optima-
tes supplantat, commutans labium veracium, doctri-
nam senum auferens (Job xii)* ; cujus sensus medulla
concepta, procul dubio, scito quia in optionem unum
e duobus a nobis tibi tribuitur : aut enim, secundum
quod scriptum est, *Exiens exibis de medio ipsorum,
et pollutum non tanges (Isa. LII)* ; aut certe, quandiu
cum talibus conversatus fueris, non poteris videri
non talis, sed eris profecto illis pœna, sicut consortio
similis. Nam Lot chaos Sodomis fugiens, cunctis
necatis civibus, salvus singulariter redditur (*Gen. xix*).
D Sic Petrus fugiens, Herodis cateni ereptus, ad sal-
vandas gentes eruitur (*Act. xii*). Sic Paulus, obser-
vante Damasci præposito, teneri intra claustra per-
fidorum noluit, in sporta per murum submissus
(*Act. ix*), ad certaminis properat campum. Verum-
tamen ne sanguis eorum de manibus tuis divinitus
requiratur, tanquam segnis desidisque speculatoris,
qui videas gladium lupumpe venientem, et taceas
(*Ezech. iii*) : *Insta interim (ut Apostolus monet)
opportune, importune : obsecra, increpa : nemo ado-
pos et successor sancti Athanasii, cujus mentio est in Mar-
tyrologio Romano die 23 Julii.*

lescentiam tuam contemnat (II Tim. iv ; I Tim. iv). Qui si te audierint, lucrifacies fratres tuos ; sin autem, saltem tu salvans salva quantocius animam tuam, sciens procul dubio totius Hesperiae præsules a nobis in proximo congregandos. Quibus generaliter imminentibus, tam perfido fratri tuo quam omnibus sectatoribus et fautoribus ejus perpetuum dicemus modis omnibus anathema, nunquam deinceps penitus dissolvendum : quod si evadere satagis, in nostrique affectus finibus inveniri, in nullo prorsus ab hoc nostro recedere præcepto patere vel hortatu. Gratias præterea referimus super his, qui per industriam tuam redempti sunt a Domino, quos redemit de manibus inimici : et scito nil te nobis acceptius oblaturum quam eos nimirum, pro quibus sanguis oblatus est Christi. Data quinto Idus Septembris, indictione decima.

XXIX.

AD LEONEM ET PETRUM EPISCOPOS.

(Anno 876).

Miratur eos ad se non reverti incursionibus Saracenorum lacessitum : obtestatur ut quantocius redeant. Quod si vim ab aliquo patiantur, præcipit ut fortiter se gerant, et id sibi significant.

LEONI et PETRO episcopis.

Cum vobis innumerabiles hujus Dei Ecclesie necessitates non minus quam nobis sint cognitæ, pro quibus compescendis vos ad piissimum Cæsarem destinatos sub magna velocitate sensistis ; miramur vos tanto tempore nobis in tanto periculo constitutis, et Saracenorum incursionibus undique laceratis, ad nos remeare usque hactenus neglexisse. Neque enim vos alicujus violentia magis quam vestra negligentia credimus retardatos, qui nescimus sub quibus argumentosis ingeniis, consiliis tamen a nobis anathematizatorum, ac fraudulentis, more corvi tempore diluvii ad mittentem se minime revertentis (*Gen. viii*), ita legationis vestræ usque nunc obliti fuistis, ut a Papia per tot dies Romam repetere minime studeatis. Cujus rei gratia vos, auctoritate Dei omnipotentis, sanctorumque apostolorum principum, obtestamur, præsentialiter ad sanctam sedem apostolicam quæ vos misit, episcopatumque vestrorum sedes quantocius redeatis. Verum si, quod absit, juxta quod a nobis anathematizatorum satellites gloriantur quorundam violentis retinemi, et ad mittentes vos reverti non permittimini, præcipimus vobis auctoritate Dei et Domini nostri Jesu Christi ut, memores antiquorum sanctæ Romanæ Ecclesie legatorum qui nullis minis, nullis terroribus nullisque mortibus a suis legationibus discesserunt, præsentialiter auctoritate hujus epistolæ initium ad nos revertendi facere studeatis, et si permissi fueritis, statim ad nos revertamini. Si vero aliquis vos impedierit, violentia quam patimini cunctis Christianis valeat propalari nobisque continuo revelari, quatenus in eo quod contra morem gentium apostolicæ sedis legatio ecce secundo naufragium passa

est, citissimum consilium, confortante nos Domino præparemus.

XXX.

AD BOSONEM COMITEM.

(Anno 876.)

Dolet quod sibi deprecanti auxilium contra Saracenos non tulerit. Significat Urbem magno in discrimine versari, cum ad eam oppugnandam fama sit magnum exercitum venturum : quare eum rogat ut quantocius opem ferat. Legatos ab eo detineri miratur.

JOANNES episcopus JOANNI BOSONI comiti.

Sæpe gloriam tuam missis et litteris hortari ac deprecari studuimus, ut manum auxilii porrigens, contra nefandos Saracenos hostiliter occurrere tandem satageret ; sed, proh dolor ! nil hactenus præsidii adipisci meruimus, adeo ut nec responsum, sicut nec de aliis quibusque necessitatibus, a nobilitate tua recipere hucusque noscamur. Quapropter nimis dolentes gementesque, iterum iterumque dilectionem tuam monemus, hortamur et obsecramus, ne differas ultra, nec patiaris populum Domini ab illis divinitus fulminandis Agarenis discerpi, qui operuerunt universam superficiem terræ, sicut locustæ, ita ut pene cunctis habitatoribus inde sublatis, et in prædam et gladium traditis, redacta sit in solitudinem et in cubilia bestiarum, et, quod est adhuc amplius formidandum, atque cavendum, certa relatione didicerimus, stolum amplissimum in proximo ad expugnandam urbem venturum, id est centum naves, ex quibus cum equis sunt quindecim grandes. Quod quam ingens malum et incomparabile sit si intente consideraveritis, advertetis, perditio enim istius urbis totius est mundi dispendium, imo et ipsius Christianæ religionis jactura. Et ideo, secundum quod et spiritalis filius noster semper Augustus necessario tuæ commisit industriæ, omnium cæterarum rerum curis omissis, hoc vos convenit toto considerare mentis intuitu, et ad auxilium nostrum non modicum exercitum quantocius destinare. Si enim vestrum divinitus roboratum nobis non porrigitis validum et amplum confestim auxilium, scitote nihil amplius remanere, nisi ut nobis a vobis desperatis dimissis, vobis etiam ab hac sancta Ecclesia nulla spes ultra remaneat. Porro si in præsentem necessitate nobis aptum et sufficiens præbueritis auxilium, et nihil differentes, populo Dei, besto Petro speciali prærogativa commisso, subvenire studueritis, scitote in omni opportunitate vestra tanto nos fore promptiores, quanto fuerimus redditi ab hoste securiores. Cæterum dilectionem tuam miramur legatos retinuisse, Leonem episcopum charissimum nepotem nostrum apocrisarium et missum apostolicæ sedis, atque Petrum æque episcopum, qui cum festinantes per vos ad divinitus protectum Augustum mitterentur, a vobis et tunc detenti sunt, et modo nihilominus non merito retinentur. Quod quia contra decus apostolicæ sedis, quod nunquam factum est, profecto non dimitemus, cum hinc certi fuerimus, inultum. Cum enim nos illos pro multipli-

Ecclesiæ nostræ necessitatibus sub nimia A
ione miserimus, a vobis, quem hoc non lalet,
pediri, sed ad id celerius agendum vestris,
redidimus, potius debuere fulciri subsidiis.
t supra.

XXXI.

AD LANDULFUM EPISCOPUM CAPUANUM.

(Anno 876.)

*ut legatos ad imperatorem rediisse; quem in
eporum et optimatum conventu Romanæ
esiæ jura recognovisse, præcipue vero terræ
ianæ pactum suo juri commisisse scribit:
in ejus partes se venturum promittit.*

NEB episcopus LANDULFO episcopo Capuano.
ta Romana Ecclesia, cujus Deo auctore præ-
is regimini, cunctis ab exordio sibi fideliter
tibus dignam in præsentem et in futuro sæculo B
est bonæ retributionis mercedem rependere;
nilominus reliquisque fidelibus suis utroque
ob vestræ fidelitatis devotionem, quam illic
plene cognovimus, per omnia maternis visce-
favebit in proximo, Siquidem nosse volumus
ligionis intentionem quoniam, Domino coope-
Leone venerabili episcopo nepote nostro, ac
Ecclesiæ Romanæ eximio apocrisiario, aliis-
ostris legatis, quos nuper direxeramus, a
amo filio nostro Carolo imperatore Augusto
is, vobis, utpote a secreto consiliariis nostris,
ducimus animi ejus, Deo inspirante, circa
iarum, præsertim Romanæ, quæ caput est
n, exaltationem, affectum patefacere, omne
s potestatis antiquitus attributum capitulariter C
mus in conventu episcoporum ac optimatum*,
biliter concessit habendum. Inter quæ de
restræ pacta, prout Christo duce voluissimus,
e, nostro juri potestatique commisit, quate-
quod pontificali ore nudis verbis diximus,
a ostendamus patratione, et ut pro animæ
exhilaratione patrum notarice stylus scri-
loquatur b. Parate hospitium, quia cum novo
um agmine Dei gratia in vestras partes sumus
i. Frenum coercionis infidelibus, quantum
, imponite, fidelibus quoque futuræ in proxi-
pei sublevationem promittite; Domini Dei no-
e intermissione, hortor, misericordiam de-
ini, nostrumque adventum spectate veraciter.

XXXII.

D GUAIFERIUM PRINCIPEM SALERNITANUM.

(Anno 876.)

*lit se paratum esse firmare pactum quod
rat; rogatque sibi ad ipsum eunti hospitium
tri.*

NEB episcopus dilecto filio GUAIFERIO c glorioso
ni.

te non solum legatorum nostrorum inter re-
telium circum Ecclesiæ nostræ Romanæ regi-
cui Christo præsidemus auctore, devotum

jus concilii et legatorum meminit Aimoinus, l. v
is Franc., c. 53.

cum, ut videtur, mendosus. HARD.

cognovimus, tuumque strenuissimum generum Pul-
cari præfectum, verum etiam cum pro liberatione
totius patriæ, ut nobis a Christo cura commissa est,
in vestras partes venissemus, pro certo fidelem re-
perimus: ideoque pactum quod petisti, ut promise-
ramus pontificali vera assertione a dilecto filio no-
stro Carolo imperatore Augusto, jure vobis firman-
dum, potestate per revertentes venerabiles legatos
Ecclesiæ nostræ accepta juste ac legaliter adfuturum
statuere sumus parati; simulque mihi et novo agmini
comitatum volo præparetis, ut dixerim ita hospitium,
fidelesque nostros incepta corroborate fidelitate, ac
infidelibus, prout potestis, frenum redargutionis
imponite, nostrumque adventum, Deo duce, spe-
rate.

XXXIII.

AD GELONEM ABBATEM TORNUTIENSEM EJUSQUE
MONACHOS.

(Anno 877.)

*Illorum omnia, vel regia, vel episcopalia privilegia,
pontificia auctoritate sancit, anno Christi 876
quibus addit exemptionem ab omni cujuslibet
antistitis jurisdictione.*

Ex autographo in philyra, litteris uncialibus Gothicis
descripto, longo pedes circiter duodecim, lato duos.

JOANNES episcopus, servus servorum Dei, GER-
LONI inclyto abbati, dilectisque filiis nostris in
Tornutio monasterio, a spirituali filio nostro glorioso
Carolo imperatore Augusto, sanctæ et intemeratæ
semperque virgini Dei genitrici Mariæ, atque pre-
tioso confessori Christo Philiberto largito sub re-
gula sancti Benedicti religiosa conversatione degen-
tibus, nunc et futuris temporibus,

Quando ad ea quæ catholicorum imperatorum
corda pontificalibus sunt monitis provocanda, ita
ardenti desiderio, divina præveniente gratia, tam
succendantur, ut ab eis ultro poscantur, tanto ala-
cri et læto sunt animo concedenda, quanto et ea
ipsa quæ cupiunt, si nollent facere, peti debuerant
Proinde juxta scripta petitoria filii nostri, præcellen-
tissimi imperatoris Caroli, hujusmodi privilegium
præsentis auctoritatis nostræ decreto, eidem vene-
rabili monasterio vestris futurisque temporibus in-
dulgemus, concedimus atque confirmamus: ut sicut
ipse gloriosissimus filius noster, divino ductus
amore, de villis ac facultatibus, seu stipendiis spe-
cialiter monachorum et ecclesiæ ornamentorum, vel
luminariorum, ac matriculariorum, seu hospitum,
atque pauperum usibus servata, vel emeliorata seu
aucta ordinatione præcepto suæ auctoritatis firmavit
privilegium quod venerabilibus fratribus ac filiis
nostris episcopis illarum regionum fieri et confir-
mari fecit; ita sicut eodem privilegio atque præ-
ceptis, in primis filii nostri Caroli exinde factis con-
tinentur, perpetuo inconvulsa permaneant. Quamvis
enim fama fuerit hoc tenuisse ad episcopatum Ma-

c De Guaiferio principe Salernitano Leo episcopus Os-
tensis libro 1 chron. Cass. c. 42 et 44.

tisonensem, nullaque ibi auctoritate qua teneri possit adjunctum longo interveniente tempore fuerit, melius multoque sanctius apostolicæ discretionis nostræ visum fuit ut monasticis utilitatibus in prædicto monasterio confirmetur, quam laicalibus sine aliqua acquisitione sanctorum locorum depopulationibus indulgeatur. Constituimus alia auctoritate beati Petri ut nullus regum, nemo antistitum vel abbatum, seu quilibet quacunque præditus dignitate, de his qui in præfato privilegio seu in præceptis ipsius filii nostri Caroli ex his quæ præmisimus factis continentur, vel in futuro, ab eo vel a quibuslibet aliis de proprio fuerint his specialibus usibus jure collata, sub cujuslibet causæ occasione sive specie, quidquam minuere vel auferre, sive suis usibus applicare, vel aliis quasi piis causis pro suæ avaritiæ excusatione præsumat concedere : sed cuncta quæ præfatis usibus monachorum et ecclesiæ ornamentorum, vel luminariorum, matriculariorum, hospitem et pauperum oblata sunt, vel offerri contigerit, perenni tempore inlibata et inconvulsa, ac sine aliqua inquietudine, eorum usibus pro quorum sustentatione gubernationeque concessa sunt, modis omnibus profutura permaneant. Hæc igitur omnia, quæ hujus præcepti decretique nostri pagina continet, tam vobis quam cunctis qui in eo quo estis ordine locoque successerint, in perpetuum conservanda decernimus. Salva in omnibus quæ hujus decreti pagina continentur, auctoritate et honore sanctæ Romanæ Ecclesiæ, et sedis apostolicæ privilegio. Placet etiam ut per futura tempora ipsi monachi ex scriptis habeant licentiam eligere abbatem. Si quis autem temerario ausu, magna parvaque persona, contra hoc nostrum apostolicum decretum agere præsumpserit, sciat se anathematis vinculo esse innodatum, et a regno Dei alienum, et cum omnibus impiis æterni incendii supplicio condemnatum. Qui autem verus custos et observator hujus confirmationis extiterit, benedictionem et gratiam et cælestem misericordiam a Domino consequi mereatur. Scriptum per manum Anastasii notarii regionarii et scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ, in mense Octobrio, indictione decima. Bene valete.

Subscriptum Idus Octobrias, per manum Christophori primicerii sanctæ summæ sedis apostolicæ, imperante domino piissimo principe Augusto Carolo, a Deo coronato, magno imperatore anno primo, et post coronationem ejus anno primo, indictione decima.

XXXIV.

AD ABBATEM ET MONACHOS HERENSES.

(Anno 876.)

Approbat donationem monasterii S. Porciani illi factam.

JOANNES episcopus, servus servorum Dei, GEILONI religioso abbati venerabilis monasterii sanctæ Dei genitricis, semperque virginis Mariæ dominæ nostræ, et S. Filiberti, ac per te eidem venerabili monasterio in perpetuum.

Convenit apostolico moderamini pia religione pol-

lenti benevola compassione succurrere, poscentium animis alacri devotione impertiri assensum. Ex hoc enim lucri potissimum præmium a conditore omnium Domino promeremur, dum venerabilia loca opportune ordinata, ad meliorem fuerint sine dubio statum perducta.

Igitur omnibus sanctæ Dei Ecclesiæ fidelibus et nostris, præsentibus et futuris, notum fieri volumus qualiter reverentia tua per Adalgarium sanctissimum episcopum sanctæ Eduensis Ecclesiæ nostro suggestit apostolatui, observans quod abbatiam quæ vocatur S. Portianus, quamque piæ memoriæ Carolus imperator, spiritualis scilicet filius noster, ob sui perennem memoriam, per præcepti seriem in eodem venerabili monasterio conferens largitus est, nostri apostolici privilegii auctoritate confirmarem.

Nos autem, considerantes hanc petitionem salubrem fore et eidem venerabili monasterio, cui præesse dignosceris, stabilimentum consistere, præcipue cum omnia pia loca proprium habere optemus, inclinati petitionibus tuis, a præsentia nona indictione præfatam abbatiam cum omnibus rebus suis mobilibus vel immobilibus, sibi juste et legaliter pertinentibus, quemadmodum ex prædicto eodem Augusto concessum est, per hoc apostolicum nostrum privilegium in sæpe dicto venerabili monasterio confirmamus, et perpetuo stabilimus, et ad mercedem nostram roboramus; ita quoque apostolica auctoritate munientes decernimus ut nullus episcoporum ad negotia divina illuc, aut pro alia re peragenda, nisi a te successoribusque tuis abbatibus fuerit invitatus, ire pertinet; imo ne judiciaria potestas quamcumque vel molestiam aut destructionem quamlibet pergens facere audeat, quam secundum ipsius venerabilis monasterii ritum, et prædicti Augusti concessionem, nec non et hanc apostolicam concessionem et confirmationem ab omnibus Christi fidelibus observandam sancimus.

Si quis autem cujuslibet dignitatis homo contra hoc nostrum apostolicum privilegium, quod non credimus, in toto vel in parte ire præsumpserit, ac quod a nobis salubriter sancitum est, in aliquo frangere ausus fuerit, auctoritate Dei omnipotentis, et beati Petri apostoli, atque nostra, sciat se propria communicatione privatum; et nisi cito resipuerit ac canonicæ sanctioni obedierit, anathemate perpetuo condemnatum; qui vero custos et observator extiterit, benedictionem et gratiam a Domino Deo nostro consequi mereatur.

Scriptum per manus Anastasii notarii regionarii et scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Octobri, indictione nona. Bene valete.

Datum Idus Octobri per manum Christofori Primicerii sanctæ summæ sedis apostolicæ. Imperante Domino piissimo Augusto Carolo a Deo coronato magno imperatore, post consulatum ejus anno primo, indictione nona.

XXXV.

AD EPISCOPOS PROVINCIÆ BITURICENSIS.

(Anno 876.)

stario tanquam metropolitano suo deinceps obediunt.

NES reverentissimis et sanctissimis fratribus episcopis per Bituricensem provinciam con-

Burdigalensem urbem, sed et totam pene cia quorundam vestrum litteris, sed et Leo- stolicæ sedis apocrisarii [*Edit. Rom. addit, simorum nostrorum*] expressa relatione didi- diversis cladibus, sed præcipue iucursibus in- norum deletam, et in solitudinem partim partimque captivitate deductam, necessaria ut cum sancto papa Gelasio decessore nostro s gementesque fateamur, dispositione con- nur, et apostolicæ sedis moderamine conve- sic canonum paternorum decreta librare, et ræsulum decessorumque nostrorum præcepta ut quæ præsentium necessitas temporum pro andis ecclesiis relaxanda deponit, adhibita ratione diligenti, quantum potest fieri, tem- is Ecce enim [*Edit. Rom. addit, ne*] de civi- civitatem episcopi trasmigrent, sancti cano- vnde sanciant. Sed si hujusmodi sanctiones a discretionem vel dispensationem ducimus ob- las, nullam compassionem fratribus exhibe- nos gentilium gladios passos causa fidei Chri- servandæ videmus egentes, angustiatos, affi- ac illacque palantes incedere; præsertim cum i eorum ita sint Dei gratia illustrati, ut non scientia, sed et moribus; non solum verbo, exemplo plurimos valeant erudire. De quorum quia Frotarius Burdigalensis dudum anti- testatur vestra fraternitas, exstat, necessario s eundem virum alii Ecclesiæ præponendum dinandum, Bituricensi videlicet, quæ et va- se nobis denunciata est, et tanti viri digna e: ne per minus idoneum rectorem salubre arum animarum desit ei præsidium, et nos a ingentis culpæ involvamur annexu, si tanto discrimine, tantæ minus consulamus Ec- propugnatori hanc probali minime commit- Prioribus itaque manentibus regulis incon- quæ ubi nec rerum, nec temporum urget ne- jure convenit observari, vacante sede, Fro- fratrem et coepiscopum nostrum in sede Bi- i præficiendum ordinavimus sacerdotem: ea incardinatus, et quodammodo auctori- stolicæ privilegio radicans, cætera metro- Bituricensis Ecclesiæ ac dioceseos jura a Deo contemplante obtineat, dispenset et omni posthac querimonia invidorum pro- ta. Cui vos tanquam proprio metropolitano t obedire, et competentem exhibere, secun- stinum morem, reverentiam et honorem. ære vos nolumus, sic nos ista interveniente dica barbarica necessitate nunc concedere,

A ut tali necessitate remota, consuetudinarie ulterius non requiratur, quod removeatur etiam illud quod necessitas impetraret. Optamus sanctam fraternita- tem vestram in Christo nunc et semper valere. Data VII Kalendas Novembris, indictione decima.

XXXVI.

AD BITURICENSES.

Ut Frotario burdigalensi archiepiscopo, cui tandiu Bituricensem Ecclesiam committit, quandiu pa- gani Burdigalensem diocesim obtineant, omnes obediunt.

JOANNES episcopus clero, et plebi, et ordini sanctæ Bituricensis Ecclesiæ.

Suggestionis vestræ relegentes epistolam, quod ab apostolatus nostri auctoritate de confratre nostro Frotario reverendo archiepiscopo postulant, hoc nos Baliorum testificationibus, et præcipue serenissimi semper Augusti, spiritalis quoque filii nostri rela- tione comperimus; sed et legatis apostolicæ sedis, Leone videlicet venerabili episcopo, apocrisario et missos sanctæ Romanæ Ecclesiæ, seu Petro æque ve- nerabili episcopo, revertentibus, didicimus pene to- tam provinciam Burdigalensi metropoli pertinentem, sicut ab his qui causam illam noverunt, iidem no- stri legati discere potuerunt, ita esse paganorum per- secutionibus desolatam, ut non solum ipse confrater noster illic lucri aliquid subjectis conferre non pos- sit, verum etiam habitatio fidelium inde subtracta consistat. Quapropter quia eundem virum Frotar- rium reverendum archiepiscopum probis moribus actibusque præclaris, et ad lucrum animabus homi- num conferendum idoneum esse comperimus, ne ta- C lis tantusque vir otio, quo prodesse aliis valeat, minime vacet, ejusdem sanctæ Bituricensis Eccle- siæ, cui subestis, ei pastorem curam apostolica auctoritate committimus, et in ipsa eum incardi- nandum necessario esse censemus. Cui vos ita de- centem obedientiam et canonicam subjectionem hu- militer exhibete, utpote revera metropolitani jura tenenti, proprio rectori et vestro antistiti convenit, et ex nostra apostolica auctoritate diffinitum adver- titis, et ecce mandatum habetis: quatenus de bono vestræ obedientiæ nobis Deo gratias referentibus, et vobis reverentia competenti ipsum præfatum archi- episcopum excolatis; et ille vobis, tanquam pro vobis rationem Domino redditurus, modeste præesse studens, ut dilectos filios amplectatur. Porro sciatis quia sic ista non modica interveniente necessitate barbaro modo concedimus, ut tali necessitate re- mota, removeatur etiam id quod necessitas imperat. Data V Kalendas Novembris, indictione decima.

XXXVII.

AD CAROLUM CALVUM IMPERATOREM.

(Anno 876.)

Imperatoris precibus, cum Burdigalensis provincia paganis esset devastata, Frotarium Burdiga- lensem archiepiscopum transfert in Ecclesiam Bituricensem.

JOANNES episcopus CAROLO imperatori.

Petitionem vestram, filiorum charissime, quam non obnegando sed dispensando dudum distulimus,

nunc nos ad votum nostrum ob id vel maxime, A Christo præduce, perduxisse gaudemus quod et vestram gloriam perseverantem testificatricem cognovimus, et provincialium præsulum consenteneas probationes probavimus, et legatorum nostrorum subtilissimas disquisitiones advertimus. Quocirca, licet nos multis canonicis testimoniis provocati petitionem vestræ devotionis implere magnopere molleremur, et solius majestatis vestræ testimonio super exterminio Burdigalensis provinciæ credere nimine cunctaremur, tamen quia pietatis vestræ testimonio comprovincialium quoque præsulum litteras convenire, sicuti rebamur, nuper cognovimus, secundum pietatis vestræ religiosissimum libitum, Burdigalensis diocesis episcopum, fratrem scilicet nostrum Fro-
 B tarium in Bituricensem Ecclesiam cardinalem fieri decernentes, metropolitanæ dignitatis privilegio iterato munire curavimus; etudiri vestri solertiam, quo semper idoneos Ecclesiæ viros quadam naturalis ingenii nobilitate deligitis, admirantes, congruas litteras, his quorum interest, ex auctoritate sedis nostræ direximus, atque magnanimitatem vestram, quam istius religiosi negotii circa nos incentricem cognovimus, eam nihilominus exsecutricem fore nec immerito delegamus. Quatenus propter Deum, cujus Filii pretioso sanguine tota per mundum redempta consistit Ecclesia, sic istius necessariæ dispensationis instituta custodiat, ut a paternis regulis constitutis antiquitus in parte altera nunquam omnino discedat. Præterea, quod filiolaritatis vestræ petit industria, ut quorum suggestionibus dudum vestra sit dilata petitio detegamus, omnino sciatis, C quia nos licet indigni simus, tamen quoniam per consequentiam priorum nostrorum pontificum maturo cogimur esse iudicio, causam tantæ deliberationis ideo non facile tunc deliberandam credidimus, ne diffinisse, quod Deus averterit, minus ordinabiliter videremur. At postquam Deus omnipotens petitionem serenitatis vestræ comprovincialium præsulum testimonio decoravit, imo testimonia præsulum pietatis vestræ suffragio confirmavit, nos religiosam petitionem vestram complevimus, et suggestionibus fratrum coepiscoporumque nostrorum manus porreximus, et Ecclesiæ Dei tantis necessitatibus consulentes, de thesauro pontificalis pectoris ita vobis protulimus, ut a doctrinis deviasse veteribus nullo modo videamur. Data *ut supra*

XXXVIII.

AD CAROLUM CALVUM IMPERATOREM.

(Anno 876.)

Laudat eum de iudicio in Emmenum prolato, et hortatur ut cum illo clementer agat.

JOANNES episcopus CAROLO imperatori,

Super iudicio vestro in Emmenum prolato, o rectissime imperator, cum cælo tota terra lætatur. Scriptum est enim: *Lætabitur justus cum viderit vindictam (Psal. LVII)*. Cur autem decimus lætatur,

* Post verbum *delinquentibus* additur in edit. Rom. *Vassalum Vestrum qua accepta duntaxat exhibito quem iudicis, etc.* MANSI.

cum super iudicio [*edit Rom., iudicia*] Salomonis scriptum sit: *Quia audivit omnis Israel iudicium quod iudicasset rex et timuerunt regem, videntes sapientiam Dei esse in eo ad faciendum iudicium (I Reg. III)*. Super quo videlicet iudicio sentiendum merito ducimus quia lætati quidem benigni, tristati vero sunt omnino maligni. Ergo et hic ita datur intelligi, quia nimirum super iudicio vestro lætantur iusti, deterrentur iniusti. Nam et omnipotens Deus, cujus et vos iudicium æmulamini, terribilis peccatoribus et blandus et iustis. Quia igitur super Emmeno jam exhibuistis severitatem iudicii, quæsumus exhibere de cætero pietatis insigne. Imposuitis in humeros ejus onus austeritatis, adhibete jam nunc id removementem digitum lenitatis. Mementote quia hunc vobis cum Petro Paulus dilectis suis, sicut Philemoni quondam Onesimum remittit (*Phil. I*), implorans et obsecrans, quatenus eum ut sua viscera suscipiatis. Quia etsi fortassis ad horam aliquando quidem vobis inutilis, exemplum non bonum cæteris tribuens, visus, est: nunc autem et vobis, et nobis, et plurimis utilis est, longanimitatis formam et patientiæ cunctis ostendens. Rogamus ergo ut penes vos non sibi tam suus obsit excessus, quam fidei et amoris erga vos habiti prosit affectus. Et quia noxam propriam et pœnam indictam sibi confiteri non renuit, animadversione remota quam meruit, patronos vestros, et sanctos scilicet primos apostolos se proficue adiiisse et salutasse de reliquo sentiat, et de tanto sibi collato munere lætetur et gaudeat, ut ubi abundavit peccatum, superabundet, secundum Apostolum, gratia (*Rom. V*). Data pridie Kalendas Novembris, indict. decima.

XXXIX.

AD IMPERATOREM ET IMPERATRICEM.

(Anno 876.)

Pro Madelgero qui Odelricum occiderat.

JOANNES episcopus ad imperatorem et imperatricem.

Dum non minus pro misericordiæ intuitu delinquentibus * exhibendo, quam iudicii severitate in improbos exercenda, omnipotens Deus gloriam serenitatis vestræ imperiali voluerit sublimare decore, dignum profecto esse rati sumus pastoralis cura fungentes apud majestatis vestræ excellentiam pro multorum salute, vel vitæ indulgentia, præcipue illorum qui diabolico licet instinctu nefanda committentes, ad apostolorum principum Petri et Pauli fautorum vestrorum limina, divina tamen pietate commoti, venire festinant, et misericordiam humili prece implorant, toto mentis annisu intercedere, atque pro viribus consolationis opem in quantum fas est petentibus impartiri clementer. Unde pro hujus viri, Madelgeri videlicet nomine, qui adversario incitante quemdam hominem Odelricum vocabulo peremit, salute, membrorum omnium integritate, et rerum suarum restitutione, majestati vestræ suggestimus, filiorum charissime, et pro amore Dei et Domini nostri Jesu Christi, sanctorumque apostolorum, quorum limina

us Madelgerus adiit, nostræque paternitatis, A
 incertissimam erga nos habetis, dilectione pre-
 quatenus gratiam vestram plenariam ei red-
 on dedignemini, eoque cum vestræ serenitatis
 n accepto, pro suis valeat excessibus pœni-
 i fructuosam accipere, qua commissi possit
 noxias sordes abluere, ut spiritus salvus sit
 Domini, de omnibus ultricem dantis vindictam.
 ro tanti itineris labore durissimo, quem ve-
 perpressus est, sicut credimus, aliquantulam
 acto scelere indulgentiam meruit, ejus utique
 ssionibus adjutus, cui dictum a Domino con-
 bi dabo claves regni cœlorum. Et quodcunque
 is super terram, erit ligatum et in cœlis; et
 nquo solveris super terram, erit solutum et in
 Matth. xvi). Quod cum ita sit, precamur etiam, B
 cum parentibus ejus qui defunctus est, paci-
 ubeatis, ne majus deinceps malum quo, mul-
 animæ noceat, perpetretur. Data ut supra.

XL.

AD EPISCOPUM CARNOTENSEM.

(Anno 876.)

ro Madelgero qui Odelricum occiderat.

INES episcopus reverentissimo GISLIBERTO epi-
 sœntæ Carnotensis Ecclesiæ.
 tionis vestræ reverentiam spiritalibus pollere
 nus procul dubio arbitrantis, his apostolatus
 itteris convenire, ac pro præsentem viro Ma-
), qui suadente adversarios quemdam homi-
 delricum nomine gladio peremit, unde divina C
 tione compunctus ad limina sanctorum apo-
 m principum Petri ac Pauli, per longa itine-
 atia pro ipsius delicti abolitione venire cura-
 ere studemus, ut pro amore Dei, et eorum ad
 a sacratissimas ecclesias venit, et pro suis ex-
 s Deum deprecatus est, necnon et pro nostræ
 tatis dilectione, illi omnes res proprias atque
 ium cum propriis honoribus quos abstulistis,
 enaria gratia reddere non dedignemini, sicuti
 mis nostræ consortium et charitatem circa te
 abere sinceriter illibatam. Data ut supra * :

XLI.

AD ADALARDUM EPISCOPUM VERONEMSEM.

(Anno 876.)

ndat eum ob præclaras virtutes, et jubet ut
 Romam ad concilium veniat.

INES episcopus ADALARDO episcopo Veronensi
 ertit plane prudentia tua quanto et quali circa
 stolatus noster flagret affectu, cum tuæ causa
 tionis non modicum sumpserimus laborem,
 m te Christi sacerdotem merito arbitantes

dit. Romana post hæc additur fragmentum, ut ap-
 dterius epistolæ : • Gloria magnitudinis vestræ co-
 quia Roffredus gloriosus comes monachus sancti
 i B. Petro apostolorum principi (hic aliquid deest)
 Cujus quoniam quasdam res Ulfredus comes dicit
 allisse, pietatis vestræ gloriam supplicamus ut pro

A futurum, et spiritualem potius quam sæculi gloriam
 sectaturum, cum et ipsa nimirum nobilitatis suæ
 insignia, et sapientiæ specula, talia de te speranda
 tribuerunt; quod quia vindicare sibi virtutum nisibus
 et probitate morum sanctitatem tuam comperimus,
 Deo innumeras gratias valde gratulanter retulimus,
 et in hoc, quia, secundum Apostolum, spes non con-
 fundit (Rom. iii), experimenta didicimus: et ideo in
 proximo, causa ecclesiasticæ simul et imperialis
 opportunitatis, certorum congregaturi episcoporum
 concilium, dilectionem tuam tanto conventui jube-
 mus adesse. Accinge igitur sicut vir lumbos tuos, et
 assume tibi pennas sicut columba, et vola, et veni,
 et requiesce in sinu apostolicæ dilectionis, ita ut
 pridie Kalendas Decembris, præsentiam tuam limi-
 nibus apostolicis et nostris exhibeas prorsus obtuti-
 bus. Porro si hoc impossibile asseris, viii Kalenda-
 rum Januariarum quod hortamur et jubemus ex-
 pleri, si duntaxat ab apostolicæ sedis communionem
 renuis prorsus arceri: dignum enim non est ut tantæ
 sapientiæ vir tanto procul cœtui sit. Optamus san-
 ctitatem tuam in Christo bene valere. Data iv Nonnas
 Nevembris, indictione decima.

XLII.

AD CAROLUM IMPERATOREM.

(Anno 876.)

Laudat quod sedis apostolicæ legatos benigne exce-
 perit, rogatque ut Ecclesiæ Romanæ prædones,
 qui missorum ipsius iudicium latentes effuge-
 rant, requiri et coerceri jubeat.

JOANNES episcopus CAROLO imperatori.

Innumeras omnipotenti Deo grates et laudes re-
 ferimus, qui cor pietatis vestræ, quod in manu sua
 consistit, tanta Spiritus sancti gratia replere digna-
 tus est, quanto sollicitius vos sacras aures ad pro-
 fectum Ecclesiæ nobis commissæ divinitus inclinan-
 tes, et apostolicæ sedis legatos, Leonem videlicet
 apocrisarium et missum sanctæ Romanæ Ecclesiæ,
 seu Petrum, venerabiles episcopos, nostrosque di-
 lectos, ea benignitate qua soliti estis, et eo amplius
 suscepistis: et illa quæ vobis pro statu ac exalta-
 tione sanctæ Dei Ecclesiæ suggesserunt, ad effica-
 cem finem provenire jussistis. Vere enim, filiorum
 charissime, cor vestrum in manu Dei est, quia ejus
 consultu universa disponitis, et sapienter imperium
 vobis collatum moderari studetis: quia ex utero
 matris crevit vobiscum sapientia, et rectitudo fuit
 dilecta vestra amica. Et quia præconiorum vestro-
 rum humana lingua fari non sufficit multitudinem,
 ad illa quæ de infidelibus nostris et vestris peracta
 sunt epistolariter adeamus. Vestris quidem, beni-
 guissime imperator, apprime eruditus viris et Deum

amore sanctorum apostolorum principum easdem res reddi
 præfato monasterio præsentialiter faciatis quatenus fructus
 vestræ mercedis maneat in sæculum sæculi. Data ut su-
 pra. • MANSI.

timentibus, ^b Ansegiso videlicet reverendo archiepi-
scopo, et Adalgario venerabili episcopo, communi-
bus quoque fidelibus nostris, juxta quod petieramus,
pro honore atque utilitate sanctæ matris vestræ Ec-
clesiæ Romanæ a vobis directis, Romam pervenien-
tibus, et quantum vobis justitia placeat, luce clarius
agnovimus, et de affectu filiorum, quem erga nos
conservatis, in Domino gratulati sumus : sed de
infidelibus sanctæque Romanæ Ecclesiæ hostibus,
quos pro multis sceleribus ac pravitatibus suis ovile
Christi non recipit, huc illucque latitantibus, et ne-
fandissimos actus suos tegere molientibus, non ut
oportuit, neque sicut vestri voluerunt legati, de illis
potuit adimpleri. Nam ut ita fateamur, a sibi simi-
libus infidelibus vestris et inimicis nostris, quibus-
dam scilicet marchionibus, quos iidem vestri legati
narrabunt, occultati et effugati, nec ad se percu-
tientes reversi sunt, nec alios suæ malitiæ inquina-
mento contaminare desistunt. Proinde clementiam
vestræ celsitudinis imploramus, et per futurum Dei
judicium adjuramus, ut eosdem sanctæ Dei Ecclesiæ
hostes atque prædones, sacrilegos quoque sive ty-
rannos, ac per hoc a Christi collegio synodice se-
questratos, studiosius requiri jubeatis, et ad lugenda
mala quæ imprætermisse hactenus operati sunt,
sicut jam decrevistis, exilio deputetis. Quia si ipsi
qui tantum Dei Ecclesiam macularunt, impune jam
vestram sanctionem diffugerint ; vel si, quod eve-
nire non debet, in vestro imperio quibuscunque,
quod turpe est dicere, contra vestram voluntatem
eis favorem præstantibus, tam absolute discurre-
rint ; totum idem vestrum imperium coinquinabunt
et omni Christianitati dispendium generabunt, quia
cum sint ipsi oves morbidæ, totum gregem conta-
minant, et erunt novissima illorum pejora prioribus.
Ideoque major morbus majori medicina curandus
est ; ne si non debita vel quali decet austeritate
vulnera magnum fetorem dantia radicitus resecata
fuerint, totum corpus Ecclesiæ tabefiat, et nobis
hæc sustentibus ministerium nostrum exercere
non liceat. Non enim Stephanum et Sergium ad nos
fraudulenter venientes recipere nolumus, sed eos
ad vestram venire jussimus majestatem. Cæterum,
fili charissime, thesauros Ecclesiæ nostræ, ab eis-
dem nefandissimis raptos ac fraudatos, ita sciatis ab
ipsis etiam celatos, ut per eos qui hic de suis satel-
litibus remanserunt, inveniri non possint ; illos vero
qui noverunt ubi eos recondiderint, ne detegi pos-
sent, apud se callide retinent, et nisi ipsi capti fue-
rint, ubi sunt occultati nos nostrosque penitus latet,
Verumtamen quid vel quantum ab uno et quan-
tum ab alio, quantumque etiam in domibus eo-
rum repertum sit, vestri jam dicti legati et scripto
et verbis vobis, sit placet, edicant. Data xviii Ka-
lendas Decembris, indictione decima.

^b Ansegiso et Adalgario. Missi ambo Romam a Carolo fuerant cum legatis apostolicis post synodum Pontigonensem. Aimoinus lib. v, cap. 33 : *Soluta est synodus. Postea imperator legatos muneratos apostolicos, Leonem et*

XLIII.

AD CAROLUM IMPERATOREM.

(Anno 876.)

Narrat calamitates Ecclesiæ illatas a Saracenis, et imperatorem precatur ut auxilium adversus eos mittat.

JOANNES episcopus CAROLO imperatori.

Quanta et qualia per impiam gentem patiamur Saracenorum, quid dicam quia scribere quilibet stylus non sufficit, cum omnia ligna silvarum, si vertantur in linguas, enarrare non valeant ? Quorum quia ex his quædam vestra jam didicit excellentia, prædisposuit exercitum suum ad hæc removenda cum validâ manu dirigere. Quo nos audito, mox elevatis manibus Dominum collaudavimus, ejusque clementiam pro imperio vestro lætantes protinus exoravimus. Sed quanto, fili charissime, lætati sumus in his quæ dicta sunt nobis, tanto, heu ! tristati et amaricati, quia quæ dicta sunt rerum non sunt effectibus consummata. Reversi quippe sunt, ut audivimus, et solis paganis gaudium, nobis autem non nisi tribulationem inenarrabilem reliquerunt. Et ecce, proh dolor ! inimicis crucis Christi gratulanti-
bus, solus fidelium cœtus magna mœstitudine consumitur. Christianorum sanguis effunditur, devotus Deo populus continua strage vastatur. Nam qui evadit ignem vel gladium, præda efficitur, captivas trahitur, et exsul perpetuus constituitur. En civitates, castra, et villæ destitutæ habitatoribus perierunt, et episcopi hac illacque dispersi. Sola illis apostolorum principum limina derelicta sunt in refugium, cum episcopia eorum in ferarum sint redacta cubilia, et ipsi vagi et sine tectis inventi, non jam eis liceat prædicare, sed mendicare. Ecce, charissime, pervenit gladius usque ad animam ; ecce dies in qua clamamus : *Beatæ steriles quæ non genuerunt* (Luc. xxiii) ; ecce illa periculosa tempora Pauli voce prædicta (II Tim. iii). Libet ergo cum Jeremia clamare (cap. ix) : *Quis dabit capiti meo aquam, aut oculis meis fontem lacrymarum, ut plangam tantam ac talem miseriam, tale ac tantum excidium patriæ ?* Sed et in tristitia, quin potius in ruina domina gentium, regina urbium, mater Ecclesiarum, consolatio tristium, portus periclitantium. Ecce, inquam, revera dies tribulationis et angustiarum, dies calamitatis et miseriarum. Præterito quippe anno seminavimus quidem, sed non recolligimus ; hoc vero anno, quia non seminavimus, nec est recolligendi fiducia. Quid de paganis dicimus, cum Christiani nihil melius operentur ? quidam videlicet ex confinibus et vicinis nostris, quos marchiones solito nuncupatis. Nam ut propheticè dicamus : *Residuum locustæ comedit bruchus* (Joel ii). Et quid Saracenis incredulis, qui sunt filii ancillæ, forte relinquitur ab illis qui per fidem liberæ deberent existere filii ? Usque ad ter-

Petrum, remisit Romam, et cum eis Ansegisum Senonensem episcopum, et Adalgarium Augustodunensem episcopum. SIRM.

ram depascimur. Quid enim illi faciunt, et isti pe-
jora non faciunt? Illi terram occupant, isti cum Pe-
tro nihil ex civitatibus vel ex rure dimittunt: illi
occidunt gladio, isti ablati omnibus fame trucidant;
illi in captivitatem ducunt, isti sibi in servitatem re-
digunt. Et cum quæritur quid adversus hostes dimi-
cet inveniuntur nulli, cum scilicet eorum oppres-
sione retenti, ad mandatum nostrum occurrere nulli
prorsus inveniuntur. Sed cum indique angustiati
clamamus, non est qui audiat, non est qui adjuvet,
non est qui salvum faciat, nisi tu, fili charissime et
imperator clementissime, qui post Deum nobis fa-
ctus es in refugium, et solatium, et auxilium. Quo-
circa totis præcordiis, totisque commoti visceribus,
cum episcopis et presbyteris ac proceribus, totisque
plebis nobis olim commissæ reliquiis deprecamur,
jube tandem aperire aures, audire gemitum et sin-
gultus omnium nostrum, porrigere manum, et præ-
stare opem patriæ periclitanti, civitati inter multas
miserias et ærumnas jacenti, et huic Ecclesiæ matri
vestræ, a qua non solum regnandi, sed et in Domi-
num unum et verum credendi exordium percepistis,
quæque in ultimo, spreto bono et magno fratre, vos
more Dei gratuita voluntate, tanquam alterum re-
gem David elegit et præelegit atque ad imperialia
sceptra provexit. Cogitate itaque, Dei cultor semper
Auguste, a propheta præmoniti, si hæc humiliatur,
ad cujus confugietis auxilium? vel ubi relinquetis
gloriam vestram? Perpendite quia si hæc humiliatur,
non solum gloriam imperii vestri periclitabitur, sed et
ipsa profecto Christianæ religionis cultura maxima
ex parte peribit. Et idcirco talia scientes nolite, ob-
secro, jam differre, nolite de dei in diem induciis
non profuturis abuti. Cum proverbialiter clamo, et
cum Salomone vociferor: *Ne dicatis amico vestro,
Vade et revertere, cras enim dabo tibi (Eccli. ix); et
alias: Quod potest, inquit, manus tua facere, instan-
ter operare (Prov. iii), etc.* Nescitis namque, ut cum
venia vestra dicam quid superventura pariat dies.
Ita ergo, fili Christianissime, de hac Ecclesia nec
non et patria velociter et prudenter excogitate et
ordinate, ut saltem ipsæ paucissimæ reliquiæ salvæ
sint quæ remanserunt, quæque quotidie catervatim
gladio et præda dispereunt. Occurrite strenue, sub-
venite celeriter, et manu, consolationis vestræ ab
oculis nostris tandem abstergite lacrymas, quatenus
super illis et præsentialiter Deo propitio gaudeatis,
et in futuro, frequenti ac laudabili relicta fama su-
perstite, cum Christo perpetes in cœlestibus impere-
tis. Data xvii Kalendas Decembris, indictione decima.

XLIV.

AD CAROLUM CALVUM IMPERATOREM.

(Anno 876.)

*Scribit intellecturum imperatorem ex Adalgario
episcopo (cui pallium concedit) cur Ecclesiæ cau-
sa ex voto processerit. Taxat Ansegisum, et Adal-
garii fidem commendat.*

JOANNES episcopus CAROLO imperatori.

Laudabilem quidem intentionem et pium studium
vestrum pro causa Ecclesiæ nostræ, matris videlicet

A vestræ, fili charissime, viscerabiliter habitum et
bene dispositum agnoscentes, innumeras Deo gra-
tias, qui totius boni auctor et moderator est, qui-
que docet hominem justitiam, gessimus; sed impe-
divit nos Satanias, et spes nostra frustrata est, cum
non ad votum nostrum et commune propositum finis
rei processerit. Qualiter autem; vol quo faciente, ita
causa provenerit. Adalgarius sanctissimus episcopus,
quem nos, vestri amoris causa ipsiusque morum
probitate non immerito moti, palliatum ad vos ecce
remisimus, a majestate vestra interrogatus, et per
fidem quam vobis se illæsam servaturum pollicitus
est, adjuratus edicet. Illud tamen nos interim ad
memoriam vestram reducimus, quod nobis olim de
Ansegiso et Lantberto specialiter quodam præ-
sagio futurorum, tanquam providus revera præ-
nuntiastis. B Est enim ita gestum ut prævidistis, et nil vos ante
latuit quod postmodum intellectus nostri oculus non
aspexerit. Non enim recto cum eo, sicut episcopum
decurrit, ambulavit; sed per versipelles anfractus ince-
dens, multum a via rectitudinis deviavit. Quod cum
exhibitum ad lucem veritatis exstiterit, penitus eva-
surum non credimus impunitum. Cujus scilicet cer-
tam rei poteritis circumstantiam procul dubio de-
prehendere, si, ut prætulimus, idem almificus vir
sub testificatione vobis promissæ fidei adjuratus,
vos latere noluerit. Sane nosse vos volumus, quia
cum sæpe memoratum antistitem adeo cognovisse-
mus vobis esse fidelem, ut crederemus nullis mune-
ribus nullisque terroribus a suæ fidei erga vos ha-
bitæ sinceritate posse divelli, adhæsit animæ nostræ
salutis filius, et idcirco inter pontificium nostrum et
imperium vestrum mediatorem illum fore decrevimus,
ita ut quasi vocis utriusque sit organum, referat-
que vestra nobis, et quæ nostra sunt vobis an-
nuntiet, ut lapis angularis habitus in Christo
Jesu, qui ex pax nostra, et fecit utraque unum.
Data xvi Kalendas Decembris, indictione decima.

XLV.

AD RICHILDIM AUGUSTAM.

(Anno 876.)

Rogat ut Romanæ Ecclesiæ suffragetur.

JOANNES episcopus RICHILDI Augustæ.

Quanto amore spiritualis filius noster piissimus
imperator erga hanc sanctam matrem suam Eccle-
siam flagret ex hoc manifestissime claret quod cau-
sam illius apud se specialiter exsequendam et ordi-
nandam in vestris proprie manibus collocavit. Cui
enim congruentius et præstantius eam, quam præ-
cæteris spiritualiter diligit, oro, committeret, quam
vobis quæ ab eo sic diligi jubemini, sicut diligi a
Christo jubetur Ecclesia? Unde magnopere gratula-
mur de vobis tot audientes præconia, et cofidimus
in Domino quia onera quæ portamus, tam a paganis
quam a pessimis Christianis, vestri studii humeris
alleviabitur, et eritis pro Ecclesia Christi apud pium
conjugem more sanctæ illius Esther pro Israelitica
plebe apud maritum (*Esther. ix*). Quia vero sæpe ad

Christianissimum conjugem vestrum semper Augustum diversis pro necessitatibus sive missos sive apices mittimus, ex hoc jam obsecramus et petimus, vos estote pro nobis ostium, lingua et manus: imo totum pro nobis sitis, advocatoris fungentes officiis, et omnia pro nobis in omnibus facite. Ita ut amici quidem et fideles Ecclesiæ hujus per vos apud apicem vestrum locum, apud vos inveniant aditum et salubre in necessitatibus suis omnino remedium: e contra vero, inimici et infideles per vos confundantur et excludantur: quia et nos pro vobis apud omnes et in omnibus erimus, et præcipue apud beatissimos apostolorum principes Petrum et Paulum amatores et protectores vestros, ita ut paterno vos affectu semper fovere studentes, et tanquam spiritalem filiam dilectionis nostræ sinibus collocatam in Christo tractare ac tegere perpetuo satagentes, apud eos commendare assiduis precibus studeamus, et vestri memoriam ad sacrosancta corpora ipsorum semper deponere satagamus. Lætamus autem et jucundamur in Domino, quia beatam vos et felicem dicent omnes generationes; quia pio committente conjugem tam salutiferum ministerium assumpsistis, per quod scilicet et in præsentis sæculo nomen bonum, quod est super divitias multas, et cæleste acquiretis inter angelos et non finiendum imperium. Data XVI Kalendas Decembris indictione. X.

XLVI.

AD CAROLUM CALVUM IMPERATOREM.

(Anno 876.)

Commendat Wigbodum Parmensem episcopum.

JOANNES episcopus CAROLO imperatori.

Quia desiderandam nobis, et totis viscerum brachiis amplectendam dilectionem vestram nihil patimur ignorare eorum quam maxime quæ ad cumulum gloriæ vestri noscuntur culminis pertinere, operæ pretium duximus innotescere Wigbodum venerabilem Ecclesiæ Parmensis antistitem apostolorum adiisse limen et sedem, tam orationis voto quam inveniendæ per nos vestræ gloriæ desiderio; cujus mentis arcana subtilius investigantes, nos plane minime latuisse fatemur quod et nunc sinceræ fidei erga pium imperium vestrum habendæ teneatur affectu; et hoc jam olim procul dubio rerum effectibus demonstrasset, nisi sibi esset a piæ memoriæ priore principe causa talis injuncta, quam sine sui discremini floccipendere nequivisset. Unde rogatus, data venia, suscipite nunc illum ut mea viscera, quia et si forte quondam vobis erat inutilis, nunc autem vobis et nobis utilis: quamvis forte non sit dicendus inutilis, qui fidem ante promissam custodiens, simile circa vos servandæ fidei dedit indicium, præsertim cum sperans in Domino non perdiderit, si mutaverit, fortitudinem, dum scilicet nobis hunc informantibus, si quopiam contra vos usus est, pro vobis proponat jam totis viribus exercere. Unde non dubitamus illum se fortiorem erga fidei vestræ constantiam exhibendum, quam fuerit,

quando contra imperium vestrum perhibebatur sentire. Ergo, clementissime imperator, quia ab infantia crevit vobiscum miseratio, recipite illum tanquam ab ipsa beati Petri apostoli patroni vestri confessione, et super eo mercedem habere contendite, non imputantes ei quod novissimus venerit: quia et bonus ille paterfamilias operarios undecimæ horæ pares fecisse describitur his qui tertia hora venerunt (*Matth. ix*). Sed et vos non minus diligitis militem qui promo quidem in bello terga dedit, postea rediens premit fortiter hostem, quam eum qui nunquam terga dedit, et nunquam aliquid fortiter gessit. Sed quid multa? cum ecce nos ei apud pium imperium vestrum, fili charissime, fidem dicimus. Ecce nos pro illo vadem offerimus: tantum sic agat erga eum clementissima et seremissima pietas vestra, ut alii sub tegmen miserationis vestræ, hoc comperto, alacrius confluant, et per interventionem nostram quasi per immobilem pontem ad vos certatim transitum faciant. Siquidem hic in signum est ad apostolica tecta quoddam positus; cunctos ad vos terrigenas aut bene dispositus invitabit, aut a vobis male tractatus terrebit. Nam difficile esse credimus apud pietatem vestram quam per alios obtinere, quod per Petrum et Paulum apostolorum eximos non poterit impetrare. Data ut supra.

XLVII.

AD ADALGARIUM EPISCOPUM AUGUSTODUNENSEM.

(Anno 876.)

Villam Tilionacum illi restituendam decernit, cæterasque possessiones Augustodunensis sedis confirmat.

JOANNES episcopus, servus servorum Dei, reverentissimo et sanctissimo ADALGARIO sanctæ Augustodunensis Ecclesiæ episcopo ac per te in eadem Ecclesia in perpetuum.

Divinæ præceptionis monent cunctos eloquia ut quoties res aliena contra rationis ordinem a quoquam detinetur, æquitate debeat imminente restitui. Constat siquidem villam quædam Tilionacum proprietatis jure sancti fuisse quondam Leodegarii Augustodunensis episcopi, et ab eo sancto collatam Nazario, cujus vocabulo ipse honoratur episcopatus. Post vero cum a pravis hominibus longo tempore fuisset retenta et quasi in proprietatem eorum redacta, dilectus filius noster Carolus clementissimus imperator, super hoc subtili examinatione habita, cum eam ad ejus Ecclesiæ Augustodunensis pertinuisse legitime cognovisset, et possessam primo ab ea, et postea pervasam a violentis hominibus liquido didicisset, hanc præcepto suæ auctoritatis ipsi episcopo reddidit et ab ipsius Ecclesiæ jus revocavit, cui scilicet hanc superius nominatus sanctus Leodegarius olim contulerat. Et ideo, quia postulavit a nobis sanctitas tua ut jam memoratam villam secundum imperiale præceptum apostolicæ auctoritatis liberalitate aut privilegio Augustodunensi Ecclesiæ confirmaremus, inclinati precibus tuis, supernæ pietatis gratia suf-

fragante, prædictæ Ecclesiæ, cui fraternitas tua præesse dignoscitur, sæpe memoratam villam, sicut antiquitus fuit, denuo confirmamus, ut hoc quod suum fuerat, et redditum nunc possident, debeat sine cunctatione perpetuis temporibus possidere vel adhærere, hujus privilegii auctoritate confirmantes antedictam villam in præfato episcopo constituimus quod in ejusdem episcopii Ecclesia, de qua ablata fuerat, nunc reddita in ipsius domino sine ambiguitate permaneat. Non solum autem crebro dictam villam, sed et omnes quæ ejusdem Ecclesiæ vel modo sunt vel futuræ consistunt, in eodem episcopo confirmamus habendas, statuentes pontificali censura, sub interdictione anathematis futurique judicii, nulli licere hæc quæ a nobis tam super jam dicta villa quam super omnibus rebus ab eadem vel habitis vel habendis promulgata sunt, aliqua temeritate violare vel conturbare aut repetere; sed potius stabilitate perenni inconvulsa permanere in eodem pio loco decernimus. Quod si quis autem, magnus vel parvus, adversus hoc privilegium auctoritate apostolicæ sedis munitum agere tentaverit, sciat se perenni judicio condemnandum et igni qui non exstinguitur mancipandum. Qui vero custos et conservator ejus exstiterit, æternis gaudiis perfruatur, et præmiis cum angelis in cœlestibus potiatur. Scriptum per manus Gregorii notorii regionarii et scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Novembris, indictione decima. Bene valete.

XL VIII.

AD URSUM DUCEM VENETIARUM.

(Anno 876.)

Gratias agit quod apostolicæ sedis monitis paruerit Episcopus ad synodum venire jubet.

JOANNES glorioso duci Venetiarum.

Gratias gloriæ tuæ pro benigna devotione tua referimus, quam non solum verbis, sed et operibus erga nos studiose declaras, et frequenter ostendis: et ideo nos paterno circa te detinemur affectu; et in his quæ ad tuam tuorumque pertinere ac prodesse utilitatem cognoscimus, prompti et benigni semper esse curabimus, ita ut divinis præceptis sacrisque canonibus impedire intentionem et sanctionem nostram nunquam consentias; sed cum tibi de rebus ecclesiasticis quidquam injungimus, sicut devotus filius nos obaudias, et adimplere quæ dirigimus alacris semper animo studeas, quoniam nos tanto in causis tuis, et ubi tibi opportunitas fortassis evenerit, promptiores tecum non esse ac benigniores invenies, quanto te nos nolle a mandatis Dei aliquo modo avertere manifestius viderimus. Nam tibi, charissime, tanquam familiari nostro familiariter scribimus, quia nullius mortalis amorem præponere Dei justitiæ possumus, qui nimirum Evangelium legimus, dicens: *Qui amat patrem aut matrem plus quam me, non est me dignus* (Matth. x). Veniant igitur episcopi ad synodum nostram, ut, ipsis nobis rei veritatem significantibus, causam fratris et coepiscopi nostri Petri illis præsentibus facilius diffinire-

A valeamus. Is vero qui valida infirmitate vel senectute gravatur, si ullo modo venire non potest, vicarium pro se strenuum mittat. Ille vero qui Constantinopolim ire refertur, si nondum abiit, nec abire cis Februarium mensem speratur, ab hac communi utilitate nullo modo se subtrahat; sed veniens veniat, ut omni litigio terminato, in Ecclesia Dei non nisi pax et tranquillitas perseveret. Optamus gloriam tuam semper bene valere, Data VIII Kalendas Decembris, indictione decima.

XLIX.

AD FELICEM ET PETRUM EPISCOPOS.

(Anno 876.)

Felici et Petro sacris interdicat ob non exhibitum Grandensi archiepiscopo obsequium; eosque sub excommunicationis pœna Romam ad concilium venire, et si impediti fuerint, vicarios mittere jubet.

JOANNES FELICI ET PETRO episcopis Mandanau-censi et Equilensi.

Quam ingrati et inhumani fueritis erga reverendum fratrem nostrum Petrum Ecclesiæ Gradensis antistitem, in hoc maxime datur intelligi, in quo ille pro legibus paternis incolatum arripiens, nullum vestrum comitem suæ peregrinationis habere promeruit; præsertim cum ad limina sit apostolorum profectus, sedemque adierit, ubi semper catholicis subvenitur, et ubi plurimi sanctorum injuriam passi, petram, a qua Petrus nomen sortitus est, refugium invenerunt. Additum autem est huic rei, quoad majoris contumaciæ vestræ cumulum demonstrandum, quia scilicet non solum cum illo stantes secundum prophetam, *Minime ex adverso ascendistis, et opposuistis murum pro domo Domini* (Ezech. xiii), sed quasi rebelles, rupto unanimatis fœdere transistis ad hostes; et cum non sitis cum illo, facti profecto estis adversus illum, sicut Dominus ait: *Qui non est mecum, contra me est* (Matth. xii): in quo et ipsam bestiarum transcendistis sævitiam, parricidalibus adversus cum utentes consiliis; pro quibus omnibus apostolatus nostri vos Romam occurrere, et pro his et aliis quæ corrigenda duximus, satisfacere, non semel apicibus commonuimus, sed venire hactenus modis omnibus contempsistis. Quapropter vos a sanctis mysteriis interim celebrandis auctoritate summi pastoris arcemus, jubentes ut Idibus Februariis istius indictionis, si adestis, vel si duræ infirmitatis pondere non gravamini, synodo nostræ Romæ celebrandæ interesse inexcusabiliter maturetis; quatenus et ab objectis purgemini, te a capite, tam scilicet apostolica sede quam metropolitano vestro in nullo dividamini: *Ne, quod absit, circumveniamini a Satana*, qui videlicet semper dissensione gaudet: membra quippe quæ capiti non hærent, inter mortua deputantur; sicuti procul dubio vos, qui nec apostolicæ sedis, quæ est caput omnium Christi Ecclesiarum, decretis hæretis, nec affectui metropolitani proprii, et patroni atque magistri. Jam vero si Idibus saltem Februariis occurrere contumaciter parvipenditis, tandiu estote posthac omnis Ecclesiæ communionē

una cum vobis faventibus alieni, quandiu venire ac satisfacere super quibus impetimini, non curatis. Ecce enim venerandos forte canones tenetis præmanibus, qui tales sanciant non communicaturos donec purgentur. Porro si quisquam vestrum nullo modo se posse venire prætenderit, vicarium suum mittat, qui et mittentem se jurejurando excuset, et in synodo vicem mittentis adimpleat. Data Kalendas Decembris, indictione decima.

L.

AD DOMINICUM ELECTUM EPISCOPUM TORCELLENSEM.
(Anno 876.)

Invehitur in Dominicum electum episcopum, quod bis vocatus Romam non accesserit; eumque, nisi venerit constituta die, excommunicat.

JOANNES DOMINICO vocato electo Torcellensis Ecclesie.

Quia fama crebrescente Torcellensem invasisse dicebaris Ecclesiam, et semel et bis decrevimus te Romam venturum, ut coram posito fratre nostro Petro sanctæ Gradensis metropolitano antistite, una cum episcopis qui degunt sub ipso, facta super te discussione, rumor longe lateque respersus, aut innoxius patefactus absolveretur, aut comprobatus noxius damnaretur, venire modis omnibus constituimus. Unde merito a nobis fores damnandus, nisi erga te, petende nobis dilecto nobis Urso glorioso duce, minus severitate quam patientia uteremur. Verum quia eatenus non venisti, excommunicatum te jure a nobis esse cognosceres, in promptu habentibus, secundum Apostolum (*II Cor. x*), ulcisci omnem inobedientiam: verum quia nec sic interim contempti salutem tuam contemnimus, unde tertia ecce te vice vocamus, et Idibus Februariis præsentis decimæ indictionis nostro concilio Romæ adesse mandamus, ita ut si tunc non occurreris, tandiu sis cum faventibus tibi deinceps a nobis et a toto Christi corpore alienus, quandiu minus resipiscens, obedientiæ nequaquam jussis nostris colla submiseris. Porro, si in hac indisciplinatione permanseris, noveris deinceps tibi veniam denegandam, et secundum sanctos canones nil de absentia penitus lucraturum, et non solum communionis, sed et honoris jacturam anathemate perculsum sine fine passurum. Data Kalendis Decembris, indictione decima.

LI.

AD URSUM DUCEM VENETIARUM.
(Anno 876.)

Rogat episcopos qui Romam ad synodum evocantur, suis sumptibus alat; quibus, nisi accesserint, excommunicationis sententiam minatur.

JOANNES URSO duci Venetiarum.

Cum pro causa venerabilis fratris nostri Petri sanctæ Gradensis Ecclesie antistitis finienda, Dominicum vocatum electum, cui esses filium tuum sociandus [*pro sociaturus, HARD.*] ad apostolicam sedem mittere promiseras, nec tamen verbum veritas subsecuta est, valde mirati sumus: et quod non omni spiritui, nec in omni negotio credere, docente

A Apostolo, debeamus, patenter advertimus. Exhibitio enim rerum præteritarum certitudo et futurorum. Quia vere idem frater et coepiscopus noster more majorum sedem apostolicam appellavit, imo alacriter adiit, obsecrans ut controversiæ quæ in inter se vertitur et prædictum Dominicum, utraque coram posita parte, finem legitimum imponamus: secundum quod se ratio habet, et jus canonicum dictat, rursus præcipimus, ut jam dictus Dominicus Kalendis saltem Februariis Romam nobis satisfactorius et sese purgaturus occurrat; ambitionis enim crimine denotatur, ac per hoc juxta sacros canones manifestum est confiteri eum de crimine, qui purgandi se occasione non utitur. Jam vero si dixerit se non venientibus episcopis venire non posse, noverit et episcopos nos illius regionis occurrere præcipere et eundem Petrum venerabilem Domini sacerdotem imitandum tribuere, qui cum metropolitanus esset, nullis comitantibus secum episcopis, memoriam apostolorum veniendo, sicut quondam sanctus Athanasius honoravit; verumtamen et ex episcopis duos venire decernimus, Felicem scilicet et Petrum, ut tantum negotium non sine præsentia regionis episcoporum hujus cognitionem habentium diffiniri quoquo modo videatur; ita ut si forte se Felix venire nullo modo posse prætenderit, vicarium suum mittat, qui et mittentem se jurejurando excuset, et in synodo vice mittentis adimpleat. Petrus autem, si adest, modis omnibus veniat, siquidem, ut pehibetis, Constantinopolim mittendi nec mos vester nos lalet nec tempus. Matarius [*forte, Maturius et delendum prius, HARD.*] quippe prius huc venire accedere ad propria poterit, quam mari mos et tempus accedat itineris. Præterea jubemus archidiacono ad nos venire Torcellensis Ecclesie; similiter et Altinensis abbatem monasterii; nihilominus et archipresbyterum et archidiaconum, atque hujus æquivocum et nepotem Laurentium diaconum Gradensis Ecclesie, quo impræsentiarum super his quibus impetuntur, idoneam rationem canonicamque, si nocentes sunt, subeant ultionem. Quæ omnia ideo gloriæ tuæ nota fieri volumus, ut illi ad apostolicam sedem sanctamque synodum occursuri, liberalitatis tuæ adminiculis sustententur, sumptibusque locupletati laborem itineris facilius ac levius ferant, secundum pios principes, qui in talibus munifice semper erant intenti. Hos autem quos hac auctoritate apostolicæ presentandos sedi decrevimus, quia tertio jam commoniti hucusque occurrere contempserunt, Romam diebus [*pro Idibus, HARD.*] Februariis fore venturos decrevimus, nisi forte instanter properare delegerint. Porro post Februarias [*forte, post Idus Februarias, HARD.*] tandiu sit unusquisque ipsorum cum fautoribus suis excommunicationis vinculis innotatus, quandiu ad sedem apostolicam non occurrens, nullam idoneam super se rationem regulariter exhibuerit; sciens se anathematis postmodum sententia feriendum. Data Kalendis Decemb., indictione x.

LII.

AD DOMINICUM ET LEONEM EPISCOPOS.

(Anno 876.)

Significat quosdam qui Romam ad concilium vocati venire neglexerant, se excommunicasse, nisi ad certam præstitutam diem venerint; hortatur ut quandiu illi abfuerint, eorum officia exsequantur.

JOANNES episcopus DOMINICO Olivolensi, et LEONI Caprensi, episcopis.

Sanctitatem vestram nolumus ignorare misisse nos Felici et Petro episcopis, et Dominico, qui vocatur electus Torcellensis Ecclesiæ, seu abbati Altinensis monasterii, atque archidiacono Torcellensis Ecclesiæ, nec non et archipresbytero et archidiacono, atque hujus æquivoco ac nepoti Laurentio diacono Gradensis Ecclesiæ, quia toties a nobis vocati ad concilium Romæ occurrere contempserunt, futuram excommunicationis sententiam et eum qui ex his tunc saltem venire distulerit, tandiu post Idus Februarias omni ecclesiastica communicatione privasse, quandiu in obstinatione propria perseverans, apostolicam adire sedem contempserit. Alios enim horum nostro concilio pro communibus Ecclesiæ utilitatibus volumus interesse. Quosdam autem, quia super quibusdam reprehenduntur excessibus, de his satisfacturos requirimus. Unde, fratres charissimi, vos in specula esse præcipimus, et si quidem prædicti episcopi, dextra Excelsi corda eorum immutante, ad concilium nostrum circa Idus occurrerint, ut prædictum est, Februarias, vos per ipsam regionem morati, quæ sunt veræ religionis peragite, ne quis sine perfectis Christianitatis sacramentis abscedat, neque pœnitens minus reconciliatus deficiat; et cætera illic interim definite quæ ad speciale pertinent episcoporum officium. At vero si pater inobedientiæ sic mentes eorum obsederit, ut obedire omnino despiciant, restat ut eo qui obaudierit benignius tractato, qui prænotato tempore ex his omnibus abfuerit, post excommunicationem noverit se anathematis gladio puniendum. Qua de re prævidimus hæc omnia nota facere vobis, ut ea scientes ad omnium notitiam perferatis, et hoc ad quod decrevimus exhortati magnopere studeatis. Quod si vos non audierint, *non enim*, ut Dei ad Ezechiel voce dicamus, *volunt audire vos, quia nolunt audire nos* (*Ezech. III*), habete illos, et habendos ubique modis omnibus prædicate, sicut Dominus præcepit D haberi eum qui Ecclesiam non audierit (*Matth. XVIII*); tantumdem est si dicatur, sicuti nos eos haberi [*Edit. Rom. addit. supra*] decrevisse significavimus. Videte autem, ne persona vobis quælibet silentium possit imponere, ne, quod absit, tanquam idololatræ judicemini. *Est enim, Samuele edocente, quasi scelus idololatræ, nolle acquiescere* (*III Reg. XV*). Si præterea Felix vel Petrus impedimento inevitabili prohibitus, non venerit, idoneum virum ex diaconibus Ecclesiæ suæ mittat per omnia vices suas supplementem. Jam vero si quoquo modo potuerint et noluerint, quia idcirco excommunicationis una cum

A tanti mali auctoribus sunt nexibus irretiti, non solum ab eorum vos communionem prorsus arceat, sed et ab omnibus qui eis communicaverint (sunt enim pari omnes obligatione constricti). Optamus sanctitatem, etc. Data Kalend. Decembris, indictione decima.

LIII.

AD DELTUM EPISCOPUM.

(Anno 876.)

Ut vice apostolicæ sedis fungens Venetias pergat, et episcopus ejus regionis Romam ad concilium, sicut jusserat, venire faciat.

JOANNES reverentissimo DELTO episcopo.

Tuæ dilectionis sinceritati pastoralis officii nobis sollicitudine junctæ, quam in consortium nostri laboris asciscere decrevimus, cognitum facimus, quia B Petrus reverendissimus Venetiarum metropoleos antistes, multis suffraganeorum suorum gravatus molestiis, et canonicæ constitutioni repugnantibus malis oppressus, delegit corde devoto sanctorum apostolorum Petri et Pauli ad limina properare, indeque salutis et optatæ consolationis opem percipere, ubi totius Ecclesiæ Christus Deus noster fundamentum locavit, et religionis atque justitiæ caput instituit. Et ideo querimoniis ejus aures clementiæ nostræ, litteris tam ipsi Ursa Venetiarum duci quam suffraganeis ejus episcopis, quorum sane inobedientia et temeritate canonicus vigor confusus, Ecclesiæ Dei potestas exinanita, et metropolitana dignitas corrupta existit, ut in conspectu nostro apostolicæque sedis præsentia, utriusque partis præsentia existente, liteque discussa, finem causæ debitum æquo C imponeremus libramine, litteras nostras direximus; sed ipse dux excusationis verba potius quam quæsitata a nobis personas statuto tempore maluit destinare. Unde nolentes præfatum fratrem et coepiscopum nostrum absque consolatione debita relinquere, rati sumus te vice nostra illuc dirigere, quatenus divino fretus auxilio ea quæ prædicto fratri sunt necessaria prudenter peragas et cum Domini timore cuncta perficias. Has igitur apostolatus nostri litteras accipiens, pro utilitate et salute Ecclesiæ Dei ceu idoneus Christi miles laborare satage; quoniam dicente Apostolo (*I Thess. II*), labor noster non erit inanis in Domino; et si socii sumus laboris, erimus profecto et consolationis. Christo igitur duce, Venetiam perge, Ursoque duci epistolam destinam tribue, eamque ut auribus audiendi audiat, instanter admone, ne statutis apostolicæ sedis resistere, quin potius humili corde obedire procuret. Alteram vero epistolam Felici sanctæ Ecclesiæ Equilensis episcopo, quem ad nos venire jubemus. Tertiam quoque Dominico Olivolensis Ecclesiæ et Leoni Caprensis Ecclesiæ, episcopis quos ibi manere volumus, eis que ut in his quæ Dei sunt te fideliter adjuvent, præcepimus, tribue. Quartam vero Dominico electo Ecclesiæ Torcellensis dare procura; eosque terribiliter obtestando atque jubendo easdem epistolas in conspectu totius Ecclesiæ et populi, teque præsentem

legere facito : quibus nimirum perlectis tam eosdem episcopos supradictos, hoc est felicem * Matemaudentensem, et Petrum Aquilensem, episcopos, nec non Laurentium archidiaconum Gradensis Ecclesiæ, abbatem cœnobii Altinensis, archidiaconum Roscellensem, et archipresbyterum Gradensem, cum nepote suo Laurentio Romam in præsentiam nostram, ex nostra apostolica auctoritate Idibus Februariis, omni mora vel occasione postposita, secundum tenorem epistolæ nostræ venire præcipe. Nam si in prædictis Idibus venire quolibet modo distulerint, sciant se omni ecclesiastica communione esse privatos, atque anathematis vinculis innodatos, quousque nostris se obtutibus præsentare curaverint. Cumque omnia juxta nostræ præceptionis affectum pia et fidei devotione compleveris, ad Ecclesiæ tuæ revertere gremium, nobisque sub certitudine cuncta renuntiare non differas. Ut si de cætero aliqua super his agenda sint arbitrio solerti, ut cura debita sollicitius Deo propitio peragamus.

LIV.

AD LAMBERTUM COMITEM.

(Anno 876.)

Ut compescat sibi subjectos a malis quæ perpetrabant; quos si emendare non potuerit, minatur illos se excommunicaturum : legatis multa et viva voce referenda se injunxisse significat.

JOANNES episcopus LAMBERTO comiti.

Ab olim, si recordaris, salutem tuam atque profectum desiderantes, et anima te salvari, et corporis honoribus cumulari quæsimus et optavimus. Et quia nunc multo amplius hoc quam prius, fili charissime, volumus, scias paterno affectu a nobis te diligi et ut spiritualem filium prorsus amplecti, quoniam honorem atque tuum profectum nostram gloriam esse putamus, et de tuæ prosperitatis augmento in Domino gratulamur : unde et tu non immemor nostri, rogamus, ut semper et ut his quæ volumus, et quæ nostrum de tuis hominibus pontificium pulsant, emendare nullatenus prætermittas ; non enim speramus ut talia scias qualia ab eisdem tuis hominibus in nostris finibus perpetrantur. Quæ oportet gloriam tuam studiose inquirere, et, sicut condecet, pro Dei et nostro amore omni conamine emendare, quia tam hominibus S. Petri apostoli quam hominibus Guidonis tui homines, sicut fertur, innumera mala faciunt et rapinas multas exercent. Quæ rogamus statim emendare facias, et tibi subjectis ultra tale quid facere non consentias. Verum si id forte emendare te non posse fateris, ut cum pace tua dicamus, in pravos atque iniquos homines illos ob tui amoris dilectionem, tuo consensu adhibito, nostri apostolatus sententiam dabimus, et quousque respiscant, a liminibus sanctæ Ecclesiæ sequestrabimus. Latores vero præsentium missos apostolicæ

A sedis. Acimundum scilicet et Walpertum venerabiles episcopos dilectos nostros ad tuam nobilitatem direximus, ut hi quod pagina reticuit viva voce loquentes edicant, et revertentes de tua benevolentia nos lætiores efficiant. Data XIX Kalendas Januarii, indictione decima.

LV.

AD GUAIFERIUM PRINCIPEM SALERNITANUM.

(Anno 876.)

Laudat ejus fidei constantiam erga sedem apostolicam : Adelgisii et complicum fraudes detestatur, suumque et aliarum Ecclesiarum auxilium contra Saracenos ei pollicetur, et hortatur ut in fide persistat, utque episcopum Surrentinum ad se mittat.

B JOANNES episcopus GUAIFERIO principi Salernitano.

Gloriosæ nobilitati vestræ, quam spiritualibus ulnis amplectimur et dilectionis semper sinibus fovere non mediocriter anhelamus, condignas gratias agimus, quoniam in fidei petra statuens constantiæ pedes, nec fluminibus, nec ventis diversorum eventuum impetu potuit a stabilitate sua demergi, vel a nobis præstitis sponsionibus aliquatenus amoveri ; fundata enim est supra petram. Quæ autem de Adelgisii et complicum ejus prioribus ac modernis fraudulentis actibus indicastis, et ipsi veraciter sensit, et sagacitatem tuam, ut se res habet, sensit manifeste cognovimus. Erit autem eis ut Saul et Achab (I Reg. xx), et anima eorum pro anima inimicorum Dei, quoniam virum dignum morte dimittere minime formidarunt, nosque Deo favente cantabimus et psallemus : *In operibus manuum suarum comprehensus est peccator (Psal. vii) : et iterum : Lacum aperuit, et fodit eum, et incidit in foveam quam fecit : convertetur dolor ejus in caput ejus, etc. (Psal. xvii)*. Interim autem, quantum nos superna virtus adjuvare dignata fuerit, et in consiliis et in auxiliis vobis ferre præsidium non omitteremus, sed piissimum filium nostrum semper Augustum ad adjuvandum vos tam per se quam per exercitum suum quantocius iacitabimus. Simili etiam modo et alios quosque fideles et Ecclesiæ Christi amicos ad hoc ipsum excitare atque hortati studiosius procurabimus, atque omnia, sive quæ nos cogitare, sive quæ vos salubriter adinventata nobis intimare maturaveritis, gratulanter agere ingenti cum gaudio festinabimus. Interim autem *state in fide, viriliter omnes agite, et confortetur cor vestrum (Psal. xxvi)*, non Insultam [in Sultam], qui Satan congruentius dicitur, sed sperantes in Domino : ita ut omnes a paganorum consortio subducatis, et vos ad pacem in invicem et concordiam unitatis in Christo Jesu Domino nostro : quidquid sane consilii vobis vel accreverit, vel salutiferum visum fuerit, nobis innotescere ne pigritemini, ut a libramine nostro vel tanquam salubre approbetur, vel si aliter cœlitus

* Supra epist. 50, Mandanaucensis est, et Equilensis. HARD.

revelatum fuerit, aliter et dispensetur. Etenim nos vestra damna nostra credimus, sicut e contrario lucra vestra nostra procul dubio deputamus. Episcopum interea Surrentinum sive per terram, sive per mare profectum, quia jam minus recepimus, haud parum moleste tulimus; et nisi ocius mittatur, molestius non immerito sustinebimus: at vero, si ad nos indifferenter fuerit destinatus, tunc magna et solita devotionis tuæ recognoscemus indicia, et pure profecto circa pontificium nostrum dilectionis tuæ sole clarius patebunt insignia. Optamus gloriam, etc. Data xv Kalendas Januarii, indictione decima.

LVI.

AD LANDULPHUM EPISCOPUM CAPUANUM.

(Anno 876.)

Ejusdem argumenti.

LANDULPHO episcopo Capuano.

Sicut de sanctitatis tuæ devotione ab olim erga hanc sanctam Romanam Ecclesiam habita gratulamur, ita de infidelium et de inimicorum malevolentia constrictamur, nullatenus de omnipotentis Dei misericordia diffidentes, quod et tibi condigna recompensatio et illis repentina confusio maturetur. Verum, et condecet, reverentiam tuæ fraternitatis laudabiliter amplectentes, et gratias agimus, et ut in bono perseverare proficereque decertes, apostolica mansuetudine deprecamur: quatenus qui in illis regionibus et sanctitate decoratus et devotione prælatus es, sis etiam contra tortitudinem regula, et sicut hactenus fecisse probaris, contra infelices felicitas, et contra iniquos æquitas, atque lux contra tenebras; sciens illius qui de tenebris dat lucem splendescere, solatium nobis et vobis citius adfuturum, et nimis diu afflictæ Christi Ecclesiæ omnipotentem Dominum consulturum. Præterea quod de adiutorio, sicuti et ingens necessitas omnimodis postulat, a nobis conferendo deposcis, hoc et nos meditamus, hoc volumus, et divina gratia protegente, cito nos collaturos confidimus: quia jam calamitatem nobis commissi populi sustinere non possumus; jam devastationem terræ istius aspicere non sufficimus; tantumque dolemus, ut dici non possit, si omnes artus nostri vertantur in linguam. Quapropter vellemus, adhibito sanctitatis tuæ consultu, necessaria ad communem securitatem negotia prævidere: tamen præter id quod ad præsens difficile posse fieri, ut ita dixerimus, cernitur; cum primum se nobis posse præbuerit, quanquam imperialem exercitum nos cito habituros speremus, hanc ipsam necessitatem spirituali filio nostro serenissimo semper Augusto rursum significabimus, et ut quantocius nobis potenti virtute subveniat, humillimis precibus exhortabimur. Verumtamen *prope est Dominus omnibus invocantibus eum in veritate. Voluntatem timentium se faciet, orationes, eorum exaudiet, et salvos faciet eos (Psal. CXLIV)*. Data xiv Kal. Januar., indict. x.

LVII.

AD AJONEM EPISCOPUM BENEVENTANUM.

(Anno 877.)

Commendat eum de zelo erga sedem apostolicam, monet ut sibi adiumento sit in expellendis Saracenis, suumque fratrem ad idem faciendum impellat.

Reverentissimo et sanctissimo AJONI episcopo Beneventana,

Susceptis atque relectis litteris sanctitatis tuæ, gratias omnipotenti Deo retulimus, et pro tuæ devotionis affectu proque sollicitudine quam inquirendo de nostris eventibus habuisti, multum in Domino gratulati sumus. Decet enim, et omnino coram oculis divinæ majestatis exstat conveniens, ut hi quos fideliores erga sanctam matrem cunctorum, scilicet Romanam. Ecclesiam esse conspicimus, nostris affectibus, et si non per corpus, per spiritum amplectantur, et fraterna dilectione juxta merita singulorum tractentur. De hoc autem quod asseris, te de nostra sanitate lætari, sicut et contrario de oppressione Saracenorum tristari, optime quidem, ut ita dixerim, quantum foris est, tangis; sed quantum intus est, juxta tribulationem quam patimur, non advertis. Præcipue cum pro populi nobis commissi vastatione solum nobis supersit sepulcrum, et pro his qui nobiscum certare debuerant, et non solum inimicis Christi faveant, sed etiam nostrum laborem impediunt, immensis angustiis æstuemus. Sed in his non solum nobis orationibus a vobis subveniri precamur, verum etiam quos a communi nostro certamine deviare cognoscis, et exemplo operis, et verbo prædicationis revoces, exhortamur. Cæterum licet nostro itiniri Neapolim, nobis pro maxima nostræ Ecclesiæ necessitate nuper advenientibus non adhæseris, tamen quod per præsentiam non egisti, per absentiam, si ille calor fidei in te viget quem credimus, agere prorsus valebis. Bene enim tuo ministerio cedis, si et laborem nostrum, quem valde debiles corpore pro liberatione Christiani populi tunc assumpsimus, opportune advertis, et tribulationis, quam modo patimur, memor semper existis. Nam nunquam consilium fratris tui per aliquos tantum subverti potuit, quantum per tuæ sanctitatis solertiam immutatione dexteræ Excelsi non possit convertit. Eia igitur, frater charissime, accinge episcopally lumbos tuos, et medullitus fratrum nostrorum, pro quibus Christus suum sanguinem fudit, neces atque dictu horrendam captivitatem perpende, et *insta opportune, importune (II Tim. 1)*, fratremque jam dictum monitis, imo verbis increpatoriis exhortare, ut nostros pios conatus sequatur, et pro Christianis nobis certantibus opem tribuat, voluntatem extendat, et opus te instante exhibeat, et misereatur Deus. Quid nobis proficit Christianum vocabulum, si opere Christiano caremus? Quid prodest nobis cognovisse viam justitiæ, quando post cognitionem retrorsum conversi, cum inimicis Christiani nominis tam libere fœdera copulamur? Ergo, sicut diximus,

beneficiis sanctæ Romanæ Ecclesiæ tua sanctitas non ingrata nobiscum laboret, nobiscum pro salute populi Dei in illis partibus cooperatrix existat, et nostro certamini favens, sanctæ Romanæ Ecclesiæ se devotam nomine et opere semper exhibeat. Quia si tu, sicut potes, peregeris, nec fratris tui, nec alicujus hominis factum, nostrum opus piisque laborem, Christo juvante, apud vestrates ex toto dissipare valebit; quin potius incrementum per Jesum Christum Dominum nostrum augebitur, et labor proficuus apparebit. Data Kalendas Februarii, indictione x.

LVIII.

AD CAROLUM CALVUM IMPERATOREM.

(Anno 877.)

Propter imminentiæ tum a Saracenis, tum a quibusdam Christianis, gravissima pericula, enixe petit ut promissa auxilia quamprimum mittat, et destinatos ea de causa legatos commendat.

JOANNES episcopus CAROLO imperatori

Cum nos in ecclesiasticis curis instantia quotidiana constringeret, et hinc inde populi nobis commissi continuus dolor, qui cuncta nostra interiora percussit, pertubaret, illud, ut ita dixerim, inter alia flevimus, quod nunc usque tam per terram quam et navigio ad vos nostrum missum dirigere summo desideravimus studio, ut nobis vestram prosperitatem desiderantibus et anxie sitientibus renuntiarentur citissime sanitates, sed omnino nequivimus. Hinc fateor, fili charissime, tanta per utrumque iter impedimenta timuimus, quantum et per paganos et per iniquos Christianos, sine respectu divini timoris, generari mala, quæ ætas nostra non meminit, deploramus. Tanta enim sunt, ut intra mœnia Urbis reliquæ populi innumerata paupertate affectæ consistant, et omnibus forinsecus devastatis ac in solitudinem redactis, nihil jam restet nisi, quod Deus, avertat, ipsius Urbis excidium. Sed et quantum nos Leo venerabilis episcopus, apocrisiarius et missus sanctæ Romanæ Ecclesiæ, communis quoque fidelis, a vestro servitio rediens, de hoc quod a vobis retulit, post se vestrum exercitum contra Agarenos esse mittendum, lætificaverat, tantum hucusque eundem nobis exspectantibus, quod consecuti non sumus, validior mœror et ineffabilis angustia contristavit, quia tota Campania ab ipsis Deo odibilibus Saracenis funditus devastata, jam fluvium qui a Tiburtina urbe Romam decurrit, furtim transeunt, et tam Sabinos quam sibi adjacentia loca prædantur. Sanctorum quoque basilicas et altaria destruxerunt, sacerdotes et sanctimoniales, alios quidem captivos duxerunt, alios autem variis mortibus necaverunt, et omnem Christi sanguine redemptum populum in circuitu deleverunt. Et quid dicam? aut quid loquar? cum pervenerit gladius usque ad animam, et sanguis omnium de terra clamet ad Deum. Ergo præcellentissime Cæsarem, jamjam nostræ calamitati succurrite, jam populi nostri miserias relevate, jam vestræ potentis manum porrigite, et hanc ter-

ram, cujus vobis necessitates ab ipso vestræ vocationis initio notas fecimus, liberate, ne si perita fuerit, vestrum vilescat imperium, et totæ Christianitati noscatur dispendium. Reminiscimini igitur propter Deum, reminiscimini, quia multa spe et fiducia freti, divinitus et humanitus ab imperii gubernacula promerenda pro vobis certamina sumpsimus, nullique labori pepercimus. Ideoque vicem nobis rependite, ut spes et labor noster non sit inanis in Domino; quia cum hæc fuerit semper apud vos summa nostræ petitionis, si amplius nobis auxilium vestrum subtraxeritis, in desperationem lapsi deficiemus, et forsitan in aliud consilium, resumptis aliquantulis viribus, necessario transcendemus. Non enim, sicut vos forsitan aestimatis, mediocre malum tota nostra Ecclesia patitur, minimis status reipublicæ damnis afficitur: sed alia Saracenorum incursibus, alia autem Christianorum ita sunt exterminata et devastata tyrannide, ut non nostra sint quæ nostra fuerunt: quin potius solo nomine omnibus illis utamur, et vel ad defensionem patriæ vel ad aliquam utilitatem nostræ Ecclesiæ, quorumlibet solatia nunquam inveniamus. Præcipue autem multi, quos vestra non ignorat majestas, non solum nulla nobis solatia conferunt, verum etiam quidquid residuum est a paganis, imprætermisse subtrahunt, et omnem nostram dispositionem in territorio Romano suis violentiis calcant; adeo ut nec victualia nec ulla quadrupedia in omnibus nostris remaneant, nec ullum qui nobis compatiatur, vel nostros singultus aut gemitus doleat, oculi nostri aspiciant. Sed quia tanto imperatori pauca sufficiunt, et ex istis jam, fili charissime, quæ nos præ gemitu et afflictione cordis loqui non possumus, universa alia cognoscetis, quasi humo prostrati vestram magnificentiam deprecamur, et per futurum judicium deprecantes, cum tota nostra Ecclesia vestro divinitus protecto imperio totis viribus suggerimus, votisque supplicibus preces multas effundimus, ut contritæ et omni humano solatio destitutæ sanctæ matri vestræ Romanæ Ecclesiæ defensionem, debitamque tuitionem, cunctis remotis occasionibus, cunctisque omissis dilationibus, omnimodis præbeat: quia cum jam juxta præcipitium consistamus, nisi manu vestræ defensionis, et necessariis nobis sicut præmisimus, imo sæpius exoravimus, quanto citius opibus subvenire studueritis, spe vivendi per Christianos sublata, aut ipsis paganis subjiçiemur, aut, quod avertat divina potentia, ab eorum multitudine victi, ad omnem Christianitatis interitum crudeli nece peribimus, ac per hoc et Christi nomen in gentibus blasphemabitur, et vestræ opinionis ante acta studia oblivioni trademur. Hujus rei gratia, sicut supra meminimus, opportunum adjutorium coferentes nobis vestrum exercitum ad hostilem expeditionem promptissimum destinate, aliosque Deum per omnia diligentes missos, qui vitiorum flammam justitiæ tramite usi compescant, nimia celeritate dirigite: quatenus qui innumeris tribula-

lionibus quatimur ac æstuemus, et pro populi nobis A commissi miseris cruciamur, vestris consolationibus refecti lætemur, et per vos tranquillitate percepta, optatam libertatem, sicut decet, per tam benignum imperatorem consequi mereamur. Postremo sublimitatem vestram deprecamur ut latores præsentium, Petrum scilicet atque Petrum venerabiles episcopos, missos apostolicæ sedis, nostrosque dilectos, juxta morem benigne ac pacifice suscipere non dedignemini, et ea quæ piis vestris auribus pro utilitate sanctæ Romanæ Ecclesiæ in conspectu vestro retulerint, ad congruum ac opportunum effectum pervenire, pro sanctis apostolis vestris intercessoribus apud Deum, celeriter studeatis. Data quarto Idus Februarias, indictione decima..

LIX.

AD RICHILDIM AUGUSTAM.

(Anno 877).

Ut imperatorem conjugem suum ad opem Ecclesiæ quamprimum ferendam hortetur.

JOANNES episcopus RICHILDI Augustæ.

Multo peracto jam tempore, tam ad spiritualis filii nostri Augusti quam ad vestram invisendam clementiam missos apostolicæ sedis destinare desideravimus, quatenus et de utriusque sospitate lætiores efficeremur, et nobis commissæ, sanctæ scilicet matris vestræ, Romanæ Ecclesiæ calamitates atque oppressiones, quas a Christianis et ab iniquis paganis sine cessatione patimur, ad memoriam reducentes, ab eodem Augusto consolationem et optatam opem, sicut sperabamus tandem aliquando consequi mereremur. Sed omnium viarum aditibus a malis obsessis hominibus, plus nos compulit dolor lacrymas fundere quam locus pateret ad vos nostros missos dirigere: quia ex uno, sicut diximus, Christiani, ex alio pagani ita nos crudeliter persequuntur, ut solis mœnibus Urbis relictis, omnia in circuitu longe lateque consumpta habeant, et in solitudinem prorsus redacta. A quibus per tantum imperatorem relevari jam credebamus et recuperationem aliquam vel medelam adipisci summopere præstolabamur; sed ecce pro peccatis nostris aliis negotiis implicatus, nobis hactenus distulit ferre præsidium. Et quia jam sustinere non possumus, gloriam vestram multipliciter deprecamur, ut vice nostra fretæ, sumatis in femineo sexu virile pectus, et pro amore sanctorum apostolorum Petri et Pauli, quorum ita est devastatum terminum, ut magis libeat flere, quam dicere, tandiu apud piissimum imperatorem nostrum insistatis, quousque et contra paganos opem præbeat, et Christianos compescere gaudeat. Quoniam ideo illum tanto diademate ab olim quidem a nobis expectatum ac præelectum decore curavimus, ut sanctæ Romanæ Ecclesiæ recuperatio et securitas, quam ademptam dolebamus, per pium studium ejus, quo semper fruebatur, rediret. Quapropter, charissima filia, per Deum vos adjuramus, opportune importune insistite, ut antequam in ipsa urbe Romulea aliud periculum, quod Deus

avertat, proveniat, manum suæ defensionis exhibeat, et hanc terram, quæ sui imperii caput est, ad libertatem reducat, ne quando dicant gentes, ubi est imperator illius? Quatenus et nobis spes evadendi, vivendique remaneat, et priusquam hiems vel ver trans-eat, contra eosdem paganos Romæ sint illius exercitus præparata subsidia. Alioquin aut omnino peribunt, aut coacti ut solam vitam redimere valeamus, eis qui nobis dominantur, quomodocunque subjiciemur. Data iv Idus Februarias, indictione decima.

LX.

AD CAROLUM CALVUM IMPERATOREM.

(Anno 877.)

Mittit imperatori palmam, et a malis, quibus a Saracenis pravisque Christianis urgebatur expositis, auxilia petit.

JOANNES episcopus CAROLO imperatori.

Inter cætera quæ, vera crescente religione, ab olim ecclesiastica facta vestræ pietati duximus intimanda, vireptium vobis palmarum ecce bravium mittimus, quod Apostolus non omnes qui currunt, sed unum propter unitatem legitime certantium accipere protestatur (*I Cor. ix*). Quapropter, fili charissime, quasi præsentis, incurvatis genibus et submisso capite, deprecamur et obsecramus, ut ita legitime celsitudo vestra in hujus sæculi stadio pro Christi Ecclesia currere, ita decertare contendat, ut non solum bravio victrix vestra dextera adornetur, verum etiam sacratissimum caput diademate gloriæ coretur, imo pro visibilibus his et corruptibilibus, non tantum palmam, sed et coronam accipiat incorruptam. Sed, heu, clementissime imperator, ecce dum ad alia intenditis, mater vestra, sancta videlicet hæc Ecclesia, quæ vos spiritualiter, genuit, periclitatur et in novissimum devenit exitium: hinc inde non solum tabernaculis hanc Idumæorum et Ismaelitarum, et Agarenis quotidiano gladio et captivitate in interitum impellentibus, verum etiam falsis filiis Saræ, quos optime nostis, in prædam et direptionem miserabiliter immittentibus; ita ut et illi sæpe usque ad muros Urbis quamvis clandestinis horis pervenerint, sed et Tiberinum fluvium, qui olim Albula dicebatur, juxta Sabinorum confinia pertransierint; et isti qui nobis vicini sunt, ex altera parte ita sæviant et debacchentur, ut non hominem, non agrum, non jumentum, non pecus, non quidquam ex his quæ sancti Petri juris existunt, dimittere patiantur, sed omnia quæ oculo vident manu diripiant, et mala quæ cogitant sine mora perficiant. Hæc sunt, charissime, de innumerabilibus pauca, quæ mater vestra Romana, proh dolor! diebus vestris perfert Ecclesia; quasi non vos specialiter ex omnibus et præ omnibus amaverit, invitaverit et extulerit, vel quasi nos non vos, auctore Deo, in imperium coronaverimus, et vobiscum in omnibus, quasi cum sapientissimo Salomone, ut quondam ille fidelis Sadoch sacerdos (*I Reg, i*), adversus alterum ad omnia minime steterimus, nec cuncta quæ pro vobis debuerimus facere, feceri-

mus : ad extremum quasi non hodieque manui vestræ speciali voto et prærogativa plenam benedictione palmam, sicut et cernitis, destinemus adversus visibiles hostes et invisibiles triumphantem. Optantes enim vos de cunctis adversariis triumphare, nihil aptius vobis quam ramos palmarum duximus offerendum, quos et pueri sternebant in via Domino Hierosolymam venienti (*Matth. xxii*), antiquum hostem triumphaturo et mundum victuro. Sed dicuntur multæ vos impedire sollicitudines. Hoc plane nec nos ignoramus. Verum ut cum Domino fateamur (*Luc. xi*), et hæc oportuit facere, et illa non omittere. Nam vobis, qui in agone contenditis, ut ad bravium supernæ vocationis et ad capessendam coronam incorruptam perveniatis, ab omnibus aliis abstinendum est, et legitime, ut prædiximus, decertandum. Quid autem magis legitimum quam ut præ omnibus et ante omnia Romanæ curam habeatis Ecclesiæ quæ cæterarum magistra est et mater Ecclesiarum, quæ vestro in tempore tantis ac tam immanibus succumbit sine cessatione periculis. Denique si hæc Ecclesia, quæ caput est, viget, cætera membra, quamvis languida, recuperandi fiduciam non amittunt quæ nimirum omni robore carent, si contingat solum caput forte languere, quanto potius, quod avertat omnipotens, si contingat exstingui? Unde iterum iterumque totis singultibus totisque imploramus præcordiis, et per Christum Dei Filium suppliciter adjuramus, qui vos ad tantum provexit fastigium et inperium, vel nunc citatum extendite clementiæ brachium, et periclitanti patriæ, quin potius mundo, auxilii jamjamque porrigite dexteram. Ecce Petrus in commissis ovibus mergitur. Erigite ergo eas vos a fructibus, clementissime. Sic vos ipse ab excessuum alluvionibus erigat, et vobis cœlestis atria regni intercessionum suarum clavibus reseret, et vitæ æternæ pascua invenienda inter angelos sine termino tribuat, *quæ oculus non vidit, nec auris audivit, etc.* (*Cor. ii*). Data Idibus Februarii, indictione decima.

LXI.

AD ANSPERTUM ARCHIEPISCOPUM MEDIOLANENSEM.

(Anno 877.)

Respondet, abbatem qui, nullo comprobato crimine, a regii cœnobii præpositura depulsus fuerat, esse revocandum; homicidam autem, et facinoris socium, ab omni præpositura pellendum.

JOANNES episcopus ANSPERTO archiepiscopo Mediolanensi.

Laudamus sanctimoniam tuam, frater charissime, justitiæ zelo ferventem; sed in promotionibus sive antistitis, sive abbatis, nil profecto aliud gerendum possumus exhortari, nisi quod sacri canones sanciant quos nulli sacerdotum licitum est ignorare, vel quidquam facere quod Patrum possit regulis obviari. Verum quia in utroque filii nostri semper Augusti interfuisse perhibetur assensus, ejus super hoc esse videtur expectandus adventus: ad cujus cum

* Aliquid deesse videtur.

A tua sanctitas accesserit pietatem, credimus nil Ecclesiæ Dei præter paternas regulas illaturam. Moderatio quippe sedis apostolicæ, universalis Ecclesiæ dispositio, in hoc periculoso tempore pene cuncta dispensatorie moderanda compellit. Quamvis autem præsentis sit exsuli consulendum, nihil tamen est, non exstante ulla necessitate, contra canones Patrum agendum. Abbas autem qui, nullo comprobato crimine, a regii est cœnobii præpositura depulsus, ejusdem piissimi principis permissu, precibus nostris tuæ sociatis industriæ, revocandus est. Non autem solum homicidam, sed et socium homicidæ ab omni præpositura pellendum decernimus. Hæc perpauca fraternitati tuæ scripsimus, ne sibi omnino rescribere supersedissem videremur. Cæterum, ut cum sancto Leone papa dicamus. Nos qui sacerdotum Domini matura volumus esse judicia, nihil possumus incognitis rebus in cujusquam partis præjudicium diffinire, priusquam universa quæ gesta sunt veraciter audiamus. Si enim, ut ait Apostolus (*Gal. iii*), mediator unius non est, qui sic unam partem audit, ut alteri parti nihil reservet*. Optamus, etc. Data III Kalendas Martii, indictione decima.

LXII.

AD EPISCOPOS IN REGNO CAROLI IMPERATORIS
CONSTITUTOS.

(Anno 877.)

Monet ut imperatorem hortentur ad opem Ecclesiæ Romanæ celeriter ferendam.

C JOANNES episcopus omnibus archiepiscopis et episcopis in regno imperatoris Caroli constitutis.

Pristinis attriti miseris et oppressi calamitatibus, dilectissimi filii nostri magni imperatoris Caroli, quasi de profundis ad Deum clamantes, tanquam ipsius Domini et Salvatoris nostri anxii expectabamus adventum, et, ut ita dixerim ejus iteratum pro salute nostra credebamus imminere descensum. Sed, proh dolor! tot ac tantis circumdamur hinc inde periculis ut tædeat nos etiam vivere. Ecce enim Dominicarum ovium ab Agarenis, qui sunt filii fornicationis, necnon et ab his qui solo sunt nomine Christiani, aliæ gladio trucidantur, aliæ fame pereunt, aliæ vero in prædam et captivitatem ducuntur. Sed et pastores earum, reverendi episcopi profugiunt, et vagi huc illucque palantes omni penitus egestate tabescunt. Redacta est terra in solitudinem, et ablatis ab illa hominibus, ferarum saltus effecta est; civitates, castra et villæ subversæ, nec ubi earum fuerint ædificia, innuunt. Sed et venerabilia loca destruentes, altaria Domini suffoderunt, ministros et servos ejus occiderunt. Factis sumus, secundum Psalmistam, in derisum et contemptum his qui in circuitu nostro sunt (*Psal. xliii*), dum illi aut vicinorum auxilio potiuntur, aut saltem pacto, secundum Apostolum, tempus redimunt, quoniam dies mali sunt (*Ephes. iii*). Seminamus pedetentim, quamvis in lacrymis, nec recolligimus, imo jam nec seminandi facultas suppeditat. Sedet

in tristitia domina orbis, mater Ecclesiarum, magistra gentium, consolatio tristium, et non est qui adjuvet, non est qui consoletur eam, nisi tu solus, o bone Deus, et si non re propter iniquitates nostras, sed spe, quæ secundum Apostolum non confundit (*Rom. v*). Quæ, fratres charissimi, partim vobis significamus (nam si per singula scribere tentassemus, facilius nobis charta quam sermo deficeret) ut sicut unum corpus sumus in capite Christo, et alter alterius membra, ita nobiscum pariter condoleatis et compatiamini : quia *si quid unum patitur membrum*, ut doctor gentium ait, *compatiuntur omnia membra* (*I Cor. xii*) ; *et si compatimur, et conregnabimus* (*II Tim. ii*). Condolentes autem nobis et compatientes, accedatis ad Christianissimum filium nostrum, et consilium Domini ab eo non abscondatis ; suggerentes et exhortantes ut perpendat quis et quam terribilis sit ille, qui hunc ante sæcula huic præfuturum regioni prædestinaverit, et quam districte ab eo exacturus sit quod commisit : qui scilicet tam pretiosi sanguinis fusione quod credidit emit. Meminerit etiam quia et nos illum præ cæteris propinquis et æmulis ejus amavimus, elegimus et prætulimus. Unde et eum adversus omnes hostes Ecclesiæ non solum defensorem, sed et patronum et advocatum nostrum existere proposuimus : ut quod ei nos apud Deum esse satagimus, ipse inter homines pro nobis fieri non detrectet præcipue ut accelerans nobis subveniat et sine mora contra perfidos Christianos et infideles succurrat. In quo sanctæ fraternitati vestræ præ omnibus laborandum est : pro commisso scilicet sibi sacerdotali officio, et quia, ut cum propheta viridico fateamur (*Isa x*), si hæc humiliatur, ad cujus confugietis auxilium, vel ubi relinquetis gloriam vestram ? Data III Kalendas Martii, indict. x.

LXIII,

AD LANDULPHUM EPISCOPUM CAPUANUM
(Anno 877.)

Mittit legatos, ut Docibilis hypatus petierat : hortatur ut det operam una cum legatis, ut pactum cum Saracenis initum dissolvatur ; se quidquid ab eo constitutum fuerit, approbaturum.

LANDULPHO episcopo Capuano.

Noverit industria tua nos tam Sergii magistri militum quam Docibilis hypati epistolas suscepisse : quibus cognovimus eos excusabiles se velle coram nobis reddere tentavisse super contracto infando fœdere quod cum Saracenis impie pepigerunt nec absolverunt, in tantum, ut gerulus earum referret jam fuisse diruptum, nisi dilectio tua pro reverentia nostri, nostrum in hoc expectandum arbitrium iudicasset. Quamvis nec hæc ipsa ex toto credidimus, eo quod de his nullam tuam suscepimus. Verum quia nos prædictus Docibilis hypatus, ut missos nostros pro tanto bono et omni Ecclesiæ profuturo perficiendo, Cajetam mitteremus, obnixè rogavit, ne negligentia nostra diffamaret tantam humani generis salutem postpositam, misimus illuc

A Walbertum Portuensem, et Eugenium Ostiensem sanctissimos episcopos, dilectos et consiliarios nostros, ut sive cum magistro militum, sive cum missis ejus loquentes, pactum illud, quod perditionis est causa, dissolvi per omnia suaderent, in tuæ maximæ sapientiæ illos fiducia destinantes. Quapropter hortamur ut solertia tua tanto in hoc laboret quanto non solum a nobis codignam vicissitudinem, sed et ab ipso Deo et Domino nostro coronam se percepturam in cœlestibus non poterit dubitare. Admonemus itaque, *insta opportune, importune* (*II Tim. iv*), ut tam impio discisso fœdere, pax Dei, quæ exsuperat omnem sensum (*Philip, iv*), nobis tandem cœlitus restituatur. Si qua vero inter hæc se ingerit inimica Deo contentio, tuæ sapientiæ manibus detergatur : nulla simultas, nulla rerum vel gloriæ cupiditas a tanto lucro atque profectu vos subtrahat ; quia, quidquid illud est, pacifice poterit post modicum dirimi, et cum charitate, nobis quoque mediantibus, diffiniri. Certet ergo, laboret et satagat industria tua, et in his vice nostra utatur ; quidquid agendum, quidquid communi ex placito fuerit construendum, vice nostra faciat atque constituat. Alacriter enim quod tua dilectio constituerit, et immobili placito fixerit, adimplere atque perficere procurabimus, nihil ut in hoc hæsitet dilectio tua magnopere componentes. Prædictis autem missis nostris missos tuos indifferenter et absque mora Cajetam dirigere procurato, qui de his omnibus cum eis salubriter tractare valeant, et quæ sunt agenda perficere, Optamus, etc. Data Idus Martii, indictione x.

LXIV.

AD FROTARIUM ARCHIEPISCOPUM
(Anno 877.)

Frotarium ab Ecclesia Burdigalensi a paganis devastata transfert ad Bituricensem.

Reverentissimo et sanctissimo confratri nostro FROTARIO, dudum quidem Burdigalensi, nunc autem Bituricensi archiepiscopo.

Ad hoc nos divina proviso supernaque moderatio Ecclesiis suis voluit præesse rectores, ut dispersa congregare et servare congregata summo studio procuremus, non solum [*forte, et non solum. HARD.*] earumdem Ecclesiarum sollicitudinem, sed ipsorum quoque rectorum habeamus industriam et exerceamus solertiam : quatenus sicut rectoribus destitutis Ecclesiis alios subrogantes consulimus, ita rectoribus vacantibus Ecclesias Domini committentes, providam curam nos earumdem Ecclesiarum gerere demonstramus : maxime his qui, cum robusti præliatores Domini sint, intra otiositatis angustiam arceri renuunt, et per hoc expeditus contra vitia certaminum exercitia quærunt. Quia igitur Burdigalensem Ecclesiam, totamque pene sub ejus habitam regimine diœcesim, ita paganorum frequentes gladii prædæque continuæ consumpsit irruptio, ut pene omne illic episcopale vacet officium, necessario prævidimus. Dei omnipotentis auctoritate,

beatorumque Petri ac Pauli apostolorum principum, A hæc severius secundum ministerium nostrum puniendi commoveas. Denique nisi post lectam hanc nostri apostolatus epistolam, intra sexaginta dierum spatium, thesaurum illum sine aliqua diminutione reddere proposueris, ita ut missus tuus Romam in præsentiam nostram veniens, sive reddideris, sive nec reddideris, quidve hic agendum delegeris, veram et idoneam exposuerit rationem, eousque sis extunc excommunicatus, quousque ab omni te rapinæ communionem reddideris alienum : durioribus deinceps te sciens verberibus erudiendum, si his interim levibus tactus respiscere forte contempseris. Amamus enim te more paterno, et ab hac secunda idolorum servitute volumus scire liberum et immunem. Etenim *avaritia*, secundum Apostolum, *est servitus idolorum* (Gal. v). Optamus, etc. Data vi Kalendas Aprilis, indictione dicima.

LXV.

AD CAROLUM REGEM

(Anno 877.)

Monet ut bona ablata a monasterio sanctimonialium restituenda curet ; quod nisi intra sexaginta dies fecerit, et per legatum id sibi nuntiaverit, vel causam cur non sint restituta, non reddiderit eum excommunicat.

JOANNES episcopus CAROLO ^a glorioso regi.

Cum generositatem tuam tanta claritas prosapiæ regalis extollat, miramur et obstupescimus quomodo hanc tam sinister longe lateque discurrens rumor obnubilet, asserens et affirmans te Italiam ingressum ad monasterium accessisse ancillarum Dei apud Brixiam constitutum ; indeque cum illic ipse morareris, tyrannice aurum ablatum, tam ipsius venerabilis monasterii, quam dilectæ filiæ nostræ Angelbertæ Dei cultricis, quod sibi ad ipsius præcipue cœnobii sustentationem procul dubio reservaverat. Unde mœrore vehementer afficimur, dolentes gloriam tuam ad tam immane sacrilegii genus dilapsam et instar cujusdam gentilis regis vasa domus Dei ad usus proprios inflexisse conatam (Dan. 1). Atque ideo dilectionem tuam in Christi visceribus esse cupientes, monemus et sacris convenimus eloquiis cum Psalmista fatentes : *Nolite sperare in iniquitate, et in rapinis nolite concupiscere* (Psal. LXI). Si qua ergo a prædicto pio loco, sive gloria tua sciente sive nesciente, ablata sunt, industria tua diligentissime requirantur, et inventa in eo sine mora sub omni integritate restituantur : ne, quod absit, si aliter egeris, et Deum contra te ad iracundiam provoces, et decus tuæ regiæ nobilitatis offulces, atque nos ad

^a Hic Carolus, qui Crassus nominatus est. postmodum imperator creatus, fuit filius Ludovici Germaniæ regis. Ludovici Pii nepos, Caroli Magni pronepos, ad quem nonnullæ infra scribuntur epistolæ. De quo Ado Viennensis in fine Chronicorum ; Regino, l. II Chron. ; Aimoinus

LXVI

AD ENGILBERGAM.

(Anno 877.)

Consolatur eam ob mortem mariti, atque monet ut Carolo imperatori fidem servet, seque ejus intercessorem apud eundem Augustum futurum pollicetur.

JOANNES episcopus dilectæ filiæ ENGILBERGÆ ^b Christo dicatæ.

Eo nos, filia charissima, nec alio circa dilectionem vestram flagrare affectu noveris, quo fuimus, quo etiam olim persistere proposuimus : nescit enim dilectio vicissitudinum obumbrationem, nec defectum patitur, cum, secundum Apostolum, nunquam excidat (I Cor. XIII). Hujus rei gratia consolatoriis his et exhortatoriis prudentiam vestram litteris commonemus, ne deficiatis in tribulationibus, scientes, docente Apostolo, *quia tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio vero spem : spes autem non confundit* (Rom. v) ; *omnia enim quæ videntur, temporalia sunt ; quæ vero non videntur, æterna* (II Cor. IV). In his ergo configi, in his debes totis radicibus inhærere, charissima : unde sapientia vestra sanctos, qui patientia in mundo claritate quasi luminaria refulserunt, præ oculis habeat, et ita inoffensis ad palmam supernæ vocationis gressibus tendat, quam videlicet habituri sunt illi qui, oraculo Dominico imbuti, in patientia sua ponunt animas suas (Luc. XXI). Nihil enim inimica mors vel manus abstulit, quod vita, quæ Christus est et ipsius provida dextera in melius non transtulit atque restituit. Abstulit mortalem illa maritum, sed ista se-ipsam æternum contulit sponsum ; unde quæ terreni vocabamini uxor, Patris cœlestis jam regis multo præstantius dicimini conjux. Ademptum est corruptibile diadema, sed præparatur incorrupta corona.

lib. v, cap. 40 et alii.

^b Engilberga uxor fuit Ludovici secundi imperatoris, ad quam aliquot infra scribuntur epistolæ. Ejusdem meminit Aimoinus., l. v, c. 28, et Leo Marsicamus, lib. I, cap. 38.

Remota sunt decoramenta quæ veterascunt, sed reposita sunt vobis ornamenta quæ non marcescunt. Et quid plura? Pro ærumnoso et phantastico regno, percipietis felix et verum imperium: et revera hæc est immutatio dexteræ Excelsi (*Psal. LXXVI*). Verum cum sapienti vobis et quæ nostis de paucis plura pensare pauca sufficiant; his ita prælibatis, dilectionem vestram merito commonemus ut spirituali filio nostro Carolo piissimo imperatori puræ fidei ac sinceræ devotionis exhibens semper integritatem, omnes ad ejus mansuetudinem attrahat, et salubribus monitis inviolabilem ei fidem servare demonstret. *Non enim est potestas, ut Apostolus ait, nisi a Deo (Rom. XIII)*. Et: *Qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit (ibid.)*; nos autem, quia illum divinitus, ut credimus, acti semel elegimus, perpetuo tanquam filium charissimum omni conatu diligimus, ita ut ipsius amicos et inimicos, nostros amicos et inimicos existere teneamus: si qua vero sunt vobis ab ejus clementia impetranda, per nos credimus, cum vobis libuerit, indifficulter obtinere valebitis. Quod et nos libentissime pro memoria priscae benignitatis vestræ geremus, et idem pius Augustus pro Dei sanctorumque apostolorum, sed et nostri dilectione animo granti concedet. Optamus dilectionem vestram bene in Christo valere, dilectissima filia. Data vi Kalendas Aprilis, indictione decima.

LXVII.

AD WIGBODUM EPISCOPUM PARMENSEM.

(Anno 877.)

Hortatur ut quoscunque potest ad sanctæ Romanæ Ecclesiæ defensionem excitet, et ad se cum suis veniat, ut communi consilio Saraceni ab Italia expellantur: mittit desideratas epistolas, quas afferendas curet iis quibus scribuntur.

JOANNES episcopus WIGBODO episcopo Parmensi.

Devotionis tuæ affectus non inscii grates condignas referimus; quia vero sanctitatem dolere tuam cognoscimus pro eo quod a nobis nihil sibi laboris añjungatur; nil esse noveris aliud nisi quia novimus te multis hujus temporis procellarum fluctibus irretitum. Verum quia nobis multa incumbit necessitas, et tua promptissima claret alacritas, hortamur ut quoscunque potes, et quomodocunque potes, ad defensionem hujus sanctæ principalis Ecclesiæ filiorum excites, incites, et prout necessitas urget, impellas: sed et ipse cum his qui tibi adhærent ad colloquium nostrum accelerare ne pigriteris, quatenus communi consilio, auxiliante Deo, gens impia nostris eliminetur e finibus: hoc est quod exigimus, hoc est quod ante speciali voto deposcimus. Quæ vero de mittendis quibusque litteris nostris suggerere voluisti, vobis tuis, prout temporis qualitas, et causarum dispensatio concessit, gratanter annuimus; et non solum hoc, sed et quæ possumus, tanto circa sanctimoniam quam exhibere libentius volumus, quanto hanc præberitis illis in partibus constitutam alacrius et in-

* De Docibile Leo, ep. Ostiensis, lib. II, c. 14.

stantius quæ nostra sunt exsequi contemplamur. Epistolæ autem ipsæ quibus missæ sint, superscriptio earum monstrabit, quas ipse procul dubio ad eos quibus directæ sunt facies asportari. Esto itaque fidus in nobis, et *viriliter age et confortetur cor tuum, et sustine Dominum, et, Accinge sicut vir lumbos tuos (Job. XL)*, et accelera, ut dilectionem tuam superius commonuimus. Optamus sanctitatem tuam, etc. Data vi Kalendas Aprilis, indictione x.

LXVIII.

AD DOCIBILEM ET JOANNEM.

(Anno 877.)

Hortatur ut det operam ne Christiani fœdus cum Saracenis faciant.

JOANNES episcopus DOCIBILI^a et JOANNI hypatis.

Devotioni tuæ pro labore fidei Christianæ quam excolis gratiarum actionibus persolutis, iterum et iterum exhortamur ut magis ac magis satagere et decertare, et cœptum laborem ad perfectam ducere actionem procures: ut Christiani nominis viri paganorum fœdera fugiant, et solum in Deum, qui eos creavit, et non in diaboli membra, quæ sunt filii fornicationis et vasa iræ, spem suam ponere discant. Quod cum egeris, salvabis animam tuam, et operies multitudinem peccatorum. Dicit enim beatus Jacob: *Qui converti fecerit peccatorem ab errore viæ suæ, salvabit animam suam a morte, et operiet multitudinem peccatorum (Jac. v)*. Data v Idus Aprilis, indict. x.

LXIX.

AD PULCHAREM PRÆFECTURIUM AMALFITANUM.

(Anno 877.)

Monet ut fœdus cum Saracenis in initum dissolvendum curet.

JOANNES episcopus PULCHARI^b præfecturio Amalfitano.

Admonemus ut in omni virtute tua et sapientia tua labores atque decertes ut illi homines paganorum dirumpere pacta procurent. Quod si fecerint, nil vobis vel illis denegabimus eorum quæ rite facere possumus, et pro nulla causa vel homine nos a communi vestra et eorum salute seu auxilio separabimus, nec illos aliquando dimittemus. At vero si illi hoc facere recusaverint, et conspicias eos nobis de die in diem tantummodo velle illudere, saltem tu fac secundum consilium tuum, quod scilicet, inspirante Deo, ex prudenti corde salutiferum protulisti. Quidquid autem de his factum, vel non factum fuerit, aut faciendum exstiterit, tuis nobis vel missis vel litteris citius indicabis, ut quæ deinceps nobis necessario sunt agenda, facilius et expeditius agamus, præparemus et ordinemus. Data v Idus Aprilis, indict. x.

^b De Pulchare Leo, ubi supra.

LXX.

AD SERGIUM MAGISTRUM NEAPOLITANUM.

(ANNO 877.)

Dolet ipsum sæpe monitum fœdus cum Saracenis solvere noluisse; præcipit ut tandem pareat; sin minus, minatur se iterum eum excommunicaturum; pollicetur, si fideles legatos miserit, benigne se suscepturum.

JOANNES episcopus SERGIO * magistro Neapolitano.

Dum verbi Dei semen in pectore tuo etiam per memetipsum post crebros missos et litteras seminasse, expectabam non verborum folia, sed fructus operum promereri: sed quia super hac parte spes nostra frustrata est, cogor in vocem Domini per Isaiam prophetam adversus Israeliticam plebem prorumpere, clamans: *Quid est quod debui ultra facere vineæ meæ, et non feci? an quod exspectavi ut faceret uvas, fecit autem labruscas?* (Isa. v.) Verum quia, ut cum Apostolo dicam, *eadem vobis scribere mihi quidem non pigrum, vobis autem necessarium est* (Philip. III); semel te tuosque adhuc admonere non abnuo ut ab infidelium consortio declinetis, et a tam profano tandem aliquando fœdere recedatis. Quod si nos audieritis, non solum bona quæ cupitis affluentius ex nobis habebitis, sed et magna præmia cœlitus assequemini; sin autem, non solum nos spirituali vos iterato gladio parcellemus, sed et hi qui non sine causa materiales gladios portant, cum sint sanctæ Ecclesiæ validi defensores et fervidi zelatores, cunctis adversis et prosperis conculcatis, adversus vos protinus arma corripient, et vindices contra vos impugnatores ejus celerius properabunt. Quæ nos scientes, quia vos anima et corpore salvos reddere cupimus, hæc vobis denuntiamus et cavenda præcipimus. Cæterum miramur quomodo vos in litteris vestris, quas in ipsa paschali festivitate suscepimus, inculpabiles tentetis astruere, cum piaculum vestrum totus qui desertus est mundus, et sanguis de terra, qui effusus est, clamet: præveniente autem gratia Dei, cito credimus fore ut et vos resipiscentes a vinculo quo annexi tenemini, convenientius absolvamini, et de tua tuorumque salute ipsi cum cœlestibus choris pari gaudio perfruamur. Porro si missos destinatis fideles, quibus credere procul dubio valeamus, libenti eos et benigno suscipiemus affectu; et quidquid desiderio vel voto vestro cederit, gratanter administrabimus fidentes, quod nil impossibile, nil allegaturi sint inconveniens: e contra vero si finetenus pacti jugum cum infidelibus ducere proponitis, scitote profecto quia, ut cum Apostolo fatear, *in virga veniam ad vos* (I Cor. IV). Data v Idus Aprilis, indictione decima.

LXXI.

AD EPISCOPUM NEAPOLITANUM.

(ANNO 877.)

Quæritur Neapolitanos cum infidelibus fœdus iniisse, nec ab ipso eorum antistite ad viam veritatis revocari. Quare hortatur ut ipse et illi resipiscant: præterea pollicetur se benigne suscepturum Neapoli-

* De Sergio Leo, lib. I, cap. 42.

A *tani ducis legatos, si miserit, paratumque ad omnia se fore, quæ pro Ecclesiæ Dei utilitate perficienda retulerint.*

JOANNES episcopus ad episcopum Neapolitanum.

Relictis litteris tuis, quas cœpto jam paschalis festivitatis officio in die magno suscepimus, nihil quo lætificaremur, reperimus: unde ingens tristitia, et continuus dolor cordi nostro crevit, et multiplicatus nos vehementer affligit; quia populum civitatis vestræ, quæ olim Dei, nunc autem principis tenebrarum effecta est, derelicto penitus creatoris sui amore, videmus jugum cum infidelibus ducere: teque ideo fore obnoxium, quoniam in medio populi polluta labia habentis, pollutum et complicem habitare, nec toto annixu te velle murum pro domo Domini, sicut idoneum Christi athletam oportet, contemplamur opponere. Cum nos pro hujusmodi causa te ad tanti honoris culmen perducere procul dubio studeremus, quatenus te adiutorem et fidelem cooperatorem habentes, oves Domini de tam immani profundo quo ab humani generis inimico submersas et retentas jacere conspiciamus, abstrahere atque ad superna relevare possemus, ut de illorum simul salute partem apud retributorem omnium Deum pro communi certamine meritum haberemus. Sed ecce neglecta pastoralis officii cura, postposito divini timore iudicium cum illis quos aut corrigere et ad viam veritatis revocare, aut eos quasi gregem morbidum tot disciplinæ salubris verberibus castigatum, salutem propriam nolentem recipere, vitare, atque de medio eorum, sicut jam olim tibi ex divina auctoritate præcipimus, exire debueras, nec amplius cum prævaricatoribus et consortium infidelium habentibus habitare præsumeres, ut tuæ devotionis sinceritate manifeste apparente, reverentiam tuam, quam sacerdotii summo decoravimus infulis, in societate corporis Christi nobiscum haberemus conjunctam. Nos enim assidue quamvis corporis incommoditate tunc detenti essemus, volentes Neapolitanam civitatem, ceu populum Domini, et oves pascuæ ejus nobis in ipso apostolorum principe commissas cum omni devotione salvare, non recusavimus laborem, quin potius posuimus animas nostras in manibus nostris, Dominicaque voce admoniti venimus confirmare illos in beneplacito Dei, ceu fratres, et ut filios charissimos coram Domino adjuvare; sed obdurato ipsi corde, nostras presces et monita recipere atque ut aspides surdæ audire despexerunt; teque secundum eorum votum et desiderium antistitem, quod non merebantur, ordinare non prætermisimus, multis super hoc aliis et etiam bonis promissis, si nostræ voluntatis desiderium devota mente complessent: nunc autem vel illis incorrectis existentibus, et ad percutientem se redire nolentibus, vel tibi cum ipsis habitanti, et idcirco a divinis omnibus cum eis pariter sequestrato; quo pacto antequam resipiscentes ad viam salutis et justitiæ revertamini, parcere, aut a nexu ecclesiastici vos iudicii valemus absolvere? Absolvite ergo

vos prius colligationes impietatis et foedus impium quod cum inimicis Christi habetis compositum, et nos illico misericordiam, quam Deus noster Ecclesiae suae in Spiritu sancto dedit facere posse, nullatenus vobis jam conversis tribuere omitemus. Nam sicut vere satisfactionis confessoribus parcendum est, dicente Domino : *Cum conversus ingemueris salvaberis, et adhuc te loquente, dicam : Ecce adsum (Ezech. xxxii) ;* ita vero in scelere impio manentibus miserendum non est, quoniam misericordiam aliquam vobiscum ante fructum dignum poenitentiae facere omnino nequimus, eo quod misericordia sine controversia quaeri debet, ut salus sit disciplinae. Nam dicente sancto Gregorio (lib. ii in *Ezech. hom.* 19) : *Saepe pietas per immoderatam misericordiam errare solet, si fortasse pepercit quae parcenda non sunt. Peccata enim quae feriri gehennae ignibus possunt, disciplinae sunt verbere corrigenda. Sed inordinata pietas cum temporaliter parcit, ad aeternum supplicium pertrahit. Unde vobis resipiscentibus ne in futuro pereatis, parcere optamus. Praeterea si frater tuus, Neapolitanorum videlicet dux, per suos idoneos legatos nobis optata et ea quae oportet veraci relatu perficienda direxerit, eos gratissime recipientes, quidquid ratione sagaci retulerint, perficere pro Ecclesiae Dei utilitate atque salute procul dubio parati erimus. Age igitur, et desudare pro communi prosperitate, imo pro salute tua et civium tuorum non desistas, arguens, obsecrans et increpans cum omni imperio, ut labor tuus fructum desiderabilem in domo Domini pro quo digne remunereris afferat.* *Data ut supra.*

LXXII.

AD AJONEM EPISCOPUM BENEVENTANUM.
(Anno 877.)

Laudat ejus promptum ad Ecclesiae defensionem studium : tum hortatur ut contra Saracenos opem ferat, et foedus cum illis ictumdum solvendum curet.

JOANNES episcopus AJONI episcopo Beneventano.

Perspectis apicibus sanctitatis tuae, quantum in te divini amoris ardor efferveat luce clarius recognovimus, et quantum erga sanctam Romanam Ecclesiam devotus existas nihilominus advertentes, pro tanta tibi benignitate multiplices gratias agimus, et sanctimoniam tuam ad nostri profectum certaminis dignis pollere successibus ab Omnipotentis clementia postulamus. Vere etenim, frater charissime, laudibus es extollendus, qui tribulationes nostras, quas pro populo nobis commisso patimur, quasi praesentes intuens, nobiscum gemens et dolens, ad has auferendas providum commilitonem et cooperatorem nostrum non indebite te velle esse in omnibus asseveras. Nec aliud itaque de tua sanctitate credimus, nec aliud suspicamus, nisi ut quamvis corpore absens sis, spiritu a nostris singultibus nunquam desis ; et quam dolendum sit quod fideles cum infidelibus tam perniciose junguntur, liquidius et ipse perpendas ; hujus rei gratia, quia multis studere loquelis, ne magis multiplicare verba quam gemitus videamur,

non expedit ; praecipue quia tua fraternitas ipsos invisibiles moerores nostros, sicut in litteris tuis conspicimus, non ignorat, per illum qui te sacerdotem suum constituit, tuam reverentiam adjuramus, suadentesque modis omnibus deprecamur, et auctoritate principum apostolorum, fraterno freti amore, praecipimus ut omnibus viribus tuis omnique posse tuo labores, tam scilicet cum germano fratre quam cum aliis Christicolis in hoc opem ferre valentibus, ut impia Agarenorum foedera, quae Neapolitani vel sui consocii cum inimicis Christi nominis inierant, Christo miserante quantocius destruantur ; et pax atque concordia fidelium per eundem Christum Dominum reformetur, quatenus corpus sanctae Dei Ecclesiae, pro qua sanguis fusus est Christi, in suis membris non laceretur, et quae sit vera religio atque perfecta charitas agnoscat : quia licet vos, vel omnis forte mundus mala quae imminent lugeat, nos tamen tantum pra omnibus affligimur ac dolemus, quantum pra omnibus sollicitudinem atque curam regendarum Christi ovium nos suscepisse perpendumus. Ideoque quia plus omnibus laboramus, ut per vos labor noster usque ad effectum proficiat, specialiter deprecamur. Inter haec autem charissimum fratrem quaesumus exhortare, ut epistolam nostram ad primum Graecorum illuc venientium cito transmittat, et suis cum deprecationibus moneat ut, omni amota occasione vel decem dromones in adjutorium nostrum statim dirigere nunquam omittat : quia nos, cooperante gratia Christi, tam cum charissimo filio nostro Lamberto glorioso duce, qui nobis in omnibus haeret, quam cum aliis Dominum timentibus desudabimus, ut et impium foedus cum Agarenis habitum dissolvatur, et libertas vel aliqua securitas Christiani populi renascatur. Postremo quia, sicut diximus, plus omnibus necessario laboramus, nullum laborem nullamque tolerabilem molestiam corporis recusabimus, quo minus adjuvante Domino pro tantis necessitatibus pro vobis cum praeviente Christo laborem nostrum viriliter insistamus : forsitan omnipotens Deus, adhibitis tuis laboribus, tantorum pereuntium miserebitur, et dolores nostros auferens, foedera cum iniquis paganis a vestratibus facta dissolvat ; ubi rogamus cunctis conatibus sudas, qui tanto de profectu tui certaminis laetari speramus, quanto te in hoc opere cooperatorem nostrum habere confidimus. Interim magno opere postulamus ut quidquid sive de dromonibus dirigendis, sive de impiis peccatis solvendis per tuam solertiam, vel per fratris tui obedientiam effectui fuerit datum, citissime nobis sancta tua fraternitas scriptis significare procuret. *Data xv Kalendas Maii, indictione decima.*

LXXIII.

AD GREGORIUM IMPERIALEM PÆDAGOGUM.
(Anno 877.)

Gratulatur imperatorem contra Saracenos classem ad Ecclesiae defensionem misisse ; eumque ducem

constituisse : tum monet ut decem achelandia^a ad littora a piratis Saracenis expurganda mittat.

JOANNES episcopus GREGORIO imperiali pædagogo.

Gloriam tuam hac apostolatus nostri epistola missa primitus exhortamur ut divinitus datas sanitates desiderabilis filii nostri Basili tranquillissimi imperatoris nobis significes. Cupimus enim valde salutem ejus animæ simul et corporis semper audire, tanquam piissimi propugnatoris orthodoxæ fidei. Gratulati autem sumus audientes gloriam tuam directam cum Deo conservandis exercitibus a prædicto divinitus protegendo imperatore, in partes Beneventanorum venisse, tam quia, gratias Deo, ipsius divinitus provectum imperium in defensionem Christianitatis pio zelo succensum, classes et militarem validam manum contra inimicos crucis Christi mittere procuravit, quam quod te præ cæteris ad tantum opus cum Dei auxilio peragendum elegit, quem audivimus in omnibus strenuum et Dei cultorem industrium. De cætero credimus scire jam magnificentiam tuam qualiter quædam latrunculorum Agarenorum sagenæ occultis irruptionibus littora nostra devastent; et quia palam ausum non habent, furtivis deprædationibus plurima huic sanctæ Dei Romanæ Ecclesiæ damna multipliciter inferant. Quapropter bene visum est nobis litteras nostras tibi transmittere, ut vel decem bona et expedita achelandia ad portum nostrum transmittas, ad littora nostra de illis furibus et piratis Arabibus expurganda: quod citius et sine aliquo impedimento agere poterunt, adjuvante dextera Excelsi, quæ principibus apostolorum intercedentibus concertabit et auxiliabitur illis; in quo, mihi crede, gratum animum piissimo imperatori facies, si in hoc admonitiones nostras audieris, quia cum sit Christianissimus Dei amator et Ecclesiarum Domini fervidus propugnator, non poteris illum tibi gratiorem reddere quam si tantum hanc sanctam Ecclesiam per te studueris adjuvare, quæ prima Ecclesiarum magistra et caput est, maxime cum in hoc facto eidem a Deo protecto semper Augusto et in hoc sæculo gloriam et in futuro acquiras sine fine coronam. Deus omnipotens te et qui tecum sunt protegat, et contra inimicos Christi potenti dextera tueatur. Data xv Kalendas Maii, indictione decima.

LXXIV.

AD CAROLUM CALVUM IMPERATOREM.

(Anno 877.)

Nuntiat se Adelardum episcopum Veronensem excommunicasse, quod Nonantulanum monasterium invasisset.

JOANNES episcopus ad imperatorem.

Sacris vestræ imperialis clementiæ auribus, gloriosissime imperator Auguste, Adelardi Veronensis episcopi inobedientiam et temerariam præsumptionem, quam non solum in nostro contemptu, sed etiam in vestræ celsitudinis peregit injuriam, præsentibus referre apicibus jure curavimus et merito:

^a Al. *chelandia*, quæ e navium militarium genere sunt.

A nam superna vos majestas sanctæ suæ Ecclesiæ nobis commissæ patronum invictum, defensorem potentem, et strenuum adiutorem concessit, ut in omnibus ecclesiasticis utilitatibus, unde perpetuam habere gloriam mereamini, quasi vindicem Dei habeamus ministrum. Igitur cum eundem Adelardum episcopum venerabile monasterium Nonantulanum, quod pro Dei tantique loci reverentia, nullus unquam episcoporum vel judicum in beneficium quæsivit, timorem divinum parvipendendo, contra sacras præcessorum nostrorum nostrique privilegii institutiones, quibus de propria semper congregatione abbatem fieri jubetur, callide petiisse, ac per hoc illicita præsumpsisse, omnimodis reperissemus; auctoritate apostolica eum excommunicare studuimus; ^b ut eaque ipse tenere canonicis eum correctionibus, prout nobis auctoritas apostolica suffragatur, procul dubio arguemus, ut digno verbere castigatus, et canonico nexu ligatus, obedientiam discat servare, qui absolutus ecclesiasticis atque canonicis noluit obedire præceptis. Data *ut supra*.

LXXV.

AD JOANNEM ANSPERTUM ET WAIPERTUM

ARCHIEPISCOPOS.

(Anno 877.)

Ejusdem argumenti.

JOANNES episcopus JOANNI Ravednati, ANSPERTO Mediolanensi, et WAIPERTO [*f. VALPERTO*] Aquileiensi archiepiscopis.

C Sancti magnique Nicæni concilii præcepta secuti, quæ jubent (*can. 12*) regularem epistolam per unamquamque provinciam obtineri, ne hi qui abjiciuntur ab aliis recipiantur, fraternitati vestræ notum esse volumus Adelardum Veronensem episcopum auctoritate sedis apostolicæ privilegii communionem privatum: quoniam cœnobium Nonantulæ, quod semper apostolicæ sedis, et nostræ ipsius auctoritatis privilegio munitum nullius invasionis usurpatione detinebatur, sed solius hucusque abbatis e gremio fratrum electi atque prælati moderamine regebatur, subripuit, suisque usibus, coarctatis extrema egestate monachis, applicavit; et eatenus etiam post frequens interdictum nostrum opprimere, sæculariumque manibus dispartitum prodere non formidat, contra sanctorum Patrum regulas, nec non et adversus D apostolicæ sedis et totius sanctæ synodi sententiam, quam missis per singulas provincias litteris notam vobis omnibus fecimus, in communionem post nostram quoque prohibitionem per missos nostros, et apices sæpissime destinatam, passim recipit, et in cunctis pravitatibus ejus conscius et fautor apparuit. Excommunicavimus igitur prædictum Adelardum Veronensem episcopum, donec in præsentiam sedis apostolicæ veniens, de prædictorum excessuum qualitate idoneam satisfactionem coram positus exhibuerit; quæ contempserit existens interim, existet per omnia communionem jure privatus, pari vinculo

Deest aliquid.

irretiens omnes qui sibi communicaverint, vel contra interdictum nostrum ausu temerario faverint : unde vos cautos reddere volumus, si non vultis ipsi eidem secundum regulas sacras subjacere iudicio. Optamus fraternitatem, etc,

LXXVI..

AD CLERUM VERONENSEM.

(Anno 877.)

Ejusdem argumenti.

JOANNES episcopus universo clero Ecclesiæ Veronensis.

Experientiæ vestræ notum esse volumus, Adalardum episcopum vestrum auctoritate sedis apostolicæ communionem privatum, quoniam cœnobium Nonantulæ, quod semper apostolicæ sedis et nostræ ipsius auctoritatis privilegio munitum nullius invasionis usurpatione detinebatur, sed solius hucusque abbatis e gremio fratrum electi atque prælati moderamine regebatur, subripuit, suisque usus, coarctatis extrema egestate monachis, applicavit, et eatenus etiam post frequens interdictum nostrum opprimere, sæculariumque manibus dispersitum prodere non formidat, contra sanctorum Patrum regulas, nec non et adversus apostolicæ sedis et totius sanctæ synodi sententiam, in communionem post nostram quoque prohibitionem per missos nostros et apices sæpissime destinatam passim recepit, et in cunctis pravitatibus ejus conscius et fautor apparuit. Excommunicatum igitur eum scitote, donec in præsentiam sedis apostolicæ veniens, de prædictorum excessuum qualitate idoneam satisfactionem coram positus exhibuerit. Quæ si contempserit existens interim, existet per omnia communionem jure privatus, pari vinculo irretiens omnes qui sibi communicaverint, vel contra interdictum nostrum ausu temerario faverint ; unde vos cautos reddere volumus, si non vultis ipsi eidem secundum regulas subjacere iudicio. Optamus vos, etc. Data IV Kalendas Maii, indictione x.

LXXVII.

AD LANDULFUM EPISCOPUM CAPUANUM.

(Anno 877.)

Monet ut sibi significet an Neapolitanorum dux fœdus cum Saracenis initum frangere velit, et det operam ut idem dux Gauferius et Pulchar una secum Trajectum se conferant, quo ipse est iturus ; paratum se ad ea quæ promiserat, et majori concessurum, si ipse dux in sententia persistat.

JOANNES episcopus LANDULFO episcopo Capuano.

Studeat sanctitas tua certissime scire si Neapolitanorum dux præsentialiter vult pactum Saracenorum irrumpere, et fœdere Christi, quod in regenerationis unda pepigit, vel a nunc, sicut debitum est, veraciter inhærere : et si quidem talem nunc animum habere cognoveris, hoc nobis præsentialiter indicato. Age ut idem dux Neapolitanus, et Gauferius gloriosus princeps, ac Pulchar præfecturius ad Trajectum una tecum accelerent ; ubi etiam nos accedentes, quæ Deo sunt placabilia, statuemus. Parati

enim sumus non solum quæ dicta sunt, sed et majora concedere, tantum ut ejusdem magistri militum sermo ita sit fidelis et stabilis, et omni certitudine præmunitus, ut securitas ex utraque parte firma maneat, et sine dubitatione certa persistat. Quod si quæ repromittunt aut adimplere nolle aut prolongare velle illos cognoveris, non tibi sit licentia hoc a nostra scientia occultandi, sed quidquid veraciter sine dolo per omnia indicandi. De his ergo stude præsentialiter nos pleniter ac citissime litteris tuis instruere, ut quod deinceps Deus dictaverit, cum ipsius auxilio sine mora incipere et perficere procuremus. De quibus ipse præ cæteris curam arripe, qui nimirum speciali prærogativa nostrorum viscerum præ cæteris foveris in antro. Data IV Kalendas Maii, indictione x.

LXXVIII.

AD PULCHARIM PRÆFECTURIUM.

(Anno 877.)

Ejusdem argumenti.

JOANNES episcopus PULCHARI præfecturio.

Si vere utique magister militum pactum Saracenorum proposuit rumpere, hortamur ut Trajectum cum inclyto socero tuo adeas, ubi quoque et nostra reperta præsentia, quidquid rationabiliter quæritur, quidquid necessarium seu possibile postulatur, grantissime confestim admittet : sed et ampliora facere nullo modo recusabimus, ut omnes, secundum Apostolum, lucrifacere velemus (II Cor. ix). In quo industria tua tanto sollicitius elaboret, quanto liquidius sibi per hoc cœleste præmium a Domino Deo tribui non ignorat. Alioquin adversus eum, quæ digne possumus agere, indubitabiliter et indifferenter exercere, Christo propitio, nullatenus omitemus. Data IV Kal. Maii, indictione x.

LXXIX.

AD CAROLUM CALVUM IMPERATOREM.

(Anno 877.)

Auxilium contra Saracenos implorat, qui devastata Campania, omnia Romæ suburbana depopulabantur.

JOANNES episcopus ad imperatorem.

Divina ideo majestas excellentiam vestram præ cæteris elegit Romani imperii altitudine sublimare, augustalique voluit diademate coronare, ut Deo nostro clementer auxiliante potentiæ vestræ brachio triumphali Ecclesiam Christi voce supra petram veræ fidei fundatam tueremini semper, et ad immani crudelique paganorum infestatione, qui nos jam more latronum undique circumdantes omnia nostra igne gladioque devastant, pio mentis defenderetis intuitu. Sed quia nobis procul existentibus, tot dura et importabilia, pro quibus jam vestram augustalem imploravimus majestatem, supra modum quotidie patimur, quippe cum tota jam depopulata Campania nil habeamus, nilque nobis, aut venerabilibus monasteriis, cæterisque piis locis, neque senatui Romano, unde corporaliter sustentari possumus, remanserit : omnibus etiam Romæ subur-

banis adeo deprædatis, ut nullus in ipsis jam habitator vel cujuslibet ætatis incola videatur consistere. Pro quibus sane malis innumeris ingenti mœrore afflicti, doloreque turbati, nec somnum oculis, nec cibum opere capere possumus : sed pro requie laborem assiduum, et pro corporali dapium dulcedine mentis amaritudinem patimur. Idcirco vestram imperialem majestatem, totius sapientiæ luce splendide irradiatam, sancta Romana Ecclesia, quæ religioso vos utero genuit, meo quidem sermone, sed suo venerabili suppliciter nimis precatur affectu, ut omni dilatione remota, omnique ejus cura assumpta, nunc ad suam defensionem et totius patriæ liberationem adjutor clemens, defensor potens et salvator invictus venire dignemini, quia nisi vestra desideratissima nobis adfuerit præsentia, nullum defensionis auxilium nullumque necessariæ salutis remedium poterimus habere. Nos enim, cum omnis sedis apostolicæ ordine sacro, cum religiosis et Deum timentibus viris, pro vestræ gloriæ prosperitate, continuæque mentis et corporis salute, omnipotentem dominum, cujus est salus omnis et vita, totis deprecabimur nisibus, ut nec temporis fervor, nec loci natura insolita, nec molestia quælibet vestro insigni corpori nocitura contingat. Quamobrem nihil horum quæ sine Dei procul dubio non evenient nutu dubitantes, quin potius in Domini miseratione totis viribus confidentes, non solum corpoream incolumitatem, verum etiam et perpetuam animæ vestræ merebimini adipisci salutem et gloriam. Dignetur igitur piissima serenitas vestra, clementissime imperator Auguste, pro tantæ sedis liberatione tantorumque hominum Christi cruore redemptorum salvatione, nostras et Ecclesiæ nostræ precēs audire, singultus prospicere et tanti gemitus lacrymas incessanter effusas attendere : quatenus more solito, et solitæ pietatis viscere nobis compatiens, opem consolationis citissime petentibus tribuentes, prout opportunum est, nos adjuvare satagatis, quia post Deum unica spes salutis et liberationis nostræ fiducia vos procul dubio estis. Ideo per vosmetipsos properantes, congruum et opportunum nobis præbere auxilium non differatis : ut et Dominus, qui elegit vos caput orbis, et dominum fecit, auxilium suum vobis de sancto mittere semper dignetur, amatissime fili. Data VIII Kalendas Junii, indictione decima.

LXXX.

AD ARCHIEPISCOPUM RAVENNATEM.

(Anno 877).

Præcipit ut cum suis suffraganeis ad concilium accedat.

JOANNES archiepiscopo Ravennati.

Quia jam ad periculosa pervenimus ab Apostolo (*II Tim. III*), quin potius a Domino prædicta, pro dolor ! tempora : *Surgit enim gens contra gentem, et sunt inter alia inimici hominis domestici ejus* (*Luc. XXI*; *Mich. VII*) ; creverunt inopinabiliter mala, et non solum extrinsecus rabie infidelium barbarorum atterimur, sed et intrinsecus perversitate nequam

A Christianorum afficimur. Verum quanto crebrescunt mala pravorum, tanto crescere debent bona rectorum. Quæ profecto fieri nequeunt, nisi per commune fratrum collegium in idipsum corpore simul et mente convenientium. Est enim Ecclesia Dei propter concordiam tuam visibilibus quam invisibilibus hostibus omnino terribilis, et velut *castrorum acies ordinata* (*Cant. VI*). Quapropter tam pro ecclesiasticis quibusdam necessitatibus, quam pro statu et pro correctione reipublicæ, auctoritate apostolica decrevimus reverendorum fratrum et coepiscoporum nostrorum. Italici regni universale, id est totius provinciæ, advocare concilium ; locum autem nusquam ad hoc gerendum aptiorem et faciliorem quam apud Ravennam undique confluentibus inveniri posse perspeximus. Occurrat igitur alacriter cum suffraganeis suis, quos ipsa convenire commoneat ad designatam urbem sanctitatis fraternitas, et tanto deesse conventui, quem scilicet ibidem VIII Kalendas Julias, celebraturi sumus, nullo modo perferat, quo pullulantia in agro Dominico zizania communi studio radicitus amputentur ; et salubrium virtutum germina socio pro his certamine penitus inserantur. Fratres præterea et coepiscopos nostros qui sub beatitudine vestra degunt ad eandem universalem synodum hortatu sanctitatis vestræ venire præcipimus. Quisquis autem occurrere sanctitati tuæ forte contempserit, canonicis se noverit increpationibus procul dubio submittendum, in promptu, secundum Apostolum (*II Cor. X*) ; nobis habentibus omnem ulcisci prorsus inobedientiam. Hanc vero apostolatus nostri epistolam vel exemplaria illius, beatitudo vestra in diocesi sua omnibus indifferenter episcopis parare faciat, ne aliquod possit ab inobedientia excusationis, quod non expedit, velamen obtendi.

LXXXI.

AD ANSPERTUM ET ANTONIUM EPISCOPOS.

(Anno 877.)

Ut Ravennam ad synodum accedant ; quod nisi paruerint, minatur eos se excommunicaturum.

JOANNES episcopus ANSPERTO Mediolanensi archiepiscopo, et ANTONIO episcopo Brixienti.

Quia diversis ac multiplicibus Ecclesias Dei nobis commissas incommodis perturbatas, rebusque propriis incunctanter privatas, et earum antistitum honorem diminutum fore videmus ; ipsarum, secundum Apostolum (*II Cor. XI*), sollicitudine quotidiana compulsi, necessario rati sumus pro illarum statu ac pristina redintegratione generalem, Deo favente, synodum celebrare : quam secundum antiquam consuetudinem cum Romæ agere debuissimus, non recusantes tanti laborem itineris, pro suavitate tamen venerabilium confratrum nostrorum episcoporum, quos in consortium nostrum litteris missis ascivimus, octavum Kalendarum Juliarum, Ravennæ, auxiliante Domino, erimus procul dubio celebraturi. Ad quam videlicet fraternitatem vestram omni occasione postposita, omnique tarditate prætermissa, his præsentibus venire jubemus apicibus,

quatenus communi multorum fratrum nostrorum consensu atque decreto, Ecclesia Dei nobis commissa propriæ dignitatis jura, quæ a quibusdam inique agentibus sunt usurpata, sub integritate recipientes, malorum omnium tandem securi effecti, ministerium pontificale, quod nimirum pro gregis Domini nobis commissi salute, Deo largiente, suscepimus, ut dignum est glorificare possimus: quapropter iterato te sermone ad eandem, ut dictum est, synodum venire præcipimus. Nam si præfato die ad ipsum venerandum concilium quoquomodo properare forte contempseritis, et pro Ecclesiæ Christi Dei nostri utilitate, quæ instanti tempore plurimum est necessaria, debitum nobiscum laborem sumere spreveritis, sciatis pro certo communionis nostræ in futurum nullo modo esse consortes, sed potius canonicæ auctoritatis censura, utpote transgressores improbos, feriendum atque damnandum. Optamus reverentiam vestram in Christo bene valere. Data VIII Kal. Junii, indictione decima.

LXXXII

AD URSUM DUCEM VENETIARUM.

(Anno 877.)

Inobedientiam accusat, et monetur episcopos Venetiæ ad synodum Ravennæ celebrandam accedere curet, et ipse quoque vel veniat, vel legatos mittat.

JOANNES episcopus Urso duci Venetiæ.

Multis esses nimirum justæ correptionis a nobis increpationibus submittendus, nisi apostolica moderatio circa te minus severitate quam patientia uteretur. Exceptis enim excessibus illis quos per inobedientiam prius contraxeras, ad extremum etiam legationem beati Petri indignam tuis oculis judicasti, cum hoc nec gentilis quisquam facile fecisse clarescat: maxime cum ea quæ dilectioni tuæ mittebamur, paterna essent monita, non inimici odientis verbera. Sed ista dissimulantes, innotescimus dilectioni tuæ nos octavo Kalendas Julias Ravennæ synodum totius Italiæ sacerdotum celebraturos; cui interesse volumus et marinæ Venetiæ antistites, qui adhuc superesse noscuntur, una cum personis ad episcopatum electis, et illis quas tibi jam per diversas epistolas significavimus. Quapropter bene profecto facies, si eos ad prædictam venire synodum non impedieris, sed modis omnibus incitaveris. Non enim ruinam eorum cupimus, absit; sed illius statum reformare provinciæ, et quidquid inter eos et metropolitanum quæstionis et controversiæ vertitur, canonicè diffinire. Itaque indubitanter veniant, et tam sancto numerosoque fratrum deesse nullo modo patiantur collegio. Non enim, mihi crede, in aliquo minorati, quod avertat Dominus, sed potius augmentati, Christo propitio, ad propria revertentur. Sin autem communi omnium decreto, cum Ecclesiam non audisse claruerint, erunt procul dubio quemadmodum sacrosanctum de hujusmodi præcipit Evangelium. Illud autem ipse pro certo scito quia nihil pro ullo mortalium imminui Ecclesiæ tuæ cupimus; sed decus et genium tuum veluti specta-

bilis, et Deum timentis viri, conservari volumus et optamus. Unde monemus ut et ipse ad nos Ravennam proficisci ne pigriteris: sin autem, saltem virum quemquam industrium nobis gloriæ tuæ injuncta legatione fungentem dirigere non detrectes. Data VI Kalendas Junii, indictione x.

LXXXIII.

AD PETRUM ET LEONEM EPISCOPOS VENETIÆ.

(Anno 877.)

Ut Ravennam ad concilium proficiscantur, in quo componendæ sunt controversiæ quæ cum metropolitano nonnullis intercedunt.

JOANNES episcopus PETRO et LEONI episcopis Venetiæ.

Universale tandem aliquando nos celebrare concilium multiplex et multifaria nos Ecclesiarum necessitas cogit; et ideo pro hac moderanda vel dispensanda, octavo Kalendas Julias hujus indictionis, totius Italiæ apud urbem Ravennam convenire iussumus sacerdotes, ad quorum videlicet sacratum collegium, pontificio nostro mediante, vestram quoque sanctitatem occurre commonemus, una cum his qui loco sunt episcoporum decedentium subrogati. Et illis nihilominus quos, Urso glorioso duci et vobis scribentes, nostris sæpius et expressius significavimus syllabis, atque, ut absolute regulariterque fateamur, omnibus qui se læsos existimant: quos generaliter auctoritate apostolica sanctitas vestra secum properaturos advocare profecto debet. Itaque, fratres, indubitanter accedite, ut præter communem utilitatem quæ in synodo est procul dubio componenda, quidquid inter fratrem et cœpiscopum nostrum, Petrum videlicet metropolitanum vestrum et prædictos, controversiæ vertitur, canonicum finem accipiat, et pax et tranquillitas Ecclesiis vestris, sicut condecet, reformetur. Non ergo, charissimi, tam sancto numerosoque fratrum deesse collegio patimini, quia nos, mihi credite, nullius vestrum casum exquirimus; absit. Verumtamen nisi ad hanc saltem præsignatam universalem synodum accesseritis, communi cunctorum sententia canonicis legibus subdemini, et pro tanta inobedientia merito puniemini. *Est enim, Samuele sancto docente, quasi peccatum ariolandi, repugnare; et quasi scelus idolatriæ, nolle acquiescere (I Reg. xv).* Data VI Kal. Junii, indict. x.

LXXXIV.

AD AQUILEIUS.

(Anno 877.)

Quæ de eo sinistre ferebantur, in generali concilio canonicè terminanda significat.

Ad AQUILEIUS (f. Aquileiensem).

Novimus vestram beatitudinem a nonnullis de quibusdam sinisterius diffamari, quod profecto in synodali est conventu [f. integrius] interius et perspicacius ventilandum, et secundum sui qualitatem, regulari censura modis omnibus finiendum. Sed credimus, divina favente gratia, vos coram positos ita insontes inveniendos, ut veritris exagitata non de-

vobis cœni, quod absit, sed unguenti commoti jucundum reddat odorem; nisi forte absentia procurata vera quæ dicuntur de vobis comprobet, et pœnam merito irroget: quæ si adesset, magistra justitia forsitam retulisset. Data XI Kalendas Junii, indictione decima.

LXXXV.

AD GUAIFERIUM PRINCIPEM SALERNITANUM.

(Anno 877.)

JOANNES episcopus GUAIFERIO principi Salernitano. Quia Neapolitanorum ducis legatos secundum ipsius et vestra scripta præstolati, nec contemplati sumus, iterato excellentiæ tuæ scribere cogimur, ut illum a perfidis separatum, piis sanctæ matris Ecclesiæ gremiis restituamus. In quo quia jam plurimum laborasti, industriam tuam item itemque laborare fine tenus exhortamur. Quod si iniquam colligationem statim dirumpere præparatur, cum hoc certissime scierimus, per nosmetipsos ad Trajectum properabimus, et hoc quod quæritur et quodve jam promissum est etiam, amplius libentissime largiemur, clariori duntaxat certitudine ac fidei veritate inter utramque partem composita; ubi quoque tuam sanctissimique Landulfi antistitis, et prædicti ducis nec non et Pulcharis gloriosi præfecturii adesse præsentiam cupimus. Et ut agatur solertiam tuam satagere flagitamus. Quod si adeo idem dux secundum dnr̄itiam suam et cor impœnitens thesaurizat sibi iram in die iræ (Rom. II), ut aut protelare aut penitus suæ ipsius et multorum salutis causam contemnere velit, et hoc ipsum statim cognoscere cupimus: quoniam nobis nec humanum, nec divinum deficiet prorsus consilium et auxilium; quod plane reddere ei secundum opus suum et secundum fructum adinventionum suarum... toto corde desiderant, in adventu illius exsultent: quia et omnipotens Deus blandus justis et terribilis apparebit injustis. Vestra itaque dilectissima charitas devotissimam se super hoc nobis exhibeat, et quousque vires suppeditant, laborare non cesset, ut dum vestris hortatibus hæc nostra postulatio ad effectum pervenerit, dignas vobis gratias referamus, et apud sanctos apostolos in orationibus nostris memoriam habeamus. Data III Kalendas Junii, indictione decima.

LXXXVI.

AD CAROLUM IMPERATOREM GEILONEM ABBATEM TORTUTIENSEM EJUSQUE MONACHOS.

(Anno 877.)

Cellæ, Godith, a Desiderio principe fundatæ sua jura confirmat; quibus addit immunitatem ab omni episcopali jurisdictione anno Christi 877.

JOANNES episcopus, servus servorum Dei, spirituali filio nostro gloriosa CAROLO imperatori Augusto ac GEILONI inclyto abbati dilectisque filiis in Trenorchio monasterio sanctæ et intemeratæ semperque virginis Dei genitricis Mariæ, atque pretioso confessori Christi Filiberto largito, sub regula sancti

A Benedicti degentibus nunc et futuris temporibus.

Postquam enim auxiliante Christo, Ecclesiæ cœpit origo, semper impiorum flatibus agitatur. Sed quia nostris temporibus alis imperialibus sustollitur, nos, in quantum valemus, apostolicis auctoritatibus confirmare debemus. Proinde juxta petitionem filii nostri præcellentissimi imperatoris Caroli, privilegium hujusmodi auctoritatis nostræ eidem monasterio vestris futurisque temporibus indulgemus, concedimus atque confirmamus, ut sicut ipse gloriosissimus filius noster, per deprecationem Desiderii principis, cellam quæ vocatur Godith in pago Vallavensi, in loco qui dicitur Valis Augusta, loco prædicto necne præscriptis sanctis, cum villis ac facultatibus seu stipendiis concessit, et præcepto suæ auctoritatis roboravit atque privilegio fratrum et filiorum nostrorum episcoporum illarum regionum confirmari fecit: ita sicut in eadem charta nobilitatis quam fecit Desiderius, et præcepto filii nostri Caroli continetur, inconvulsa permaneant: ut nullus regum, nemo antistitum vel abbatum, seu quilibet quacunque præditus dignitate, de his quæ in hoc privilegio vel in præceptis ipsius filii nostri Caroli continentur, quidquam exinde minuere vel auferre præsumat; sed cuncta quæ præfatæ ecclesiæ Godithi oblata sunt vel offerri potigerit, inconvulsa et illibata permaneant. Constituimus alia auctoritate beati Petri, ut ecclesia in valle prædicta constructa, et in honore Salvatoris, ejusque Genitricis dicata, immunis habeatur ab omni dominatione terrena, quia injustum decernimus ut gloriosa mundi Regina, quæ cum Filio juncta, exaltata est super choros angelorum, humanis subdatur potestatibus. Anathematizamus, igitur, ut nemo antistitum locum sibi vindicare audeat, seu qualibet occasione absolutionis, atque excommunicationis, vel sacræ ordinationis adire præsumat, nisi ab abbate loci, vel a monachis ibi Deo servientibus fuerit invitatus. Cæterum ab omni sæculari persona decernimus esse liberum et quietum, ut in præceptis filii nostri Caroli continetur. Si quis autem temerario ausu, magna parvaque persona, contra hoc nostrum decretum agere præsumperit, sciat se anathematis vinculo esse innocasum, et a regno Dei alienum, et cum impiis æterno incendio condemnatum. Scriptum per manum Anastasii notarii regionarii et scriniarii sanctæ Romane Ecclesiæ, in mense Junio indictione quinta [decima]. Bene valete. *In plumbo Joannis papæ.*

LXXXVII.

AD ARCHIEPISCOPUM RAVENNATEM.

(Anno 877.)

Certum præscribit diem quo Ravennæ cum omnibus suis suffraganeis adfuturus sit; quod si quis parere contempserit, excommunicationem illi minatur.

JOANNES archiepiscopo Ravennati,

Iter quod pro dissolvendo fœdere olim a Neapolitanis cum Sacracenis inito Trajectum fecimus nos a præfinito die synodi retardavit, sed quia auctore

so discisso, quies aliqua reddita comprobatur, A itinere scribimus nos certissime sexto de-
lendas Augustas Ravennæ futuros, ubi san-
a per se cum omnibus suffraganeis suis epi-
quos ipsa convocare debet, adesse duodecimo
rum Augustarum, omni remota excusatione,
4; ut communi tractatu communia Ecclesia-
orta zizania generaliter evellantur. Si quis
a hac parte collegium vestrum putaverit de-
um, communionis nostræ a se noverit con-
modis omnibus adimendum: nobis procul
secundum Apostolum (*II Cor. x*), in promptu
us ulcisci omnem inobedientiam. Data *ut su-*
jectione x.

LXXXVIII.

AD EUMDEM.

(Anno 877.)

*se jussisse ut omnes Italiæ episcopi, et præci-
venetiarum, ad synodum Ravennæ celebran-
accedant.*

π * archiepiscopo Ravennati.

volumus gloriam tuam pro multis necessita-
nctæ Dei Ecclesiæ, sicut jam te non latere
lum est, undecimo Kalendas Augustas istius
indictionis, Ravennæ, gratia sancti Spiritus
ante, synodum nos cum confratribus et co-
is nostris instituisse fore modis omnibus cele-
n. Ac quam sicut nos, multis utilitatibus
nec laborem quidem itineris, nec intempe-
neris recusantes, occurremus [*edit. Rom.,
us*]; ita omnes hinc et inde volumus anti-
dvenire, ut quidquid in sancta Dei Ecclesia
m per zizaniorum satores crevisse dignosce-
; communi tractatu per nostrum commune stu-
dicitus extirpetur. Idcirco tuam nobilitatem
; non patimur quod episcopos Venetiarum et
vocatosque episcopos vacantium sedium ad
i synodum, sicut jam eos vocavimus, occurri
o decreverimus, ut inter reverendum quo-
ropolitanum vestrum et vos omnis altercatio
ur examinetur, et coram sancta synodo ca-
erminetur. Alioquin tam a nobis quam a san-
do, si inobedientes jam toties per epistolam
xstitierint, tanquam contemptores synodicam
am incurrere merebuntur: quia cum sit il-
ennam brevior via, de labore itineris excu-
i habere non poterunt. Data xiv Kalendas
, indictione decima.

LXXXIX.

NUM MONASTERIO ET XENODOCHIO PLACENTINO
CONCESSUM.

(Anno 877.)

lampi, dell' Hist. eccl. di Piacenza, p. 463.]
res episcopus, servus servorum Dei, ANGIL-
flectæ filiae imperatricis Augustæ, et per te
erabili monasterio Placentiæ noviter con-
n perpetuum.

bus quidem juxta petentibus apostolica sol-

licitudine, præcipiente Domino, favere debemus,
præcipue tamen devotioni tuæ, dulcissima ac spiri-
tualis filia nostra Angilberga, olim imperatrix Au-
gusta, quam merito honor atque reverentia sancta
mater nostra Romana Ecclesia, ut dilectissima et
principalem prolem amplectitur semper et refovet.
Quapropter monasterium, xenodochium quod ad
honorem dominicæ resurrectionis, et BB. aposto-
lorum, et martyrum Bartholomæi, Sixti, et Fabiani
prudenti provisione a fundamenti nuper Placentiæ
ædificare voluisti, laudabili complectimur desiderio,
paternoque affectu... Apostolica illud auctoritate
ratum ac stabilitum perenniter instituentes, et ut ab
omni impulsione, atque inquietudine quorumlibet
infestantium beatissimi Petri tuitione illæsum semper
et inconcussum, Domino protegente, permaneat; hoc
etiam omnimodo providemus et stabiliter decerni-
mus ut universa quæ ibidem in rebus mobilibus et
immobilibus, intus forisque in familiis utriusque
sexus, cunctoque ornatu ecclesiastico, atque omni
suppellectili semel Domino a vobis distributæ sunt,
futuris temporibus inconvulsa in eodem sacro loco
persistant omnium penitus diminutiones vel inva-
sione sopita; in eis etiam familiis, quas ob redem-
ptionem, animæ vestræ prudenti respectu liber-
tate donastis, vel in reliquum donaveritis, simili modo
nos vobis favemus, aspiramus, et apostolicum præ-
bemus assensum, quatenus et illi secunda libertate
potiti, et gratia Dei duce sempiternæ suscipiant
gaudia vitæ. Consecrationem pono abbatissæ loci
ipsius, ut filia devota petisti. Mediolanensium ar-
chiepiscopo concedimus, vel Aquileiensi qui secun-
dum vocem Evangelii per ostium, et canonicè in-
gressus fuerit, cuique etiam reformandæ pacis
studium delegamus cum moderamine disciplinæ, si,
quod, absit, humano more obortum fuerit ibidem
discordiæ malum. Etsi aliqua pro tempore necessi-
tate malignantium gravedo impulerit, licenter hoc
ad sedem apostolicam referre mandamus, ut quod
rectius, et præstantius fuerit iudicii sui libramine
diffiniat, sopiatque opprimere suprafatum venera-
bilem locum. Inter hæc Paulo venerabili episcopo,
qui ejusdem urbis placentinæ præsulatum gerit,
præbentē consensum, ut clerici cujuscunque ordinis
ad numerum duodecim in eodem sancto loco jugiter
deserviant, missarum solemnias celebrantes, servato
Duntaxat in eos episcopi proprii regulari respectu,
vocatione scilicet synodica et ordinatione consecra-
tionis, ita tamen, ut in dicto cœnobio et xenodochio
rebusque ipsorum nullum se noverit a modo et
deinceps jus potestatis habere; neque etiam ad
missas celebrandas juxta Patrum instituta, nisi
invitatus, adveniat. Decimus vero juris, vestri, quas
propter Dei amorem vestrorumque bonorum recor-
dationem devote atque libenter jam dictus episcopus
suprataxato venerabili loco largitus est volumus ut
absque refragatione tam ipsius quam et successorum
ejus, velut ipsa instituisti sacro xenodochio perpe-

), Joannes Urso Venetiarum duci, ut significat vox illa gloriam tuam, quam et in epistola. HARD.

tualiter habeantur. Insuper statuimus vobis, et auctoritate apostolica stabilimus, ut juxta quod nostri præcessores suis tibi privilegiis concessisse et roborasse videntur, universa quæ olim divæ memoriæ Ludovicus serenissimus imperator et vir tuus per suam munificentiam augustalibus apicibus tibi dum adviveret, contulisse probatur, seu etiam ea quæ ipsa post modum imperialibus largitionibus, vel etiam quibuslibet justis acquisitionibus, emptionibus vel commutationibus in proprios, sive jam dicti monasterii tui usus acquisisti, seu in posterum acquisitura es; simulque et ea quæ ad supplementum ejusdem sacri loci, et tam regum quam aliorum quorumlibet fidelium donatione vel liberalitate, nunc vel posthac addita fuisse comprobatur; eodem tenore et ordine quo tibi vel tuo prænominato cœnobio advenerunt, illibata et inviolata atque inconcussa permaneant et secundum tuæ ordinationis statuta persistent. Et si quis, quod non optamus, contra hæc statuta in Dei omnipotentis oblata vel concessa servitium agere tentaverit, vel quippiam horum infringere temerario ausu voluerit, excommunicationi submissus omni ecclesiastico consortio careat, et nisi se continuo a tali nequitia corrigat, et resipiscat, sancti Petri nostrique apostolatus auctoritate anathematis vinculo innodatus reus in futuro judicio permaneat, et pro excessu suæ tantæ transgressionis cum Juda traditore infrunitus, atque rebellis sancti spiritus sententia, qui semper fictum et mendacem effugit, noverit se habiturum portionem in gehenna ignis æterni. Scriptum per manum Leonis notarii regionarii, et scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ, in mense Augusto, indictione decima. Bene valete. Kalendis Augusti per manum Joannis episcopi, missi et apocrisarii sanctæ sedis apostolicæ, imperante domno nostro Carolo, a Deo coronato, magno imperatore secundo, et post consulatum ejus anno secundo, indictione x.

XC.

AD TICINENSEM EPISCOPUM.

(Anno 877.)

Archiepiscopalia insignia utenda concedit cum facultate vocandi ad suam synodum archiepiscopos Ravennatensem et Mediolanensem.

JOANNES episcopus, servus servorum Dei, reverendissimo JOANNI S. Ticinensis Ecclesiæ, etc., in perpetuum.

Supernæ miserationis ad hoc regiminis curam suscepimus, et apostolicæ miserationis sollicitudinem gerimus, ut juste precantium votis libenti animo habeamus, et libramine æquitatis cunctis in necessitatibus positis subvenire debeamus. Nam summæ sedis gerentes auctoritatem, de venerabilium locorum stabilitate, quantum ex divino adjutorio possibilitas datur, satagere debemus; hoc namque studio et divina placatur clementia, et laus atque utilitas Christi Ecclesiæ procuratur. Igitur postulante a nobis tua reverentia, quantum ea quæ ad stabilitatis integritatem

Locus corruptus.

et ad profectum honoris sanctæ tuæ pertinere noscuntur Ecclesiæ, cui ex divina largitate præesse dignosceris, enucleanter perficere studeamus, inclinati precibus tuis per hoc nostram apostolicæ auctoritatis privilegium confirmamus tibi successoribusque tuis omnia privilegia tam sacrorum pontificum quam gloriosorum Augustorum præcepta, quæ pro honore sanctæ tuæ Ecclesiæ, et rerum omnium mobilium et immobilium stabilitate collata sunt; nec non et apostolica censura statuimus ut secundum sacros canones, Spiritu Dei conditas, clerici vel sanctimoniales, aut viduæ sub tua tuæque Ecclesiæ cura et sollicitudine stare debeant, nullusque tam sacri ordinis præditus honore quam etiam sæcularium minister dignitatum, quocunque modo eos easque ad publicum pertrahere judicium, aut ob hoc res illorum illarumque in bannum ponere præsumant; sed æquo judicio specialique præsentia tua successorumque tuorum de quibuscunque causis vel negotiis quæ secundum temporis qualitatem acciderint, justitiam judiciumque faciant. Sancimus etiam ut monasteria quæ intra tuæ diocesis fines consistunt, sub tuo et eorum qui tibi successerint jure canonico permaneant in perpetuum videlicet, et consecratione abbatum vel abbatissarum, et in eorum earumque criminum discussione; ita sane ut nulli in eisdem venerabilibus locis, quoties opportunum fuerit, sine tua tuorumque successorum providentia atque consensu fiat electio, sicut canonica jubet auctoritas, salvo scilicet in omnibus sedis apostolicæ privilegio speciali; harumque tenore præcipientes ut monasterium S. Donati, fundatum a Luitprando episcopo, decessore tuo, in loco qui dicitur Scogialo, cum omnibus rebus mobilibus et immobilibus secundum testamenti sui seriem collatis, et aliud monasterium S. Mariæ positum in Cariata, quæ juri Ecclesiæ tuæ procul dubio et pertinere videntur, te successoresque tuos perpetuis temporibus jurisdictionem tenere habereque decernimus, et quamvis in alienis parochiis consistant, apostolica jubemus auctoritate in omnibus quæ ibi agenda vel ordinanda erunt, liberam sine alicujus contradictione habeas potestatem; presbyteros vero et monachos prædictorum omnium cœnobiorum ad tuum canonicum, prout ecclesiastica necessitas exegerit, sine alicujus contradictione statuimus venire concilium. Quod si aliqua in eisdem monasteriis præcepta, quæ canonicis in aliquo regulis obviare videntur, fuerint reperta, major hoc canonicè factum* ab illis habere auctoritatem decernimus. Ita etiam de cœmeteriis quæ intra vel extra civitatem Ticinensem consistunt, præcipimus ut sub tuæ Ecclesiæ cura et potestate antistitis, absque alicujus controversia permaneant. Sancimus etiam apostolica auctoritate largiendo tibi tuisque successoribus crucem habere quocunque volueris ferre, pallium quoque similiter concedimus, nec non album equum coopertum equitare in ramis palmarum, et secunda feria post Pascha. Sancimus etiam ut secundum

n capituli decimi, quod synodali decreto
 æ statuimus per indictionem decimam, nullus
 m, cujusque dignitatis aut potentiæ, homo,
 sub obtentu hospitalitatis, in tuo venerabili
 pio, aut in domibus sacerdotum tuorum, et
 m clericorum sine tua tuorumque successo-
 oluntate applicare præsumat. His ita prælibatis
 ãmus ut si humana contradictione tuæ sedis
 pus ex hoc mundo migraverit, de proprio clero
 idoneum præ cæteris clerus et populus repe-
 potestatem habeat secundum statuta venera-

Patrum, et Romanæ sedis antistitem, nulla
 ri contradicente potentia, eligendi episcopum.
 si fortasse in eadem plebe, quod minime cre-
 tantæ sedis honore dignus repertus non fue-
 æ si alter de altera Ecclesia canonice provi-
 s est, consensu tamen et voluntate ipsius plen-
 nisi antea electus ordinetur antistes. Atque
 partibus mala molestaque consuetudine a qui-
 n sacras leges ignorantibus clericalis ordinis
 sub jugo servitutis post consecrationem teneri,
 usque velle vocari audivimus, quod dici nefas
 olumus atque expresse jubemus ut sicut is qui
 s unquam conditionis fuit, ita etiam et ille cui
 s officium suscipiendum morum dignitas suffra-
 it, nullius viri vinculo postmodum teneatur
 ns. Quia humana lege non debet arctari, quem
 gratia ad tantam sacri ordinis dignitatem
 here dignita est. Præcipimus etiam ut in om-
 mobilibus et immobilibus, rebusque sanctæ
 Ecclesiæ pertinentibus, hominibus quoque
 que sexus, tam liberis quam servis, nullam a
 am contrarietatem aut fortiam nullam vio-
 n aut invasionem absque legali calculo aliqui-
 ri. Confirmamus etiam sanctæ Ecclesiæ tuæ
 ochium fundatum intra Ticinensem civitatem
 ecclesiam S. Mariæ quæ dicitur Minor, quod
 noster dominus Carolus imperator Augustus

Ecclesiæ, a qua injuste subtractum fuerat,
 er per præcepti sui paginam restituere cura-
 : sibi jure ac dictione tua tuorumque successo-
 ine aliqua refragatione perpetualiter maneat;
 nitatem etiam ipsius ecclesiæ secundum impe-
 præcepta statuimus, et hoc nostro apostolico
 ggio inconcussam stabilemque manere jubemus.
 s autem temerario ausu contra hujus nostræ
 licæ præceptionis seriem pie a nobis et cano-
 promulgatam venire agereque tentaverit, et
 quæ superius statuta sunt, tuæ sanctæ eccle-
 ne tenus non observaverit, sciat se domini
 apostolorum principis Petri anathematis
 o innodatum, et cum diabolo et ejus atrocissi-
 mpis, atque cum Juda traditore Domini Dei
 vatoris nostri Jesu Christi, æterno incendio
 mandum; et qui pro intuitu custos, obediens
 observator hujus nostræ salutiferæ præceptio-
 stiterit, benedictionis gratiam et cælestis retri-
 uis æterna gaudia a justo iudice Domino Deo
 consequi mereatur. Scriptum per manum

A Leonis scriniarii S. R. E. in mense Septembris.
 Bene Valet. Datum est hoc nono Kal. Septembris,
 per manum Leonis episcopi missi et apocrisiarii S.
 sedis apostolicæ, imperante domno Carolo coronato
 magno imperatore. Et ut certius appareat hoc no-
 strum privilegium, et inconcussum permaneat, sigillo
 nostro jussimus insigniri. Anno II. Post consulatum
 ejus anno II, indict. XI.

Zacharias humilis episcopus sanctæ Ecclesiæ Ana-
 gniensis in hoc privilegio consensi et scripsi.

Petrus episcopus Forosempronensis Ecclesiæ in
 hoc privilegio consensi et scripsi.

Laurentius humilis episcopus Campaniæ Ecclesiæ
 consensi et scripsi.

B Leo humilis scriniarius et notarius S. R. E. et
 cum jussione reverendissimi D. Joannis papæ scripsi,
 et aliis roborandam protuli, et est sigillatum sigillo
 plumbeo magno impresso, habente imaginem sanctis-
 simi olim papæ Joannis, cum litteris infrascriptis
 similibus, videlicet: Joannes papa.

XCI.

AD LAMBERTUM GLORIOSUM COMITEM.

(Anno (877.)

*Significat Romanorum procerum obsides dari non
 posse; monet ne ad Urbem veniat, quia ipse eum
 excipere non potest.*

JOANNES episcopus LAMBERTO glorioso comiti.

C Remeantibus nobis, Deo præduce, Romam, convo-
 cavimus totam Ecclesiam, et illud quod nobis de ob-
 sidibus Romanorum procerum dandis edixeras, in
 conventu fidelium sanctæ Dei Ecclesiæ necessario
 contulimus: sed. heu! quid dicam? cum tantum to-
 tam eandem Ecclesiam contra nos incitaverimus, ac
 si pro melle eam felle potasse videremur. Romano-
 rum filios sub isto cælo non legitur fuisse obsides
 datos, quanto minus istorum qui fidelitatem augu-
 stalem et mente custodiunt et opere, Deo juvante,
 perficiunt? Præcipue cum nos miseremur [f. dubi-
 temus] si hoc ex augustali jussu processerit, et ipsum
 imperatorem non credamus suum nos velle secretum
 latuisse. Tale quippe consilium non alius adinvenit,
 nisi ille qui hanc terram conturbare molitur, et
 ineffabile damnum populo Dei generare versutis
 fraudibus machinatur; qui pacem et quietem odio
 habet, et dissensionibus utique gaudet. Quamvis
 antea Romani ovilis senatus mortem eligant, quam
 D hanc inauditam et pessimam rem fieri quocunque
 modo consentiant. Quapropter, quia omnino est im-
 possibile, et tale quid omnis inclytus audiens in ma-
 ximam suspicionem prorupit, atque simpliciter non
 fuisse dictum modis omnibus æstimavit: mandamus
 dilectioni tuæ, quam absentem sicut præsentem am-
 plectimur, ut huic nullo modo fatigeris, quia modo
 te nullatenus recipere possumus, nec tectum aliquid
 nunc agendum fore necesse putamus. Cum autem,
 Deo juvante, ad unam concordiam et unam quietem
 reipublicæ causa redierit, et litis figmenta, quæ tan-
 quam telas aranearum putamus contra Augustalem
 majestatem oborta, sopita exstiterint, nos et nobili-

tatem tuam recipiemus, et ea quæ ad communem A utilitatem pertinere cognoverimus, tecum et tractare, et utpote cum tantæ prudentiæ viro peragere summa dilectione curabimus. Antea autem nullo modo te venire oportet, quia nullo modo te, sicut diximus, recipere, fili charissime, possumus. Data XII Kalendas Novembris, indictione XI.

XCII.

AD WIDONEM EPISCOPUM INIVENSEM.

(Anno 877.)

Causam Leontardi cujusdam, qui homicidium cum aliis commiserat, ei delegat; hortatur, ut quoniam gravissimam illi antea pœnitentiam constituerat, modo leviolem constituat.

WIDONI episcopo Inivensi.

Leontardus quidam tuæ diœceseos homo, singul- B tibus et gemitu tritus sanctam sedem apostolicam et nostram humilitatem adiit, referens se primo quidem homicidii incidisse reatum, et a sanctitate tua pœnitentiam accepisse, quam et peregerit; et ea peracta, miserationem et reconciliationem ecclesiasticam tuo iudicio promeruerit. Post vero cum aliis suis concivibus quosdam prædones publica sanctione jussus sit insequi, ut si eos capere potuissent, modis omnibus interimere non admitterent. Contra quos iste cum aliis proficiscens, asserit quod uno ex illis capto, oculos comprehensores ejus eruerint, ac per hoc ipse prædo nefandus vitam finierit. Hoc itaque facto, præfatus Leontardus pœnitentiam suscepturus, ad tuam præsentiam veniens, hujuscemodi dixit se fuisse tuo iudicio iudicatum: sanctam videlicet communionem nisi ad exitum vitæ non percepturum; carnes et vinum, exceptis diebus Dominicis et sanctorum festivitatibus, non sumpturum; comam non rasurum, uxorem non accepturum; cum hominibus non conversaturum; in cinere et cilicio gemiturum; servis rebusque suis non dominaturum; seniore beneficium non habiturum, et aliis his similibus forte fruendis non fruiturum. Quæ omnia audientes, et intimo corde pensantes, invenimus aliquid gravius te quam expedit, si ita est, iudicasse. Hujus rei gratia omne hujus iudicium tibi dimittimus, et ut nostra super hoc vice ad mitiorem in eo proferendam sententiam perfruaris, modis omnibus exhortamur: quatenus pro amore apostolorum et nostro, et laborem itineris, et lacrymabilem prædicti latoris intentionem, vel pœnitentiæ amaritudinem omnino D considerans, mitius cum eo agere non detrectes, et eo quod ad sanctos apostolos fecit confugium in his quæ oportuerit, ne forte, in desperationem labatur, misereri illius nunquam omittas; quia Dominus, sicut per prophetam loquitur, misericordiam vult, et non sacrificium (*Ose. vi*). Ideoque monemus, rogamus ut misericordiam ei impendas, quatenus de impensione misericordiæ audientes, sanctitati tuæ multimodas gratias referamus. Optamus sanctitatem tuam in Christo bene valere. Data III Kal. Novembris, indictione XI.

^a Carolomannus fuit Ludovici Germaniæ regis filius, ac Ludovici Pii imperatoris nepos, ad quem aliquot in-

XCIII.

AD CAROLOMANNUM REGEM ^a.

(Anno 877.)

Dolet de Caroli imperatoris obitu, hortatur ut promissa pro Romanæ Ecclesiæ dignitate impleat: legatos se missurum pollicetur: ejus precibus Theotmaro archiepiscopo pallium mittit; quem apostolicæ sedis redditus, quos apud Bajoariam habet, Romam annuatim transmittere jubet.

CAROLOMANNO.

Apicibus igitur, gloriose fili, vestræ dilectionis susceptis cum parte gratulationis, vestra incolumitate prosperitatisque successu; Caroli imperatoris morte audita, nimio tristitiæ fateor mœrore ex latere sumus attriti sed subito undam mentis nostræ cogitatione ad divinum iudicium aliquatenus sustolentes, in illud Apostoli obstupefacti cogimur voce erumpere, dicentes: *O profundum divitiarum sapientiæ et scientiæ Dei! quam inscrutabilia sunt iudicia ejus, et investigabiles viæ ejus! Quis enim cognovit sensum Domini? aut quis consiliarius ejus fuit?* (*Rom. xi.*) Quod idcirco dicimus quatenus sedula cordis meditatio humanæ fragilitatis in hoc mari magno cursum vitæ instabilis intueri non desinat atque ad ea gaudia quæ sunt fixa et immobilia, nostra actio, gratia Christi duce, anhelare contenta bonis operibus nunquam desistat. De causa sane vestri ad nos adventus, vestraque sublimissima promissione, Romanæ Ecclesiæ supra omnes qui fuerunt ante vos, ejusdem exaltatione, cum hoc opere comple eritis, aderit ille vestri retributor, qui per controversiam juramenti confirmans modulos humanæ locutionis, ait: *Vivo ego, dicit Dominus, quia glorificantes me glorificabo* (*I Reg. ii*). Dum a colloquio, ut dicitis, fratrum vestrorum fueritis reversi, legatos ex latere nostro ad vos solemniter dirigemus. cumque pagina capitulariter continente ea quæ vos matri vestræ Romanæ Ecclesiæ vestroque protector, beato Petro apostolo perpetualiter debetis concedere. Quibus peractis, demum rursus ordinabiliter et honorifice mittemus, qui vos cum tota decentia, utpote tantum regem ad limina apostolorum ductare studeant, unaque convenienter de statu reipublicæ totiusque Christiani populi salvatione salubriter tractare, Deo opitulante, ac ordinare valeamus. Inter quæ, quæso, fili charissime, quoque [*edit. Rom., quotquot*] infideles nostros nostræque vitæ insidiantes, quoquomodo vel significatione poteritis cognoscere, nullum apud vos vestrosque fideles valeant aliquatenus locum vel aditum invenire, ne immunda eorum præsentia aliqua consortii macula regium culmen contagiet. Pallium vero, vestra petitione inclinati, Theotmaro archiepiscopo consuetudinaliter dirigentes, optamus ut hoc decore interius fulgeat in oculis interni iudicis, quo nitet exterius humanis obtutibus, cuique, quæso, committite ea quæ apud Bagoariam beatus Petrus apostolus habet, uti nobis annualiter redditus ejus Romam transmittat. Data mense Novembri, indictione xv.

fra scribuntur epistolæ, et de quo Ado in fine Chroni., lib. ii, Chron. eorum, Aimoinus, lib. v. c. 28, Regino.

XCIV.

THEOTMARUM ARCHIEPISCOPUM JUVANNENSEM.

(Anno 877.)

*mei concedit: mandat ut reditus quos Romana
sia apud Bajoarium habet, Romam mittat.*

OTMARO archiepiscopo Juvanensi.

reco tuam fraternitatem tanto pallii decore
mus decorare, ut, Christo opitulante, et ante
ulos bonis et sanctis actibus polleas, et sanctæ
ræ Ecclesiæ, a qua potus præclari poculi su-
evotus semper fidelis existas, ejus in futurum
s particeps, cujus locata perpetualiter funda-
consistit, et apud Carolomannum regem di-
filium nostrum quotidianus interventor pro
na Ecclesia hortamur existas. Inter hæc ea
eatus Petrus apostolus apud Bajoariorum ter-
re proprietatis possidet, tuæ industriæ saga-
ue committimus, quatenus amodo et deinceps
eorum reditus Romam sine mora transmit-
ata mense Novembri, indictione XI.

XCV.

AD EDEREDUM ARCHIEPISCOPUM ANGLORUM.

(Anno 877.)

*tejus pium erga sedem apostolicam animum,
t de adversis: monet ut pro Ecclesia fortiter
erat; ostendit uxores non esse dimittendas;
stiat se ad regem scripsisse, ut debito eum
ore; prosequatur demum ejus Ecclesiæ privi-
a confirmat.*

erendissimo et sanctissimo confratri nostro
DO archiepiscopo gentis Anglorum.

stris relectis apicibus quanta veræ dilectionis
eritatis fides, qua Christum Deum vestrum
numque diligitis, in vobis consistat et pia
one circa sedem apostolicam ferveat, evidenti
tat intellectu perspicimus; cum more anteces-
vestrorum, et causas vestræ Ecclesiæ neces-
nostro præsulatui, quasi suo doctori referre,
æde apostolica super quibusdam suis quas pa-
adversitatibus consultum, et auctoritatis mu-
accipere quæstistis; in qua Deus omnipotens
Ecclesiæ posuit fundamentum. Et quia dura
um in præsentis sæculi vita, quæ vere tentatio
per terram, positi quotidie sustinetis, non so-
emus nostra, quæ similiter patimur, sed con-
us et vobis, talia, prohi dolor! patientibus,
am omni jam mundo in maligno posito, multis
æ adversariis adversus Christi famulos existen-
quanto majores, et supra modum crebriores
iones quotidie imminuerint circa nos, tanto
i fretisolatio valentiores esse debemus; nostra
narrante serie: *Beatus vir qui suffert tentatio-
quoniam cum probatus fuerit, accipiet coro-
itæ, quam promisit Deus diligentibus se; ipse-
eus benedictus in sæcula, qui non patietur nos
ri supra id quod possumus (Jac. 1), dicente Apo-
sed faciet cum tentatione proventum, ut pos-
sustinere (I Cor. x).* Nos tamen pro instantis
ris necessitate hortamur et monemus frater-
m vestram ut, omni sæculi timore postposito,

PATROL. CXXVI.

A sicut idoneus Dei minister opponas te murum pro
domo Domini et zelo illius accensus, non solum
regi, sed omnibus in ea perverse aliquid agere volen-
tibus, strenue resistere non prætermittas, honori-
ficans ministerium tuum, quandiu divina sinceris
voluntate summo sacerdotio fungi, populumque Do-
mini tibi commissum sanctæ doctrinæ pabulo pa-
scere, sacerdotes scilicet et ecclesiasticos viros ac
feminas, ne: non viduas et sanctimoniales, juxta
ordinem suum pro viribus regere tuerique, ut pastor
idoneus coram Domino appareas prompta mente
procures: quoniam nos apostolicæ sedis apicibus
admonere exhortarique curavimus regem vestrum,
ut tibi pro Jesu Christi Domini nostri amore in om-
nibus quæ sanctæ Ecclesiæ tibi commissæ utilia sunt
obediens et adjutor devotus, sicut antecessores suos
piissimos reges Anglorum, narrante historia, fuisse
recolimus, existere non prætermittat; si et regnum
sibi temporaliter concessum voluerit retinere secu-
rum, et vitam postmodum regni percipere sempit-
erni. His autem quos asseris uxores proprias con-
tra præceptum Domini relinquere, præcipimus neque
virum ab uxore neque uxorem a viro, nisi causa for-
nicationis discedere: quod si ob hoc discesserit,
manere innuptum vel innuptam, aut sibi mutuo re-
conciliari, quoniam dicente Domino: *quod Deus
conjunxit, homo non separet (Matth. XIX)*; et ideo
cum priorem legitimo sibi matrimonio junctam quis-
quam deserere nequeat nulla ratione illi prorsus
conceditur aliam, vivente priore, conducere; quod si
fecerit, et non emendare sub satisfactione studuerit,
ab Ecclesiæ consortio maneat separatus. Sed neque
de propriâ cognatione secundum sancti præcessoris
nostri Gregorii doctoris gentis vestræ decretale sta-
tutum (*lib. XXII, epist. 31*) cuiquam ducere permit-
tas. Nos namque sedis tuæ privilegium, quam vice
beati Augustini a sancto Gregorio pro multorum
salute et conversione illuc directi regis, illibatam
tibi volumus procul dubio conservare, et ut ab om-
nibus ordinibus, tam ecclesiasticis quam sæculari-
bus, custodiatur in perpetuum, secundum ipsius
sancti præcessoris nostri Gregorii [*forte deest sta-
tutum, aut quid simile*] cujus sapientiæ radius Eccle-
siam Christi per orbem diffusam irradiat, sancimus
atque præcipimus. Et quidquid adversi a quocunque
homine de parte tua nobis fuerit relatum, ante ve-
ram cognitionem nullatenus credimus; quin potius
etiam regem vestrum admonuimus, ut dignum ho-
norem tibi pro amore Jesu Christi Domini nostri
impendat, et omnia privilegii tui jura perpetua sta-
bilitate et conservare ac indimunta custodire pro-
curet, si gratiam et benedictionem sedis apostolicæ,
sicut antecessores ejus bene faciendo habere me-
ruerunt, pari modo voluerit iste habere. *Data ut
supra.*

XCVI.

AD ATHANASIVM EPISCOPUM NEAPOLITANUM.

(Anno 877.)

Commendat zelum fideli quem ostenderit adversus

Sergium Ecclesiæ Dei hostem : hortatur ut in dies magis pro Ecclesiæ sibi commissæ defensione laboret, Petrum diaconum ei commendat.

Reverendissimo et sanctissimo ATHANASIO episcopo sanctæ Ecclesiæ Neapolitanæ dilecto confratri nostro.

Innumeras gratiarum actiones vestræ Deo dilectæ agimus almitafi, dignisque apostolico vos ore laudibus præ cæteris merito collaudamus, quoniam secundum Domini vocem dicentis : *Si oculus tuus, vel manus tua scandalizat te, erue eam, et projice a te* (Matth. v), fratrem tuum erga Ecclesiam Dei impie agentem ^a, et circa Dominum non recto itinere gradientem, velut secundum Holofernem, sancta Christi Dei nostri ausu temerario impugnantem ; et hæreditatem patriam more sacrilego persequentem, tanti honoris regimine indignum judicans, ultionis divinæ percutere jaculo studuisti : nec pepercisti carni tuæ propter Dominum dicentem : *Qui diligit patrem, aut matrem, aut fratrem plusquam me, non est indignus* (Matth. x); in quo nimirum vos Deo per omnia dignos fore cognoscimus, quia membrum corporis tui multo contagio fetens libenter abscidere proculque abjicere sanctitas tua fideli devotione curavit : et quia nuncusque viris sæcularibus secundum se, et non secundum Deum in urbe Neapolitana principantibus, multa scandala et perturbationes multas, homicidia et oculorum erutiones intra eam vel foris peragentibus, dignum Deo de his juste judicante, peractum est ut iniqua jam cesserat dominatio, finem haberet peccatum et consurgeret vir de domo Domini, qui timorem Dei præ oculis habens regat populum Christi in omni justitia et sanctitate, in omni veritate et mansuetudine, ut pastor idoneus, et non velut mercenarius deserat et disperdat : et ideo ea quæ vestræ dignitati vel honori congrua ac necessaria sunt, perpetua nihilominus stabilitate confirmamus ; tantum ampliori nunc studio curaque multiplici pro defensione sanctæ Dei Ecclesiæ tibi commissæ stare ac desudare, quatenus salva securaque consistat, ut procures, his nostris apostolicis prudentiam vestram exhortamur apicibus. Nos namque, aliis omnibus mancosis datis, mille quadringentos vobis dare debemus, quos vestræ dilectioni aut initio Quadragesimæ aut in die sanctæ Resurrectionis vobis procul dubio dirigemus. Porro hunc Petrum venerabilem diaconum vestrum, quia eum vestræ Ecclesiæ, et civitati Neapolitanæ in omnibus fidelem esse cognoscimus, vobis in omnibus commendamus, et pro nostro eum amore benigne semper retinere dignemini. Data ut supra.

XCVII.

AD NEAPOLITANOS.

(Anno 877.)

Laudat eos quod, zelo divino accensi, Sergium a se abjecerint, et Athanasium episcopum suæ reipublicæ rectorem elegerint : præcipit ut ei pareant, offerens se una cum ipso eorum commodis consulturum.

Omnibus eximiiis iudicibus, et universo populo Neapolitanæ civitatis.

Quanta veræ fidei devotione circa Deum creatorem

et salvatorem mundi atque erga Ecclesiam Christi ferveatis, luce clarius ecce cognoscimus, cum tantæ impietatis virum, perditionis scilicet filium, et totius iniquitatis vas vobis inique dominantem Sergium nempe magistrum militum, secundum videlicet Holofernem, zelo repleti divino, abjicere ac velut membrum fetidum a corpore Christi abscidere, proculque abjicere studuisti, secundum Domini præceptum dicentis : *Si oculus tuus, vel manus tua scandalizat te, erue eam, et projice a te* (Matth. v); et quia illo abjecto, pastorem et episcopum animarum vestrarum, Athanasium videlicet, dilectum contra trem et unanimum filium nostrum habere judicem elegistis, innumeras vestræ dilectæ prudentiæ et unanimitati gratias agimus quoniam, sicut Dei ministri, iram Domini exercituum, quæ jam meritis imminebat illius, in eo ulcisci procurastis, qui nimirum multa et inaudita mala plus quam] omnes patres suos in civitate Neapolitana et in finibus nostris nequiter facere non dubitavit, cum innumeram hominum multitudinem, infantum et mulierum catervam gladio, fame atque captivitate crudeliter peremisset. His igitur nostris apostolicis litteris nobilitatem vestram, filioli mei, monemus atque hortamur ut præfatum Athanasium confratrem nostrum venerabilem episcopum vestrum, sicut divina inspiratione docti loco rectoris habere elegistis, fideli mente ac devotione cum omni honore habere studeatis : quoniam nos cum illo in omni vestro adjutorio, in omni vestra utilitate prompti existimus, parique voto vos adjuvare desideramus ; tantum state viriliter obedientes illi in omnibus, velut filii charissimi. Porro quia jam, aliis omnibus datis mancosis, mille quadringentos vobis dare debemus, ne turbemini, quia eos vel in initio Quadragesimæ, vel in die sanctæ Resurrectionis vobis procul dubio dirigemus. Vos tantum ut filii charissimi adversus infideles et communes inimicos totis viribus pro defensione Ecclesiæ Dei desudare satagite, quatenus et Dei gratiam et nostram semper benedictionem habeatis. Bene vos optamus in Domino. Data ut supra.

XCVIII.

AD LAMBERTUM COMITEM.

(Anno 877.)

Scribit se in Galliam velle proficisci, ideo subcommunicationis pœna præcipit ne se absente Romanæ Ecclesiæ territorio vel Romanæ aliquod damnum inferat.

Nobili viro LAMBERTO glorioso comiti.

Sagacitati ac prudentiæ vestræ notum esse volumus quia non solum pro assiduis paganorum infestationibus, quas ecce jam biennium, nemine defensionis nobis præbente solatium, patimur, sed etiam pro innumeris et supra modum gravibus oppressionibus quæ nobis una cum Dominico grege divinitus commisso in pace, quam Christus Deus noster se diligentes habere jubet, consistentibus, ab adversariis illata sunt et quotidie inferuntur, in gremio sedis apostolicæ, quæ caput est orbis et om-

^a Loquitur de Sergio, ut constat ex epistola proxima, cujus Leo Ostiensis meminit lib. 1. c. 42.

mater fidelium, quiete ac securiter manere minime licet. Ideo Franciam per iter maritimum proficisci, gloriosumque Carolomannum regem atque optatam illius contemplari presentiam us, pro salute scilicet ac defensione terræ

Petri, et totius Christianitatis suppliciter rogantes : quatenus Dei omnipotentis solatio, et virtute nobis, prout opportunum est, solati-ssimus salubri prosperoque successu regere tueri territorium, et populum Domini pretiosum redemptum, ne pro aliquo eorum per nostram curam vel incuriam pereunte, districtam Domino cur reddere rationem. Ideo monemus et his apostolatus litteris dilectionem vestram pio exhortamur ut nobis abeuntibus Franciam defensione sanctæ Dei Ecclesiæ et republicæ statu nullam contrarietatem vel inimicitiam exercin toto territorio principis apostolorum, neque Romæ, quæ est civitas sacerdotalis et regia, curam beati Petri sedem, aliquas adversitates vicinas præparetis, neque faciatis, facereque vobis ulla modo consentiatis. Quia si per vos vobis subjectos homines eadem urbs Romæ liberationem aliquam vel dehonestationem habuerit, vel adversa quælibet sustinuerit, pro certo quia canonicis vos correptionibus cum vicin sancti Spiritus auctoritate omnimodis redarctis, et ab apostolicæ sedis communione merito abimur. Data *ut supra*.

XCIX.

AD LANDULFUM EPISCOPUM CAPUANUM.

(Anno 877.)

ut consentiat cum Athanasio episcopo Neapoli ad Ecclesiæ Romanæ defensionem : et ut pactum cum Amalfitanis factum, ab ipsis servari.

Reverendissimo et sanctissimo LANDULFO episcopo Capuano.

In tanto studio tua dilectio tuaque benigna fraternitas erga defensionem ac liberationem obsequium sanctæ Romanæ ecclesiæ, cui, Deo auctore, cultum præsidemus, laboraverit, totisque nisibus cordis tui nostri operis desudaverit, sedula reminiscimur in tuo dubio recordatione, tuaque ob hoc retributio ad Deum quam apud nos erit in promptu induciparata. Quapropter, quia te valde idoneum in re habemus expertum, monemus atque hortamur te animem cum Athanasio Neapolitano episcopo in præsentia Romanæ Ecclesiæ, quoniam liquidum et scriptum] in Salomonicis : *Funiculus triplex difficilis erit* (iv), eidemque nostro hortatu et admonitione tuis fraterne auxiliator existere nunquam desinas ; inter hæc tua benigna fraternitate, et dilectione nostri Guaiferii principis, mediante, pan decem millium mancusorum [al. mancosorum Amalfitanis eatenus fecimus, ut a Trajecto usque Centumcellas nobis navali labore inde auxiliium ferrent. Sed hactenus id in nullo contigerunt : insuper quædam studio callidi-

tatis astruunt, quia utriusque abbates, Joannes videlicet ac Anastasius, quos illuc ex nostra parte direximus, non in decem millium tantum mancusorum, sed in duodecim millium plaitasse, quod iidem abbates coram nostra presentia non se fecisse jurejurando refellunt. Ideoque vestra eos prudentia et ab hac injusta petitione compescat, et in servitio salubri commonitione confirmet, quatenus nostra benedictione potiti, animo et corpore ex Christo Domino salvi existant. Data *ut supra*.

C.

AD GUAIFERIUM PRINCEPEM SALERNITANUM.

(Anno 877.)

Hortatur ut in sua integritate perseveret, et Amalfitanos corripiat, quod auxilium navale non miserint, et nimia calliditate in se utuntur.

Reverendissimo filio GUAIFERIO principi.

Devotionem igitur animi tui ex die qua te cognovi paucis verbis explicare non possum ? Hoc tamen veraciter scimus quia [edit. Rom., apud Deum et apud, etc.] apud nos tibi omnia salva reservantur tempore opportuno. Idcirco monentes hortamur et rogando jubemus uti in semet tua percepta bonitate perseveres. Quoniam scriptum est : *Non tardat Dominus promissum suum, donec adimpleatur quod locutus est* (II Petr. III) ; et ideo nosse gloriam tuam cupimus quia ex parte Amalfitanorum nullum nobis juxta condictum placitum studuerunt præbere adiutorium navali certamine a Trajecto usque Centumcellas. Insuper quadam calliditate asserunt non in decem millium tantum mancusorum, sed et in duodecim millium fuisse nostram promissionem : quod verum nullo modo constat, cum et ipsi abbates quos illuc pro nostra parte direximus jurejurando non se dixisse fateantur. De his vero aliisque similibus, quantum in nobis est, per gloriam tuæ nobilitatis correptionem omnemque speramus studii emendationem ; quod, quæso, facere mature accelere. Optamus. Data *ut supra*.

CI.

AD ARCHIEPISCOPUM EBREDUNENSEM.

(Anno 877.)

Reprehendit quod alium episcopum, præter eum quem clerus et populus elegerat, in Venciensi Ecclesia consecraverit : præcipit ut cum utroque Romam veniat.

Reverendissimo et sanctissimo ARIBERTO archiepiscopo Ebredunensi.

Si canonica in consecrandis episcopis statuta servasses, nunquam, sicut auditu didicimus, et quodam diacono, nomine Waldeno, super tuam dilectionem reclamante, se canonicè a plebe et populo Venciate electo, et a tua sagacitate abjecto, de consecrato controversia quælibet nasceretur, qua vestra merito reprehenderetur fraternitas. At nunc, quia mortuo Venciensi episcopo, non præfatum sacerdotem, quem, ut dictum est, clerus et populus civitatis elegerat, piæque memoriæ Carolus imperator suo consensu firmaverat, consecrasti, et eodem [f. sed eodem, HARD.] Augusto de præsentia vita

subtracto alterum non juxta normam canonicam electum ad adverso venientem, nec per ostium sed aliunde introeuntem, tuo tantum libitu ordinasse accusaris. In quo te non leviter incurrisse omnino videmus, quia dicente prædecessore nostro papa Cœlestino (*epist. 1, episcopis Viennensi et Narbonensi*): Nullus invitis detur episcopus; cleri, plebis, et ordinis consensum et desiderium requirere debuisti. Cujus etiam auctoritate clerici habent facultatem resistendi, si se viderint prægravari: ut quos sibi ingeri ex transverso cognoverint, non timeant refutare; quoniam etsi non debitum præmium, vel liberum de eo qui eos rectorus est debent habere judicium. Nam et sancto Leone dicente (*epist. 95, Rustico Narbonensi*): Nulla ratio sinit inter episcopos habeantur, qui nec a clericis sunt electi, nec a plebibus expetiti. Unde cum sæpe quæstio de male accepto honore nascatur, quis ambigat nequam istis esse tribuendum, quod non doceatur fuisse collatum? Eodem etiam capitulo 33 Canonum suorum jubente (*epist. 88, Anastasio Thessalonicensi*): Nullus, ut dictum est, non petentibus est ordinandus antistes, ne civitas episcopum non optatum aut contemnat aut odiat; ac per hoc fiat minus religiosa quam convenit, cui non licuit habere quem voluit. His ita statutis, ne in Ecclesia Dei tibi commissa scandalum maneat vel schisma existat, dilectioni tuæ jubemus ut cum eodem a te consecrato episcopo, et illo qui se canonicè asserit fuisse electum, de præsentī Romam venire procures, quatenus in præsentia nostra et sedis apostolicæ tanti causa negotii diligenter inquisita et examinata legitimum, Deo favente, finem percipiat. Obedire igitur te oportet huic nostræ præceptioni pro Ecclesiæ Dei pace directæ. Nam si aliter feceris, scito quia nos talem illicitam præsumptionem impunitam nullatenus relinquemus. *Data ut supra.*

CII.

AD CUNIPERTUM COMITEM.

(Anno 877.)

Præcipit ut bona Romanæ Ecclesiæ quæ occupaverat restituat.

Dilecto filio CUNIPERTO glorioso comiti.

Auditu didicimus, etiam et veraciter scimus, quod cortem sancti Petri, quæ est in Alviscutia, contra Deum et nostram voluntatem teneatis invasam, et unde censum ac functionem annuam ecclesia principis apostolorum pro luminariis habere solita erat, nunc vestra fortia et avaritia faciente, nil recipere nilque potest habere. Unde ex auctoritate Dei, et sancti Petri, ac nostra, vobis præcipimus ut non habeatis licentiam ipsam cortem amplius retinere, nec in ejus rebus et pertinentiis vos intro mittatis, si gratiam Dei et beatorum apostolorum Petri et Pauli nostramque benedictionem cupitis habere; sinatisque homines sancti Petri qui ibi sunt eandem cortem securiter retinere. Nam si ipsam cortem deinceps tenere contra nostram voluntatem præsumperitis, aliquamque ibi fortiam vel violentiam

feceritis, scitote quod omni vos ecclesiastica communionē atque a corpore et sanguine Domini nostri canonicè separabimus, sicut invasorem rerum ecclesiasticarum. *Data ut supra.*

CIII.

AD LAMBERTUM COMITEM.

(Anno 878.)

Monet ne Romam eam ob causam veniat, ut apostolicæ sedis hostibus auxilium ferat; quod si alia de causa venerit, honorifice se eum excepturum promittit: plura legatis injungit, quibus fidem adhiberi jubet; Adelbertum Romanæ Ecclesiæ hostem se non posse ait in communionem recipere.

Dilecto filio LAMBERTO glorioso comiti.

Dilectionis et amicitiae vestrae amorem ac sinceritatem quasi quoddam insolubilis charitatis pignus tenentes, tanto de inimicorum nostrorum callidis astutiis vel præparatis cum apostolica sede securi existimus insidiis, quanto nobilitatis, vestrae potentiam, una cum Christi auxilio nobis conjunctam in omnibus prosperis seu adversis esse procul dubio credimus: quoniam et nos vobiscum in cunctis quæ vestrae gloriae sunt congrua vel necessaria existere prompti optamus. Et ideo eminentiam vestram quæ relatione quorundam didicimus latere nolentes, utpote spiritali filio nostro referre indubitanter curamus. Audivimus namque quod inimicis et infidelibus nostris per cujusdam exhortationem cupiatis ferre solatium, atque Romam venientes suis eos rebus et beneficiis contra nostram etiam voluntatem inconvenienter restituere debeatis: quod nullus imperatorum, vel regum, aut comes antecessoribus nostris fecisse recolitur. Unde valde miramur, si hoc verum est, quomodo tantæ amicitiae internoscitis habitæ atque promissæ obliti estis, cum post Deum vos modo in omnibus necessitatibus et utilitatibus Ecclesiæ sancti Petri habeamus unicum adiutorem atque fidelissimum defensorem. Et ideo licet quidam vobis agere talia sedi apostolicæ nobis quæ contraria suadeant, nos tamen in vestrae fidei devotione, quam erga beatissimos principes apostolorum Petrum ac Paulum, et nostram paternitatem habetis, plurimum confidentes, quasi dilecto filio et unanimi amico mandamus ut pro Dei et nostro amore, pro causa inimicorum nostrorum aliquatenus restituenda, cum bis jam ac ter synodico sint ipsi iudicio condemnati, Romam nunc non veniatis; quia valde turbati ac tristes ob hoc existentes, vos, sicut decet et nos cupimus, honorifice recipere non possumus. Quamobrem vestra prudentia tantæ perversitatis consilium destruat, atque contra ipsos inimicos nostros totis viribus insurgere, et pari nobiscum voluntate, sicut oportet, eos confundere procuretis; ut nos, sicut per vos credimus, securi et quieti, Dei et vestrum maneamus auxilium. Alia vero pro causa, si ad limina sancti Petri et nostram apostolicam nunc aut postea vultis venire præsentiam, vos prompto atque gratissimo animo, prout oportet, honorifice recipiemus, vobiscum pariter gaudentes et exultantes in Domino. Plura quidem

super his scriberemus, sed quia indoneos ac im-
 idos fideles nostros, vestrosque devotos ami-
 udericum videlicet et Zachariam episcopos,
 sos et consiliarios nostros, vobis direximus,
 træ gloriæ ea quæ litteris desunt verbis po-
 enarrare, omisimus scribere; quibus sane,
 rbotenus dixerint, quasi nobis credere non
 is. Agite igitur sicut vos in omnibus nostris
 us habere procul dubio adiutorem et unani-
 a Christo amicum. Adelbertus autem marchio
 si venerit, pro certo scitote quia eum nullo
 recipiemus, quia multas nobis contrarietates
 t manifestus in omnibus inimicus apparuit.
 ea, sicut nobis mandatis, ut pro instantis
 is causa extra urbem Romam exeuntes, vo-
 alicubi loqueremur, libenter quidem hoc fa-
 luissimus, si utile ac necessarium esse vide-
 ut simul loquamur non vobis grave sit ad
 asi filius dilectus venire, quatenus ea quæ
 asunt visa pariter consideremus. Data *ut supra*.

CIV.

AD EUMDEM.

(Anno 876.)

*er cum reprehendit quod in litteris quas scri-
 honorem debitum apostolicæ sedi non habue-
 st ne le jati absque ejus consensu mitterentur
 ulaverit.*

ili viro LAMBERTO glorioso comiti.

am apostolicam, quam Deus omnipotens supra
 i sui nominis fundare dignatus est, non solum
 et principes terræ, verum etiam imperatores
 ti, et totius orbis Domini suis apicibus, utpote
 omnium Ecclesiarum Dei, honoraverunt, di-
 e præconiis ejus pontifices, vicarios scilicet
 Petri apostolorum principis, laudaverunt,
 æ supplicibus deprecari studuerunt, et usque
 m sæculi, Petri manente nomine ac memoria,
 rare non desinent. Quapropter audientes litte-
 is quas mandastis, mirati valde fuimus super
 verbis inconvenientibus, quæ nec debitas

Petro laudes resonant, nec ecclesiasticis
 dant regulis vel doctrinis; cum nobis illa
 mandastis quæ secularibus viris et compa-
 tuis scribere solitus es, hoc est, cum dicis
 Tuæ nobilitatis, vel cum dicis nobis,
 aus nobilitatem vestram; in quo luce cla-
 aentem vestram cognoscimus erga nos mi-
 devotam, sicut putabamus existere. Idecirco
 : paternitati tam vilibus verbis et inconvenien-
 sermonibus scribere audaci potius quam sin-
 mente voluisti, et mirum non est quia de

fonte dulcis aqua non hauritur. Porro quia
 s quod sine consensu tuo nostras legationes
 am mittere deberemus, usus que hoc non fuerit,
 teris legitur, nec a quoquam superstite unquam
 reminiscitur factum; et ideo sedes apostolica li-
 emper existens liberam ubique suam mittit le-
 em, habens Domini auctoritatem dicentis: *Ego
 rogavi, Petre, ut non deficiat fides tua et tu
 quid deest.*

A *aliquando conversus confirma fratres tuos (Luc.
 xxii).* De his autem quæ olim dicta sunt inter nos,
 pro diversis ac multiplicibus contrariis et adversita-
 tibus, nec non et corporis incommoditatibus, quas
 quotidie patimur, nobis aliquid considerare vel per-
 tractare non licet. Nos tamen, si prudentiam ve-
 stram in nostris profectibus et utilitatibus Ecclesiæ
 Romanæ cognovissemus devotam existere, nostram-
 que voluntatem prompte perficere, loco vos filii
 dilectique cuperemus retinere amici, et ea quæ
 vestræ saluti ac prosperitati essent utilia, grato
 sane animo perficeremus: sed quia vos, nobis re-
 licitis, in partem contrariam inclinatos videmus,
 non solum obstupescimus, sed etiam a vestræ ami-
 citiæ nos similiter declinamus consortio, quod pro
B Dei amore valde retinere volumus charum. Hanc
 præterea epistolam nostram secundum morem per
 Longobardorum fidelem vestrum, et litterarum de-
 latorem vesstrarum, vobis mandare volumus; sed
 ille a nobis eas recipere vestræque noluit deferre
 sagacitati, sed sicut et antiquus usus exigit^a et ra-
 tione manifesta fieri declarat. Data *ut supra*.

CV.

AD ANGELBERGAM AUGUSTAM.

(Anno 878.)

*Dolet Angelbergam molestiis affici et queritur de in-
 juriis quas Lambertus Ecclesiæ Romanæ infligit:
 rogat ut conservet benevolentiam quam erga
 ipsum habere solebat.*

Dilectæ ac spiritali filiæ ANGELBERGÆ ex impera-
 trice Deo dicatæ.

C Quia multum devotione et mentis alacritate domi-
 num et senioremem divæ memoriæ Ludovicum quon-
 dam Christianissimum imperatorem, spiritalem fi-
 lium nostrum, dileximus, nullatenus prætermittimus
 ejus memoriam in sacris orationibus nostris apud
 Dominum quotidie facere et quandiu vixerimus fa-
 cturos esse scitote, vestrique memores, dilectissima
 filia, similiter sumus. Nam, Deo teste, vestram pro-
 speritatem et salutem semper cupimus vigere inco-
 lumem et audire: et super tot ac tantis adversitati-
 bus, quas a filiis hujus sæculi vos sustinuisse cogno-
 scimus, ingenti vobis dolore compatimur et condole-
 mus; quoniam quidem paterno vos diligentes affe-
 ctu, mœrorem vestrum nostrum putamus, et tran-
 quillitatem vitæ vestræ nostram esse gaudemus; quia
 et vos pro talibus nefandis et inauditis malis, quæ
D nulla veterum scriptura decantat, nulla histo-
 ria narrat, beati Petri apostolorum principis vica-
 rium a quolibet imperatore vel rege unquam susti-
 nuisse, nos his diebus a Lamberto Spoletano comite
 pati audientes, simili esse mœrore afflictam incun-
 ctanter agnoscimus; unde vestram hortamur dile-
 ctionem ut circa nos pium mentis affectum conser-
 vantes, ea quæ utilitati nostræ congrua vel necessa-
 ria esse perspiciatis, pro viribus agere non præter-
 mittatis. Quia et nos, Deo propitio, secundum datam
 nobis divinitus potestatem vobis auxilium et opta-
 tam in omnibus consolationem conferre avide cu-
 pimus, et sub beati Petri apostoli vos, si opus fue-

rit, tuitione protegere, et illæsam, ceu filiam charissimam, conservare studebimus, si ad ipsius apostolorum principis limina vobis venire contigerit. *Interim confortare in Domino, qui consolatur vos in omnibus, nec patietur vos tentari supra id quod potestis; sed faciet cum tentatione proventum, ut possitis sustinere (I Cor. x).* De cætero autem ea quæ mandastis, multis impedimentis occupati, quæ præfatus comes cum multiplicibus insidiis nobis præparat cupitque inferre quotidie, perficere nequivimus; at Deo tranquillitatem vitamque præbente, cuncta quæ vestræ voluntati utilia sunt, lubenti animo perficiemus, quibus vester honor et gloriæ vigor incunctanter appareat integer. Dextera Domini vos in omnibus illæsam conservare dignetur. *Data ut supra.*

CVI.

AD BERENGARIUM COMITEM.

(Anno 878.)

Rogat ut imperatori nuntiet quæ a Lamberto Romæ perpetrata sint detque operam ut eam compescat.

Dilecto filio BERENGARIO glorioso comiti regia prosapia orto.

Lectis nobilitatis vestræ litteris, quia sinceritatem ac devotionem, more scilicet parentum vestrorum, circa nos pro amore Jesu Christi Domini et beati Petri apostolorum principis reverentia, vos habere ingentem reperimus, multa vestræ mellifluæ locutionis dulcedine sumus omnino repleti, ita ut cum Psalmista dicere possimus: *Quam dulcia faucibus meis eloquia tua! (Psal. cxviii.)* Hujus namque bonitatis decus eximium ex moribus piæ memoriæ nobilissimi quondam genitoris vestri vos trahere indubitanter cognoscimus, qui dignum semper honorem et piam reverentiam antecessoribus nostris, sacris videlicet pontificibus, exhibere tota mentis alacritate studebat et ideo pulchræ juventutis vestræ florem de radice justa prodeuntem Dominus exercituum pietatis suæ gratia custodiet incolumem, facietque prospere vigere in omnibus et ad prosperum usque finem perducet. Quapropter, filii charissime, sæpe voluimus vestræ scribere dilectioni, non solum nostram vobis salutem innotescendo, sed et de vestra prosperitate atque incolumitate audire cupiendo; sed non solum paganorum crebris ubique incursionibus, verum etiam Christianorum insidiis circumdati nequivimus. At nunc, quoniam Deo disponente tempus evenit opportunum, excellentiæ vestræ quæ et qualia sumus nos cum tota Ecclesia et civitate Romana perpassi a Lamberto comite, veluti filio charissimo et fideli amico referimus. Cum itaque prædicto Lamberto multa quotidie bona fecissemus, dignumque impendissemus honorem supra quam antecessores nostri parentibus illius fecissent, ipse pro bonis mala retribuens, collecta populi multitudine, omne territorium sancti Petri invasit, et quod defendere debet ab hostibus, tyrannice dominatur invasum: venitque Romam, et quasi inimicus portam civitatis Romanæ violenter capiens, et sa-

tellites suos per dies plurimos retinere fecit, ac sic tantam civitatem invasam retinuit; ita sane ut nobis apud beatum Petrum consistentibus, nullam urbis Romæ potestatem, a piis imperatoribus beato Petro principi apostolorum ejusque vicariis traditam, haberemus. Sacras autem litanias, episcopos et sacerdotes, atque servos Dei, ex more celebrantes, et ad ecclesiam sancti Petri venire volentes, fustibus cædere ac dispergere fecit, intulitque nobis contraria quanta nulli præcessorem nostrorum unquam facta fuerunt: existitque paratus nobis iterum majora inferre, cujus rei causa nescimus. Quamobrem, quia nostrum ministerium est pro totius Christianitatis salute Dominum assidue deprecari, ut oves quas Christus Deus noster nobis in beato Petro commendavit, jugibus votis et precibus ad æternæ vitæ pascua perducere valeamus, voluissemus debitam habere quietem: sed illo a pravis cogitationibus et actibus se non retrahente, quin potius nos, cum inimicis et infidelibus nostris, quos bis jam et ter excommunicatos et anathematizatos habemus, juncto, rursus turbare volente; rogamus nobilitatem vestram ut pro amore Dei, et sancti Petri, ac nostro, hæc omnia et Carolomanno glorioso regi et spirituali filio nostro cognita faciatis, quatenus missis apicibus suis, eum a tali præsumptione compescat, et quod tempore parentum illius sedes apostolica non sustinuit, ejus non patiatur diebus, et vestris similiter litteris eundem admonete corripiteque Lambertum, ut nullam de cætero contrarietatem nobis ingerere præsumat, eo quod nec Deo nec alicui Deum timenti, ejus temeritatis placeat effectus. Si vero idem Lambertus nos persequi non omiserit, nos jam dicto regi fideles amici esse quomodo possumus, quia ejus se voluntate jactat talia agere? Et ideo nos adjuvare, sicut supra dictum est, procurate; nam nos ea quæ vestræ fuerint placita voluntati libentissime perficere studebimus, eo quod vos loco amantissimi filii, quandiu vixerimus, retinere, nostræque Ecclesiæ causas necessarias per vos perficere optamus. Præterea homines vestros, qui orationis causa pro suis delictis Dominum misericordem precaturi venere ad limina sancti Petri, pro vestro ingenti amore benigne recepimus, nostrisque apostolicis benedictionibus confirmavimus, ac per eos nostræ incolumitatis salutem, sicut petistis, cognitam fieri decrevimus; et petimus ut cito nos vestris litteris laudificari non prætermittatis. Deus omnipotens gloriam vestram longa per tempora illibatam custodiat, charissime filii.

CVII.

AD JOANNEM ARCHIEPISCOPUM RAVENNATEM.

(Anno 878.)

Exponit mala quæ a Lamberto comite Romæ sunt perpetrata; sequæ in Galliam ad implorandum auxilium adversus eum iturum ostendit.

Reverendissimo et sanctissimo JOANNI archiepiscopo Ravennati confratri nostro.

Unanimitatis vestræ fraternitatem ignorare non

quæ et qualia his retro diebus a Lamberto A
no comite mala et multiplices passi sumus
quales nullus antecessorum nostrorum pon-
a quoquam Deum colente sustinuisse recoli-
tur omne pene territorium S. Petri suis ty-
devastantibus hominibus, cum immensa
multitudine Romam venit: nos autem illum
ilectum amicum apud beatum Petrum apo-
m principem honorifice recepimus; sed ipse
vili pelle indutus, solita repletus nequitia,
que corruptus ingenti, contra nos insurgere
bitavit (*Aimoinus*, lib. v, c. 37). Nam portas
s Romanæ violenter, imoque fraudulentè
otamque urbem Romam; ac per dies pluri-
mines suos ita arctius retinere fecit, ut ne
s Romanorum, nec episcopi et sacerdotes, B
etiam familiares nostri ad nos nisi maxima
atione exeundi facultatem haberent. Cibaria
nostra nobis venire instantissime prohibebant.
biles item episcopos, presbyteros atque dia-
religiosos monachos cum hymnis et canticis
libus, sacrisque litanis ad ecclesiam princi-
stolorum venientes, heu, prohi dolor! more
rum conturbaverunt, et fustibus cædentes
r disperserunt, non sinentes illos exire debi-
Deo sacrificium offerre. Inimicos quoque
nfideles sanctæ Romanæ Ecclesiæ et nostros,
na cum vestro consensu et subscriptione bis
o jam excommunicatos damnatosque habe-
per nos temere conduxit, eosque in urbe
ine nostra voluntate immisit. His itaque nos C
ciis et injuriis multiplicibus gravati, cum tota
ostolica tristes adeo per dies multos exstiti-
t nequaquam nobis aliud agere nisi flere lice-
um ipsis diebus nec vestis fuit super altare
Petri, nec aliquod ibi nocturnum vel diurnum
ex more celebratum. Nunc etiam minatur
ejora inferre, nisi ejus obtemperemus humi-
luntati. Unde sanctitatem vestram pio fra-
dilectionis affectu conjunctam hortamur ut
tis afflictionibus et miseriis capiti nostro
ex totis præcordiis vestris nobiscum pariter
atis, et contra evidentissimum, et immanem
m nostrum consurgere toto annisu studeatis
mqque illius non valentes sustinere tantas in-
quia per terram ire nequivimus, per mari-
er, Deo propitio, in Franciam proficisci debe-
loriosos scilicet reges deprecaturi ut ecclesiam
Petri et civitatem Romanam, totius mundi
et dominam, a tantis oppressionibus et cala-
us liberent, salvam et quietam sinant manere,
que manu ab hostium quas patimur insidiis
r; nec nos ob aliud illuc ituros, nisi pro
ni salute, procul dubio credite. Sed sicut
o multorum relatu didicimus, cum nos de
oma fuerimus egressi, cæptumque iter egeri-
udimus eundem Lambertum satellites suos
olligere, Romamque rursus expugnaturum
Nos vero hoc scientes, anathematis senten-

tiam in eum et in omnes sequaces ejus, si contra
urbem Romam et Ecclesiam Romanam aliquam
rursus veniens contrarietatem, vel molestiam, aut
perturbationem inferre quolibet modo præsumperit,
in ecclesia beati Pauli doctoris gentium protulimus.
Et idcirco nullus vestrum ejus iniquis operibus fa-
veat, quin potius libere arguat, si apostolicæ sedis
vultis semper fulciri auxilio. Quapropter hæc omnia,
ut vestris suffraganeis episcopis cognita faciatis,
incunctanter hortamur sanctimoniam vestram, qua-
tenus ipsi, qui membra corporis Christi existunt,
vobiscum pariter pro apostolicæ sedis exaltatione
studeant desudare.

CVIII.

AD MICHAËLEM REGEM BULGARORUM.

(Anno 878.)

Missa per Eugenium et Paulum episcopos mense Aprili
die xvi, indictione xi.

*Dolet quod Græcos sequatur; hortatur ad Romanæ
Ecclesiæ gremium redeundum: tum de dono misso
gratias agit; postremo Sergium quemdam per sub-
reptionem ad sacerdotium et episcopatum promo-
tum, depositum fuisse significat.*

MICHAËLI regi Bulgarum.

Spiritualibus te visceribus edito gaudebamus, et
pro salvatione tua gratias agebamus; sed nunc astu-
tia malignorum decepto, tristamur et ingemiscimus
verentes et pertimescentes ne si forte Græcos se-
cuti fueritis, cum illi in diversas hæreses et schi-
smata solito more ceciderint, vos quoque cum ipsis
in erroris profunda ruatis; et sicut serpens seduxit
Evam astutia sua, ita sensus vestri corrumpantur et
excidant a simplicitate et castitate quæ est in Christo
Jesu. Nam te, fili, Mosaicis rogo verbis, *interroga
patrem tuum, et annuntiabit tibi: seniores tuos, et
dicent tibi (Deut. xxxii)*, si aliquando Græci sine hac
vel illa hæresi fuerint: et cum non inveneritis eos
ab aliqua hæresi aliquando liberos exstitisse, oportet
vos eorum fraudes et consortia fugere, ne cum illi
erraverint, vos erretis, et cum illi ad blasphemiam
versi fuerint, et vos etiam fidei rectæ blasphematores
inveniamini; nec erit qui vos postmodum corrigat
vel ab errore reducat: et hoc est, mihi credite, fili
charissime, quod dolemus; hoc est unde nocte et
die pro vobis solliciti sumus; non gloriam ex vobis
vel honorem aut censum procul dubio exspectantes,
cum vos potius et non vestra quæramus: nam non
patriæ regimen et reipublicæ moderamen adipisci
cupimus, sed dioceseos ejusdem regionis curam et
dispositionem more prisco resumere volumus, ut
sollicitudinem, quam universis debemus Ecclesiis,
tanto pro eadem diocesi solertius exerceamus,
antiquitus pertinuisse non ignoramus, tantoque pro
vestræ salutis custodia instantius vigilare valeamus,
quanto ut confirmet hoc Deus quod operatus est in
nobis enixius nobis optandum est, et districtius a
nobis divinitus exigendum, clarius scimus, si circa
instructionem et munitionem vestram desides, quod
absit, fuerimus inventi. Revertimini ergo ad beatum

Petrum apostolorum primum, quem amastis, quem elegistis, quem quæstistis, cujusque in necessitatibus patrociniū percepistis, et fluentia doctrinæ salubriter et convenienter hausistis; cujusque vos protectioni cum subjectis omnibus commendastis et tradidistis. *Bene quidem currebatis*, cum Apostolo clamamus, *quis vos fascinavit veritati non obedire?* (Gal. III.) Sed et ipse per se Dominus dicit: *Nemo mittens manum suam in aratrum et conversus retrorsum, aptus est in regno cælorum* (Luc. IX); non autem dicimus quod non una sit fides, unum baptisma (Ephes. IV), unus Deus noster pariter et illorum, sed quia in eis sæpe, præsule Constantinopolitano, vel imperatore, aut plerumque utroque, auctore facto hæreseos, plures qui sub ipsis sunt, adulatione aut certe timore, illis efficiuntur consimiles; et væ tunc eis est qui societatem sequuntur eorum. Dic itaque, rogo, charissime fili, quid faceres tu, vel populus tuus, si tempore Pneumatomachi Macedonii Constantinopolitani antistitis, quando et impius illic imperabat Constantius, essetis eorum societate fruētes; nonne dogma ejus contra Spiritum sanctum blasphemans cum illis sequeremini? *Quod peccatum*, attestante Domino, *non remittitur neque hic, neque in futuro* (Matth. XII). Nonne si horum pollutam societatem haberetis, et pravam doctrinam nihilominus haberetis? ac per hoc et vos cum illis, quasi fasciculi colligati ad comburendum, æterno igni reservaremini in die judicii cruciandi? Credimus autem quod jam vos non lateat nunquam apostolicam beati Petri sedem ab aliis sensibus reprehensam, cum ipsa alias omnes, et præcipue Constantinopolitanam, sæpissime reprehendes, aut ab errore liberaverit, aut certe in his qui resipiscere noluerunt, sententiæ suæ judicio condemnaverit. Noli ergo sequi Græcos, fili charissime, quia argumentis semper fallacibus student, semper dolosis intendunt versutiis, ne forte vobis quod genti contigit Gothorum contingat: quæ cum a paganorum errore cuperet liberari, Christianique fidei sociari, in episcopum incidit formam pietatis habentem, virtutem autem ejus abnegantem, qui eos dum a paganismo liberat, Arii blasphemias implicat; sicque illi, dum incaute quærent errorem fugere, in errorem incidunt; et cæcum ducem sequentes, cum illo cæci facti in Arianæ pravitatis præcipitia delabuntur^a: et hoc est unde Græcorum cavenda esse prædicamus consortia. *Corrumpunt enim*, ut Paulus apostolus ait, *mores bonos colloquia mala* (I Cor. XV). Qui etsi aliquando loquuntur aliquid boni, noli mirari, quia et dæmones confitebantur Filium Dei (Matth. XVIII); sed ipse illos potius tacere præcipiebat, ne quis eos audiret vera prædicantes, sequeretur errantes. Convertimini igitur ab eodem Petrum apostolorum principem, qui primus cognovit et confessus est Filium Dei; qui oves Dominicas regendas accepit, et ut has ad æterna pascua vitæ introducere posset, et hic ligandi solvendique potestatem, et illic reserandi eis claves cælestis regni prome-

ruit. Igitur scitote, charissime, si ex hoc ad Græcos, quod avertat Dominus, conversio vestra fuerit, partem vestram divinitus cum his ponendam qui primam fidem irritam faciunt, et cum his quorum libenter amplectimini portionem. Porro si nos audieritis, et ad sancti Petri gremium redieritis, ut filios vos amantissimos expansis sinibus recipiemus, et exertis brachiis amplectiemur, et in visceribus Christi dilectionis semper habebimus; et si qua sunt sancta, si qua salubria, si qua congrua, vobis et pro vobis offerre atque impendere non cessabimus. Xenium nobis ex vobis transmissum; quondam religiosi habitus Urso deferente, suscepimus; de quo benignitati vestræ gratias agentes, Deum laudavimus, qui te nobis devote munus offerre docuit; temetipsum cito totum, ut confidimus, et perfectum daturus. Cæterum gloria vestra sciat Sergium eunuchum, qui cum genere Sclavus esset, et multis pravitatibus irretitus, sacerdotium per subreptionem obtinuit; et post etiam super aliis detectus et convictus excessibus, ab episcopo tunc suo depositus fuisse dignoscitur, et post indigne satis a Georgio, qui falso sibi episcopi nomen usurpat, ad episcopatum Belogradensem proventus est, apostolorum principum, et sanctorum canonum auctoritate, etiam nostri esse sententia decreti depositum: quod tam vobis quam vestræ omnium generalitati canonicè patefacimus, ut hi qui abjiciuntur ab aliis non recipiantur (Nicæn. c. 5): ne, quod non optamus, simili cum eis pœna judicii tenantur astricti. Data die XVI mensis Aprilis, indictione XI.

CIX.

AD PETRUM COMITEM.

(Anno 878.)

Missa per Paulum et Eugenium episcopos, mense Aprilis, die XVI, indictione XI.

Hortatur ut Michaelē regem ad Romanæ Ecclesiæ gremium revocet.

PETRO comiti.

Dilectissimo filio nostro Michaeli Christianissimo regi apostolatus nostri mittentes epistolam, dignum duximus ut et tuæ quoque gloriæ scriberemus, et gemitus nostri cordis aperiremus, quos assidue patimur, suspirantes et stupore nimio admirantes quomodo ipse sapientissimus rex et vos ipsi averti potueritis, et a recta semita declinare, atque a sede beati Petri apostolorum summi recedere; sui, sicut Evangelium refert (Matth. XVI), non caro et sanguis, id est humana sapientia, sed ipse per se Pater Filium proprium revelavit, cum alii hunc Joannem alii Eliam, alii Jeremiam aut unum de prophetis existimarent. Scribimus ergo tibi tanquam familiari et charissimo nobis; tu enim in hac causa primus ipsi regi præcursor et dux auctore Deo fuisti: tu inter illum et nos medius discurreisti, et Deo gratias, cuncta quæ ad salutem gentis illius acta sunt, non sine tuo certamine acta sunt, et quot et quantos labores pro instructione vestri nos assumpserimus ipse non

^a Socrates, lib. v, c. 27; Theodoret., I. VII, c. 52; Sozomenus, I. VII, c. 37.

Et bene quidem in nobis delectabamini, et libus gaudiis et profectibus fruebamini; sed quis vos de cætero deceperit; quis organus diaboli, qui olim per serpentem Evam, vos a recto itinere callida suasionem retraxerit, non parum dolemus nec leviter anxiamur; co te, virorum optime, cohortamur, loquere es ejusdem dilecti filii nostri regis; cui et ipse ad aures præcordiorum loquatur, ut fidem non faciat irritam, ut ante se gradatim retro nequaquam respiciat, viam qua ambulationem deserat, evangelicam legat historiam, et ibi præcipue soli Petro, aliis ista vel illa operibus, Christum Dei vivi Filium revelatum et riter dictum: *Ego pro te rogavi, Petre, ut faciat fides tua* (Luc. xxii). Ergo si, istis vel ista putantibus, Petro veritas præcipue revelata si pro fide Petri oratum singulariter est a deficit, consideret sapiens rex quam laurum primum fecerit Urbem quærens ad quam iste tantus apostolus venit et prædicavit, cui, Palante, veritas Filii patefacta est, et cujus fides, ilius rogavit, non defecit. Ad hanc quippe am urbem post Antiochiæ, quam in transitu t. fundatam ecclesiam, tanquam ad mundi doperperavit; et illic consequenter Filium Dei rem non carne vel sanguine, ut prædiximus, revelante, sicut veraciter cognovit, veraciter licavit: super quam etiam solidam confessionem suam Dominus Ecclesiam fabricavit; et : petra illa supra quam, ut Salomon ait, sermion invenitur vestigium. Pro hac itaque pufide beatus Petrus Romæ moratus, in hac it Ecclesiam, et sede apostolica diutius gut, pro hac fide decus mortis assumpsit; sic que a Romanam Ecclesiam in hac fide fundatam sanguine cum Paulo, qui ab Jerusalem usque ricam regionem, scilicet in qua nunc vos ha-Evangelio replevit, Domino Deo consecravite icavit; qua fide tanto intra breve tempus i creverunt et floruerunt, ut prælatus egrestolus mox in principio epistolarum suarum Deo gratias agere et denuntiare præconiar (Rom. 1). Hanc itaque fidem fugere sensuade, charissime, pio regi s.ire: hanc non æcipue quærere nisi Romæ, ubi plantata est ata a beato Petro, qui hanc, ut supra ostensicut veraciter cognovit veraciter et prædi-quoniam sicut aqua nunquam potest alibi unda vel tam limpida quemadmodum in fonte originem protrahit, inveniri, ita et fides nunquomnino poterit alibi tam pura vel tam nitida i sicut in Ecclesiæ nostræ vivario, ubi eam ata perstillantia, quibus litigiosa mulier, id est a pravitas, comparatur; sed ille polorum r ubertim et purissime congregavit, qui ex te vivo hanc cælitus hausit et limpidissimam vandam mandavit. Hæc, charissime, pio regi

loquere, et exhortare in Christo Jesu, ut pro accepto et multiplicato familiaritatis talento in gaudium Domini nostri merearis intrare. Nos vero, si nos audieritis, quia vos tanquam fratres et filios summo amore diligimus, de lucro vestri gaudebimus et superexsultabimus; sin autem, dicemus omni Ecclesiæ, et sicut Dominus præcepit (Matth. xviii), vos tanquam ethnichos et publicanos habebimus: et tunc vos videritis, cum in varias errorum tentationes incideritis. Missa per Paulum, et Eugenium reverendissimos et sanctos episcopos. Data mense Aprili, die xvi, indictione undecima.

CX.

AD QUEMDAM EX NOBILIBUS BULGARIS ^a.

(Anno 878.)

B *Ejusdem argumenti, suntque fere eadem verba que in superiore.*

Christianissimo regi apostolatus nostri mittentes epistolam, dignum duximus ut et tuæ quoque gloriæ scriberemus, et gemitus ac dolores nostri cordis aperiremus, quos assidue patimur suspirantes, et tristes penitus incedentes et stupore nimio admirantes, quomodo ipse sapientissimus rex et vos ipsi averti potueritis, et a recta semita declinare, et a sede beati Petri apostolorum principis omnino recedere; cui, sicut Evangelium refert (Matth. xvi), non caro et sanguis, id est humana sapientia, sed ipse per se Pater Filium proprium revelavit, cum alii hunc Joannem, alii Eliam, alii Jeremiam aut unum ex prophetis existimarent. Scribimus ergo tanquam fratri ejus et charissimo nostro. Nam **C** cuncta quæ ad salutem gentis vestræ a nobis acta sunt, et quot et quantos labores pro instructione vestri nos assumpserimus, ipse profecto non nescis. Et bene quidem primum in nobis delectabamini et spiritalibus gaudiis et profectibus fruebamini; sed nescimus quis vos de cætero fascinaverit, quis deceperit, quis organum factus diaboli, qui olim per serpentem Evam seduxit, vos a recto itinere callida suasionem retraxerit. Unde non parum dolemus nec leviter anxiamur: et idcirco te, virorum optime, cohortamur, loquere ad aures ejusdem dilecti filii nostri regis, cui et Dominus ipse potius ad aures præcordiorum loquetur, ut primam fidem non faciat irritam, ut ante se gradiens, retro nequaquam respiciat, viam qua ambulabat non deserat, evangelicam legat historiam, et videat ibi præcipue soli **D** Petro Christum Dei vivi Filium revelatum. Ad hujus ergo beatissimi Petri sedem alacri pectore rex Christianissimus redeat; et sicut servus, cum quid sumpserit noxium, desiderat ad fontes aquarum (Ps. xlvi), ita desideret et sitiatur anima ipsius ad salutifera ejus doctrinæ fluentia. In quo pio tua labore opere præ cunctis solertia, ut non solum fratrem charissimum lucrifacias, sed et de salute omnium vestrum ipse mercedum præmia consequaris. Nihil enim placet Deo plus his qui ab errore converti faciunt homines, vel qui ad justitiam erudiunt

a epistola apud Mansi perperam inscripta est: *Michaeli glorioso regi Bulgarum, ut ex contextu patet.*

plurimos. Et ideo pro tam sancto labore, beato Petro clavigero regni cœlestis intercedente, operies, sicut scriptum est (*Jac. II*), multitudinem peccatorum, et stabilieris quasi cœli firmamentum et dies æternitatis. Sed et nos interim te in devotorum numero filiorum habebimus, et confessionibus apostolorum principum memoriam tui jugiter commendare nullatenus omitemus. Data mense Aprili, indictione XI.

CXI.

AD IGNATIUM PATRIARCHAM CONSTANTINOPOLITANUM.
(Anno 878.)

Tertio jam commonet, ne Bulgarum regionem ad Ecclesiam Romanam jam antiquitus pertinentem usurpet, et eo, vel ab ejus suffraganeis in ea regione consecratos episcopos intra triginta dies illinc educat: et nisi post duas menses paruerit, Dominici corporis et sanguinis communione, et si perseveraverit in contumacia, patriarchali etiam dignitate privat.

Reverentissimo confratri nostro IGNATIO patriarchæ Constantinopolitano.

Secundo jam sedis apostolicæ litteris probaris admonitus, et per missos ejus contestatoriis conventus hortatibus, jure tibi Constantinopolitanæ diœceseos, quod per ejusdem primæ sedis auctoritatem et favorem, annuente Deo, receperas, rite contentus, ultra præfixos tibi ex canonibus limites præsumptionis pedem non tenderes, nec antiquos terminos quos posuerunt patres tui aliqua usurpatione transferres. Nullus autem ignorat regionem Bulgarum a sanctæ memoriæ Damaso papa, et deinceps usque ad paganorum irruptionem a sedis apostolicæ præsulibus, quantum ad ecclesiasticæ provisionis attinet privilegium, moderatam. Præsertim cum hoc nonnulla scripta, sed præcipue diversorum pontificum Romanorum res gestæ quæ in archivis antiquitus nostræ reservantur Ecclesiæ, clarius attestentur. De his autem quæ bellica clades et gravissimi hostilitatis incursus intulisse noscuntur, nil præstantius sentiendum est quam quod clarissima Ecclesiæ tuba, sanctus videlicet Leo nostræ sedis antistes, edocuit et decrevit, cum ait (*epist. 85*): Adhibenda, inquit, curatio est, ut vulnera quæ adversione hostilitatis illata sunt, religionis maxime ratione sanentur. Qui statu rerum, auxiliante Domino, in meliora converso iterum dicit: Remotis malis quæ hostilitas intulit, unicuique id quod legitime habuit, reformetur; omnique studio procurandum est ut recipiat unusquisque quod proprium est. Et rursus: Quod bellica necessitate turbatum est, pacis remedio reformetur. Sed hæc, reverentissime frater, omnia clausis oculis relegisti, sanctorumque Patrum decreta calcaneo temerario conculcasti, ac multiplicium tibi beneficiorum sedis apostolicæ præstitorum oblitus, contra eandem sanctam sedem, benefactricem videlicet tuam, et erectus es, priscam diœcesim in regione Bulgarica constitutam illicita pervasione subripiens, et in alienam messem contra divinas leges mittere falcem non renuens. Unde merito post primam et secundam commonitionem a nostræ te debueramus communi-

nis contubernio sequestrare, in promptu habentes, secundum Apostolum, omnem ulcisci inobedientiam (*I Cor. x*); qui etiam dicit: Si quis non obedit verbo nostro per epistolam, hunc notate, ut non commisceamini cum eo (*II Tim. III*); sed quia sedis apostolicæ moderatione utentes; spiritu lenitatis potius quam severitatis erga correptionis tuæ flagramus affectum, ecce tertio canonicè per missos et syllabas commonemus, et hortamur, et protestamur, ut nullam omnino moram perpessa, strenuos viros in regionem Bulgarum dirigat, qui per totam patriam peragrantes, quoscunque illic repererint qui a te vel a subjectis tibi consecrationis munus accepisse dicuntur, sine quavis dilatione reducant: ita ut intra triginta dierum spatium nullus episcopus, nullus omnino clericus, qui tuæ ordinationis, imò inordinationis sunt, inter omnes Bulgarum fines inveniatur. Non enim patimur eos quos ibidem tu illicite constituisti, quos et ab apostolica esse jam sede hujus rei gratia constat excommunicatos, errore suæ prævaricationis corda novorum Domini famulorum inficere: quos videlicet in fide instructionis manu plantavimus, et aqua salutaris fontis doctrinarum rigavimus, atque horum auctori Deo ad incrementum spiritus dandum, ut sit ipse in omnibus primatum tenens, obtulimus. Porro si intra triginta intervalla dierum omnes quos vel tu, vel episcopi tui consecraste in aliquo gradu putantur Ecclesiæ, a totius regionis Bulgaricæ terminis non eduxeris, et temetipsum ab omni ecclesiastico illius jure diœceseos non subduxeris, tandiu sancto corpore ac pretioso sanguine Domini nostri Jesu Christi post duos menses a die numerandos qua hujus epistolæ tomum acceperis, esto privatus, quandiu his obstinatus decretis nostris minime obedientiæ colla submiseris. Jam vero si pertinaciter in hac indiscipline atque pervasione permanseris, et episcopos et quotquot illic vel illi vel tu consecraste videris, foras illinc minus expuleris, omnipotentis Dei judicio et beatorum apostolorum principum auctoritate nostræque mediocritatis sententia, omni patriarchatus esto dignitate, quam favore nostro receperas, alienus et exors, nullo penitus summi sacerdotii privilegio præditus vel potitus. Data mense Aprili, indictione XI, missa per Paulum et Eugenium episcopos.

CXII.

AD EPISCOPOS ET CLERICOS GRÆCOS.

(Anno 878.)

Declarat eos excommunicatos quod Bulgarum regiones invadentes illicitas ibi ordinationes fecerint; dignitate etiam privandos, nisi intra triginta dies ex omni Bulgarica regione decesserint. Si quis autem paruerit, restituendum ei episcopatum decernit quem in Græcia habebat; et si nullum antea habebat, vacantem, si dignus est, eidem conferri jubet.

Omnibus episcopis et cæteris clericis Græcis Bulgaricæ diœcesos in vasoribus, ac per hoc excommunicatis.

Miramur vos et vehementer obstupescimus sanctorum Patrum canones obturatis oculis relegisse,

ta conscientia, terminos æternos a Patri- A
 uis transtulisse, et in alienam messem
 alcem misisse, in Illyrici provincias, quas
 ilgarum natio retinet, ingredientes, et ordi-
 i illicitas perpetrantes, cum et sacra concilia
 e beati Petri apostolorum principis, has olim
 ias deguisse patenter innuant, et rerum ges-
 sancto Damaso papa conscripta manifeste de-
 t. Et statu causarum, Deo auxiliante, in melius
 dem converso sedes apostolica sit ab eis qui
 abitant regionem recognita, requisita et
 precibus invitata : nosque illuc episcopos et
 is ordinis sacerdotes cum præceptis sedis
 cæ miserimus, et multos labores pro instru-
 illius regionis arripuerimus. Nam et si quidam
 i clandestina illuc sorte venerunt, apte de B
 ere possumus illud Domini dictum asseveran-
 nes qui ante me venerunt, fures fuerunt et
 s (Joan. x). Ipse quippe Dominus per prophe-
 it : Veniebant et ego non mittebam eos. Nam
 autem ambitus et avaritiæ causa illuc
 ri profecti sunt, non autem vocati, nec
 , licet nec sic in vestram vos diocesium
 iam dispositionem faciendam introire conve-
 Quia igitur contra sacras vos multipliciter
 regula deprehendimus, excommunicavimus
 estis excommunicati. Quisquis autem ex
 tra triginta dierum spatium cognitæ hujus
 icæ sanctionis, omni Bulgaricæ regioni non
 in ea quamlibet ordinationem vel disposi-
 patrare ultra prædictum spatium obstinate
 ipserit, sanctorum Patrum auctoritate nostri- C
 licii sententia proprio caret officio, non nisi
 ens pœnam evasurus, aut veniam aliquo modo
 rus. Si quis autem vestrum humiliter ac obe-
 his salubribus monitis nostris parens,
 cæ locum dederit diocesi, noverit nos decre-
 bi episcopatum restitui quem eum in regione
 um prius habuisse constiterit : porro et si nun-
 abuit, vacantem illi tribui ; si tamen talis per-
 cui nulla in hoc regula Patrum valeat obviare.
 i per Paulum et Eugenium episcopos. Data
 mensis Aprilis, indictione xi.

CXIII.

AD BASILIUM IMPERATOREM.

(Anno 878.)

*onstantinopolitam Ecclesiam schismate ad-
 uc laborare ; qua de re legatos mittit.*

r Eugenium et Paulum reverendissimos episcopos.
 tissimo nobis et desiderabili filio BASILIO
 nissimo et tranquillissimo imperatori.

*dictus Deus et Pater Domini nostri Jesu
 , Pater misericordiarum et Deus totius con-
 nis, qui misertus et consolatus est nos in præ-
 sculo nequam (III Cor. i); visitans et redemp-
 faciens tam pium tamque benignum imperii ve-
 nu salutis erigendo in domo David (Luc II),
 videlicet pueri sui. Vos enim, fili charissime,*

minus imperatoria dignitate, secundum Apostolum
 qui ait : *Æmulamini charismata meliora (I Cor. XII)*,
 contenti, etiam angelorum estis ministerium imitati,
 dum pacem in terra bonæ voluntatis hominibus ex-
 optatis, et beatos per id ac cælum vos visuros luce
 clarius demonstratis. Utraque siquidem epistola ve-
 stro pontificio nostro missa hujus vos flagrare desi-
 derio patenter insinuat, et hanc vos ad statum Ec-
 clesiæ, unde pravorum dissensione repulsa est,
 inhianter velle reducere, indicio evidenti demon-
 strat. A Deo quippe provectum imperium vestrum,
 quod eo auctore, justitia et triumphis ornatis, minus
 nimirum validum minusque gloriosum putatis, nisi
 etiam summa condecorare pace seu concordia sata-
 gatis. Nos autem, dilectissime, audientes in Con-
 stantinopolitanam Ecclesiam dissensionis adhuc
 scandala fluctuare, nonnullosque religiosi habitus
 viros hac illacque dispersos atque dejectos ignomi-
 niose tractari, merito ingemiscimus et multa mœstia
 fatigamur ; præcipue pacem sentimus illic conti-
 nua contentione turbatam, quam per multos sedis
 apostolicæ labores jam credebamus ædificatam ; et
 sacros quosdam diversas injurias didicimus passos,
 quos ab omni oppressionis fasce sperabamus ereptos.
 Portamus quippe omnium onera qui gravantur, imo
 portat hæc in nobis amator vester beatus Petrus
 apostolus qui nos in omnibus sollicitudinis suæ pro-
 tegit ac tuetur hæredes : sed quia et professionis
 nostræ officio cum Jeremia nihilominus dicitur :
*Ecce constitui te hodie super gentes et super regna,
 ut evellas et destruas, et disperdas, et dissipes
 et plantas (Jer. i)*, et etiam vestra pietas ab aposto-
 latu nostro pro hoc ipso personas postulat. Ecce stre-
 nuos e latere nostro viros dirigimus, qui si qua illic
 inter hæc diligenti studio deprehendant, et his radi-
 citus, secundum Domini mandatum, evulsis, des-
 tructis, dispersis et dissipatis, pacem et unitatem et
 charitatem et congruenter ædificent simul et plan-
 tent. Nam quomodo habere poterunt charitatem, qui
 dividunt unitatem ? nos autem pro Christo legatione
 procul dubio fungimur, cum paci Ecclesiæ studium
 impendere procuramus. Quia vero Deo amabiles
 viros, quos nominatim litteris expetitis, quibusdam
 incommodis impeditos destinare nequimus, misimus
 Paulum et Eugenium sanctissimos et reverendos
 episcopos, dilectosque consiliarios nostros, quorum
 D nobis et fides probata et scientia manifesta est :
 quibus scripto dedimus in mandatis ut, omnibus
 simultatibus sopitis atque sedatis, quæ ad pacem
 sunt, sanctorum magistra regula Patrum, toto cona-
 mine construant, et omni contentione sublata, justi-
 tiæ tribuant, Deo, propitio, palmam, hoc duntaxat
 ad laudem Dei agentes, et ad præconiorum vestro-
 rum cumulum, sicut vos agere de die in diem decet,
 addentes. Verumtamen ignorare pium imperium ve-
 strum nolumus nos apostolicæ sedis præcepisse
 legatis, ut causa tantum visitationis gloriosum ejus-
 dem provinciæ * principem adeant, et de optatu

* Forte loquitur de rege Bulgarorum.

memoria ei apostolorum, ut condecet, expletis officiis persalutationis edicant. Ideoque rogamus ut aditu eis annitentibus vobis concessio, talem illis industriam virum [*deest tradatis aut quid simile*] qui eos usque ad prædictum principem salvos ducat atque reducat, facta in scriptis de ea minime iterum usurpanda professione. Optamus vos per multos annos in Christo bene valere, et de barbaris jugiter hostibus triumphare, spiritualis et desiderabilis et Christianissime filii semper Auguste. Data indictione xi.

CXIV.

AD EUMDEM.

(Anno 878.)

Ut legatis a se missis fidem adhibeat, et opem Romanæ Ecclesiæ ferat.

Dilecto filio semper in Domino triumphanti BASILIO piissimo imperatori Augusto.

Scimus, venerabilis imperator, scimus et omnimodo novimus vos prudentia polere, æquitatem diligere, pietatem extollere, directiones plantare et vitia evellere. Scimus et liquido credimus vos sanctæ Romanæ Ecclesiæ vigorem et decus velle augere, tribulationes gemere, angustias dolere, et necessitates pio intuitu, quantum ad vos pertinet, amovere. Hujus rei gratia, maximam de vobis fiduciam assumentes, quidquid eandem sanctam matrem vestram Romanam Ecclesiam oppido affligit et lacerat, vobis singulari quadam spe committimus audiendum et corrigendum. Tamen ne vos, quos secretorum nostrorum conscios esse cupimus, lateat quod his diebus contra Dei voluntatem contraque salutem totius Christianæ fidei, ac contra privilegium sanctæ Romanæ Ecclesiæ, seu contra morem reique publicæ statum Romæ peractum est, his missis nostris Paulo et Eugenio episcopis verbotenus vobis dicenda commisimus. Quæ vos ita credere deprecamur ac si nos vobiscum loquamur, et credentes, si nobis ferre opem, vel aliquam consolationem valeatis, et veluti dilectus filius reverendæ matri assolet, omnimodo conferatis deprecemur. Habebitis enim pro his sanctos apostolos adjutores, et nos possidebitis devotiores vestros apud Dominum semper intercessores. Data iv Kalendas Martii [*f. Maii, ut constat ex superioribus*], indictione xi.

CXV.

AD LUDOVICUM BALBUM REGEM.

(Anno 878.)

Deplorat mortem Caroli imperatoris patris ejus; hortatur ut pacem habeat cum regibus consanguineis suis, et Ecclesiæ inimicos perscrutatur, præcipue Lambertum ducem, cujus diras infestationes commemorat; denique in Galliam se venturum, ibique synodum celebraturum significat.

LUDOVICO glorioso regi, filio divæ memoriæ Caroli II imperatoris Augusti.

Quanto deinde amore dilectionis pro tantorum honorum virtutibus, et pro omnipotentis Dei quotidianis genitorum vestrum dilexerimus cultibus, horum, Christo conscientiam nostram teste, absque lacrymarum effusione factorum reminisci nullatenus possumus. Et

Atquanquam gaudendum sit quoniam eundem, post felicis cursum operis inter angelorum cætum paradisi susceperint præmia vitæ perrennis, flendum nihilominus convenit quod tantum adiutorem Ecclesiarum Domini diffusarum in orbe præsentia corporali, heu, proh dolor! amiserimus. Præsertim cum hoc in tempore sancta Romana Ecclesia, mater omnium, quæ meæ mediocritati commissa est, Jesu æterni dispositione consilii, in quo ut cum Apostolo pace quorumcunque dixerim, fines sæculorum devenerunt (*I Cor. x*), in tot persecutionibus atque adversitatibus diu laccessita, domesticorum debacchatione fatigetur, ut cogar cum Propheta erumpens exclamare: *Veni in altitudinem maris, et tempestas demersit me* (*Psal. LXXIX*); et rursus: *Domine, libera animam meam a labiis iniquis et a lingua dolosa* (*Psal. CX*). Sed vos, filii charissime, hortor ac moneo paterno amoris affectu, ejus imitari in Ecclesiarum exaltatione vestigia vitæ spiritualis, cujus floris decore natus regia dignitate existis. Primum ut pacis unitatem vinculumque charitatis cum fratribus vestris, nimirum Ludovici regis Bajoariorum filiis, cumque fidelibus Christianis tenens, demum contra insanientem rabiem, atque tyrannos, paterno provocatus exemplo, virtutem roboris, Christi auctoritate, in defensionem matris vestræ, a qua et potum prædicationis in proavis, et infulam imperii accepistis, medullitus viriliterque effundere valeatis. Quia, quod dici sine lacrymarum imbre nullo modo potest, produit in hoc tempore apud nos ex massa peccati radix ac fomes nequissimæ perditionis Lambertus, Widonis quondam Spoletani dicis horrendus filius, fatemur membrum Antichristi, qui adversatur et extollitur derogando adversus ortum regalis progeniei, et se turpis lucri cupidum clandestina machinatione, rapacitatis ardore, nunc huc atque illuc tergiversando, cum mæcha sorore Rotilde, cumque complice suo infido Adelgerto marchione, imo patriæ prædone, ad facem, ut vera fama volitat, impudenter, quod Deus avertat, sustollere Romani imperii; et nunc, utpote abominatio desolationis atque perditionis filius, caput scorpionis et aspidis surdæ, destruit dilapidans, perque nequam suos disperdit prædones omnem terminum sancti Petri ac Pauli protectorum vestrorum, ubi et pro qua re omnes pene nostri fideles in paupertatem ac necessitatem redacti videntur, sacramentisque ut sibi conspirent, et ne ad nostram occurrant jussionem, omnis territorii sanctorum apostolorum homines constringere non omisit. Nunc etiam Tarentum legatione directa paganis, donaque transmittens, atque ab eis accipiens, suppliciter deprecatus est, ut sibi, cum significatum fuisset, phalangæ Agarenæ ad perniciem Christiani populi quantocius deferant auxilia. Qualiter denique fraude nequitiae, et per perjurium, in sinu Ecclesiæ nostræ nos deceperit, urbemque sacram invaserit, hic ea ideò prætereundo silemus, quia in alio opusculo ad omnium Christianorum notitiam, quos id circo anathematis vinculis innodavimus, nonnulla

ta teneamus. Pro qua re, domine fili charis-
 tra nova et inaudita in Christianis mala,
 am fessus et fatigatus certaminis laborem,
 scilicet periculi, fluctusque maris, assumere
 ns, mē tantis periculis [*edit. Rom. legit*
iter de transmetantis periculis, etc.] ad vos
 o pro Ecclesiarum sanctarum omnium libe-
 juxta Apostolum, non faciens animam meam
 orem quam me. Et ecce, quantum ad mei
 ii regimen spectat, non recuso pro Christi
 ovium, ope ejus, liberatione mori, detrimen-
 sufferre. Vos, quæso obnixè, vos, fili cha-
 lacrymas meas arduumque laborem aspici-
 defensionem sanctæ matris vestræ vestrum
 fideliumque vestrorum adhortatione continua
 ate, et mecum unanimiter lupis rapacibus
 redargutionis studete tenere; quatenus, duce
 ti gratia, post longa temporum spatia,
 tores effecti nostri certaminis, de purpura
 imperii ad coronam venire valeatis perpe-
 Et epistolas reliquas, quas confratribus
 Carolomanno videlicet, et Ludovico, atque
 juniore, dirigimus pro talium adhortatione,
 ur, gloriæ vestræ decentiam, easdem illis sine
 estinare dignemini, omnibusque reverentissi-
 chiepiscopis, et clero totius ordinis regni
 paterna peto adhortatione significari præci-
 ioniam, Domino miserante, apud vos synodum
 turi sumus cunctis populis Christianis perne-
 im. Quæcunque nosse vos cupimus, sane dein-
 umus acturi de negotiis ecclesiasticis. Te
 , charissime fili, auctoritate sancti Spiritus
 stri, ad vicem genitoris vestri domni Caroli
 ii imperatoris Augusti, a secretis constituo
 consiliarium, qui, ut dici assolet, pars animæ
 it, et quæque agenda sunt, coge adunaque
 im: quia in fonte tui cordis primum intin-
 calamus, deinde manus nostra formabit cha-
 apices.

CXVI.

AD LUDOVICUM BAJOARIORUM REGIS FILIUM.

(Anno 878.)

ur ad servandam pacem cum patruelibus; in-
tur in Lambertum Spoletanum ducem: rogat
copis significet ut ad synodum accedant.

Ludovico Bajoariorum regis filio.

atum enim vero in Salomon legimus: *Filius*
et lætificat patrem, et est gaudium matris quæ
eum (*Prov. x*); quapropter, quoniam te, Lu-
 filio Caroli, Ludovico filio Ludovici regis,
 atis præscientiæ suæ consilio omnipotens Deus
 um imperatorumque est dignatus producere
 ia, et tunc illum plene lætificare contenditis,
 ræ matri ejusque immaculatæ sponsæ adversus
 ntium ictus atque illius laceratores tota
 concurritis, omne quoque nixu more paren-
 avorumque vestrorum auxilii consolationem
 re, sprete personarum acceptione quarumlibet,
 cius festinatis, sancti Spiritus per Salomo-
 orbis testantibus: *Frater et amicus in angu-*

stis comprobatur (*Prov. xvii*); et bene nobis filiatio
 adoptionis vestræ spiritualis favere valebit, si pacis
 et unanimitatis cum fratribus vestris, Christo opi-
 fice, concorditer tenere consulte satagitis vinculum;
 quia in vestra pace, fateamur totius Christiani po-
 puli salus consistit; qua demum necessitate, quæ
 fatigati angustia, relicta sede propria apo-
 tolici culminis, compulsi sumus Franciam petere,
 vosque paterno affectu deposcere, quatenus una
 nobiscum positi de communi salvatione sanctæ Ro-
 manæ Ecclesiæ et reipublicæ statu tractaremus, in
 paucissimis nunc patefacimus, quia in alio opusculo
 qualiter nefarie sit peractum ad omnium Christia-
 norum notitiam reservatur conscriptum; quod luce
 clarius advertitis. Lambertus Spoletanus perfidus
 dux, Widonis quondam stirps, perditionis filius,
 in quantam superbiam pro cupiditate, ut fama vera
 se habet, Romani imperii eruperit, in nostris tribu-
 lationibus atque angustiis procul dubio cognoscetis
 ad liquidum. Romam siquidem clandestina fraude
 devotum venire se simulans, a nobis velut filius pa-
 cis benigne susceptus: quid virulenti consilii corde
 gestiens [*f. gereret*] in crastinum sequentis diei dilu-
 culum demonstravit: nam deputatis custodibus, ve-
 rum etiam satellitibus, ad portam Urbis quæ ad
 beati Petri apostolorum principis euntibus pandit
 iter, nullum nostrorum fidelium ad nos egredi pa-
 tiens, cibos deferentes coercens, asserit Caroloman-
 num regem sibi talia horrenda facere præcepisse.
 Quod idcirco non possumus credere, quoniam ex
 vestra progenie nullus cervicem superbe contra hanc
 extulit sedem, sed propter Deum suppliciter colla
 submitit. Nos, fili charissime, pro Domini Ecclesiæ
 et ejus ovibus animam ponere cupientes, ecce mari-
 nos fluctus undasque salis ad vos veniendo per diffi-
 cile iter assumpsimus, vobiscumque simul positi, Do-
 mino miserante, universale synodum celebrare
 disponimus totius sanctæ Ecclesiæ, vobis obsecun-
 dantibus, profectum et exaltationem loco percon-
 gruo satagemus peragere. Quod, quæso, regni vestri
 omnibus archiepiscopis coepiscopisque nostris inno-
 tescere dignemini, eosdemque nobis adesse continua
 maturitate accelerare monete. *Data ut supra.*

CXVII.

AD CAROLOMANNUM REGEM.

(Anno 878.)

Ejusdem pene argumenti.

Dilecto filio CAROLOMANNO glorioso regi.

Quanta denique exaltatione sponsionis vestræ san-
 ctam Romanam Ecclesiam, videlicet matrem vestram
 omniumque Christianorum, quæ vos et lacte suæ
 prædicationis ab uberibus et ad imperialia a proavis
 sceptris sanguine regum excellenter produxit, suble-
 vare curetis, et epistolari textu, et internuntiis nu-
 per ad nos directis reminiscimur pleniter, fontemque
 ubertim cordis vestri solita pietate parentum vestro-
 rum circa omnipotentis Dei famulatum miseratione
 abundare reperimus: vestrum quoque ad prædictam
 matrem vestram, uti gloria culminis vestri spon-

derit, tanto avidius enixiusque quotidiana præstolatione adventum expectavimus, quanto pro augmento mercedis vestræ nos nostramque Ecclesiam in tot adversantibus laborantem, super omnes imperatores atque reges qui ante vos fuerunt exaltare ac beatificare omnimodo promisistis. Sed, heu pro dolor ! fesso mihi paganorum persecutione ac gladio, atque exactionis [f. exactione, HARD.] census viginti quinque millium in argento mancusorum annualiter, imo prædictæ vestræ matri additus civilis mucro angustiae est, qui pene nos funditus peremisset, nisi subita miseratione illius solaremur auxilio, qui fidelibus pollicens inquit : *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi* (Matth. XXVIII). Exierunt quidam ex nobis, sed non fuerunt ex nobis, confitemur neque ex nobis [forte melius, neque, ex vobis, HARD.], qui tanta Romanam Ecclesiam dehonestatione urbemque sacram, nos quoque fatigaverunt atque oppresserunt, ut simile nec in Christianis regibus factum reminisci ullo modo possit. Lambertum fateor, atque Adelbertum electos marchiones, qui hostili manu occultaque fraude qualiter nos affecere, culminis vestri gloriam latere nulla potuit ratione, quod ad omnium vestrum notitiam in suo scriptum tenetur opusculo. Nobis enim vero ad vos inter cætera mala iter clausere venire cupientibus ; qua necessitate compulsus, navale, animam præ manibus habentes, assumpsimus laboriose periculum, et commodum duximus Franciam ire, vestramque fraternam compagem in pacis et unanimatis vinculum consolidare, vestræ matris sæpe dictæ liberationem sanctæ Romanæ Ecclesiæ necessario quærere. Vos siquidem illuc omnesque vestrorum regnorum episcopos ad synodum celebrandam venire hortamur. Data de civitate Genuensi, et directa gloriæ vestræ per Anspertum Mediolanensem confratrem et coepiscopum nostrum.

Præsentem [præsentium] latorem Petrum cardinis ecclesiæ nostræ presbyterum gloriæ vestræ plurimum commendamus, eumque ad nos quæsumus cum vestris missis atque opitulatione festinanter remittite.

CXVIII.

AD ANSPERTUM ARCHIEPISCOPUM MEDIOLANENSEM.
(Anno 878.)

Monet ut quantocius ad synodum in Galliam cum suffraganeis accedat : queritur de perfidia Lamberti Spoletani comitis.

ANSPERTO venerabili archiepiscopo Mediolanensi.

Pro innumeris igitur et multiplicibus oppressionum angustiis totius sanctæ Ecclesiæ in orbe terrarum diffusæ, synodum universalem, Christo opitulante, in Francia (quia in Italia, persecutione malorum grassante *) Petrum presbyterum cardinis nostri, quem ad Carolomannum regem dirigimus, fraternitati vestræ plurimum commendamus (minime potuimus) sumus celebraturi, ad quam frater-

Hæc verba non coherent sequentibus.

*) *Ut causam communis hostis una mecum judicetis.* Hæc vel alia hujusmodi verba hic deesse videntur. De Lamberto et Adelberto Aimoin., l. v, c. 37.

nitatem vestram quantocius, omni mora postposita, occurrere admonemus, cum cunctis coepiscopis ac suffraganeis vestris, exceptis his quos sacri canones pro incommodis causis stare patiuntur. Quoniam in ea, Christo cooperante, omnium Ecclesiarum speramus erigi statum atque vigorem. Hoc iterum iterumque monemus, hortamur expresseque mandamus, ut nulla vobis mora nullumque tempus præpediat, donec nobis vestrum adventum in præsentia præbeatis ; ^b id est Lamberti perfidi Spoletanis ducis Widonis filii, ejusque complicitis Adelberti marchionis, vel, ut melius, patriæ proditoris, qui clandestina fraude pacifice venire se simulans, in dolo ad portam urbis custodes deputans, sacramque civitatem tyrannus invasit, nosque cum fidelibus nostris intra ecclesiam beati Petri apostolorum principis inaudito atque horrende coarctare inter cætera mala ^c. Data ut supra ^d.

CXIX.

AD ANGELBERGAM AUGUSTAM.

(Anno 878.)

Ut in Romanæ Ecclesiæ fide perseveret ; præsentium latorem commendat.

Dilectissimæ filiæ ANGELBERGÆ imperatrici Augustæ.

Remiscentes omnium bonorum vestrorum, quotidie Deo nostro gratiarum actiones referimus, qui vestrum animum tanta sollicitudine circa devotionem ab exordio sanctæ Romanæ Ecclesiæ spirituali flammæ adustione perussit. Sed nunc, filia mea charissima et in Christo devota, quæso, vires sollicita ingenii acutissimi, et in hoc inopportuno tempore solita bonitate concurre, quatenus cœptum bonum usque ad consummationem operis perductum æterni retributoris præmia recipere valeatis. Latorem quoque præsentium Petrum cardinis nostri presbyterum, quæso in omnibus habeas commendatum, vestroque consilio prudentissimo iter illius solita pietate disponite, quatenus, Deo duce, ad nos possit redire incolumis. Data ut supra.

CXX.

PRIVILEGIUM PRO MONASTERIO TORNUTIENSI.

(Anno 878.)

Confirmantur bona eidem monasterio olim concessa.

Anno Dominicæ incarnationis 878, indictione undecima, regnante piissimo atque gloriosissimo rege Ludovico, Caroli filio serenissimi Augusti, auxiliante Domino nostro, in honorem ejusdem Dei et Domini nostri Jesu Christi. Ego Joannes episcopus, servus servorum Dei, atque prædictus filius noster gloriosus rex Ludovicus, constituimus conventum venerabilium archiepiscoporum necnon et præsulum totius regni Trecentiæ civitate, quo interfuit memoratus rex piissimus : eoque peracto, precatus est nos cum filiis et fratribus nostris episcopis jam dictus gloriosus imperator ut Tornutum monasterium, quod fundatum est in comitatu Cabilonensi super Sagonnâ fluvium,

^c Videtur hic deesse, conatus est.

^d In editione Romana in principio hujus epistolæ sic legitur : *Ad archiepiscopum de Mediolano ; ad patriarcham de Foro-Julii ; ad Joannem de Papia.*

ubi martyr Christi Valerianus corpore quiescit, quod A in regum reperitur præceptis. Si quis autem temeraria præsumptione cæcaque cupiditate, quod Dei et nostra auctoritate firmamus, in aliquo infringere præsumperit, æterna se sciat damnatione mulctandum, et cum diabolo et angelis ejus perpetuo incendio cremandum : a liminibus quoque sanctæ Dei Ecclesiæ habeatur extorris, quousque ab illicita præsumptione resipiscens, condigna pœnitentia et emendatione iram omnipotentis Dei quam incurere non timuit placare procuret, Harum itaque sanctionum evidentissimam confirmationem, manibus sacrorum præsentium pontificum subnotavi, absentium quoque consacerdotum nec minus idoneis stipulationibus, per Christum et in Christo fulciri postulamus.

Hincmarus Rhemorum episcopus in Christi nomine roboravi.

Ansegisus episcopus Senonensis.

Ottulfus episcopus. Gissibertus episcopus. Hildibaldus episcopus. Berno episcopus. Geraldus episcopus. Hincmarus episcopus Laudunensis. Edenulfus episcopus. Joannes episcopus. Raganulfus episcopus. Adalardus archiepiscopus. Alericus episcopus. Abbo episcopus. Agilmarus episcopus. Ingilwinus episcopus. Acredus episcopus.

Datum III Kalendas Maii, per manum Christifori primicerii sanctæ summæ sedis apostolicæ, imperante piissimo Ludovico.

CXXI.

AD ANGELBERGAM AUGUSTAM.

(Anno 878.)

C *Arelatem se venisse significat, ibique omnia prospera reperisse; hortatur ut Romanæ Ecclesiæ commodis prospiciat.*

Dilectissimæ filiæ domnæ ANGELBERGÆ imperatrici, piæ memoriæ domni Ludovici invictissimi imperatoris conjugii serenissimæ Augustæ.

Cum erga Romanæ Ecclesiæ privilegia immenso velle, immenso et opere decus imperii vestri decertare, et ad perfectum ducere semper adhaerimus [*f. amaverimus, aut anhelaverimus*] et amemus. Christo favente, perpetuo magnitudinem tantæ vestræ devotionis scire cupimus : Ecce Arelatem regni deliciarum vestrarum sani intravimus, summo arbitro permittente, per intercessionem apostolorum principum ; illicque Bosonem principem generum vestrum communem et filiam domnam Hermengardam ^a alloquentes, omnia prospera et jugiter desiderata invenimus, et pro amore vestro, vestri nuper et piissimi conjugis, illos tanquam filios amplectentes, pro eorum consulto, illorum cum honore cuncta faciemus : quoniam ceu per vos, haud secus per istos consolationem et defensionem sanctæ Romanæ Ecclesiæ quærimus, eosdemque permissu Dei ad majores excelsioresque gradus modis omnibus, salvo nostro honore, promovere nihilominus desideramus. Quapropter monentes hortamur ut tanto labori favetis, ejusque perfectionem, prisco vestro consilio perfuentes, certis litteris per singula nobis et illis

^a Hermengardæ, sive Hermengardis filiæ Ludovici II imper. meminit Regino, lib. II Chron. Aimonius, l. v. c. 32.

sine mora intimare minime differatis. Cæterum ro-
gamus ut Joanni archiepiscopo Ravennati mittatis
epistolas ex nostra parte consolatorias, incitantes ut
pro nobis orationes faciat, et contra Dei inimicos se
præparare nequaquam formidet, et nostris fidelibus
Romæ legatos consolando transmittat : et vos, si
fas est, aut mihi apud vos est impetrandi facultas,
Leoni episcopo misso et apocrisario nostro, et Petro,
super ista cæterisque fidelibus litteras vestras mittite,
confortantes ipsos ut scitis et vultis.

CXXII.

AD MIRONEM ET HUNCFRIDUM FRATRES.

(Anno 878.)

*Mironem et Hunctfridum multorum scelerum reos
ad synodum venire jubet.*

MIRONI et HUNCFRIDO germano suo.

Quanta ad apostolatam nostram relatione qua-
rundam transgressionum vestrarum, mala atque
perversa fuerunt nuntiata, hæc, fateor, lacrymabi-
liter nominamus, apostolicaque auctoritate citissime
corrigenda jubemus, si sancti Spiritus potestate non
vis tu, Miro, merito nequitiae tuæ ab omni con-
sortio Christianitatis separari, et inferni flammis
in perpetuum condemnari. Septimaniæ terram
universam redegisti in solitudinem : ecclesias, ut
asserunt, ministris expoliasti ; castella ipsius terræ
callide ac fraudulenter invasisti. Quo compulsi ne-
cessitate, homines Bernardi gloriosi marchionis cum
multitudine hominum tuæ rabiei occursando, aliqua
in eadem terra perperam egerunt : ut velut Jero-
boam filius Nabath, qui peccavit, et peccare fecit
Israel, auctor omnium peccantium existas. Ideoque
ad universalem synodum nostram quam Deo auctore,
in proximo sumus celebraturi, Lugdunum venire
te, occasione omni postposita, volumus, si funditus,
ut dictum est, non vis gladio divino mulctari. Lin-
doinum quoque vicecomitem audimus potestate uti
horrende denuntio, uti sacerdotali in parochia Sige-
bodi Narbonensis archiepiscopi, presbyterosque tuos
in ejus exteris subrogare ecclesiis : quod concite tuæ
vitæ consulentes, corrigere et emendare mandamus.
Te vero Hunctfridum ex diaconatus officio et venera-
bili monachico habitu apostatam audimus et dole-
mus affectum. Quapropter vel sera et pœnitentia per
Domini misericordiam libera, et ad monasterium
quanto citius confuge ; vel si de tua confidis cons-
scientiâ, ad synodum nostram de illatis tibi atque
objectis te purgandum occurre : ne si prætermiseris,
anathematis vinculo, utpote apostola et rebellis, al-
ligeris. *Data ut supra.*

CXXIII.

AD ROSTAGNUM ARCHIEPISCOPUM ARELATENSEM *.

(Anno 878.)

Suas illi vices in Gallia et pallii usum concedit.

Reverentissimo et sanctissimo fratri ROSTAGNO
archiepiscopo Arelatensi.

* In editione Romana, et ex ea in collectionem episto-
larum Joannis VIII, hujus epistolæ portio incipiens ab
itaque fraternitati, etc., ponitur tanquam nova epis-

(S. Greg., l. iv, epist. 50.) O quam bona est cha-
ritas, quæ absentia per imaginem præsentia sibi met
ipsi exhibet per amorem ! Divisa unit, confusa ordi-
nat, inæqualia sociat, imperfecta consummat.
Quam recte prædicator egregius vinculum perfectio-
nis vocat (*Coloss. iii*) ; quia virtutes quidem cætera
perfectionem generant, sed tamen eas charitas etiam
ligat, ut ab amantis mente dissolvi jam nequeat.
Hæc itaque virtute, frater charissime, plenum te
esse reperiens, cum pro sanctarum Dei ecclesiarum
restauracione in Arelatensium civitate corporalem
præsentiam exhibuissem, sicut mihi de te multorum
testimoniorum fama vera longe lateque narraret.
Quod vero juxta antiquum morem usum pallii ac
vices sedis apostolicæ postulasti, absit ne aut trans-
sitoria potestatis culmen, aut exterioris cultus orna-
mentum, in vicibus nostris ac pallio quæsisse te
suspicier. Sed quia cunctis liquet unde in Galliarum
regionibus fides sancta prodierit, cum priscam con-
suetudinem sedis apostolicæ vestra fraternitas repe-
tit, quid aliud quam bona soboles ad sinum matris
recurrat ? Libenti ergo animo postulata concedimus,
ne aut vestræ Ecclesiæ quidquam de debito honore
subtrahere, aut condignam petitionem vestri con-
tempnisse, videamur. Sed jam nunc studio majore
res indiget, ut cum honor crescit, etiam sollicitudo
proficiat, et erga cæterorum custodiam vigilantia
excreseat : vitæ quoque merita subjectis in exem-
plum veniant, et nunquam sua per suscepti honoris
gratiam, sed lucra cælestis patriæ vestra fraternitas
exquirat. Nostis enim quid beatus Apostolus gemens
dicat : *Omnes enim quæ sunt quærunt, non quæ
sunt Jesu Christi (Philip. i)*. Quibusdam namque
narrantibus, agnovi quod in Galliarum vel Germa-
niarum partibus nullus ad sacrum ordinem sine
commodi datione perveniat. Quod si ita est, fletus
dico, gemens denuntio, quia cum sacerdotalis ordo
intus cecidit, foris quoque diu stare non poterit.
Scimus quippe ex Evangelio quid Redemptor nos-
ter semelipsum fecerit, quia ingressus templum
cathedras vendentium columbas evertit (Matth. xxi).
Columbas enim vendere est de sancto Spiritu, quem
Deus omnipotens consubstantiali sibi per imposi-
tionem manuum hominibus tribuit, commodum
temporale percipere. Ex quo, ut prædixi, malo jam
innuitur quid sequatur, quia in templo Dei colum-
bas vendere præsumserunt, eorum Deo iudice ca-
thedræ ceciderunt, qui videlicet error in subditis cum
augmento propagatur. Nam ipse quoque qui pretio
ad sacrum ordinem perducitur, jam in ipsa pro-
vectus sui radice vitiat, paratior est aliis venun-
dare quod emit. Ubi est quod scriptum est : *Gratis
accepistis, gratis date ? (Matth. x.)* Et cum prima
contra sanctam Dei Ecclesiam Simoniaca hæresis
sit exorta, cur non perpenditur, cur non videtur,
quia eum quem quis cum pretio ordinat, provehendo

tota ad archiepiscopum Arelatensem missa. Illam nos
in hac collectione omisimus tanquam supervacaneam.
MANSI.

hereticus fiat? Itaque fraternitati tuæ vices in ecclesiis quæ sub regno Galliarum sunt antiquum morem Deo auctore committimus, quidem metropolitæ secundum priscam consuetudinem proprio honore servato. Pallium quoque illud quo fraternitas tua decoretur. Sicubi longius episcoporum quisquam pergere forte, sine tuæ sanctitatis auctoritate ei ad loca ire non liceat. Si qua vero inquisitio de fortasse aliarum rerum inter episcopos causa sit quæ discerni difficiliter possit, collectis in episcopis, ventiletur atque decidatur; si decidendi nequiverit, discussa veritate ad notitiam referatur (*Iluc usque S. Greg.*). Proh sum in Galliarum partibus essemus inter cætera alde prohibendum invenimus: metropolitæ, B in pallium a sede apostolica suscipiant, consuetudinem facere præsumunt, quod antecessores et nos canonico decreto ne fieret interdiximus. Unde fraternitatem tuam sanctam per Galliarum vicem tenentem hortamur, quatenus hoc sollicitudinem habeas, et ne istud adoleat, a te prohibeas, et ut secundum antiquum consuetudinem querere festinent moneas, incites atque præcæ et si ipsi obediant, necne, nostro apostolatu omnia renunties, si potest in nativitate apostoli, aut per vos, aut per nostrum legatum in certis litteris intimare, ne differas. Omnipotentem Deus sua vos protectione custodiat, hoc ut perceptum vos in moribus servare conce-
ta ut supra.

CXXIV.

AD UNIVERSOS EPISCOPOS GALLIÆ.

(Anno 878.)

agno Arelatensi episcopo, cui vices suas in Gallia commisit, omnes obediant.

ibus reverentissimis et sanctissimis episcopis ibus per Gallias constitutis.

(*Greg., lib. iv, ep. 52.*) Ad hoc divinæ dispensationis gradus et diversos constituit ordines: distinctos, ut dum reverentiam minores possiderent, et potiores minoribus diligentiam exhiberent, una concordia fieret a diversitate officio, et recte officiorum gereretur administratio. Neque enim universitas alia poterat subsistere, nisi hujusmodi magnus eam difformis servaret. Quia vero creatura in una eademque æqualitate gubernari vel vivere non potest, ut in militiarum exempla nos instruunt, quia sunt angeli, sint archangeli, liquet quia non sunt æquales, sed in potestate et ordine, sicut nostis, alter ab altero. Si ergo inter hos, qui sunt angelici, ista constat esse distinctio, quis hominum mutuat huic se libenter dispositioni submittere, et non etiam angelos obedire? Hinc etenim pax et concordia se vice complectitur, et manet firmata in alterna et Deo placita dilectione sine. Quia igitur unumquodque tunc salubriter exercet officium, cum fuerit unus ad quem possit

recurrere præpositus, ideo oportunitate esse permissum in ecclesiis quæ sub regno Galliarum secundum antiquam consuetudinem sunt, fratri nostro Rostagno Arelatensis civitatis episcopo vices nostras tribuere, quatenus et catholicæ fidei integritas, id est sanctarum quatuor synodorum, Deo protegente, sollicita devotione servetur; et si inter fratres consacerdotesque nostros aliqua evenerit forte contentio, auctoritatis suæ vigore, vicibus nempe sedis apostolicæ functus, discreta moderatione compescat. Cui etiam injunximus ut si quarundam causarum tale fuerit certamen exortum, in quo aliorum præsentia opus sit, congregatis sibi numero competentibus fratribus et coepiscopis nostris, salubriter servata hoc æquitate discutiat, et canonica auctoritate diffiniat. Si quam vero contentionem, quod longe faciat divina potentia, de fidei causa evenire contigerit, aut negotium emergerit, cujus vehemens sit fortasse dubietas, et pro sui magnitudine iudicio sedis apostolicæ indigeat, examinata diligentius veritate, relatione sua ad nostram studeat perducere notionem, quatenus a nobis valeat congrua sine dubio sententia terminari. Cui etiam injunximus ut nullum archiepiscopum in his partibus sine pallio a Romano pontifice directo consecrationem facere permittat, et facientes nostra auctoritate arguat. Et quoniam necesse est ut ad eum cui nostras vices indulimus, quoties oportere perspexerit, pro faciendâ collatione aptis debeant episcopi temporibus convenire, hortamur ut nullus mandatis ejus inobediens esse præsumat, nec communi congregationi interesse postponat, nisi aut corporis infirmitas quempiam fortasse vetuerit, aut cujusdam eum causæ justæ excusatio minime venire permiserit. Hi tamen qui, prohibente aliqua necessitate, ne quierint in synodum convenire, loco suo presbyterum aut diaconum dirigant, quatenus quæ a nostro vicario, Deo auxiliante, fuerint definita, ad eum qui absens est, per ipsum quem miserit, fide relatione perveniant, ut inconvulsa firmitate serventur, et nullius ea audeant occasionis excusatione violare. Hoc etiam vos pariter prævidimus admonendos, ut nullus vestrum ad longinquiora loca sine præfati fratris et coepiscopi nostri Rostagni auctoritate tentet aliquo modo proficisci, scientes quia et prædecessorum nostrorum, qui vices suas ejus prædecessoribus concesserunt, sic procul dubio mandata definiunt. Hortamur præterea ut de officio suo sit quisque vestrum sollicitus, et qui promissam cupit patriæ mercedem portionis accipere, commissum sibi gregem sollicitudine et oratione custodiat, ne lupus insidians oves creditas invadendo dilaniet, et sit in retributione poena pro munere. Optamus igitur, fratres charissimi, et totis omnipotentem Dominum precibus exoramus, ut dilectionem vestram boni amoris sui constantia faciat magis magisque fervescere, atque in pace Ecclesiæ et una vos concedat manere concordia. Nuntiatum vero nobis est quia per simoniacam hæresim ad sacros ordines quidam

adducantur, et hoc sancto fratri et coepiscopo nostro A nobis congruas mansionaticas præparate, id est in Rostagno per omnia prohibendum mandavimus; quod ut fraternitas vestra cognoscat et custodiat, ipsa vobis est epistola relegenda. Data *ut supra*.

CXXV.

AD CAROLUM REGEM.

(Anno 878.)

Excusat se quod ad eum legatum non miserit, interclusa sibi via a Lamberto ejusque fautoribus qui urbem Romam tenebant obsessam.

CAROLO glorioso regi dilecto filio.

Igitur gloriæ vestræ litterarum serie recepta et lecta, ut de more antecessorum regum videlicet et imperatorum, vestrorumque duntaxat parentum erga Romanam Ecclesiam, cujus lac vestram prolem hactenus educaverit, in cunctis omnia vos desiderare et assequi novimus, paterno affectu gratias agimus, et qualiter scripsistis imo tenemus. Cæterum pontificium nostrum vestra percunctari dilectio studuit cur vobis non misimus ob quid taliter venissemus. Et vobis et fratribus vestris gloriosis regibus, antequam ex Urbe exiremus, mittere volumus, sed officientibus Lamberto et Adelberto fautoribusque eorum anathematizatis, mittere nequivimus. Nec mirum si ipsi nobis viam sustulerint, cum et ipsius beati Petri apostolorum principis Ecclesiam, vestram denique matrem, et omnium Dei Ecclesiarum tutricem, armis triginta diebus circumdatam tenere non formidaverint; ita ut nec ibi aliquam alicui lucernam illuminare, nec laudes Deo conferre liceret, præter postquam urbem exivimus; fratribus vestris gloriosis regibus mittere satagemus, ut vobis super talibus intimaremus: sed cum vos magis juxta audimus, ita mittere cogitavimus. Quo loco ab ipsis significatur pro pacis et unitatis tranquillitatisque omnium Dei Ecclesiarum negotio; primo venimus, quo vos quatuor reges unum legitimumque velle, annuente Deo, nihilominus faciamus, ut Psalmista cecinit: *Ecce quam bonum et quam jucundum est habitare fratres in unum*, et reliqua (*Psal. cxxxii*). Dehinc volumus ut ita conventi nostras oppressiones audire compatiamini. Quapropter, fili charissime, quoniam te valde illuxit (*deest aliquid*). Data *ut supra*.

CXXVI.

AD ISAAC EPISCOPUM LINGONENSEM.

(Anno 878.)

Ut Treca ad synodum veniat, et Cabilonum aliquos mittat qui pontificem eo deducant.

Reverentissimo ISAAC venerabili episcopo Lingonensi.

Quod sanctitati tuæ notum esse non ambigimus, pro sanctarum ecclesiarum statu ad Galliarum partes devenimus. Quapropter, Domino auxiliante, apud Treca synodum sumus celebraturi, ad quam sanctitatem tuam volumus omnino adesse. Prius tamen venerabilitas tua nobis missos Cabilonum dirigere studeat, qui iter nostram recto tramite ad prædictum dirigant locum; et per parochiam vestram

A nobis congruas mansionaticas præparate, id est in villa Marmania, in pago Alhensi. Data *ut supra*.

CXXVII.

AD OMNES CHRISTIANOS.

(Anno 878.)

Excommunicat eos qui sibi equos et argentum susurati fuerant, nisi intra tres dies restituant.

Omnibus episcopis, comitibus, et cuncto populo Christiano.

Notum sit quia dum pro pace et unitate sanctarum Dei Ecclesiarum in Gallias venissemus, apud Cabilonum civitatem, ad injuriam sanctorum apostolorum Petri et Pauli et nostram, multam inhonorationem sustinimus. Inter que equi nostri nocturno silentio, nostris hominibus secure quiescentibus, a concivibus prædictæ civitatis latrocinanter furati sunt. Quapropter nos, qui secundum officium ministerii nostri pullulantia vitia gladio spiritali resecare mature debemus, hoc malum cælesti mucrone percutimus; ita ut nisi prædicti equi, et alia furta, nostris hominibus intra tertium diem reddita fuerint, prædictos fures, cum omnibus consentaneis suis, eo quod latronibus latebras præbeant, et excommunicabimus et anathemati submittemus. Inter hæc Aduvardum presbyterum, qui nobis in monasterio Flaviniaco ministravit, ejus homines scutellam argenteam sancti Petri, nescio utrum consensu illius, an non, furati sunt; pro sacrilegio furti excommunicamus, et pari sententia ut supra, nisi eam reddiderint, constringimus. Data *ut supra*.

CXXVIII.

AD EPISCOPOS SUFFRAGANEOS ARCHIEPISCOPI ARELATENSIS.

(Anno 878.)

Jubet ut cum archiepiscopo suo, simul ac vocati fuerint, ad Trecentem synodum veniant.

Omnibus venerabilibus episcopis suffraganeis coepiscopi et confratris nostri Rostagni Arelatensis.

Notum sit omnium sanctitati quia, Domino optulante, pernecessariam universam synodum sumus celebraturi: ad quam, mox ut vos prædictus archiepiscopus vester apostolatus nostri litteris convocaverit, omni postposita occasione, obedientia vicino gressu occurrere satagatis: quoniam sicut in communi conventu, gratia Christi duce, paternis parentibus jussis erit exaltatio, ita, quod non optamus, subtrahentibus se ab hoc magno collegio est subsequutura confusio. Apud urbem Lingonensem IV Non. Junias. Similiter Otteranno archiepiscopo Viennensi, Aureliano archiepiscopo Lugdunensi, Rotberto archiepiscopo Aquensi, Teutranno archiepiscopo Tarantasiensi, Sigibodo archiepiscopo Narbonensi, Ariberto archiepiscopo Ebreduensi.

CXXIX.

AD DIVERSARUM SEDIUM ARCHIEPISCOPOS.

(Anno 878.)

HINCMARO archiepiscopo Rhemensis, ANSELMO archiepiscopo Senensis, FROTARIO archiepiscopo Bi-

turicensi, JOANNI archiepiscopo Rothomagensi, ADELARDO archiepiscopo Turonensi, a paribus.

Canonice instituta servantes, oportet nos, quotiescunque Ecclesiæ ingerunt passiones, sacerdotum collegia aggregare, ut his simul convenientibus, salubre universæ Ecclesiæ consilium, et totius Christianitatis fidem eidem imponant, et æquitatum moderamina queant congrue dilaniari [*al. moderamine q. c. dilimari, id est examinari*]. Idcirco vestram hortamur sanctitatem, dum de Ludovici gloriosi regis adventu audieritis, quando ad nos venire conaverit, in eo loco celebraturi concilium incerte teneamus, sed vos audientes comperietis, mox ut præsentibus susceperitis nostras apostolicas litteras, omni mora seposita, ad nos venire non differatis. Ita profecto de vestræ unanimi et pacis concordia mentis jucunditas uberius multiplicetur, ut conventus universorum, et vestræ devotionis conversus, nec solum ad favorem hominum, sed ecclesiis ad laudem potissimum proficiat Creatoris. Optamus fraternitatem vestram in Christo bene valere. Data IV Idus Junias, ind. XI.

CXXX.

AD HUGONEM ABBATEM.

(Anno 878.)

Hortatur suadeat Ludovico regi ut ad se veniat : monet etiam ut se a quorundam communione separet.

HUGONI strenuo, nobili, regali prosapie edito atque excellentissimo abbati.

Quanto vos, charissime filii, amore diligimus celeberrima fama vestri boni operis circumquaque accensi, explicare verbis nullatenus possumus. Quapropter, ut nostro desiderio præsentia vestræ capiamus effectum, mature volumus hortemini Ludovicum regem filium nostrum, vosque cum eo ad nos concite properare, quatenus, Christo cooperante, exaltationem totius Christianitatis communiter operemur. Sic agat vestra dilectio ut tristitiam quam animo de vestra absentia nuper Papia intulistis, lenire moderatissime valeatis. Inter hæc ab omni te consortio Formosi anathematizati optamus, filii charissime, separare, Joannis archiepiscopi Rodomensis [*al. Rodonensis, id est Rothomagensis, nec quidquam mutandum*], Adelardi Turonensis, Frotarii Bituricensis [*edit. Rom. Beduriensis*]. Data *ut supra*.

CXXXI.

AD TEUTRANNUM TARANTASIENSEM ARCHIEPISCOPUM.

(Anno 878.)

Monet ut sibi cum suffraganeis suis obviam veniat, et Adalbertum synodo adesse jubeat, at rationem reddat eorum de quibus Bernarius episcopus questus fuerat.

Venerabili archiepiscopo TEUTRANNO.

Miramur fraternitatem tuam cur, nostrum in has partes audiens adventum, nos ob reverentiam beati Petri apostolorum principis, et nostram, more cæterorum venerabilium archiepiscoporum, minime consolari et occurrere studuisti. Qua admiratione

A jam diu suspensi, monemus fraternitatem tuam ut nobis citius occurrere cum tuis suffraganeis, quos tecum adducere præsentialiter poteris, non differas, ut simul de utilitate Ecclesiæ tuæ tractare valeamus. Innotescimus denique quia venerabilis frater et coepiscopus noster Bernarius, nostram nuper audiens præsentiam, reclamavit se super fratre Adalberto suffraganeo tuo, de quo jam Romæ proclamaverat et libellum suæ reclamationis ostenderat. Unde tibi et Viennensi archiepiscopo epistolas direximus, ut amborum querimonias ventilantes, quæ canonum sunt instituta dijudicaretis : insuper Arelatensem archiepiscopum, Valentinensem quoque et Vivariensem episcopum, huic assertioni testes adesse jussimus. Sed quia variis præpedientibus causis, hactenus eorum indiscussa manet cautio, jam præcipimus monendi auctoritate ut ubicunque a nobis fuerit synodus indicta, canonice eum inibi adesse jubeas, paratum in omnibus ad rationem reddendam. Quod si defuerit, vide ne ejus in te retorqueatur sententia : ipse vero sciat, a se de absentia sua lucrum non percipiendum. Data *ut supra*.

CXXXII.

AD ROSTAGNUM ARCHIEPISCOPUM ARELATENSEM.

(Anno 878.)

Ut ad synodum cum suffraganeis suis quamprimum veniat.

ROSTAGNO venerabili archiepiscopo Arelatensi.

Quia omnipotentis Dei miseratione universalem synodum sumus celebraturi in proximo, te omnesque tuos coepiscopus suffraganeos volumus, auctoritate apostolica admonemus expresseque mandamus, ad hanc, omni postposita occasione, quantocius præsentare, exceptis eis obstaculis quibus remorandi licentiam sacri canones tribuunt. Alias, quod non optamus, quicumque se a tanto hac vice collegio subtraxerit, particeps de reliquo nostræ communionis esse nullatenus valebit. Data *ut supra*.

CXXXIII.

AD HINCMARUM RHEMORUM ARCHIEPISCOPUM.

(Anno 878.)

Ut ad synodum Trecentem absque mora cum suffraganeis suis episcopo.

HINCMARO venerabili Rhemorum episcopo.

D Fama tuæ fraternitatis longo exacto jam tempore bona notitia nos quoque celeberrime lætificavit ; quantoque te desiderio contemplari cupimus, explicare verbis nullatenus possumus, præsertim cum causa exigendæ utilitatis ecclesiasticæ petere has partes decreverimus. Quapropter præsentiam religiosæ sanctitatis vestræ diu desideratam miramur a te nobis hactenus dilari. Unde apostolica atque paterna auctoritate monemus ad synodum præsentem, quam, Deo auctore, Trecentis sumus celebraturi, absque mora cum cunctis suffraganeis dioceseos vestræ studeatis occurrere. Ad locum prænominatum iterum iterumque hortamur, omni postposita tarditate, quantocius properate venire, quoniam an-

tequam ipse nobis charior atque utilior veneris, sanctarum Dei Ecclesiarum causas tractare differimus. Tantum monemus, rumpe moras, et satage properare celerrime atque agiliter. *Data ut supra.*

CXXXIV.

AD FROTARIUM ARCHIEPISCOPUM.

(Anno 878.)

Ut ad synodum suis cum suffraganeis Treccas veniat.

FROTARIO venerabili archiepiscopo Biturigensi.

Auditis denique deploratione atque angustia literis tuæ fraternitatis, quæ vobis ab omnibus Bernardi comitis sunt illatæ, recens dolor priori est augmentatus, et quod tibi sedis tuæ aditus clausus, mihimet ipsi id reputo. Hortamur interim dilectionem tuam patienter sufferre, et ad Treccas cum fratrum coepiscoporumque nostrorum collegio diocesanos tuæ ad synodum. Domino cooperante, celebrandum quantocius properare. Ludovici regis amantissimi filii nostri adventum præstolamur quotidie in hianterque desideramus. Optamus sanctitatem tuam in Christo bene valere. *Data ut supra.*

CXXXV.

AD BERNARDUM MARCHIONEM.

(Anno 878.)

Monet ut Frotario aditum ad suam sedem patere faciat.

Dilectissimo filio BERNARDO nobilissimo marchionum.

Quia tempore nonnullos diligimus specialius, idcirco in his quæ nobilitatem vestram Deum offendere cognoscimus vos paterno increpamus affectu; præsertim de causa Frotarii venerabilis episcopi, cui, ut audimus, vestri homines iter civitatis suæ, ne ad sedem suam ingrederetur, temerarie clausurunt. Episcoporum iudicium, fili charissime, suo tantummodo Dominus servavit arbitrio, nec de episcopis vult laicos iudicare. Unde monemus dilectionem tuæ charitatis, ut quidquid in hac causa prædicti episcopi deliquistis, sub celeritate et legaliter emendare studeatis, quia nos illud, nisi pro digna emendatione, inultum remanere nullo modo patimur officio ac ministerio sacerdotali. Optamus nobilitatem vestram bene valere. *Data ut supra.*

CXXXVI.

AD ARCHIEPISCOPUM MOGUNTINUM.

(Anno 878.)

Ut Ludovicum Germaniæ regem, ejusque fratres adhortetur ut ad synodum veniant aut legatos mittant.

Venerabili archiepiscopo LIUTBERTO Moguntino.

Ecclesiastica exigente utilitate, quoniam Deo duce causæ ad Galliarum partes venire commodum duximus: quapropter fraternitatem vestram necessario commonere studemus, ut secundum cœlitus tibi sapientiam datam, frequenti adhortatione suggeras Ludovico regi, aliisque confratribus, ut ad nostræ mediocritatis colloquium atque generalem synodum, juxta Christi voluntatem, apud Treccas congregatam, venire non omittat, vel si aliqua necessitate præ-

A dictus rex præpeditus fuerit, et, ut non optamus, properare distulerit ad locum prædictum, quo cum Ludovico rege locuturi sumus, nominatenus destinet: quatenus sub cuncta celeritate regum filiis congregatis, totius Christianitatis, Dei gratia duce, consulere communiter valeamus utilitati. *Similiter Williberto archiepiscopo Agrippinæ. Wittecherio venerabili episcopo, et Bertulfo archiepiscopo Trevirensi. Data ut supra.*

CXXXVII.

AD ANGELBERGAM AUGUSTAM.

(Anno 878.)

Scribit in anniversario die Ludovici ejus viri sacra pro eo se facturum rogat; ut in sui defensione perseveret; synodum Treccis se habiturum significat.

B Dilectæ filiæ ANGELBERGÆ imperatrici, divæ memoriæ quondam domni Ludovici piissimi imperatoris conjugii.

Quia intimasti pontificio nostro anniversariam magnæ recordationis domni Ludovici imperatoris fieri, et ut pro eo proprias orationes celebraremus rogasti gaudemus, et impigre suo pro merito modis omnibus faciemus. Cæterum rogamus ut, seu hactenus in nostris fuistis sollicita, haud secus et nunc et perpetuo esse, prout credimus, non differatis, quatenus vestro labore vestroque consulto cito ad propriam sedem ut congruit, cum gaudio per merita apostolorum principum reverti mereamur. Porro vos scire cupimus quia apud Treccas in Kalendis Augusti una cum rege Ludovico imperatoris Caroli filio, et cum universis Galliæ episcopis synodum universalem celebrabimus; dehinc Carolomanum regem suosque germanos alloquemur, ut pari omnium consilio consolationem nostræ Ecclesiæ reperiamus.

CXXXVIII.

AD SUPPONEM COMITEM.

(Anno 878.)

Agit gratias de fidelitate erga Romanam Ecclesiam: quædam apud Carolomanum faciendum injungit.

Dilecto filio SUPPONI glorioso comiti.

Primum quidem devotioni vestræ magnas gratias agimus quia priorem fidelitatem, quam circa sanctam Romanam Ecclesiam habueras, in sequentibus quotidiano labore opere admonstrare non desinis. Nos quoque præ omnibus vos diligentes, vestris potius consiliis præ cunctis acquiescimus. Tantum vobiscum Anspertum et Wibbodum episcopus assume, et apud Carolomanum regem omnia nostra ordinabiliter ponite. Hoc tamen summopere cavete ne aliqua fraudis astutia decipiamur; et quidquid ex hoc facietis, sub omni festinatione facere accelerate: mihi tempus et locum denuntiate quo currere debeatis ad nos recolligendum; et ne forte aliqua dubietas animo vestro insideat, duas mandamus epistolas prædicto regi; quarum unam vos legite ut cognoscatis quod continet, quam aut ipse deferas volumus, aut per idoneum hominem vestrum trasmitas: quia nos in hac terra stare non possumus nisi usque in Kalendas Augustas, quia

postquam in terram hanc venimus, cum Ludovico A rege loqui debemus. Festina quantocius sicut solitus es, nostræ Ecclesiæ causam peragere, ut apud Dominum merces vestra copiose accrescat. Data *ut supra*.

CXXXIX.

AD CAROLOMANNUM REGEM.

(Anno 878.)

Miratur illum ad binas litteras non respondisse. Valetudinem ejus deplorat; addit de synodo Trevis celebranda.

^a Sabbatinum episcopum.

Sabbatinum episcopum primum et postea per Anspertum Mediolanensem, de qua multum miramur, cur non jam a vobis responsum vel missos accepimus: nos cum foret possibile primum, saltem per legatos vobiscum loqui cuperemus, deinde cum reliquis fratribus vestris: quod quia vestra infirmitate, quam nimium dolemus, est prætermissum, nunc apud Trevis, Christo opitulante; synodum sumus celebraturi, loquemurque cum Ludovico et reliquis vestris fratribus, et post Kalendas Augustas ad vos revertemur: tantum locum nobis dicendo ad tempus mandate quo nobis debeatis occurrere, et laborem pro vestra matre sancta Romana Ecclesia non recusate assumere, quia *si fueritis socii laboris, simul eritis et consolationis* (II Cor. 1), et in hoc, quæso, perficiendo non sit ulla dilatio. Data *ut supra*.

CXI.

AD CAROLUM REGEM.

(Anno 878.)

Agit gratias de observantia erga Romanam Ecclesiam: miratur quod ad se legatos non miserit: rogat ut ante colloquium quod cum Ludovico rege habiturus est, aut ipse veniat, aut legatos mittat.

Dilecto filio CAROLO glorioso regi.

Quod pro pace et unitate sanctorum Dei Ecclesiarum omniumque Christianorum in priore epistola, quam vestræ misimus dilectioni, significavimus, gloriæ nihilominus vestræ uberes gratiarum laudes rependimus; quia nos vestra epistola valde lætificastis in hoc quod dilectionem animi vestri circa Romanam Ecclesiam, sicut vestri parentes ac proavi habuerunt, habere ubertim significatis; valde tamen miramur cur ad nos legatos vestros non direxistis, sicut precati sumus. Quapropter quæso, fili charissime, ut (*edit. Rom. addit ad nos*) ad colloquium quod cum Ludovico rege Caroli imperatoris regis filio apud Trevis habituri sumus, si possibilitas non obsistit, venire acceleretis; vel si aliquo obstaculo præpedimini, ut non optamus, strenuos legatos nobis dirigite, per quos gloriæ vestræ omnia secreta, quæ animo nostro resident, fidenter mandare valeamus; locum nobis simul nominatenus designate quo frui vestro colloquio et Germani vestri Ludovici gloriosi regis valeamus, quoniam de hac terra nullo modo regrediemur, priusquam, Deo auxiliante, percongrua et mutua vobiscum misceamus colloquia. Optamus gloriam vestram piis florere successibus.

^a Desunt aliqua.

CXLI.

AD LUDOVICUM REGEM.

(Anno 878.)

Ejusdem ac præcedens argumenti.

Dilecto filio Ludovico glorioso regi.

Quod pro pace et unitate sanctarum Dei Ecclesiarum omniumque Christianorum a Romana sede in partes Galliæ venerimus, in epistola quam gloriæ vestræ misimus plenissime significare studuimus: nescimus tamen quo tempore ad vos pervenit, et de eo qua re nobis non dedit dilectio vestra responsum. Quapropter quæso, fili charissime, ad nos ut ad colloquium quod cum Ludovico rege Caroli imperatoris filio apud Trevis habituri sumus, si possibilitas non obsistat, venire acceleretis; vel si aliquo obstaculo præpedimini, ut non optamus, strenuos legatos nobis dirigite per quos gloriæ vestræ omnia secreta, quæ animo nostro resident, fidenter mandare valeamus; locum nobis simul nominatenus designate, quo frui vestro colloquio et germani vestri Caroli gloriosi regis valeamus. Quoniam de hac terra nullo modo regrediemur, priusquam, Deo auxiliante, percongrua et mutua vobiscum misceamus colloquia. Data *ut supra*.

CXLII.

AD CAROLUM REGEM.

(Anno 878.)

Arguit quod vocatus ad se non venerit, sicut Ludovicus rex fecerat, monet sub excommunicationis pœna, ut sui regni finibus contentus nullam Bosoni molestiam exhibeat.

Dilecto CAROLO glorioso regi.

Servans fidem Francorum regibus, secundum prædecessorum meorum pontificium, multos et duros labores in mari et in terra pertuli; ab urbe et Romana sede in Franciam veni: omnes vos legatorum tam viva voce quam epistolis studui convocare, ut pactum quod avi et patres vestri sanctæ Romanæ Ecclesiæ jurejurando promiserunt, adimplere contenderetis. Sed heu, proh dolor! cuncti venire per inobedientiam neglexistis, præter Ludovicum regem divæ memoriæ Caroli imperatoris filium, cujus consilio atque hortatu, Bosonem gloriosum principem per adoptionis gratiam filium meum effeci; ut ille in mundanis discursibus, nos libere in his quæ ad Deum pertinent, vacare valeamus. Quapropter contenti termino regni vestri, pacem et quietem habere studete, quia modo et deinceps excommunicamus omnes qui contra prædictum filium nostrum insurgere tentaverint. Data *ut supra*.

CXLIII.

AD LIUTBERTUM ARCHIEPISCOPUM.

(Anno 878.)

Monet ut Bosonis filiabus hæreditatem restitui faciat.

Reverentissimo et sanctissimo confratri nostro LIUTBERTO archiepiscopo.

Fraternitatem tuam recordari volumus qualiter jam de proprietatibus Bosonis et Engeltrudis tibi scrip-

serimus, monentes ut ipsas, quas vos allodum dicitis, filiabus eorum sæpe reclamantibus reddere deberitis : quoniam omnium legum auctoritate legitimi filii sunt veri hæredes (In authent. *de Hæred. ab intes. ven.*, § 1), ut vestra bene noscit religiositas, iterumque hortantes monemus, apostolicaque auctoritate expresse jubemus; jam quia nostras litteras audire distuleras, et super his hactenus respondere neglexeras, volumus ut ad cor rediens, ipsas sæpe reclamatrices, aut homines ipsarum investire de jam dictis proprietatibus satagas, vestrosque earum et alios invasores similiter facturos, nostra auctoritate excommunicando permoneas : quoniam justus Dominus justitiam dilexit, et æquitatem vidit vultus ejus. * Et si forte spurius Godefredus, aut aliquibus ipsa mœchans Engeltrudis, sine viri consensu quoquo modo donaverit, contendere voluerit; nostra apostolica auctoritate, donec reddiderint, quia sancientibus Joanne papa Romano et Justiniano imperatore scriptum est (In authent. *Bona damnatorum, coëice de don. prosc. seu damn.*), spurios satis injuriosos, satisque acerbos, et nostris temporibus semper indignos esse dijudicamus : quapropter convenit reverentiam vestram illum semper monere. Porro hortamur ut quoquo modo monuimus compleas, quoniam si aliter feceris, scias te canonica damnandum censura, ut debeas illos excommunicare. *Data ut supra.*

CXLIV.

AD MATFREDUM COMITEM.

(Anno 878.)

Monet ut Bosonis comitis filiabus hæreditatem restituat.

MATFREDO illustri comiti.

Suggerentibus videlicet filiabus Bosonis nuper comitis, et Engeltrudis conjugis, proximæ vestræ, audivimus ut allodes suos vos invadentes tenere non formidatis. Super quo miramur cur tantæ sapientiæ vir hoc facere non erubescas. Nonne scitis quoniam in hæreditate suscipienda omnibus cognatis præferendi sunt filii? Illa vero mœchans, alicui sine consensu viri ex his aliquid dare nequivit omnium legum auctoritate. Unde vos monemus, hortamur apostolicaque auctoritate jubemus, ut ipsas proprietates illis filiabus eorum reddere pro reverentia principum apostolorum, a quibus per me petiere auxilium, minime differas, quoniam si aliter feceris, scias te canonica feriendum censura. *Data ut supra.*

CXLV.

AD VALDERAMUM.

(Anno 878.)

Monet ut Valderami causam ad exitum perducatur vel ad se remittat.

VALDERAMO venerabili.

Præsentium lator litterarum, nomine Valderamus, ad vestram fraternitatem coram nobis veniens lacrymabiliter questus est patrem suum a quodam injuste carceris custodia teneri detrusum intra parochiam

* Erat adulterium delatum in judicium, ut ex epist. 143 apparet.

A vestram. Quapropter tuæ fraternitati auctoritate nostri apostolatus jubemus, attentius prædicti genitori causam sacerdotali succinctus vigore inquirere, eique finem legaliterque terminum dare, si negotii status inambiguus futuris prospicitur. Quod si anceps vestro fuerit visa libramini, utrasque partes suis allegationibus instructas venire in præsentiam nostram omnino mature mandamus. *Data ut supra.*

CXLVI.

AD THEODORICUM ARCHIEPISCOPUM BISUNTINENSEM.

(Anno 878.)

Jubet ut quamprimum veniat et episcopum in ecclesia Lausanensi, propter electorum divisiones, priusquam una colloquantur, ordinari vetat.

B Reverentissimo et sanctissimo THEODORICO archiepiscopo Bisuntinensi confratri nostro.

Igitur quia fraternitas tua apostolicæ et universalis Dei Ecclesiæ persecutiones audiens, compati modis omnibus distulit, nosque, pro eo et cunctis aliis laborem sumentes, quoquo modo visitare neglexit, satis miramur et ex parte turbamur, cum in te taliter charitatem frigere cognoscimus. Nonne Veritas ait : *Si frater fratrem adjuvaret, ambo exaltabuntur?* (Prov. xviii) Et Sapientia loquitur : *Frater et amicus in laboribus comprobatur* (Prov. xvii). Et prædecessor noster Gelasius papa, terrendo in suis decretalibus, episcopis parvipendentibus fratrum vexationes scribit : *Cur non compassi estis?* et reliqua. Quapropter monemus ut hactenus te negligentem pernoscas, et ad despectam charitatem nihilominus, postpositisque omnibus curis, ad nos visitandos una cum hoc nostro misso præsentialiter venire satagas. Cæterum audivimus, et auditu dolemus, ut in Ecclesia Lausanensi, quæ sine Patre nunc cernitur, sit orta contentio, ejusque filiorum in electione antistitis sit nefanda divisio. Unde monemus per Deum Patrem, et Filium, et sanctum Spiritum obtestamur, apostolicaque auctoritate expresse jubemus, et interdiciamus, ut quoad ad commune eloquium nostrum pervenias, ibi episcopum neque jussu regis neque ex petitu plebis consecrare præsumas, quatenus cum una allocuti fuerimus, auxiliante Deo, cum communi consulto, quem utiliorem præviderimus, consecrare permittamus de more. Quæ hic scribere omisimus, huic legato nostro Deusdedit glorioso magistro militum, et duci, consiliarioque nostro, ut verbis dicat injunximus : quem benigne recipite, et quæ vobis ex nostra parte tulerit, indifferenter audite. *Data ut supra.*

CXLVII.

AD AMETIUM PRESBYTERUM.

(Anno 878.)

Privilegio pro monasterio Sancti Petri in pago Nemausensi.

[Apud D. Bouquet, *Recueil des Historiens*, tom. IV. pag. 165.]

JOANNES episcopus, servus servorum Dei, reve-

simis sacerdotibus AMELIO presbytero et LEONI A

i. **od** postulastis a nobis, concedimus religiositati e monasterium Sancti Petri cum omnibus cellis et sibi pertinentibus, in quo quiescit corpus Ægidii in Valle Flaviana, in pago Nemausensi, libus Gothiæ : quam Vallem Flavius quondam præfato beato Ægidio donavit. Qui sanctus ius exinde donationem integriter Romanæ Ecclæ fecit, et ibi in veneratione principum apostolorum Petri et Pauli monasterium ædificavit. Porro spatium terræ illud cœnobium a Romana separata Ecclesia, quia pro aliis curis illuc legatum re nequiverat, Nemausensis antistes ipsum cum temeritate invadens sustulerat : deinde præm ex rege Francorum exceperat ; in quo nec aatem credens, Romanum pontificem adiit ; super tiam auctoritatem furtim, quasi de suis, apostolam exquisivit. Sed sanctæ recordationis dominus Deus, licet hujus fraudis esset ignarus, divino Spiritu plenus, omnes de hoc legem quærentes are satagit. Sed nos cum in nostro archivo nenta chartarum requireremus, ibi illud præm beato Ægidio traditum reperimus. Dehinc Arelatem maritima itinere pro universarum siarum Dei negotio veniremus, hoc recordantes, monasterium per Deum ducem Ravennates, atum nostrum, contra Girbertum Nemausensem pnam quæsivimus. Imo ambarum partium ad is per fidejussorem legatis, exsecutore duntaxat gio scriniario, et Deum agente, voluit idem rtus episcopus per præceptum domni Nicolai C memoriae ibi relectum se defendere. Sed Rosta- Arelatensis archiepiscopus, et Sigebodus Nar- sis archiepiscopus, et Aribertus Ebredunensis pscopus, Walbertus Portuensis episcopus, alis Amerinus episcopus, Ratbertus Valentia opus, Litidumus Massiliensis episcopus, Alict- variensis episcopus, et alii episcopi provinciæ ; ices, Joannes dux et princeps Ravennæ, Ardu- tus, Giselfredus, Alderadus, Godultius, et alii illi provinciales judices, ut præceptum lectum runt, mox cognoverunt apostolicam domni Ni- censuram excusare de hoc legem quærentes, erunt per illud præceptum hoc monasterium osse defendi ; judicantes statim ut præfatum sterium Amelio presbytero et Leoni abbati D rtus episcopus redderet, et pœnam invasionis componeret. Nos pœnam pro ejus paupertate amplius non peccaverit, reliquimus ; et mo- tum sub omni integritate recepimus ; ipsum atum nostrum Deum ducem illuc transmit- , qui super hoc corporalem traditionem de us rebus prædicti monasterii a præfato Gir- accepit episcopo ; villam Agarnelliam cum ia Sancti Jacobi, vel cum omnibus suis appen- , similiter ecclesiam Sancti Andreae cum suis entiis ; et ecclesiam Sanctæ Cæciliæ, atque iam Sancti Saturnini cum omnibus suis appen-

ditis ; seu ecclesiam Sancti Stephani cum omnibus suis appenditiis ; vel ipsos alodes qui ad ipsum mo- nasterium debent esse pertinentes ; Seuram villam cum appenditiis suis, vel servis ibidem pertinentibus ; Brascam cum appenditiis suis ; Bionum cum appen- ditiis suis ; in Bruciano hortos et campos ; Luvam cum appenditiis suis ; ripam Gothicam ; Aspiranum cum omnibus appenditiis suis ; in Generaco campos et vineas cum terminis suis ; in Costaballenis vineas cum terminis suis ; in Gurgis campos et vineas cum terminis suis ; in Tovana campos et vineas ; in Aqua viva campos et vineas ; in Alburno campos et vineas cum omnibus suis pertinentiis ; in loco qui dicitur Sta- tionensis campos et vineas cum omnibus suis pertinen- tiis ; Coconem cum omnibus suis consuetudinariis.

B Quapropter volumus et præcipimus ut cuncta hæc præfata, vel quæ offerri contigerit subsequenti tem- pore, illibata et sine inquietudine in usum cœnobii, et in salario beati Petri apostoli possideantur. Ve- rumtamen ut sibi pro quorumlibet sustentatione ac gubernatione concessa sunt, fiant modis omnibus pro futura, ea conditione ut nullus successorum nostro- rum in hac sancta sede, cui auctore Domino, deser- vimus, unquam vel usquam aliquid de iisdem rebus beneficiare, commutare, ac sub censu concedere per futura tempora patiatur, nisi Amelium presbyterum, qui noster omnino dignoscitur. Hujus rei gratia commendamus vobis hanc notitiam ad regendum et tuendum et bene ædificandum cœnobium, ita sane ut a vobis, singulis quibuscunque annis, pensionis nomine, in rationibus ecclesiasticis x argenti soli- diana, denarios xii accipientes, præ paternitatis suffragium eidem monasterio contra omnes infestantes impendere studeant. Itemque statuimus ut, obente abbate prædicti monasterii, non alius ibi quocunque obreptionis studio ordinetur, nisi quem consensus monachorum, secundum timorem Domini et institu- tionem regulæ sancti Benedicti, elegerit, et hujus apostolicæ sedis pontifex providerit ordinandum, aut suggestio monachorum consenserit ordinatum Ro- mam adduci. Hoc quoque capitulo præsentis adjun- gimus, ut locum avaritiæ recludamus, nullum de regibus, nullum de sacerdotibus, vel quemcunque fidelium, per suppositam vel per suffectam personam, de ordinatione ejusdem abbatis, vel clericorum, vel presbyterorum, vel de largitione chrismatis, aut con- secratione basilicæ, aut de quacunque commoditate spiritualis vel temporalis obsequii, sive de quibus- cunque causis ad idem monasterium pertinentibus, in ære, in auro, vel alia quahbet specie, commodi vel exenii loco, quidquam accipere, neque eundem abbatem, ordinationis suæ causa, dare præsumere ; ne hac occasione ea, quæ a fidelibus pro loco offeruntur, aut jam oblata sunt, consumantur. Neque episcopus civitatis ipsius parochiæ, nisi ab abbate ipsius monasterii invitatus, ibidem publicas missas agat, neque stationes in cœnobio eodem inducat, ne servorum Dei quies quoquomodo populari conventu valeat perturbari ; neque paraticas aut mansionaticas

exinde præsumat exigere subscriptionem autem fidelium et religiosorum ac beneficiorum, quam jubet Apostolus cunctis exhibendam, pro possibilitate loci et facultate, non modo ibidem gratis fieri denegamus, verum etiam ut fiat suademus; sed et modus in numero congregationis adeo conservetur, ut nec pluralitas ad penuriam, vel paucitas inhabitantium ad destitutionem loci accedere valeat. Hæc igitur omnia quæ hujus præcepti decretique nostri pagina continet, cunctis post nos succedentibus, qui monasterium a nobis acquisitum sub usufructuario retinetis, vel eis quorum interesse potuerit, in perpetuum servanda decernimus. Si quis vero sacerdotum, judicum atque secularium personarum hanc nostræ constitutionis paginam agnoscens, contra eam venire tentaverit, potestatis honorisque sui dignitate, percussus apostolico anathemate, careat, reumque se divino judicio existere de perpetrato agnoscat: et nisi vel quæ ab illo sunt male ablata restituerit, vel præsumpta correxerit, vel digna pœnitentia illicite acta deflexerit, a sacratissimo corpore Domini nostri Jesu Christi alienus fiat, et cum diabolo et atrocissimis pompis ejus in extremo examine districtæ ultioni subjaceat.

Cunctis autem eidem loco hæc nostræ præceptionis jura servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus illi fœtum bonæ actionis recipiant, et apud districtum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Bene valete.

Scriptum per manus Georgii scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ, in mense Augusto.

Datum XII Kal. Augustas, per manus Walberti humillimi episcopi sanctæ Portuensis ecclesiæ, anno Domino propitio pontificatus domini nostri Joannis summi pontificis et universalis papæ in sacratissima sede beati Petri apostoli VI, indictione XI.

CXLVIII.

AD PROTARIUM ARCHIEPISCOPUM BURDIGALENSEM.

(Anno 878.)

Ut ad synodum veniat, et privilegium de sedium mutatione afferat.

PROTARIO venerabili archiepiscopo Burdigalensi.

Ad synodum igitur, quam, Deo auctore, apud Tre-cas celebramus, cum reliquis septem Galliarum provinciarum confratribus et coepiscopis, fraternitatem tuam cum tuis suffraganeis episcopis, tam viva voce quam litterali, admonere ut venires, omni postposita occasione cujuscunque occasionis studuimus, fatemur, jam tertio, ut simul positi emergentium quæstiones causarum statutis canonicis demerentur, et sacerdotum Domini una concordia omnium fieret dilectionis. Sed curvenire distuleris, moleste cuncti ferimus et valde miramur. Quapropter, repulsa mora, præsentiam tuam cum prædictis suffraganeis nobis et sanctæ synodo citissime exhibe. Sic tamen instructus, ut cum de mutatione contra canones sedium, et de aliis excessibus, quibus, quod non optamus, Patrum regulis feriri possis, impetitus fueris, causa

A justitiæ intercedente, illæsus et innocens recedere valeas. Hoc reverentiæ tuæ consulentes damus consilium, ne absentiam tuam tibi aliquid putes prodesse, sed imo secundum Patrum statuta, magis obesse. Privilegium atque scripturas de sedium mutatione, si qua a nobis vel prædecessoribus nostris habere sic fatemini, vobiscum sine mora deferre studeas.

CXLIX.

PRIVILEGIUM PRO MONASTERIO SANCTI ÆGIDII.

(Anno 878.)

[Apud D. Bouq. *Recueil des Historiens*, tom. IX, pag. 167.]

JOANNES episcopus, servus servorum Dei, omnibus episcopis per universas Galliæ provincias consistentibus, abbatibus, presbyteris, cunctisque simul ordinibus divino ministerio mancipatis, necnon comitibus, vicecomitibus, vicariis, centenariis, judicibus, et omnibus in potestatibus constitutis, et omni populo, et cunctæ simul generali Ecclesiæ.

Auctore omnipotente Deo, mediante, anno Incarnationis Domini nostri Jesu Christi 878, xv Kal. Septembris, indictione XI, Domino feliciter, in præsentia domni Ludovici serenissimi regis in præsentia concilio residentis, etc.

Notum sit omnibus præfatis quod retroactis temporibus, cum Arelatem maritimali itinere pro omnium Ecclesiarum negotio veniremus, recordantes monasterium S. Petri, in quo quiescit corpus beati Ægidii, in Valle Flaviana, in comitatu Nemausense, in finibus Septimaniæ, quam Vallem Flavium quondam Gothorum rex prælibato beato Ægidio dedit; et iterum sanctus Ægidius apostolicæ sedi Romanæ integritate donationem fecit. Dum autem longinquitas terræ illud cœnobium a nostra separaret Ecclesia, quia pro aliis curis legatum illuc mittere nequiveramus, Nemausensis antistes ipsum monasterium magna temeritate usurpare præsumperat. Sed nos cum in nostro archivo munimina chartarum inquireremus, ibi et illud præceptum a beato Ægidio traditum invenimus. Tunc illud per nostrum advocatum Deuse ducem Ravennates contra Girbertum Nemausensem episcopum, qui in præsentia concilio residet, quæsivimus. Voluit idem Girbertus [per] præceptum domni Nicolai quod furtim quasi de suis ex apostolica sede fraudaverat, et per præceptum quod ex quodam rege Francorum, in quo nulla firmitas subsistebat, falsum exceperat vindicare. Sed ego omnes episcopos et judices Romæ vel provinciales, sub excommunicationis anathemate, admonui de hoc rectam legem dicturos et facturos. Tunc Rostagnus Arelatensis archiepiscopus, Walbertus Portuensis episcopus, Paschalis Amerinus episcopus, Radbertus Valenciæ episcopus, Litidimus Massiliensis episcopus, Ictarius Vivariensis episcopus, et alii episcopi Provinciæ, et judices, Joannes, dux et Bativus Ravennæ, Arduus, Adbertus, Gisalfredus, Arderadus, Godulfus, et alii nonnulli provinciales judices; ut præceptum lectum audierunt, mox cognoverunt apostolicam domni Nicolai censu-

xcusare legem, querentes dixerunt per illud
ptum hoc monasterium non posse defendi, ju-
es statim ut præfatum monasterium Girbertus
pus redderet nobis, et pœnam invasionis mihi
meret. Nos pœnam pro ejus paupertate illi, si
is non peccaverit, reliquimus, et monasterium
mni integritate recepimus; ipsumque advo-

Deusde ducem illuc transmittentes, qui
hoc corporalem traditionem de omnibus rebus
sti monasterii a præfato Girberto accepit epi-

id etiam divino fretus juvamine, ego et omnes
pi hujus concilii, ex auctoritate Domini nostri
Christi, per quem, et per ipsum, et in quo con-
mnia, sub omni anathemate detestamus, et
icimus, et excommunicamus, ut nullus suc-
um nostrorum in hac sancta apostolica sede,
store Domino, deservimus, unquam vel usquam
ntibus vel futuris temporibus quidquam de
rebus, nec imperator, nec rex, nec ulla
alis potestas beneficiare, commutare, ac sub
concedere per futura tempora possit; nec pon-
jusdem diœcesis, ad cujus parochiam pertinet
ipse, nec omnes ejusdem potestatis quidquam
mitate accipere ipsius monasterii audeat. Et
r nulli omnino liceat quoquo modo in his
us aliquam minorationem vel forciam inge-
Potius autem a præsentis concilio omnia hæc
dictum monasterium cum omnibus appen-
et cathedra, alia loca mobilia immobilisque,
r Deum timentium largitatem inibi collata esse
tur, huic Amulio presbytero et archidiacono
ensis ecclesiæ confirmamus. Hujus rei gratia
andamus vobis hanc notitiam ad regendum et
um et bene ædificandum cœnobium; ita sane ut
is, singulis quibuscunque annis, pensionis no-
in rationibus ecclesiasticis x argenti solidiana,
os XII accipientes, piæ paternitatis suffragium
monasterio contra omnes infestantes impen-
tudeant. Nulli vero dubium est, fratres, quod
lica Ecclesia mater sit omnium ecclesiarum,
s nos regulis nullatenus convenit deviare: et
Filius Dei venit facere voluntatem Patris, sic
voluntatem vestræ impleatis matris, quæ est
ia, cujus caput, ut prædictum est, Romana
Ecclesia. Pater ergo noster sine dubio Deus,
s creavit, et mater nostra Ecclesia, quæ nos
tismo spiritaliter regeneravit, et ideo qui
pecunias et Ecclesiæ aufert, fraudatur et
homicida in conspectu judicis justis esse depu-
tatur. Unde scriptum est: qui rapit pecuniam
sui iniquitatem facit; qui autem pecunias
Ecclesiæ tulerit, sacrilegium facit; unde et
qui pecuniam fraudavit, quæ usibus Ecclesiæ,
superibus, quos Ecclesia pascere debet, dis-
tatur jussu Salvatoris, cujus vicem episcopi
nec solum fur, sed et latro, et sacrilegus
s est. De talibus enim, id est qui facultates
iæ rapiunt, fraudant vel auferunt. Dominus

A comminans, omnes per prophetam alloquitur, di-
cens: *Deus, ne taceas tibi, ne sileas, et nequiescas
Deus, etc.* In epistola papæ Symmachi: « Nulli apo-
stolicæ sedis præsuli a præsentis die, donec, dispo-
nente Domino, doctrina catholicæ fidei manserit
Salvatoris, prædium ecclesiasticum, quantæcunque
sit magnitudinis vel exiguitatis, sub perpetua alie-
natione vel commutatione ad cujuslibet jura trans-
ferre liceat. » Et ex epistola papæ Simplicii. « Ut
non liceat episcopum titularum suorum prædia, seu
quidquid juris eorum fuerit, quolibet modo alienare
vel commutare: qui vero hoc agere tentaverit, or-
dinis sui detrimento plectatur. » Item in eodem:
« Qui petierit prædium ecclesiæ, et acceperit in
proprio jure; aut si quis presbyterorum aut diaco-
norum, nec non defensorum denti subscripserit,
anathemate feriatur. » Item in canonibus: « Si
episcopus condito testamento aliquid de ecclesiastici
juris proprietate legaverit, aliter non valebit, nisi
tantum de juris proprii facultate suppleverit. »

Igitur tam ego quam omnes episcopi hujus con-
cilii, insidiatores ex hoc monasterio apostolicæ se-
dis, et huic presbytero si aliquis adversatus fuerit,
tale, scelus perpetrantes, omnes a communione
Christi corporis ac fraternitatis consortio, sive om-
nium christianorum collegio sequestramus, damna-
mus, et sub omni anathemate excommunicamus.
Sint illi maledicti in civitate, maledicti in agro;
maledictus fructus terræ eorum. Sint maledicta in-
teriora eorum et exteriora. Cœlum quod super illos
est, sit æreum; et terra quam calcant, sit ferrea.
C Oratio eorum ante Deum veniant in peccatum: sicut
Datan et Abiron eant viventes in infernum. Omnes
qui cum illis participaverint, aut cum eis cibum
sumpserint, aut cantica eorum maledicta audire
decreverint, scientes hanc maledictionem, cum Juda
Scarioth traditore, Christi participes fiant. Aqua
eorum putrescat; vinum eorum scaturiat; panem
eorum rubigo consumat, vestimenta eorum linea
comedat. Et quid plura? Omnes maledictiones Novi
ac Veteris Testamenti veniant super illos, usque
dum ad dignam satisfactionem et condignam pœni-
tentiam matris Ecclesiæ veniant. Joannes apostolicæ
sedis Petri apostoli, omnibus Christi ecclesiis bene
valeat dicit ista servantibus.

Hincmarus Rhemensis archiepiscopus firmat, An-
sigisus Senonensis archiepiscopus firmat, Aurelianus
Lugdunensis archiepiscopus firmat, Rostagnus Are-
latensis archiepiscopus firmat, Sigebodus Narbo-
nensis archiepiscopus firmat, Teudericus Besantio-
nensis archiepiscopus firmat, Auterannus Viennen-
sis archiepiscopus firmat, Frautharius Bituricensis
archiepiscopus signat, Adanaldus Turonensis archi-
episcopus firmat, Berno Catalaunensis episcopus fir-
mat, Joannes Rodomacensis archiepiscopus firmat,
Aldebertus Silvanectensis episcopus firmat, Isaac
Lingonensis episcopus firmat, Ingelvinus Parisi
episcopus firmat, Otulfus Trecassine episcopus fir-
mat, Ingomarus Laudunensis episcopus firmat,

Eldeboldus Suessionis episcopus firmat, Willelmus Lemovicensis episcopus firmat, Gislbertus Carnotensis episcopus firmat, Rotbertus Valentinensis episcopus firmat, Garbaldus Cavalonensis episcopus firmat, Rainelmus Noviomensis episcopus firmat, Abo Magalonensis episcopus firmat, Oddo Belvacensis episcopus firmat, Girbertus Nemausensis episcopus firmat, Walterius Aurelianensis episcopus firmat, Walafredus Uzelicensis episcopus firmat, Macharius Lutovensis episcopus firmat, Rotfredus Avinionensis episcopus firmat, Alaricus Biterrensis episcopus firmat, Ictarius Vivariensis episcopus firmat, Teutarius Gerundensis episcopus firmat, Abo Nivernensis episcopus firmat, Frodoinus Barchinonensis episcopus firmat, Lambertus Mudascensis episcopus firmat, Joannes Cameracensis episcopus firmat, Adalgarius Austudunensis episcopus firmat, Barnarius Gratianopolis episcopus firmat, Ademarum Claromontis episcopus firmat, Arnulfus Taurinensis episcopus firmat, Rainelmus Meldensis episcopus firmat, Aigofredus Pictaviensis episcopus firmat, Ainulfus Gavaldonensis episcopus firmat, Georgius scriniarius sanctæ Romanæ Ecclesiæ, qui super scripta hujus judicati, post testium subscriptionem et traditionem factam, complevit et absolvit, Raimundus, comes firmat, Berengarius vicecomes firmat, Aimaricus firmat, Olumbellus firmat, Teutranus firmat, Gaucelinus firmat, Emenus vicecomes firmat, Oddo vicecomes firmat, Ugo comes firmat.

CL.

AD OMNES EPISCOPOS, COMITES, VICECOMITES, CENTENARIOS, JUDICES CATHOLICOS, IN HISPANIA ET GOTHIA DEAGENTES.

(Anno 878.)

Lex de sacrilegis a Joanne papa Gothicis legibus addita in concilio Tricassimo

JOANNES episcopus, servus servorum Dei, omnibus episcopis, comitibus, vicecomitibus, centenariis, iudicibus catholicis, in Hispania et Gothia provinciis degentibus, omnique populo Occidentali catholico, salutem et apostolicam benedictionem.

Noveritis, dilectissimi filii, quia nos pro statu sanctæ Dei Ecclesiæ jussimus congregari synodale concilium apud urbem Trekas. Ubi, sedentibus nobis in corona, venit ante præsentiam nostram filius noster Sigebodus primæ sedis Narbonensis episcopus, cum suis suffraganeis episcopis, et detulit nobis librum Gothicæ legis, ubi nihil habebatur de sacrilegiis, et in eisdem legibus scriptum erat, ut causæ quas illæ leges non habent, non audirentur a iudicibus illius patriæ; atque ita jus sanctæ Ecclesiæ suffocabatur ab incolis Galliæ et Hispaniæ provinciis. Unde nostra serenitas, cum præscriptis episcopis, inspectis legibus Romanis, ubi habebatur de sacrilegiis, invenimus ibi a Justiniano imperatore legem compositionis sacrilegii constitutam in quinque libras auri optimi. Sed nos leniorem legem præcipimus esse tenendam, quæ a Carolo est consti-

tuta pio principe de compositione sacrilegii, videlicet in xxx libras examinati argenti, id est sexcentorum solidorum summam argenti purissimi. Ideoque quisquis inventus fuerit reus sacrilegii, istam levio-rem compositionem emendet episcopis ipsis, vel abbatibus, sive personis ad quas querimonia sacrilegii juste pertinuerit; et si ipse reus sacrilegii facere noluerit, tandiu excommunicationi subiaceat, usquequo prædictam compositionem sexcentorum solidorum persolvat. Et si in hac obstinatione mortuus fuerit, corpus ejus cum psalmis et hymnis non deferatur ad sepulturam. Et præcipimus ut in fine codicis legis mundanæ scribatur hæc lex.

CLI.

AD OMNES FIDELIS.

(Anno 878.)

Privilegium Ecclesiæ Pictavensis, ne quis ejus bona invadat, et ut ablata restituantur.

Omnibus fidelibus sanctæ Dei Ecclesiæ, præsentibus scilicet atque futuris.

Divino quia Romanum pontificum largitu enitet universis, illud luce clarius constat, largita defendere cunctis: quoniam indubitati juris est, semel concessa perenni cultu fore tenenda. Cæterum omnium religiositas orthodoxorumque pernoscat fidelitas, quod, ut relatu quorundam didicimus, Pictavensis quidem Ecclesia, quam diutinus paganorum hostis persequitur, multa Christianorum iniquorum incommoda patitur, quibus pressuris nos convenit perdolere eandemque nihilominus tanto fasce levare. Quapropter præcipimus apostolicaque auctoritate expresse jubemus, quod nemo vestrum, tam sacerdotali ordine perfruens quamque militare officium tenens, ipsius Ecclesiæ Pictavensis aliquam ecclesiam aliquodve monasterium vel prædia ipsi quoquo modo pertinentia invadere præsumat, ullosve colonos servos ancillasve contra sui episcopi velle tollere audeat: sed liceat ipsius Ecclesiæ Heefrido videlicet episcopo, suisque successoribus, illa quæ sui antecessores legitimo tramite canonicæ auctoritatis habuerunt, sub nostra tuitione habere, et ut possederunt possidere, et ut ordinaverunt suo arbitrio ordinare, cum consulto consensuque suæ Ecclesiæ canonicorum, ut prisca consuetudo dignoscitur, sine vestro vestrorumque obstaculo et omnium hactenus talia præsumendum. Inter hæc volumus quasque causas prædicto Heefrido episcopo inde motas in nostra præsentia adducendas. Si quis vero sacerdotum, iudicum atque secularium personarum, hanc constitutionis nostræ paginam agnoscens, contra eam venire tentaverit, potestate honoris sui ac dignitate percussus apostolico anathemate careat, reumque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat. Et nisi vel ea quæ ab illo sunt male ablata restituerit, vel præsumpta correxerit, vel digna pœnitentia illicita acta desleverit, a sacratissimo corpore Dei Domini ac Redemptoris nostri Jesu Christi alienus fiat.

Cunctis autem eidem præfatæ Ecclesiæ jura servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ operationis recipiant, et apud summum Arbitrum præmia æternæ pacis inveniunt. Data III Kalendas Septembris indictione XI, Trecis.

CLII.

AD EPISCOPOS PER GALLIAM CONSTITUTOS.

(Anno 878.)

Privilegium monasterio Floriacensi conceditur synodo Tricassina.

JOANNES episcopus, servus servorum Dei, omnibus episcopis atque aliis Dei fidelibus per Galliam constitutis.

Quoniam apostolica successione [f. suggestion] sollicitudinem omnibus Ecclesiis debemus impendere, sic cupimus generali consulere necessitati, ut etiam quorumcunque singulares causas sine fastidio cognoscamus. Igitur cum propter multiplices Ecclesiæ Dei curas Gallicanam adeuntes regionem, Trecas civitatem devenissemus, anuo incarnationis Domini 878, et ad resecanda quælibet inutilia vel statuenda ecclesiastica jura, synodum generalem plurimorum celebrarem episcoporum, inter alia suggestit auctoritati nostræ venerabilis partium vestrarum abbas, nomine Theotbertus, ex cænobio quod vocatur Floriacus in pago Aurelianensi, quod idem monasterium quidam religiosus abbas, Leodebodus nomine, monachus extruxerit in honore Dei et sanctæ genitricis Mariæ, nec non beati principis apostolorum Petri: quod revelatione divina per monachos ejusdem loci a Beneventana provincia corpus illuc S. Benedicti pervenerit olim allatum, ibique reverenter humatum, sicut manifestissima constat veritate; et quod propter stabilimentum monasticæ religionis, piæ memoriæ gloriosus imperator Carolus præceptum suæ auctoritatis eidem loco res denominatas delegaverit, partim a religiosis hominibus, pro amore Dei illic contributas, ut victum atque vestitum monachi ibidem Domino militantes deberent habere: nec non et hoc quod beatæ recordationis pater ejus serenissimus Augustus in ipso loco hospitale nobilem, quod Porta appellatur, juxta regularem institutionem, itemque hospitale pauperum, in sui parentumque suorum eleemosyna statuerit, et res ad hoc opportune agendum, nec non alias ad lumen Ecclesiæ administrandum, jussit deputari. Quæ omnia per jam dictos monachos hactenus ibidem comperimus observari. Nunc tam seipsum quam unanimem congregationem sibi commissam humiliter postulare, quamvis privilegia multorum meruerint episcoporum, ad reprimendam quorumlibet illicitam cupiditatem, ut super abbate regulari ex eis eligendo etiam nostræ auctoritatis privilegia consequantur. Quocirca nos potestatem, quam gratis a Christo accepimus, secundum evangelicam auctoritatem gratis prodesse omnibus cupientes, vice beati Petri apostoli decernimus ut in sæpe memorato loco servi Dei absque inquietudine debitum suæ religionis persolvere possint servitium

A secundum regulam Patris Benedicti, a propriis abbatibus, monachis videlicet ex eodem cænobio regulariter electis, in perpetuum gubernetur. Nec illarum rerum quæ velin prælibato præcepto nominatim continentur vel a prædicto abbate venerabili nunc ejusdem loci Theotberto præfati monasterii officii deputatæ habentur, ullam ab aliquo unquam patiantur immunitatem, et etiam rebus quæ deinceps a quibuslibet religiosis hominibus eodem loco pervenerint condonatæ. Quod si quis hoc nostrum beneficium irrumpere præsumpserit, et stipendia servorum Dei in alios usus converterit, ab apostolica communione anathematis animadversione illum separamus, ut nisi admonitus e vestigio se correxerit, cum rapacibus a regno Dei exclusus, quæ meretur tormenta persolvat. Ut autem hoc privilegium certam obtineat fidem, et Dei famulis in jam dicto Floriacensi cænobio securitatem conferat, quandiu Deus et Dominus noster Ecclesiam suam durare voluerit, nostra id subscriptione roboravimus. Scriptum per manus Georgii scriniarii sanctæ sedis apostolicæ, in mense Augusto, indictione XI. Bene valete. Data Nonis Septembris per manum Walberti humillimi episcopi sanctæ Portuensis Ecclesiæ, anno Deo propitio pontificatus domini nostri Joannis summi pontificis et universalis papæ, in sacratissima sede beati Petri apostoli sexto, indictione XI.

CLIII.

AD WALAM SEU WALONEM METENSEM EPISCOPUM.

(An. 878.)

Concedit illi pallium certis diebus deferendum.

C JOANNES episcopus, servus servorum Dei, WALÆ venerabili episcopo Mediomatricorum Ecclesiæ, quæ et Mettis vocatur, in honore scilicet sancti Stephani primi martyris.

Si pastores ovium solem geluque pro gregis sui custodia die ac nocte ferre contenti sunt, ac ne qua ex eis aut errando pereat, aut ferinis laniata morsibus rapiatur, oculis semper vigilantibus circumspiciant, quanto sudore quantaque cura debemus esse pervigiles, nos qui pastores animarum dicimur? Attendamus ad susceptum officium exhibere erga custodiam Dominicarum ovium non cessemus, ne in die divini examinis pro desidia nostra ante summum pastorem negligentia reatus excruciet, unde modo honoris reverentia sublimiores inter cæteros D judicamur. Pallium autem fraternitati tuæ ex more ad missarum solemnium celebranda concessimus, diebus vitæ tantummodo: quod tibi, non Ecclesiæ tuæ, aliter privilegiis in suo statu manentibus, ut concedimus. Quoniam indumenti honor modesta actuum vivacitate servandus est, hortamur ut ei morum tuorum ornamenta convenient, quatenus, auctore Deo, utrisque possis esse conspicuus. Itaque vita tua filiis tuis sit regula. In ipsa se semper considerando proficiant, ut tuum post Dominum videatur esse bene quod vixerint. Corrigant, ne prospera, quæ temporaliter blandiuntur, extollant, neque adversa dejiciant; sed quidquid illud fuerit, virtute patientiæ

devincant. Nullum apud te locum odia, nullus favor A
indiscretus inveniat. Sub ea videlicet ratione conce-
dimus fraternitati tuæ ut a secretario usque ad sa-
crum altare, et ab altari usque ad secretarium, si-
cuti prisca existit palleatis [pro palliat's, HARD.]
consuetudo, indui debeas. Auctoritate autem beati
Petri apostolorum principis licentiam diebus vitæ
tuæ sub jure et ditione nostra, ut diximus, habeas.
Nullum usum vel consuetudinem successoribus tuis
per hoc nostrum tibi concessum apostolicum privile-
gium habere censuimus. Et neque episcopus archi-
episcopusque adversus te pro hoc altercationis con-
tentionem commoveat. Ita, Domino regente et gu-
bernante cor tuum, commissam exsequi gubernatio-
nem studeas, ut, adepto hujus honoris officio,
dignitate et probitate morum amplius procures B
adornari. Scriptum per manum Georgii scriniarii
S. R. E. in mense Septembrio indictione XII. Data
VIII Idus Septembris per manum Walperti humillimi
episcopi sanctæ Portuensis Ecclesiæ, anno, Domino
propitio, pontificatus domini nostri Joannis summi
pontificis et universalis papæ in sacratissima sede
beati Petri apostoli sexto, indictione XII. *Hoc est
anno 878. Verum aut September in Octobrem, aut
indictio XII in XI mutanda; quod ex privilegiis Flo-
riacensi, Cabilonensi aliisque discas, licet non diffi-
teamur in antiquis diplomatibus indictionem non-
nunquam usque ad natalem Christi diem aut pri-
die Kalendas Januarii protendi ab incuriosis ta-
bellionibus librariisve.*

CLIV.

(Anno 878.)

Excommunicatio Hugonis et Emmonis.

Hugonem Lotharii regis quondam filium, non
legitimum, sed naturalem adulterina copula genitum,
qui post præstitum sacramentum dilecto filio Ludo-
vico regi Francorum mentitus esse videtur, et in-
quietare pacificum regnum prædicti regis; et Em-
monem, Bernardi comitis germanum, complicem in
excessibus, nisi intra dies triginta ad prædictum
seniorem suum redierint, et ab inquietudine regni
resipuerint, omni Christiana communione privamus.
Postmodum si perseveraverint, sciant se anathematis
vinculis innodandos. Data, etc.

CLV.

AD BERNARDUM COMITEM.

(Anno 878.)

*Jubet ut ipse cum aliis quibusdam ad synodum ve-
nial, in qua Frotarius Bituricensis episcopus de
objecto sibi infidelitatis crimine, purgare se vole-
bat.*

BERNARDO comiti.

Relatu videlicet hominis pontificio nostro nuntia-
tum est quod Frotarius venerabilis episcopus civita-
tem Biturigam inimicis vestri senioris domini Ludo-
vici gloriosi regis tradere maluerit, ideo illuc ipse
contendere studueras. Ecce enim idem jam dictus
episcopus nobis, nostro et filio præfato regi glorio-
sissimo, super hoc reclamare studuit, dicens se velle
in omnibus tibi et tuis de universis objectis contra

tui et sui senioris infidelitatem, justitiam facere.
Quapropter hortantes mittimus, apostolicaque aucto-
ritate jubemus, ut ad hoc placitum, ad huncque
conventum præsentialiter venire satagas, adducens
tecum Girardum vicecomitem, Umbertum, Aguar-
num, Ingelbertum, super quos ipse reclamatur, quate-
nus nunc coram nobis et coram sæpe dicto glorioso
rege, tam canonica censura quamque humanæ legis
sancitu, inter vos, quidquid contra fas et jus factum
fuerit, nihilominus finiatur. Data ut supra.

CLVI.

(Anno 878.)

Bernardi comitis excommunicatio.

Bernardum sacrilegum, filium Bernardi et Belihil-
dis, sacrarum rerum ecclesiasticarum pervasorem,
regiæque a Deo ordinatæ potestati contradictorem,
a proprio archiepiscopo Frotario, cui et civitatem et
omnia quæ habuit sustulit, tertio vocatum, a nostra
autem apostolica auctoritate bis, et a regia sublimi-
tate semel revocatum, venire nolentem et in perti-
nacia sua permanentem: qui etiam ab hominibus
suis sacramentum damnabile et damnandum, blan-
ditis et terroribus tyrannice contra divina et hu-
mana jura extorsit, a corpore et sanguine Domini
nostri Jesu Christi alienum decernimus, et ab omni
Christianorum societate separamus, usque dum ad
condignam satisfactionem emendaturus accedat.
Quod si nec hic emendaverit, et ea quæ res
adeo communi judicio suorum fidelium abstulit,
violenter tenere et fidelibus suis in hoc refragari
tentaverit, anathematis vinculo sancti Spiritus [adde
auctoritate] innodamus. Quicumque autem ei contra
hanc excommunicationem communicaverint aut con-
senserint, nos prohibere non possumus ut qui ex-
communicatis communicaverint, non pari excommu-
nicationi subiaceant.

CLVII.

AD ADALARDUM ARCHIEPISCOPUM TURONENSEM.

(Anno 878.)

Confirmat privilegia Ecclesiæ Turonensi concessa.

Reverendissimo et sanctissimo ADALARDO venera-
bili archiepiscopo Turonensi, successoribusque tuis,
nec non et omnibus fidelibus sanctæ Dei Ecclesiæ,
præsentibus scilicet atque futuris.

Decet Romanam Ecclesiam, quæ mater est om-
nium Dei Ecclesiarum, ut quanta viget dignitate præ-
clara, eo magis consistat in misericordia pia, quatenus
quæ digna postulantur a fidelibus, sine mora cum
pietate largiri mereantur a nobis. Omnium vestrum
religiositatem volumus scire fideliter quoniam præ-
sbyteri diocesis Turonici pagi ad nostrum accesserunt
pontificium, suggerentes ut firmarem aposto-
lica auctoritate illis et capitulare regum et coepis-
coporum scriptum, ut debeat unaquæque ecclesiæ
propriam mansum habere cum mancipiis quatuor,
vineas, aripennos tres, prata similiter, et cœmeterium
cum mansionibus, sine personali et civili munere
exigendo, nisi divino solummodo in ecclesiasticis
rebus obsequio, sicuti canonum prisca auctoritas et

moderna concedit : ubi vero res nominatæ antiqui-
tus condonatæ et moderno tempore abstractæ esse
videntur, pontificali auctoritate et regali potestate
sine mora aliqua aut tarditate restituantur. Nos illo-
rum precibus inclinati, volumus, apostolicaque au-
toritate expresse jubemus, ut præfata scripta, a
nostro pontificio delata, a coepiscopis firmata, a
regibus jussa, sint rata et modis omnibus observanda.
Si quis hujus apostolicæ censuræ temerario ausu
violator exstiterit, si sacerdos fuerit, proprio honore
privetur, et Christiana communione cassus anathe-
matis vinculo innodetur ; si laicus, similiter perpetua
damnatione cum Juda traditore torqueatur : conser-
vator vero perenni benedictione apostolorum princi-
pum Petri et Pauli modis omnibus perfruatur.

CLVIII.

AD DIVERSOS EPISCOPOS.

(Anno 878.)

*Ut invasores honorum Ecclesiæ Turonensis cogunt
reddere, et nonas ac decimas solvere.*

Reverendissimis et sanctissimis FROTARIO archi-
episcopo Biturigensi, et ANSELMO Lemovicensi ;
HECFRIDO Pictavensi, DODONI Andecavensi, ROTBERTO
Cenomanensi, HILDEBRANDO Sagiensi episcopis, nec
non et aliis omnibus episcopis et comitibus, aliisque
personis illustribus, sanctæ Dei Ecclesiæ fidelibus,
in quorum parochiis sancti Mauricii (*nunc S. Gatiani,
HARD.*) Turonensis Ecclesiæ prædia esse videntur.

Quorum omnium religiositas seu universorum
pernoscat fidelitas quoniam, narrante Adelardo
venerabili archiepiscopo, pontificium nostrum didi-
cit qualiter quidam, absque legum omnium auctori-
tate, tam comites quamque subditi eorum, sancti
Mauricii Turonensis Ecclesiæ res invasas ausu teme-
rario teneant. Unde mandamus nostraque apostolica
auctoritate expresse jubemus ut eos invasores pri-
mitus moneatis, ut ipsas res, omni occasione remota,
ipsi præfata Ecclesiæ reddere satagant ; et si ipsi
forte audire noluerint, vos unanimes omnes unoque
conventu pro posse collecti, nostra censura illos
excommunicare debeatis, usquequo ipsas res ab eis
injuste retentas reddant. Et si, quod non credimus,
his censuris inobedientes fuerint, et ad satisfactio-
nem venire distulerint, et justitiam de perpetratis
facere noluerint, ab omni Christiana communione
illos nostra auctoritate judicate esse immunes. Inter
hæc etiam illos monete ut nonas et decimas, secun-
dum antiquam consuetudinem, quibus dare debent,
postpositis illicitis occasionibus, dare minime diffe-
rant. Demum indicimus ut omnes res præfata Eccle-
siæ sancti Mauricii, quæ in vestris existunt paro-
chiis, defendere ab omnibus inimicis debeatis ; quo-
niam si aliter feceritis, et nostræ censuræ non
obedieritis, canonico sancitu feriemini.

CLIX.

AD EPISCOPOS BRITANNIÆ.

(Anno 878.)

*Arguit eos quod a Turonensi archiepiscopi jurisdi-
ctione se subtraxerint, ejusque bona invaserint ;*

*præcipit ut ei deinceps pareant et delictorum ab
illo veniam petant.*

MAIEN Dolensi episcopo, nec non et omnibus epi-
scopis Britannicis, seu universis sanctæ Dei Ecclesiæ
fidelibus.

Sanctitatem seu fidelitatem omnium nosse volu-
mus quia dum Trevis synodum celebrarem, sug-
gestionem Adelardi archiepiscopi consacerdotis nostri,
audivimus quod vos matrem vestram Turonensem
Ecclesiam despicientes, secundum antiquam consue-
tudinem illi obedire differtis, et privilegium a beato
Petro apostolo illi supra vos concessum frangere co-
namini, debitumque honorem ipsi archiepiscopo
vestro observare negligitis, et malum supra malum
addentes prædicto capiti vestro prædia auferre non
formidatis. Inter hæc etiam, et præfato antistite
narrante, et aliis coepiscopis similiter conferentibus,
audivimus ut vos non antiquo more a vestro metro-
politano consecrati fuissetis, sed expulsis legitimis
episcopis de sedibus, sola potentia ducis vestri alter
ab altero consecratus fuit. Quod mirati fuimus, et,
si ita est, tantum nefas delebimus, et vindictam, nisi
satisfeceritis, nihilominus dabimus : quia non pasto-
res, sed invasores fuisse cernimini. Quapropter mo-
nemus, apostolicaque auctoritate expresse præcipi-
mus, ut ad cor redeuntes, ad matrem vestram san-
ctam Turonensem Ecclesiam revertamini, et secun-
dum antiquam consuetudinem illi obedire satagatis,
et de perpetrato hactenus ipsi vestro archiepiscopo
Adelardo misericordiam quærat, quatenus super
omnibus negligentis apud summum Arbitrum veniam
habere possitis. Quoniam si aliter feceritis, cano-
nica auctoritate eritis nihilominus feriendi, et a
nostra communione modis omnibus alienandi, et
omnis vestra ordinatio a summa sede apostolica sci-
licet respuenda. Data ut supra.

CLX.

AD ARELATENSEM ET NARBONENSEM ARCHIEPISCOPOS

(Anno 878.)

*Ut causam inter Uceticensem et Avemonensem
episcopos canonice definiant.*

ROSTAGNO venerabili archiepiscopo Arelatensi, et
SIGEBODO Narbonensi.

Sanctitati vestræ notum est qualiter Walefredus
Uceticensis Ecclesiæ episcopus ad synodum quam,
Deo auctore, apud Trevas celebravimus, reclamatio-
nis libellum obtulit super Ractefredo Avenionense
episcopo, quod ei quamdam villam ad suam sedem,
sive parochiam, pertinentem abstulisset. Sed quia
Ractefredus, de quo querela erat, synodo defuit,
idcirco fraternitati vestræ apostolica auctoritate
mandamus ut, coadunato numero episcoporum, eo-
rum causam canonico iudicio finiat, ita discutiendo
et determinando tantæ præsumptionis invasionem,
ut nemo episcoporum vestrorum contra canonica
præcepta ulterius insurgere sine suo periculo tentet.
Vos quoque præsentialiter cum vestris istud deter-
minate iudicium. Capitula quædam vobis Patrum
auctoritate collecta mittimus, secundum quæ iudicare

absque dilatione debeatis, ne querendo assumatis A labore pro tali negotio. Optamus fraternitatem vestram in Christo bene valere.

CLXI.

PRIVILEGIUM PRO MONASTERIO VIZELIACENSI.

(Anno 878.)

Confirmantur immunitates olim concessæ.

(Apud Acherium Spicileg.)

JOANNES episcopus servus servorum Dei EUDONI venerabili abbati Vizeliacensis cœnobii, omnique congregationi ejusdem monasterii in perpetuum.

Quoties illa tribui a nobis optantur, quæ rationi incunctanter conveniunt, animo nos debet libenti concedere, et petentium desideriis congruum impertiri suffragium. Atque ideo quia postulasti a nobis quatenus privilegium sedis apostolicæ monasterio Vizeliaco, cui præesse dignosceris, quod constat olim a Gerardo nobilissimo et Christianissimo viro, necnon et Berta uxore ejus in honore Domini et Salvatoris nostri Jesu Christi et veneratione beatissimæ semper virginis Mariæ genitricis ejusdem Domini nostri Jesu Christi constructum; in regno scilicet Burgundiæ, in pago Avalensi quodque a præfatis fundatoribus beato Petro apostolorum principi pia devotione et testamenti pagina collatum est, facere deberemus: inclinati precibus tuis, libenter fieri decrevimus, per quod nimirum apostolicæ sedis privilegium confirmamus, atque statuimus, ut nulli regum, nulli antistitum, nulli comitum, nulli cuiquam alii liceat ipsum monasterium perturbare, vel ea quæ ibi a jam dictis fundatoribus, vel ab aliis fidelibus oblata sunt, vel in futurum offerri contigerit, sub cujuslibet causæ, occasionisve specie, minuere, vel auferre, sive suis usibus applicare, sed sine inquietudine in sustentatione ejusdem monasterii, et usibus abbatum et monachorum sub regula sancti Patris Benedicti ibi Deo militantium volumus ea et præcipimus possideri: ea videlicet conditione, ut nullus successorum nostrorum pontificum in hac sancta sede, cui auctore Deo, servimus, unquam vel usquam quiddam ex eisdem rebus cuiquam beneficiare, commutare, aut sub sensu quolibet concedere per futura tempora patiat, sed censum tantummodo in testamento traditionis a fundatoribus qui ex eodem monasterio hanc sanctam hæredem Romanam fecerunt Ecclesiam etiam delegatum, unam videlicet libram argenti annis singulis successorum nostri accipientes, per paternitatis suffragium eidem monasterio sollicitudine pastorali vigilantanter contra omnes infestantes impendere studeant. Item constituimus, ut obeunte abbate prædicti monasterii, non alius ibi quacunque obreptionis astutia ordinetur, nisi quem consensus monachorum secundum timorem Dei, et institutionem regulæ sancti Benedicti elegerit, et hujus apostolicæ sedis pontifex præviderit ordinandum, aut suggestionem monachorum consenserit ordinatum.

Hoc quoque capitulo præsentis subjungimus, ut locum avaritiæ secludamus, nullum de regibus, nul-

lum de episcopis vel sacerdotibus, vel de quibuscunque fidelibus, per se, suppositamve personam, de ordinatione ejusdem abbatis, vel clericorum, aut presbyterorum, vel de largitione chrismatis, aut consecratione basilicæ, vel de quibuscunque causis ad idem monasterium pertinentibus, audere in quolibet specie exenii loco quidquam accipere, neque eundem abbatem pro ordinatione sua aliquid dare præsumere, ne hac occasione, ea quæ a fidelibus pio loco offeruntur consumantur. Neque episcopus civitatis ipsius parochiæ, nisi ab abbate ipsius monasterii invitatus, ibidem publicas missas agat, neque stationes in eodem cœnobio indicat, ne servorum Dei quies quoquomodo populari conventu perturbari valeat, neque paratas, aut mansionaticos exinde præsumat exigere. Susceptionem autem fidelium et religiosorum virorum atque beneficentiam, quam jubet Apostolus cunctis exhibendam pro possibilitate loci et facultatum, non modo ibidem fieri [non] denegamus, verum etiam suademus: sed et modus in numero congregationis adeo conservetur, ut nec pluralitas penuriam, nec paucitas inhabitantium destitutionem loci inducere valeat. Privilegium quoque a prædecessore nostro piæ memoriæ papa Nicolao eidem monasterio collatum nostra auctoritate confirmamus, excepto duntaxat quod ipse sub nomine ancillarum Dei quæ ibidem pro crebris infestationibus sæculi nunc ordinabiliter manere nequeunt, illud delegavit: nos vero aptioris utilitatis gratia, sub habitu monachorum esse congruenter decernimus. Si quis vero regum, episcoporum, sacerdotum, abbatum, judicum comitum, aut secularium personarum, contra hanc nostræ institutionis paginam venire tentaverit, percussus apostolico anathemate, potestatis honorisve sui dignitate careat, reumque se coram divino judicio cognoscat, et nisi ea quæ a se male acta sunt defleverit, a sacratissimo corpore Domini nostri Jesu Christi alienus fiat, atque æterno examini districtæ ultionis subjaceat. Cunctis autem eidem loco justa servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis recipiant, et apud districtum judicem præmia æternæ pacis inveniant.

Datum per manum Walperti humillimi episcopi sanctæ Portuensis Ecclesiæ iii Kalend. Octobris, anno vi ejusdem Domini Joannis papæ VIII, indict. D xii. Scriptum vero per manum Georgii notarii regionarii et scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ.

CLXII.

AD WIBBODUM EPISCOPUM.

(Anno 878.)

Commendat illius fidem, hortatur ut legatum mittat antequam cum Carolomanno in colloquium veniat, cui eum quoque interesse jubet.

Reverendissimo et sanctissimo WIBBODO venerabili episcopo.

In lectione litterarum vestrarum, et in relatu earum geruli hominis vestri, et vos devotissimos, et ut semper, novi fidissimos; pro quibus vobis gratias

agimus, et Deo auxiliante, retribuemus. Interea A
monentes hortamur ut cœptum perficias, et ante-
quam Carolomannum alloquamur, vestrum legatum
cum litteris mittere satagas, et in colloquio ubi fue-
ris, tua præsentiā esse studeat. Optamus sanctita-
tem tuam in Christo bene valere, maxime in hoc.
Data ut supra.

CLXIII. — CLXIV.

PRIVILEGIUM PRO MONASTERIO SANCTI MARCELLI.

(Anno 878.)

[Apud Perry, *Histoire de Chalon-sur-Saône*, inter
præb., pag. 32.]

JOANNES episcopus, servus servorum Dei, DEODATO
venerabili levitæ et præposito monasterii sancti
Marcelli sito in territorio Cabilonensi, loco Floriaco
et Vallis Magnimontensis, atque Gibriacensis, cum
omnibus ad se subjacentibus et pertinentibus ad
prædictum locum Floriacum aspicientibus, et in Ca-
bilonensi similiter Boscrontensis.

Quia suppliciter petiit cum cuncta congregatione
sancti Marcelli tua devotio, quatenus apostolica
auctoritate benigna compassione eidem loco privi-
legium de cunctis rebus ibi positis, cultis vel in-
cultis aquis, aquarumque decursibus, tam in Ca-
bilonensi quam Belnensi, atque Magnimontensi ut
supra dictum, et Divionensi et Lugdunensi confir-
maremus, propter Deum piis petitionibus vestris in-
clinati, concedimus pro vobis vestrisque successoribus
supra dicto loco novas quoque et decimas eo modo
quo antiqua consuetudo præcedentium constat
episcoporum aut expectatur ab his intra quorum C
parochias sæpe dicti loci habitatores jure proprio
habere videntur quidpiam secundum præcepta re-
gum, singulorumque hominum donationes, quæ ab
aliis legaliter ante donationem, vel post juste con-
cessa videntur, supranominatorum : Sed ut securius
ac quietius in Dei servitio valeant permanere, ab
omni volumus eos fratres ac spirituales cohabita-
tores molestia persistere, nullusque de regibus
comitibusque aliisque regni primoribus cujuslibet
cingulo dignitatis præpollens, audeat vel præsumat
his nostris propter Deum concessis petitionibus
quocumque resultare modo atque ingenio ; quod nos
paternæ compassionis affectu inuimus, filiorum
nostrorum debet assensu firmari et non, quod absit,
superna rebellione in aliquo temerari, et resultari D
proterva transgressione. Concessum a Deodato in-
dictione duodecima et cunctæ congregationi supra-
dicti loci, residente in sede apostolica domno
Joanne, anno sexto. Si quis contra hoc nostrum pri-
vilegium, amodo, nisi intra certum tempus re-
sipuerit, ire tentaverit, anathematis se vinculis ca-
nonice noverit colligandum. † Bene valere † Nonis
Octobris per manum Valperti humillimi episcopi
sanctæ Portuensis Ecclesiæ anno, propitio Deo,
pontificatus domini nostri Joannis summi pontificis et
universalis papæ in sacratissima sede beati Petri
apostoli vi, indictione duodecima.

CLXV.

AD SUPPONEM COMITEM.

(Anno 878.)

*Mandat ut ad montem Cinisem [Cinisium] obviam
sibi veniens, imperatricem Angelbergam, et præ-
sules Mediolanensem et Parmensem idem facere
moneat, ut simul quæ ad utilitatem Ecclesiæ
pertinent tractare valeant.*

Dilectissimo filio SUPPONI glorioso comiti.

Quia nos, in quibus, Deo dispensante, fines sæcu-
lorum devenerunt, pro sanctarum Dei Ecclesiarum
statu variis motibus ducimur, diversisque fluctuum
procellis impellimur, sed tamen non destituimur,
propter eum qui nos confortat Christum Jesum,
servata prædecessorum nostrorum fide proli Franco-
rum, ad Gallias properantes idcirco venimus, ut
B pacis atque unitatis vinculo regum corda connecte-
remus. Sed completum videmus quod in Evangelio
legimus : *Quoniam abundavit iniquitas, refrigescit
charitas multorum (Matth. xxiv)*. Quapropter vestræ
dilectioni fidentissime et probatæ fidei mandamus, ut
nobis cum officio decentiæ vestræ ad montem Cini-
sem *obvii* quantocius veniatis, ut pariter conve-
nientes, quæ ad utilitatem congruunt, Domino per-
mittente, tractare valeamus. Simulque hoc precamini
filectam filiam nostram Angelbergam imperatricem,
atque Anspertum archiepiscopum Mediolanensem,
Wibbodumque Parmensem episcopum, aliosque fi-
deles atque amicos. Data ut supra.

CLXVI.

AD WIBBODUM, PAULUM, ET PAULUM AC LUIDOINUM
EPISCOPOS.

(Anno 878.)

Jubet ut Papiam ad synodum accedant.

Reverendissimis et sanctissimis WIBBODO venera-
bili episcopo Parmensi, et Paulo Placentino, et Paulo
Regiensi, et Liudoino Mutinensi episcopis.

Sanctitatem vestram scire cupimus quoniam octavo
Kalendas Decembris Taurinum venimus, inde, Deo
duce, Papiam veniemus, et ibi synodum pro statu
Dei Ecclesiarum celebrabimus. Quapropter mittimus
apostolicæ auctoritate expresse jubemus ut quarto
Nonas Decembris ibi, omni occasione remota, ad
synodum esse debeatis. Et qui primo hanc epistolam
egerit, alio sub omni festinatione transmittat. Videte
ne aliter faciatis ; quoniam si aliter feceritis, cano-
nico feriemini vigore. Data ut supra.

CLXVII.

AD JOANNEM EPISCOPUM PAPIÆ.

(Anno 878.)

*Ut sibi Taurinum obviam veniat, et epistolas a se
scriptas quibusdam episcopis dirigat, ut ipsi ad
concilium accedant.*

Reverendissimo et sanctissimo JOANNI Papiæ epi-
scopo.

Sanctitati tuæ notum fieri volumus quod nunc
Taurinensi in civitate consistimus. Cæteram diri-
gimus ut, continuo omni occasione postposita, nobis
venire ne differas obviam. Vide ne ab alicujus deci-

piaris instinctu fortasse, quæ minime credimus, pro parte Mediolanensis archiepiscopi, quoniam specialiter noster es et manualis. Et quia de nullius nisi nostra ditione consistis [*deest jubeo vel quid hujusmodi*] ut epistolam quam suffraganeis episcopis Ravennatis Ecclesiæ, Paulo Placentinæ, et item Paulo Regiensi atque Liudoino Mutinensi, cum celeritate mittere procuretis, ut statuto die Papiam veniant quatenus de sanctorum item Dei Ecclesiarum et communi atque universali salute tractare valeamus. *Data ut supra.*

CLXVIII

AD ANSPERTUM ARCHIEPISCOPUM.

(Anno 878.)

Narrat labores pro Ecclesia susceptos: monet ut sibi cum omnibus episcopis suis Papiam occurrat. B

Reverendissimo et sanctissimo confratri ANSPERTO venerabili archiepiscopo Mediolanensi.

Quantum pro totius sanctæ Dei Ecclesiæ statu, et pro cuncto grege Dominico, pro quo omnipotens Deus proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum, et Joannes apostolus exhortans nos ait: *Quoniam ille pro nobis animam suam posuit, et nos debemus pro fratribus animam ponere* (I Joan. III), laborare ac vigilare semper debemus, omnium vestrum luce clarius novit pia fraternitas. Quapropter, quantum ex divina gratia in nobis fuit et est ex quo nos superna miseratio suæ Ecclesiæ præfecit, animæ nostræ nunquam pepercimus, nunquam dura pericula declinavimus; sed die noctuque, æstu et gelu exusti, ne quid captum a bestia aut dilaceratum Domino ostenderemus, marinos fluctus pertulimus pro omnium vestrum liberatione atque salute: in Franciam quoque venientes, et regum filios partim viva voce, partim epistolis atque legatis allocuti sumus omnes, id est utrosque Ludovicos, Carolomanum, et Carolum, acceptoque communi consilio uti Boso gloriosus princeps comes esset itineris nostri, donec, Christo opem ferente, reverteremur ad Urbem. Et quia de statu sanctæ Ecclesiæ sunt quæ communiter tractare debemus, tuæ sanctitati apostolica auctoritate mandamus cum cunctis suffraganeis tuis et coepiscopis nobis Papiam secunda die post festum sancti Andreae occurrere. Et quoniam probata fides omnium prædecessorum tuorum semper fuit erga Romanum pontificem, tua fraternitas omnimodis studeat eorum in omnibus assequi vestigia, quia, quod absit, si aliter fuerit, vigor canonicus super inobedientes remanere non poterit. *Data ut supra.*

CLXIX.

AD SUPPONEM COMITEM.

(Anno 878.)

Miratur eum sibi, ut decebat, non occurrisse; certior reddidit de his quæ cum Ludovico rege egit: monet ut ad se veniat.

Dilecto filio SUPPONI illustri comiti.

Cur, fili charissime, nobis iter tua dilectio clausit, curque ut audistis nos in tuos honores venisse,

A obviam non concurreris, miramur, cum eam in omnibus nostris negotiis curam gessisse semper novimus; et ubi nos prope fuisse audieras, tuis universis postpositis seriis, ad nos festinanter properaveras. Unde cernimus quoniam istud non ex corde, sed pro fidelitate tui senioris taliter feceris, quod ideo parcimus; ecce enim, ut audistis, et nos etiam vobis jam litteris significavimus, pro quibus in Gallie partibus synodum celebravimus. Et Ludovicum gloriosum regem affati fuimus, qui nobis hunc Bosonem principem virum consultissimum, sibi que ex omni parte conjunctum dedit, ut nos salvos sine impedimento maledicti Lamberti in Urbem mitteret, cum quo nos pacifice pro certo venimus. Cæterum monentes mittimus et rogantes hortamur quatenus vestro demore, relictis aliis omnibus curis, omnique occasione remota, ad nos præsentialiter venias, incitans etiam alios, quibus apostolicas litteras mittimus, ut et ipsi similiter faciant. Quoniam, scit Deus, non ob aliud vos alloqui cupimus nisi ut sanctarum Dei Ecclesiarum statum et reipublicæ quietem una vobiscum consideremus; tamen ante alios venire satage, ut quidquid cum aliis fecerimus, tecum familiariter antea terminare queamus. *Data ut supra.*

CLXX.

AD BERENGARIUM COMITEM.

(Anno 878.)

Berengarii charitatem erga Romanam Ecclesiam commendat; significat celebratam in Gallia synodum, sequæ incolumem reversam: monet ut ad se venire festinet.

Dilecto filio BERENGARIO illustri comiti.

Relatu nonnullorum audivimus, maxime hujus Widonis comitis nostri consilarii, ut vestra devotio charitatem quam erga nos nostramque Ecclesiam, vestram videlicet matrem, semper habueras, magis magisque adoleat: in quo gratias agimus et ut proficias hortamur. Ecce enim audistis pro quibus in Gallie partibus synodum celebravimus, et Ludovicum regem gloriosum affati fuimus, qui nobis hunc Bosonem principem virum consultissimum, sibi que ex omni parte conjunctum dedit, ut nos, auxiliante Deo, salvos sine impedimento Lamberti maledicti, et a sancta Dei Ecclesia anathematizati, in urbem Romanam mitteret, cum quo nos pacifice pro certo venimus. Cæterum monentes mittimus, et rogantes hortamur, relictis aliis omnibus curis, ad nos præsentialiter venire satagas. Quoniam, scit Deus, non ob aliud vos alloqui cupimus, nisi ut sanctarum Dei Ecclesiarum statum et quietem reipublicæ cum honore una vobiscum tractemus. *Data ut supra.*

CLXXI.

AD ANSPERTUM ARCHIEPISCOPUM MEDIOLANENSEM.

(Anno 878.)

Increpat eum quod sibi auxilium non tulerit; et jam tertio monet ut sibi Papiam certa die cum suis suffraganeis occurrat.

Reverendissimo et sanctissimo confratri ANSPERTO venerabili archiepiscopo Mediolanensi.

Quantum benigna fraternitas vestra sanctæ sedi

sæ concurrere ac concordare debeat, præd-
 noster beatus Gelasius papa ad episcopos
 adentes vexationem fratrum his verbis com-
 o scribit, dicens : Cur non compassi estis
 ratribus vestris? Cur non adistis imperato-
 ur non posuistis animam pro confratribus,
 præceptum habetis ponere pro grege vobis
 so? Cur non posuistis vos pro domo Israël
 , ut staretis in præliis in diem Domini? Qua-
 tandem discussa negligentia ad pristinum
 ormate certamen, fratribus auxilium concite-
 lum. Hæc et horum similia vestram frater-
 debuerant exempla provocare, et nobis pro
 sanctæ Dei Ecclesiæ statu laborantibus non
 inviti jam, sed etiam sponte concurrere de-
 debuistis. Sed jam nunc post tertiam ad-
 nem nobis cum confratribus vestris et coepi-
 studete Papiam hac quinta feria proxima ad-
 e occurrere, zelum Dei, quem pro vobis
 is patior, atque dolorem audientes, ut quod
 is Deus omnipotens communi vestro consilio
 erit, facere valeamus. Nulla, frater charissime,
 vestro dubietas insideat, in mea fide et in meo
 otio credite; nil contra vestram decentiam
 nonorem vobis aliquatenus opponetur quia,
 non optamus, si hæc parvipendere tentaveritis,
 tam patientiam canonica eritis *...

CLXXII.

AD BERENGARIUM COMITEM.

Narrat labores pro Ecclesia susceptos.

to filio BERENGARIO glorioso comiti, seu om-
 optimatibus Longobardorum regni sanctæ Dei
 iæ fidelibus.

ita et qualia Romana Ecclesia, vestra videli-
 ter, hactenus ab impiissimis Christianis passa
 nostris litteris significantibus, et rumore po-
 rrrante jam audistis, et ut certius sciatis, ite-
 gnificamus. Ecce enim pro quibus et pro om-
 estrum salute animæ nostræ non parcentes,
 ar terram pro prædictis persecutoribus ad vos
 res, ut res expetierat, venire nequivimus, ma-
 iter accepimus; et in Franciam ibimus,
 ites tranquillitatem atque auxilium, ubi no-
 lecessores quæsiere pontifices. Misimus enim
 as regibus, id est Ludovico domni Caroli im-
 ris filio, et Carolomanno et Ludovico, et Ca-
 udovici regis filiis, ut cum suis episcopis ad-
 nirent, et una nobiscum super his tractarent.
 ubus venit Ludovicus rex, et tantis malis
 ens, nisi infirmus esset, nobiscum veniret.
 uia pro infirmitate non potuit, dedit nobis
 losonem principem sibi ex omni parte conjun-
 qui me per inimicos sanctæ Dei Ecclesiæ sal-
 luceret. Ecce enim, auxiliante Deo, Papiam
 is. Quapropter monentes mittimus et apostolica

te deest *animadversione castigandi*, vel aliquid
 iodi.

ilmarum. Ex subscriptionibus synodi Tricassinæ,

PATROL. CXXVI.

A auctoritate hortantes jam tertio mandamus ut præ-
 sentialiter ad nos, charissimi, tanquam ad patrem
 venire debeatis, et ut alii veniant alter alterum inci-
 tet, et has litteras primo legens remittere aliis pro-
 curet : quatenus venientes una nobiscum de statu
 sanctarum Dei Ecclesiarum et quiete reipublicæ et
 nostra vestraque omnium salute synodum celebran-
 tes, tractemus; in quibus, dilectissimi filii, ne ve-
 stra charitas tepeat, neve religiositas inobediat, sed
 compatiatur ut oportet ac doleat; quia scriptum
 est qualiter tepidus sit jure vomendus, et qualiter
 per inobedientiam culpa quæ non fuit, sit, et quali-
 ter qui non compatiatur, decreto pontificali feritur.
 Data *ut supra*.

CLXXIII.

AD LUDOVICUM BALBUM REGEM.

(Anno 878).

*Bosonis comitis, et Agilmari episcopi, a quibus in
 Italiam deductus fuerat, studium erga se ope-
 ramque commendat.*

Dilectissimo filio Ludovico gloriosissimo regi,
 divæ memoriæ Caroli imperatoris filio.

Quanto vos amore diligimus, quantumque charita-
 tis affectum erga vos tenemus, paucis explicare ver-
 bis minime possumus : hoc tamen gloriam excellen-
 tiæ vestræ scire cupimus, quod devotionem ardorem-
 que charitatis, sicut polliciti sumus, erga vos indefi-
 cientem perpetuo retinemus. Interea millenas seren-
 itati vestræ de Bosone dilecto et communi filio ac
 fidele gratias referimus, qui tam prudenter commu-
 nibus obtemperans jussis, parere in omnibus ita
 nobis studuit, ut etiam velut vere Christianæ religio-
 nis cultor, animæ et vitæ suæ non pepercerit, sed
 pro sanctæ Ecclesiæ et communi fidelitate ultro se
 morti tradere non dubitavit, et usque Ticinum, an-
 nuente Deo, securius nos perduxit. Quapropter,
 dilectissime fili, ac porphyretice rex, obsecramus ex-
 cellentiæ vestræ culmen ut, si res exegerit, sicut
 nobis vestra dignata est repromittere sublimitas, ei
 adjutorium ad debellandos hostes nostros virorum
 bellatorum adminiculum præbeat : quoniam di-
 gnum est ut soli omnes adjutorium præbeant qui
 solus pro cunctis desudare non cessat. Præsentem
 itaque hujus latorem epistolæ, Agilmarum b venera-
 bilem episcopum, excellentiæ vestræ plurimum com-
 mendamus, quatenus idem suaque Ecclesia crescat
 augmento perfectionis, qui in omnibus opportunita-
 tibus nostris nulli secundus exstitit, et vobis fidelis-
 simum in cunctis quæ cognoverit verissime compro-
 bavimus. Inter hæc episcopos quos serenitas vestra
 in nostrum jussit venire adjutorium, scias præter
 Agilmarum nullum venisse. Quapropter regalis cen-
 sura culminis vestri sua auctoritate compellat eos
 quantocius hostiliter [*f. synodaliter*] Romam venire,
 ut de cætero discant apostolico culmini et regali
 excellentiæ congruenter præbere obedientiam.

atque ex præcepto Caroli Crassi, anno 885. Arvernorum
 episcopum fuisse intelligimus. SIAW.

CLXXIV.

AD LUDOVICUM REGEM.

(Anno 878.)

Miratur quod filiabus Bosonis, pro quibus alias rogaverat, hæreditatem jure debitam non restituerit; iterumque monet ut ipsam hæreditatem integram eis restituat.

Ludovico regi glorioso gloriosi quoniam regis Ludovici filio.

Jam enim magnitudinem vestram, fili charissime, apostolicis monuimus litteris, hortantes pro filiabus Bosonis dudum comitis et Ingeltrudis conjugis, quibus jure hæreditas deferri omnium legum auctoritate conceditur, proprietates reddere studeretis. Sed, ut cernimus, inauditi remansimus, quod miramur, et mirantes dolemus, cum vestra proles apostolicis censuris semper obediat, et præ omnibus regibus judicium faciat. Ut rex David cecinit: *Honor regis judicium diligit (Psal. xcvi)*. Nonne legistis: *Quoniam justis Dominus justitiam diligit, et æquitatem videt vultus ejus? (Psal. x)*. Cæterum reclamationem filiarum jam dicti Bosonis audivimus, ut ipsas, ipsius matrisque earum proprietates, Ingeltrudis, alias vos teneatis, alias vero vestris quibus ipsa post judicium sibi illatum sine viri consensu dederit, tenere permittatis, quod nefas est, et contra omnium legum prorsus auctoritatem. Quid enim uxor sine viri consensu agere potest? quanto magis ex mæchans, quæ divino gladio, censente domno papa Nicolao prædecessore nostro, interiit (Nicolaus in *epist.* 64. Regino l. II *Chronic.*) et humano pro parte facto stupro puniri debuerat? Nonne Joannes papa Romanus, et Justinianus inclytus imperator legem Romanam facientes, scripserunt ita: *Capitali crimine damnatorum bona non ad lucrum præsidis, sed cognatis punitorum reddi oportet? Et alibi: Omnibus gradibus cognatorum in hæreditate sumenda præferendi sunt filii.* Unde liquido patet, gloriosissime rex, ut nec vos, nec cognati eorum, nisi ipsæ filia quæ sunt legitimæ, illos allodes habere debent; qui vero nati sunt post crimen illarum, spurii sunt, nec hæreditare debent, ut præfatus papa et imperator scripserunt ita: *Spurios satis injuriosos, satisque acerbos, ac nostris temporibus semper indignos esse dijudicamus.* Quapropter, ut rogavimus, iterum iterumque rogamus, et hortantes monemus ut harum reclamationes, harum et gemitus vestra regia dignitas hauriat. Et pro apostolorum principum reverentia, a quibus petiere auxilium, et pro nostro amore integriter ipsas proprietates, quas vos allodes dicitis, reddat, et vestros omni occasione remota reddere faciatis. *Data ut supra.*

CLXXV.

AD HUGONEM.

(Anno 878.)

Monet ut dissensionem inter Abbonem et alios ortam sedet.

HUGONI abbati nobili, spectabili prosapia genito. Quia multum vos diligimus, ideoque congratulor,

A animæ vestræ prospicimus, commonere curamus. [*f. dissensionem*].... quoque, quæ inter Abbonis episcopi parentes, et Rotbertum, atque Roclinum exorta est [*f. ut*]... regali potius [*f. add. clementia*] quam vindicta corrigatur; quoniam malum semel necessitate patratum non debet secundum necessitudinem expiari ad delictum, sed misericordius remitti ad veniam, agat vestra gloriosa nobilitas, ut decet tantæ naturæ decentiam. *Data ut supra.*

CLXXVI.

AD ROMANUM ELECTUM ARCHIEPISCOPUM RAVENNATEM.

(Anno 878.)

Lætatur eum Ravennatem archiepiscopum electum; jubet ne quidquam electionis causa ulli promittat: et epistolam suam Leoni, et Romanis scriptam afferendam curet, eorumque responsum ad se dirigat: res Joannis et Deusdedit ducum restituat.

B ROMANO Levitæ egregio a Ravennatibus fidelibus nostris electo.

Litterarum tuarum, fili charissime, serie recepta et lecta, ubi Joannem Ravennatem archiepiscopum obiisse audivimus, valde doluimus, et ut pro eo oreris cum vestris, hortamur. Vestra videlicet electione unanimiter facta gaudemus, et quia nos visitando misisti, significans sanitatem nostrorum fidelium, tuamque devotionem demonstrans, gratias agimus. Cæterum moventes indicimus ut jam qui, annuente pastore summo, ad tale opus electus es, quo pastor fias, vigiles in eadem ecclesia, labores, nullique majori minorique tam concivibus quamque aliis quibuscunque personis aliquod promissum facias, quoniam Simoniacum est, et hoc nobis nequaquam celabitur; quod si feceris, per apostolos obtestantes, te minime benedicemus. Inter hæc volumus ut istam epistolam Leoni venerabili misso episcopo et apocrisiario, cæteris Romanis transmissam, ipsis præsentialiter per vestrum legatum transmittatis; eundemque revertentem, si potes saltem, aut alium cum illorum epistolis ad nos, dilecte [*f. directis*], remitte, qui nostrum adventum certum jam vobis renuntiare poterit. Igitur etiam cupimus ut pro amore horum nostrorum fidelium nostrorumque consiliariorum, Deusdedit videlicet et Joannis gloriosorum ducum res pro posse et homines salvetis et defendatis, occupatas hactenus integriter reddatis, quatenus cujus utuntur servitio, ei convenit ut fruatur defensionis auxilio. *Data ut supra.*

CLXXVII.

AD RAVENNATES.

(Anno 878.)

Dolet eorum antistitis morte: monet, ut electum ab eis archiepiscopum congruo prosequantur honore; Ecclesiam Ravennatem, et Deusdedit et Joannis ducum bona defendant.

Sacerdotibus et senatui populoque Ravennati fidelibus nostris.

Ravennatis antistitis, vestri videlicet Patris, obitum audientes, valde dolemus; pro quo ut oreris hortamur: solitam vero tantamque fidelitatem ve-

stram erga nos unitate vigere cernentes, imo gaudeamus, et ut omnipotens intercessione apostolorum principum vos Patre desiderato recuperet, vestro pro velle decertabimus. Cæterum monentes hortamur, et expresse jubemus, ut jam quem unanimiter, quomodo scripsistis, elegistis, unanimiter eum electum teneatis, diligatis et vestro de more honoretis: et usquequo, Deo annuente, præsentia pontificii nostri desiderio vestro illuxerit, Ravennatem ecclesiam ab omnibus hostibus defendite, deprædationibus pro posse levate, ne ipsa ecclesia aliquam deprædationem sustineat, quoniam nos hoc inultum nunquam dimitemus, et prædatores prædatorumque receptores legali vigore modis omnibus feriemus. Porro præcipimus ut res mobiles et immobiles seseque moventes Deusdedit et Joannis, gloriosorum ducum nostrorum consiliariorum, salvare, et in illas, quas hactenus invasas habuerunt, nullam invasionem facientes, illorum hominibus defendite: jam quia nostro utuntur servitio, nostra modis omnibus debent perfrui defensione, servatori hujus jussus, gratia corruptoris pro jussu erit nihilominus compositor^a.

CLXXVIII.

AD JUDICES ET DUCES RAVENNATES.

(Anno 878.)

Jubet ut civitatem contra Lambertum viriliter defendant.

Omnibus judicibus et ducibus seu populis Ravenne commorantibus fidelibus nostris.

Industriam seu omnium fidelitatem nosse volumus, quoniam relatu quorundam audivimus, ut Joannes diaconus chartularius deviet, et francos Lamberti contra electionem nostram conducat: unde mittimus apostolicaque auctoritate jubemus ut omnes unanimes unaque fidelitatem stare debeatis et defendere ipsam civitatem, ita ut nullus qui vobiscum non stat, francos ibi conduci Lamberti [f. francos ibi cum duce Lamberto, etc.] intus permittat ingredi, nec ipse Lambertus ibi quoquomodo accessus habeat, nec suus homo ibi intrare possit: ita in his agite, sicut Dei et nostram gratiam habere cupitis, quoniam qui aliter fecerit, et nostram iram habebit, et mille byzanteos palatio nostro componet. Data ut supra.

CLXXIX.

AD THEODORICUM ET ISAAC EPISCOPOS.

(Anno 879.)

Præcipit ut excommunicent eos qui Wiperto comiti filium eripuerant, et regionem illam populabantur.

Reverendissimis et sanctissimis THEODORICO archiepiscopo, et ISAAC episcopo.

Noverit vestra religiositas quia Wipertus comes reclamans pontificio nostro retulit, quod quidam sui homines malefactores suum filium sustulerint et cum eo terram prædaverint. Quapropter dirigimus,

^a Locus corruptus.

ut nostra apostolica auctoritate illos excommunicatis, quo relictis talibus deprædationibus ad patrem et seniores redeant et pacifice vivant. Data ut supra.

CLXXX.

AD HUGONEM COMITEM.

(Anno 879.)

Monet ut quosdam facinorosos puniat.

HUGONI glorioso comiti.

Referente videlicet hoc viro nomine audivimus quod vestri homines, maxime Conterius suos equos tollentes suas mansiones prædassent. Quapropter hortantes monemus ut pro apostolorum reverentia et nostro amore, quam petiit justitiam, illi facere satagatis. Ita agat in hoc vestra nobilitas ut acturam credimus, ut et ipsi malefactores nostri excommunicentur, quia non tale nefas, ut non ulciscatur, demittere nequimus. Data ut supra.

CLXXXI.

AD HUGONEM THEODERICUM ET BERNARDUM COMITES.

(Anno 879.)

Ut amicitie charitatisque fœdus cum Bosone ictum servent.

HUGONI, THEODERICO et BERNARDO, illustrissimis regni Francorum.

Fretus vestra ingenuissima nobilitate, atque obedientia, quam propter Deum nobis condigne debetis, dilectissimum filium nostrum Bosonem, vestrum unanimem fratrem et amicissimum, ut insolubile vinculum charitatis, fœdusque amicitie, quod coram Deo vicissim colligastis, monco, hortor, nulla hominum male loquentium lingua, nullo cujuslibet fraudis ingenio, vel in modico quoquomodo possit avelli: sed Domino auxiliante, dilecti filii nostri Ludovici regis animum erga eum immobilem et tranquillum semper servetis, et omnia sua salva atque pacifica conservate; quoniam pro his ab omnipotente Deo et beato Petro apostolo futuræ vitæ mercedem, et a nobis et ab illo fidelissimas amicitiarum recipietis sine dubio retributiones. Data ut supra.

CLXXXII.

AD VULGARIUM MONACHUM.

(Anno 879.)

Ut Wiperto episcopo obediat, qui eum per dimissoriam acquisivit.

D

VULGARIO monacho.

Denique Trecis positi per nosmetipsos cognovimus qualiter Wipertus episcopus, devotus filius noster, te a proprio episcopo atque abbate per dimissoriam acquisivit, tua potius interveniente petitione. Quapropter convenit tibi ex die illo, et deinceps, tanquam proprio obedire, eumque ut proprium pastorem sequi non prætermittas, quia, quod non optamus, si aliter feceris, vinculum excommunicationis super te rationabiliter extendemus. Data ut supra.

CLXXXIII.

AD CLERUM MEDIOLANENSEM.

(Anno 879.)

Præcipit ut quoties episcopus Ticinensis eos ad synodum vocaverit, accedant.

Omnibus sanctissimis et reverendissimis confratribus et coepiscopis, tam Mediolanensi archiepiscopo cum suis suffraganeis, quam Ravennati nihilominus cum suffraganeis suis.

Scriptum etenim est : *Deus qui glorificatur in consilio sanctorum* (Psal. LXXXVIII); et in evangelio : *Ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, in medio eorum sum* (Matth. XI); et item : *Si frater fratrem adjuverit, ambo consolabuntur* (Prov. XVIII). His auctoritatibus fulti, vestræ omnium sanctitati mandamus, et apostolica auctoritate jubemus, ut quoties vos confrater et coepiscopus noster Joannes Ticinensis, et post eum sui successores, vestrosque vocaverint, pro emergentibus questionibus eximendis, continuo beato Petro apostolo obedientiam exhibentes, simul convenire non differatis : quatenus, Redemptoris nostri gratia discussis animositatibus, vitis purgatis, in tranquillitate pacis Ecclesia constituta, glorificetur Deus per Jesum Christum Dominum nostrum. Sacerdotum Levitarumque judicia, quandocumque necesse fuerit, cum prædicto episcopo, tanquam proprii episcopi discernite, ac diffinite, freti nostra omnimodis apostolica auctoritate, quia onera nostra vobiscum partiendo reliqua tolerabilius sufferre valebimus. Optamus sanctitatem vestram in Christo bene valere. *Data ut supra.*

CLXXXIV.

AD JOANNEM EPISCOPUM TICINENSEM.

(Anno 879.)

Raptores uxoris cujusdam Ragiberti excommunicari jubet.

Reverendissimo et sanctissimo confratri nostro JOANNI venerabili episcopo Ticinensi.

Denique Ragibertus quidam nomine, Judex cognomento, coram nobis veniens questus est super Gotfredum, filium Joannis comitis palatii, et Iserbertum subdiaconem, atque Heribaldum notarium, filium Garibaldi, eo quod legaliter sibi filii sui nuptam Gausildam nomine contra canonum et legum auctoritatem, per vim et per forciam abstulerunt, calcato illo præcepto quo Dominus ait : *Quod Deus conjunxit, homo non separet* (Matth. XIX). Quapropter apostolica adhortatione zelum tui sacerdotii ad hortamen charitas Dei accendat, et quasi tuba exalta vocem tuam, et iniquis iniquitatem suam annuntiare non cesses, ne sanguis eorum de manibus tuis requiratur. Prædictosque transgressores omni Christiana communione privare non differas, donec legaliter emendent quod nequiter perpetrare ausi sunt. Quod si te audire neglexerint, perpetuo eos anathema esse decernimus. *Data ut supra.*

A

CLXXXV.

AD OMNES FIDELES.

(Anno 879.)

Præcipit ne quispiam monasterio sancti Augustini quidquam detrimenti afferat.

Omnibus fidelibus Ecclesiæ.

Sollicitudinem omnium Ecclesiarum nos habere oportet, et singulorum causas æquitatis judicio allevare; quapropter, cum de omnibus agere hæc eadem convenit, præcipimus atque præsentis decreto sancimus ut de abbacia sancti Augustini, quam divæ memoriæ Carolus imperator fidei suo et filio Ecclesiæ nostræ ante jure beneficiario tribuit, nullus de ipsis rebus aliquid injuste auferre præsumat; nec prædicto episcopo, et monachis ipsius loci aliquam in distrahendo illicite inferre molestiam. Quod si quis abhinc agere præsumperit, separetur a communione fidelium Ecclesiæ : quod si pertinaciter perstiterit, et emendare noluerit, judicio sancti Spiritus anathematis vinculo feriat. *Data ut supra.*

CLXXXVI.

AD EPISCOPOS IN REGNO LUDOVICI CONSTITUTOS.

(Anno 879.)

Rescribit de indulgentia eorum qui contra paganos pugnantes occubuerant.

Omnibus reverendissimis et sanctissimis venerabilibus coepiscopis per totum regnum charissimi filii mei Ludovici.

Quia veneranda fraternitas vestra modesta interrogatione sciscitans quæsit utrum hi qui pro defensione sanctæ Dei Ecclesiæ et pro statu Christianæ religionis ac reipublicæ in bello nuper ceciderunt, aut de reliquo pro ea re casuri sunt, indulgentiam possint consequi delictorum, audenter Christi Dei nostri pietate respondemus quoniam illi qui cum pietate catholicæ religionis in belli certamine cadunt, requies eos æternæ vitæ suscipiet, contra paganos atque infideles strenue dimicantes, eo quod Dominus per prophetam dignatus est dicere : *Peccator quacunque hora conversus fuerit, omnium iniquitatum illius non recordabor amplius* (Ezech. 18), et venerabilis ille latro in una confessionis voce de cruce meruit paradisum (Luc. XXVII). Manasses quoque, imperrissimus quondam rex, captus carcerique arctissimo religatus, ibi pœnitentiam agens, cum perfectione indulgentiæ, etiam regni pristini, propter Domini misericordiam, quia immensa est circa genus humanum, adeptus est solium (II Par. XXXIII). Nostra præfatos mediocritate, intercessionem beati Petri apostoli, cujus potestas ligandi atque solvendi est in cælo et in terra, quantum fas est, absolvimus precibusque illos Domino commendamus. Optamus fraternitatem vestram in Christo bene valere. *Data ut supra.*

CLXXXVII.

AD WIFREDUM EPISCOPUM VENCIENSEM,

(Anno 879.)

Episcopum qui cum excommunicatis communit-carat, missarum celebratione prohibet.

WIFREDO venerabili episcopo sanctæ Venciensis Ecclesiæ.

B

C

D

Auctoritate Domini nostri Jesu Christi, et sancti Petri apostolorum principis, nostri que apostolatus, quia cum excommunicatis communicasti, ut litteræ tuæ manifestant, omni te missarum celebratione privamus, donec in nostram cum eisdem hominibus occurras præsentiam : et si, quod non optamus, amplius præsumptor exstiteris, denuntiamus te omni sacerdotio fore nudandum. *Data ut supra.*

CLXXXVIII.

AD ODonem EPISCOPUM BELLOVACENSEM.

(Anno 879.)

Decernit, impuberes, qui alium occiderant, post peractam pœnitentiam ordinari posse.

ODONI venerabili episcopo Bellovacensi.

Relatu didicimus quorundam monachorum sancti Dionysii cœnobii quod quibusdam pueris impuberi adhuc ætate inter se rixantibus, hominum illorum instigatione unus ex illis est interemptus. Quapropter mandamus ut si inculpabiles post peractam pœnitentiam legitimi vigoris secundum canones reperti fuerint, gradatim ad ecclesiasticos ordines eos provehere non differas, servatis in omnibus Patrum regulis et canonum institutis. *Data ut supra.*

CLXXXIX.

AD AIMARUM ET WIDONEM EPISCOPOS.

(Anno 879.)

Ut Rostagni uxorem ad se venire jubeant, illiusque adjutores, nisi resipuerint, communionem privent.

AIMARO et WIDONI reverendissimis episcopis.

Hortamur sanctitatis vestræ fraternitatem, sacerdotalemque zelum vestri vigoris apostolica auctoritate incitamus Bertildi, Rostagni illustris viri conjugii, quæ, spreto Dei timore ac lege tori, fugabunda per vestras parochias incedens, multoties ab episcopis et synodo vocata, surda aure venire distulit, omnem necessitatem imponite veniendi coram nostra præsentia, ut ejus causa legaliter finem accipiat: Illiusque in tam perverso opere adjutoribus aditum atque communionem totius sanctæ Ecclesiæ tandiu intercludite, donec ab omni sequestrent prædictæ Bertildis consortio*. Inter quos Achetium mœchum, eoque consortio private, vestroque zelo percutite. Quæso, moneo, hortor, fratres charissimi, citissime amplectendam exhibete præsentiam; iterum iterumque jubemus, omni postposita vocatione [occasione] ad nos festinanter venite: quatenus, Christo Domino miserante, in hoc et aliis negotiis communi consilio terminum salubriter imponere valeamus, *Data ut supra.*

CXC.

AD WALAM EPISCOPUM METENSEM.

(Anno 879.)

Ne cogatur sponsus uxorem ducere ab alio corruptam.

Reverendissimo et sanctissimo WALENO venerabili episcopo Metensi.

* Hæc verba, *Bertildis consortio*, non habet editio Romana, sed ponit nullo sensu, *juravit spiritali*: tum sequitur et hic; *inter quos*, etc. MANSI.

A Præsentium portitor litterarum, Alpertus nomine, lacrymabiliter coram nobis veniens questus est de sponsatam suam, nomine Walatam, adhuc in parentum domo manentem adulterino concubitu a presbytero quodam prægnantem repertam. Quæ confessa de crimine, libenter ab eo se vult dissociare: sed tua fraternitas pro quadam parentelæ affinitate, coacte eum cogit eandem sumere in conjugium, contra regulas Patrum atque institutionem. Quapropter, si ita est, requisitis super his legum et canonum institutis, quid de talibus præcipiant promulgate absque personarum acceptione. *Data ut supra.*

CXCI.

AD JOANNEM EPISCOPUM TICINENSEM.

(Anno 879.)

B *Ut cum quodam, qui pœnitentiam quinquennio egerat, remissius agat.*

JOANNI venerabili episcopo Ticinensi.

Lator præsentium coram nobis veniens dicit se a prædecessore vestro Liuttefredo venerabili episcopo, quinquennio exacto jam anno, pœnitentiæ fuisse submissum, pro quodam, eo quod interfuit, fure a femina interempto: qua de re vestra fraternitas solerter prospiciat. Et, si ita est ut hic asserit, propter Domini misericordiam, quoniam magna est, cum eodem consultius agat, et prout ordo causæ dictaverit, frenum canonici vigoris remittite. Vel si quidquam, quod non optamus, impossibile perpensum fuerit, id nostro judicio vestra fraternitas studeat lenitate spiritus reservare. *Data ut supra.*

CXCI.

AD AGINULFUM EPISCOPUM GABALITANUM.

(Anno 879.)

Ut præsentium latoribus ablata restituenda curet.

JOANNES AGINULFO venerabili episcopo Gebaldanensi.

Præsentium latores questi sunt ab hac sede plebem suam eisdem sublatam. Quapropter apostolica auctoritate tuæ fraternitati præcipimus ut, inquisita rei veritate, quod justum est unicuique reddere sacerdotali sollicitudine pervestiget, et quæ ipse diffinire non poteris, [referre ad nos] modis omnibus non prætermittas.

CXCI.

AD BISUNTINENSEM ARCHIEPISCOPUM.

(Anno 879.)

D *Significat se Fulcardum ejusque conjugem ab excommunicatione absolvisse.*

THEODORIO venerabili episcopo Bisuntinensi.

Notum sit sanctitati vestræ, quia Fucardum et Berelindam, uxorem ejusdem, ab excommunicationis vinculo absolvimus, donec canonica regula exacte reperiamus judicium. Unde a vobis in communionem

eoꝝ recipi mandamus. Optamus fraternitatem vestram bene valere. Data *ut supra*.

CXCIV.

AD GAIDERIM PRINCIPEM BENEVENTANUM.

(Anno 879.)

Consolatur eum de damnis ab Agarenis illatis, auxilium pollicetur, seque in ejus partes venturum.

Dilecto filio GAIDERI glorioso principi Beneventanorum.

Epistolas sane a vestra dilectione transmissas cum parte gratulationis, fateor, etiam et mœroris accepi; quantoque in eis gaudens exultavi vestram devotionem intimo mentis affectu circa obsequium sanctorum apostolorum Petri, Pauli compertam, tanto nihilominus triste pastoralis sollicitudine tuli, pressuris atque Agarenorum deprædationibus terræ vestræ auditis. Quapropter cum vase electionis compellor dicere et lacrymabiliter exclamare: *Quis infirmatur, et ego non infirmor? quis scandalizatur, et ego non uror? (II Cor. XI.)* Sed inter hæc meminisse debemus illius qui ait: *In mundo præssuram habebitis, sed confidite, quoniam ego vici mundum (Joan. XVI);* et apostolus: *Major est qui in nobis est, quam qui contra nos est (I Joan. IV).* Quocirca, dilectissime fili, hortor, admoneo, apostolica auctoritate suadeo, interim patienter Domini misericordiam deprecando continuis obsecrationibus malorum sufferre gravamina. Quoniam nos, Christo opitulante, ad patriæ vestræ liberationem pro virium facultate tantum præ cæteris mortalibus habebitis adiutorem enixius, quantum attentius compatimur; quod rebus ipsis præsentialiter sub [*f. abundat sub*] redderemus, nisi in itinere penitus hoc tempore equorum pabula defecissent, quibus statim gressus movere in veniendo prohibemur. Sed Redemptoris nostri gratia duce, peracta solemnitate paschali, venire ad vestra partes accelerabimus; et una vobiscum positi, quidquid consilii, quidquid solatii atque adjutorii pro Christiani populi liberatione adinvenire poterimus, libentissime procurabimus. Optamus gloriam culminis vestri in Christo semper bene valere. Data *ut supra*.

CXCIV.

AD AJONEM, EPISCOPUM.

(Anno 879.)

Commendat ejus erga se observantiam; certiores eum de sua incolumitate reddit, tum consolatur de obitu fratris.

Reverentissimo et sanctissimo confratri nostro AJONI venerabili episcopo.

Quod veneranda fraternitas tua pro sanctarum Dei Ecclesiarum sublevatione longe ab Urbe aliquandiu nostram absentiam benigna animi compassione condoluit, viscera mentis suæ repleta Christi charitate patenter ostendit, et debitam, imo mutuam dilectionem sanctis Dei apostolis per nos condigne studuit conservare, a quibus procul dubio meritorum retributionem in finem recipiet. Sospitatem quam in

A nobis vestra sitibunde atque ardentè requirit fraternitas, Domino donante, eam parte corporis aliquatenus habere videmur; sed inter tot fluctus mundi tantasque undarum procellas, quæ salus istius vitæ potest esse saltem ad momentum tranquilla? præsertim morte vestri germani audita, vestris filiorumque charissimorum tam crebris tribulationum angustiis. Sed inter hæc nos convenit toto conamine mentis ad illam patriæ cœlestis vitam corda sustollere, in qua pax semper inest, et vera securitas: quoniam *quandiu sumus in corpore, juxta Apostolum, peregrinamur a Domino, vobis vestræque patriæ secundum officium a Deo nobis collati ministerii, pro virium impossibilitate inhiante cupimus impertiri solatium. Data ut supra.*

CXCVI.

AD DAFERIUM COMITEM.

(Anno 879.)

Consolatur Daferium, eique opem pollicetur.

Dilecto filio illustri nobili viro DAFERIO comiti.

Perfectionem cordis Gaideris principis, consanguinei vestri, vestramque in Deum valde gaudemus, obsecrantes ut qui cœpit in vobis, operetur atque perficiat opus bonum usque in finem. Tribulationibus atque angustiis vestris in tantum compatimur, ut vestros dolores manu cogitationis in nostro corde tangamus; sed confidimus in æterni conditoris misericordia, quia in proximo aderit ejus auxillium, qui per prophetam admonet dicens: *Invoca me in die tribulationis tuæ, eripiam te, et magnificabis me (Psal. XLIX):* nos etenim in tantum paratos habetis in vestrum adjutorium, ut cum opportunum tempus fuerit, pro fratribus animam ponere non recusemus. Equum quem nobilitas vestra petiit, cum vestros fines attigero, dare me vobis libenter denuntio. Data *ut supra*.

CXCVII.

AD ROMANUM ARCHIEPISCOPUM RAVENNATEM.

(Anno 879.)

Præcipit ut Romam ad synodum cum suffraganeis accedat.

D Reverendissimo et sanctissimo confratri nostro ROMANO archiepiscopo sanctæ Ravennatis Ecclesiæ.

Canonicis sanctorum Patrum jubentibus regulis bis per annum concilia episcoporum esse omnimodis celebranda (*Nicæni concilii cap. 5*), nos ob id pro multiplicibus Ecclesiarum Dei utilitatibus et necessitatibus synodum octavo Kalendas Maias, Domino annuente, celebrare cupimus. Ideo jubemus dilectioni vestræ ut, omni mora postposita, vos cum omnibus suffraganeis vestris episcopis prædicto tempore Romam venire studeatis, quatenus eandem synodum nobiscum æqualiter celebretis ac de communi salute consideretis. Data III Nonas Martias,

CXCVIII.

PRIVILEGIUM PRO MONASTERIO PLACENTINO.

(Anno 879.)

[Ex Campi, *dell' Hist. eccl. di Piacenza*, pag. 464.]

JOANNES episcopus, servus servorum Dei, dilectæ filiæ ANGILBERGÆ, imperatrici Augustæ.

Ex largitate nostri Redemptoris semper sunt annuenda ea quæ ad tuitionem rerum ecclesiasticarum et piorum locorum esse noscuntur. Quapropter monasterium Caput Trebiæ, quod Carolomannus rex per præcepti donationem, et perennem firmitatem monasterio tuo quod in honore sanctæ Resurrectionis Placentiæ construxisti, cum omnibus pertinentiis suis pro remedio animæ suæ suorumque prædecessorum condonavit; petis, filia dilectissima, ut super hoc apostolicæ auctoritatis sanctionem firmemus. Ideoque justis petitionibus tuis eotenus apostolica auctoritate effectum annuimus, ut a modo et deinceps supradicti loci, si quis regum vel cujuslibet potestatis homo ratam et stabilem donationem irrumpere, aut alienare, seu quamlibet violentiam temerario ausu præsumpserit inferre, sciat se a nostra communione divelli, et anathematis vinculo innodatum cum Anania, et Sapphira, et Juda traditore portionem nihilominus habiturum. Et si hæc nostra jussa obedienter observaverit, Dei omnipotentis benedictionem, et sanctorum apostolorum Petri et Pauli mereatur accipere plenissima largitate. Cæterum quod ad ecclesiasticæ ordinationis rationem pertinet ac ministerium, id est chrismatis, vel cujuslibet sacerdotalis officii, si episcopus ejus loci aliqua causa ductus, contra jus et rectitudinem quamlibet gravationem et superpositum ibidem inferre præsumpserit, cunctum inde penitus ordinationis jus et potestatem amittat, et liceat ei qui præfuerit monasterio, quemcunque voluerit, ad totius ecclesiæ officii ministerium invitare.

Scriptum per manum Gregorii scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ, in mense Martio, indictione duodecima, iv Kal. Aprilis, per manum Zachariæ episcopi sanctæ Ecclesiæ Anagninæ, et bibliothecarii sanctæ sedis apostolicæ, anno, Deo propitio, pontificatus domini nostri Joannis summi pontificis et universalis papæ VIII septimo in mense Martio, indictione duodecima.

CXCIX.

AD ROMANUM ARCHIEPISCOPUM.

(Anno 879.)

Ut Luponem presbyterum in Sarcennati Ecclesia episcopum ordinet.

Reverendissimo et sanctissimo confratri nostro ROMANO archiepiscopo sanctæ Ravennatis Ecclesiæ.

Relatione quorundam comperimus quod eum quem vobis ordinandum episcopum sanctæ Sarcennati Ecclesiæ. Luponem videlicet venerabilem presbyterium [*f. deest.* mandavimus], postposito nostræ voluntatis et jussionis mandato, consecrare postponatis, sed alium pro eo cupiatis nihilominus ordinare :

4 Uncis inclusa supplevit ex edit. Rom.

A quod sane, si verum est, valde miramur, vos a spon- sione quam nobis polliciti estis, quolibet modo vel occasione velle retrahere. Unde more paterno dilectionem vestram his nostris apostolicis monemus, hortamur atque jubemus, apicibus, ut vestræ pro- missionis memores, præfatum Luponem presbyte- rum, sicut vobis commisimus continuo ac præsen- tialiter jam dictæ Ecclesiæ antistitem ordinatis [nam si aliter feceritis, et tam cito, ipso scilicet vestræ ordinationis ^a] initio vos a nostræ voluntatis decreto subtrahere cognoverimus, canonicis correctionibus, velut inobedientem corripere nullatenus prætermi- temus.

CC.

AD ANSPERTUM ARCHIEPISCOPUM MEDIOLANENSEM.

(Anno 879.)

Ut Romam ad synodum celebrandam eum suffra- ganeis accedat, ubi de imperatoris electione age- tur; jubet ne quemquam regem excipiat, ante- quam ipse imperatorem elegerit: nisi paruerit, eum excommunicat.

Reverendissimo et sanctissimo ANSPERTO archie- piscopo sanctæ Mediolanensis Ecclesiæ.

Quantæ necessitatis assidue sustinuerimus incom- moda, quantæque perturbationis nunc usque passi sumus et quotidie, patiamur adversa, fraternitatem vestram nosse luce clarius non ignoramus: pro qui- bus nimirum malis sedis apostolicæ ab inimicis ne- quiter illatis, per procellas et in periculosa maris iti- nera ire et defensionis auxilium nos quæsisse mecum pariter scitis. Sed quia humanum præsentialiter sub- sidium non reperimus, divinum ut potius quæramus communique voto ut a Domino flagitemus, frater mi, necesse est. Propter quod fraternum sanctitatis vestræ collegium his nostris apostolicis litteris more præcessorum nostrorum vocamus, et in consortium nostræ sollicitudinis apostolica duntaxat auctoritate asciscimus; et quasi membrum capiti suo adhærens ad Kalendas Maias hujus duodecimæ indictionis ad synodam, auxiliante Domino, nobiscum celebraturos cum omnibus; suffraganeis vestris episcopis Romam venire jubemus, ut superba gratia freti, ea quæ ne- cessario sunt amputanda ecclesiastico reseceamus mu- crone; et quæ utiliter sunt statuenda communi, Deo propitio, statuimus decreto; ne per vestram ab- stentiam atque desidiam regnum hoc amplius in per- turbatione persistat et fiat scandalum pejus priore. Et quia Carolomannus, corporis, sicut audivimus, incommoditate gravatus, regnum retinere jam ne- quit, ut de novi [*f. deest* electione] regis omnes pari- ter consideremus, vos prædicto adesse tempore valde oportet: et ideo antea nullum absque nostro con- sensu regem debetis recipere. Nam ipse qui a nobis est ordinandus in imperium, a nobis primum atque potissimum debet esse vocatus atque electus, quoniam et nos una cum vestra fraternitate cupimus pertra- ctare et de hoc et quo tenore vel ordine communes causas et utilitates Ecclesiarum Dei nobis commissarum ordinemus et jure canocico statuamus: quate-

nus tantorum malorum onera quæ sustinemus procul abjicere, et leve jugum Christi lætis, ut condecet, possimus cervicibus ferre. Quapropter nullam in veniendo excusationem habeatis, sed alacri mente occurrere et ad jam dictam synodum venire procuretis, quam sane et canonica sanctorum Patrum regula bis in anno fieri jubet, et instantis temporis necessitas magna compellit. Nos enim paterno vos affectu diligentes pro communi utilitate vocamus, quamvis jam tertio jampridem dilectio vestra vocata ad synodum venire contempserit. Pro quo dignam debueratis correctionis sustinere censuram, cum a sede apostolica vobis semper fuisset collatum præsidium, et vos nullum in quibus oportebat studeretis præbere solatium : nunc autem, si ad eandem synodum venire contempseritis, scilicet canonice a nobis in vos velut inobedientes promulgari sententiam.

CCI.

AD ATHANASII EPISCOPUM NEAPOLITANUM.
(Anno 879.)

Commendat ejus erga se observantiam; de suo incolumi reditu certiore ipsum facit; hortatur ad perseverantiam, donec simul conveniat.

Reverendissimo et sanctissimo ATHANASIO episcopo Neapolitano.

Quia non solum tuis præcipue actibus, quibus devotionem sanctitatis tuæ circa nos fidelissimam ostendisti existere, verum etiam nobis longe pro Ecclesiæ statu manentibus quomodo eam illibatam in omnibus conservaveris, fidelium nostrorum relatione didicimus. Quamobrem dignas tuæ dilectioni referimus grates, innotescentes sane nostri præsulatus reversionem juxta desiderium tuum esse, Deo favente, prosperam atque incolumem. Ideo more apostolicæ paternitatis almitatem tuam monemus, cum Apostolo dicentes : *Confortare in Domino, et in potentia virtutis ejus quoniam fidelis est Deus, qui non deseret sperantes in se tentari supra quam possunt, sed faciet cum tentatione proventum, ut possitis sustinere (Ephes. vi; I Cor. x)*, Tua igitur reverentia in his instantis adversitatis casibus aliquatenus non frangatur; quin potius in Deo confidens roborata consistat, donec, Christo adjuvante, nos vobiscum speciali præsentia juncti simul loquamur. Quia tunc, Deo permittente, cuncta quæ necessario statuenda sunt communi eloquio atque consensu pertractata provenire credimus in salutem. Tamen nostræ voluntatis affectum per Petrum venerabilem diaconum tuum communemque fidelem tuæ dilectioni innotescendum mandavimus, quoniam te quasi proprium filium diligentes in omnibus nostris volumus habere consortem. Data *ut supra*.

CCII.

AD EUMDEM.
(Anno 879.)

Ejusdem argumenti ac præcedens.

Reverendissimo et sanctissimo ATHANASIO episcopo sanctæ Neapolitanæ Ecclesiæ.

Multas gratiarum actiones atque salutes almitatis vestræ bis nostris apostolicis referimus litteris, quia

A nobis pro communi utilitate longe consistentibus, quasi præsentibus sinceritatem devotionis et fidei vestræ circa sanctam Romanam Ecclesiam matrem vestram, nostrumque pontificium, atque circa fideles nostros promptam in omnibus ostendere procuratis. Quamobrem nulla inimicorum versutia vel calliditas vos a bono mentis proposito in aliqua sinistra cogitationis aut voluntatis partem inclinet; sed sicut cœpistis, perficere omnimodo satagite, quia et meritum et condigna retributio vobis, Christo favente, provenit. Nam licet inimicorum nos præpediente fraudulenta nequitia, non omnia quæ volebamus ex toto potuissemus perficere, nunc tamen, annuente Domino, quod ad honorem sanctæ Dei Ecclesiæ et istius terræ salutem vestramque defensionem pertinent, jam cœptum habemus, credimus nos incunctanter acturos. Proinde hortamur nihilominus et monemus dilectionem vestram ut sicut hactenus, ita deinceps viriliter ac firmiter consistatis, donec speciali præsentia adjuncti simul loquamur, et pro communi salute pariter laborantes totis conatibus desudemus. Quoniam velut charissimum te filium retinere cupientes, benigne amplectimur, et tecum in omnibus congratulari feliciter cupimus, quia, ut dictum est, pro certo scias te dignam nobis compensationem esse procul dubio recepturum. Hunc vero diaconum tuum, qui pro tuo amore in nostro seruitio tanto tempore fideliter mansit, sanctitati vestræ in omnibus commendamus, ut dignum a vobis recompensationis honorem percipiat. Data *ut supra*.

CCIII.

AD EUMDEM.
(Anno 879.)

Ut sibi indicet locum ubi simul possint de communis patriæ salute colloqui.

Reverentissimo et sanctissimo dilectoque confratri, et consiliario nostro ATHANASIO episcopo sanctæ Neapolitanæ Ecclesiæ.

Scientes vos procul dubio fideles in omnibus atque devotos esse sanctæ sedi apostolicæ nostræque paternitati, totis præcordiis nostris fraternitatem vestram oppido diligimus et amamus : quamobrem pro multiplicibus instantis temporis necessitatibus atque communibus utilitatibus vobis cum speciali præsentia loqui cupimus, quatenus vestro consilio communique tractatu ea quæ necessario sunt consideranda perspicaciterque tractanda salubriter, Domino annuente, ordinare statuereque possimus. Quoniam nostræ ac vestræ terræ salutem, totius videlicet populi pretioso Christi cruore redempti, pastoralis duntaxat more desideramus perficere, et idcirco, ut pertinax inimicorum comprimatur audacia, vobiscum pariter cupimus convenire. Quapropter volumus ut locum etiam nostræ colloquutioni, quem aptum esse cognoscetis, nostro præsulatui vestris sub celeritate significetis apicibus. Quia nos, Deo propitio, illuc sine mora properare et una vobiscum alacriter loqui non prætermitemus. Data *ut supra*.

CCIV.

AD CAROLUM REGEM.

(Anno 879.)

Hortatur ut legatos mittat, et in auxilium Ecclesiæ Romanæ veniat.

CAROLO regi.

Regalis excellentiæ vestræ litteras recipientes atque relegentes, ut in eo quod antea nostro præsulatui direxistis, vestro videlicet amore dilectioneque maneremus, non solum, ut jam olim retulimus, verum etiam magis ac magis nostræ voluntatis affectum ad vestræ exultationis cumulum ampliare magnopere cupimus, atque in omnibus ceu charissimum filium vos retinere procul dubio satagemus. Tantum ut quo celerius, sicut mandastis, vestros idoneos legatos ad nos dirigere potestis, aliquatenus non prætermittatis; cum quibus sane et exaltationem sanctæ sedis apostolicæ, et istius terræ salutem, vestrumque honorem profligare [*f. investigare*] considerareque firmissime valemus. Et ideo vestræ magnitudinis gloriam exhortamur ut præcingentes quasi vir lumbos tuos, et potentiæ Dei brachio adversus inimicos potentissime roborati, jam ipsi venire non dubitetis; quoniam si tantæ calamitatis pressuram, quam sancta Romana mater vestra Ecclesia et ipsius terra quotidie ab inimicis patitur, cognovissetis, nobiscum utique pariter doleretis. Quapropter, fili charissime, antequam inimicorum insidiæ plus accrescentes prævaleant, nostram devotionem atque consilium pio intuitu attendere nullo modo desinatis, sed more parentum vestrorum ea quæ necessaria sunt nobis, instantissime peragatis, quia nostri apostolatus ulnis extentis alacriter amplecti regalem præsentiam vestram desideramus. Tertio Nonas Aprilis, indict. XII.

CCV.

AD WIBERTUM EPISCOPUM.

(Anno 879.)

Arguit eum quod his vocatus ad se venire neglexerit; præcipit ut veniat objectis responsurus.

Reverendissimo et sanctissimo WIBERTO venerabili episcopo.

Jam enim sanctitati tuæ bis misimus ut ad nos venires, sed ignoramus qua temeritate non obedias; iterumque mittimus ut, omnibus tuis posthabitis seriis, ad nos præsentialiter acceleres, quoniam multi supra te reclamant, maxime hic senex qui ob hoc jam Romam venit pro suo monasterio. Cæterum sapias, si venire distuleris, te excommunicandum, si perseveraris in tua [*f. deest obstinatione*] etiam a communione alienandum. Data *ut supra*.

CCVI.

AD BERENGARIUM COMITEM.

(Anno 879.)

Declarat suam in eum benevolentiam, commendat ejus erga Romanam Ecclesiam observantiam; rogat ut Stephanum episcopum in tuendis Ecclesiæ suæ juribus adjuvet.

Dilecto filio BERENGARIO glorioso comiti.

* Comiti Capuano, ut ex epistola 209 constat. Ejus meminit Leo in Chronico Cassinensi, lib. 1, cap. 45.

A Quia præcessores nostros, sacros videlicet pontifices, imitantes, qui gloriosos progenitores vestros dignis semper honoribus glorificaverunt, vos quasi dilectum et spiritalem filium paterno cupimus affectu diligere et gloriosum in omnibus retinere. Nam sicut per Demeum eximium ducem et fidelem nostrum nobis intimando mandastis, quod erga sanctam sedem apostolicam et nostram paternitatem vos in omnibus devoti et obedientes esse deberetis, omnemque nostram voluntatem quasi filius charissimus adimpleretis, multum fuimus gavisus: sed quia iterum per Petrum venerabilem episcopum et Joannem insignem ducem vobis mandavimus, ut adjutores fuissetis Stephano venerabili episcopo, quem nos in Comiaclo præordinavimus, quatenus vestro auxilio adjutus Ecclesiæ suæ jura et possessiones atque ipsius curam ducatus retineret securus, et vestro minime audivimus adjutum esse auxilio, valde miramur. Quapropter rogamus nobilitatem tuam ut tale jam dicto episcopo nostro adjutorium faciatis, per quod suam Ecclesiam et ministerium sibi commissum securiter retinere atque disponere valeat. Et si forte, quod non credimus, vestra est circa nos voluntas mutata, ut audire nos de hoc non cupiatis petimus ut pro amore Dei et nostro omnes vestros homines prohibeatis aliquam ibi nostris contrarietatem facere, ut absque illorum impedimento nobis illos liceat secundum nostram possibilitatem castigare, veluti rebelles et inobedientes nostræ apostolicæ jussioni ne censum, quem his annis transactis duobus exinde perdidimus, et istius anni perdamus. Data *ut supra*.

CCVII.

AD PANDENULFUM COMITEM.

(Anno 879.)

Rogat ut legatis imperatori; per ejus regionem transituris auxilium præstet; condolet de paganorum in eum incursione: excusat se, cur ad eum non eat: hortatur ut sit animo forti, promittitque subsidium.

Dilecto viro PANDENULFO glorioso comiti *.

Multiplices nobilitati vestræ his nostris præsulatus apicibus gratias agimus, qui vestram devotionem atque dilectionem, quam nostræ voluntatis præceptis parendo alacriter ostendistis, in omnibus sinceram et obedientem fore incunctanter agnoscimus, cum præsentem hunc Græcum imperialis bajuli hominem nostris direxistis obtutibus præsentandum incolumem. Sed quia imperiales missi, ceu in ipsius bajuli reperimus litteris, per vos transituri sunt, quatenus ad nostram apostolicam præsentiam veniant, petimus nobilitatem vestram ut pro nostro amore et ipsos vestros auxilio munitos prospero, annuente Domino, nobis itinere dirigatis. Quod autem multiplici paganorum incursione vos gravatos asseritis condolemus, maxime quia vestri concives circunquaque positi cum eisdem perditionis filiis fœdus

inire procurant : quamobrem nostram his vestris in partibus necessario præsentiam præstolamini adfuturam. Nos vero, sicut jam pridem mandavimus, pro communi duntaxat utilitate atque salute omni annixu venire magnopere cupimus, quamvis et de assidua corporis incommoditate et de peracto jam Franciæ itinere adhuc maneamus defessi. Nunc igitur ante prædictorum imperialium missorum adventum illuc properare nequimus ; cum vero eorum legationem nobis delatam congruis, Deo propitio, responsionibus utentes audierimus, tunc quid utilius agendum sit pro viribus agere omnino curabimus. Vos tamen in Domino confidentes animo estote constanti, qui non deserit confidentes in se, ut inter cæteros vestros proximos atque vicinos efficaciores ac potiores in omnibus appareatis, quoniam nostro apostolico vos præsidio, prout opportunum fuerit, quasi charissimos filios adjuvabimus. *Data ut supra.*

CCVIII.

AD ARCHIEPISCOPOS, EORUMQUE SUFFRAGANEOS.

(Anno 879.)

Ne Biebertinum ante causæ discussionem excommunicent.

Reverendissimis et sanctissimis confratribus nostris, AURELIANO et OTTERAMNO, necnon et THEODORICO, et universis coepiscopis vestris.

Omnium vestrum sanctitati notum esse volumus venisse Biebertinum, deferentem imperatoris præceptum et commutationis chartulam de rebus quas charius cum Amulo archiepiscopo dudum celebraverunt. Insuper nostro apostolatui intimavit ut cum sine ratione discussa excommunicare vultis. Quapropter apostolica auctoritate jubemus ut nemo vestrum eum excommunicet, antequam ad legis examen proveniat. Scitote, quemadmodum in centesimo capitulo Africani concilii legitur, similiter in secundo novellarum Justiniani libro, ut nemo episcopus aut presbyter aliquem excommunicet antequam causa probetur. Qui excommunicatus majorem sacerdotem adeat, et illæ qui injuste excommunicavit, ab ipso juste patiatur. Et nemo vestrum, aut quilibet laicorum præfati, res ante legis sanctionem invadere audeat. Nam, quod non credimus, si quis contra hanc nostram apostolicam auctoritatem ire tentaverit, sciat se anathematis vinculo innodatum. *Data ut supra.*

CCIX.

AD BOSONEM COMITEM.

(Anno 879.)

De incolumi ejus prosperitate gratulatur : se tum eum, tum Angelbergam imperatricem charos habere ostendit ; rogat ut Adelberto et illius conjugii Rotildæ bona quæ in provincia possederant, retinere permittat.

Dilecto filio BOSONI glorioso principi.

Quia litteris nobilitatis vestræ relectis, vos incolumes cum optata prosperitate vigere didicimus, plurimum sumus læti effecti ; nam vestræ dilectionis amore apostolica semper cupimus benignitate manere

A devoti, et ea quæ vobis utilia vel proficua esse videntur, alacri duntaxat mente perficere, nec pro aliquo homine vestram nobis dilectam amicitiam relinquamus, sed pio potius intuitu in omnibus conservare illæsam. De parte autem spiritualis filiæ nostræ Angelbergæ imperatricis, charissimæ matris vestræ, pro certo citote quoniam paterno eam affectu semper dileximus, et quandiu, auxiliante Domino, vixerimus, diligere nostroque apostolico subsidio adjuvare tuerique magnopere desideramus, necnon et quasi charissimam et spiritalem filiam gloriosius retinere. Porro de vestræ voluntatis actione, quam dicitis exhibere, nos sine dubio in vestra amicitia constantes habebitis. De parte quoque Adelberti gloriosi marchionis, seu Rutildæ comitissæ conjugis ejus, cognoscat nobilitas vestra quod vobis in omnibus fideles et devotos amicos eos esse cognoscimus ; ideo rogamus ut eorum comitata in provincia posita, sicut jam tempore longo tenuerunt, ita deinceps pro nostro amore securiter habeant. Optamus gloriam vestram nunc et semper in Christo manere perpetuam. *Data ut supra.*

CCX.

AD LIUDTEFRIDUM COMITEM, EJUSDEM CONJUGEM.

(Anno 879.)

Excommunicat eos, quia monialem monasterio rapuerant.

LIUDTEFRIDO comiti et conjugi suæ.

Quia contra divina et legum præcepta temerarie agere non erubuistis, ita ut, calcato Dei timore, Garelandam sacro velamine tectam, et in monasterio Angelbergæ dilectæ filiæ nostræ imperatricis Augustæ sub professione regulari diutissime conversatam, quod Placentiæ situm est, abstrahere fraudulentissima suasionem ausi fueritis ; tandiu te tuamque conjugem auctoritate sancti Spiritus Domini nostri a corpore et sanguine Domini nostri Jesu Christi separamus, et a consortio Christianitatis, donec prædictam feminam Garelandam, loco unde degastis, restituatis. Quod si hoc neglexeritis, anathematis vos vinculis innodamus. *Data ut supra.*

CCXI.

AD GREGORIUM PRIMICERIUM.

(Anno 879.)

Commendat ejus studium erga Ecclesiam et imperatores ; significat se ad Constantinopolitanæ Ecclesiæ perturbationes sedandas paratum esse : ostendit imperatoris legatos honorifice se excepturum, quos etiam a comite Capuano recipi et ad se mitti jam antea mandarat.

Dilecto viro GREGORIO glorioso primicerio, et imperiali bajulo.

Litteris tuis, quas nobis per Stephanum candidatum fidelem tuum direxisti, relectis, devotionis tuæ sinceritatem et fidem, quam circa Ecclesiam Dei et gloriosissimos imperatores habes Augustos, enucleatius agnoscentes, plurimum collaudamus. Et ideo sacris orationibus nostris, sicut supplici voto postulasti, Domino commendare ut et a visibilibus et invisibilibus securus, ac victor existas, omnino

studemus. Et quia magno imperatori tuo Ecclesiam Dei pacificari volenti, nos ut favere debeamus hortaris, id juxta nostri officii magisterium prompta duntaxat agere voluntate divinitus adjuti curamus; quoniam, dicente Apostolo, Ecclesiarum Dei omnium nobis sollicitudo incumbit. Quapropter more prædecessorum nostrorum pontificum, Constantinopolitanam Ecclesiam multiplicibus scandalis nunc perturbatam, prout justum est atque possibile, sedare volumus, et pacem perpetuam stabilire. Præterea legati imperiales, quos ad nostra apostolica fastigia dicis esse directos, si venerint, competentem a nobis recipientur honore, et Augustalem per eos nobis delatam legationem clementer recipiemus; atque ipsius legationis textum et ordinem cognoscentes, una cum sedis apostolicæ nobis commissæ assensu, quantum fas est, pro Ecclesiæ Dei pace imperiali voluntati favere omnino studebimus. Pro quibus etiam missis Pandenulfo Capuano comiti scripsimus ut eos venientes recipiat, et pro nostro amore prospero nobis itinere, Domino annuente, dirigere studeat. Nunc ergo iidem missi præsentialiter Romam venire procurent, quia nos aliis causis impediti, istas in partes modo, sicut dispositum habuimus, properare non possumus. Data *ut supra*.

CCXII.

(Anno 879.)

Excommunicatio Ansperti quia ad synodum vocatus venire contempserat.

Anspertum Mediolanensem archiepiscopum, quem Papiæ existentes et postmodum ad synodum Romæ pro multis Ecclesiarum Dei necessitatibus collectam vocavimus, nec per se occurrere nec excusationem suam secundum sacros canones in tractoria scripta nobis et sancto concilio, causa temeritatis et inobedientiæ, dirigere nolentem, virtute sancti Spiritus et principum apostolorum Petri ac Pauli, nostraque auctoritate, cum consensu sanctæ synodi, corpore et sanguine Domini nostri Jesu Christi privamus, quousque suam nobis præsentiam exhibere procuret. Data *ut supra*.

CCXIII.

AD THEODOSIUM PATRIARCHAM HIEROSOLYMITANUM.

(Anno 879.)

Excusat tardum legatorum ejus reditum, per quos quedam munera ad eum mittit, rogans ut pro se assidue Deum deprecetur.

Reverendissimo et sanctissimo confratri nostro THEODOSIO patriarchæ sanctæ Hierosolymitanæ Ecclesiæ.

Notum esse volumus sanctitati vestræ quia præsentibus monachi vestri, Theodosius videlicet, David et Saba, venientes Romam ad limina sanctorum apostolorum Petri et Pauli, demorati sunt ibi eo quod nos pro nostræ Ecclesiæ causis et utilitatibus Franciam perrexeramus. At ubi, Deo volente, reversi sumus incolumes, eis ad vestram paternitatem revertendi licentiam dedimus, per quos nimirum, causa charitatis, aliquam licet modicam beati Petri

apostoli benedictionem fraternitati vestræ mandavimus. Quam petimus ut pro Dei et ipsius apostolorum principis amore nostraque dilectione benigne recipiatis, quoniam nimia paganorum oppressione gravati, plura, ut volebamus, dirigere non potuimus. Rogamus præterea sanctam vestram in Domino charitatem ut in sanctis orationibus vestris nostri semper memores existentes, pro nobis preces Jesu Christo Domino nostro quotidie fundere alacri animo dignemini, carissime frater. Data VI Nonas Maii.

CCXIV.

AD CAROLOMANNUM REGEM.

(Anno 879.)

Ut in Vercellensi Ecclesia Gospertus Diaconus constitutur episcopus.

Dilecto et spiritali filio CAROLOMANNO glorioso regi. Multorum relatione didicimus quod Ecclesia Vercellensis nunc valde turbata et quotidianis commota scandalis consistat, dum in duas partes populus pro episcopi electione divisus, alii unum, alii vero alterum eligere habereque contendunt et cupiant, electumque enormiter defendere uterque procuret. Sed quia juxta nostri ministerii apostolicum officium et sollicitudinem omnium Ecclesiarum Dei, nobis in ipso apostolorum principe commissam, juxta canonicam etiam sanctorum Patrum regulam dicentem: Si divisio clericorum vel populi extiterit, et de futuri electione pontificis contentio fuerit oborta, nullum ex his duobus in throno episcopali esse aliquatenus consecrandum, sed alterius electionem fieri debere sacerdotis Ecclesiæ proprio destitutæ rectore, et ob id perturbatæ, jura pacis ferentes subvenire debemus. Regiam excellentiam vestram rogamus ut pro amore Dei et S. Petri, ac nostræ paternitatis dilectione, ipsum Vercellensem episcopatum huic nobilissimo viro, Gosperto videlicet venerabili diacono, vobis bene cognito communique fideli nostro ac vestro, quem pro ecclesiasticis utilitatibus in servitium vestrum direximus, placido de præsentia modo tribuatis. Quoniam vere cognoscimus hunc in omnibus tam civilibus quam etiam ecclesiasticis causis strenuum atque utilissimum fore, nobisque non mediocriter fidelissimum. Quapropter ad vestræ præsentis et futuræ gloriæ augmentum hoc vos nobis concedere petimus, hanc primam nostri pontificii justam petitionem vestra regalis alacriter perficiat magnitudo; ut et nos vestram libenti possimus animo perficere voluntatem charissime fili, quoniam sic veræ dilectionis unanimitate pioque amoris affectu videbimur manere conjuncti, si nos ea quæ cupitis apostolica duntaxat perfecimus auctoritate, et vos item vestro regali jure nostri desiderii preces audire cum judicunditate procul dubio studueritis. Talem namque progenitores vestros, invictissimos imperatores Augustos, circa decessores nostros, sanctos videlicet Romanæ sedis antistites, habuisse dilectionem recolimus, ut quidquid ab alterutra parte petebatur, omni postposita occasione mox efficaciter compleretur. Ita vero et nostra nunc pontificalis a

Deo conservata majestas et vestra regia magnitudo sibimet debent placide favere vicissim. Data ut supra.

CCXV.

AD CAROLUM REGEM.

(Anno 879.)

Hortatur ut quamprimum contra infideles et Ecclesie oppressores auxilio veniat.

Dilecto ac spiritali filio CAROLO glorioso regi.

Miramur quia vos sæpius exhortantes ut ad exaltationem sanctæ Dei Ecclesiæ vestrum que honorem et totius terræ nostræ defensionem venire vocavimus, et hactenus distulisti. Credere namque nobis potestis quod nimia undique tam paganorum quam malorum Christianorum persecutione gravati, undique concussi, talia quæ jam a longo tempore patimur sufferre nequimus: et ideo iterum admonemus ut toto conamine, sicut vobis mandavimus, procul dubio attendatis. Nam pro certo scire debetis quoniam pro nullius hominis lucro, vel blandimento, sive terrore, a vestro nos consortio et vestræ amicitiae fœdere separabimus; idcirco tantum viriliter agere ea quæ nobis ac vobis proficua sunt, nullatenus dubitetis. Sed præstolando vestrum adventum, diuque tardantem putavimus, ne forte Carolomanni gloriosi regis, germani vestri prædicti, aliquo impedimento jam venire nequissetis: unde illi nostram apostolicam direximus epistolam, admonentes quia si hoc regnum amplius taliter occupatum ac inordinatum et sine defensione tenuerit, animæ suæ detrimentum omnimodis fiet; nullumque vobis pro Ecclesiæ Dei defensione venientibus impedimentum aliquot facere præsumat. Quapropter quod agendum est vestra regalis excellentia agere nullo modo desinat; nam si per vos sancta Romana Ecclesia fuerit exaltata atque defensa, vester honor et gloria hic, et in futuro sine dubio coram Domino multiplicata manebit. Data ut supra.

CCXVI.

AD WIBBODUM EPISCOPUM.

(Anno 879.)

Ut una cum legatis quos ad Carolomannum mittit, eat, vel aliquem vice sua mittat; arguit, quod bona Angelbergæ diripi non prohibuerit: hortatur ut ea recuperanda curet.

WIBBODO episcopo.

Quoniam præ omnibus qui in his videntur consistere partibus, Deo dilectis sacerdotibus, te utpote charissimum filium et fratrem unanimem specialius diligimus, et pro tanta tuæ sinceritatis devotione quam circa nos et sedem apostolicam habere dignosceris, toto mentis affectu amplectimur, et idcirco reverentiam tuam pie nobis amore conjunctam cupimus apostolica semper benignitate fovere, auctoritate fulcire. Nunc igitur dilectioni tuæ notum esse volumus quia pro tot et tantis calamitatibus, quas, sicut ipse bene cognoscis, assidue patimur, hos præsentis missos nostros direximus, per te quasi per quoddam ostium intraturos: spiritali filio nostro

A Carolomanno glorioso regi, cum quibus sane, aut ipse in servitium sancti Petri alacri mente ire, omnemque nostræ voluntatis causam et necessitatem apud eundem regem perficere studeatis, aut fidelissimum et idoneum a latere tuo virum dirigas qui vicem tuam in omnibus sagaciter possit explere. Nam tuo consilio et adjutorio... eosdem legatos nostros munias hortamur, quatenus sedis apostolicæ legationem, prout dignum est, et instantis temporis necessitas exigit, Deo propicio, perficere possint. Est quia eos sine tarditate ire ac reverti præcipimus, ne ultra tres dies illos penes te retinere procures; sed habito mox consilio quatenus salvi et securi ad jam dictum regem proficiscantur, aut nullatenus demorentur. Quod si fortasse ad Carolomannum pro ejus corporea infirmitate ire non posse contigerit, ad Carolum regem ipsius germanum eos quocumque modo proficisci facito. Præterea, veridico multorum relatu longe lateque resonante didicimus quod res et possessiones dilectæ ac spiritalis filiæ nostræ et sancti Petri commendatæ Angelbergæ imperatricis sint a quibusdam malefactoribus omnimodis deprædatæ, non solum quæ foris exstiterent in agris et villis, sed etiam quæ intus per venerabilia et non violanda loca sanctorum monasteriorum repositæ fuerant: pro quo scilicet tam immani scelere nefandoque piaculo sanctimoniam tuam merito redarguimus. Quoniam sacerdotii tui officium est male agentes auctoritate divina corrigere, verbis que salubribus cohibere, ne tacendo tales, proh dolor! imitari potius quam prohibere videaris. Est enim ex hoc pessima fama universum discurrens per orbem, quod dominam quondam et imperatricem vestram, cui vestram fidem per jusjurandum dedistis, male tractatis, cui pristinum honorem dignamque reverentiam semper exhibere debueratis. Nunc itaque pro amore sancti Petri, sub cujus speciali defensione consistit, eam adjuvare non prætermittas, quousque sua omnia quæ injuste perdidit, [f. deest recuperare] possit. Data ut supra.

CCXVII.

AD MICHAEM REGEM BULGARORUM.

(Anno 879.)

Hortatur ut ad obedientiam Romanæ Ecclesiæ, a quo seductus recesserat, cum sua gente revertatur.

Dilecto filio MICHAELI regi Bulgarorum.

D Quia vos omnipotens Deus dono gratuitæ misericordiæ suæ gentemque vestram ad cognitionem sui nominis vocare dignatus est, meminisse debebatis hoc quod Dominus beato Petro apostolo dicit: *Tu es Petrus, et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam* (Matth. xvi): cui vos in primordio christianitatis vestræ ad regendum commisistis ejusque successoribus ad obediendum. Sed nescio qua ratione ab ejus magisterio calliditate quorundam estis abducti, ita ut cum Apostolo dicamus: *Quis vos fascinavit ei non obedire, cui dudum colla submisistis* (Gal. iii)? aut illis credidistis, ut pace Græcorum loquamur, qui quotidie novis et variis disciplinis atque dogmatibus

confunduntur? Sed quæso, fili charissime, ad sanctæ A matris vestræ Romanæ Ecclesiæ sinum, quæ caput est, instituentem Deo, omnium Ecclesiarum in toto orbe diffusarum, relictis superfluitatibus et seductionum scandalis, vos gentemque vestram amore mentis sine mora reducite, Quia in tantum vos affectione paterna diligimus, ut in visceribus Christi Jesu esse cupiamus. Et ecce parati sumus, ut vos lucrifaciamus, et quidquid legatorum nostrorum ofuscatione nuper offensum est, ad purum corrigere et omnia maturissime redintegrando curare; et si contigerit, non solum compati et condolere vobiscum, sed etiam pro salute animarum vestrarum mori non recusabimus, dicente Joanne apostolo: *Quoniam Deus pro nobis animam suam posuit, et nos debemus pro fratribus animam ponere* (I Joan. III). Vestræ tamen dilectioni convenit monitis paternis benigno amore semper præbere assensum, et admonitionibus nostris accommodare auditum, quia ille cui a Domino claves regni cælorum ligandi atque solvendi collatæ sunt, quotidie et indesinenter expandit brachia, et vos revertentes ad se gratulenter expectat; quatenus vos æterno pastori reddat compotes æternæ beatitudinis, a quo accepit ministerio sui apostolatus animas vestras redimere. Data ut supra.

CCXVIII.

AD CONSILIARIOS MICHAELIS REGIS BULGARORUM.
(Anno 879.)

Ejusdem argumenti.

PETRO, CERBULÆ et SUNDICÆ, cæterisque optimatibus consiliariis dilecti filii nostri Michaelis regis C Bulgarorum.

Denique moneo vestram omnium dilectionem ut continuis adhortationibus atque suggestionibus dilecto filio nostro Michaeli glorioso regi seniori vestro annuntietis, vosque cum eo ad sinum sanctæ Romanæ Ecclesiæ, quæ vos æternæ beatitudinis cupit esse participes, redeat ac redeatis; ne diutius quorundam perversi dogmatis suasionibus perniciem ac detrimentum, quod absit, animæ vestræ patiamini, quoniam nos in tantum amorem super vos ducimur, ut quidquid juste et secundum Deum petieritis, a nobis impetrare valeatis, vestrisque petitionibus irrefragabiliter velimus effectum annuere. Hoc iterum iterumque monemus, et in verbo Christo edicimus, ut redire ad nos omnino festinetis; quia, sicut nos peccare timemus, si vos ad sinum sanctæ matris vestræ non deducimus, ita vos in Deum peccabitis, si nostram vocem audire omittatis. Data ut supra.

CCXIX.

AD SEDESCLAVUM COMITEM.
(Anno 879.)

Præcipit ut legato quem ad regem Bulgarorum mittit iter tutum præbeat ac necessaria suppeditet.

Dilecto filio SEDESCLAVO glorioso comiti Slavorum ^a.

^a De Slavum Historia Miscellanæ lib. XVII in Mauricio, l. XIX et 23.

Quia fama tuæ dilectionis atque bonitatis et religionis in Deum ad nos usque pervenit, confidenter gloriæ tuæ præcipimus atque mandamus ut pro amore sanctorum apostolorum Petri ac Pauli protectorum vestrorum præsentem legatum, quem ad gentem Bulgarorum dirigimus ^b, salvum atque incolumem venire faciatis usque ad dilectum filium nostrum Michaellem gloriosum regem eorum, et quæcunque ei sunt necessaria ad victum et vestimentum, illi pro Dei amore administrate, quia Dominus dicit in Evangelio: *Quandiu fecistis uni de minoribus istis, mihi fecistis* (Matth. XXV): et apostolus: *Hospitalis invicem sine murmuratione* (I Pet. IV). Quia per hanc latuerant quidam, angelis hospitio susceptis (Heb. XIII). Agat, fili charissime, de hoc tua dilectio, ut æternæ vitæ præmia percipere valeat. Data ut supra.

CCXX.

AD GREGORIUM PRIMICERIUM.

(Anno 879.)

Rogat ut legatos Constantinopolitanos ad se mittat; pollicetur, cum Francorum rex Romam venerit, se ad eum auxilio iturum.

Dilecto filio GREGORIO primicerio ac hajulo imperiali.

Religionem tuæ charitatis in Christo et in ejus Ecclesia collaudamus, et ut magis ac magis in bono opere proficias exhortamur. Legatos ab urbe Constantinopolitana ad nos directos per Beneventum, deinde per Capuam dirige, quoniam jam habemus præordinatum qualiter, Deo volente, ad nos salvi atque illæsi perveniant. De nostro ad vos adventu, quod tua, fili charissime, dilectio perscrutatur, pro certo deliberatum habuimus; sed rex Francorum ad nos properans suppliciter deposcit ut ab Urbe non discedamus quoquam donec ipse perveniat. Qui cum, Domino protegente, venerit cum valida manu, prout temporum dicta necessitas, illuc omni mora postposita, studebimus omnimodis properare, pro totius sanctæ Dei Ecclesiæ et omnium Christianorum salvatione. Data vi die Maii, indictione XII.

CCXXI.

AD WIBODUM EPISCOPUM.

(Anno 879.)

Ut apud Carolomannum, vel Carolum ejus fratrem, de Ecclesia Dei a paganorum infestationibus defendenda agat; et si archicapellanus Caroli Romam venerit, ipse quoque veniat; sin minus, eorum regum voluntatem sibi litteris aperiat.

Reverendissimo WIBODO episcopo, et dilecto consiliario nostro.

Cum assidue vos quasi charissimum filium in nostro cupiamus habere obsequio, placeret nunc nobis pro instantis temporis multiplicibus causis vestro sagaci consilio frui; sed quia industriam vestram ea quæ ad honorem sanctæ Dei Ecclesiæ ac nostrum pertinent, semper ubique agere fideli devotione

^b Aimoinus lib. IV, c. 26 et 81. Cedrenus in Mauricio, Nicephorus, lib. XVIII, c. 28.

velle procul dubio credimus, nunc ad nostram apostolicam venire præsentiam non gravamus. Quapropter vestræ innotescimus dilectioni quoniam assidua et supra modum gravi paganorum infestatione gravati, cujuslibet regis jam cupissemus habere solatium. Unde si Carolomannum posse incunctanter agnoscitis, apud illum; sin autem, apud germanum et æquivocum ejus, Carolum videlicet gloriosum regem, causas et utilitates sanctæ sedis apostolicæ prudenti duntaxat consilio agere et, Deo auxiliante, ad perfectum deducere satagatis, quatenus pristinum ejus honorem atque vigorem ipsius regia majestas, more videlicet parentum suorum, conservet in omnibus. Præterea si talis archicapellanus jam fati Caroli regis, sicut nobis mandastis, venerit, ad nostraque apostolica vestigia missus properare quæsierit volumus et cum eo ad nos pariter veniatis; ut communi tractatu quid pro Ecclesiæ Dei exaltatione agendum sit, pariter consideremus. Sin autem ipse Romam non venerit, eo diligenter inquisito causas et voluntates atque devotiones vel Carolomanni, vel ipsius germani jam dicti regis nobis litteris vsstris sub omni certitudine præsentialiter innotescatis, ut quid prospere agendum sit luce clarius agnoscamus. Hujus quoque textum epistolæ, ut nullus agnoscat, cum legeritis, statim igne comburite. *Data ut supra.*

CCXXII.

AD BOSONEM COMITEM.

(Anno 879.)

Scribit se tacitum tenere quod secreto ex ipso audierat, et auxilium, quod promiserat, ab eo omnino exspectare; præterea se bene valere.

Secretum quod, Deo auxiliante, vobiscum Trevis existentes habuimus, immutilatum ac fixum nostro apostolico pectore, quasi quoddam thesaurum reconditum procul dubio retinemus, et totis, vita comite, nisibus illud, quantum in nobis est, alacriter optamus perficere. Quapropter si excellentiæ vestræ libet, jam hoc ipsum ad effectum debelis perducere. Quia juxta sanctum Apostolum admonentem: *Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis (II Cor. vii)*, quibus favente Domino, vestra potestis efficaciter desideria explere. Nos enim sponsionem vestram nimium præstolantes, sed usque adhuc minime contemplantes, tristes existimus, eo quod assiduas et supra modum graves paganorum infestationes omnimodis patiamur; et idcirco pro instanti necessitate alio dirigere auxiliumque opportunum prætermisimus quærere. Unde, si placet agere, quod agendum est agite: sin autem, nobis remandare sine mora satagite. Quia vero de salute nostra solliciti gaudetis, vestræ innotescimus magnitudini, quia et prosperum, Christo, duce, revertendo iter habuimus, et nunc corporea sanitate bene valemus. *Data ut supra.*

CCXXIII.

AD ANSPERTUM ARCHIEPISCOPUM MEDIOLANENSEM.

(Anno 879.)

Arguit eum quod tertio vocatus ad concilium non venerit; præcipit ut ad synodum celebrandum cum suis episcopis accedat, et cum Francorum regibus qui in Italiam fuerant ingressi, placitum non faciat: aliter excommunicationem minatur.

Reverendissimo et sanctissimo ANSPERTO archiepiscopo Mediolanensi.

Multæ inobedientiæ atque perniciosæ temeritatis procul dubio reperiris obnoxius, cum nobis pro Ecclesiarum Dei omnium juxta Apostolum commissa sollicitudine populique salute in hoc periculoso tempore, necessitate scilicet nimia cogente, strenue decertantibus, nullum, ut oportebat præbere assensum nullumque, veluti capiti tuo compatiendo, studuisti conferre solatium. Missis etiam apostolatus nostri secundo ac tertio per fratres et coepiscopos nostros litteris, in consortium sollicitudinis nostræ te more præcessorum nostrorum, utpote idoneum comministrum, primum quidem in Gallia et postmodum Papiæ consistentes canonice vocavimus, sed minime occurrere voluisti. Regulari et nostra apostolica vocatione jussimus ut Romam pro tam multiplicibus necessitatibus in commune pertratandis ac synodice deliberandis negotiis, venire absque quolibet obtentu satageres; sed neque secundum canonicam sanctionem excusationem tuam in tractoria scriptam nobis et sanctæ synodo peridoneum a latere tuo ministrum dirigere, neque ipse potius venire, improvida duntaxat mente curasti, ut una nobiscum, qui vestrum omnium onera portamus, juxta præceptum Apostoli, ea portare omni annixu studes. Pro quibus videlicet tot evidentissimis culpis et temerariis præsumptionibus a te peractis, una cum veneranda synodo ante sacratissimum beati Petri apostolorum principis corpus habita, secundum immutilatam Africani concilii regulam (*Conc. Afric. cap. Carthaginense v, c. 10*), te ad concilium nostrum non occurrentem, neque excusationem tuam in tractoria subscribentem, neque justam rationem impedimenti tui apud nos omnium vestrum primatem reddere curantem, omni prorsus ecclesiastica communione, sancti Spiritus auctoritate, privavimus, quousque tuam specialem præsentiam nobis et sedi apostolicæ exhibere curaveris.

Nunc itaque, quoniam constanter tenentes justitiam, benigne debemus semper præbere clementiam, his iterum nostris apostolicis litteris dilectioni tuæ præcipimus, ut quia ad præfatam synodum non venisti, ad eam quam rursus, juxta canonis apostolici capitulum tricesimum quartum, erimus quarto Idus Octobris, auxiliante Domino, celebraturi, omni postposita occasione, cum suffraganeis episcopis tuis devotus occurras. Vel si aliqua evidenti necessitate te non posse venire claruerit, eximios a latere tuo dirigas viros, qui tunc nobis et sancto concilio idonee faciendo, et causam tuæ impossibilitatis veraci-

ter intiment, et ea quæ pro Ecclesiarum Dei utilitate A peragenda sunt, nobiscum sagaciter valeant deliberare. Nam si et hanc quartam nostræ apostolicæ auctoritatis vocationem parvipendens, ad jam denuntiata synodum ipse venire vel tuos mittere contempseris, scias pro certo quoniam majori te iudicii ecclesiastici vinculo velut inobedientem incunctanter ligabimus. Præterea hoc etiam tibi tuisque suffraganeis omnibus admonitione nostra denuntiamus atque præcipimus, ut cum eo qui de regibus Francorum, Deo favente, Italiam fuerit ingressus, nullum absque nostro consensu et unanimitate placitum facere præsumatis; apostolorum canone capituli tricesimi quinti ita jubente atque dicente: Episcopos gentium singularum scire convenit quis inter eos primus habeatur, et quem velut caput existiment, et nihil amplius præter ejus conscientiam gerant quam illa sola singuli quæ parochiæ propriæ et villis quæ sub ea sunt, competunt, sed nec ille præter omnium conscientiam faciat, aliquid; sic enim unanimitas erit et glorificabitur Deus per Christum in Spiritu sancto. Propter quod et nos vestro communi tractatu atque consensu, ea quæ ad communem et necessariam utilitatem Ecclesiarum Dei nobis commissarum agenda sunt, omnimodis agere cupimus. Non enim aliter, dicente sancto Leone, unus grex et unus pastor sumus, nisi quemadmodum Apostolus docet, id ipsum dicamus omnes: Simus autem perfecti in eodem sensu et in eadem scientia (*I Cor. II*). Data XIV Kalendas Junii, indictione XII.

CCXXIV.

AD EUMDEM.
(Anno 879.)*Ejusdem pene argumenti.*

ANSPERTO archiepiscopo.

Cum universi qui Christiano censentur vocabulo, ab ipso religionis exordio, fide et méritis Petri Romanam Ecclesiam sublimatam omni veneratione sequi omnique reverentia honorare studuerint; et contra eam, nisi qui de se voluit judicari, nullus obices manu habuerit; valde miramur cur adeo vestri ordinis ministerium excedatis, ut cujus auctoritatis, cujusque privilegii eadem sancta sit Romana Ecclesia, fuco ignorantiae non advertatis, et ei quæ vos genuit dolenti ac injurias patienti, nullo filiorum affectu compati studeatis. Quin potius in contemptum religionis non solum possibile adjutoria nobis præbere contemnitis, sed etiam nuper a Galliis remeantibus, ut saltem clamorem et laborem nostrum, quem pro omnibus patiebamur, audiretis et doleretis, apud Ticinum nobis occurrere distulistis, ubi etiam diutius immorantes, ut ad synodum veniretis vos litteris nostris vocavimus. Sed inobedientiae atque temeritatis audacia freti, nec tunc vestram nobis præsentiam exhibere curastis; postremo generali synodo Romæ præteritis Kalendis Maii celebratæ, a nobis rursum vocati, interesse penitus distulistis. Hujus rei gratia juxta Apostolum in

promptu habentes ulcisci omnem inobedientiam, digna correptione canonicis vocibus vos perferimus, nisi misericordia apostolicæ sedis nostrum animum temperaret. Vos autem, charissimi, tanta nostra patientia non abusi, redite ad cor, et depnentes omnem temeritatem, pro communi salute et pace regni nobis hærete, adeo ut quæ recipimus recipiatis, et quæ respuimus respuatis, ut id ipsum dicamus omnes et eadem sapiamus, quia et ego sollicitos vos pro communi salute ac statu regni et pace libenter audio, sicut e contra aliud quam tenemus tenentes, non libenter admitto. Jam vero quia multoties ad synodum convocati, venire hactenus contempsistis, sicut prætulimus, omni temeritate atque inevitabili occasione deposita, ad aliam synodum, quam, gratia divina opitulante, quarto Idus Octobris futuræ tertiæ decimæ indictionis celebraturi sumus, occurrite. Quatenus ea quæ ad utilitatem sanctæ Dei Ecclesiæ pertinent, communi tractatu, communi voto atque consensu, cum Domini adjutorio exsequamur. Quod si forte et tunc venire contempseritis, sciatis vos et de præteritis et de futuris negligentibus canonicè judicandos, ita ut ecclesiarum vestrarum communione juxta sacros canones sitis contenti, qui non vultis ecclesiasticis acquiescere disciplinis (*Concilium Africanum, c. 43; Carthaginense v, c. 10*). Data XIII Kalendas Junii, indictione XII.

CCXXV.

AD THEODOSIUM ELECTUM EPISCOPUM NONENSEM.

(Anno 879.)

C *Laudat ejus erga Romanam Ecclesiam observantiam et præclaras ejus virtutes; testatur suam in eum benevolentiam: monet ut a se consecrationem episcopalem accipiat.*

THEODOSIO venerabili diacono et electo sanctæ Ecclesiæ Nonensis.

Dilectionis tuæ litteris receptis atque perlectis, devotionis et fidei tuæ sinceritatem, quam circa Ecclesiam B. Petri apostoli et circa nostrum pontificium habes, luce clarius agnovimus. Et quia nostram gratiam et benedictionem humili prorsus affectu expectere studuisti, valde sumus gavisi; nam et Joannes venerabilis presbyter, de vestra parte veniens, multa nobis tuæ bonitatis et patientiæ viva voce præconia retulit, quæ in sacerdote Christi magno opere sunt habenda. Unde te quasi dilectum corporis Christi membrum et spiritalem filium nostri apostolatus ulnis extensis amplectimur, paternoque amore diligimus, atque apostolica semper volumus benignitate fovete. Ideo monemus sagacitatem tuam ne in quamlibet partem aliam declines, et contra sacra venerabilium Patrum instituta episcopatus gratiam recipere quæras, audiens illam desiderabilem summi iudicis vocem dicentis: *Euge, serve bone et fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam; intra in gaudium Domini tui* (*Matth. xxv*). Sed toto corde totaque voluntate ad gremium sedis apostolicæ, unde antecessores tui divinæ legis dog-

mata meliflua, cum sacræ institutionis forma, summi-
que sacerdotii honorem sumpserunt, redeas : quate-
nus et ipse ab apostolica sede, quæ caput et magistra
est omnium Ecclesiarum Dei, episcopalem consecra-
tionem, per nostræ manus impositionem, Christo
annuente, percipias ; quatenus secundum pristinum
morem sancti Petri et nostra semper auctoritate
atque tuitione munitus, populum Domini tibi com-
missum strenue ac securiter regas, et in conspectu
Altissimi veniens venias cum exultatione, portans
manipulos tuos, dicereque Domino possis ovanter :
Ecce ego, et pueri, et quos mihi dedisti ; et ob hoc
cum Deo valeas sine fine gaudere. Data IV die mensis
Junii, indictione XII.

CCXXVI.

AD ANSELMUM EPISCOPUM LEMOVICENSEM.

(Anno 879.)

*Non separandum virum ab uxore, qui filium suum
necessitate urgente baptizavit.*

ANSELMO episcopo Lemovicinæ Ecclesiæ.

(30 quæst. 1, *Ad limina.*) Ad limina beatorum Pe-
tri et Pauli apostolorum principum hic præsens
homo, nomine Stephanus, orationis causa veniens,
nostro præsulatui suggerendo innotui quod filium
suum in extremo vitæ positum, necdum baptismatis
unda lotum, absentia scilicet sacerdotum necessitate
cogente baptizasset, eumque ipse propriis manibus
retinendo suscepisset, atque pro hujus rei negotio
notitiæ tuæ patefacto, reverentia tua, quasi zelo
rectitudinis flagrans, præfatum hominem a sua judi-
caverit conjuge separandum. Quod fieri nullatenus
debet, dicente Scriptura a Deo junctam vivo esse
uxorem, et : *Quod Deus conjunxit, homo non separet*
(*Matth. XIX*). Unde et Dominus in Evangelio neminem
posse dimittere uxorem suam nisi causa fornicatio-
nis apertissime jubet. Quapropter et nos, tantæ
auctoritatis jussione præcipue freti, dicimus omitt-
endum esse et inculpabile judicandum quod neces-
sitas intulit. Nam baptizandi hoc opus etiam laicis
fidelibus, juxta canonicam sanctionem, si necesse
fuerit, facere libere conceditur. Unde si prædictus
genitor filium suum corpore morientem aspiciens,
ne animam morte perpetua pereuntem dimitteret,
sacri baptismatis unda lavit, ut eum de potestate
auctoris mortis et tenebrarum eriperet, et in regnum
Christi jam regeneratum indubitanter mitteret, bene
fecisse laudatur. Et idcirco cum sua uxore sibi jam
olim legitime sociata impune, quandiu vixerint, ju-
dicamus manere conjunctum, nec ob hoc contra
præfatas auctoritates divinas aliquatenus separari
debere. Data VII die mensis Junii, ind. XII.

CCXXVII.

AD CAROLOMANNUM REGEM.

(Anno 879)

*Hortatur ad Ecclesiæ Romanæ defensionem, quæ a
Saracenis multis afficiebatur detrimentis; rogat
ut legatos benigne excipiant, et fidem illis
adhibeat.*

Dilectissimo ac spiritali filio CAROLOMANNO glorioso
regi.

A Quia more prædecessorum nostrorum pontificum
regiam excellentiam divinitus exaltatam pio mentis
affectu diligimus, ad honorem et exaltationem sanctæ
Dei ecclesiæ eam sitibundo pectore videre deside-
ramus, quatenus vestræ magnitudinis triumphali
certamine sedis apostolicæ vigor et honos, quem
progenitorum vestrorum, gloriosissimorum videlicet
imperatorum, tempore habuisse recolimus, vobis re-
gnantibus maneat illibatus et integer, ut et vestræ
regalis gloriæ decus vigeat indiminutum et æternæ
mercedis vobis munus superna gratia tribuatur. Nunc
igitur pro tot et tantis calamitatibus ac necessita-
tibus quas a paganis assidue atque a malis patimur
Christianis, licet pro multitudine scribere non valea-
mus, et vestram excellentiam ignorare non credimus.

B pastorali sollicitudine moti, ponentes animas nostras
in manibus nostris, ingentes labores non solum ma-
rini sed itineris etiam terreni omnimodis sumpsimus.
Testamur namque Deum, cui occulta omnium ma-
nifesta existunt, quod vestro desiderabili honore,
nihil ius hominis, nisi vestrum præpotens adiutorium
avida mente quærere voluimus ; sed malorum homi-
num, quos ipsi scitis, præpediti insidiis, hoc agere
non valuimus. Quapropter, dilectissime fili, nostra
apostolica exhortatione monemus gloriam vestram
ut pro amore sanctæ Romanæ Ecclesiæ matris ve-
stræ defensionis laborem indubitanter assumere non
prætermittatis, unde vobis honor et salus hic et in
æternum accrescat. Et ideo petimus ut pro Dei et
sanctorum apostolorum Petri ac Pauli amore nostris
apostolicis monitis toto conamine attendatis qua-
tenus aut per vos aut per saluberrimum consilium
vestrum citius nobis subvenire omnimodo satagatis.
Quoniam tanta istius terræ perditione undique ag-
gravati, undique concussi talia jam sufferre minime
valemus. Nam si, quod absit, per vos forte reman-
serit, ut Ecclesia Dei in præsentem defensionem non
habeat, et taliter turbata consistat, videte ne ante
tribunal Christi et coram apostolorum principem
præsentia vestræ animæ patiamini detrimentum, quia
nos paterna vos admonitione hortantes, secundum
ministerii nostri officium ea quæ Dei sunt et saluti
vestræ proficua agere incunctanter convenimus. Mi-
simus autem ad vos præsentem missos nostros Joan-
nem et Paschalem venerabiles episcopos dilectos
fideles nostros, quos petimus ut pro nostro amore
benigne recipiatis, et eis locum familiaritatis tribua-
tis, atque ea quæ vobis de nostra parte dixerint,
libentissime attendatis. Data VII die mensis Junii,
indictione XII.

CCXXVIII.

AD EUMDEM.

(Anno 879.)

*Ut in Vercellensi Ecclesia Conspertus creetur
episcopus.*

Dilecto ac spiritali filio CAROLOMANNO glorioso
regi.

Misimus cum his præsentibus missis nostris hunc
venerabilem diaconum nomine Conspertum, vobis.

dimus, notum, in servitium magnitudinis ve-
: quem petimus ut pro nostro amore benigne
atis: et quia nobis ac vobis fidelis existit, ro-
s excellentiam vestram ut episcopatum Verce-
Ecclesiæ placido animo tribuatis, quatenus,
auxiliante, per nostram ac vestram munificen-
episcopali duntaxat honore potitus, nobis om-
existere devotior atque fidelior possit. Data VII
ensis Junii, indictione XII.

CCXXIX.

AD BRANIMIRUM.

(Anno 879.)

*pit eum ad Romanæ Ecclesiæ gremium re-
ntem; monet ut in Dei amore perseveret:
artitur benedictionem apostolicam, quam
ierat; hortatur, ut permittat legatum suum
stolam Bulgarorum deferre.*

cto filio BRANIMIR.

egentes nobilitatis tuæ litteras, quas per Joan-
venerabilem presbyterum communem fidelem
mandasti, quantam fidem et sinceram devo-
a circa Ecclesiam sanctorum apostolorum Petri
uli ac circa nos habeas luce clarius novimus.
ia, Deo favente, quasi dilectus filius sancto
et nobis, qui per divinam gratiam vicem ejus
us, fidelis in omnibus et obediens esse cupias,
iter profiteris, tuæ nobilitati dignas valde gra-
s nostri apostolatus litteris agimus paternoque
; utpote charissimum filium, ad gremium san-
edis apostolicæ matris tuæ, de cujus videlicet
imo fonte patres tui melliflua sanctæ prædi-
is potavere fluentia, redeuntem suscipimus, et
libus amplectimur ulnis, atque apostolica vo-
benignitate fovere; ut gratiam, benedictionem
nctorumque Petri ac Pauli apostolorum prin-
; et nostram super te habens diffusam, a visi-
s et invisibilibus hostibus, qui salutem humanæ
ri et impedire non cessant, salvus semper ac
is existas, optatamque de inimicis victoriam
s possis habere. Nam quanto ipse te Deo hu-
subdere sanctisque ipsius obedire præceptis
ris, atque ipsius sacerdotibus et ministris
em debitum pro amore Domini exhibueris,
super omnes inimicos tuos et rebelles adver-
eris procul dubio victor et potens. Et ideo
aus industriam tuam ut in omnibus tuis acti-
eum semper præ oculis habeas, timeas et toto
corde, quoniam, dicente Psalmista: *Beatus
qui timet Dominum, in mandatis ejus cupit
: potens in terra erit semen ejus (Psal. CXI).*
e in Evangelio: *Qui me, inquit, diligit, ser-
n meum servabit, et Pater meus diliget eum,
um veniemus, et mansionem apud eum fa-
s (Joan. XIV).* Quod cum ita sit, si tuis bonis
us in præsentem lucentibus Deum glorificaveris,
eris sempiterna in futuro sine dubio decoratus,
m ipse per Moysen hoc se facere testatur,
: *Glorificantes me glorificabo (I Reg. II).* Sicut
nostro præsulatui per jam fatum presbyterum

A tria suggestisti, quatenus nostro tibi ore apostolico
benediceremus pro tuæ salutis augmento, id ipsum
libenter fecimus. Nam in die Ascensionis Domini
inter sacra missarum solemnities super sacrum altare
S. Petri apostoli celebrantes, elevatis sursum mani-
bus benediximus tibi, et omni populo tuo omnique
terræ tuæ, ut hic et in æternum corpore simul et
anima salvatus, et principatum terrenum quem ha-
bes, prospere ac securiter regere possis et in cœ-
lesti regione post mortem cum Deo feliciter gaudeas
et in perpetuum regnes. Et quia hunc ipsum Joan-
nem presbyterum tibi et nobis verum fidelem in
omnibus esse cognoscimus, dedimus illi nostram
apostolicam epistolam deferendam regi Bulgarorum.
Ideo petimus ut pro amore sancti Petri et nostro
cum tua ipse licentia legationem hanc nostram sine
B tarditate perficiat, ut et propter hoc tuæ dilectioni
multiplices gratias habeamus. Data VII die mensis
Junii, indictione XII.

CCXXX.

AD SACERDOTES ET POPULOS BRANIMIRO SUBJECTOS.

(Anno 879.)

*Excipit eos ad Romanæ Ecclesiæ gremium
redeuntes, monet ut perseverent.*

Omnibus venerabilibus sacerdotibus, et universo
populo.

Cum litteras principis vestri Branimir, quas nobis
per Joannem venerabilem presbyterum ipse direxit,
legeremus, non solum illius devotionem, sed etiam
fidei vestræ sinceritatem et dilectionem, quam circa
sanctum Petrum apostolorum principem et circa nos
habeatis, cognovimus. Et quia velut charissimi filii
ad sanctam Romanam ecclesiam, unde parentes ve-
stros melliflua sanctæ prædicationis dogmata susce-
pisse agnoscitis, toto animo totaque voluntate redire
cupiatis, nostram apostolicam gratiam et benedictio-
nem habere magnopere desiderantes, magna sumus
repleti lætitia. Et ideo brachiis extensis vos amplec-
timur, paternoque amore recipimus, et apostolica
volumus semper benignitate fovere, si vos hanc vo-
luntatem et sponsonem vestram usque ad finem
sinceriter habueritis, et fideliter tenueritis; quia,
dicente Domino: *Qui perseveraverit usque in finem,
hic salvus erit (Matth. X);* et apostolo Paulo id
ipsum dicente: *Participes enim Christi facti estis, si
D tamen initium fidei usque ad finem firmum retineatis
(Hebr. III).* Quapropter estote fideles Deo, et sancto
Petro, sicut mandastis, usque ad mortem, et acci-
pietis coronam vitæ, quam repromisit Deus diligen-
tibus se. Non enim sacris orationibus nostris memo-
riam vestri coram Domino assidue facientes, manibus
sursum ad Dominum elevatis, omnipotenti Deo vos
una cum dilecto filio nostro principe vestro commen-
damus, et omni benedictione spiritali vobis benedi-
cimus in Christo Jesu Domino nostro, ut hic et in
æternum corpore simul et anima benedicti existatis,
et in perpetuum Domino gaudeatis. Data VII die
mensis Junii, indictione XII.

CCXXXI.

AD MICHAELEM REGEM BULGARORUM.

(Anno 879.)

Agit Deo gratias quod legatos ad se miserit, doctrinam ecclesiasticam et canonica instituta recepturus : hortatur ut ad Romanam Ecclesiam redeat; et si ei placuerit, se legatum missurum pollicetur.

Dilecto ac spiritali filio MICHAELI glorioso regi Bulgarorum.

Quantæ pietatis et miserationis suæ largitate vos omnipotens Deus dilexerit, narrare quis sufficiat, charissime fili? Quando per infusionem sancti Spiritus sui in cor vestrum unigenitum Filium suum, per quem omnia visibilia et invisibilia condidit, vobis clementer revelare dignatus est, mentemque vestram claritatis suæ lumine irradiare, et de tenebris ad veram voluit perducere lucem veræque fidei dogmate suo docere. Ipsius etiam gratia vobis revelante, ad sedem beati Petri apostolorum principis, quæ caput et magistra omnium Ecclesiarum Dei existit, et a qua omnes reges et principes verbum veritatis acceperunt, legatos vestros, Petrum scilicet cognatum vestrum, et Joannem atque Martinum, prædecessoris domni nostri Nicolai beatissimi præsulis tempore direxistis, ut et vos inde doctrinam ecclesiasticam atque canonica instituta reciperetis, ubi totius Ecclesiæ Christus posuit principatum, quod nimirum, secundum vestram voluntatem, ab eadem sancta Romana Ecclesia promeruistis. Nunc igitur vos, quasi propriam gregis Domini ovem nobis in ipso apostolorum principe commissam, utpote charissimum filium nostrum his nostri apostolatus litteris visitamus et nostris apostolicis spiritualiter amplectimur ulnis; assidue vos cum omni populo vestro sacris orationibus nostris Domino commendantes, ut ipse, qui vobis gloriosum in terris tribuit principatum, tribuat et post mortem cæleste regnum et gloriam sempiternam. Quapropter monemus gloriam vestram, ut ad sanctam matrem vestram Romanam Ecclesiam devota mente libentique animo redeatis; ut apostolorum sanctorum precibus adjuti tam visibiles inimicos [*f. deest* quam invisibiles] facile superare possitis : et quia vos, ut prædictum est, multum diligimus, nostrum ad vos volumus cum sedis apostolicæ visitatione dirigere legatum, visitareque vos, sicut pastor visitat gregem domini sui sibi commissum : si tamen cognoverimus voluntatem vestram, quod nostram cupiatis recipere legationem et apostolicam visitationem. Quod si volueritis, per hunc Joannem venerabilem presbyterum fidelem nostrum, nobis sub certitudine litterarum vestrarum reman- dare curate, dilectissime atque amantissime fili. Omnipotens Deus, qui vobis viam veritatis ostendit, et lumine suæ claritatis cor vestrum illustrare dignatus est nunc et semper cum omni prosperitate et

„ In edit. Romana titulus depravatus est, et cum dubitaverim Labbeum sua conjectura hic correxisse, non ex fidelicijus codicis, ideo hic prout est in Romana represen-

A salute vos conservare dignetur incolumem. Data v Idus Junias, indictione XII.

CCXXXII.

AD AIRADUM ARCHIEPISOPUM AUSCENSEM EJUSQUE SUFFRAGANEOS.

(Anno 879.)

Hortatur ad depravatos populi mores corrigendos, præcipue incesta matrimonia : ne quis relicta uxore aliam ducat, aut simul cum uxore concubinam habeat, ut res immobiles ecclesiæ nemo sibi usurpet, et ut clerici sub episcopi sint potestate.

Reverendissimis et sanctissimis, AIRADO archiepiscopo, et INVOLATO Convenensi, WAINARDA Conserano, SARSTONO Bigorrensi episcopis *.

Multas prævaricationes contra totius Christianitatis religionem atque sanctorum Patrum venerabiles sanctiones his vestris in partibus a pravis fieri Christianis veridica multorum relatione didicimus. Quos vero nec piæ admonitionis vestræ blandimento, nec debitæ excommunicationis vinculo, nec etiam apostolicæ constitutionis verbo aliquatenus a tantorum malorum operum infestatione ac perpetratione prohibere nec penitus valetis compescere. Et ideo dolemus pariter vobiscum, fratres mei, super temeritate populi talia præsumptis, et nullam ex his pœnitentiam fructuosam in præsentem agere volentis, vestramque salubrem correptionem pro nihilo ducentis. Igitur quia nostro apostolatui humiliter suggestistis ut, apostolica fulti auctoritate, populum gravem et plenum iniquitate libere possetis corrigere; quando ex divino eloquio docemur ut aliquando conversi fratres nostros aliqua sæculi fluctuatione inefficaces confirmare debeamus (*Luc. 22*); vos cum doctore gentium convenimus, dicentes : Corripite inquietos, consolamini pusillanimes, arguite peccantes, obsecrate protervos, et increpate inique agentes, cum omni imperio (*I Thess. v*). Vobis namque populus ipse sicut grex ovium Domini pastoribus est commissus; et nisi eos ita nunc temporali increpatione correxeritis, ut spiritu salvi sint in die Domini nostri Jesu Christi, sanguis eorum de vestris procul dubio manibus requiretur. Sin autem vobis annuntiantibus non obedierint, ipsi in suis iniquitatibus deficient, vos vero animas vestras liberastis. Præterea unum valde illicitum et execrabile malum contra venerabilia sanctorum Patrum decreta eosdem vestros parochianos committere audimus, hoc est ut nulla generis consanguinitate custodia, nulla propinquitatis parentela observata, unusquisque suam propinquam in quocunque fuerint gradu, accipiat uxorem, atque incesto et nefario se conjugio copulent. Quod licitum facere Christianis non est, dum usque se generatio cognoverit. Unde sanctissimi prædecessores nostri, Stephanus videlicet, Eugenius atque Leo, synodali decreto tale nefandum conju-

tandum duxi : *Reverendissimis et sanctissimis Airado archiepiscopo, et Involato Convenien, una in Arco Conserano Sarsto nobis Orensi episcopia.*

eri prohibuerant, dicentes : Ut consobrinam, A
 , novercam, fratris uxorem, vel etiam quam-
 e propria cognatione, nullus præsumat sibi in
 io copulare, quia scriptum est in lege Do-
Turpitudinem uxoris patris tui, sive uxoris
tui, atque sororis tuæ non revelabis : turpitudi-
na est (Levit. xviii). Et si Deus Hebraico populo
 carnationem unigeniti Filii sui hæc servanda
 vit, quanto amplius nos, qui Christianæ reli-
 documenta tenemus, ab illicitis connubiis ob-
 : debemus, ne demersi in voraginem ignis
 concrememur incendio? Si quis vero in hoc
 conjugio inventus in eo permanere voluerit,
 ac ab uxore solutus hoc agere tentaverit, sciat
 auctoritate apostolica anathematis vinculo esse
 tum, et nullus sacerdos illi tribuat communio-
 et si inclinatus ab illicita se copula diviserit,
 ntiæ submittantur, ut sacerdos loci considera-
 Hoc etiam cum illis pariter jubemus ut nullus
 am relinquat uxorem, et illa vivente alteram
 ciare præsumat; nec liceat ei uno tempore
 abere uxores uxoremve et concubinam. Jube-
 tiam ut nulli sacerdotum nullique laicorum
 res immobiles sub qualibet occasione a piis et
 bilibus locis subtrahere et in proprio usu
 :. Qui vero præsumperit, canonicis subiaceat
 tionibus. Statuimus etiam ut omnes presbyteri
 ici sub proprii potestate consistant episcopi,
 il sine ipsius conscientia gerant, secundum
 m a Patribus constitutam. Si quis sane sacer-
 aut clericorum aliter agere præsumperit, a
 nonice redarguatur episcopo; laicus quoque,
 potestate episcopi clericum quemlibet subtra-
 præsumperit, excommunicatus existat. Hæc,
 charissimi, pro vestra supplicatione et hono-
 tia in auctoritatem habenda descripsimus vobis
 us his nostræ constitutionis muniti præceptis,
 Deo nostro possitis securiter deferre obsequia
 sque persolvere laudes. Optamus sanctitatem
 m in Christo bene valere. Data Idibus Juniis,
 one XII.

CCXXXIII.

AD ROSTAGNUM ET ALIOS.

Fragm. — (An. 879)

TAGNO archiepiscopo Arelatensi, SIGIBOLDO ar-
 scopo Narbonensi, et ROBERTO archiepiscopo
 si, a paribus.

acium relatione comperimus Gilbertum Ne-
 nsem venerabilem episcopum, quod quoddam
 terium nostrum quod super eundem episco-
 acquisivimus, ipse Gilbertus temere invaserit,
 usque res ipsius monasterii per suos homines
 uerit, et illius monachos inde contra sacras
 s omnino expulerit. Quod tantum nobis dis-
 , quantum, sicut ipse nobiscum advertis,
 a reverentia venerandorum canonum contra
 gium apostolicæ sedis eum fecisse non ambi-
 uapiopter fraternitati tuæ dirigimus ut vice
 cum confratribus et coepiscopis nostris jun-

ctis eundem Nemausensem episcopum ad com-
 mune colloquium convocetis, et ex auctoritate no-
 stra conveniatis ut ab omni invasione ipsius mona-
 sterii tam se quam suos removeat, et ulterius nec
 res ejus, nec monachos illic Domino famulantes
 molestare præsumat. Quod si ipse surda aure, quod
 absit, per vos monita nostra audierit, tunc ex au-
 ctoritate beati Petri apostoli, cui idem monaste-
 rium pertinet, simul et nostra, illum a ministerio
 sacerdotali excommunicando suspende, quousque
 dum aut ab ipsa invasione se subtrahat, aut ad
 sedem apostolicam vel ad nostram præsentiam
 nobis satisfactorius occurrat. Agat in his sanctimo-
 nia tua sicut illam agere decet ut et nos Deo laudes
 et tibi gratias referamus. Data xviii Kal. Julii, in-
 dictione XII.

CCXXXIV.

AD SALONITANOS CLERICOS.

(Anno 879.)

Monet ut ad gremium Romanæ Ecclesiæ revertantur;
et electus ab eis archiepiscopus consecrationem et
pallium a se, et non ab alio accipiat : utque le-
gato quædam verbis relaturus fidem adhibeant.

Reverendissimis et sanctissimis episcopis VITALI
 Adransi, DOMINICO Absarensi, cæterisque episcopis
 Dalmatinis, seu JOANNI archipresbytero sanctæ sedis
 Salonitanæ, omnibusque sacerdotibus et senioribus
 populi habitatoribus Spalatensis civitatis, atque
 Zadarensis, cæterarumque civitatum.

Pastorali sollicitudine moti, vos quasi oves Domi-
 nicas nobis in beato Petro apostolorum principe
 commissas, dicente Domino : *Si diligis me, Simon*
Petre, pasce oves meas (Joan. xxi), licet pro assidua
 gentium persecutione nunc usque impediti, his
 modo apostolatus nostri litteris visitare curavimus,
 admonentes fraternitatem vestram ut, more præces-
 sorum vestrorum, ad sedem beati Petri apostoli, quæ
 caput et magistra est omnium Ecclesiarum Dei, et
 ad nos, qui ei divinitus præsidemus, toto animo
 libentique voluntate reverti studeatis, quatenus inde
 summi honorem sacerdotii, totius institutionis ec-
 clesiasticæ formam sumatis, unde parentes ac præ-
 cessores vestros melliflua sanctæ prædicationis et
 doctrinæ apostolicæ potasse fluentia recolitis. Remi-
 nisci namque debetis quanta eosdem præcessores
 vestros prospera evidentissime comitabantur, quando
 D ad limina Petri cælestis regni clavigeri devoto pe-
 ctore quasi proprii filii confluebant; et quanta post-
 modum nunc usque sustinueritis adversa, cum ab ea
 vos quasi alienos separare non dubitastis. Quapro-
 pter vos plurimum diligentes, non ea quæ vestra,
 sed vos quærentes, paterna benignitate monemus
 atque hortamur ut, sicut diximus, ad gremium
 sanctæ Romanæ Ecclesiæ matris vestræ redire
 ovanter attendatis, ut electus a vobis canonicè ar-
 chiepiscopus una cum vestro omnium consensu, et
 voluntate ad nos veniens gratiam episcopalis conse-
 crationis sacrumque pallium a nobis more pristino
 incunctanter percipiat, ut gratiam et benedictionem

S. Petri ac nostram habentes, a malis omnibus liberi, et bonis universis repleti, et hic in presenti seculo gaudeatis, et in futuro cum Domino sine fine procul dubio exsultetis. Porro si aliquid de parte Græcorum vel Sclavorum super vestra ad nos reversione vel consecratione aut de pallii perceptione dubitatis, scitote pro certo quoniam nos secundum sanctorum Patrum decessorumque nostrorum pontificum statuta vos adjuvare auctoritate curabimus. Quod si forte hanc nostram apostolicam admonitionem, imo canonicam præceptionem, pro nihilo ducentes, ad sedem apostolicam Romanæ Ecclesiæ redire, et inde secundum antiquam normam, consecrationem episcopalem sacrumque pallium recipere contempseritis, omni ecclesiastica vos communione scitote penitus excommunicandos. Interim tamen auctoritate Dei et sancti Petri vobis præcipimus ut non habeatis licentiam aliunde consecrationem palliumque recipere. Nam si feceritis, quasi transgressores et inobedientes vos sine dubio judicabimus. Hanc autem nostri apostolatus epistolam fraternitati vestre per hanc præsentem Joannem venerabilem presbyterum, fidelem familiarem nostrum, direximus, cui scilicet aliqua injunximus vobis verbo tenus referenda, et ideo illi omnia quæ de parte nostra dixerit vobis, credere nullatenus dubitetis. Ipsamque epistolam, ut ad omnium vestrum notitiam ferant, bulla nostra jussimus in calce signari. Data x die mensis Junii, indictione xii.

CCXXXV.

AD TRES ARCHIEPISCOPOS.

(Anno 879.)

Ut Nemausensem episcopum a monasterii cujusdam iniqua invasione removeant, et si non paruerit excommunicent.

ROSTAGNO archiepiscopo Arelatensi, SIGIBODO archiepiscopo Narbonensi, ROTBERTO archiepiscopo Aquensi, a paribus.

Veracium relatione comperimus Gibertum Nemausensem venerabilem episcopum, quod quoddam monasterium nostrum, quod super eundem episcopum acquisivimus, ipse Gibertus temere invaserit, omnesque res ipsius monasterii per suos homines distribuerit, et illius monachos inde contra sacras regulas omnino expulerit. Quod tantum nobis displicuit, quantum sicut ipse nobiscum advertis, calcata reverentia venerandorum canonum, contra privilegium apostolicæ sedis eum fecisse non ambigis. Quapropter fraternitati tuæ dirigimus ut vice nostra cum confratribus et coepiscopis nostris junctus eundem Nemausensem episcopum ad commune colloquium convocetis, et ex auctoritate nostra conveniatis, ut ab omni invasione ipsius monasterii tam se quam suos removeat, et ulterius nec res ejus nec monachos illic Domino famulantes molestare præsumat. Quod si ipse surda aure, quod absit, per vos monita nostra audierit, tunc ex auctoritate B. Petri apostoli cui idem monasterium pertinet, simul et nostra, illum a ministerio sacerdotali excommuni-

Acando suspende, quousque dum aut ab ipsa invasione se subtrahat, aut ad sedem apostolicam vel ad nostram præsentiam nobis satisfactorius occurrat. Agat in his sanctimonia tua sicut illam agere decet, ut et nos Deo laudes et tibi gratias referamus. Data xviii Kalend. Julias, indict. xii.

CCXXXVI.

AD MICHAEM REGEM BULGARORUM.

(Anno 879.)

De legatione ac muneribus missis gratias agit: dolet eum defecisse ab Ecclesia Romana, ad quam monet ut revertatur; ostendit Græcos Bulgarorum diæcesim, cum sit Romani pontificis, contra canones detinere.

Dilecto ac spiritali filio MICHAELI glorioso regi Bulgarorum.

Multas regiæ excellentiæ vestræ gratias agimus, quia sicut charissimus filius divino repletus amore paternitatem nostram per Functionem eximium fidelem vestrum visitare missisque donis honorare curasti, per quem tuæ salutis incolumitatem omniumque fidelium tuorum audientes prosperitatem, valde sumus gavisi. Nos autem et nostris assiduis precibus ante sacratissimum B. Petri apostolorum principis corpus astantes, et te et omnes principes tuos omnemque populum tuum Jesu Christo Domino semper commendare studemus, et benedicimus tibi, et omni populo tuo, omnique regno tuo, ut et a visibilibus et invisibilibus hostibus liberatus, Deique auxilio adjutus, inimicorum tuorum semper victor existas, et ad palmam supernæ vocationis gloriosus pertingas. Ut ipse qui gratiæ suæ largitate et regnum tibi terrenum concessit, et illuminando oculos mentis tuæ viam veritatis ostendit, et de tenebris ad veram lucem perduxit, usque ad finem in eadem sancta fide et bonis operibus perseverantes salvos et incolumes dignetur perducere, ut post finem præsentis vitæ, per intercessionem sanctorum apostolorum Petri et Pauli, regnum valeas cœlestis percipere; in quo illa omnia bona, quæ oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt, cum sanctis omnibus simul accipias, quæ diligentibus se ab origine mundi præparavit omnipotens Dominus (I Cor. ii). Sed non modica nos tristitia, o fili charissime, replevisti, quia sedem beati Petri, cœlestis regni clavigeri, qui tibi in manifesta visione apparuit et opportunum auxilium præbuit, reliquisti, cum ipsa sedes caput et magistra sit omnium Ecclesiarum Dei, ad cujus auctorem beatum Petrum a Domino dictum est: *Pasce oves meas* (Joan. xxii), et cui traditæ sunt claves regni cœlorum, ut quæcunque ligaverit super terram, ligata maneat et in cœlis; et quæcunque solverit super terram, sint soluta et in cœlis (Matth. xvi). Revertere jam, fili amantissime, ad sanctam matrem tuam Romanam Ecclesiam, quæ te religioso utero genuit, et per quam totius religionis et justitiæ formam, sancto prædecessore nostro Nicolao præsule mittente, suscepisti; et quæ omnium gentium retinet principatum, et ad quam totius mundi, quasi ad unam ma-

trem et unum caput, conveniunt nationes. Noli amplius deserere matrem tuam, quia illa tui non obliviscitur; quin potius quasi unicam diligit, et semper memoriam tui coram Domino facit. Non enim licitum fuit Græcis alterius parochiam usurpare, sanctis hoc Patribus apertissime prohibentibus. Et idcirco ipsi contra canones Spiritu Dei conditos et totius mundi reverentia consecratos nostras retinent diœceses. Quos si pro tuo nobis non esset amore, jam per apostolicam sententiam inde compelleremus exire. *Data ut supra.*

CCXXXVII.

AD ANASTASIUM ABBATEM.

(Anno 879.)

Præcipit ut cellulam Gauderico episcopo reddat.

ANASTASIO religioso abbati.

Monemus religionem tuam et expresse præcipimus ut, omni remota occasione et dilationis inventione, cellulam S. Valentini in Sabinis positam, quam a Gauderico venerabili episcopo abstulisti, ei continuo reddas, usque in nostram præsentiam, ut nec suum laborem perdat, nec pro eo quod ex hinc nos addit, sibi obesse, quin potius prodesse cognoscat: quod etiam tibi faciendum per præsentem cubicularium nostrum mandamus, ut aliter nullo modo facias; cum autem te nobis exhibueris, si merito sua negligentia fortasse ipsam cellulam amisit, nos eum contra justitiam defendere nolumus; sicut nec illum innocentem perpeti damna permittimus. *Data ut supra.*

CCXXXVIII.

AD TUVENTARUM DE MARAUNA.

(Anno 879.)

Hortatur ut, omnem falsam doctrinam rejiciens, in Romanæ Ecclesiæ fide maneat: miratur Methodium aliter quam fuerat professus docere, et propterea a se vocatum fuisse significat.

TUVENTARO DE MARAUNA.

Scire volumus, quia nos qui per Dei gratiam B. Petri apostolorum principis vicem tenemus, pio amore vos quasi charissimos filios amplectimur et paterna dilectione amamus, nostrisque assiduis precibus vos omnes Jesu Christo Domino commendamus, orantes semper pro vobis, ut Deus omnipotens, qui corda vestra illuminavit et ad viam veritatis perduxit, in bonis operibus confirmet et usque ad finem in recta fide bonaque actione decoratos vos atque incolumis dignetur perducere. Quod autem, sicut Joanne presbytero vestro, quem nobis misistis, referente didicimus, in recta fide dubitetis, monemus dilectionem vestram ut sic teneatis, sic credatis, sicut sancta Romana Ecclesia ab ipso apostolorum principe didicit, tenuit et usque in finem sæculi tenebit, atque per totum mundum quotidie sanctæ fidei verba rectæque prædicationis semina mittit, et sicut antecessores nostros, sanctos videlicet sedis apostolicæ præsules, parentes vestros ab initio docuisse cognoscitis. Si autem aliquis vobis vel episcopus vester vel quilibet sacerdos aliter an-

nuntiare aut prædicare præsumperit, zelo Dei accensi omnes uno animo unaque voluntate doctrinam falsam abjicite, stantes et tenentes traditionem sedis apostolicæ. Quia vero audivimus quia Methodius vester archiepiscopus ab antecessore nostro, Adriano scilicet papa, ordinatus, vobisque directus, aliter doceat quam coram sede apostolica se credere verbis et litteris professus est, valde miramur; tamen propter hoc direximus illi ut absque omni occasione ad nos venire procuraret, quatenus ex ore ejus audiamus utrum sic teneat et credat sicut promisit, aut non. *Data ut supra.*

CCXXXIX.

AD METHODIUM ARCHIEPISCOPUM PANNONIENSEM.

(Anno 879.)

B Præcipit ut ad se veniat, ut de ejus doctrina cognoscere possit. Missas Slavonica lingua celebrari prohibet.

Reverendissimo METHODIO archiepiscopo Pannoniensis Ecclesiæ.

Prædicationis tuæ doctrinis populum Domini tibi, quasi spiritali pastori, commissum salvare instruereque cum debeas, audivimus quod non ea quæ sancta Romana Ecclesia ab ipso apostolorum principe didicit et quotidie prædicat, tu docendo doceas, et ipsum populum in errorem mittas. Unde his apostolatus nostri litteris tibi jubemus ut, omni occasione postposita, ad nos de præsentem venire procures, ut ex ore tuo audiamus et cognoscamus utrum sic teneas et sic prædices sicut verbis et litteris te sanctæ Romanæ Ecclesiæ credere promisisti, aut non, ut veraciter cognoscamus doctrinam tuam. Audimus etiam quod missas cantes in barbara, hoc est, in Slavina lingua; unde jam litteris nostris per Paulum episcopum Anconitanum tibi directis prohibuimus ne in ea lingua sacra missarum solemnia celebrares, sed vel in Latina, vel in Græca lingua, sicut Ecclesia Dei toto terrarum orbe diffusa et in omnibus gentibus dilatata cantat. Prædicare vero aut sermonem in populo facere tibi licet, quoniam Psalmista omnes admonet Dominum gentes laudare (*Psal. cxvi*), et Apostolus: *Omnis, inquit, lingua confiteatur, quia Dominus Jesus in gloria est Dei Patris (Philip. ii)*. *Data ut supra.*

CCXL.

AD ANSPERTUM ARCHIEPISCOPUM MEDIOLANENSEM.

(Anno 879.)

D Arguit quod sedi apostolicæ obediens non fuerit, ejusque legatos injuriose tractarit, et excommunicatus missas celebrarit. Ideo monet ut ad synodum se purgaturus quamprimum vel per se vel per legatos accedat.

ANSPERTO archiepiscopo Mediolanensi.

Tantis, heu, proh dolor! transgressionibus inveniris obnoxius, quantis nullus de Ecclesia Mediolanensi aliquo modo est inventus: in primis quod nostri operis atque laboris noluit socius esse ac particeps, sed apostolicæ sedi proterve, inobedienter ac procaciter resultasti; deinde legatos nostros Joannem Ticiensem et Walpertum Portuensem episcopos

e latere nostro ad te directos non suscipiens, præforibus portæ diu tibi nostræ commonitionis verba facientes, quatenus nobis, aut per te, aut per legatum tuum, tuam more prædecessorum tuorum condignam obedientiam exhibere debuisses, irreverenter stare fecisti, nullamque illis reverentiam vel auditum accommodare dignatus, sed sicut aspis surda contra charitatis affectum viscera cordis et aures valide obturasti. Pro quibus et his similibus tetandiu communionem privavimus missarumque celebratione, donec nobis occurreres, et aut per te aut per vicarium tuum cuncta errata corrigeres, et sic te demum personaliter in nostrum consortium admitteremus. Sed in despectum et injuriam paternorum canonum excommunicatus a nobis, sacrum ministerium agere missamque celebrare præsumpsisti; de quo sollicitè voluimus parcere tuæ senectuti perquirentes; sed adeo verum esse deprehendimus ut præsentium ^a videtur, videlicet presbyter lator non fuerit ausus coram collegio coepiscoporum pro vobis hoc satisfacere. Quapropter quia, Domino auxiliante, secundum statuta canonum circa autumnum tempus synodum sumus celebraturi, ad quam te volumus, omni occasione postposita, sine mora venire aut legatos dirigere, et dum, Christo opitulante, perpetrata transgressionis purgaveris, te in communionem omnimodis recipiemus. *Data ut supra.*

CCXLI.

AD ANGELBERGAM AUGUSTAM.

(Anno 879.)

Significat se modo absolvere nolle Anspertum archiepiscopum; sed si in synodo crimina quæ obiciebantur, diluerit, tunc eum excommunicatione absoluturum: ait se pro Ludovico imperatore in anniversario ejus die sacrafacturum.

Dilectæ ac spiritali filiæ ANGELBERGÆ imperatrici.

Pio affectu petitionis vestræ preces quibus nos super absolutione excommunicationis Ausperti Mediolanensis archiepiscopi precatæ es exaudire, secundum collatam nobis ligandi solvendique divinitus potestatem, non prætermittemus, et maxime propter annuam commemorationem divæ memoriæ domini Ludovici, quondam imperatoris Augusti, quæ in proximo celebranda est; sed quia synodali eum decreto pro suis negligentis et præsumptionibus, sicut ipsa bene cognoscis, excommunicavimus, absque eorundem fratrum et coepiscoporum nostrorum, cum quibus in eum excommunicationis sententiam promulgavimus, consensu et voluntate nunc absolvere nolumus; ne ab his qui vel desiderio, vel negligentia ecclesiasticam disciplinam contemnunt, et multa non præsumenda præsumunt, canonicum parvipendatur iudicium. Porro cum ad nominatam synodum, quam secundum sacros canones Spiritu Dei conditos quarto Idus Octobris, Domino annuente, celebraturi erimus, vel ipse venerit, vel e latere suo venerabiles confratres et coepiscopos suos direxerit, qui nobis et san-

^a Legendum videtur, præsentium videlicet præbyter lator, subintellige litterarum, et verbo videtur expuncto,

Actæ synodo de his quæ illi objecta sunt, idonee satisfaciant, tunc post veram satisfactionem ab omni eum excommunicationis nexu procul dubio absolvemus, et quasi fratrem et comministrum in nostræ communionis consortio incunctanter habebimus. Et ideo pro prædicta annua commemoratione ipsius domini et senioris vestri ne turbemini quod modo vos pro absolutione præfati archiepiscopi non audivimus, nam in eodem die quo ipse de sæculo migravit, pro animæ illius requie sempiterna sacrificium erimus Domino oblaturi; etiam et pro anima Supponis, fraterna moti compassione, omnipotentem Dominum deprecamur ut suorum absolutionem valeat percipere delictorum.

CCXLII.

AD LUDOVICUM REGEM.

(Anno 879.)

Gratias agit de propensa voluntate erga Romanam Ecclesiam: hortatur ut ad eam a paganorum incursionibus defendendam veniat, eique tacite imperium pollicetur.

Dilecto ac spiritali filio Ludovico glorioso regi.

Vestræ regiæ serenitatis mellifluis relectis apicibus, quos per Astaldum insignem comitem vestrum nobis mandastis, quantam devotionem ac sincerissimam voluntatem exaltandi et defendendi Ecclesiam Dei, more videlicet parentum vestrorum gloriosissimorum imperatorum habeatis, luce clarius novimus. Unde valde gavisus existens, maximas excellentiæ vestræ agimus gratias, quia nobis inter tot angustias et persecutiones, quas a paganis assidue supra modum patimur, vestræ invictæ potentiæ auxilium defensionisque solatium pia duntaxat animi devotione conferre omnimodis cupiatis. Ideo, fili charissime, nostræ apostolicæ admonitioni aurem clementiæ vestræ ut accommodetis obnixe precamur, ut citius nobis vestro potenti brachio subvenire studeatis, quatenus sanctam Dei Ecclesiam, in magna nunc fluctuatione positam, ad portum salutis et tranquillitatis efficaciter perducatis, et terram perditam per vos, Deo propitio, ad pristinam revocetis incolumitatem, ut ex hoc et apud omnipotentem Dominum dignam valeatis mercedem recipere, et in præsentis sæculo laudabile nomen omnimodo acquiratis. Quapropter scitote pro certo quia nullus parentum vestrorum tantam gloriam et exaltationem a prædecessoribus nostris percepit, quantam nos vobis, si veneritis, totis multipliciter viribus desideramus impendere. Porro de hoc quod mandastis, ut pro eventu regni Ludovici piæ memoriæ nepotis vestri præpediti existatis, pro multo quod circa vos videndi desiderium habemus turbati manemus; sed vestra fidei benignitate petimus ut, omni cura remota, pro amore Dei et sanctorum apostolorum Petri et Pauli, nostræ petitionis sollicitudinem pio pectore vestro alacriter assumatis, ut sicut sedes apostolica, quæ caput est omnium Ecclesiarum Dei, vos magno desiderio quasi

quod natum est ex repetitione sequentis adverbii, videlicet. HARD.

unicum et charissimum filium præstolatur, vestra speciali visione celeriter perfruat; quoniam si, Deo favente, Romanum sumpseritis imperium, omnia vobis regna subjecta existent. Nam si pleniter sciretis quanta nos undique mala, quæ pro multitudine scribere nequivimus, opprimunt et affligunt, tantum in vestra cognoscimus sapientia quod per vestram magnitudinem jam maneremus defensi. Deus te incolumem custodiat, charissime fili. Data ut supra.

CCXLIII.

AD BASILIUM, CONSTANTINUM ET ALEXANDRUM
IMPERATORES.

(Anno 879.)

Imperatorum precibus commotus, ut pax sit Ecclesie Constantinopolitanæ, dispensat cum Photio ut in Ignatii locum Constantinopolitanæ Ecclesie patriarcha subrogetur, statuens ne deinceps quisquam ad patriarchalem dignitatem, nisi per gradus ecclesiasticos ascendat: jubet patriarcham Constantinopolitanum Bulgarorum diæcesim sub Ecclesie Romanæ jurisdictione relinquere, monet omnes ut patriarchæ debitum præstent obsequium: præcipit ut ad Ecclesie communionem eos qui a Methodio et Ignatio initiati fuerant, admittant; excommunicat illos qui cum Photio noluerint communicare.

Dilectissimis ac excellentissimis spiritualibus filiis nostris BASILIO, CONSTANTINO et ALEXANDRO, gloriosissimis imperatoribus semper Augustis.

^a Inter claras sapientiæ mansuetudinis vestræ laudes, o Christianissimi principes, aliquod cum puriore luce summæ devotionis lumen longe lateque resplendet, quod amore fidei, quod charitatis studio, disciplinis ecclesiasticis edocti, Romanæ sedi reverentiam more prædecessorum vestrorum piissimorum imperatorum conservatis, et ejus cuncta subjecitis ^b auctoritati: ad ejus auctorem, hoc est apostolorum omnium principem, Domino loquente, præceptum est: *Pasce oves meas* (Joan. XXI). Quam esse vere omnium Ecclesiarum Dei caput et beatorum Patrum præcipuæ regulæ, et orthodoxorum principum statuta declarant, et pietatis vestræ reverentissimi apices attestantur. Nihil est enim quod lumine clariore præfulgeat, quam pia devotio et recta fides in principe. Et quia pontificii nostri reverentiam hoc ardore mentis, hoc religionis studio luculenter vestris mellifluis litteris exoratis id nos ratione seu temporis necessitate inspecta, cum sedis apostolicæ nobis commissæ consensu et voluntate ^D perficere jure apostolico decet.

Igitur petistis a nobis quatenus, sede apostolica suæ pandente viscera pietatis, Photium reverentissimum in patriarchatus honore, in summi sacerdotii dignitate et in ecclesiastici collegii societate reciperemus, nostræque communionis participem faceremus, ne Ecclesiam Dei, tanto jam tempore perturbatam, pateremur amplius manere divisam scanda-

^a Hæc epistola a Photio est corrupta, locis infra designatis. Vide notam Sev. Rin. ad calcem epistolæ.

^b Ista de auctoritate Romanæ Ecclesie Photius in sua translatione non posuit.

^c Nomen Ignatii sustulit Photius, alii attextens.

^d Mutavit hæc in contrarium sensum Photius, ut

loque commotam. Nos itaque, serenitatis vestræ preces congrua ratione admittentes, quia ^e Ignatium piæ memoriæ patriarcham de præsentis vita jam migrasse cognoscimus, temporis ratione perspecta, hoc modo decernimus ad veniam pertinere quod nuper de ipso Photio, licet ipse absque consultu sedis nostræ officium sibi interdictum usurpaverit ^d, gestum constat fuisse.

Nos statutis apostolicis non præjudicantes, nec beatorum Patrum regulas resolventes, quin potius multiplicibus earum auctoritatibus freti, qui Nicæni concilii capitulo secundo apertissime dicunt: Quoniam plura aut per necessitatem, aut alias cogentibus hominibus, adversus ecclesiasticam facta sunt regulam. Hinc et Gelasius papa dicit, quod ubi nulla perurget necessitas, constituta Patrum inviolata ^B servantur ^e. Et sanctus Leo eodem spiritu præcipit omittendum esse et inculpabile judicandum quod necessitas intulit. Inde et Felix præsul, decessor noster, in sua decretali epistola voce consona dicit, aliter tractandam esse necessitatis rationem et aliter voluntatis. Inde etiam sanctum concilium apud Africam gestum capitulo tricesimo quinto jubet ut clerici Donatistarum in Ecclesia, propter Ecclesie pacem et utilitatem, si correcto concilio ad catholicam unitatem transire voluerint, si hoc paci Christianæ prodesse visum fuerit, in suis honoribus suscipiantur, non ut concilium quod in transmarinis partibus de hac re factum est, dissolvatur, in quo videlicet concilio statutum est ut ordinati in parte Donati, si ad catholicam partem transire voluerint, non suscipiantur in honoribus suis. De hoc etiam ^C beatus papa Innocentius dicit capitulo quinquagesimo quinto (*epist. 27*), quod ii qui a Bonoso hæretico ordinati sunt, propterea sint recepti, ne scandalum remaneret Ecclesie.

Nunc itaque aliis patriarchis, Alexandrino videlicet et Antiocheno et Jerosolymitano, atque omnibus archiepiscopis, metropolitibus, episcopis et sacerdotibus, cunctoque clero Constantinopolitanæ sedis, qui de ordinatione beatæ memoriæ Methodii et Ignatii reverentissimorum patriarcharum existunt, una voluntate, parique voto consentientibus, eundem Photium satisfaciendo ^f, misericordiam coram synodo secundum consuetudinem postulantem, in vera dilectione fratrem, in pontificali officio comministrum (atque coram synodo misericordiam quærendo) in pastoralis magisterio consacerdotem, pro Ecclesie Dei pace et utilitate, amodo, Christo favente, recipimus et habemus.

Quia et vos Christianissimi imperatores Augusti, qui sanctæ reipublicæ clementissimo affectu gubernatis imperium, pro Christo fungi legatione videmini (*II Cor. v*), dum pro pace rogatis Ecclesie, et nos quibus, secundum Apostolum omnium Ecclesiarum ^D passum se recepisse hanc sedem ab imperatoribus dicat.

^e Gelasius, ep. 6: *Necessitatis tempore locum habet dispensatio.*

^f Omnia ista delevit Photius, de venia coram synodo petenda.

rum Dei sollicitudo incumbit (*II Cor. xi*), contraversiam aliquam in Ecclesia Dei amplius remanere nolentes, hunc ipsum patriarcham cum omnibus sive episcopis, sive presbyteris, seu cæteris clericis et omnibus laicis, in quos iudicii fuerat censura prolata, ab omni ecclesiasticæ sanctionis vinculo absolvimus, sanctæque Constantinopolitanæ Ecclesiæ iudicamus recipere sedem, Dominicique gregis esse pastorem, illa scilicet potestate fulti, quam Ecclesia toto orbe diffusa credit nobis in ipso apostolorum principe a Christo Deo nostro esse concessam, eodem Salvatore beatum Petrum apostolum præ cæteris specialiter delegante : *Tibi dabo claves regni cælorum, et quæcunque ligaveris super terram, erunt ligata et in cælis ; et quæcunque solveris super terram, erunt soluta et in cælis* (*Matth. xvi*). Sicut enim ex his verbis nihil constat exceptum, sic per apostolicæ dispensationis officium et totum possumus procul dubio generaliter alligare, et totum consequenter absolvere, præcipue cum ex hoc magis præberi cunctis oporteat apostolicæ miserationis exemplum.

Nam et legati sedis apostolicæ ab antecessore nostro, Adriano videlicet almifico præsule, Constantinopolim directi, synodo ibidem peractæ usque ad voluntatem sui pontificis vigilantibus studio subscripserunt.....nec ab apostolico manere : quia sedes beati Petri cælestis regni clavigeri potestatem habet, ligata quælibet pontificum congrua æstimatione absolvere. Quippe cum constet multos jam patriarchas, hoc est Athanasium et Cyrillum Alexandrinos, Flavianum et Joannem Constantinopolitanos, et Polychronium Jerosolymitanum synodice damnatos per apostolicæ sedis postmodum absolutionem restitutos incunctanter fuisse.

Eo tamen tenore ista statuentes, apostolica duntaxat auctoritate et sanctorum Patrum venerabilibus institutis decernimus ut post hujus patriarchæ obitum, nullus de laicis vel curialibus in patriarchatus eligatur vel consecratur honore, nisi de cardinalibus presbyteris et diaconibus Constantinopolitanæ sedis, secundum sacros canones Spiritu Dei conditos et totius mundi reverentia consecratos ; quia nec præpropere contra canones ecclesiasticos, decretaque majorum cito quilibet lector, cito acolythus, cito diaconus, cito sacerdos vel episcopus fiat, qui in minoribus officiis sic diu perdurent, et vita eorum pariter et obsequium comprobetur, ut per tempora a majoribus instituta, comprobatis prius moribus, et bonæ vitæ meritis refulgentibus, ad summum sacerdotium postmodum veniat. Quoniam non est subito præripiendum vel usurpandum, quod vita diu probata meretur accipere. Nam si in quibuslibet Ecclesiæ gradibus providenter curandum est ut in Domini domo nihil sit inordinatum, quanto magis elaborandum est ut in electione ejus qui supra omnes gradus constituitur, non erretur ? Nam totius

^a Hic deest periodus, quam ex editione Romana suppleo : *Si quisquam id quod omnino interdiximus usurparit ; quia remissio peccati non dat licentiam*

A familiæ Domini status et ordo nutabit, si quod requiritur in corpore, non sit in capite ; et inde fiet ut omnis ecclesiastica disciplina resolvatur, omnis ordo turbetur. Et ideo hoc quod nos modo pro ecclesiastica unitate et pace quam Christus Dominus noster nobis dedit habendam utcumque patimur esse veniale, inultum postmodum esse non poterit ^a.

Hoc etiam modo ista, excellentiæ vestræ precibus moti, fieri jubemus, si ipse patriarcha Bulgarorum diocesis, quam piæ memoriæ Nicolaus præcessor noster, Michaele ipsorum rege petente, apostolicis doctrinis docuit, et per venerabiles episcopos suos lavit unda baptismatis, omnique ecclesiastica regula et disciplina prout oportebat instruxit, amodo suo juri vindicare vel remittere nullo modo præsumpserit, nec aliquam cujuscunque honoris ibidem ordinationem fecerit.... ibidem sunt illicite ordinati episcopi vel sacerdotes.... archiepiscopo, vel episcopis qui ibidem videntur existere..... sacrum pallium quo inter sacra missarum solemnias uti pontificibus solitum est, ipse patriarcha mittere præsumpserit.

Porro pro tantis perturbationibus, quibus, Ecclesia vestra longo jam tempore manet turbata, vestræ Augustali pietati, obnixè suggerimus ut Constantinopolitanum patriarcham digno honore venerantes, quasi patrem spiritalem, et utpote inter vos et Deum mediatorem præcipuum, divina vobis, per quæ ad regnum perveniatis æternum, sedule annuntiantem, pio semper affectu colatis, et ut condecet, in omnibus honoretis ; quia pro temporali, quem illi exhibetis, honore, vos et hic temporalem honorificentiam habebitis, et in æternum multiplicem procul dubio recipietis, ab illo nempe qui glorificantes se glorificare testatur (*I Reg. ii*). Nec eorum verba falso prolata, qui scandalorum zizania super conspicuam segetem Domini seminare non cessant, vestra imperiali dignetur audire majestas, nec pro talium surrurationibus hominum, qui semper student scindere unitatem Dei, vestem Domini, Ecclesiam Christi, quique linguis suis semper dolose agere non cessant, venenum aspidum portantes sub labiis suis (*Psal. xiii*), animum clementiæ vestræ adversus eum aliquatenus commoveatis, et summum sacerdotem vestrum Dei providentia in Ecclesiæ Christi regimine constitutum sic facile exhonoretis, quod nimirum sancto vestro imperio valde inhonestum et indecens esse videatur.

D Præterea mandamus etiam, ut omnes episcopos et sacerdotes, seu cujuscunque ordinis clericos, qui de consecratione Ignatii bonæ memoriæ patriarchæ consistunt, sive in ipsa regia urbe manentes, sive alicubi extra, longe seu prope retrusos, clementi animo ad gremium et unitatem sanctæ Ecclesiæ revocetis, et ulnis extensis paterno affectu recipiatis et amplectamini, propriasque unicuique illorum jubetis reddere sedes ; ut sicut una est fides, unum in nobis baptisma, et omnes unum sumus in Christo,

iterum delinquendi ; nec quod potuit aliqua ratione semel concedi, fas erit amplius impune committi. Hoc etiam, etc.

ita et isti qui ad unitatem et societatem Ecclesie Dei et corporis Christi redierint, et id ipsum dicentes perfectique existentes in eodem sensu, in eadem scientia, unus grex efficiantur, et unus pastor, nec audeant amplius dicere: *Ego quidem sum Cephæ, ego Pauli, ego autem Appollo* (I Cor. 1), sed unius Christi veri Dei nostri, qui est pax nostra et fecit utraque unum, veniensque cœlestia cum terrenis pacificare dignatus est. *Qui idcirco semel pro peccatis nostris mortuus est, ut filios Dei qui erant dispersi, congregaret in unum* (Joan. XI, 52). Nec enim poterit unitatis eorum firma esse compago, nisi eos ad inseparabilem soliditatem vinculum charitatis astrinxerit: quatenus, Deo favente, absque omni perturbatione, vobis regnantibus salvi et securi persistentes, pro salute vestra et pro statu reipublice jugibus semper votis Dominum valeant deprecari.

Quod si forte quidam exstiterint cum eodem patriarcha communicare nolentes, admoneantur secundo et tertio ut sancte Ecclesie se unire procurent. Quod si acquiescere noluerint, in sua pertinacia manere volentes, sacra eos communione, his presentibus missis nostris una cum synodo jussimus privare, quousque ad suum redeant patriarcham et ad sancte Ecclesie unitatem, cum præcipue ipsi episcopi a nobis sint canonice excommunicati. Et ideo si eos in consortium suum receperit, aliquamve cum eis communionem habuerit, simili modo eundem patriarcham cum ipsis episcopis ecclesiastica communione judicamus esse privatum. Data mense Augusto die decima sexta^a, indictione duodecima.

Missæ per Petrum presbyterum.

ADNOTATIO SEVERINI BINII.

De præcedentis epistolæ a Photio adulteratione.

Qua occasione hanc de Photii absolute et restitutione epistolam pontifex scripserit, diximus supra in notis ad Vitam Joannis papæ VIII. Hæc in codice Vaticano caractere Longobardo exarato, atque jam haud pridem, sed mendose nonnihil, cuso, scripta est.

Summa plane Dei providentia factum est ut ejusmodi Joannis VIII papæ litteræ in nostrum usque tempus in ejus regesto, sive ut dicunt vulgo, registro integræ servarentur, nec sicut aliorum plurimum pontificum epistolæ perderentur: ut ex his etiam ex Nicolai et Adriani epistolis Photius millies possit redargui imposturæ et falsitatis convinci. Ad usitatum impostor artem rediit falsandi litteras Romanorum pontificum, et fingere nova scripta, nam præter ea quæ plus satis de ipso dicta sunt sub Nicolao et Adriano pontificibus, et in synodo universali sunt proclamata, novæ rursus ab impostore prodire falsitates, ut plane acciderit de his Joannis papæ litteris quod de suis, ab eodem Photio falsatis, Nicolaus in epistola ad Michaelem imperatorem exclamat, cum ait: *Ex his, inquit, quæ ibidem ex ea lecta sunt, nonnulla addita, multa mutata, plura subtracta reperiuntur, et per omnia talis a vobis effecta est, ut aut nihil, aut parum aliquid nos per eam de crebro dicti comministri Ignatii disposuisse causa videamur.* Hæc tunc Nicolaus, quæ etiam nunc ab ipso Joanne repetenda essent, si vivens videre potuisset, ut Nicolaus, quomodo suas missas Constantinopolim litteras Photius addendo, minuendo atque mutando, male pessimeque habuisset.

^a Deest in editione Romana, die decima sexta.

^b Ferme totum principium a Photio immutatum;

Sed quorsum hæc ipse[?] dices. Voluit scelestus quasi ex Joannis papæ litteris non solum suam restitutionem firmam roboratamque monstrare, sed et falsatis illis probare etiam auctoritate ejusdem pontificis octavam synodum œcumenicam esse damnatam; probatam vero recentem ab ipso adversus eam Constantinopoli celebratam; octavamque pariter nominatam in abolitione legitimæ octavæ œcumenicæ sub Adriano pontifice celebratæ. Ex quo grande malum illud evenit ut pro germana octava, a Græcis maxime, accepta sit synodus Photiana; ut factum inter alios a Zonara est videre, qui in sua canonum collectione et interpretatione posuit loco octavæ œcumenicæ synodum Photianam sacrilegam: quam ipsam et Theodorus Balsamo universalem appellat, cujus et tres canones recitat; sic et reliqua Græcorum schismaticorum colluvies. Tu igitur, lector, hic, amabo te, sede, arbiter veritatis, atque ex litteris Joannis papæ in Græcum a Photio redditis et recitatis in secunda actione suæ pseudosynodi, revocatis vero ad Latinitatem a Friderico Metio, origine Græco, sed pietate catholico atque fide Latino, modo ob virtutum atque doctrinæ præstantiam creato Thermarum episcopo, veteratoris malas artes intellige. Exstat ipsa integra Photiana pseudosynodus Græce in scripto codice bibliothecæ Columensis, quæ fuit cardinalis Sirlleti, nota numeri quadragesimi, in quo sub actione secunda eadem epistola Joannis papæ recitatur ad imperatorem scripta adeo mutata, ut vix quis cognoscat eandem esse Joannis, quam nuper recitatam audisti; sic enim se habet:

« Joannes, servus servorum Dei, serenissimis dilectis filiis nostris spiritualibus, et Deo charis BASILIO, LEONI, et ALEXANDRO victoribus [pro victoribus, HARD.] imperatoribus et æternis Augustis. »
^b « Puritas et splendor vestræ rectæ fidei, et morum probitas, et benignitas perfecta, o Christianissimi, et maximi imperatores Romanorum, luminum instar in medio terræ micantes usque ad omnes fines, ad quos universus orbis, extenduntur et splendent. Non enim sola recta fide præstantes, in aliis rebus vos oscitanter habetis, sed potius super vestram irreprehensibilem fidem superædificatis non lignum aut herbam, aut arundinem, sed pretiosos lapides aurum et argentum, et ut breviter dicam omnia alacri studio perficitis, quibus cognoscitis Deo rem gratam facere. Nihil vero Deo gratius esse dignoscitur quam ut universæ ejus Ecclesie quascunque sol respicit, recta fide et mutua inter se dilectione et charitate viventes, illi singulis diebus gratias agant. Quapropter hanc unionem etiam in vestra Dei Ecclesia conspici et vigere vos percipientes, Romanam sanctam Ecclesiam per vestros legatos et sacras litteras adjutricem assumpsistis, pro certo habentes eam vobis futuram præsto ad id quod optastis. Neque vos primi id agere cœpistis, ut hanc rem excogitaretis, sed vestigiis prædecessorum vestrorum inhærentes; in quam schola, quærere est etiam dignum: a principe videlicet apostolorum Petro, quem Dominus omnium Ecclesiarum caput constituit, inquit illi: *Pasce oves meas* (Joan. XX); nec non a sacris et orthodoxis sanctorum Patrum decretis atque doctrinis, quemadmodum sacræ et piæ vestræ litteræ testantur: id vero propterea facitis, quo magis vestræ fidei firmitas celebrata eluceat, et erga Deum dilectio sincera et efficax pateat.

« Nihil enim aliud aptius et dignius contingere potest illis qui maximis dignitatibus et principatibus sunt constituti, quam rectæ fidei splendore et Dei dilectione præstare contendere; et curare ut omnes qui eum eadem fide Deum venerantur, dilectionis etiam vinculo uniantur et constringantur. Quapropter vestris litteris obsequentes nos, et mellifluis verbis deliniti, ignis instar accensi, cum universa

quod enim visum sit ex illo præconium imperatoris, voluit illud gloriosius prædicari.

nostra sanctissima Romanorum Ecclesia unanimes et concordēs surreximus ad ea omnia quæ a vobis scripta sunt prompto et alacri animo peragenda. Scripsistis nobis, noster dilecte fili, ut nostra apostolica viscera misericorditer aperiremus, et omnes quotquot fuerint qui in vestra Ecclesia vel propriis chirographis vel alio quovis pacto prævaricati sunt, et canonicis censuris obnoxii sunt effecti, recipere- mus et pacis et unionis curam haberemus. Quin etiam ante omnia Photium religiosissimum episcopum nostræ communionis hæredem et participem, et comministrum facientes, ad magnum episcopatus culmen et dignitatem, patriarchalem iterum constitueremus, ne Ecclesia Dei multo tempore schismatum Deo exosorum et malorum scandalorum fluctibus agitata permaneat.

« Nos vero vestræ serenitatis preces accipientes ut rationales et justas et Deo acceptas, et tempus jam præsto esse, quod antea quærebamus et invenire Deum precabamur, et rationi etiam congruum censentes Ecclesiam Dei tranquillam reddere missimus propterea legatos qui vestram perficerent voluntatem. Et licet pietas vestra Photio vim inferendo nos prævenit, in illo restituendo videlicet, antequam nostri legati isthuc venissent, hæc tamen nos supplemus non auctoritate nostra, licet hoc etiam facere possimus, sed apostolicis constitutionibus et sanctorum Patrum decretis horum demonstrationem afferentes, neque Ecclesiæ regulas jamdiu traditas solventes, sed eas in quibuscunque, dum harum nimis exacta et immutabilis observantia servatur, divellit et destruit totam compagem corporis Ecclesiæ, ad quod conducit trahentes, ab ipsamet Ecclesia edocti. Secundus enim canon Nicænae synodi hæc habet. Quoniam frequenter vel a necessitate vel alio quovis pacto coguntur homines ecclesiasticos canones transgredi, et quæ sequuntur. Nec non papa Gelasius de seipso inquit quod ubi vis non apponitur, sanctorum Patrum statuta inconcussa maneat. Similiter etiam sanctissimus papa Leo in eodem spiritu præcipit, dicens: Ubi vis non præcedit, immobilia permaneant sanctorum Patrum statuta; ubi vero necessitas et vis reperitur, ibi ad id quod convenit Ecclesiis Dei, ille qui potestatem habet, dispenset. Ex necessitate enim, juxta divinum apostolum, etiam legis fit mutatio. Felix præterea papa consona etiam dicit: De hoc enim oportet animadvertere ut ubi necessitas contigerit sæpenumero etiam constitutiones Patrum transgredi liceat. Sancta etiam synodus Carthaginensis ait trigesimo quinto capite: Mandamus ut Donatistarum clerici iterum ad ecclesias revertantur, licet etiam a synodo fuerint damnati. Synodus etiam synodum abrogasse reperitur propter unionem Ecclesiæ et concordiam. Et Innocentius papa ait: Isti a Bonoso ordinati hæretico recipiantur, ne iterum scandala in Ecclesia Dei oriantur.

» Neque solum istis, licet tales essent ut ex illis fuissent ut hæretici damnati, apostolica tamen sedes Ecclesiæ pacis curam gerens manus adjutrices porrexit, verum etiam orthodoxis episcopis et patriarchis ad ipsam confugientibus, sicut nunc religiosissimus Photius, et auxilium implorantibus opem tulit. Nostis omnino magnum Athanasium episcopum Alexandrinum et Cyrillum et Polychronium Hierosolymorum, Joannem, quem dilectio vestra Chrysostomum appellat, Flavianum etiam Constantinopolitanum: hos enim a synodis damnatos et reprobatos, cum ad sanctam Romanam Ecclesiam confugissent, apostolica sedes hæc nostra

« Addidit ista Photius, et mutavit in contrarium sensum quæ de seipso habebantur.

» Ex se hæc addidit Photius.

» Multa hic a Photio prætermissa noscuntur, quibus sedis apostolicæ auctoritas prædicatur, et Adriani prædecessoris legatio memoratur.

A confirmavit et ad priorem dignitatem restituit. Si igitur ex Donatistis et ex Bonoso ordinationem acceperunt, et ab Ecclesiæ catholicæ limitibus fuerunt ejecti a synodo numerosa, iterum ab alia synodo recipiuntur, et in sacerdotum numero collocantur, ut Ecclesia Dei indivulsa et a schismatibus integra et libera permaneat (nihil enim oculis Dei magis execrandum et abominabile conspicitur quam is qui schismatum auctor in ecclesiis exstiterit, et nihil jucundius vel charius etiam bonitati quam Ecclesiam suam integritatem, perfectum erga Deum amorem, et erga proximum dilectionem conservare), multo magis veros orthodoxa fide illustres, et vitæ gravitate et rerum peritia celebres, non oportet illos contemne^b, obnoxios pœnitentiæ iugo gravari, sed ad priorem dignitatem restituere.

« Cum enim semel apostolica hæc sedes claves accepisset regni cælorum a primo et magno pontifice Jesu Christo per principem apostolorum Petrum; cum illi dixisset: *Tibi dabo claves regni cælorum, et quæcunque solveris super terram, erunt soluta et in cælis; et quæcunque ligaveris super terram, erunt ligata et in cælis* (Matth. xvi); habet facultatem omnes ligandi atque solvendi, et juxta prophetam Jeremiam, evellendi et plantandi (Jer. i). Hæc de causa nos, auctoritate usi principis apostolorum Petri, cum universa Ecclesia^d affirmamus vobis, et per vos etiam sanctissimis fratribus et comministris patriarchis, Alexandrino, Antiocheno et Hierosolymitano, et reliquis episcopis et sacerdotibus, et universæ Constantinopolitanæ, nos convenire et consentire vobis, vel potius Deo in omnibus quæ a nobis vos petistis. Et primum quidem nos recipere Photium admirabilissimum et religiosissimum archiepiscopum et patriarcham fratrem nostrum, et communionis cum sancta Romanorum Ecclesia consortem et participem, et hæredem, non solum propter alias virtutes quibus ille præstat, verum etiam propter scandala e medio tollenda, et pacem Dei, et dilectionem ad invicem inter nos firmandam. Recipite etiam ipsum vos certo et firmo animo, et charitate et fide, omne iniquitatis et malitiæ venenum, et duplicitatem et ambiguitatem de cordibus vestris avellentem, sicut ipsum recepit Romana Ecclesia.

« Didicimus enim fere ab omnibus qui huc veniunt ex illis qui istis versantur, Photium omnibus prærogativis præstare coram Deo non solum sapientia et prudentia circa res divinas et humanas, verum etiam circa omnes virtutes morales, et curam divinatorum præceptorum; tanquam irreprehensibilem operarium celebrari. Neque justum duximus talem virum otiosum et inutilem permanere, sed in altum in vestra Ecclesia iterum elatum et lucentem consueta sibi et Deo dilecta opera exercere, tum erga sacerdotes, tum etiam erga episcopos. Quapropter eundem resumentes sermonem, vobis dicimus: Suscipite virum istum absque ulla dubitatione.

« Nec aliquis pro sui excusatione adducat injustas synodos adversus ipsum habitas, neque, ut multi stupidiores opinantur, decreta prædecessorum nostrorum beatorum pontificum, Nicolai videlicet et Adriani adversus Photium lata accuset; non enim recepta fuerunt ab ipsis quæ contra sanctissimum Photium gesta fuerunt. Nullus per chirographa vestra occasionem sumat ad schismata fovenda cum illo et adinvicem: omnia enim jam sedata sunt et abrogata, omnia quæ contra Photium gesta sunt, irrita et nulla per nos minimos in manibus principis apostolorum reposita sunt, et per eum in humeros

^d Hæc omnia addita a Photio impostore.

» Additamentum item est impostoris totum quod sequitur.

» Sunt ista Photii additamenta contra synodos in ipsum celebratas.

Jesu Christi agui Dei qui tollit peccata mundi.

^a « Recipite igitur ipsum apertis ulnis, fratrem videlicet nostrum comministrum. Recipite episcopum et Dei et irreprehensibilem. Recipite patriarcham vestræ Ecclesiæ. Confirmate erga illum dilectionem, fidem, et cum observantia obedientiam, et per hunc erga sanctam Romanam Ecclesiam eandem confirmate. Qui enim illum non recipit, nec ea quæ a nobis et sancta Romanorum Ecclesia de illo decreta sunt, recipit; nec is adversus nos bellum suscipit, sed adversus sanctum Petrum apostolum vel potius adversus Christum ipsum Filium Dei, qui ita honoravit et glorificavit apostolum suum ut ipse ab eo haberet facultatem ligandi atque solvendi.

^b « Hoc etiam rogamus pietatem vestram, ut in memoriam revocetis ex quo tempore scandala et schismata in vestram Ecclesiam ingressa sunt et eam integritatem corruperunt, horum malorum nullam aliam fuisse causam, nisi quod vos imperatores admisistis blasphemias et calumnias adversus pontifices et patriarchas vestros ac reliquos Dei sacerdotes, nec non quod vos parvipendistis dilectionem et fidem et honorem et observantiam erga illos. Rogamus itaque divinam potentiam vestram ut ex nunc aures obturetis imperii vestri a Deo electi calumniis et obtreccionibus adversus pontifices quas pravi illi homines et malis solum gaudentes vobis suggerere solent, et eos tanquam piacula et abominaciones, iniquas verborum illorum sagittas repellere velitis: patriarchas autem vestros in honore habere, et quasi proprios patres existimare, tanquam Dei et hominum mediatores venerari. Ipsi enim vigilant pro animabus vestris, et quæ pro salute vestra faciunt vobis a Deo semper deprecantur, nec non, ut par est, pro iis quibus vos Deum offendistis errantes, sacrificia ipsi offerunt, ut vobis Deum placent, benevolum illum vobis reddentes. Neque id solum, verum etiam pro tranquillitate et duratione potentiæ vestræ, et pro victoria adversus hostes obtinenda Deum nostrum misericordem orant. Doctores, etiam et magistri, vobis existunt, dum vos admonent ut ea faciatis quibus regnum cælorum acquiratis.

^c « Præterea vos præ aliis diligere noscuntur: non enim adulatorum amicitiam sectari sciunt vobiscum, adulatorum instar vos diligere, sed potius charitatem, quam ipsos docuit Christus Jesus per sanctos apostolos suos. Non oportet igitur vestros patriarchas a vobis contemni, tum propter ea omnia quæ prædicimus tum etiam ut juxta Domini præceptum illos diligatis. Nec vos lateat quod si hoc feceritis, non solum honores illorum consequimini, quos vos honoratis et colitis, sed illum potius qui eorum manibus in altari ministratur, videlicet Christum, qui pro peccatis omnium Deo offertur: qui enim illos honorat, Deum honorat; et qui illos aversatur et respuit, Deum ipsum respuit. Falsas itaque detractiones et obtrecciones, per quas zizania et schismata et scandala in Ecclesia Dei oriuntur, et dividunt inconsutilem Christi vestem, tanquam venenum aspidum, vestrum imperium vitet, et potius sanctissimo Photio fratri et comministro nostro opem ferat in omnibus quæ ad Ecclesiæ bonum regimen faciunt.

^d « Eos etiam qui ipsum non quo par est honore habent, argue ut corrigantur; sæpe enim quos Dei timor et erga divina religio et pietas non correat,

^a Eiusdem falsarii sunt hæc verba supposita.

^b Adjuvit et omnia ista quæ sub hoc capite continentur ad securitatem sui patriarchatus falsitatis architectus Photius.

^c Censuit et ista Photius sui causa.

^d Sunt ex Joannis epistola, liceat habeat aliqua verba a Photio addita, ut illud: *Post obitum sanctissimi Photii, etc.*

A imperatorum et principum indignatio in eos irruens modestiores reddit. Idque si feceris, regnum tibi cælorum comparare certo scito, et sempiternam imperii tui durationem et pacis confirmationem. Si vero id minus feceritis, pro certo habeatis quod nunquam schismata deerunt in Ecclesia Constantinopolitana.

^d « De hoc etiam legem condere, tum imperium a Deo custoditum monemus, ut post obitum sanctissimi Photii comministri et fratris nostri nullus e sæculari ordine ad pontificalem dignitatem eligatur, et ordinetur sed potius ex presbyteris cardinalibus, ex iis videlicet qui catholicæ Ecclesiæ sunt ascripti, vel ex ejus diaconis, vel aliis sacerdotibus, qui existunt sub sede Constantinopolitana, juxta sacros canones, ut ne contra ecclesiasticam regulam et sanctorum Patrum canones res vestræ peragantur. Procedere autem hunc volumus per singulos gradus Ecclesiæ satis probatum, ^e primum lectorem, deinde acolythum, postea diaconum, deinde presbyterum et tandem episcopum, si tamen bonum haberit testimonium de se pietate et scientia; quoniam dum inferioribus gradibus aliquod temporis spatium immoratur, ejus virtus et probitas agnoscit, et hoc pacto oportet vestros patriarchas progredi, non ex tempore præoccupare singulos gradus, ut in domo Domini nihil inveniatur incompositum et inordinatum. Qui enim supra omnes gradus collocatur, irreprehensibilis in omnibus oportet reperiri.

^f « Nec quia nos vestræ Ecclesiæ paci et quieti consulentes, Photium religiosissimum fratrem nostrum recipimus, sicut et papa Adrianus Tarasium ejus avunculum, hoc jam vobis pro consuetudine et regula usurpetur; quæ enim raro bona sunt, non possunt lex fieri multis et pro lege sumi. A Domino enim nostro Jesu Christo edocti, etiam nos viscera misericordiæ recipientes, condonavimus vobis petitionem vestram tum de Photio, tum de aliis sacerdotibus ex altera ordinatione existentibus indultum concessimus. Quicumque vero in futurum ausus fuerit id iterum committere, pœnitentia ex canone a nobis absque ulla remissione et damnatio illi irrogabitur.

^g « Rogamus etiam hoc pietatem vestram ut neque frater et comminister noster Photius sanctissimus, nec alius quispiam successorum ejus in futurum in Bulgaria ordinationes habeat, neque per pallium illuc missum, neque per defensorem prædictam provinciam Bulgarorum ut propriam ministret. In alieno enim solo non decet alios ædificare. Prædecessor enim noster Nicolaus felicitis recordationis precibus principis Bulgariæ Michaelis apostolicis doctrinis gentem illam educavit, et per religiosos suos episcopos omnes ecclesiasticas regulas et canones, et quæcunque ad Christianam religionem pertinent cum illis tradidisset, eos perfecit: licet nonnulli audacter subriperint nobis prædictam provinciam, quæ ad eos non attinebat; ordinationes etiam et consecrationes ecclesiarum et omnia quæcunque facere minus oportebat, peregerint. Quapropter præter prædicta, et hoc etiam vobis notum facimus, ut, si aliquando episcopos ibi degentes contra nos aliquid delinquere deprehendimus, et canonicis pœnis illos subjiciemus, non habeant vos ad quos confugiant, sed potius vos inveniant in hoc nobis concordēs nec dissentientes.

^h « Oramus præterea imperium vestrum Christo

^e Cum prætermisissos audis ostiarium et exorcistam a Latinis omnibus inter primos quatuor ordines annumeratos, sciat a Græcis corruptum locum.

^f Sunt addita ista a Photio quæ hoc capite continentur.

^g Sunt Joannis: sed nonnulla miscuit Photius.

^h Delevit impostor vocem, *Mandamus*, et nomen Ignatii, et posuit *Oramus*, etc.

dilectum ut congregetis episcopos et presbyteros cujuscunque ordinis ecclesiastici et civilis qui a nobis dissentire videntur, ubicunque fuerint intra terminos vestros, eosque ad vos ducendos curetis, et moneatis ut ipsi uniantur Ecclesiæ Dei et Photio sanctissimo patriarchæ fratri et comministro nostro nobis unito. Proprias pontificales et sacras vestes, gradus etiam illis restituite, et viscera misericordiæ illis aperite, ut quemadmodum unus Deus, unum baptisma, una fides, ita et nos ipsi unum etiam in Christo, et per vestram piam doctrinam unum pariter nobiscum sint, et in Ecclesiæ Dei perfectione coordinati et conjuncti nobiscum in Christi sanctissimum corpus, ut in eadem mente et in eadem voluntate permanentes, Deum omnium glorificemus. Nec aliquis in posterum dicat : *Ego quidem sum Cepha, ego vero Pauli* (I Cor. I) : sed ut omnes hoc dicamus quod Christi sumus crucifixi et mortui pro nobis, qui per suam passionem quæ in terris sunt et quæ in cælis invicem conciliavit, et nos Deo conjunxit et Patri per se ipsum et mutua dilectione et communione. Si vero a vobis eos advocatos monentes et hortantes et orantes, ad unionem Ecclesiæ convenire vobiscum semel et iterum et sæpius obedire illi noluerint, neque nostris litteris obtemperare et suamet lucrari salutem, sed in priori sua pertinacia et temeritate permanserint istiusmodi homines, præcipimus ab immaculati corporis et sanguinis Domini nostri Jesu Christi perceptione alienos fore, quousque uniantur sanctæ Dei Ecclesiæ, et Photio sanctissimo patriarchæ fratri et comministro nostro. Et postea : Hoc peracto quæ sequuntur justam illorum damnationem, in his litteris non scripsimus, ne amplius prorogaretur oratio præter modum, sed in comminitorio conscripsimus religiosissimi Petri presbyteri et cardinalis nostri legati, una cum Eugenio et Paulo religiosissimis episcopis, ut cum ipsis præsidens in synodo una cum sanctissimo Photio fratre et comministro. Dei oculum qui omnia videt et semper vigilat ante suos oculos habentes, et inevitabilem divinam justitiam et suam conscientiam immaculatam et inculpata conservantes, omnes res Constantinopolitanæ Ecclesiæ et quæcunque indigent correctione, et quæ, ut par est, declinare debent, ut id quod melius est et conducibilius Dei Ecclesiæ, peragatur. Cælestis imperator piam potentiam tuam custodiat. »

Hucusque ex Photiana versione Joannis papæ epistola. Cur autem in titulo Joannis epistolæ non insit Constantini nomen, id accidit quod, sicut ex Niceta dictum est, mortuus inter hæc fuerit Constantinus ipse Augustus primogenitus Basilii imperatoris.

Vidisti imposturas, lector, veritatis amator et cultor, execratus es procul dubio, quas in profano etiam homine, nedum sacerdote, et episcopo et patriarcha, sed et in ethnico, omnisque divinæ et humanæ legis experte barbaro improbare non possis ; totque falsitates admistas litteris non privati alicujus et ignoti hominis, sed ab apostolica sede ex episcoporum concilio datis ; nec ad vilem aliquem terræ filium, sed ad ipsum Orientis imperatorem, nec otiose vel leviter de rebus nullius momenti conscriptis, sed quæ maximi omnium ponderis essent ; ut merito tanti auctorem sceleris improbare et execrari, ipsumque facinus abominari atque horrere tanquam funestum aliquid ab imis inferis proditum a principe tenebrarum per filium tenebrarum nomen tenus lucis angelum mentientem Photium, omnino debeas.

CCXLIV.

AD CONSTANTINOPOLITANOS.

(Anno 879.)

Jubet eos, schismate sedato, ad Ecclesiæ unitatem redire, et Photio communicare.

Eximiis viris JOANNI, LEONI et PAULO patriciis, at-

que STILIANO, JOANNI et METROPHANI reverendissimis metropolitibus, et cæteris sacerdotibus, seu cujuscunque ordinis clericis seu laicis.

Omnium Ecclesiarum Dei secundum Apostolum sollicitudinem habentes, et pastoris gregis Dominici nobis in ipso apostolorum principe curam commissam gerentes, Domino dicente : *Si diligis me, Simon Petre, pasce oves meas* (Joan. XXI), condolemus vobis ; quoniam multis jam labentibus annis usque ad præsens in discordiæ divisione et in scandalorum perturbatione vos videmus promptos manere, nec per charitatis custodiam ad unitatem Ecclesiæ reverti. Quam videlicet unitatem qui non tenet, Dei legem non tenet, Patris et Filii fidem non tenet, vitam non tenet nec salutem. Hoc denique unitatis sacramentum, hoc concordiae vinculum inseparabiliter cohærens ostenditur, quando in Evangelio tunica Domini nostri Jesu Christi non dividitur omnino, nec scinditur, sed sortientibus de veste Christi, quis potius Christum indueret, integra vestis accipitur. et incorrupta, atque indivisa tunica possidetur. Possidere enim non potest indumentum Christi, qui scindit et dividit Ecclesiam Christi. Quis ergo sic sceleratus et perfidus ? quis sic discordiæ furore vesanus ? Quis aut credat scindi posse aut audeat scindere unitatem Dei ? vestem Domini ? Ecclesiam Christi ? Monet ipse in Evangelio suo dicens : *Et erit unus grex, et unus pastor* (Joan. XVI). Apostolus autem Paulus hanc eandem nobis insinuans unitatem, hortatur dicens : *Obsecro vos per nomen Domini nostri Jesu Christi, ut id ipsum dicatis omnes, et non sint in vobis schismata : sitis autem perfecti in eodem sensu et in eadem sententia* (I Cor. I). Et iterum dicit : *Sustinentes invicem in dilectione, satius agentes servare unitatem spiritus in conjunctione pacis* (Ephes. IV) ; quoniam nec habere pacem cum Deo poterit, qui cum fratribus pacem per zeli discordiam non habuerit. Quam igitur sibi pacem promittunt inimici fratrum ? Quæ sacrificia celebrare se credunt sacerdotes, charitatis Dei qui non sunt veste induti ? Pacem nobis Christus dedit : *Pacem, inquit, meam do vobis, pacem relinquo vobis* (Joan. XIV) ; concordēs atque unanimes esse præcepit ; dilectionis et charitatis fœdera incorrupta atque inviolata mandavit. Et ideo vestram salutem cupientes, monemus, et apostolica benignitate jubemus, vos omnes sanctæ Ecclesiæ uniri, vestroque patriarchæ, Photio videlicet, quem pro Ecclesiæ Dei pace et unitate recepimus, adhærere communicareque studete. Nam si hæc nostra apostolica monita, tantis supradictis testimoniis divinis firmata, audire contempseritis, in vestra pertinacia manere volentes, scitote quia missis nostris præcipimus tandiu vos omni ecclesiastica communione privare, quandiu ad unitatem corporis Christi et ad vestrum contempseritis redire pontificem. Nec aliquis vestrum hanc habeat in redeundo excusationem, pro scripturis de hac causa compositis, quia divina potestate, quam accepit Ecclesia Christi, cuncta solvuntur vincula, quando per pasto-

ralem auctoritatem quæ fuerant ligata solvuntur ; A triarcha. Et quod dicere pudet, et grave tacere est, quoniam, sicut dicit sanctus papa Gelasius, nullum est vinculum, insolubile nisi circa eos qui in errore persistunt. Data mense Augusto, indict. XII, die XVI.

Missæ per Petrum presbyterum.

CCXLV.

AD CLERICOS CONSTANTINOPOLITANOS ^a.

(Anno 879.)

Ejusdem ac precedens argumenti.

Reverendissimis et sanctissimis omnibus episcopis, confratribus Ecclesiæ Constantinopolitanæ sedem respicientibus, seu tribus aliis principalibus ecclesiis Hierosolymitanæ.

Quorundam sane vestrum, fratres charissimi, scripta suscipientes, unanimitatem atque consensum in parte Photii in eis plene reperimus, indeque ob- B nix optantes, ut quod particulariter hætenus, hoc canonicè semper et generaliter, atque secundum ea quæ sunt Christi Jesu, et non quæ vestra, pia animi devotione, id ipsum, ut non sit in vobis schisma, sapiatis quærere, pulsare et invenire ; nos autem moderatione sedis apostolicæ, sicut divisa contentione atque dolemus scissa errore, ita gaudemus in vinculo pacis ac charitatis compagine soliditatis fraternitatem vestram sine intermissione inviolata persistere, juxta Apostolum (I Cor. XIII), idem sapite, et Deus pacis erit vobiscum. Quod vero sollicita intentione vestra petit dilectio, uti auctoritate beati apostoli principis apostolorum Petri, vobis Photium patriarcham in regia urbe Constantinopolitana fore consentiamus, illud animo luce clarius retinetis, quod in Evangelio primo pastori Dominus ait : Ego C pro te rogavi, Petre, ut non deficiat fides tua ; et tu aliquando conversus confirma fratres tuos (Luc. XII). His hortationibus succensi, imo potius corroborati, in quantum sine gravi offensione valemus auxilium ferre, tam cunctis Domini sacerdotibus quam universo in orbe terrarum Christiano populo, nunquam desinimus, sequentes prædecessorum exempla, de quibus sanctæ memoriæ Adriani papæ in Tarasii nuperrime regiæ urbis patriarchæ confirmatione (in epistola ad Constantinum et Irenem imperatores), hæc interim ponimus verba ; inter reliqua inquit : Ipse enim Tarasius regiæ urbis patriarcha misit nobis synodicam, priscam adimplens consuetudinem, quam suscipientes et liquidius indagantes, et tam de fassione rectæ fidei ejus quam dogmatum sanctarum sex synodorum et venerandarum imaginum D ovantes, nimis iterum conturbati ac contristati sumus, quia ex laicorum ordine, et imperialibus obsequiis, deputatus, repente in patriarchatus culmen electus est, et apocaligus [in epist. Adriani, a caliga militari] contra sanctorum canonum censuram factus est pa-

^a Hanc epistolam sicut cæteras recitatas passam esse perditissimi hominis Photii imposturam, patet ex verbis istis : Venerabilem fratrem Photium coram synodo misericordiam quærendo, et patriarchatus honore fungi. Quæ professionem humilitatis insinuantia superbus et profanus homo plane abrasit, et loco istorum, ut in cæteris fecerat, ista posuit :

Photius, patriarcha sanctissimus et religiosissimus frater noster, non dedignetur in conspectu synodi gratiam et studium nostrum, quin potius viscera misericordiæ Romanorum Ecclesiæ prædicare, quod ab ea sit receptus. SEX. BIX.

^b Aliquid deest.

Hæc enim est ad Corinthios apostolica declarata benignitas, ut in uno spiritu ductam ac reductam sententiam boni semper indifferenter sequantur. Data mense Augusto, indictione duodecima.

Missa per Petrum presbyterum.

CCXLVI.

AD PAULUM ET EUGENIUM EPISCOPOS.

(Anno 879.)

Constituit eos una cum Petro presbytero legatos, ut, sicut illos monuerat, pacem in Ecclesia Constantinopolitana conficiant.

Reverendissimis PAULO Anconitano EUGENIOQUE Ostiensi episcopis.

Quamvis contra nostram egeritis voluntatem, et Constantinopolim venientes, inquisita causa Ecclesie pacis et unitatis, Romam reverti nobisque omnia sub certa relatione debebatis referre. Et quia primam legationem vobis commissam idonee non perregistis, secundam vobis ideo committere non debebamus; tamen apostolicæ miserationis benignitate utentes, et in hac secunda legatione fideliter perficienda vos huic Petro religioso presbytero cardinis nostri, familiarique nostro sociamus, quatenus ea quæ pro pace et unitate Ecclesie Dei agenda sunt, secundum apostolicos nostræ auctoritatis apices, et secundum ^a commonitorii nostri tenorem capitulatum descriptum, sagaci valde intuitu simul agatis et ita definiatis ut gratiam nostram, quam prius inobedienter agendo exasperastis, nunc fideliori devotione operando, placabilem habere possitis. Data mense Augusto, indictione duodecima.

CCXLVII.

AD PAULUM ET EUGENIUM EPISCOPOS, SIMILITER AD PETRUM PRESBYTERUM.

(Anno 879.)

Mansi monitum in sequentem epistolam.

Romana synodus, auctoritate Joannis papæ congregata, Petrum aliosque adjunctos ei legatos ea facultate duntaxat instruxit atque communivit, ut Photium a censuris ecclesiasticis absolverent et sedi Constantinopolitanæ restituerent: non ad veram et germanam synodum octavam, sub Adriano pontifice habitam, reprobendam: et particulam illam, *Filioque*, e symbolo penitus tollendam, multa auctoritate iidem muniti fuerant. Hæc cum pateant ex epistola Joannis ad Basilium imperatorem scripta (*epist.* 243), qua se in Photio sedi suæ restituendo, non concilii dissipatione vel abrogatione, sed tantum dispensatione uti significat; secundo ex epistolis 250 (*nunc* 297) et 251 (*nunc* 296), quibus indicat se reprobare omnia quæ præter restitutionem Photii acta sunt. Tertio ex ipso commonitorio per Photium corrupto et falsato, in quo episcopi subscribentes profitentur omnes se commonitorio pro Photii restitutione subscribere. Nos vero et germano commonitorio cujus 203, 250 (*nunc* 296, 297) aliisque pluribus Joannis papæ epistolis mentio fit, destitui, commonitorium illud quod Photio corruptum, et in Photianæ pseudo octavæ synodi actione 3 lectum fuit, inserendum esse putavimus; tum ut inde acta hujus concilii confirmentur; tum ut quæ auctoritate legatorum in

^a *Commonitorii nostri.* Commonitorium ipsum, cujus hic fit mentio, reperitur recitatum, sed a Photio falsatum, in actione secunda synodi Photianæ, octavæ mendaciter dictæ. Quod etsi non inveniatur inter Latine scriptas epistolas ipsius Joannis, ut ex autographo possit argui falsitatis, tamen ex multis

A pseudo octava Photiana synodo Constantinopoli gesta dicuntur, falsitatis et imposturæ manifestæ redarguantur. Commonitorium autem Græce scriptum et a Metio Latine redditum, sic se habet:

JOANNES episcopus, servus servorum Dei; commonitorium fratribus PAULO et EUGENIO episcopis, similiter et PETRO presbytero cardinali, nostris Constantinopoli legatis.

Cum primum, divina favente gratia et intercessionibus sanctorum, apostolorum, Constantinopolim ingressi fueritis, illuc divertite quo præcipiet imperator; et antequam imperatorem visitaveritis, nulli alii apostolicas litteras tradere velitis. Cum coram imperatore fueritis, litteras illi tradetis hujusmodi verbis illum alloquentes: Salutatur vestrum ex Deo regnum spiritualis vester pater dominus Joannes apostolicus papa, tuam ex Deo potentiam suis orationibus singulis diebus sancto Deo commendans, ut ille qui vobis dedit hoc desiderium propter ecclesiasticam pacem, tribuat vobis gratiam suam, et consoletur vos sua felici protectione, et perficiat in bonis desideriis vestra. Si rogaverit imperator, antequam litteras legat sive capitula responsionis nostræ, hujusmodi verbis illis respondete: Si jubet imperium vestrum, videat epistolas. Et si dixerit: Quid continent epistolæ? illi respondete: Salutationes continent et omnino recte perficiunt. Postridie salutaturi Photium sanctissimum accedite, et epistolam illi tradite, salutantes illum decenter talibus verbis: Salutatur te, dominus noster Joannes apostolicus papa, et vult habere te fratrem et comministrum, sicut C scripsit imperator, ut propter pacem Ecclesie reciperemus sanctissimum patriarcham Photium fratrem et comministrum nostrum, exaudiremus preces vestras, et præciperemus ut coram nobis veniat ad synodum: et ut recipiat ipsum universa Ecclesia: juxta tenorem litterarum nostrarum, illum recipite ut comministrum nostrum, atque ut Ecclesie Romanæ gratiam habeat, surgentes, illi dicite: Mandat dominus noster sanctissimus papa ut omnes qui in diversis locis extra terminos exstiterunt, sive episcopi, sive presbyteri, sive quivis, alii fuerint, et noluerint hujusque vobis communicare, vestro opere et labore uniantur Ecclesie Dei, et fiant unum vobiscum. Qui si venerint, recipite illos, ut pater recipit filios, eosque monebit sæpius, ut propter pacem Dei Ecclesie idem sentiant cum apostolico, ut unius sint cum ipso voluntatis: recipientes videlicet Photium sanctissimum patriarcham et cum illo una communicantes. Si autem venerint quicumque antea fuerant ordinati, recipiant sedes suas; qui vero deinde fuerant ordinati, accipiant ab episcopis ipsis vicium et vestitum necessarium.

^b Præsidentibus vobis in synodo una cum prædicto sanctissimo patriarcha et legatis Orientalibus, una

aliis id ipsum consequi facile possumus, ut patet ex notis concilii Romani sub Joanne VIII. Sev. Bix.

^b Hic dempta aliqua superius notata de petendo veniam coram synodo Photio imposita, addita verba alia; ex recitatis litteris intelligere potes.

enim reliquis archiepiscopis et metropolitibus, et omnibus sacerdotibus Constantinopolitanae Ecclesiae, primum legantur litterae ad imperatorem missae, et interrogetur synodus si illas recipit, et si observat testimonia quae continent litterae ipsae. Quibus annuentibus, haec dicite: Dominus noster sanctissimus papa, omnium Ecclesiarum curam gerens, salutem etiam vestram et unionem et pacem procurans, misit nos servos suos ut dispersos congregemus et dissidentes conciliemus, et Ecclesiae misericordiae manum porrigamus, lapsos erigamus, ut omnes uno ore glorificemus Patrem cum Filio et Spiritu sancto.

Sequentes canones nostrorum Patrum dicimus, ut post obitum Photii sanctissimi patriarchae nullus a civili dignitate Constantinopolitanam sedem ascendat, quemadmodum etiam litterae nostrae testantur.

Volumus etiam ut coram synodo praedictum Photium sanctissimum patriarcham oretis ut neque pallium in Bulgariam mittat, neque ordinet quemquam in ipsa provincia. Si enim haec fecerit, juxta sacros canones illum arguemus.

^a Volumus praeterea ut coram universa synodo promulgetur, quod synodus habita adversus praedictum patriarcham Photium tempore Adriani sanctissimi papae tum Romae tum Constantinopoli, ex nunc habeatur nulla et irrita, et non annumeretur cum alia sancta synodo.

^b Advertite ut juxta mandatum nostrum ita ambuletis, neque muneribus vos corrumpi sinatis, neque adulationibus, neque minis et terroribus declinetis sive ad dexteram sive ad sinistram, sed regiam viam incedite, tanquam habentes locum et potestatem nostram, quam vobis propter Ecclesiae pacem sumus impertiti, ut vestro labore et diligentia digne gratiam nostram, et apostolicae sedis obtineatis, et nostrae communionis sitis haeredes.

Subscriptiones episcoporum qui interfuerunt Romanae synodo, ex qua prodiit commonitorium et litterae Petro legato datae.

Zacharias episcopus Ecclesiae Anagninae et bibliothecarius apostolicae sedis in hac commonitorio pro receptione Photii sanctissimi patriarchae propria manu subscripsi.

Martinus episcopus Ecclesiae Narniensis in hoc commonitorio apostolicae sedis pro restitutione Photii sanctissimi patriarchae propria manu subscripsi: sic et aliqui sequentes:

Dominicus episcopus Triventi.
 Florius episcopus Maturensis.
 Gaudericus episcopus Velitrensis.
 Stephanus episcopus Ferentinas.
 Leo episcopus Gabiensis [Sabinienensis].
 Petrus episcopus Forosempronienensis.
 Leo episcopus Tarracinensis.
 Walpertus episcopus Portuensis.

^a Non preces tantum sed excommunicationem continent Joannis litterae de Bulgarorum causa.

^b Vides idem additamentum hic a falsario quod

A Simeon episcopus Fundensis.
 Joannes episcopus Siminorum.
 Benedictus episcopus.....
 Gregorius episcopus Silvae Candidae.
 Bonifacius episcopus Bleranorum.
 Theodorus episcopus Gallesiensis.
 Stephanus episcopus Nepesinus.

Presbyteri cardinales.

Germanus presbyter tituli sanctorum Joannis et Pauli.

Petrus presbyter tituli sancti Chrysogoni.
 Benedictus presbyter tituli sancti Balbiniae.
 Adrianus presbyter tituli sancti Laurentii.
 Joannes presbyter tituli sanctae Caecliae.

Diaconi cardinales.

Paulus diaconus subscripsi.

Leo diaconus subscripsi.

ADNOTATIO SEVERINI BINII.

Audisti, lector, additamentum Photii de abrogatione concilii oecumenici VIII sub Adriano pontifice celebrati, jam superius apertissime redargutum falsitatis, ex recitatis Joannis papae VIII epistolis. Sed detegitur in eodem commonitorio eadem etiam impostura ex ipsa subscriptione episcoporum, qua (ut ex supra positis vidimus) profitentur omnes se commonitorio pro Photii restitutione subscribere. Quod si ex synodi sententia definita fuisset damnatio oecumenicae synodi VIII eademque commissa legatis in dato illis commonitorio, credibile utique est magis eam suis subscriptionibus expressurus fuisse quam Photii restitutionem.

CCXLVIII.

AD PHOTIUM PATRIARCHAM CONSTANTINOPOLITANUM.

(Anno 879.)

Photium patriarcham Constantinopolitanum constituit, dummodo in synodo veniam postulet; decernit ne deinceps ullus e laicis in eadem Ecclesia statim episcopus ordinetur: jubet Bulgaricam diocesim Ecclesiae Romanae restitui.

PHOTIO patriarchae Constantinopolitano.

^c Experientia tuae prudentiae litteris pontificio nostro delatis satis ubertim comperta. altitonantem Dominum, piissimas ei grates agentes, laudavimus, qui postulatus dat omnibus sapientiam, et in domo faciens unanimes habitare, salvat omnes in se sperantes, et protegit se in veritate quaerentes; qui neque probos, reos, neque facit pios, tyrannos: tamen juste judicans, beatis quibuslibet aeterna praemia, et infelicibus, reservato interim poenitentiae tempore, nisi resipuerint, aeterna confert supplicia. Praedictis quoque litteris praecordia nostra legentes, affectum tuum cognovimus, et quam sis nunc erga nos devotus, satis evidenter reperimus: verum in quo nobis nostra merita non suffragantur, Deo dimittimus; et in quo nos humanis laudibus quicumque mortalium elevare conantur, fragilitatem naturae nostrae cum summa formidine, eodem Deo praec oculis habito contemplamur. Scimus enim, ipso dicente, *qui qui se exaltat humiliabitur, et qui se humiliat exaltabitur* (Matth. xxiii).

supra de abolenda octava synodo fuit appositum.

^c Hanc epistolam Photius locis infra notatis corripit.

Quod dicitur autem, sanctam Constantinopolitanam Ecclesiam in te convenire, teque privatam sedem recipere, missos vero nostros tecum minime consecrare, de adunatione omnium Deo gratias agimus; sed missis nostris ideo de hoc mandatum non dedimus, quia nil certitudinis, qualiter ipsa sedes haberet, antea comprobavimus. Nunc vero, sicut de pace et adunatione ipsius Ecclesiæ valde gaudemus, ita et de dissensione nolentium acquiescere contristamur, quia Salomone [*leg. Samuele*] testante, *quasi peccatum hariolandi est repugnare, et sicut genus idololatriæ nolle acquiescere* (*I Reg. xv*).

^a Verum super receptione privatæ sedis nos debuimus ante consuli. Tamen quia, obeunte fratre et coepiscopo nostro Ignatio te Constantinopolitano throno præsidere audivimus, tantum ut pax augeatur et jurgia cessent, multimodas Deo gratias agimus. Tu autem omnium mentes demulcens, omnes patulis ulnis amplectere, omnes dispersos congregare non desinas, omnes colligere sollicite stude. quia sicut sanctus papa Leo Magnus scribit, sedis apostolicæ, inquit, moderatio hanc temperantiam servat, ut severius agat cum obduratis et veniam cupiat præstare correctis.

Et cum non sit reprehensibilis erga correctum quantacunque miseratio, satisfaciens coram synodo misericordiam ^b secundum consuetudinem postulaveris, ac si evidenti correctione utaris, et peritiæ non obliviscens, nullius damna moliaris, quin potius exsilia eorum qui tibi non velle consentire dicuntur, studiose dissolveris, eosque suis ecclesiis et honoribus restitueris: et si, quia spiritalis filius noster Basilius Christianissimus imperator apud nos pro te multis precibus intervenit, omnes uno voto, uno consensu et una concordia in tua restitutione convenerint, veniam pro pace sanctæ Constantinopolitanæ Ecclesiæ tibi concedimus, communionem quoque et gradum, coram synodo misericordiam quærendo ^c, nihilominus reddimus, et ut sanctæ Constantinopolitanæ Ecclesiæ digne præesse debeas, consentimus, ita tamen ut deinceps de laicis in eadem Ecclesia episcopus contra sanctorum Patrum statuta nullatenus ordinetur, et omnis illa mala consuetudo abinde penitus amputetur, juxta capitulum quod super hac re in venerabili synodo, tempore scilicet decessoris nostri Adriani junioris papæ Constantinopoli habitæ, est congruentissime promulgatum.

Reliqua vero quæ litteræ tuæ a nobis fore censenda vel finienda expectant, dato commonitorio nostris legatis, Petro venerabili presbytero cardinali nostro, deliciosisque consiliariis nostris, quædam scriptis, quædam autem verbis injunximus, qui juxta censuram nostri apostolatus instructi de omnibus, cuncta, Deo præ oculis habito, contemplantes, et admittenda

^a Ista de consulenda sede apostolica Photius detruncavit in sua translatione.

^b Hæc de misericordia quærenda coram synodo abstulit Photius, hic et alias inferius.

^c Hæc quatuor verba itidem decurtavit Photius.

A ubi fas est admittere studeant, et corrigenda sub æquitatis libramine corrigant.

Præterea sicut vestra pars suum velle conatur vires accipere, ita et diocesim nostram Bulgariam ^d, quam apostolicæ recordationis sanctissimique domini papæ Nicolai certamine sedes apostolica recepit, ac Adriani æque beatissimi præsulis tempore possederat, summa nobis celeritate restitui volumus, et de cætero omnem ordinationem ecclesiasticam ab Ecclesiæ Constantinopolitanæ præsulibus in eadem diocesi Bulgarica auctoritate apostolica amputamus; ipsos autem ordinatos ibidem episcopos, et omnes alios inferioris ordinis clericos, ut inde se subtrahant et ab invasione Bulgaricæ nostræ diocesis se omnino compescant, decertare procures. Quibus si tu aut pallium dederis, aut quamcunque illic ordinationem feceris, vel donec nobis obediant, cum eis communicaveris, pari excommunicatione cum eis tenebris annexus.

ADNOTATIO SEV. BINII.

De adulteratione epistolæ præcedentis a Photio perpetrata.

Hæc est altera epistola quam a pontifice Joanne VIII acceptam Photius a se Græce translata, et ad perfidiam suam occultandam addendo, mutilando, subtrahendo et expungendo in pseudosynodo sua octava legi ac promulgari fecit.

Porro ille sciens quanta inesset in apostolicis litteris auctoritas, lecturus cum esset eas in synodo ad persuadenda quæ vellet, addidit et abstulit pro arbitrio quæ sibi sunt visa. Quænam autem ista fuerint, ex recitatione ipsius epistolæ ex secunda ejusdem actione depromptæ, Latinaque ab eodem Metio redditæ, satis intelliges sic enim se habet.

« JOANNES episcopus, servus servorum Dei, Photio sanctissimo fratri et comministro patriarchæ Constantinopolitanæ Ecclesiæ.

« Sapientiam et prudentiam fraternitatis tuæ in litteris cum perspexerimus, instar tonitruï cœlitus missi ex Deo resonantem et omnes terminos terræ suo strepitu replentem ^e, pias Deo gratias et excelsas laudes retulimus, qui omnibus petentibus juxta eorum petitionem largitur sapientiam, et qui habitat in concordia domo, et fovet et protegit omnes qui veritate spem suam in ipsum collocant: quia quique nec malos in finem rejicit, neque bonos ut in tyrannidem aliquam incidant, supra eorum vires permittit, sed potius justitiæ æqualitate ac judiciorum æquilibrio omnes res humanas dirigit et feliciter ducit. Et beatus ille qui alacri animo præsentis tempore per penitentiam lapsos erigit, in cœlis enim iste thesaurus sibi thesaurizat: hic etenim in hac felicitate permanens, fruatur sempiternis futuris bonis, cum revelabitur futura gloria. Tuas itaque prædictas humanissimas litteras cum accepissemus, et laudes nimias quibus nos exornas et qua animi alacritate erga cos te habes, agnovimus quomodo pie et sane te geris, licet laudes quas nobis tribuis longe a nobis absint: cum enim mortalem et mutabilem naturam nacti simus, non sunt laudes satis tutæ, et magno timore afficimur illius videlicet qui omnia videt et

^d Hæc de Bulgarica diocesi detruncavit Photius omnino.

^e Photius versipellis flectit in laudem suam quod in Dei laudem Joannes dixerat de altitonante Deo.

prospicit, tum occulta tum aperta, ne aliquo liter ab hominibus nos habiti, aliter in con- Dei reperiamur, et pro laudibus et optata perpetuum dedecus lucremur. Sed hæc per- us interea Deo, qui novit omnia, et quem ostrum latet. Novimus enim ipsum dicere : *exaltat, humiliabitur (Matth. XII).*

ripsisti nobis quod sanctissima Dei Constanti- ana Ecclesia in te recipiendo concors et una- acta est ^a, et quod sedem recepisti quæ tua qua fueras orbatus : his de rebus, de Ecclesia et de tua restitutione, qua es ad propriam restitutus, Deo ex corde et pro virili gratias . Habebant etiam litteræ pietatis tuæ quod legati noluerunt quam primum tibi communi- Et hoc factum dicimus quia nondum illis eramus ut ea facerent quæ præceperamus. Si mandatum nostrum habuissent, nulla ipsis dubitatio, nec alicujus mœstitiæ causam pie- præbuissemus. Nec nos satis certi eramus de itate tua, quod ad tuam sedem te Deus sentent, et jam ipsam obtinuisses : si enim hoc ssemus, misissemus procul dubio, ut par ratulaturi tibi pro tuæ sedis receptione ^b. Ne interea iniquo feras animo ; quod enim defuit, jam ex superabundantia completum

dicimus præterea quod sunt inter vos nonnulliatici qui non quiescunt, sed in vanum labo- t certantem diabolicam certant, juxta prophe- centem : Divisi sunt contriti, ut evellant ei it ad se nonnullos simpliciores. Et quemad- i gravisi sumus pro tua restitutione, quam peratus est, et unione facta Ecclesiæ, ita sumus pro schismaticorum illorum interitu. Tu vero qui præstas sapientia et prudentia et a Deo tibi largita (quid enim habes quod non sti ? et si accepisti, novimus te non gloriari non acceperis), omnes tibi devincere humani- ntendas eos qui a te procul sunt segregati et i, misericordiæ viscera illis aperiendo, et ite illos complectendo, simul congregare ne is : ut, quemadmodum sanctissimus papa Leo s scribit, eos qui quærent humiliari in conspe- i et unionem vobiscum quærere, suscipiamus, contra adversus eos qui duro sunt corde, line et constantia et patientia illos vincamus, : etiam cordis illorum obsistamus. Similiter i pœnitentiam quærent, quæ lapsos sublevat, adjutrices præbeamus. Non enim est desperatio ntibus, et petentibus misericordiam non est io.

uapropter fraternitatem tuam rogamus ut mores imitando, præcipue vero ejus humili- quam sustinuit pro salute generis nostris, non at in synodo prædicare Dei erga te miseri- n et auxillium ^d, nec non sanctissimæ Roma- Ecclesiæ protectionem et tutelam, laborem, pro tua dilectione sustinuit, ut hoc pacto ædi- nnes pro communionem nostra et animorum rum concordia. Quandoquidem quæcunque ab stiisti, obtinuisti etiam. Et sicut illi mos

et hic Photius quod de privata sede, nempe quam iaura crexerat vivente Ignatio.

ua addit, et detruncat aliqua, quæ suprius notavi- consulenda apostolica sede aliis.

t de laudibus suis Photius addidit.

nnes non ista habet, sed ut ipse misericordiam co- modo postulet ; quæ Photius sustulit hic et inferius admodum.

runcavit hic iterum quæ Joannes habet in sua epis- quærendo misericordiam coram synodo.

PATROL. CXXVI.

A est ut omnibus qui injuste patiuntur opem ferat ita ejus auxilio ut non caruisti, sed divina ope et hujus sanctæ sedis labore et studio ad sedem tuam es restitutus.

« Quapropter rationi congruum duco ut hujus consueti auxilii, necnon benignitatis, quam ipsis operibus singulis diebus experiris, de illa in omnem terram sonum emittere non obliviscaris, sed etiam ipsam sequere, et instar illius nulli damnum inferas, nec aliquem a visceribus misericordiæ tuæ repellas, Si qui usque adhuc unionem cum tua pietate amplecti noluerunt, neque tecum convenire, ne desistas, sed potius laborem et certamen sustine, cum docendo, tum etiam sermocinando, et longanimitate admonitione, nec non alacri et benevolenti vultu ut juxta Apostolum, vel omnes vel plerosque lucrari studeas, et tibi conciliare, ac per te ipsi Deo accedentes, illos ad te, et per te ad Deum suscipere dignare. Sacerdotales etiam honores et eorum ecclesias, illis restitue.

« Et quemadmodum spiritalis filius noster imperator Basilius pro te nos ejus petitioni rationabili et justæ et Deo gratæ obsequentes, fecimus cum tua pietate, quod imperator petierat, eodem pacto te rogamus ut tu etiam obliviscaris malorum quæ adversus te commiserunt, qui a te fuerant abalienati ^e. Qui si revertantur ex corde, tua pietas honore insigni apertis ulnis illos recipere dignetur, ut omnes feliciter consentientes ad conversionem et restitutionem tuæ sedis commune gaudium et diem festum et lætitiæ peragamus.

« Hoc etiam rogamus fraternitatem tuam ut nobiscum decernas ut in posterum nullus sæcularis ex tempore ad pontificalem sedem assumatur, sed secundum gradum et ordinem procedens, et proprium unusquisque in suo gradu progressum virtutis ostendens ita pontificalis sedis gradum obtineat. Qui enim aliter ascendit, ecclesiasticis nostris canonibus contraria facit. Et volumus morem hunc, qui non est probandus, ab initio in vestra ecclesia inventum, in posterum irritum abolere ^f. Hoc autem dicimus juxta canonem editum in synodo tempore Adriani sanctissimi papæ et Tarasii beatæ memoriæ patriarchæ Constantinopolitani.

« Synodum vero contra pietatem tuam ibidem habitam irritavimus et annullavimus, imo et abjicimus, tum propter alia, tum etiam quod beatus papa Adrianus prædecessor noster illi non subscripsit. Reliqua vero omnia et ecclesiasticis rebus quæ tua epistola nobis insinuavit, scribere omittimus, quoniam de illis in commonitorio scripsimus, cui etiam subscripsimus omnes pro tua restitutione, et illud Petro religiosissimo presbytero cardinali et legato nostro dedimus quem misimus, [f. ut una, HARD.] et una cum Eugenio et Paulo religiosissimis episcopis legatis nostris Dei timorem præ oculis habentes, et suam conscientiam immaculatam conservantes omnino vobiscum faciant quæ vestræ Ecclesiæ conferre noverint, Deus te conservet usque ad finem, dilecte frater, reverendissime et comminister noster. »

Ecce tu jam vidisti, et confrens utraque exempla

« Hic falsarius et impostor astutissime convertit ad Adrianum primum quod dixit Joannes de Adriano II satis expresse. At id ea de causa ab eo factum, quod per illa verba Joannes probare se significaret synodum octavam sub Adriano habitam juniore.

« De abrogatione synodi contra Photium facta nihil penitus in litteris Joannis. Apposuit hæc impostor ut quasi apostolicæ sedis auctoritate damnaret, quod postea idem fecit octavam synodum sub Adriano habitam. Porro cum hæc impostor apposuit, decurravit quæ in conditione apposita Joannes habet de restituenda diœcesi Bulgarorum.

ria cognovisti, lector, quo tandem progressa impostoris audacia, et ausa sit falsarii animosa procacitas, ut tribus versibus istis ad epistolam Joannis ultimo loco additis, tantam molem illam œcumenicam, inquam, octavam synodum, quam Occidens et Oriens, pontifex et imperator una cum episcopis et magistratibus tanto labore sunt conati erigere et stabilire, quantum in ipso fuerit, Photius mendaci stylo sit demolitus. Ut plane iterum repetendæ, quin et aliæ innumeræ sint agendæ Deo gratiæ, quod ad tam immane periculum evitandum, et immensum scandalum antevertendum, voluerit divina providentia remanere integra exemplaria Joannis epistolarum, unicum remedium ad falsatem hominis perditissimi arguendam et imposturam aperiendam. Quo nomine pariter, ut vidimus, et ipse de quo egimus, pontifex Nicolaus summam gratiam Deo rependit, quod ad convencendas falsitates ejusdem Photii in suis litteris impudenter admistas, earum exemplaria Romæ servaverit, sic dicens in epistola ad Michaelem imperatorem: *Verumtamen nos quomodocunque falsitati vel depravationi eadem sit epistola submissa, grates innumeras agimus Deo, cujus inspiratione et fidelitillius exemplaria penes nos retinuimus, et cujus permissu qui hæc vel authenticam ipsam scripsere, sua peresse noscuntur*; hæc ipse. Sed nos dupliciter Deo gratias rependere obligamus, et quod Joannes, sicut et Nicolaus, missarum a se litterarum excripserit et retinuerit exemplaria, et quod eadem cum codice, quem regestum vocant, sint in hanc diem in Vaticana bibliotheca integra post tot naufragia Romanæ Ecclesiæ conservata; ut quod earum translatio facta per Photium fraudulenter posset argui falsitatis, cum in multis aliis, tum in iis quæ operatus est ad demolendam funditus œcumenicam octavam synodum, tam quod citationem ejusdem synodi octavæ sub Adriano habitæ quæ convincitur eam recipere et comprobare Joannem, omnino erasit atque penitus abolevit; quam etiam quod disertis verbis addiderit, ab eodem Joanne pontifice jam illam prosus damnatam, irratam, ut ait, ac nullam redditam esse.

In hoc ipsum enim totus incubuit homo profanus, ut adversum se collectam œcumenicam synodum, in qua cubitalibus litteris, ut ita dixerim, ejus scelera multipliciter nota essent, abolendam exstinguendamque penitus, ut nec nominaretur amplius, laboraret. Sed ex quod sciretur testificatione historicorum Græcorum, tum Latinorum, octava synodus œcumenica celebrata esse Constantinopoli: ipse eodem in loco haberi, eodemque quoque nomine appellari voluit suam pseudosynodum, quam supponeret pro legitima octava œcumenica habita per Adrianum, usus ad decipiendos omnes recitatis superius ad ipsum scriptis, sed ab ipso falsatis litteris Joannis papæ, ex quibus pariter detegas alias ejusdem nebulonis versutissimi imposturas. Quamvis enim idem Joannes pontifex, tum in ipsa epistola ad Photium scripta, tum in recitata superius ad imperatorem citando dictam œcumenicam synodum, ut dictum est, eam visus est comprobasse; et nihilominus in additamentis Photii idem ipse ejus damnato asseritur: non ista ipsi fatis sunt visa, sed et ab illo falsatum est commohitorium ab eodem pontifice datum Petro legato.

CCXLIX.

AD LANDULFUM ET LANDONEM.

(Anno 879.)

Scribit Trajectum se iturum, et quæ paci eorum conducant, curaturum; ibique cum de aliis, tum de Landulfo Capuanæ Ecclesiæ episcopo electo acturum.

Dilectis viris LANDONI filio Landonis, et fratribus

A ejus, seu LANDULFO filio Landenulti, ejusque germanis.

Receptis atque perlectis litteris vestris, quas nostro pontificio direxistis, quanta pace et concordia vos post obitum Landulfi bonæ memoriæ Capuani episcopi, cum Pandenulfo conjunxissetis, et jusjurandum fraterno ac indivisibili fœdere inter vos habito firmassetis, luce clarius novimus: sed suadente humani generis inimico, et zizaniorum inter vos semina diffundente, omnem concordiam et unanimi-
tatem quæ inter vos divino respectu exstiterat videmus corruptam atque confusam. Per quo videlicet tantæ inimicitiae malo vobis jam litteris nostris per Dominicum venerabilem episcopum nostrum ad vos delatis, innotescens, mandavimus quoniam Deo propitio pro vestrum omnium salute ac pace volumus Kalendis Octobribus Trajectum venire ibique vobiscum et cum Guaiferio glorioso principe, atque cum Capuanis cæterisque vestratibus loqui, et ordinare primum ea quæ nobis et vobis sunt necessaria vestræque paci et utilitati proficua, quatenus, totius discordiæ scandalo de medio vestri ablato, et recepta Dei pace, quæ superat omnem sensum (*Philip. iv*), in fraterna dilectione et in pristina devotione omnes concordantes et unanimes manere valeatis; et tunc sive de Landulfo venerabili presbytero, quem omnium Dei sacerdotum et judicum, seu totius Capuanæ plebis voto parique consensu electum habetis, sive de aliis necessariis causis, vestram secundum sacros canones adimplebimus voluntatem; et idcirco grave non videatur nobilitati vestræ nostrum, ut dictum est specialem præstolari adventum.

CCL.

AD GUAIFERIUM PRINCIPEM SALERNITANUM.

(Anno 879.)

Eodem quæ in superiori: præterea arguit quod contra Capuanos arma sumpserit; rogat ut mancos sibi au Amalfitanis restitui curet.

Dilecto filio GUAIFERIO glorioso principi.

Sicut nobis litteris vestris mandastis, quod devotam circa nos amicitiam et sinceram conservetis dilectionem, hoc multis jam evidentibus documentis luce clarius agnoscimus et tenemus; unde et noster apostolicus animus circa nobilitatem vestram, utpote circa charissimum filium, benignus existit, cupiens honorem et gloriam vestram semper immutatam conspicere et audire. De electo autem Landulfo, videlicet venerabili presbytero Capuanæ Ecclesiæ, pro quo jam toties nostro pontificio suggestistis, non aliquo malæ voluntatis affectu vos nunc usque audire prætermisimus, sed sola pacis veræ causa et inter proximos augendæ dilectionis. Nam sicut vobis nunc litteris nostris, per Dominicum episcopum ad vos delatis, mandavimus, cupimus, Deo propitio, pro vestrum omnium salute, concordia, et unanimi-
tate Kalendis Octobribus Trajectum venire, ibique vobiscum et cum Capuanis cæterisque vestratibus loqui, et ordinare primum ea quæ nobis et vobis sunt necessaria et vestræ paci utilitatique proficua;

et tunc sive de præfato electo, sive de aliis necessa- A
riis causis, vestram adimplebimus voluntatem : quia
vestro sagaci consilio communique consensu, quæ
pro pace fraterna et pro terræ nostræ ac vestræ de-
fensione, sive Saracænorum perditione, consideranda
et perficienda sunt, peragere cupimus. Quapropter,
sicut nos vestrum volumus desiderium et honorem
alacri mente implere, ita quoque et vos illa quæ
nostro apostolico culmini sunt decencia, devota
mente debetis peragere; quamvis in hoc reprehensio-
ne non modica digni videamini, quod sumptis
armis contra Capuanos, inter assiduas paganorum
persecutione consistentes, persequi et impugnare
præsumperitis, antequam eorum culpas nobis vera-
citer cognitæ fecissetis. Porro de mancosis quos
pro defensione terræ S. Petri dedimus te præsentem B
Amalfitanis, volumus ut eosdem mancosos ipsi Amal-
fitani deferant secum navigio usque in portum urbis
Romanæ, quoniam salvi et securi ibi manebunt; et
tunc accepta a nobis prius securitatis sponsione,
ipsos nobis mancosos reddere procurent, quatenus
nostra recipientibus nobis, nullam pro his de cætero
patiantur calumniam.

CCLI.

AD LEONEM EPISCOPUM.

(Anno 879.)

*Dolet Capuæ discordias esse excitatas; significat
se Trajectum iturum, ibique de Landulfo episcopo
electo, cujus confirmationem petierat, acturum.*

Reverendissimo et sanctissimo LEONI episcopo.

Sacerdotalem curam et sollicitudinem, quam pro
Ecclesiæ Dei utilitate populique concordia et pace
peragere procul dubio debent Domini sacerdotes,
litteris tuis relectis, te luciflue habere cognoscimus;
dum Dei proximique dilectione sollicitus, doles Ca-
puanos, nobiles scilicet viros, fraterno fœdere per
jusjurandum inter eos habito nequiter corrupto ad
veram discordiam et inimicitiam pervenisse, et ad-
huc in ea improvida mente consistere, atque pro
Landulfo venerabili presbytero, et electo a vobis et
omni sacerdotali cœtu nobiliumque caterva, cuncto-
que populo Capuanæ civitatis, pontificio nostro sup-
plicas, quatenus eum non differamus sacræ plebi
Capuanæ antistitem ordinare. Nos autem, pastorali
sollicitudine moti, vobiscum similiter condolemus D
fratres et propinquos pro sæculi cupiditate in tantam
discordiæ et inimicitiae voraginem demersos, pro
quibus sane, Deo propitio, pacificandis, volumus
Kalendis Octobribus Trajectum venire, et ibi cum
Guaiferio principe, atque vobiscum, et cum Capua-
nis cæterisque vestratibus loqui, et ordinare primum
ea quæ nobis et vobis sunt necessaria; et tunc de
ipso electo vestram secundum sacros canones adim-
plebimus voluntatem : et idcirco grave non videatur
dilectioni vestræ nostrum, ut dictum est, specialem
præstolari adventum. *Unam talem Adelchisi epi-
scopo : et alteram Lupeno episcopo.*

CCLII.

AD LANDULFUM PRESBYTERUM.

(Anno 879.)

*Laudat eum quod ad propinquorum suorum insidia
evitandas Capua fuerit egressus, et in discordiis
sedandis elaboret; significat Trajectum se iturum
ibique de ejus electione deliberaturum.*

LANDULFO venerabili presbytero et electo.

Quia discordantium parentum tuorum insidias de-
clinando, et ex urbe Capuana egrediendo, in anti-
qua sanctæ ecclesiæ Capuanæ sede, nomine videlicet
S. Stephani protomartyris refulgente, nunc habitare
te asseris, atque cum vicinis episcopis assidue de-
certas, ut male divisos adunare atque discordantes
pacificare, Deo favente, possis, gratum recepimus.
Quia et ante susceptum officium ea quæ sunt boni
pastoris peragis, in quo scilicet ut perseveres horta-
mur usque ad nostrum specialem adventum, quo-
niam, Deo propitio, pro vestrum omnium salute,
concordia et pace, Kalendis Octobribus volumus
Trajectum venire, ibique cum Guaiferio glorioso
principe, et cum aliis eximiis parentibus tuis loqui,
et ordinare primum ea quæ nobis et vobis sunt ne-
cessaria vestræque paci et utilitati proficua, et tunc
provectionem tuam secundum sacros canones, om-
nibus pacificatis, peragere.

CCLIII.

AD PULCAREM PRÆFECTUM.

(Anno 879.)

*Arguit quod nec fœdus cum paganis ictum ruperit,
nec ditionem sancti Petri, sicut promiserat, de-
fenderit; præcipit ut pecuniam pro ea re datam
ad se remittat.*

Dilecto viro PULCARI præfecto.

Pro salute animæ tuæ ac pro defensione totius
Christianitatis, quæ, te cum paganis pactum ha-
bente, quotidie deprædatur atque in diram ducitur
captivitatem, multa tibi et populo tuo, quæ postu-
lasti, fecimus bona. Insuper decem millia mancoso-
rum argenti dedimus tibi ut terram sancti Petri
rupto fœdere paganorum defenderes; quod tu cum
tuis per jusjurandum facere promisisti, sed timore
judicii Dei postposito, neque pactum iniquum dis-
rumpere voluisti, neque propter jusjurandum littora
nostra defendere, sed potius deprædari diabolico jam
Juri subjectus, permittis, et in animæ tuæ perditio-
nem consentis oves pretioso Christi cruore acquisi-
tas duci captivas. Et ideo dignum est ut ipsos man-
cosos, quos tibi pro defensione terræ nostræ dedi-
mus, recipiamus. Quapropter volumus ut eosdem
mancosos per tuos fideles Amalfitanos usque in por-
tum urbis Romanæ nobis navigio venientes reman-
des, quoniam ipsi Amalfitani salvi et securi ibi ma-
nebunt, et tunc accepta prius a nobis securitatis
sponsione, præfatos mancosos nobis reddere procu-
rent, quatenus nostra recipientes, nullam tibi vel
populo tuo inferamus calumniam. Nam et dromq-
nibus nostris præcepimus ut nullo modo aliquam
populo tuo faciant contrarietatem, si tamen nobis
ipsos mancosos salvos reddideris.

CCLIV.

AD MONACHOS PULTARIENSIS CŒNOBII.

(Anno 879.)

Dolet de eorum calamitatibus, et significat se ipsorum causa Bosoni principi atque Hugoni abbati scripsisse ut eos utentur; exemplar etiam testamenti Gerardi fundatoris Ansegiso archiepiscopo et Conrado comiti misisse.

Sanctæ congregationi summi apostolorum principis Petri cœnobii nostri Pultariensis.

Cognoscat pro certo fraternitas vestra nos, relectis litteris vestris, pro tantis adversitatibus quas ab iniquis quotidie sustinetis hominibus, valde tristes existere, quoniam sicut de vestra prosperitate gaudemus, ita quoque et de vestra tribulatione tristamur. Unde volentes sanctam congregationem vestram, utpote Dominicum gregem in ipso apostolorum principe nobis commissum, salvam et quietam habere, direximus, secundum petitionem vestram, nostras apostolicas litteras Bosoni glorioso principi, et Hugoni nobilissimo abbati, petentes quatenus pro Dei sanctorumque apostolorum principum Petri ac Pauli amore, nostraque dilectione, suæ defensionis auxilium vobis impendant, et contra Dei atque omnes vestros adversarios manum suæ potentiae extendant, ut quiete ac securiter degentes, debitas Domino laudes persolvere ac pro nobis et omni populo Christiano valeatis omnipotentem Dominum deprecari, et res sancti nostri monasterii tranquilla mente disponere, regere ac secundum Dominum dispensare possitis. Porro exemplar ipsius testamenti, per quod Gerardus bonæ memoriæ comes, una cum Berta quondam conjuge sua ipsas res principibus apostolorum Petro et Paulo tradidit, bulla nominis nostri munitum, Ansegiso archiepiscopo et Conrado comiti, in cujus comitatu ipsæ res continentur, per præsentem nuntium vestrum direximus. Vos itaque videte si de his omnibus adjuti fueritis, an non, et nobis renuntiate, ut quasi concilio meliori potuerimus, vos libentissime adjuvare curemus. Fraternitatem vestram orantem pro nobis Dominus dignetur conservare incolumem.

CCLV.

AD HUGONEM ABBATEM.

(Anno 879.)

Ut monasterium Pultariense tueatur.

Dilecto filio HUGONI nobilissimo abbati.

Quanta vos dilectione quantoque nostræ paternitatis quasi unicum filium dilexerimus affectu, ex quo vestram sublimem cognovimus sagacitatem et gloriam, ipsi abundanter recolitis, quoniam et vestra nos excellentia veluti patrem spiritalem in omnibus colere et honorare animo tranquillo curavit. Quo videlicet mutæ dilectionis fœdere illibato confisi, monasterium sancti Petri, quod appellatur Pultariense et Gerardus quondam comes de rebus suis perfecit atque dotavit et sancto Petro tradidit, petimus ut vestra in omnibus tuitione adjuvetur, quia fratres qui nunc in eo consistunt, et sedulas Deo laudes persolvunt, orantes pro salute omnium in

A Christo credentium, ab inimicis vicinis perturbantur, omnisque illorum, imo nostra familia crudeliter assidue vexatur et opprimitur; ita sane ut neque arare neque cætera quæ ad terræ culturam pertinent, possit exercere. Quapropter et vestrum auxilium eidem sancto loco impendatis, et contra Dei atque ejus adversarios manum vestræ potentiae, pro amore Dei et sanctorum apostolorum Petri ac Pauli nostraque dilectione extendatis, quatenus vestro potenti brachio freti, salvi in omnibus et securi consistant, ut et in præsentem dignas a nobis retributiones et in futuro multiplicem a Domino valeatis mercedem cum sanctis recipere.

CCLVI.

AD HUGONEM ET RADULFUM.

(Anno 879.)

B *Quod Vendoaram villam sancti Petri Pultariensis nulli concesserit, et Arembertum, qui a Bosone eam accepit, excommunicari jusserit, nisi ab ea abstineat.*

HUGONI et RADULPHO dilectis fidelibus nostris.

Cognoscat pro certo fidelitas vestra quia nos ipsam villam nostram Vendoaram, quam dicitis esse invasam a Bosone comite, quasi nos eam cum illo commutassemus accipientes alteram ab eo, neque beneficiali more, neque alicujus commutationis tenore, neque alio quocunque modo, cum eodem Bosone vel alio quocunque homine, dedimus neque commutavimus. Ideo in fidelitate et servitio sanctorum apostolorum Petri ac Pauli devota mente permanentes, ipsam villam sub nostro jure tenentes, defendite et cum Domini auxilio gubernate, nec aliqui homini credatis nos aliquando præfatam villam quolibet modo duros. Direximus vero, pro nostro adjutorio ac defensionis auxilio, litteras nostras jam dicto Bosoni comiti, ut pro amore Dei, et S. Petri, ac nostro, et suos homines inde removeat, et ipsam villam nullatenus invadere nec invasam retinere præsumat: quin potius suo vos brachio tueatur, et ab omnibus erga vos male agentibus dignetur defendere, si gratiam Dei et principis apostolorum cupit habere. Arembertum autem, vassallum ejus, cui ipsam villam beneficio dederat, omni ecclesiastica communione per Isaac venerabilem episcopum jussimus esse privatum, si in eadem villa ulterius temere intrare aut aliquam ibi contrarietatem facere præsumpserit.

CCLVII.

AD BOSONEM COMITEM.

D *Ut Arembertum et quosvis alios a Vendoara villa removeat, eamque Pultariensibus restituat et monasterium ipsum tueatur.*

Dilectio filio BOSONI glorioso principi.

Quanta vos dilectione quantoque nostræ paternitatis dilexerimus affectu ex eo quo vestram sublimem cognoverimus gloriam, ipsi abundanter recolitis, quoniam et vestra nos excellentia veluti patrem spiritalem in omnibus colere et honorare animo tranquillo curavit. Quo videlicet mutæ dilectionis fœdere confisi, ea quæ sub jure sanctorum apostolo-

rum principum Petri ac Pauli per totius Galliæ provincias immobilia loca consistunt, cum hominibus omnibusque sibi pertinentibus, ut vestro potenti brachio defensa manerent rogavimus, vestroque auxilio secunda consistere, quod vos pro amore Dei et S. Petri nostroque honore nobis libentur facere promisistis. Nunc autem, sicut audivimus, villam nostram Vendoaram absque nostro consensu et voluntate occupatis, et uni vestro vassallo, nomine Aremberto, in beneficium dedistis, et, si verum est, non bene, sicut vos decebat, egistis. Ideo rogamus, fili charissime, celsitudinem tuam ut propter amorem Domini et S. Petri, cœlestis regni clavigeri, ipsam villam nostris, qui ibidem resident, hominibus sub nostro jure, sicut nos eam ordinavimus, liceat habere securiter, omnesque vestros vel alienos homines ab ejusdem villæ habitatione vel dominio removeatis, nec vestris diebus aliquam a quocunque homine contrarietatem patiamur. Simili etiam modo petimus ut monasterium S. Petri, quod appellatur Pultariense, et Gerardus quondam comes de rebus suis perfecit atque dotavit, et sancto Petro tradidit, vestra in omnibus tuitione adjuvetur, quia fratres qui in eo consistunt, et sedulas Deo laudes persolvunt, orantes pro salute omnium in Christo credentium, ab inimicis vicinis perturbantur, omnisque illorum, imo nostra familia crudeliter assidue vexatur et opprimitur, ita sane ut neque arare, neque cœtera quæ ad terræ culturam pertinent, possit exercere. Quapropter et vestrum auxilium eidem sancto loco impendatis et contra Dei atque ejus adversarios manum vestræ potentiae, pro amore Dei, et sanctorum apostolorum Petri ac Pauli, nostraque dilectione extendatis, quatenus vestro potenti brachio freti, salvi in omnibus et securi consistant, ut et in præsentem dignas a nobis retributiones et in futuro multiplicem a Domino valeatis mercedem recipere.

CCLVIII.

AD GUAIFERIUM PRINCIPEM SALERNITANUM.

Monet ut a molestiis desistat quas Capuanis inferbat; significat se in ejus regiones iturum et discordias sedaturum.

Nobilissimo viro GUAIFERIO glorioso principi.

Relatu quorundam didicimus quod, suadente humani generis inimico, qui totius inimicitiae et mortis est auctor, cupiatis multiplicia damna et adversa inferre Capuanis; et propter discordiæ malum quod sæculi quotidie livore generatur, et inter propinquos atque amicos accrescit, cogitetis generale discrimen præbere, unde scilicet non modica turbatio his vestris in partibus oriatur et longi temporis scandalum maneat. Et dum non desint extranei hostes, cum quibus assidue luctamen habeatis, vultis contrarietatis discrimina præbere propinquis, quos in auxilium vobis opportunum poteratis habere fautores. Nos idcirco, more paterno, vos quasi dilectum filium admonemus, et ex Dei omnipotentis auctoritate beatorumque apostolorum Petri et Pauli potestate prohibemus, ut non habeatis licentiam super

A præfatos Capuanos ire neque aliquam illis contrarietatem inferre usque ad nostrum specialem adventum. Quoniam, Deo auxiliante, cum hujus æstivi temporis fervor transierit, pro omnium vestrum salute, concordia et unanimitate, has vestras in partes veniemus, quatenus nobis præsentibus, omnis vis sopiatur omneque scandalum, quod ex vipereo semine inter vos et illos accrevit, de medio vestri auferatur. Nos namque salutem vestram, ne in æternum pereatis, cupimus, et ideo volumus ut ea quæ pacis sunt sectemini semper. Nam pro vestro cum venerimus amore, ipsum quem vultis Capuanæ plebi, Domino favente, antistitem ordinabimus, ut vester principalis honor indiminutus permaneat. Quod si forte aliter vos facere cognoverimus, scitote quia nostræ vos non habebimus communionis consortes.

CCLIX.

AD PANDENULFUM CASTALDUM.

(Anno 879.)

Significat se Guaiferio scripsisse ut ab inferendo Capuanis damno desisteret.

Nobili viro PANDENULFO glorioso castaldo.

Relectis industriæ tuæ litteris, quas per talem fidelem hominem tuum nobis mandasti, ea quæ nostro pontificio supplicare studuisti, apostolica duntaxat benignitate audivimus, ac, prout ratio exigebat, partim complevimus. Direximus namque nostri apostolatus litteras Guaiferio, et admonendo increpando atque excommunicando eum non habere licentiam ex Deo et sanctorum apostolorum Petri ac Pauli nostraque auctoritate permissum venire contra urbem Capuanam, neque aliquam in omnibus suburbanis et finibus ejus contrarietatem inferre, nullasve moliri insidias, usquequo istas in partes, auxiliante Domino, post hujus æstivi temporis fervorem veniremus.

CCLX.

AD CAROLUM REGEM.

(Anno 879.)

Scribit se litteris eum, ut ad imperium promoveret, ad Urbem advocasse, Ravennam usque ad eum processisse, sperasseque se auxilium ab eo adversus Romanæ Ecclesiæ hostes recepturum: quæ spes ita eum frustrata est, ut nunquam hostes magis sævierint: petit ut Ecclesiæ opem ferat, et dum iter parat, legatos ad se mittat; suosque legatos commendat.

Dilecto ac spiritali filio CAROLO glorioso regi.

Quod bene vestra regalis cognoscit sublimitas, a longo jam tempore vos pro utilitate et exaltatione sanctæ sedis apostolicæ matris vestræ ad culmen imperii, Deo propitio, volentes perducere, auctoritatis nostræ litteris missis vocavimus, ac postmodum præ magnitudine amoris vestri, relicta nostra Ecclesia inter sævas hostium non solum paganorum, sed etiam malorum Christianorum manus, ad vos Ravennam pervenimus, quod nullus antecessorum nostrorum gloriosissimis progenitoribus vestris aliquando fecisse recolitur, sperantes scilicet omnem honorem pristinumque vigorem sanctæ Romanæ Ecclesiæ per vos ad augmentum perfectum perducere,

atque inimicorum sanctæ Dei Ecclesiæ et nostrorum ferocem severitatem omni modo comprimere facile superare putabamus. Sed quia de his omnibus nihil apud magnitudinem vestram, ut volebamus, peregrimus, revertentes prioribus pejora reperimus. Nam inimici nostri, majori audacia elevati, non solum ea quæ sancti Petri sunt diripere, sed etiam homines nostros in sua potestate recolligere et retinere non dubitant. Quapropter, fili charissime, pro certo scitote quia nos vestrum honorem et gloriam toto conamine desideramus perficere, et ideo vos ea quæ utilitati et exaltationi sanctæ sedis apostolicæ proficua sunt, pio intuitu menteque devota debetis peragere. Unde obnixè precamur ut nobis dirigatis Luithbardum venerabilem episcopum, Manigoldum filium Adelberti, et Adelbertum protopincernam vestrum, qui, antequam vos has in partes veniendi iter sumatis, nos et sanctam matrem vestram Romanam Ecclesiam certificent, et ad vestrum honorem et gloriam placabiles et lætos efficiant, quatenus Deo auxiliante, vobis venientibus Romam, unum de pactis, et privilegia sanctæ Romanæ Ecclesiæ, more parentum vestrorum, renovare et confirmare studeatis: et petimus ut de hoc quod pro honore Dei et sanctæ Ecclesiæ, seu vestro vos facere monemus, aliquid inimicis nostris non credatis, neque his qui magis ea quæ sua sunt quam vestram gloriam quærunt, eo quod honor et exaltatio sanctæ Romanæ Ecclesiæ vestra protectio est in omnibus vestraque contra omnes inimicos defensio. Hos autem missos nostros, Marinum videlicet venerabilem episcopum et arcarium sedis nostræ, atque Petrum æque episcopum Senogalliensem vobis direximus, quos ut benigne recipiatis rogamus, et ea quæ vobis verbotenus dixerint, quasi nobis credere non dubitetis. Data *ut supra*.

CCLXI.

AD EUMDEM.

(Anno 879.)

Dolet se non posse cum eo colloqui. Arnulfum legatum ad eum mittit, petens ne Romanam Ecclesiam ab hostibus lædi patiat, ideoque ejus legatum cum Arnulfo ad se mitti jubet.

Dilecto ac spiritali filio CAROLO glorioso regi.

Audivimus quod debeatis nunc Alpes transire, atque cum charissimo fratre vestro communi eloquio frui; unde valde turbati existimus eo quod secundum commune placitum sperabamus nos vobiscum simul convenire, et magnum ac proficuum opus exaltationis sanctæ Romanæ Ecclesiæ matris vestræ vestrique honoris et totius terræ sancti Petri salutis peragere. Idcirco direximus vobis hunc charissimum nepotem nostrum Farulfum deliciosum consiliarium nostrum, per quem vestræ regali suggerimus magnificentiæ ut nullo modo prætermittatis ita ordinare atque disponere terram S. Petri; quatenus salva et defensa non solum a paganis, sed

Deest aliquid.

etiam a malis Christianis, quod ipsi procul dubio scitis, permaneat, donec, Deo auxiliante, revertentes ad gremium sanctæ matris vestræ Romanæ Ecclesiæ veniatis; quia si hoc prætermiseritis, tanta undique adversa vix ferre valemus. Quapropter vestra regalis magnitudo prævideat ne vestris diebus eadem Ecclesia aliquam minuitatem patiat, sed per vos magis augmentetur, quoniam ipsius augmentum vester est honor. Ideo petimus ut cum præsentem jam dicto nepote nostro idoneum e latere vestro nobis dirigatis legatum, qui ad salutem et justitiam terræ nobiscum interim pariter et promptissime in omnibus, prout opus fuerit, desudet; ut et nos omnem vestrum honorem libentissime valeamus perficere, cui ea quæ vobis dixerit, quasi nobismetipsis credere non dedignemini. Quamobrem rogamus, ut libenti animo hoc facere, et secundum promissum vestrum adimplere omnimodis satagatis, nam certos vos esse volumus quia vestrum honorem et gloriam tota mente desideramus perficere.

CCLXII.

AD ROMANUM ARCHIEPISCOPUM.

(Anno 879.)

Miratur quod injuriis lacessitus ad se non confugerit; nuntium Ravennam mittit, qui omnia contra eum gesta diligenter inquiret, et eos qui injuriam intulerant, Romam venire compellat; quibuscum ipse ad synodum proficiscatur, ubi ejus causa agatur: eumque arguit quod in sua Ecclesia non resideat.

Reverendissimo et sanctissimo ROMANO archiepiscopo sanctæ Ecclesiæ Ravennatis.

Audientes tales vobis a quibusdam insidias et injurias accidisse, mirati sumus quomodo ad Romanæ Ecclesiæ gremium et ad nostram apostolicam non statim veneritis præsentiam; nam si venissetis, pro certo scire potestis quia nos, diligenter inquistis omnibus, omnem tuam causam ad optatum et prosperum finem, Deo favente, omnimodo perducemus. Nunc autem pro hujus rei causa missum prudentem dirigimus Ravennam, cui ea quæ nobis mandastis contra te acta fuisse, diligenter inquirere jubemus, ut eos qui talia, ut asseritis, egerunt, sub fidejussore talique legato obliget, quatenus ipsi de præsentem Romam compellantur venire. Quibus sane venientibus, volumus ut et vos pariter veniatis Kalendaris Octobris, sicut tibi pro celebranda etiam synodo jam præceptum est, quia in præsentia nostra causam tuam volumus deliberare, quoniam nos, secundum datam nobis divinitus potestatem, more prædecessorum nostrorum vos adjuvare omnino curabimus; nam volumus ut honor sanctæ Ravennatis Ecclesiæ semper indiminutus permaneat. In hoc tamen redarguendus es, quia dimissa Ecclesia tua Ravennæ, per alienas Ecclesias contra tuam sponcionem discurras et resides; nam pro his quæ tibi evenisse dicis. Data *ut supra*.

CCLXIII.

AD OMNES FIDELIS.

(Anno 879.)

Præcipit ut Ticinensi episcopo, cui potestem excommunicandi tribuerat, obediant.

Omnibus reverendissimis et sanctissimis episcopis, seu eximiis marchionibus et comitibus, cunctisque sanctæ Dei Ecclesiæ fidelibus.

Habentes omnium Ecclesiarum Dei, secundum Apostolum (II Cor. XXI), sollicitudinem, dignum duximus vestram industriam his apostolatus nostri litteris admonere atque apostolica benignitate magnopere exhortari quatenus potentiæ munus, quod divina largitate habetis, utilitati Ecclesiæ et honori sacerdotali prodesse debeat semper. Quapropter reverentiam et honorem sanctæ Ticinensi Ecclesiæ, quæ speciali quodam modo sedi apostolicæ pertinere videtur, ejusque antistiti, Joanni videlicet confratri nostro, cui vice nostra transgressores excommunicandos commisimus, eo videlicet tenore at quos ipse excommunicaverit, ipsi excommunicati existant, ut ei auxilium alacriter impendatis monemus, nullam contrarietatem vel invasionem in rebus vel hominibus ipsius Ecclesiæ quamlibet facere permittatis; quin potius vestro eos solatio tueri pro Dei nostroque amore diligentissime studeatis; sed et clericos illius nemo vestrum in commendatione, aut sub aliqujus defensionis obtentu, absque prædicti episcopi sui licentia recipere præsumat. Quod si contra hoc nostrum apostolicum statutum aliquid suorum clericorum agere tantaverit, ecclesiastica sit, tam acceptor quam acceptus, communionem privatus. Data *ut supra*.

CCLXIV.

AD ROMANUM ARCHIEPISCOPUM RAVENNATEM.

(Anno 879.)

Præcipit ut Romam ad synodum veniat.

Reverendissimo et sanctissimo archiepiscopo sanctæ Ecclesiæ Ravennatis.

Sicut jam olim vestræ præcepimus reverentiæ, ut pro multis Ecclesiarum Dei necessitatibus quarto Idus Octobris Romam venientes, synodum pariter celebraremus, nunc iterato his apostolatus nostri litteris fraternitati vestræ jubemus ut, omni mora vel occasione postposita, ad denominatam synodum, quam, Deo auctore, in prædicto tempore celebraturi erimus in ecclesia beati Petri principis apostolorum, cum suffraganeis tuis episcopis occurrere nullatenus prætermittatis; quia nos omnium Ecclesiarum Dei utilitati et exaltationi, sicut oportet, pari consensu et decreto more prædecessorum nostrorum consulere volumus. Et ideo vestram, secundum sacros canones unanimitatem adesse volumus, quatenus Ecclesiæ Dei vigor, Christo favente, per synodalem censuram illibatus permaneat. Quapropter si in ve-

A niendo nunc aliquam moram vel negligentiam ad miseritis, scitote quoniam canonica vos redarguemus censura. Optamus sanctitatem tuam, etc. Data XI Kalendas Octobris, indictione XIII.

CCLXV.

AD CLERUM MEDIOLANENSEM.

(Anno 879.)

Præcipit ut in locum Ansperti archiepiscopi in Romana synodo privati alium a se consecrandum sufficientiant; mittit legatos qui una cum ipsis electioni intersint, quibus in omnibus obediri jubet.

Omnibus episcopis, presbyteris, diaconibus, subdiaconibus, et omni clero sanctæ Ecclesiæ Mediolanensis.

B Deo dilectæ unanimitati vestræ fraternitatis, charissimi, notum esse volumus quia nos una cum sancta synodo Idibus Octobris in ecclesia beati Petri apostoli peracta. Anspertum dudum archiepiscopum vestrum pro suis negligentis ac multiplicibus præsumptionibus jam in priori synodo, post secundam et tertiam vacationem, atque post canonicas sibi datas inducias pro se satisfaciendo nolentem occurrere, virtute sancti Spiritus, et auctoritate sanctorum Petri ac Pauli apostolorum principum, et canonica atque synodica sanctione, episcopali honore privavimus, quia ante audentiam communicare pertinaciter præsumpsit, et ante legitimum suæ purgationis examen ministerium sacrum contra statuta majorum temere agere non dubitavit. Et ideo præsentibus vobis statuto jubemus ut omnes uno animo unoque voto convenientes atque convocantes pastores vel populum civitatis, de electione alterius, qui de cardinalibus presbyteris aut diaconibus dignior fuerit repertus, cum Christi solatio, ad archiepiscopatus honorem promoveatis: quo scilicet decreto solemniter facto, atque ad hanc urbem transmissa, ne antea quislibet episcoporum aliquem ibidem ordinare præsumat, antequam nobis omnia fuerint renuntiata, cum, Deo favente, nos ibi secundum morem pristinum, et secundum regiam concessionem, velimus archiepiscopum consecrare. Nam si aliter præsumpseritis, ecclesiastica vos communionem privabimus; et qui contra hoc nostrum statutum fecerint, apostolico iudicio erunt omnino correpti. Sane reverendissimos fratres et coepiscopos nostros Joannem Ticinensem, et Weltonem Ariminensem illuc vice nostra dirigimus, qui vobiscum pariter eandem electionem faciant; quos nemo vestrum impedire in aliquo præsumat, si quidem justum fore cernitis ut nobis in omnibus obedire procuret: cui quisquis hoc superbiendo resistens agere tentaverit, a Christianorum collegio separatus erit. Et quia nondum a vinculis excommunicationis absolutus in Vercellensi ecclesia episcopum enormiter ac pervicaciter ordinare, contra regiam etiam voluntatem præsumpsit. Data *ut supra*.

* Hæc verba superius transferenda videntur.

CCLXVI.

AD CAROLUM REGEM.

(ANNO 879.)

Significat Anspertum dudum archiepiscopum Mediolanensem in Romana synodo privatam, ac Josephum, quem ille in Vercellensi episcopum ordinaverat, depositum; rogat ut Conspertum in Vercellensi ecclesia episcopum a se consecratum tueatur.

Dilecto ac spiritali filio CAROLO glorioso regi.

Regiæ magnitudini vestræ notum esse volumus, fili charissime, quia Anspertum Mediolanensem archiepiscopum, in prima quidem synodo in ecclesia beati Petri apostoli habita pro suis evidentissimis negligentibus et præsumptionibus, una cum reverendissimo episcoporum cœtu regulariter excommunicavimus: sed mentem suam in superbiam erigens, non solum pro perpetratis veniam humiliter non quæsivit, verum etiam ante audientiam et nostram apostolicam absolutionem, sacrum præsumpsit ministerium celebrare, atque contra sacros canones contraque regiam et nostram apostolicam voluntatem, episcopum in Vercellensi ecclesia enormiter consecrare præsumpsit. Pro quibus videlicet tantæ temeritatis præsumptionibus, et ipsum Anspertum dudum archiepiscopum in ea, quæ nuper acta est synodo, omni episcopali honore privavimus, et eum, quem illicite ordinavit episcopum, decrevimus synodali iudicio depositum esse ab ordine episcopatus: intuitu tamen misericordiæ in pristinum quo erat antea gradum reverti. Porro nos, secundum voluntatem et petitionem dilecti filii nostri Carolomanni gloriosi regis hunc Conspertum reverendissimum, de quo jam olim vobis per vestrum fidelem missum innotuimus, in eadem Vercellensi Ecclesia, consentientibus omnibus comprovincialibus episcopis, antistitem consecravimus, quem petimus obnixè ut pro amore Dei et sancti Petri, ac nostro, vestræ potentie brachio tueamini, et, prout ei opus fuerit, dignum semper in omnibus præbeatis solatium. Regalem excellentiam vestram Dominus conservet incolumentem, charissime fili. Data ut supra.

CCLXVII.

AD VERCELLENSES.

(ANNO 879.)

Præcipit ut Conspertum a se illis episcopum constitutum recipiant, et congruo honore colant. Josephi invasoris acta nulla esse declarat.

Omnibus presbyteris, diaconibus, subdiaconibus et omni clero ac primatis, omnique populo Vercellensi.

His nostris apostolicis litteris vobis cognitum facimus quia Anspertum dudum archiepiscopum Mediolanensem pro suis multis præsumptionibus et negligentibus jam olim una cum sancta synodo sacra communione privavimus; sed ipse contra canonica statuta et contra nostrum apostolicum synodicumque iudicium agens, ante audientiam, et absolutionem ministerium sacrum agere atque adhuc excommunicatus in hac Vercellensi Ecclesia vestra, quemdam virum Joseph nomine, ut audimus, contra regiam et

A nostram apostolicam voluntatem, episcopum ordinare temere præsumpsit. Ideo et eundem archiepiscopum, et hunc ipsum Joseph invasorem ac præsumptorem, non intrantem per ostium, sed aliunde quasi furem ingredientem in ovile Domini, cum virtute sancti Spiritus, et auctoritate beatorum Petri ac Pauli apostolorum principum, nostroque apostolico iudicio una cum synodali cœtu reverendissimorum episcoporum, omni episcopali honore decrevimus esse privatos et alienos: tamen intuitu misericordiæ, decreto synodali statuimus, jam fatum Joseph, invasorem Ecclesiæ vestræ, de ordine episcopali dejectum, in gradum et ordinem quo prius exstitit omnimodo reverti. Nam cum prædictus Anspertus dudum Mediolanensis archiepiscopus esset regulariter excommunicatus, aliquam vel minimorum in Ecclesia Dei consecrationem graduum facere nullo modo potuit; quia quod non habuit, dare profecto nequivit. Quare omnium vestrum cognoscat sagacitas, et laudanda fidelitas, quoniam dilectus ac spiritalis filius noster Carolomannus, gloriosus rex istius Italici regni, ipsum Vercellensem episcopatum, more præcessorum suorum regum et imperatorum, concessit huic Consperto vero nobilissimo, præsentibus missis nostris, nostramque apostolicam clementiam suis et litteris deprecatus ut eum vobis episcopum consecrarem. Nos autem, ejus precibus inclinati, nolentes vos diu sine proprii ac legitimi esse cura pastoris, hunc ipsum sanctæ Vercellensi Ecclesiæ vestræ apostolica duntaxat auctoritate episcopum consecravimus, dedimusque vobis pro invasore illo istum pastorem, pro mercenario ignavo providum satis rectorem, qui scilicet nostris vos apostolicis doctrinis adinonitus, quasi populum Domini sibi commissum more veri pastoris pabulo vitæ perpetuæque salutis pascere atque in virga æquitatis et mansuetudinis regere vigilantem semper cura et sollicitudine solerter procuret. Quem itaque vos omnes uno voto et pio affectu quasi patrem et rectorem animarum vestrarum, utpote charissimi filii, ut recipiatis præsentis statuto nostro jubemus; et abjecto ac reprobato supradicto invasore, hunc, quem ordinavimus vobis, habetote episcopum. Nam magna vos laude dignos fore videmini, quod de beati Petri apostoli consecratione meruistis habere antistitem: et hoc in augmentum honoris Ecclesiæ Vercellensis sine dubio proveniet, si vos devota mente nostris obtemperatis præceptis. Nos enim, vestram cupientes salutem, ideo monemus ut mente et corpore salvi esse possitis. Jubemus etiam omnes scripturas, vel dationes cujuscunque tenoris, quas fecit de plebibus, casalibus et villis ipsius Ecclesiæ Vercellensis, nullam habere firmitatem; sed omnia quæ fecit esse iudicamus vacua et inania, quia legitimus ipse non fuit episcopus, et ideo quippiam dare non potuit: eum vero qui ex his quæ fecit aliquid firmum esse dixerit, Ananiæ et Sapphiræ anathemate feriendum fore censemus. Nam si cujuslibet consilio vel horatu aliter facere, non de præsentis ipsum invasorem

abjicere studueritis, atque hunc quem nos consecravimus vobis, alacri cum voluntate non receperitis, omni ecclesiastica vos communione privabimus dignoque anathemate feriemus. Data *ut supra*.

CCLXVIII.

AD NOTINGUM NOVARIENSEM EPISCOPUM.

(Anno 879.)

Monet ut res Angelbergæ restituat; sin minus, denuntiat illi excommunicationem, nisi intra duos menses ad reddendam de his rationem Romam veniat.

NOTINGO Novariensi episcopo.

Audivimus te res spiritalis filiæ nostræ Angelbergæ Augustæ injuste tenere, quas volumus, et apostolica auctoritate præcipimus, ut continuo reddere studeas : et quod tibi retinere debere nulla lege conceditur, sub omni celeritate dimittas, ut ei cui pertinere videtur, his perfrui modis omnibus liceat. Nam si continuo præfatas res non reddideris, monemus, et apostolica auctoritate præcipimus, ut intra spatium duorum mensium Romam ad reddendam pro his rationem occurras, et coram nobis congruam satisfactionem exhibeas : alioquin tandiu excommunicatus existas quandiu huic nostræ commonitioni obtemperans, hæc quæ statuimus adimplere procures. Data *xiv Kalendas Novembris*, indictione *xiii*.

CCLXIX.

AD AMALFITANOS.

(Anno 879.)

Significat se eos excommunicasse donec se a paganis separent; minatur illis alias pœnas, nisi quamprimum pareant.

Reverendissimo et sanctissimo PETRO episcopo, seu PULCARI præfectorio, atque universo populo Amalfitano.

Notum esse volumus dilectioni et unanimitati vestræ quia contra divina statuta, et nostra apostolica monita, quibus vos frequenter monuimus, et ex auctoritate Dei et sanctorum apostolorum Petri ac Pauli, præcepimus ut nullum cum impia Saracenorum gente pactum haberetis, habitumque omnimodorumperetis, in tali scelere, et in consortio inimicorum Dei manere non formidatis : virtute sancti Spiritus, et auctoritate sancti Petri, cui ligandi et solvendi in cœlo et in terra a Domino est concessa potestas (*Matth. xvi*), omni sacra communione, sancto videlicet corpore et sanguine Domini nostri Jesu Christi, vos una cum totius apostolicæ sedis consensu privavimus, et ab Ecclesiæ Dei societate separavimus, ut in eadem excommunicatione maneat, donec resipiscentes ab impia vos paganorum præda separetis ; et nisi puro corde et devota voluntate citius fueritis conversi ad gremium sanctæ matris vestræ Romanæ Ecclesiæ, majoris damnationis sententia vos procul dubio feriemus. Vestram denique nos salutem quærimus, vestras cupimus in conspectu Domini animas apostolica benignitate salvare, et quasi oves dominicas ad pascua salutis æternæ desi-

deramus perducere : si tamen bonis operibus dediti nostra solatia, voluntatem, jussionem et admonitionem studueritis perficere, et in tali placito nequitiae contempseritis manere. Optamus vos in Christo bene valere. Die *24 mensis Octobris*, indictione *xiii*.

CCLXX.

AD HELMOINUM EPISCOPUM PENNENSEM.

(Anno 879.)

Arguit quod ad synodum non accesserit; jubet statuta die ad se venire, et interim quemdam absolvere, quem injuste excommunicaverat.

Reverendissimo et sanctissimo HELMOINO episcopo Pennensi.

Secundum sacros venerabilium Patrum canones Spiritu Dei conditos, et totius mundi reverentia consecratos, pro ecclesiasticis duntaxat necessitatibus atque utilitatibus ad eas, quas nuper statutis diebus celebravimus, synodos, missis ex more auctoritatis nostræ litteris, fraternitatem tuam debere occurrere modis omnibus decrevimus : sed quia, cæteris devote valde venientibus, te minime venisse, neque excusationem tuam in tractoria regulari tenore conscriptam nobis et sanctæ synodo, causa videlicet temeritatis et inobedientiæ, ut etiam evidenter apparet, non direxisse comperimus, ne dilectionem tuam de hoc indiscussam præteritis videamur, hoc nostro apostolatus statuto jubemus, eam infra octavum diem Decembris mensis, sine aliqua mora vel ambiguitate ad nos debere venire nostrisque se obtutibus præsentare. Nam et Oteramus filius qui [*f. quondam*] Corvini cum aliis suis concivibus, nostris apostolicis, coram venerabili episcoporum cœtu super te questus est, auribus, quod dum a te ipse impetitus ecclesiastice de contemptione, post præstito sacramento, se cum suis sacramentariis purgasset, tua eum fraternitas, sicut professus est, quasi perjurum excommunicaverit ; regula canonica præcipiente quod hanc episcopus sibi cognitionem nullo modo debeat vindicare, Dominoque dicente ad Moysen, ad unius testimonium neminem condemnari oportere. Quod si ita est, quia temere illum excommunicare non debuisti, præcipimus ut eum de præsentanti absolvas tuæque communioni restituas : nam si ausu improbo aliter feceris, non quidem eum auctoritate apostolica procul dubio absolutum esse jubemus. Et si hanc jussionem nostram parvipendens, temerario ausu præsentanti nostræ adesse contempseris, ecclesiastica te communione velut inobedientem esse noveris privandum, quousque pro tuis negligentis dignam veniens nobis satisfactionem humiliter feceris. Data *xiii Kalendas Decembris*.

CCLXXI.

AD PAULUM EPISCOPUM.

(Anno 879.)

Jubet ecclesiam in villa Carpiana sitam restitui, ibique sacerdotem constitui, et sacrum chrisma annuatim in eandem mitti.

Reverendissimo et sanctissimo PAULO episcopo sanctæ Ecclesiæ Regiensis.

Dilectioni tuæ venerandis sanctorum Patrum regulis edoctæ mandamus, atque his præsulatus nostri litteris jubemus, ut ecclesiam Dei positam in villa Carpana, jam nuper incendio crematam restaures, atque in pristinum decorem et ordinem restituere nullatenus prætermittas, atque sub proprii cura sacerdotis eam constituas, qui sedulas ibi Domino laudes quotidie persolvat, ac pro salute fidelium omnipotentem Dominum valeat exorare, sacrumque illic, Deo propitio, annue chrisma mittere indesinenter procures, quod est totius Christianitatis salus et perfectio vera. Nam si aliter feceris, nos ex apostolica auctoritate alteri episcopo præfatam ecclesiam ad restaurandum et canonice ordinandum procul dubio commitemus. Data XIII Kalendas Decembris.

CCLXXII.

AD THEODORICUM, HEODICIUM, ETC.
(Anno 879.)

Ostendit mulierem, quæ vi minisque coacta religiosum habitum suscepit, ad vota servanda non teneri; hujus tamen causam illis definiendam committit. Quod si qua oriatur difficultas, eos vel eorum legatos cum ipsa muliere ad se venire jubet.

THEODORICO Teatio, HEODICIO Firmano, JOANNI, Aprutiensi et HELMOINO Pinnensi episcopis.

Quædam vestrarum dioceseon femina, nomine Theoderona de Vivelata, relicta quondam Tresigii, sedem apostolicam nostrumque simul pontificium adiens, quæstæ est nobis quod, viro suo defuncto, velamen sibi sacri habitus ab ejusdem viri sui fratris duntaxat gemani vi, non scilicet dilectione vitæ spiritualis, sed ambitione prædiorum ducti, impositum fuerit, et ipsa plurimum renitens contra propriam sponsionem, pollicitationem, expetitionem, electionem, propositum, votum atque spontaneum iudicium sine benedictione sacerdotis idem velamen suscepit. Cujus professionem coram coepiscopis et fratribus nostris conferentes, inquisivimus etiam idoneos viros Opteramum, Scattoimum, Erfemarium, Amedeum et Cerisium, vicinos scilicet ipsius feminae, qui casu præsentibus aderant, utrum se ita res haberet an non. Sed illi non solum ita fuisse testificati sunt, verum etiam parati exstiterunt omnem super hanc causam satisfactionem præmittere. Nos igitur habentes eundem quem et patres nostri spiritum fidei, et per gratiam Christi, zelum justitiæ, eadem super legitime velatis quæ et illi sentimus eademque omnino decernimus; et quod non propria voluntate, non arbitrio, non voto, non expetitu vel spontaneo iudicio, quin potius coacte admittitur, cassandum esse sancimus: præcipue cum hæc eadem femina non nisi minis perterrita, plus minus diebus quindecim idem velamen gestasse se dixerit, et nullo sacerdote benedictionem tribuente hoc violenter suscepit. Quod licet ad hujus absolutionem sufficere posse speremus, quia si ita est, totius violentiæ ac necessitatis vinculis absoluta, suum licenter et impune sequi debet arbitrium, et quod non elegit, ut perfe-

rat, non est cogenda: tamen sanctitati vestræ committimus ut, in unum convenientes, ipsius feminae causam secundum Deum discutiatis, et omnem super hac querimonia veritatem subtili indagatone repentes, ad liquidum finiatis. Verumtamen dignum non esse sancimus ut jugum cui non suo proposito mota, sed ambitione et violentia oppressa subacta est, portare cogatur, quia et sanctus papa Gregorius in epistola ad Athanasium [al. Anastasium] presbyterum Isauriæ, inter cætera ita refert: (*epist. lib. v, epist. 67*). Quanquam ea quæ vi impulsione fiunt, canonum minime censura recipiat, et jure habeantur infirma quia ipse ea dissolvit, qui injustum fateri compellit, sed magis illa est suscipienda et amplectenda confessio, quæ ex spontanea monstratur voluntate procedere. Et rursus scriptum est: *Voluntarie sacrificabo tibi (Psal. LIII)*; et alias: *Voluntaria oris mei beneplacita fac, Domine (Psal. CXVIII)*. Porro jam fato Joanni reverendo Aprutiensi antistiti etiam verbis injunximus ut, ascita vestra fraternitate, omne de hac re negotium vobiscum pariter ventilet, et canonice, sicut prædiximus, diffinire procuret. Super quo si aliqua ambiguitas fortassis emerit, tunc jubemus ut aut vos, aut vestri legati vices vestras agentes, cum eadem femina nostris præsentialiter obtutibus præsententur, ut coram nobis jam diligentius omnis rei veritas inquiretur et æquitatis regula terminetur. Postremo si præfatæ feminae aliquod invidiose objectum crimen quoquomodo fuerit, vos, Deo præ oculis habito, hoc non admittatis; et si accusator illius in sua obstinatione permanserit, tam accusata quam accusator in nostram cum vestris pariter missis accelerent propere præsentiam. Verumtamen si accusator ejus defuerit, jam illa crimine illo coram nobis veniens non tenebitur, secundum Carthaginensis concilii nonum decimum capitulum, ita inquiens (*Conc. Carth. III, cap. 7*): Accusator ejus si nunquam diebus causæ dicendæ defuerit, a communione non removeatur; restituto in communione accusato, ipse removatur a communione accusator. Data XI Kalendas Decembris, indictione XIII.

CCLXXIII.

AD ATHANASIIUM, PULCAREM, ETC.
(Anno 879.)

Præcipit ut fœdus cum Saracenis ictum rumpant; quod nisi Kalendis Decembris fecerint, eis excommunicationem minatur. Pulcarem monet ne Pandenulfo Capuano judici molestiam inferat.

ATHANASIO episcopo Neapolitano, PETRO episcopo seu PULCARI præfectorio Amalitano, episcopo Cajetano, seu Decibili, et JOANNI gloriosis hypatis, a paribus.

Pudet, ut ita dixerim, pontificium nostrum vos jam commonere super hoc quod tam multoties a nobis commoniti resipiscere noluitis, et cum Deo odibilibus Saracenis habitum pactum dissolvere hæcenus contempsistis. Verum quia quanta crudelitatum genera, ac desolationum terræ istius cala-

mitatum nimis ex hoc mala lugenda provenerint atque proveniant, exaggerare differimus, ne interim, quod dignum est, judicare cogamur. Adhuc obsecramus, adhuc sicut spiritales filios exhortamur, et paternis visceribus vos amplecti conantes, Dei ac principum apostolorum Petri ac Pauli auctoritate præcipimus, ut jam jamque disciplinam percipientes, ab eisdem iniquis et ancillæ filiis saracenis vos separetis, et pactum cum eis habitum modis omnibus dissolvatis, si vel nostræ communionis, vel ipsius Christianitatis vultis esse participes; in quos jam daremus ecclésiastici mucronis sententiam, nisi nos apostolica patientia retineret. Idecirco vobis inducias usque Kalendas Decembrias istius tertię decimę indictionis ad idem pactum cum Saracenis frangendum largimur, et tam vos quam Cajetanos atque Amalfitanos lucrari volentes, si usque ad idem tempus omnem Saracenorum amicitiam, nec non et omne fœdus dissolvere solito contempseritis, utrosque sententię ecclésiasticę jaculis feriemus, et perpetuo anathemati submittemus, ut qui socii disciplinę esse non vultis, communionis quoque nostrę non sitis participes. *Hoc addendum est in epistola ad Pulcarem.*

Postremo nobilitatem tuam monemus ut Pandenulfo judici Capuano in nullo molestus existas; et quod nobis ipse devotus est, tu ei devotione et amicitia copulatus, in quo posse tibi fuerit, contra adversitates illius te murum opponas; quatenus patris illius qui proprio genitore salvando suffligit, reminiscens, pro utriusque amore, si de nobis tibi cura est, ipsius Pandenulfi profectibus potius hæreas, quam obviare quoquomodo videaris.

CCLXXIV.

AD ARPALDUM EPISCOPUM ASCULANUM.

(Anno 879.)

Arguit quod ad synodum non venerit; jubet ad se venire, ut sit quę a suis clericis obiciebantur, respondeat.

Reverendissimo et sanctissimo ARPALDO episcopo Asculano.

Secundum sacros venerabilium Patrum canones Spiritu Dei conditos, et totius mundi reverentia consecratos, pro ecclésiasticis duntaxat necessitatibus ad eas, quas nuper statutis diebus celebravimus, synodos, missis ex more auctoritatis nostrę litteris, fraternitatem tuam debere occurrere modis omnibus decrevimus. Sed quia, cæteris devote valde venientibus, te minime venisse, cum etiam et auditu didiceris nos synodum celebrare, neque excusationem tuam regulari tenore in tractoria conscriptam nobis et sanctę synodo, causa temeritatis et inobediencię tuę, ut evidenter apparet, non direxisse comperimus; ne dilectionem tuam de hoc indiscussam præterisse videamur, hoc nostrę auctoritatis statuto jubemus, cam de præsentis sine aliqua mora vel ambiguitate ad nos debere venire nostrisque se obtutibus præsentare. Nam et clerici tuę nos Ecclésię adierunt, reclamantes multa se a tua perpes-

as fraternitate enormiter adversa, et contra regulam ecclésiasticam injuste fore oppressos; quorum videlicet objectionibus coram nostro præsulatu assistentem te oportet procul dubio respondere. Et ideo hac jussione nostra percepta occurrere studeas, antequam Ecclësia tua majus schisma vel scandalum patiatur: quoniam si venire jam modo contempseris, dignam excommunicationis a sede apostolica prolatam sustinebis omnino censuram. *Data viii Kalendas Decembris.*

CCLXXV.

AD CAROLUM REGEM.

(Anno 879.)

Miratur quod cum Papiam venerit, ubi simul convenire debebant, legatos ad se non miserit: petit illos, destinet, ut se ad eum conferre possit.

Dilecto ac spiritali filio CAROLO glorioso regi.

Sicut nostro præsulatu vestris jam olim regalibus direxistis apicibus, ut his Kalendis Novembribus jam transactis vobis Papiam obviam venire deberemus: quatenus communi simul tractatu ea quę sanctę Ecclésię Dei utilia sunt, et regni stabilitati proficua, pariter considerassemus, stabilitateque perpetua firmassemus; hoc quidem avida ex tunc perficere mente parati existimus: sed quia vos in Italiam introisse audimus, valde mirati sumus quamobrem vestrum nobis adventum, per excellentiã vestrę mellifluos apices et idoneos legatos, cognitum minime feceritis; nam paterno vos affectu diligentes, speciali duntaxat intuitu magnitudinem vestram cernere desideramus, filiorum charissime. Nunc itaque, si omnino verum est jam Papiam venisse, volumus ut eximios ex latere vestro nobis dirigatis legatos, honorificas sedi apostolicę litteras deferentes; quibus videlicet perspectis, ad vestram properare serenitatem communeque colloquium indubitanter valeamus: quia cum, Deo propitio, vobiscum fuerimus conjuncti, omnia quę ad exaltationem sanctę sedis apostolicę matris vestrę, et ad vestrum ac nostrum videntur pertinere honorem, Deo favente, facile poterimus perficere. Pro quibus vobis et in hoc sæculo gloria multipliciter augeatur a Domino, et in coelesti postmodum regione merces perpetua procul dubio tribuetur. *Data ut supra.*

CCLXXVI.

AD EUMDEM.

(Anno 879.)

Gratias agit quod cum a se fuerit Conspertus Ecclésię Vercellensis episcopus ordinatus, ejus ordinationi libenter aquieverit; se excusat quod Anspertum archiepiscopum Mediolanensem ejus precibus non absolvat.

Dilecto ac spiritali filio CAROLO glorioso ac excellentissimo regi.

Multiplices gratias vestrę referimus magnitudini, quia pro Vercellensi episcopatu, in quo nos Conspertum una cum synodi decreto episcopum ordinavimus, nostram libenter perfecistis voluntatem. De cætero autem, hoc est Mediolanensi archiepisco-

patu, o fili charissime, sicut nobis nunc mandasti, A ut Anspertum archiepiscopum, quem in synodo pro nonnullis suis negligentis et præsumptionibus iudicavimus, reconciliare deberemus. Quod quidem nos pro vestro amore alacri mente omnimodo perficeremus, si sententia damnationis, quam in eundem archiepiscopum protulimus, sub tenore aliquo non fuisset prolata. Dictum est enim tandiu eum fore ab honore et ministerio sacerdotali suspensum, donec, auctore Deo, suam specialem nobis ad satisfaciendum exhiberet præsentiam. Et quia Ecclesiæ Dei privilegium nos decet immutatum solemniter conservare, ne in aliquo patrum terminos præterire videamur, contra statuta majorum agere nequivimus. Unde benignitatis vestræ excellentiam paterno affectu monemus ut ob hoc quod irreprehensibiliter agere non possumus nullo modo turbemini, quoniam vestram in omnibus cupimus pro honore perficere voluntatem. Data *ut supra*.

CCLXXVII.

AD LUDOVICUM ET CAROLOMANNUM REGES.

(Anno 879.)

Gratias agit de ipsorum erga Romanam Ecclesiam affectu, et mutuam studium pollicetur.

Dilectissimis filiis LUDOVICO et Carolomanno gloriosissimis regibus.

Audita per venerabilem episcopum devotione vestra, quam circa sanctam Romanam Ecclesiam habere totoque conamine exercere cupitis, maximas Deo et vobis gratias agimus. Unde a nostra parte vos certos existere volumus quia sicut dominus Carolus divæ memoriæ imperator avus vester, ac postmodum genitor vester Ludovicus rex, sub protectione Romanæ Ecclesiæ nostraque apostolica tutione vos commendaverunt, ita nostrum apostolicum affectum circa vos in omnibus ostendere vosque adjuvare ac protegere paterna dilectione atque amore semper parati existimus. Præterea de his quæ per jam dictum cœpiscopum verbo tenus mandastis, ita vobis per eum dictis respondendo direximus. Nam ea quæ nostro consilio reperimus et vobis innotescendo mandavimus, ad vestrum honorem proficua esse omnimodo credite.

CCLXXVIII.

AD HUGONEM ET ALIOS COMITES.

(Anno 879.)

Gratias agit de fide quam Ludovico et Carolomanno regibus servabant.

HUGONI eximio abbati, seu BERNALDO, GUITONI, et aliis regi gloriosis comitibus.

Audientes bonam famam de vobis, quod protectores, defensores atque fideles Ludovico et Carolomanno excellentissimis regibus, qui nobis a progenitoribus suis commissi sunt, in omnibus existitis, gratias referimus maximas. Quapropter his apostolicis nostris litteris magnificentiam vestram exhortamur ut more fidelium parentum vestrorum, magis ac magis circa eos vestram sincerissimam devotio-

nem ostendatis, quoniam et nos, Deo propitio, in eorum adiutorio vobiscum pariter in omnibus prompti existimus: ut dignam exinde vos non solum a Deo et a nobis, verum etiam et ab illis retributionem percipere mereamini.

CCLXXIX.

AD JOANNEM EPISCOPUM TICINENSEM.

(Anno 879-880.)

Præcipit ut ecclesiam in Carpana villa sitam, quam Paulus Regiensis episcopus reficere neglexerat, restituat, ibique sacerdotem proprium constituat et sacrum chrisma annuatim mittat.

Reverendissimo et sanctissimo JOANNI episcopo Ticinensi, dilectoque confratri.

Quia Paulus Regiensis Ecclesiæ episcopus, et canonicis admonitus institutis, et nostris apostolicis præceptionibus exhortatus, ut ecclesiam Dei positam in villa quæ dicitur Carpana, igne crematam restaurare, ibique suum, secundum jus ecclesiasticum, omne officium vel ministerium rite peragere debuisset, temere contempsit, nostræque salubri præceptioni obedire contempsit, nec debitum in hoc Deo nostro reddidisse videtur honorem. Præcipientes igitur ex apostolica auctoritate dilectionis tuæ jubemus, ut de præsentis, et absque omni protelatione, ipsam ecclesiam restituas in pristinum decorem et ordinem, atque sub proprii cura sacerdotis eam constituas, qui sedulas ibi Domino laudes quotidie persolvat, ac pro salute fidelium omnipotentem Dominum valeat exorare, sacrumque illic, Deo propitio, annue chrisma mittere indesinenter procures, quod est totius Christianitatis salus et perfectio vera. Data *ut supra*.

CCLXXX.

AD TEUTMARUM ARCHIEPISCOPUM.

(Anno 879 vel 880.)

Miratur eum morari et ad se non venire; monet ut statim veniat.

Reverendissimo et sanctissimo TEUTMARO archiepiscopo dilecto confratri nostro.

Sicut nobis dilectus ac spiritalis filius noster Carolamannus gloriosus rex suis regiis direxit apicibus, ut vos ad nostram apostolicam venire debuissetis præsentiam, vestrum quotidie præstolantes adventum miramur cur tantum moremini: nos enim almitatis et prudentiæ vestræ favore repleti fraternitatem vestram pio cupimus jam contemplari intuitu.

Unde his nostris apostolicis litteris vos monemus et exhortamur ut libenti ad nos animo properare omnimodis studeatis, quatenus una vobiscum ea quæ sanctæ Dei Ecclesiæ utilia sunt, prout necesse fuerit, pariter ordinare valeamus. Data *ut supra*.

CCLXXXI.

AD ANTONIUM EPISCOPUM ET BERENGARIUM COMITEM.

(Anno 879-880.)

Liutfredum comitem, quia monialem quæ e monasterio effugerat, suscepit, et bona Angelbertæ imperatricis diripuit, excommunicat, nisi statuto tempore satisfecerit: monet ne quisquam cum eo communicet.

Reverendissimo ANTONIO episcopo Brixienti, et

nobilissimo viro dilectoque filio BERENGARIO glorioso A
comiti.*

Quia dilectus ac spiritalis filius noster Caroloman-
nus gloriosus rex suis regalibus litteris, et missorum
nostrorum verbo, nostro præsulatu pio mentis affe-
ctu commisit, ut nos curam hujus Italici regni habe-
remus, tam pro divinitus nobis commissa pastorali
sollicitudine omnium Christi ovium, quam etiam pro
præfati regis vice cura concessa, illa quæ contra
Deum et jura legis alicubi cognoscimus præsum-
ptione commissa, omni volumus conamine compe-
scere, et unam ovem morbidam gladio percutere
spiritali, ut ad salutem quoquomodo anima vulne-
rata perveniat, antequam totus grex unius contagione
maculetur. Audientes igitur veraciterque scientes
Liutfredum comitem suscepisse quamdam sanctimo-
nialem, nomine Gerlindam, de Placintino monasterio
fuga lapsam, et post nostram super hac causa admo-
nitionem salubremque prohibitionem, eam detinuisse,
atque cum propria uxore suisque illi pariter com-
municasse; nobilitati vestræ paterna duntaxat dile-
ctione mandamus ut et tam pro eadem sanctimo-
niali [*deest aliquid*], quam facultatibus dilectæ filiæ
nostræ Angelbergæ Augustæ, cui debitam omnino
debit fidem conservare, lateuter recepit; et hacten-
us contra nostrum ei reddere distulit interdictum,
quamque etiam, quia cortex ipsius sub nostra apo-
stolica tuitione ac defensione perenniter susceptas,
deprædari temere præsumpsit, nos eum a commu-
nionem fidelium sequestramus, ita scilicet ut si infra
Italicum regnum consistit, intra dies triginta habeat
omnia sub vera satisfactione reddita quæ violenter
abstulit, et si extra regnum Italicum esse videtur,
infra dies sexaginta; ac deinde si, hæc omnia parvi-
pendens, in sua pertinacia manere nihilque studue-
rit emendare, anathematis vinculo sit innodatus,
donec ad nostram apostolicam præsentiam venerit et
pro illicitis his omnibus veram coram nobis satis-
factionem facere studuerit. Idcirco volumus ut nul-
latenus ei communicetis, si nostro apostolico vultis,
ut dilecti filii, consortio frui. Data *ut supra*.

CCLXXXII.

AD EGILBERTUM EPISCOPUM.

(Anno 879-889.)

*Arguit eum quod cum excommunicatis a sede apos-
tolica communicavit: jubet ne cum Liutfredo et
Odebrico excommunicatis comminict.*

Reverendissimo et sanctissimo EGILBERTO epi-
scopo.

Beatissimi Apostolici præcepto (*Ephes. iv*) jube-
mur deponere veterem hominem cum actibus suis
et induere novum, qui secundum Deum creatus es
in justitia et sanctitate veritatis: propter quod dile-
ctionem tuam audientes cum eis qui a sede apo-
stolica, in qua beatorum Petri ac Pauli semper auctoritas
vivit, pro suis manifestis sceleribus excommunicati
merito existunt, contra jus ecclesiasticum, ante au-
dientiam et veram in reddendo satisfactionem, com-
municare, non mediocri animi dolore turbati existi-

mus; cum idem de talibus cavendis doctor egregius
dicat: *Si quis non obedit verbo nostro per epistolam,
hunc nolite, ut non commisceamini cum eo* (*II Thess.
iii*). Hinc etiam et coapostolus ejus Joannes, hujus-
modi nec Ave dicendum concedit: *Si quis, inquit,
venit ad vos et hanc doctrinam non affert, nolite re-
cipere eum in Domino, nec Ave ei dicite. Qui enim
dixerit ei, Ave, communicat operibus illius malignis*
(*II Joan. i*). Item beatus Clemens Jacobo fratri Do-
mini scribens, ita de se apostolum Petrum populum
admonuisse commemorat: *Si inimicus est alicui pro
actibus suis, vos nolite expectare ut ipse vobis di-
cat, cum illo nolite amici esse; quibus videlicet
salubribus exemplis et canonicis etiam institutis
edocti, ne simul pariter cum eis excommunicatus
existas, ex apostolica tibi auctoritate jubemus, ut
nullam deinceps cum Liutfredo et Odebrico, a nobis
regulariter excommunicatis, vel in communi eloquio
communione habere præsumas: si debitam in te
non vis provinere sententiam, sane (*f. cave*) ut infra
dies triginta post hujus nostræ apostolicæ epistolæ
denuntiationem, reddant ipsi omnia eidem dilectæ
filiæ nostræ Angelbergæ Augustæ quæ violenter ac
fraudulenter auferre præsumperunt.*

CCLXXXIII.

AD EGIFRIDUM ET ALIOS.

(Anno 879 vel 880.)

*Rogat ut bonorum Angelbergæ imperatricis curam
sustineant.*

Nobilissimis viris dilectis filiis EGIFREDO, SUPPONI,
ERIPALDO, BERARDO Bonifacii filio, et COTEPHREDO
gloriosis comitibus.

Scientes profecto ea quæ sagacitati vestræ com-
mittimus, vos pro amore Dei et sanctorum principum
reverentia, nostraque dilectione, pio mentis affectu
perficere; ideo pro parte dilectissimæ ac spiritalis
filiæ nostræ Angelbergæ Augustæ his apostolatus
nostri litteris gloriam vestram magnopere depreca-
mur ut omnium rerum ejus ubicunque consistentium
curam et sollicitudinem maximam habeatis: quate-
nus vestro prudenti consilio ingentique solatio ejus
omnia salva et indiminuta, secunda et defensa consi-
stant, ita sane ut nulli easdem res invadere ac de-
prædare sinatis. Quia et nos cum qui facere vel favere
facienti præsumperit, spiritali procul dubio gladio
feriemus, quatenus ex hoc et nos secundum collatum
nobis divinitus apostolicum magisterium dignas atque
multiplices nobilitati vestræ gratias habeamus, be-
nedicentes vobis omni benedictione spiritali in
Christo Jesu Domino nostro, et vestræ fidei laudabi-
lis rumor per ora fidelium semper ubique resonet
ad augmentum vestræ perpetuæ remunerationis.
Data *ut supra*.

CCLXXXIV.

AD EUNIBERTUM COMITEM.

(Anno 879 vel 880.)

*Minatur illi excommunicationem, nisi res sancti
Petri et Angelbergæ imperatricis restituat.*

EUNIBERTO glorioso comiti.

Veraci relatione comperimus te res sancti Petri apostoli, quas spiritali filiae nostrae Angelbergæ Augustæ concessas habemus, cum aliis ejusdem filiae nostrae proprietatibus, contra legem invadere ac retinere : et ob hoc tu ipse admonitus ab invasione illa non te subtraxeris, quin potius hactenus in hac eadem pravitate persistere nequaquam omiseris. Idcirco tibi præcipimus ut, omni occasione postposita te compescens, easdem res omnino relinquant, et te sive tuos ab ipsis removeas, quatenus eidem filiae nostrae liceat omnes illas suo dominio vindicare atque disponere, et ut ei libitum fuerit, sub nostro speciali mandeburdio retinere : alioquin noveris te apostolica nostra auctoritate sancta communione privatum, et quousque sub congrua satisfactione quæ alterius sunt restituas, a Christianorum consortio separatum. *Data ut supra.*

CCLXXXV.

AD GISULFUM ABBATEM.

(Anno 879-880.)

Ejus curæ monasterium Angelbergæ imperatricis committit.

GISULFO venerabili abbati monasterii sanctæ Christinae.

Auctoritate sanctæ sedis apostolicæ tuæ reverentiæ committimus ut curam perspicuam et sollicitudinem habeas monasterii dilectæ filiae nostræ Angelbergæ Augustæ, sibi in civitate Placentia, sicut idoneus Christi minister et gregis Domini provisor eximius, quatenus secundum regulam sancti Benedicti jure abbatis quæ ordinanda vel disponenda sunt disponas et ordines, et quæ corrigenda perspexeris subtili duntaxat indagazione, ut Domino placeas, ex nostra auctoritate corrigere procures. *Data ut supra.*

CCLXXXVI.

AD GREGORIUM, THEOPHYLACTUM ET DIOGENEM, ETC.

(Anno 879 vel 880.)

Gratulatur de victoria contra Saracenos parta ; miratur cur Romam non venerint : mandat ut contra Saracenos sibi auxilio veniant.

Dilectis viris GREGORIO spathario, THEOPHYLACTO turmacho, atque DIOGENI comiti imperialibus.

Audientes vos per Dei auxilium, et secundum spiritalis filii nostri imperatoris voluntatem Neapolim venisse ac multitudinem Saracenorum ibi consistendem potenti brachio superasse, læti sumus effecti et statim debitas omnipotenti Domino gratias egimus super victoria vestra et inimicorum contritione. Sed iterum mirati sumus quia Romam venire nostramque apostolicam neglexistis videre præsentiam, ut pro vestri laboris certamine multiplicem gratiam et benedictionem a nobis et a sede apostolica super vos reciperetis effusam, quatenus sanctorum apostolorum Petri et Pauli orationibus adjuti, omnique spiritali benedictione muniti, contra eosdem perdi-

tionis filios victrici semper dextera valeretis efficaciter dimicare : quod tamen ut salubriter facere possitis, ut terra marique de inimicis et infidelibus victores feliciter existatis, ideo mandamus vobis ut cum aliquantibus dromonibus pro honore jam dicti spiritalis filii nostri Augusti has nostras in partes iterum venire omnimodis satagatis, quatenus contra eosdem nefandos Agarenos congruum nobis adjutorium præbere possitis, ut ex hoc laus et merces imperatori accrescat, et a nobis dignas retributiones sine dubio recipiatis. Quapropter monemus et hortamur vos ut nostris monitis libenti animo attendatis, et quidquid acturi estis, per vos volociter cognoscamus. *Data ut supra.*

CCLXXXVII.

AD ATHANASII EPISCOPUM NEAPOLITANUM.

(Anno 879 vel 880.)

Commendat ejus erga sedem apostolicam observantiam ; hortatur ut, sicut promiserat, pactam cum Saracenis ictum frangat. Amalfitanos per legatum suum ea de re admonitos, si parere neglexerint, excommunicandos significat.

Reverendissimo et sanctissimo ATHANASIO episcopo Neapolitanæ Ecclesiæ.

Sanctitatis vestræ devotionem semper in omnibus circa sedem apostolicam et nostram paternitatem sinceram atque præclaram esse cognovimus, quod etiam et præsentis legationis vestræ tenore inspecto nobis est luce clarius manifestum. Quamobrem his apostolatus nostri litteris multiplices almitati vestræ gratias agimus, paterno vos affectu monentes ut juxta indultum vobis officium in his quæ Dei sunt, et Ecclesiæ Christi utilia, toto conamine desudare non desinatis : ac sicut nobis per legatos vestros mandastis, quod sive ruperint Amalfitani pactum cum Saracenis, sive non, vos omnino frangetis, volumus ut indesinenter id agere studeatis. Nam et missum nostrum, Dominicum videlicet venerabilem episcopum, illuc direximus, eos admonentes ut patienter nostram in hoc perficiant voluntatem : quod si ipsi nostram in hoc fuerint voluntatem secuti, habeamus eos complices et amicos ; sin autem, velut exteros inimicos non solum visibili sed etiam invisibili gladio pariter persequamur, ut et a nobis et ab omnibus Christianis perpetuo digni odio habeantur.

Nam et per præfatum missum nostrum Dominicum episcopum, eos obaudire nolentes præsentialiter excommunicare præcipimus, ac postmodum nos ipsi digno anathemate feriemus. Vos igitur estote nobiscum, et pactum iniquum corrumpite : quia et nos vobiscum in omnibus erimus, et quod jam dare promissimus, auxiliante Domino, annis singulis vobis procul dubio tribuemus ; quia si vos foedu cum Saracenis non habueritis, nil, Domino juvante, de Amalfitanorum perfidia curabimus, quos videlicet gladio poterimus spiritali persequi et facile humiliare. Optamus sanctitatem vestram in Christo bene valere.

CCLXXXVIII.

AD AMALFITANOS.

(Anno 879 vel 880.)

Monet ut rupto cum Saracenis fœdere ad Ecclesiæ gremium revertantur, et eam obrem singulis annis decem millia mancosorum et eo anno mille daturum se promittit; nisi paruerint, minatur excommunicationem.

Reverendissimo PETRO episcopo, seu PULGARI præfectorio, et omnibus sacerdotibus, ac clericis, atque universo populo Amalfitanæ civitatis.

Multa vobis bona facere alacrique mente tribuere sæpe promisimus, decertantes ut pactum quod cum impia Saracenorum gente habetis, omnimodis rumpetis, ne ex consortio gentis malignæ Ecclesia Dei per vos sic crudeliter affligeretur, et animabus vestris non solum temporale exinde discrimen, sed etiam æternum acquiratis supplicium. Nunc autem vos, quasi filios dilectos corpore et spiritu salvare volentes, his apostolatus nostri litteris monemus et hortamur unanimitatem vestram ut, relicta nunc penitus Saracenorum societate, corruptoque fœdere quod cum eis ad perditionem animarum vestrarum et terræ sancti Petri habetis, alacri mente pique devotione, jam modo ad gremium sanctæ catholicæ et apostolicæ Ecclesiæ matris vestræ revertamini, et ad societatem et communionem nostram redire studeatis. Et dabimus vobis nunc et per singulos annos, sicut inter nos statutum fuit, decem millia mancosorum argenti; et isto præsentis anno damus vobis pro benedictione supra mille mancosos, et teloneum quod in portu nostro dare debetis, vobis concedimus. Quod si in tali impio scelere, diabolo suadente, amplius permanere præsumpseritis, et ipsum pactum de præsentis non corrueritis, præcipimus huic episcopo nostro Dominico ut vice nostra omni ecclesiastica vos communiōne privare procuret; ipsoque revertente, synodice vos iterum perpetui anathematis vinculis alligabimus: et omnium terrarum aditus, in quibus negotiari soliti estis, vobis omnino claudemus, ut illic nulla possitis exercere negotia. Sane si de aliis civitatibus dubitatis quod pactum non rumpant, credimus quia nostram facient voluntatem: nam modo per vos habeant excusationem. Et si aliqua de illis fuerit quæ sicut vos facere voluerit, una vobiscum ejus perditionem ordinabimus. Porro scitote quia Leonem presbyterum vestrum penes nos retinuimus. **Data ut supra.**

CCLXXXIX.

AD CAROLUM CRASSUM REGEM ITALIÆ.

(Anno 880.)

Rogat regem ut Hieronymum episcopatum Lausanensem pacifice retinere permitta, et Hubonem res Ecclesiæ Bisuntinæ ablatas reddere jubeat.

Dilecto ac spiritali filio CAROLO glorioso regi.

Magnitudinem vestram ingenti nobis amore dilectam nosse volumus, quia Hieronymus sanctæ Lausanensis Ecclesiæ episcopus, apud B. Petrum apo-

stolorum principem nostrumque pontificium veniens, humilitatis devotione petit quatenus Lausanensem Ecclesiam, quam jam olim regendam susceperat, ei deinceps vobis fovendis habere liceret. Nos autem ejus precibus moti, juxta quod omnium Ecclesiarum Dei curam habemus commissam, et quia nostra exhortatione illum vobis fidelem in omnibus, propriamque, sicut cæteri regni vestri episcopi existunt, esse cupientes agnovimus, his apostolatus nostri litteris excellentiæ vestræ suggerimus ut cum pro amore Dei et sancti Petri et nostro, et benigne recipiatis, et jam dictum episcopatum Lausanensem, sibi divinitus concessum, nostraque apostolica etiam auctoritate commissum, sub omni integritate recipere habereque securiter permittatis, ne amplius eadem Ecclesia contra statuta Patrum sine proprio restore consistat. Nam regulariter illum electum, e proprio archiepiscopo causa infirmitatis præbente consensum, et episcopos consecratores illius litteris, quas nobis ostendit, rogante, consecratum fuisse jam dictæ Ecclesiæ episcopum, incunctanter agnoscimus. Et idcirco volumus et rogamus ut absque temporis protelatione, vel aliqua contradictione, suum, ut diximus, episcopatum habeat, teneat atque cum Dei reverentia disponat, quoniam nos in alterius nominis electione vel consecratione isto vivente consentire nullo modo patiemur eo quod præcipua sanctorum Patrum auctoritas jubeat, duos simul in una civitate non debere esse episcopos. Quamobrem, charissime fili, hortamur nihilominus et obsecramus regiam gloriam vestram, ut Deo auxiliante ipsa Ecclesia, proprio nunc recepto pastore, sub vestræ clementiæ tutamine pacifica jam et quieta consistat, ut ejus precibus adjuti, post hoc regnum terrenum vobis concessum, sempiternum percipere mereamini. Præterea et Theodoricus sanctæ Chrysopolitanæ sedis archiepiscopus multas nostris apostolicis auribus super Hubonem fidelem vestrum querelas direxit, eo quod res Ecclesiæ illius invaserit. Pre quo etiam precamur ut easdem res ecclesiasticas jam dicto archiepiscopo sub integritate reddere faciatis pro amore Dei et nostro, et nulla deinceps ei permittatis adversa vel contraria inferre. **Data die 20 mensis Junii, indictione XIII.**

CCXC.

AD LIUTWARDUM EPISCOPUM VERCELLENSEM.

(Anno 880.)

Ut Hieronymi episcopi Lausanensis causam apud Carolum regem procuret.

Reverendissimo et sanctissimo LIUTWARDO episcopo sanctæ Ecclesiæ Vercellensis.

Dilectioni vestræ familiari quodam modo pioque affectu, veluti fidelissimo nobis, mandantes committimus ut recipientes hanc nostri apostolatus epistolam, legatione nostra dilecto ac spiritali filio nostro Carolo excellentissimo regi, pro Hieronymo videlicet Lausanensi episcopo directa fungamini: vestroque ingenti certamine, prudentique consilio, ipsius

regis magnitudinem admonere atque exhortari magnopere studeatis, quatenus eundem Lausanensem episcopatum, illi jam olim divinitus concessum, pro amore Dei et nostro de præsentis reddere et securiter quasi suo fideli habere permittat. Nam eo vivente in alterius electione vel episcopali consecratione assensum nullo modo præbebimus, quin potius apostolica hoc fieri auctoritate modis omnibus inhibebimus, ne contra statuta Patrum duo in una videantur civitate esse episcopi. Quapropter nobis justa mandantibus omni annisu et voluntate favere nullo modo prætermittatis, quo minus nostræ voluntatis legatio apud serenissimum regem salutis et pacis ecclesiasticæ per vestrum certamen effectum obtineat, quatenus eadem Ecclesia Dei, proprio recepto pastore, salva in omnibus et quieta consistat. Data die 20 mensis Junii, indictione XIII.

CCXCI.

AD THEODORICUM ARCHIEPISCOPUM BISUNTINENSEM.

(Anno 880.)

Significat se de ipsius causa Carolo regi scripsisse ; ac de Hieronymo episcopo Laudunensi hortatur, ut adjuvare illum studeat.

Reverendissimo et sanctissimo THEODORICO archiepiscopo sanctæ Chrysopolitanæ Ecclesiæ.

Pro tot et tantis perturbationibus et calamitatibus quas ab iniquis et Deum non timentibus viris Ecclesiam tibi commissam quotidie pati vestris litteris referentibus agnoscimus, plurimum condolemus et congruum cupimus, Deo favente, vobis præbere solatium, quatenus sedis vestræ vigorem pristinum indiminuto jure feliciter obtineatis. Nam dilecto ac spiritali filio nostro Carolo glorioso regi pro tuæ causa utilitatis proque vestræ plebis salute suggestimus ; ut pro amore Dei et nostro, suo vos auxilio ac defensione in omnibus tueatur, et de his qui res Ecclesiæ vestræ invadere præsumpserunt, justitiam facere dignetur, resque ipsas sub integritate vobis restitui jubeat. Vos tamen, more boni pastoris, sicut in prosperis humiles, ita quoque in adversis fortes existite, ut populum Domini tibi commissum pro malorum infestatione, quam patimini, strenue regere non omittatis. Pro ipso etiam Hieronymo episcopo eidem regi direximus ut Lausanensem episcopatum illi divinitus concessum, et nostra apostolica auctoritate largitum, securiter amodo retinere permittat. Et ideo vestra fraternitas eum in hoc adjuvare pro viribus non prætermittat. Data die 20 mensis Junii, indictione XIII.

CCXCII.

AD CAROLUM REGEM.

(Anno 880.)

Commendat ejus erga Romanam Ecclesiam observantiam ; rogat ut legatum sibi auxilio mittat.

Dilecto ac spiritali filio CAROLO glorioso regi.

Multiplices regiæ magnitudini vestræ his nostris apostolicis litteris gratias agimus pro vestra tam

ingenti cura et sollicitudine quam circa sanctam Romanam Ecclesiam matrem vestram habetis, atque pro vestræ devotionis sinceritate qua nos puræ mentis affectu more parentum vestrorum diligitis et in omnibus adjuvare alacriter cupitis. Et quia pro exaltatione atque utilitate sedis apostolicæ, totiusque terræ sancti Petri defensione, vos prompte desudare velle cognoscimus, in quo scilicet vestri desiderii affectu piissimo et divinam circa regiam gloriam vestram habebitis adjutricem et placabilem majestatem, et dignam non solum in hoc sæculo, sed etiam in cœlesti postmodum regione retributionem procul dubio recipietis. Quod vero mandastis, ut marchiones vestri qui circa nos existunt, ad defensionem necessariam peragendam nobiscum pariter decertare debuissent, hoc autem sine vestræ majestatis præsentia, vel sine idonei optimatis vestri, nullo modo sicut oportet proderit nobis, eo quod ipsi marchiones homines de civitatibus et propriis finibus nostris, cum quibus territorium sancti Petri poteramus satis defendere, in suo assiduo servitio habent, et nonnullos eorum potentia sua defendunt, et ita impediunt, ut nostrum servitium secundum voluntatem nostram minime perficere valeant. Unde precamur excellentiam vestram ut pro amore Dei et principis apostolorum honore, talem nobis de præsentis missum dirigatis, cum quo per vestræ auctoritatis potentiam, ea quæ sanctæ Dei Ecclesiæ et nobis pertinent, incunctanter valeamus perficere, quatenus eosdem homines nostros, qui nobis sublatis sunt, omnimodis recipiamus, ut omnis honor et vigor sanctæ Romanæ Ecclesiæ vestris diebus in omnibus integer accrescat, et indiminutus permaneat, quoniam ipsius honor et exaltatio, vestra hic et in æternum est salus et gloria. Nam et nos ea quæ vestræ gloriæ proficua sunt, libentissime perficere cupimus, et nostris assiduis precibus vos Domino commendare, apostolorum suffragantibus meritis, semper satagimus. Hæc itaque pro utilitate sanctæ Ecclesiæ modo fieri petimus, ut cum vestrum gloriosum adventum, favente Domino, conspexerimus, optata et ingenii pariter lætitia exultare valeamus. Data die 23 mensis Junii, indictione XIII.

CCXCIII.

AD SPENTOPULCRUM COMITEM.

(Anno 880.)

Gratulatur de ejus et subditorum illius observantia erga sedem apostolicam, recipit eos in fidem suam : ostendit Methodium archiepiscopum orthodoxam fidem fuisse professum ; cujus jura et privilegia confirmat, eumque ad eos regendos mittit. Nitrensium Ecclesiæ episcopum consecratum significat, et alium ad se vult mitti, quem alii ecclesiæ præficiat : jubet omnes ipsi archiepiscopo obedire ; concedit ut divina officia Sclavonica lingua recitari possint, dummodo Evangelium Latine prius recitetur.

Dilecto filio SPENTOPULCRO glorioso comiti.

Industriæ tuæ notum esse volumus quoniam, confratre nostro Methodio reverendissimo archiepiscopo

sanctæ Ecclesiæ Moravensis una cum Semisno fidei tuo ad limina sanctorum apostolorum Petri et Pauli nostramque pontificalem præsentiam veniente, atque sermone lucifluo referente, didicimus tuæ devotionis sinceritatem, et totius populi tui desiderium, quod circa sedem apostolicam et nostram paternitatem habetis. Nam, divina gratia inspirante, contemptis aliis sæculi hujus principibus, beatum Petrum apostolici ordinis principem vicariumque illius habere patronum et in omnibus adiutorem ac defensorem pariter cum nobiles viris fidelibus tuis, et cum omni populo terræ tuæ amore fidelissimo elegisti, et usque ad finem sub ipsius et vicarii ejus defensione colla submittens, pio affectu cupis, auxiliante Domino, utpote filius devotissimus, permanere. Pro qua scilicet tanta fide ac devotione tua et populi tui, apostolatus nostri ulnis extensis, te quasi unicum filium amore ingenti amplectimur; et cum omnibus fidelibus tuis paternitatis nostræ gremio, veluti oves Domini nobis commissas, recipimus, vitæque pabulo clemente nutrire optamus, atque nostris assiduis precibus omnipotenti te Domino commendare studemus: quatenus, sanctorum apostolorum suffragantibus meritis, et in hoc sæculo adversa omnia superare, et in cœlesti postmodum regione cum Christo Deo nostro valeas triumphare. Igitur hunc Methodium venerabilem archiepiscopum vestrum interrogavimus coram positis fratribus nostris episcopis, si orthodoxæ fidei symbolum ita crederet, et inter sacra missarum solemnia caneret, sicuti sanctam Romanam Ecclesiam tenere, et in sanctis sex universalibus synodis a sanctis Patribus, secundum evangelicam Christi Dei nostri auctoritatem, promulgatum atque traditum constat. Ille autem professus est se juxta evangelicam et apostolicam doctrinam, sicuti sancta Romana Ecclesia docet, et a patribus traditum est, tenere et psallere. Nos autem illum in omnibus ecclesiasticis doctrinis et utilitatibus orthodoxum et proficuum esse reperientes, vobis iterum ad regendam commissam sibi Ecclesiam Dei remisimus, quem veluti pastorem proprium ut digno honore et reverentia lætaque mente recipiatis jubemus, quia nostræ apostolicæ auctoritatis præcepto archiepiscopatus ei privilegium confirmavimus, et in perpetuum, Deo juvante, firmum manere statuimus, sicuti antecessorum nostrorum auctoritate omnium Ecclesiarum Dei jura et privilegia statuta et firmata consistunt: ita sane ut juxta canonicam traditionem omnium negotiorum ecclesiasticorum curam habeat ipse, et ea velut Deo contemplante dispenset. Nam populus Domini illi commissus est, et pro animabus eorum hic redditurus erit rationem: ipsum quoque presbyterum nomine Wichinum, quem nobis direxisti, electum episcopum consecravimus sanctæ Ecclesiæ Nitrensis, quem suo archiepiscopo in omnibus obedientem, sicuti sancti canones docent, esse jubemus, et volumus ut pariter cum ipsius archiepiscopi consensu et providentia, alterum nobis apto tempore utilem presbyterum vel diaconum dirigas, quem

FATROL. CXXVI.

A similiter in alia Ecclesia, in qua episcopalem vestram (*f. sedem vel cathedram*) noveris esse necessariam, ordinemus episcopum, ut cum his duobus a nobis ordinatis episcopis præfatus archiepiscopus vester, juxta decretum apostolicum, per alia loca, in quibus episcopi honorifice debent et possunt existere, postmodum valeat ordinare. Presbyteros vero, diaconos, seu cujuscunque ordinis clericos, sive Slavos, sive cujuslibet gentis, qui intra provinciæ tuæ fines consistunt, præcipimus esse subjectos et obediens in omnibus jam dicto confratri nostro archiepiscopo vestro, ut nihil omnino præter ejus conscientiam agant. Quod si, contumaces et inobedientes existentes, scandalum aliquod, aut schisma facere præsumperint, et post primam et secundam admonitionem se minime correxerint, quasi zizaniorum seminarios ab ecclesiis et finibus vestris auctoritate nostra præcipimus esse procul abjiciendos, secundum auctoritatem capitulorum quæ illi dedimus et vobis direximus. Litteras denique Slavonicas, a Constantino quodam philosopho repertas, quibus Deo laudes debite resonent, jure laudamus; et in eadem lingua Christi Domini nostri præconia et opera ut enarrentur, jubemus. Neque enim tribus tantum, sed omnibus linguis Dominum laudare auctoritate sacra monemur, quæ præcipit dicens: *Laudate Dominum, omnes gentes, et collaudate eum omnes populi* (*Psal. cxvi*). Et apostoli repleti Spiritu sancto locuti sunt omnibus linguis magnalia Dei (*Act. 11*). Hinc et Paulus cœlestis quoque tuba insonat, monens: *Omnis lingua confiteatur quia Dominus noster Jesus Christus in gloria est Dei Patris* (*Philip. 11*) De quibus etiam linguis in prima ad Corinthios Epistola satis et manifeste nos admonet, quatenus linguis loquentes Ecclesiam Dei ædificemus (*I Cor. xiv*). Nec sane fidei vel doctrinæ aliquid obstat sive missas in eadem Slavonica lingua canere, sive sacrum Evangelium, vel lectiones divinas Novi et Veteris Testamenti bene translatas et interpretatas legere, aut alia horarum officia omnia psallere, quoniam qui fecit tres linguas principales, Hebræam scilicet, Græcam et Latinam, ipse creavit et alias omnes ad laudem et gloriam suam. Jubemus tamen ut in omnibus ecclesiis terræ vestræ propter majorem honorificentiam, Evangelium Latine legatur, et postmodum Slavonica lingua translatum in auribus populi Latina verba non intelligentis, annuntietur sicut in quibusdam ecclesiis fieri videtur. Et si tibi et iudicibus tuis placet missas Latina lingua magis audire, præcipimus ut Latine missarum tibi solemnia celebrentur. Data mense Junio, indictione decima tertia.

CCXCIV.

AD LANDULFUM EPISCOPUM SURICORUM.

(Anno 879.)

Objurgat quod violaverit quæ ipse inter eum et Landulfum Capuanum episcopum de frugibus illius ecclesiæ decreverat; minatur illi excommunicationis pœnam, nisi suis decretis pareat: præcipit

ut si se læsum sentiat, cum eodem episcopo causam dicturus ad se veniat.

Reverendissimo et sanctissimo LANDULFO episcopo Suricorum.

Nostra (*f. Vera*) relatione comperimus quod quidquid tempore consecrationis tuæ in nostro conspectu de frugibus illius ecclesiæ congrua deliberatione fuerat inter te et Landenulfum Capuanum episcopum diffinitum, tu ingenti usus temeritate violaveris; et quod nos juxta temporis qualitatem moderari decreveramus, tu adimplere neglexeris. Quo audito, valde noster animus est commotus quod tam audacter nostra præcepta parvipenderis et terminos paternos excesseris. Quapropter hujus nostri pontificii auctoritate ab hujuscemodi te factione compescere volentes, præcipimus, et modis omnibus tibi injungimus, ut, omni obstinatione deposita, quidquid nos illic positi inter te et eundem episcopum, vel illius fratrem Pandenulfum fidelem nostrum, de divisione vel frugibus illius ecclesiæ deliberavimus, sine mora adimplere procures, hoc sciens quia si aliter agere præsumperis, sicut invasorem rerum sacrarum te canonicis jaculis feriemus. Quod si aliquam querimoniam aut justam excusationem te habere confidis, tunc cum eodem episcopo causam dicturus, jubemus ut nostram petas præsentiam. Nam et nos præsentis legato nostro Walperto reverendissimo episcopo dilecto consiliario nostro præcipimus, ut si nostra salubria monita adimplere contempseris, ex nostra auctoritate te excommunicare procuret quatenus, sicut prædiximus, Romam in nostra (*f. add. præsentia venias*). Data xv Kalendas Augusti, indictione decima tertia.

CCXCV.

AD CAROLUM REGEM.

(Anno 880.)

Gratulatur de ejus erga Romanam Ecclesiam observantia, cujus eum defensorem elegit; monet ne adversariis fidem habeat: laudat quod ditionem sancti Petri ab hostili incursu defendi jusserit. Bosoni tanquam tyranno auxilium se non daturum affirmat; optat ejus adventum, et rogat ut legatos mittat.

Dilecto ac spiritali filio CAROLO glorioso regi.

Regiæ magnitudinis vestræ receptis apicibus ac diligenter perlectis, quia more Christianissimorum principum parentum vestrorum admonitionis et exhortationis nostræ doctrina repleti vos velle cognoscimus, nostroque consultu ea quæ pro sanctæ matris vestræ Romanæ Ecclesiæ et totius Christianitatis defensione salubria ac utilia esse videntur, animo libenti cupiatis perficere, valde gratulamur et immensas Domino gratias referimus, et optamus ut cuncta circa vos semper prospera, divina favente gratia, existant. Ea etenim quæ de vestris causis et eventibus vestris nobis litteris non retulistis, fidei relatione communis fidelis et reverendissimi episcopi Wibbodi luculenter didicimus; eique omnem familiaritatis aditum pio affectu præbentes, vestræ voluntatis arcana cognovimus, per quem et nos

A celsitudini vestræ aliqua verbotenus intimanda direximus. (Aimoinus, l. v; c. 39, 40; Regino, l. ii.) De oppressionibus autem Græcorum (sicut vobis a quibusdam æmulis nostris nuntiatum est) nos aliquid nullo modo scimus; si vero certissime sciremus, dilectioni vestræ cum omni devotione celeriter nuntiassetus, quoniam Dei omnipotentis procul dubio inspiratione et voluntate, vos præ omnibus eligere et inclytum in omnibus negotiis sanctæ sedis apostolicæ nostrisque profectibus patronum ac defensorem habere omnino curavimus, et ideo, vita comite, longa per tempora optamus possidere. Quapropter inimicis nostris, quos nobis adversarios et zizaniorum seminatores esse cognoscitis, aurem clementiæ vestræ nullatenus accommodetis. Nam inimicus semper contraria loquitur. Tamen bene vos fecisse laudamus, quod omnibus episcopis et comitibus, qui circa nos consistunt, auctoritate vestra mandastis atque jussistis ut terminum sancti Petri ab hostili nempe incursu, nostro pariter instructi mandato, defendere debeant. Valde necessarium est ut non solum a malis Christianis, verum etiam et a Saracenis ubique diffusis, ubique et undique nos sine intermissione deprædantibus, et more furum nostra diripientibus, tueri procurent. Pro qua videlicet necessitate, quam supra modum patimur, ipsius Wibbodi episcopi hortatu, in quamdam cortem nostram exivimus, et una cum Widone comite Lamberti filio loqui volumus hujus rei causa; sed ipse adesse prætermisit, sicut jam dictus fidelis noster ac vester vobis poterit enarrare. De Bosone quoque certos vos esse volumus quia neque aliquem familiaritatis locum, aut receptionis nostræ auxilium apud nos habebit neque poterit invenire, eo quod vos, ut prælibavimus, amicum et adiutorem quæsivimus, et loco charissimi filii retinere toto mentis conamine volumus. Nam nihil nobis de parte ipsius pertinere videtur, qui talem tyrannidem præsumpsit committere. De vestro quoque adventu, quem, Deo favente, adesse mandastis, valde sumus gavisi effecti, et pro tantis calamitatibus, quibus circumdati et oppressi existimus, optamus et vehementer rogamus vestram specialem citissime, Deo propitio, contemplari præsentiam. Joannem vero reverendissimum episcopum Tritiensem penes nos hac vice retinuimus, ut si aliquid novi nobis evenerit, et necesse fuerit per eum vestris mandare fidelibus, ac per ordinem quæ opportuna fuerint, significare possimus. Pro justitiis autem faciendis sanctæ Romanæ Ecclesiæ, ut idoneos et fideles viros elatere vestro nobis de præsentis dirigatis obnixè deprecemur, qui nobis pariter cum missi nostris proficiscentibus, de omnibus justitiam plenissimam faciant, et vestra regali auctoritate male agentes corrigant et emendent: præterea, sicut vestro proprio nobis ore, fili charissime, promisistis, ut in hoc duntaxat opere vestram voluntatem vestræque mentis affectum circa nos purissimum fore luce clarius agnoscamus, ut et nos vestrum desiderium pio semper valeamus affectu perficere. Data ut supra.

CCXCVI.

AD IMPERATORES AUGUSTOS.

(Anno 880.)

Commendat eorum studium in Ecclesiæ concordia stabilienda; monet ut in eo persistent: agit gratias de dromonibus auxilio missis: de monasterio sancti Sergii, et de Bulgarorum diœcesi sedi apostolicæ restituta; rogat ut Dei Ecclesiam tueantur: demum ea quæ pro Photio in synodo Constantino- poli acta sunt, se approbare significat, si tamen legati contra sua jussa non egerint.

Imperatoribus Augustis.

Post innumeras sollicitudines quibus nimirum oneratur imperiale fastigium, laudabile clementiæ vestræ cognoscimus Christianissimi imperatoris esse propositum, per quod submotis omnibus discordiarum atque zizaniorum seminibus, quæ in agro Domini humani generis inimicus asperserat, sanctæ catholicæ Ecclesiæ piissimo mentis affectu consulere voluistis. In quo scilicet animi voto ac desiderio, quantum rebus humanis favere providentia divina dignetur, sollicitudo clementiæ vestræ Spiritu Dei incitata demonstrat, quæ in catholica Ecclesia misericordem per auctoritatem et iudicium sedis apostolicæ, quæ Christo Domino delegante, totius Ecclesiæ retinet principatum, nihil impacatum, nihil voluit esse diversum: cum omnes schismatica pravitate divisos, vel zelo quolibet separatos atque dispersos, clementi affectione vel studio ad veræ pacis soliditatem, concordiaque sincerissimæ unanimitatem evocare, et in uno Christi ovili cum proprio pastore, Photio videlicet confratre et comministro nostro, aggregare curavit. Pro quibus videlicet nostri pastoralis magisterii officium est, apud serenitatis vestræ Augustalem clementiam assidua semper sollicitudine omnimodis intercedere; ut vestræ pietatis majestas, more Christianissimorum imperatorum, benigna circa omnes existat; et quasi Deo contem- plante, populum Domini sibi commissum felici regat semper et gubernet intuitu, nec amplius patiaturo eos aliquibus sæculi hujus procellis illidi, aut malignis perturbationibus concuti: quatenus post hoc vitæ præsentis, imperium cœleste adipisci et in æternum cum Domino retinere valeatis. Nunc itaque pro tanta devotione animique vestri sinceritate, quam non solum verbis, sed lucifluis etiam operibus circa Ecclesiam sancti Petri et nostram paternitatem ostendistis, immensas post Deum serenitati vestræ gratias agimus. Primo quidem quod dromones vestros, qui pro defensione terræ sancti Petri in nostro manerent servitio, nobis misistis. Secundo autem quod monasterium sancti Sergii intra vestram regiam urbem constitutum, quod sancta Romana Ecclesia jure proprio quondam retinui, divina inspiratione repleti, pro honore principis apostolorum nostro præsulatui reddidistis. Tertio vero vobis grates multas referimus quia Bulgarorum diœcesin pro

^a Et si fortasse nostri legati. Hanc synodum pseudooc- tavam a Joanne VIII cæterisque ejus successoribus ponti-

A amore nostro gratanti animo sancto Petro, ut justum erat, permiseritis habere. Unde obnixè petimus ut vestro potenti solatio sanctam Romanam Ecclesiam in hoc periculoso tempore in omnibus adjuvare defendereque non dedignemini, quatenus ex hoc vestra imperialis gloria, apostolicis suffragantibus meritis, per cunctas mundi partes magis ac magis accrescat, et apud omnipotentem Dominum dignam retributionem percipiat. Et iterum humiliter petimus ut in hujus bonæ voluntatis ac pietatis affectu, quem pro amore Dei circa Ecclesiam Christi habetis, immobiles permaneat, quoniam nos Augustalem excellentiam vestram ulnis extensis amore paterno amplectimur, et honore debito veneramur, atque assiduis orationibus nostris, juxta sacrosancta beatorum apostolorum Petri ac Pauli corpora fuisis, omnipotenti Domino commendare studemus, ut pro tantis beneficiis quæ sancto Petro impenditis, ipse vobis et in hoc præ- senti sæculo vestrum sanctum imperium cum omni prosperitate magis ac magis conservet incolume, clarisque semper dignetur ubique decorare trium- phis; et in cœlestis postmodum regione sempiternam gloriam et beatitudinem cum sanctis et electis suis habere concedat. Nam et ea quæ pro causa restitu- tionis reverendissimi Photii patriarchæ synodali de- creto Constantinopoli misericorditer acta sunt, reci- pimus: ^a Et si fortasse nostri legati in eadem synodo contra apostolicam præceptionem egerint, nos nec re- cipimus nec judicamus alicujus existere firmitatis. Data Idibus Augusti, indictione XIII.

CCXCVII.

AD PHOTIUM (ut videtur).

(Anno 880.)

Gratulatur de concordia Ecclesiæ Constantinopoli- tanæ: miratur multa, quæ statuerat, mutata esse; approbat quæ Constantinopoli in concilio pro causa Photii acta sunt, si tamen legati contra sua mandata non egerint.

Hoc nostri semper certaminis et laboris fuit, hoc nostri voti existit, ut pro orthodoxæ fidei integritate, seu pro statu et pace omnium Dei Ecclesiarum, quarum cura constringimur, adeo operam demus, quatenus dispersa congregentur, congregata conser- ventur, et ut quidquid inhonestum vel aliter quam se rectitudo habet per providentiam Dei, sanctorum apostolorum meritis suffragantibus, corrigatur, omni conamine, juxta officium nobis commissum, specu- lando satagimus. Hujus rei gratia more apostolico sanctæ Constantinopolitanæ Ecclesiæ misereri vo- lentes, decrevimus ut unius incrementum nullius fieret detrimentum, quia potius omnium manifestum existeret adjutorium. Convocata nostra Ecclesia, quantum ad præsens tempus coegit necessitas, au- ctoritate et potestate apostolica dictæ Constantino- politanæ Ecclesiæ consulimus, et legatis nostris directis, ut inoffenso pede incederent, instituimus.

fibus, et a concilio Florentino reprobata fuisse, præter alia, indicant ista verba. SEV. BIN.

De cujus scilicet unitate pacis sive concordia gratulamur, et cunctipotenti Domino laudes innumeras referentes, licet ei qui tanta bona servis suis largitur, condignas grates agere non possimus, hunc benedicimus et assiduis vocibus glorificare studemus. Gloria namque sit illi, et omnis laus ac virtus, cujus majestate et semper perlaudabili gratia certata [f. curvata] ad rectitudinem reducuntur, prava diriguntur; contumacia retunditur, humilitas exaltatur, zizania quandoque velluntur, scandala amputantur, et omnis bonitas augmentatur: unde non in nobis, sed in eodem Domino gloriemur, jucundemur et exsultemus in misericordia ejus qui dicit: *Confidite, quia ego vici mundum* (Joan. xvi); et in alio loco: *Sine me, inquit, nihil potestis facere* (Joan. xv); sed cum nos scriptis et verbis misericorditer tecum specialiter agendum esse decreverimus, mirandum valde est cur multa quæ nos statueramus, aut aliter habita aut mutata esse noscantur, et, nescimus cujus studio vel neglectu, variata monstrentur. Cæterum scribens subintulisti quod, te innuens, non nisi ab iniqua gerentibus misericordia sit quærenda; quod et nos de his qui Deum se scire non fantur, licet dispensatorie fatemur, tamen nos quod lectum est exaggerare nolumus, ne quod dignum est judicare cogamur; ideoque talis excusatio sileat, ne hoc dicentes illa sententia tangat qua dicitur: *Vcs estis qui justificatis vos coram hominibus; Deus autem novit corda vestra, quia quod hominibus altum est, abominabile est apud Deum* (Luc. xvi); igitur laudabilis tua prudentia, quæ dicitur humilitatem scire, non moleste ferat quod ab Ecclesia Dei miserationem jussa est postulare; quin potius se, ut exaltetur, humiliet, et fraternum discat erga sui miserentem servare affectum. Quia nos, si tu debitam devotionem et fidelitatis incrementa erga sanctam Romanam Ecclesiam et nostram parvitatem observare studueris, et ut fratrem amplectemur et ut charissimum proximum retinebimus. Nam et ea quæ pro causa tuæ restitutionis synodali decreto Constantinopoli misericorditer acta sunt, recipimus. Et si fortasse nostri legati in eadem synodo contra apostolicam præceptionem egerunt, nos nec recipimus nec judicamus alicujus existere firmitatis.

CCXCVIII.

AD CAROLUM REGEM.

(Anno 880.)

Gratias agit de ejus erga sedem apostolicam observantia; suam erga eum benevolentiam testatur: adventum ejus pro Ecclesiæ necessitatibus exspectat, monetque ut aliquem legatum mittat. Queritur de Georgio quodam excommunicato, qui, ipsius imperatoris auctoritate fultus, bona Romanæ Ecclesiæ invaserat; rogat ut promissa auxilia mittat.

Excellentissimo et dilecto filio CAROLO glorioso regi.

Relegentes regalis excellentiæ vestræ litteras, devotionem vestram quam circa sanctam Ecclesiam matrem vestram et circa nostrum pontificium ha-

betis, luce clarius novimus, unde multiplices gloriæ vestræ gratias referimus. Nam et nos vos semper quasi dilectum et spiritalem filium retinemus, et pio mentis affectu desideramus amplecti, et pro augenda gloria vestra assidue solliciti incunctanter existimus. Quod autem nobis mandastis, ut vestrum optatum præstolarem adventum, pro eorum adversitatibus emendandis qui nobis contraria inferre et qui a nostra ditione homines nostros subtrahere præsumunt, nos quidem vestrum adventum toto desiderio pro tantis Ecclesiæ Dei necessitatibus, quæ ad augmentum gloriæ vestræ sunt emendandæ, omnimodo optamus inspicere. Sed sicut vobis nostris jampridem apostolicis litteris suggessimus, ut vestrum idoneum missum nobis direxissetis, cum quo aliquid ecclesiasticis utilitatibus potuissemus perficere, pro qua causa non eum miseritis, miramur. Quamobrem petimus ut eundem missum, antequam veniatis, nobis dirigere non omittatis, ut cum, Deo auxiliante, veneritis, nobis simul convenientibus, vera inter nos dilectio, utpote inter spiritalem Patrem et charissimum filium possit existere. Præterea postquam Georgius excommunicatus et anathematizatus cum homine Widonis est a vobis reversus, assiduo sumus mœrore turbati; eo quod audacter veniens, quasi vestra fultus auctoritate, in proprietates olim suas, quæ ad jus sanctæ Romanæ Ecclesiæ, (Carolo divæ memoriæ imperatore patruo vestro concedente), conlegaliter pervenerunt (et nunc usque juri nostro defendebamus et tenebamus), temere pariter cum aliis introivit; et nostros, qui in circuitu homines existunt, affligere, et deprædari non cessat. Unde obnixè rogamus vestram magnitudinem, ut sicut nobis ore proprio promisistis, et per epistolam vestram, atque legatos nostros, Liutwardo venerabili sanctæ Vercellensis Ecclesiæ episcopo mediatore existente, mandastis, præsentialiter nobis adimplere satagatis: quia nos ea, quæ vobis promisimus, omnimodis adimplebimus, aut eosdem infideles nostros procul a nobis expellatis, ut nulla nobis adversa, vel contraria valeant aliquatenus moliri, quousque, Deo propitio, vos veneritis. Quarto Idus Septembris, indict. decima quarta.

CCXCIX.

AD ROMANUM ARCHIEPISCOPUM RAVENNATEM.

(Anno 880.)

Jubet eum Romam ad synodum causa dissolvendi quasdam quæstiones advenire.

ROMANO archiepiscopo Ravennati.

Quia bellica, imo Saracena impediende angustia, juxta sacros canones, quarto scilicet Idus Octobris, synodum sicut volueramus celebrare nequivimus, opportune valdeque necessario sane prævidimus ut hanc eandem vi Idus Novembris istius quartæ decimæ indictionis, adjuvante Domino, convocemus. Quapropter sanctimoniam tuam hortamur ut ad idem tempus sine omni mora, imo omni occasione postposita, Romam occurras, quatenus ea quæ ad honorem sive utilitatem sanctæ Dei Ecclesiæ pertinent, nobiscum ordines et diffinias, et sancti Spiritus gratia revelante,

voto communi decernas. Interea negotium viri illustris Deusdedit gloriosi ducis, qui nostrum pontificium adiit, dicens se a tua solertia pro conjugio suæ uxoris, quam illius consanguineam fateris existere, communionem privatum, est procul dubio ventilandum, ut quidquid rei veritas hinc demonstraverit, omnimodis exsequamur. Qui pro eo quod tam diu apud nos est immoratus, et de tua parte, qui rationem redderet, non est inventus, rationabiliter erat a nobis interim absolvendus: tamen quia in proximo, sicut diximus, synodum (qua hoc cum unanimitate aliorum consacerdotum fratrumque nostrorum et tua est inter alia pertractandum) celebrare debemus, dignius judicavimus, quod et ipsæ res expetunt tuum præstolari adventum, ut hoc synodali discutiamus collegio, et alterna visione congratulantes, pari sententia decernamus: in qua etiam quidquid supra generum suum habueris, similiter diffiniri jubeamus. Præterea jam dicti viri cunjux, Maria nomine, libellum suæ reclamationis per Paulum legatum suum nostro præsulatui dirigere procuravit, asserens tuam sanctitatem in nuptiis per consensum patris de ea habitis, consciam extitisse; et tam virum suum quam se, postquam uua caro effecti sunt, tam ad spiritalem, sive Dominicam, quam etiam ad communiorem mensam, sæpe non solum admisisse, sed etiam invitasse. Sed et hoc per eundem suum libellum reclamando innotuit quod Majoranus, qui et Maginpertus diaconus dicitur, in necem sui patris consenserit, petens a nobis ex hoc convenientem justitiam, et obnixè postulans hoc indiscussum non derelinqui, quem videlicet sæpissimè Bononiensis episcopus suæ Ecclesiæ famulum quærere studuit. Hujus rei gratia, præcipimus ipsum diaconum tecum nobis omnimodis exhiberi, ut quidquid rationis ordo poposcerit, adjuvante Domino, canonicè ventilemus et synodice statuamus. Data III Kalendas Octobris, indictione decima quarta.

CCC.

AD UNIVERSOS EPISCOPOS.

(Anno 880).

Ut Romam ad synodum adveniant.

Omnibus episcopis per ducatum Spoletanum et Camericensem, et ad omnes episcopos per diversas provincias constitutos.

Nolumus ignorare vestram fraternitatem quia pro multiplicibus sanctæ Dei Ecclesiæ necessitatibus, vi Idus Novembris istius quartæ decimæ indictionis synodalem conventum, Domino adjuvante, celebraturi sumus; et cum diversis, præcipue Saracenorum, impedimentis implicati essemus, nequivimus eum suo tempore congregare, dignum duximus ad augmentandas atque perficiendas ecclesiasticas utilitates, vel præfato tempore non prætermitti, quominus tanta necessitas sine consultu aliorum confratrum nostrorum indiscussa non remaneret, ut vestris salubribus consiliis fulti, quidquid ad honorem Dei et communem utilitatem pertinet, communiter per-

ficere satageremus. Quapropter hujus nostræ commotionis sanctitatem vestram exhortamur apicibus, ut, solita desidia deposita, ad eandem synodum Romam venire non differatis, quatenus, sicut diximus, ea quæ agenda sunt, Christo juvante, communiter peragamus, et quæ juxta nostri ministerii officia statuenda sunt, salubriter statuamus. Videte itaque ne solito negligenter agatis, ne si per vos ea quæ honori et statui sanctæ Dei Ecclesiæ sunt proficua, inordinata remanserint, et, quod non oportet, venire contempseritis, canonicis ictibus non immerito feriamini. Data pridie Kalendas Octobris, indictione XIV.

CCCI.

AD CAROLUM REGEM.

(Anno 880.)

Lætatur de ejus incolumitate, Deumque orat ut omnia ei prospere eveniant: nuntiat Saracenos a Græcis victos, sequere Saracenis, et aliis etiam valde premi: quare petit ut sibi quam citissime auxilio veniat.

CAROLO glorioso regi.

Susceptis gloriæ vestræ, spiritualis atque desiderabilis filii nobis directis apicibus, atque relictis, quia vos, Deo gratias, sanitate vigere cognovimus, ineffabili et ultra quam dici possit jucunditate relecti, in Domino gratulati sumus: et ut magis ac magis vobis Dominus Deus noster prosperitatem tribuat, triumphum de adversantibus concedat, et felicia tempora ad regnum pacifice atque justissime disponendum multiplicet, continuis votis eundem Dominum deprecamur. Quia nihil est omnino, fili charissime, nobis dulcius nihilque amabilius, quam ut vos semper ad defensionem et exaltationem sanctæ matris vestræ Romanæ Ecclesiæ cognoscamus esse promptissimos, et et eis qui eam diversis modis impugnant, libera correctionis ac disciplinæ sententia contraire. Nos autem, licet in innumeris infirmitatibus atque augustiis constituti, Deo gratias, utcunque valemus; sed tunc potius nostra sanitas erit, si vos omni prosperitate, ut diximus, pollere cognoverimus, et ad nobis conferendum solatium festinanter occurrere, ut alterna visione loquamur, non pati moras advertimus. Cæterum, quod dicitis ut Liutwardum venerabilem episcopum communem fidelem nostrum ad nos præmittatis, valde in Domino gratulamur; et cum eum pro communi utilitate semper desudare cognoverimus, magnum nobis gaudium in adventu illius nascetur, eo quod in ipsius præsentia vestram intuebimur excellentiam. Postremo, fili charissime, quod sciscitami de Græcis, atque Ismaelitis, et cæteris quibusque exteris nationibus, vel concivibus, qualiter res agatur, brevissime respondemus. Sed ut hæc omnia ex intimo corde atque dolenter advertatis, omni mentis conamine exhortamur: tamen Deo sint grates et laudes quia Græcorum navigia in mari Israelitarum victorisissime straverunt phalanges, et eos, prout Dominus voluit, debellati sunt. Sed nos tamen tam ipsi jam dicti Ismaelitæ quam alii concives no-

stri impugnant ac persequuntur, ut extra muros Urbis nullatenus vel qui labore manuum suarum vivere valeant, vel qui, ut ita dixerim, Christianitatem suam, sicut decet, observent, egredi libere possint : ac per hoc, imo pro his omnibus, si citissime et, omnibus occasionibus omnibusque excusationibus postpositis et contemptis, ad omne nobis et huic regioni valde afflictæ conferendum solatium non veneritis, procul dubio scire potestis quia ad peccatum vestrum et damnum omnium hæc terra peribit. Unde pro Deo festinanter iter ad nos veniendi assumite, et ut bella Domini vice illius præliemini, ad beatorum apostolorum limina, Deo præduce, pro Christianorum omnium auxilio properate. Data III Kalendas Novembris, indictione XIV.

CCCII.

A D E U M D E M.

(Anno 880.)

Deusdedit Ravennatem injuste excommunicatum absolvit; confirmat illius cum Maria uxore conjugium : jubet eum defendi.

Reverendissimo et sanctissimo ROMANO archiepiscopo Ravennati pro causa Deusdedit Ravennatis, et Leoni venerabili episcopo misso et apocrisiario summæ sedis nostræ apostolicæ, necnon quibusvis missis imperatoris et omnibus iudicibus, et populis Romani territorii constitutis, cunctisque fidelibus sanctæ Ecclesiæ, præsentibus scilicet atque futuris.

Omnium reverentiam omniumque industriam scire hortamur quod Ravennas Romanus archiepiscopus, et ore, cum Ravennæ fueramus, dixerit, et scriptis transmiserit, quod nonnulla incesta conjugia in sua parochia fuissent, et quotidie fierent. Deinde per suum legatum, Dominicum videlicet presbyterum, ut ipsi triginta et duo essent, dicendo significavit, suggerens ut nostra auctoritate ipsi eos liceret canonicè omnes judicare. Qui omnibus dimissis, quos etiam nominatim dixerat, et sola inductus invidia, ut remur, et postea in sancta patuit synodo, Deusdedit fidelem nostrum (qui, dum Ravennæ fuimus, ipse penes nos quotidie fuit, et coram me, et ipso archiepiscopo causas, ut debuerat, judicavit), postquam sedem apostolicam appellavit, excommunicare non formidavit. Ipse Deusdedit vero dux pro nostra fidelitate his obedivit, et ad apostolicam præsentiam venire modis omnibus festinavit. Nos suam causam audientes, et qui eum accusare non debuerant, ex parte archiepiscopi non inventientes, poteramus ipsum absolvere ; sed nolimus, usquequo archiepiscopo misissemus, imo cui misimus, dicentes : ut ipse archiepiscopus pro statutis sanctarum Dei Ecclesiarum, VI Idus Novembris ad synodum celebrandam veniret, deferens secum accusatores et testes, quatenus his delatis negotium Deusdedit inter alia canonicè finissemus. Qui pro se sui cardinis Dominicum presbyterum, et Joannem diaconum misit, transmittens cum illis scriptas accusationes : quibus scriptis coram sancta synodo lectis, ad ea Deusdedit respondit, et se incestum atque

A nefarium commisisse negavit ; sed coram omnibus se innocentem ostendit, et divini mundanique juris auctoritate se conjugatum probavit. Quapropter una cum sancta synodo illum absolvimus, et eum communioni nostræ recepimus, et Mariam conjugem suam illi uxorem esse legitimam firmavimus cum benedictione Dei omnipotentis et nostra ; et si præfatus archiepiscopus, aut ministri ejus, in rebus suis suorumque hominum invasionem et fortiam facere voluerit, vos Ravennates pro ipso illum in suis defendite. Data *ut supra*, indictione decima quarta.

CCCIII.

AD ANSPERTUM ARCHIEPISCOPUM MEDIOLANENSEM.

(Anno 880.)

B *Inobedienciæ eum arguit, præcipitque ut Rhodoaldum et Warlenum monachos, quos injuste in carcerem conjecerat, ad eorum monasterium honorifice remittat.*

ANSPERTO archiepiscopo Mediolanensi.

Decuerat te, frater charissime, pura animi sinceritate eam reverentiam eumque honorem sanctæ sedi apostolicæ, cui Deo auctore præsidemus, quotidie impendere, quæ usque ad tua tempora omnes tui prædecessores laudabiliter viventes, huic Ecclesiæ obtulerunt prona mentis devotione. Pro qua re ejus gremio suscepti, quidam præ nonnullis amore dilecti sunt ; sed ecce, quod sine dolore dici non potest, nescio qua antiqui hostis fraude, a die ordinationis tuæ, et tempore senectutis, contra sanctam Romanam Ecclesiam matrem tuam non destitisti nunc inobediens, nunc dolosus te patefacere : qua necessitate compulsus, te corripere apostolico flagello operæ pretium duximus ; sed iterum paterna miseratione te ad nos reducere non prætermisimus, sperantes in te de reliquo nullum vestigium circa nos culpæ aliquo modo reperire, quia et professio tua hoc coram nobis jurejurando sponderat. En, bone vir, aliquid deterius committere non formidasti, cum quosdam monachos nostros nomine Rhodoaldum, et Warlenum, Roma ad suum monasterium Pultariense iter carpentes, comprehensos jusseris diu sub custodiæ vinculis reservari. Quod quanti piaculi sit sano intellectu ipse perpende, quantumque dedecus sedis apostolicæ, quæ Christo auctore, etiam in barbaras nationes libera semper visa est fungi legatione : quod nefas malum sub omni celeritate emendare hortamur, et prædictos Dei famulos cum omnibus suis illæsos abire patiaris ad locum, miserante Deo, suæ habitationis. Et sicut tuo consilio pro certo eos cognovimus esse innocenter custodiæmancipatos, ita, te faciente, sciamus eosdem funditus et cum competenti honore dimissos. Data mense Novembris, indictione XIV.

CCCIV.

AD SALOMONEM PROCURATOREM PAPÆ.

(Anno 880.)

Ejusdem argumenti.

SALOMONI procuratori Papæ.

Apostolica tibi auctoritate præcipimus ut monachos nostros, id est Rhodoaldum et Warlenum, quos, spreto Dei timore, a liminibus sanctorum apostolorum ad suum monasterium revertentes, et simpliciter per viam gradientes, comprehendere ausus fuisti et in custodia retinere, sine omni mora et dilatione dimittas cum omnibus suis reverti ad suum monasterium sanos atque illæsos. Quia tantum scelus et injuriam pro hac re in sedem apostolicam commisisti, pro quibus juste carere debueras consortio omnis Christianitatis: et fatemur, si hoc continuo non emendaveris, a perceptione corporis et sanguinis Domini nostri Jesu Christi et introitu ecclesiæ te prohibebimus. Data mense Novembri, indictione decima quarta.

CCCIV.

AD ADELBERTUM MARCHIONEM.

(Anno 880.)

Ab excommunicatione eum absolvit, ejusque homines, si spatio quindecim dierum intra mensem Martium Ecclesiæ satisfecerint.

ADELBERTO marchioni.

Te vero quia conversum et fidelem circa sanctam Romanam Ecclesiam et nos cognovimus, absque tenore ab omni excommunicatione absolvimus; hominibus tuis sub eo tenore sacram reddimus communionem, ut omnem emendationem, sicut promissum est, facere ad quindecim dies intra mensem Martium omnino accelerent. Quod si hoc facere neglexerint, omnes sub eadem excommunicatione permaneant, donec iterum de perpetratis malis plenam faciant satisfactionem. Data ut supra, indictione XIV.

CCCVI.

AD OTERAMUM VIENNENSEM EPISCOPUM.

(Anno 880.)

Arguit quod faveat sociis Bosonis, idque a se imperari asserat; præcipit ut Romam accedat ut crimina quæ ipsi obijciuntur diluat.

OTERAMO * Viennensi episcopo.

Inter eximios nunc usque Christi Dei nostri sacerdotes te habere tenereque omnino volumus; sed quia ecclesiasticæ paci et utilitati contraria agere audimus, valde miramur, nihilominus et turbati existimus, eo quod, sicut fidelium relatu comperimus, his qui cum Bosone præsumptore et regni perturbatore tyrannidem exercere non cessant, ausu temerario favere eorumque malis operibus communicare præsumas, et in superbiam eorum sequax existens, falsa opinione sanctam nostram Romanam Ecclesiam infamare non dubitas, quod ad talia peragendum ipsius auctoritatem habere te certifies; quod quam evidenter ostendere non poteris, pro qua scilicet Romana Ecclesia te murum opponere omnibus iniqua agentibus debueras. Pro quibus nimirum tot malis tantisque præsumptionibus, tibi ex auctoritate Dei, et sanctorum apostolorum ac nostra,

A præcipimus ut de præsentis Romam ad limina sanctorum apostolorum nostramque præsentiam venire procures, ut de talibus te criminibus secundum auctoritatem sanctorum Patrum coram nobis et sede apostolica satisfaciendo purgare valeas, quatenus te inter fratres et consacerdotes retinere valeamus. Nam, quod non credimus, si aliter feceris, et venire distuleris, donec hanc nostram jussionem impleveris, scias te omni episcopali officio esse privandum.

CCCVII.

AD BARNIMERUM COMITEM, SACERDOTES, ETC.

(Anno 880.)

B *Ostendit sibi gratissimam fuisse eorum in sedem apostolicam observantiam; hortatur ad perseverantiam. Jubet legatos ad se mitti, quibus revertentibus legatum suum missurum pollicetur, cui ipsi fidelitatem juxta Ecclesiæ ritum promittant.*

Excellentissimo viro BARNIMERO glorioso comiti et dilecto filio nostro atque omnibus religiosis sacerdotibus, et honorabilibus judicibus, cunctoque populo pax et gratia a Domino Jesu Christo.

Audita per Theodosium venerabilem episcopum vestrum fide et devotione, quam circa sedem beati Petri apostoli et nostri pontificii vos habere cognoscimus, immensas Deo gratias referentes, in magno gaudio sumus repleti; qui vos nunc ad tantam gratiam perducere, et inter oves suas connumerare dignatus est, secundum quod Dominus ipsi principi apostolorum commisit, dicens: *Si diligis me, Simon Petre, pasce oves meas (Joan. XXI)*. Unde vestram fidelitatem, et Christianissimam devotionem, his nostris apostolicis litteris admonemus et exhortamur, ut sicut divina inspiratione agere cœpistis; usque ad finem perficere et observare non prætermittatis, quatenus qui sub ala et regimine atque defensione beati Petri apostoli et nostra toto conamine vos subdere, atque in ejus servitio perseverare, quasi dilecti filii procurastis, apertius hoc ostendatis atque impleatis, ut Dominus in Evangelio dicit: *Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant bona opera vestra, et glorificent Patrem vestrum qui in cælis est (Matth. v)*. Et ut ita hoc per orbem terrarum vestræ sponsonis diffametur, ut auxiliante Domino, et sanctorum apostolorum suffragantibus meritis, ea quæ saluti et utilitati omnium vestrum proficua sunt, possimus ad honorem et exaltationem sanctæ sedis apostolicæ incunctanter perficere, sicut nomine vestro scripta nobis mandastis, ita in libro cœlesti scripta permaneant. Quapropter mandamus ut revertente ad vos dilecto episcopo vestro, idoneos legatos vestros præsentialiter ad nos dirigere non prætermittatis, qui pro parte omnium vestrum nos et sedem apostolicam consulant de his quæ mandastis, ut et nos cum illis missum nostrum dirigamus ad vos, quibus secundum morem et consuetudinem Ecclesiæ nostræ universus populus vester fidelitatem promittat. Interim monemus ut constantes perma-

* Otrramo, qui sæpe postea occurrit.

neatis, quoniam scriptum est : *Melius est votum non vovere, quam post votum promissa non implere* (Eccli. v). Spiritus Domini, qui orbem terræ replevit, repleat vestrum cor omni pace et gaudio in Christo Jesu Domino nostro.

CCCVIII.

AD MICHAЕLEM REGEM BULGARORUM.
(Anno 880.)

Miratur quod legatos non miserit, quemadmodum jam diu promiserat; monet ut id quamplurimum faciat.

Dilecto ac spiritali filio MICHAELI glorioso regi Bulgarum; gratia vobis, et pax a Deo Patre et Domino Jesu Christo.

Miramur quod tanto jam tempore transacto, missos vestros ad sanctam Romanam Ecclesiam matrem vestram et ad nos non transmisistis. Modo vero, sicut nobis retulit Theodosius venerabilis episcopus, missos tuos cum eo dirigere promiseras, sed pro qua causa eos dirigere prætermiseris, ignoramus. Unde vos jam recognoscere oportebat, etiam ad pastorem et pontificem animarum vestrarum reverti tota devotione debueratis; unde his nostris apostolicis litteris vos quasi charissimos filios admonemus et exhortamur, ut de præsentibus vestros idoneos missos nobis transmittere non dubitetis, quatenus ab uberibus matris vestræ sanctæ videlicet Romanæ Ecclesiæ satiemi omni bono repleamini. Quia nos more paterno ulnis extensis vos amplecti, et quasi oves Christi nobis commissas alere et salvare parati existimus, secundum quod Dominus dicit beato Petro : *Pasce oves meas*; quidquid enim vobis dirigimus, credere omnino potestis, quia pro salute vestra semper agere ac perficere incunctanter cupimus. Optamus vos in Christo nunc et semper bene valere.

CCCIX.

AD QUEMDAM (f. CAROLUM CRASSUM REGEM).
(Anno 881.)

Monet ut perficiat quæ per legatos mandavit.

Susceptis litteris gloriæ vestræ, quibus vos plena intentione monstratis ad limina apostolorum festine, imo potius præcipiti gressu et velle convolare; quapropter attoniti, vel magis stupefacti miramur decemiam vestram terminos Patrum transcendere, et lineam generis vestri superbo spiritu conculcare, et in deterius, non in melius prorsus convenire. Et ecce dolenter cum Apostolo compellor dicere : *In novissimis temporibus instabunt tempora periculosa, in quibus erunt homines semetipsos amantes, et quærentes quæ sua sunt, non quæ Jesu Christi* (I Tim. III). Sed nos te, fili charissime, in viscere Christi plurimum diligentes, ad ea te provocare gestimus quæ animæ vestræ proficiant ad salutem. Legatos sane e latere nostro plene instructos direximus, quibus omnia ad purum credere non ambigatis in his quæ verbotenus et scriptis capitulariter dedimus in mandatis. Qua de re paterno affectu monemus ut omnia sicut vobis direximus per eosdem legatos, adimplere omnino curetis. Ideoque scitote quoniam si pleno jure cuncta quæ destinavimus non adimple-

veritis, nos enimvero quantum in nobis est, zelo Dei succensi ea quæ ad honorem sanctæ Romanæ Ecclesiæ pertinent exaggerare penitus satagemus : a quibus nos nulla ferocitas, nulla malorum hominum comminatio donec spiritus reget artus, poterit sequestrare. Quod jussionem nostri pontificii ingenti præsumptione absurdam posuisti, omnimodis temetipsum proprio jæculo reverberasti, et velut aspis surda saluti tuæ congruentibus aurem non accommodasti. Sed quid plura? Iterum atque iterum inhibendo apostolica auctoritate præcipimus, terminum S. Petri ad ingrediendum animum vestrum non incitetis, quousque prædicti legati nostri ad nos revertantur, omnia nobis renuntiaturi, itemque alios ad nos transmittere cures. Data octavo Kalendas Februarii, indictione XIV.

CCCX.

AD ANSPERTUM MEDIOLANENSEM ARCHIEPISCOPUM.
(Anno 881.)

Confirmat Josephi episcopi Astensis ordinationem, qui alias contra canones Vercellensis Ecclesiæ fuerat episcopus constitutus.

ANSPERTO Mediolanensi archiepiscopo.

Consultationis tuæ qua nos super Joseph, nuper in Vercellensi Ecclesia ordinati, nova nunc electione vel ordinatione in Ecclesia Astensi, consulere voluisti, perspectis suggestionibus, quibus super hoc nostræ auctoritatis consultum requiris, canonicum judicavimus, et nostris tibi decretis convenienter, propitia Divinitate, respondimus. Fuerat autem de illo primum, ut ipse mecum advertis, quoddam irregulariter institutum; sed nos apud B. Petrum apostolum cum sancta synodo residentes, salubri potius consilio, et animositatem illius correximus et misericordiæ fomenta, gratia Sancti Spiritus revelante, protinus adhibuimus, scilicet ut, eo in pristinum ordinem reducto, si alium episcopatum ei concedere voluisses, et cleri vel populi vota hunc sibi concorditer in episcopum expeterent, et eligeretur, et sicut qui nihil ab ordinatore prius acceperit, in episcopum crearetur. Interea accidit ut, Astensis Ecclesiæ rectore proprio obeunte, permissu Caroli gloriosi regis idem Joseph, post electionem cleri et expetitionem populi in eadem ecclesia deberet ordinari episcopus, tua fraternitas, tam nostra absolutione quam etiam ipsius regis exhortata monitionibus, hoc libenter admisit et canonice jussa complere conata est. Quod quia nunc sententiam nostram tu quoque secutus, et regalem permissionem devote, sicut condecet, es amplexatus, præfatum Joseph presbyterum sanctæ Ecclesiæ Astensi episcopum præfecisti, et ordinationem illius ratam haberi decernimus, et omnium ora contra hoc quoquo modo mussitantia apostolica auctoritate obstruimus : quia sicut de irregulariter quibuslibet habitis nos ad hæc corrigenda zelus justitiæ excitat, ita de bonorum virorum laudabilibus factis gratia divina lætificat. Nam et sedes apostolica, juxta quod S. Leo papa scribit, hanc temperantiam servat, ut et severius

agat cum obduratis et veniam cupiat præstare correctis : et ideo his omissis, de prælibati Joseph iterata creatione sanctitas tua in nullo penitus hæsitet, quia hanc et nos approbatam admittimus et ab omnibus admittendam esse mandamus : quia quod non ostenditur factum per impositionem manus illius, cui tempore suæ legationis, quod dare visus est, ut ita dixerim, non habuit, ratio non sinit ut videatur iteratum. Data xv Kalendas Martii, indictione xiv.

CCCXI.

AD ATTONIUM.

(Anno 881.)

Excommunicat eum, nisi Ecclesiæ Mediolanensi bona quæ abstulerat restituat, et ad obedientiam sui archiepiscopi cum sociis redeat.

ATTONIO excommunicato.

Missa præsulatui nostro ab Ansperto sanctæ Mediolanensis Ecclesiæ archiepiscopo relatione atque suggestionem, didicimus te multa per horrendæ temeritatis impudentiam sive audaciam egisse illicita, et in contemptum beati Ambrosii atque ipsius antistitis contrarietatem, in locis et rebus ei pertinentibus mala et quæcunque poteras enormiter una cum filiis tuis commisisse adversa. A quorum scilicet perpetrante assidua te quasi ovem gregis Domini, multis jam vicibus arguendo, obsecrando et increpando convenire atque remove curavit, ne antiqui hostis callida persuasionem semel deceptum in profundum mortis barathrum lapsum jacere omitteret. Sed quia te sanctæ admonitionis verbis salubribus humili prorsus devotione non obedire, neque aurem cordis, velut aspidem surdam, inclinare vel acquiescere nolle aspiciens, post tot correptiones una cum venerabilium coepiscoporum cœtu a sacrosancti corporis et sanguinis Domini, secundum institutionis paternæ censuram, communionem separavit et ab Ecclesiæ Dei societate merito removit; et adhuc in eadem sorde iniquitatis fetidum et vulneratum te dolet jacere, cordeque impœnitenti nolle ad te percutientem reverti aspiciens, clamat ut per salutis medicamenta animi tui valeat vulnera male inflictæ sanare. Unde et nos pastoralis sollicitudine, atque confratris nostri archiepiscopi hoc præsentem dilectionem commoti, auctoritatis nostræ statuto jubemus ut, tanta perversitate et cordis duritia jam procul abjecta, quoniam hactenus, Dei timore postposito, multos tuæ iniquitatis lepra coinquinasti, et tantorum malorum auctor esse non dubitasti, præcipimus te cum omni celeritate reverti ad veram præfati pontificis tui satisfactionem eum filiis et tuis omnibus complicibus, quorum incentor adhuc malorum post tantas correctiones esse non timuisti, et ejus salubribus monitis subditus et subjectus existas, omnibus tamen Ecclesiæ deprædationibus integrum restitutus, et secundum ipsius Ecclesiæ privilegium emendatis atque solutis. Quod si post hujus nostræ præceptionis relectam epistolam in tuainiqua obstinatione perdurans, ut dictum est, ad præfatum

A pontificem tuum redire satisfaciendo contempseris, ex auctoritate Dei Patris, et Filii, ac Spiritus sancti virtute, beatorumque apostolorum Petri ac Pauli, et omnium sanctorum Patrum, nostraque apostolica sanctione, secundum jam dicti dilecti confratris nostri archiepiscopi et episcoporum sententiam jam olim in te prolatam, jubemus te cum filiis et complicibus tuis omni ecclesiastica esse communionem privatum, et a cœtu atque societate omnium Christianissimorum, utpote tantorum malorum perpetratores inconvertibiles, seclusos et damnatos existere; quousque omnia, quæ perperam gessisti, emendando, canonicè satisfaciendo, veniam condignam percipere mereamini. Data xv Kalendas Martii, indictione xiv.

B

CCCXII.

AD ANSELMUM MEDIOLANENSEM ARCHIDIACONUM.

(Anno 881.)

Minatur illi excommunicationis pœnam, nisi ad sui archiepiscopi obedientiam redeat.

ANSELMO archidiacono Mediolanensi.

Missa præsulatui nostro suggestionem, Anspertus sanctæ Mediolanensis Ecclesiæ reverendissimus archiepiscopus, cujus minister esse videris, super te questus est quod inter cæteras perturbationis molestias a te sibi temere illatas, et post rerum suarum damna non modica, non propria derelicta Ecclesia, ab ejus te obsequio et consortio separare, et velut schismaticus per alienas parochias contra canonica statuta commorari præsumpseris, necnon et apud principalem potentiam properando, noxias illi præparare insidias callida persuasionem decretas. Unde his nostris apostolicis litteris dilectionem tuam paterno affectu convenimus, nihilominus et cum omni jubemus imperio, ut de præsentem ad sinum et gremium sanctæ Mediolanensis Ecclesiæ matris tuæ, quam furibundo animo reliquisti, valde devotus redire festines, atque sub proprii pastoris regimine vel præsentia esse omni mentis alacritate decertes, et, utpote idoneus minister, humili prorsus devotione debitum, juxta ordinis tui locum, reverenter impendas obsequium et obedientiæ famulatum, quatenus, ejus gratia potitus, omnipotentem Domino de officii tui assiduitate semper placere valeas. Quod si aliter contra præcipuas et non violandas sanctorum Patrum institutiones, atque contra hanc nostram saluberrimam jussionem agere præsumpseris, et ad tuam Ecclesiam tuumque pastorem, sicut regula ecclesiastica docet, redire contempseris, scias te Dei omnipotentis virtute et beati Petri apostolorum principis nostraque auctoritate, atque canonico Patrum judicio, fore omni ecclesiastica communionem privatum, quousque, ut prædictum est, ad tuam Ecclesiam redire tuoque pastori humilitatis colla subdere omnino studueris, quoniam ferro necesse est ut abscendantur vulnera quæ ut illis manum adhibueris fomentorum non senserint medicinam,

D

CCCXIII.

AD JOANNEM, EGILULFUM, ETC.

(Anno 881.)

Causam inter Tridentanum et Varonensem episcopos versantem eis committit; monet ut eam jure definiant, et ad se sententiam mittant, ut eam confirmare possit.

JOANNI BONONIENSI, EGILULFO MANTUANO, ET EICARDO VICENTINO, ET VIATORI FERRARIENSI EPISCOPIS.

Sanctitamen vestram nolumus ignorare quoddam olim inter sanctam Veronensem Ecclesiam et Tridentanam de quibusdam rebus Asianæ villæ exortum fuisse litigium, quas Veronensi Ecclesiæ pertinuisse probavimus, sicut a legatis nostris, qui tempore illo in Italiæ partibus legationis nostræ fungebantur officio, veraci relatione comperimus: quorum et judicii diffinitionem vidimus, et eorum subscriptiones manuum lectione percurrimus, quo manifestius declaratur easdem res ad sanctam Veronensem Ecclesiam juste pertinuisse, et eas in perpetuum possidendas diffinitum fuisse. Sed quia sæpe contentio solet generare discordiam, nunc, sicut dicitur, Adelchisius venerabilis Tridentanus episcopus, contra diffinitionem ipsam peragens, atque contra professionem, manusque suæ subscriptionem movere præsumpsit, reverentiæ vestræ super hoc negotio vicem nostram committimus, ut ad illas partes accedentes, cum Adelardo, et eodem Adelchisio, venerabilibus episcopis, hoc litigium (licet hoc, quia cum legatis nostris deliberatum est, superfluum judicemus) rursum audientes deliberetis, et ad legitimum finem perducere modis omnibus satagatis: quo rite et secundum seriem scripturarum suarum peracto, quidquid illud fuerit, nostro apostolatu scriptis vestris volumus intimari, ut nos et libenter accipiamus, et nostra auctoritate stabilire non omitamus. Quia et primum coram apostolicis missis aliisque reverendissimis episcopis in synodo Ticinensi, et post in Tridentina ecclesia, nihilominus coram nostris legatis et aliis imperialibus iudicibus de hoc iudicatum fuit et legaliter diffinitum. Data IV Nonas Martii, indictione XIV.

CCCXIV.

AD ADELCHISIUM EPISCOPUM TRIDENTANUM.

(Anno 881.)

Arguit eum quod bona Veronensis episcopi invaserit; ejus causam quibusdam episcopis se commisisse significat: monet ut eorum acquiescat sententiæ.

ADELCHISIO EPISCOPO TRIDENTANO.

Suggestente coepiscopo nostro Adelardo Veronensi episcopo, didicimus sanctitatem tuam aliter egisse quam se canonica, imo Christiana observantia habere videtur. Quia scilicet, contempto præcedentium Patrum iudicio, cui ipse interfuisse dignosceris, res quasdam ad sanctam Veronensem Ecclesiam pertinentes invasisse diceris, et contra manus tuæ subscriptionem te egisse quodammodo suspicaris: in quarum rerum diffinitione, si sedis apostolicæ legati non interessent, sperarem adhuc posse nos

A aliorum certificari super hoc attestationibus. Sed quia hoc non esse opportunum prævidimus, Joanni Bononiensi, Egilulfo Mantuano, Eicardo Vicentino, et Viatori Ferrariensi venerabilibus episcopis, ad hoc secundum Deum providendum, et quantum ad contemptum inobedientium pertinet, rursum diffiniendum, vicem nostram super hanc quæstionem commisimus, ut in id ipsum convenientes, hoc litigium cum sanctitate tua determinent, et irreprehensibiliter, Deo præ oculis habito, diffinire procurent. Quapropter fraterno te amore monemus ut in hoc ita peragas quatenus a nobis merito reprehendi non possis et canonicam sententiam non excipias: verumtamen ad locum quem prædicti venerabiles episcopi tibi significaverint, occurrere non omittas. Et de eisdem rebus Asianæ villæ respondeas, ut ex hoc jam nulla quæstio prorsus raneat vel renascatur. Data ut supra.

CCCXV.

AD LUDOVICUM ET CARLOMANNUM REGES.

(Anno 881.)

Rogat ut cum Carolo imperatore consentiant de revocanda et Romam mittenda Angelberga, ubi eam ita se custoditurum pollicetur, ut contra ipsos moliri nihil possit.

LUDOVICO ET CARLOMANNO REGIBUS; ET HUGONI ABBATI.

Nosse volumus vestram dilectionem qui spiritalem filium nostrum Carolum serenissimum imperatorem Romæ nobiscum degentem rogavimus ut spiritalem filiam nostram Angelbergam Deo devotam, quæ se sancto Petro apostolo et nobis cum suis omnibus commendaverat, quam etiam conjux illius divæ memoriæ Ludovicus Augustus adhuc vivens nostræ tuitioni specialiter submiserat, ab exulatu reduceret, et apud nos eam Romam, ubi nulla jam de illa sinistra suspicio oriri posset, pro amore Dei et Christi, clavigeri ipsius beati Petri apostoli simulque nostro dirigeret. Quod ille libenter se facturum promittens, quantum comperimus, vestrum super hoc præstolatur assensum. Et quidem nos de communi dilectione et pace sive concordia vestra gaudemus, et Deo pro hoc innumeras grates referimus. Sed tantum de ipsius spiritalis filiae nostræ recuperatione et reditu vos deprecamur, quantum, si ipsa ad nos reducta fuerit, ut nihil penitus jam vel contra eundem imperatorem, vel contra vos agere possit, nostris vos attestationibus certissimos reddimus. Idcirco juncta vestra devotio cum ejusdem Augusti obedientia, absque omni protelatione, jam dictam Deo devotam feminam, quam ad limina apostolorum, a quorum confessione altarium nostro semper tuendam præsidio suscepimus, pro amore Dei et nostro remittere, quantum in vobis est non omittatis. Quia si hic apud nos rediens habitaverit, tanta custodia circumspecta, nobis credite, erit, ut nec Bosoni, nec alio homini, ad perturbationem imperii sive regni, quodlibet adiutorium vel auxilium verbis aut scriptis præbere quoquomodo valeat. Ve-

cum tamen unum est quod vobis veraciter et unde occasionem vos ad nos contemnendum non possitis assumere, hoc ecce proponimus, scilicet, si eandem Angelbergam vel in modico contra imperialem aut nostram voluntatem adversi quippiam moliri aut velle manifestis cognoverimus indiciis, præsentialiter illam reddere ac remittere imperialibus satagemus obtutibus, quatenus quæ disciplinam forte recipere, quod nec optamus, distulerit, non solum mundana vestra judicia non evadat, verum etiam nec nostram miserationem, quæ delinquentibus parcere consuevit, inveniat. Ideoque, charissimi filii, estote in hoc nostri cooperatores et adjuutores, et audiat nos continuo excellentia magnitudinis vestræ, ut et vos a Domino exaudiri mereamini, et per felicia tempora regni gubernacula moderantes, cum Christo regnum, quod finis nullus angustat, intercedentibus beatis apostolis, capescere valeatis. Data IV Idus Martias, indicatione XIV.

CCCXVI.

AD OMNES ARCHIEPISCOPOS, EPISCOPOS ET COMITES
ITALIÆ.

(Anno 881.)

Hortatur dent operam ut Carolus imperator Angelbergam Romam venire patiatur, quam se ita custoditurum promittit, ut nihil contra ipsum Carolum cum Bosone moliri possit; et si quid tentaverit, se eandem remissurum pollicetur.

Omnibus reverendissimis et sanctissimis archiepiscopis et episcopis hujus Italici regni, et omnibus gloriosis comitibus filii nostri imperatoris.

Si ea quæ salutem et utilitatem proximorum necessaria sunt, secundum sollicitudinem et curam gregis Domini nobis ab bene regendum commissi, divinæ pietatis memores agere studemus, omnipotentem Deum in his quibus et ipsi ex humana infirmitate quotidie indigemus, habebimus omnino propitium, et in bonis omnibus procul dubio adiutorium. Igitur sanctitatem vestram nosse volumus quoniam missis et apostolatus nostri litteris, dilecti ac spiritalis filii nostri Caroli gloriosissimi imperatoris clementiam obnixè rogamus ut Angelbergam filiam nostram, quam divinæ memoriæ Ludovicus rex pater imperatoris, et Ludovicus imperator vir ejus nobis Veronæ commendaverunt, ac postmodum ipsa se sancto Petro tradidit, et de ipsius altaris confessione tuendam recepimus, de loco in quo nunc esse constat, pro amore Jesu Christi Domini nostri, et pro sanctorum apostolorum Petri ac Pauli reverentia, nostraque paterna dilectione præsentialiter reduci, et ad nos eam dirigere jubeat. Unde vos fratres et ministros nostros pio mentis convenimus atque hortamur affectu, quatenus in hujus feminæ reversione vel salute nobiscum cooperari pariterque desudare studeatis, ut vestro consilio vestroque instanti hortatu, ipse Augustus nostræ petitionis affectum more parentum suorum libenti perficiat voluntate. Nam sicut illud regnum, in quo nunc illa sub custodia manet, ejus est, ita et istud; et sicut ibi custoditur,

ne aliquod solatium, vel consilium dare, facereque possit Bosoni, ita et nos eam in tali loco habitare faciemus, quo nihil adversi moliri, nihilque valeat machinari contrarium ad hujus regni, et imperii perturbationem. Et si contra ejus ac nostram voluntatem aliquatenus eam agere, aut velle cognoverimus, illico ad imperialem remitemus præsentialiter, nec nostro erit amplius adjuta consilio. Quod nimirum, ut nobis sine omni dubitatione credatur, unum ex his legatis nostris venerabilibus episcopis, quos pro ea imperatori direximus satisfaciendo, remittere jussimus ita nos esse incunctanter facturos. Neque enim, sicut cum coepiscopis, et primatibus ejus promissum est, nullum temporale adiutorium et consilium jam fato se fore præbiturum Bosoni; et quod, sicut prædiximus, diligentissime custodita, non poterit de his omnibus quidquam agere. Idcirco per Dominum vos adjuramus, ut toto conamine in hoc opere nobiscum pro amore Dei desudare, eique manum porrigere procuretis, ut et nos in vestris proficuis utilitatibus et necessitatibus esse prompti possimus; et cui manum porrigere vobiscum omnimodis porrigamus, dignasque vestro Deo dilectæ sanctitati pro vestro labore, atque devotione gratias habere valeamus.

CCCXVII.

AD CLERUM MEDIOLANENSEM.

(Anno 881.)

Recipit Hadericum sub tutela sedis apostolicæ, et excommunicat omnes qui illi vel ejus ecclesiis molestiam intulerint.

Omnibus reverendissimis episcopis et sacerdotibus seu clero, ac populo sanctæ Mediolanensis Ecclesiæ.

Boni patrisfamilias, quem bene et fideliter laborantes remunerasse cognoscimus, informati exemplo, et apostolicæ auctoritatis et miserationis magisterio, seu benivolentia, omnibus, quos pro Ecclesiæ Dei utilitatibus fideliter desudare conspiciamus, subvenire debentes, opportunum ac necessarium nos oportet præbere auxilium. Igitur quia te Hodericum venerabilem presbyterum et abbatem sacrorum monasteriorum beatorum, scilicet Gervasii et Protasii, atque Simpliciani, nec non ex xenodochii (aliquid deest) sanctorum Cosmæ et Damiani, quod Romanorum dicitur, et alia tua beneficia vel patrimonialia intra vel extra civitatem Mediolanensem constituta fidei devotione, totoque mentis comamine pro pristino statu et vigore atque restitutione sanctæ Mediolanensis Ecclesiæ ter quaterque in obsequio Ansperti reverendissimi archiepiscopi tui atque confratris nostri devotum atque in omnibus fidelissimum permanere atque decertare omnino et evidenter comperimus, et legationem Ambrosianæ Ecclesiæ catholica fide te, et prout vires suppleverunt, ardentissimo ardore explere, crebro cognovimus. Et ob hoc aliquos contumaciæ livore adversum tuam commotos esse dilectionem, vel ob alias causas invidiæ, qui et modo labiis dolosis zeli contra te con-

citati, et postmodum callidis argumentis nocivam tibi moliuntur, nostro statuto decernimus, atque Dei omnipotentis auctoritate beatique Petri apostolorum principis et nostra sanctione statuimus, nulli unquam archiepiscoporum, vel sacerdotum, aut cujuslibet ordinis clericorum ejusdem sanctæ Mediolanensis Ecclesiæ, nec aliarum Ecclesiarum, neque alicui magnæ parvæque personæ, cujuscunque honoris præditæ dignitate esse licitum, pro tuæ laudabilis devotionis affectu et pro tuæ fidei sinceritate atque charitatis certamine, quod pro ipsius Ecclesiæ utilitate nostris te diebus habuisse cognovimus, aliquam tibi quocunque modo vel sub ecclesiasticarum rerum obtentu, inferre calumniam aut his præfatis, quæ pro tui digni laboris merito retines beneficiis et patrimoniis, vel a quibus propriis rebus mobilibus privare : sed diebus vitæ tuæ, secundum auctoritatis nostræ decretum, pro amore Dei et mercede animæ nostræ tuaque fidelitate, quam tuæ te novimus habere Ecclesiæ, liceat tibi sub apostolicæ sedis successorumque nostrorum tutamine, cum propriis beneficiis, et cum omnibus tuis hominibus utriusque ordinis, manere quietum atque securum. Porro quicumque contra hoc nostrum statutum temerario ausu agere teque pro hujusmodi negotio calumniare præsumpserit, omni eum ecclesiastica judicamus communionem carere, quousque per congruam satisfactionem in nostra successorumque nostrorum præsentia, quod perperam læserat, emendare curaverit. Et ideo nostra etiam apostolica auctoritate præcipimus te nusquam cujuslibet episcopi vel sacerdotis subjacere iudicio, quousque in nostram vel successorum nostrorum, libere ac securiter, sine alicujus obstaculo vel impedimento præsentiam venias. *Data ut supra.*

CCCXVIII.

AD ATHANASII EPISCOPUM NEAPOLITANUM.

(Anno 881.)

Arguit eum quod non fregerit fœdus quod cum Saracenis fecerat, cum promiserit illud rumpere : ostendit multa mala ejus causa a Saracenis Christianis fuisse inflicta ; minatur illi excommunicationem, nisi fœdus illud rumpat.

ATHANASIO episcopo Neapolitano.

Jam quia te lactantium et ab ipsis cunabulis educantium sanctæ matris tuæ Romanæ Ecclesiæ oblitus es uberum, vel nostræ benevolentiam non debueras oblivisci, quam tibi paternaliter exhibentes, et salutis tuæ consulta prævidimus, et in temporalibus commodis juxta qualitatem temporis, præsidia quæque contulimus ; et quoniam cooperatorem nostrum in his quæ Dei sunt, te habere volumus, nimisque tuam sanctimoniam diligimus, monemus ut vel nunc ad cor redeas, ut prava quæque juxta tuum ministerium diluas, et inimicorum Christianorum nominis fœdus exsecrando devites, quatenus et animæ tuæ lucrum acquiras, et nostris magis ac magis affectibus perfrui valeas, et blasphemis ac maledictionibus reliquiarum populi Christiani, Di-

A vinitate propitia, careas. Memento, quæso, quid es ; memento quid, si non resipueris, eris ; et judiciorum Domini memor esto, ne pro tantis Deo rationem reddere cogaris, quanti per tuam desidiam interempti sunt, et captivi ducti diversis mortibus perierunt. De quorum crudelitate quid dicere possumus ? Cum tanta hinc flenda sint et lugenda, ut si scribere velimus, et lacrymarum rivuli crescant, et primum charta quam verba deficient. Denique apud Cajetam olim nobis necessario constitutis, legati tui promiserant ut intra spatium viginti dierum non solum cum Agarenis habitum pactum dissolveres, verum etiam Saracenos caperes, et nobis eos transmitteres ; sed ecce, quod promissum est, fide hætenus caruit, et omnium sponsionum tuarum dicta cassata sunt, et, ut apparet, frustrata. Unde, sicut diximus, cesset jam, cesset hæc immanissima pestis, ut reliquæ Christianæ funditus non depereant, et tu animæ tuæ dispendia non incurras, quia si populo Dei compassus fueris, et Deum tibi propitium facies, et nostram paternitatem solito more percipies, et ministerium tuum custodies : alioquin non solum nostra tibi non dimittemus, sed etiam canonicam in te sententiam juxta nostrum ministerium jaciemus. Sed et hoc nostri apostolatus auctoritate monemus, et excommunicando modis omnibus interdiciamus, ut quia *ecce tempus acceptabile est, ecce nunc dies salutis (II Cor. VI)*, nullam seditionem, nullam commotionem, nulla discrimina vel læsionem cum his qui in Berolassi commorantur aut facias aut facientibus omnino consentias, quatenus pacem sectando, ab omni nequitia purgatus, munus Dei immaculatum offeras, et charitatem Dei in tuo vase diffusam cohabitare permittas : quia nos, quibus de omnibus cura est, Deo juvante, congruenter illuc properabimus, et inter vos, te potissimum cooperante, pacem et amicitiam reformabimus. *Data pridie Idus Martii, indictione XIV.*

CCCXIX.

AD METHODIUM ARCHIEPISCOPUM.

(Anno 881.)

Gratulatur de orthodoxæ fidei cultu, et de ejus erga religionem studio et cura ; precatur in dies spirituales profectum majorem, eumque consolatur.

METHODIO archiepiscopo, pro fide.

Pastoralis sollicitudinis tuæ curam, quam in lucrandis animabus fidelium Domino Deo nostro exhibes, approbantes, et orthodoxæ fidei te cultorem strenuum existere contemplantes, nimis in eodem Domino jucundamur, et ei immensas laudes, et gratias agere non cessamus, quia te magis ac magis in suis mandatis accendat, et ad sanctæ suæ Ecclesiæ profectum ab omnibus adversitatibus clementer eripiat. Verum auditis per tuas litteras vanis casibus vel eventibus tuis, quanta compassione tibi condolerimus, ex hoc advertere poteris, in quo te coram nobis positum, sanctæ Romanæ Ecclesiæ doctrinam, juxta sanctorum Patrum probabilem traditionem, sequi debere monuimus, et tam symbolum quam

rectam fidem a te docendam et prædicandam subdidimus; nostrisque apostolicis litteris glorioso principi Szentopulco, quas eis asseris fuisse delatas, hoc ipsum significavimus, et neque aliæ litteræ nostræ ad eum directæ sunt, neque episcopo illi palam vel secreto aliud faciendum injunximus, et aliud a te peragendum decrevimus, quanto minus credendum est ut sacramentum ad eodem episcopo exegerimus, quem saltem levi sermone super hoc negotio allocuti non fuimus. Ideoque cesset ista dubietas, et, Deo cooperante, sicut evangelica et apostolica se habet doctrina, orthodoxæ fidei cultum fidelibus cunctis inculca, ut de labore tui certaminis Domino Jesu Christo fructum afferas abundantem, et gratia ejus remuneratus, mercedem recipias competentem. Cæterum de aliis tentationibus quas diverso modo peressus es, noli tristari, quin potius hoc, secundum Apostolum, omne gaudium prorsus existima, quia si Deus pro te, nemo esse poterit contra te. Tamen cum Deo duce reversus fueris, quidquid enormiter adversum te est commissum, quidquid jam dictus episcopus contra suum ministerium in te exercuit, utramque audientiam coram nobis discussam, adjuvante Domino, legitimo fini trademus, et illius pertinaciam judicii nostri sententia corripere non omitemus. Data decimo Kalendas Aprilis, indictione decima quarta.

CCCXX.

AD CAROLUM IMPERATOREM.

(Anno 881.)

Nuntiat imperatori se iis malis a Saracenis affici, ut amplius suslinere non possit; rogat eundem ut sibi subsidio exercitum mature mittat, eique palmam cum benedictione mittit.

CAROLO ^a imperatori.

Multarum oppressionum nostrarum, fili charissime, vobis oblivisci non convenit, et calamitatum nostrarum, quas sancta mater vestra Romana Ecclesia patitur, oportet vos reminisci, et tunc demum ad aliquam consolationem nostram manum vestræ pietatis porrigere et auxilium nobis præbere quantocius debetis. Scitis namque quæ, quanta et qualia, præcipue a paganis, mala quantasque etiam miseras patimur; et in nobis commissis, quantum quotidie affligamur, et vos estis experti, et nos partim vestræ clementiæ paulo ante significavimus. Et cum quotidie hæc eadem mala non minui sed magis ac magis crescere ac dilatari cernamus, dolor et gemitus, ac sine fine tristitia imminet, ac per hoc libet magis mori, quam, proh dolor! jam talia tolerare. Proinde, spiritualis fili semperque Auguste, gloriam vestram summopere deprecamur ut pro amore Dei omnipotentis et reverentia principum apostolorum Petri ac Pauli hostilem [f. vestrum] exercitum, quem istas in partes venturum esse dixistis, moram perpeti non sinatis, sed cum omni velocitate ad auxilium nostrum, quæsumus, dirigatis, ut, Domino adjuvante, ad respirationem nostram Agarenos expugnet, et

A nobis quantulacunque de ipsis paganis tranquillitatem valeat ferre. Sed et e latere vestro, qui eidem exercitui præesse possit, tam strenuum tamque idoneum missum modis omnibus tribuatis, qui et ductor exercitus vestri existat, et quam defensionem vel adjutorium nobis faciant, ipse prævideat, et quidquid vestra vice est peragendum potestateve perficiat. Alioquin non solum ex hoc maxima negligentia erit, et omnis vestra utilitas deperiet, sed etiam novissima nostra erunt pejora prioribus; et vos, quantum ex hoc habeatis peccatum, dici non potest. Ideoque propter Deum succurrite nobis, succurrite, ut non dicant in circuitu nationes: Ubi est imperator eorum? Præterea honorificentiam vestræ cum benedictione apostolica palmam, per quam signum datur victoriae, ecce ex more direximus, exoptantes, omnipotentemque Deum deprecantes, ut hanc cum lætitia vos in die tantæ solemnitatis gestare faciat atque permittat. Et ad omnium nostrum utilitatem et profectum aures præcordiorum vestrorum divinitus inclinare dignetur. Data iv Kalendas Aprilis, indictione xiv.

CCCXXI.

AD DIVERSOS EPISCOPOS.

(Anno 881.)

Athanasium Neapolitanum episcopum, qui sæpe monitus, nunquam, sicut promiserat, fœdus cum Saracenis ictum rumpere voluit, a se cum omnibus ei consentientibus excommunicatum significat.

Omnibus episcopis Cajetam, Neapolim, Capuam Berolassim et Amalfim, Beneventum et Saternum incolentibus, a paribus.

Quæ et quanta ab Athanasio Neapolitano episcopo Christi Ecclesia patiaturs adversa, optaremus vobis non esse dicturos, nisi essent supra modum gravia. Ecce enim, ut ipsi jam ex maxima parte non ignoratis, ad perditionem totius Christianitatis, a multis retro temporibus cum filiis Ismael et Deo scilicet odibilibus Saracenis pactum faciens, omnem istam terram ita ad nihilum redegit, ut jam non sit qui eam prorsus inhabitet. Super quo scelere cum sæpissime commonuimus, et corpori nostro omnimodo non parcentes, usque Neapolim properavimus, multumque argenti ei contulimus, et rogavimus ut ab eorum se societate divideret, ut tandem aliquando resipiscens, tantam pestem deleret. Qui, ut ita dixerim, importunitatem nostram, licet fictæ, non tolerans, promisit se ita esse facturum, et pactum cum Saracenis habitum soluturum, sub ea duntaxat conditione ut si deinceps hoc malo se quocunque modo misceret, et sacerdotio esset privatus et anathemati subjaceret. Sed, heu! pro turpis lucri commodo, quod ab ipsis Saracenis, de præda eorum partes recipiendo, hujus promissionis oblitus, noluit adimplere, quod multis coram positis scriptis et verbis promisit. Rursum nobis, non modici argenti adauctis ponderibus, et apud Cajetam pervenientibus,

^a Ejus nominis tertio, cognomine Crasso.

per suos legatos ei mandavimus ut si intra triginta dierum spatia cum Saracenis habitum fœdus non rumperet, aut ea quæ nobis tergiversando abstulerat, non retransmitteret, nostro iudicio iterum sententiam, quam ipse in se pertulit, prorsus exciperet; sed tam varia juramenta quam absolutas promissiones postponens, nos de die in diem delusit, et foris omnibus dissipatis, intus vero per suam calliditatem multis nostris ablatiis, hactenus nec cum Saracenis habitum pactum dissolvit, nec reliquæ Dei populi voluit misereri. Quin potius cum ipsis conversans, de ipsis malis in pejus crevit, et Dei mandata contemnens, sacerdotii etiam sui oblitus, non solum similis illis effectus est, sed etiam in multis deterior. Hujus rei gratia apud beatum Petrum apostolum synodice in eum sententiam protulimus, et cum omnibus sibi consentientibus sive faventibus omni ecclesiastica communione sub anathematis interpositione privavimus. Modus autem excommunicationis hic est: Athanasium Neapolitanum episcopum sæpissime admonitionibus, et multis argenti ponderibus datis, ut pactum cum Saracenis habitum dirumperet, admonuimus. Ille autem idem pactum se omnimodo soluturum et ab eorum societate separaturum esse promittens sub ea conditione, ut si denuo cum illis quolibet modo fœdus habuisset, omni esset sacerdotali honore privatus et anathematizatus; sed hæc omnia parvipendentem, et ad perditionem Christianorum cum eis pactum habentem, et nos sæpissime deludentem, et de præda eorum partem recipientem, iudicio et auctoritate Dei omnipotentis, et beatorum apostolorum Petri ac Pauli simul et nostra, cum omnibus sequacibus suis, et omni ecclesiastica communione privamus, et quousque se ab ipsis Saracenis penitus separaverit, velut totius Christianitatis inimicum anathematizamus. Data mense Aprili, indictione XIV.

CCCXXII.

AD ROMANUM ARCHIEPISCOPUM RAVENNATEM.

(Anno 881.)

Arguit quod Albericum comitem Ravennam asciverit, et nobiles Ravennates contra jusjurandum sibi præstitum vexarit: cum Neapoli reversus fuerit, ait se ea omnia curaturum: jubet Dominicum archidiaconum Faventinæ Ecclesiæ episcopum consecrari.

ROMANO archiepiscopo Ravennati.

Ea quæ nostro præsulatui pro utilitate et necessaria sanctæ Ravennatis Ecclesiæ restitutione perficienda mandasti, lucifluis antecessorum nostrorum informati exemplis, congruum et opportunum eidem Ecclesiæ libenter volumus, Deo favente, præbere solatium et defensionis auxilium, præcipue cum ipsius nos tibi commissum habeamus regimen. Sed quia multi nobilium Ravennatum crebris duntaxat querimoniis apostolatus nostri aures pulsare non desinunt, circa te clementiæ nostræ benevolentia commota non immerito habetur. Nam, ut cætera omittamus, quia Albericum comitem quasi ex parte

A imperiali Ravennam asciscere, et nobiles cives ipsius, nobis inconsultis, ausu temerario distringere enormiter coegisti, miramur, eo quod te adversum tuam promissionem jurejurando coram nobis et sede apostolica prolatam, penitus egisse cognoscimus. Pro quo nimirum te valde cavere oportet, ne pro talibus tua sententia velut transgressorem ulciscatur. Nos enim te gregem Domini pascere, non perturbare; salvare, et non perdere statuimus. Tamen cum nos, Deo volente, Neapoli, quo nunc proficiscimur, fuerimus reversi; et aut tu, secundum nostram tibi jussionem directam, Romam veneris, aut nos vel missus noster istas in partes venerimus, plenariam de omnibus quæ tuæ Ecclesiæ cognoverimus esse necessaria justitiam omnimodo faciemus.

B Defuncto præterea Ecclesiæ Faventinæ episcopo, prævidimus hunc Dominicum venerabilem archidiaconum, sedis ipsius honore episcopali dignum existere. Hoc auctoritatis nostræ statuto præsentis dilectioni tuæ præcipimus ut, absque omni mora vel protelatione, eundem archidiaconum studeas secundum morem episcopum consecrare. Nam si aliqua temeritate depravatus, hoc contra tuæ sponsionis juratoriam paginam præsentialiter facere contempseris, pro certo scias quia nos ipsius Ecclesiæ curam et sollicitudinem habentes, jam fatum archidiaconum ad nos ex nostra præceptione illico reverentem episcopum consecrabimus. Data *ut supra*.

CCCXXIII.

AD ROMANUM ARCHIEPISCOPUM RAVENNATEM.

(Anno 881.)

C *Arguit eum quod alterius legitimam uxorem raptori tradi consenserit, et Romanæ Ecclesiæ ausus fuerit adversari; has ob causas illum a conferendis sacris ordinibus suspendit, donec a synodo, ad quam eum jubet venire, ejus causa cognoscatur.*

ROMANO archiepiscopo Ravennati, missa per Deltonem venerabilem episcopum.

Inter cætera quæ de te audivimus, veniens Deusdedit dux retulit nobis quod uxorem illius, de qua legaliter diffinitum est, ad te callide venire fecisses, et alteri viro raptori in stupro utique tradidisses: quod nimirum tanti flagitii scelus te, juxta tuum ministerium, omnimodis prohibere ac funditus rescare oportebat: tu autem consensum illicite præbuisti. Cognoscimus etiam multis indiciis quod ausu temerario contra sanctam et dominam tuam Romanam Ecclesiam recalitrare, et contra tuæ juratoris sponsionis tenorem luculentissime agere nullatenus dubitasti. Unde auctoritate Dei et beati Petri nostraque tibi præcipimus, et præsentis statuto jubemus, ut nullam omnino sacerdotalem ordinationem pro talibus, quibus es irretitus, criminibus, facere quomodo præsumas, donec VIII Kalend. Octobris futuræ quintæ decimæ indictionis, ad synodum quam, Deo favente, pro ecclesiasticis videlicet utilitatibus, secundum sanctorum Patrum statuta celebraturi erimus, omni postposita occasione, venire procures; quatenus synodali decreto ea, quæ de te didi-

cius, examinata, canonicum finem percipiant. *Data ut supra.*

CCCXXIV.

AD EUMDEM.

(Anno 881).

Jubet Placentinos clericos, quos sine commendatitiis litteris ad eum confugientes receperat, ad eorum episcopum remitti; ejusdem etiam Ecclesie clericos absolvi, donec cum eis ad synodum veniat.

Reverendissimo et sanctissimo ROMANO archiepiscopo Ravennati.

Inter cæteras proprii affectus, rationes incongruas, quibus te ipsum quotidie mente improvida insertiri [f. irretiri] non dubitas, Paulo charissimæ Placentinæ Ecclesie antistite ad aures apostolatus nostri humiliter reclamante, didicimus quod clericos ipsius Ecclesie regulæ normam sectari nolentes, et idcirco sine commendatitiis utique litteris ad te confugientes, contra sacra beatorum Patrum statuta recepisses, receptosque tibi famulari decernas. Quod nimirum propter multam perturbationem, et seditiones quæ sæpe fiunt, auctoritate apostolica et sanctorum Patrum præcipua institutione amputare volentes, reverentiæ tuæ jubemus prædictæ Ecclesie Faventinæ [Placentinæ ut supra] clericos, quos penes te enormiter habere videris, et præcipue Gausum diaconum, de præsentis suo reddere vel dirigere procures episcopo. Quia non licet quemlibet clericum in duarum civitatum conscribi simul Ecclesiis, et in qua ab initio existit, ad quam confugit quasi ad potiorem ob inanis gloriæ cupiditatem: et ideo eos ad suam Ecclesiam revocari decernimus, et de illis amplius agere cavere prorsus oportet, ne sanctorum Patrum judicio, quod contra hujus regulæ transgressores prolatum est, damnari omnino merearis. At si aliquid inter eos adversi exortum fuerit, canonicè inter eos diffinias, salvo sedis apostolicæ honore, atque vigore, salvoque tuæ Ecclesie privilegio. Et præterea sacerdotes et clericos Placentinæ Ecclesie, quos excommunicasti, ut ab eadem excommunicatione absolvas, quousque tempore congruo tu cum eis Romam ad synodum pariter veniatis. *Data mense Julio, indictione XIV.*

CCCXXV.

AD CONSTANTINUM SACERDOTEM.

(Anno 881.)

Excommunicat eum quod absque sua licentia ab archiepiscopo Ravennate ad Faventinæ Ecclesie episcopatum promotus fuerit: prohibetque eum illius Ecclesie administrationem attingere, donec ad synodum Romanam veniat.

CONSTANTINO sacerdoti Ecclesie Faventinæ de plebe sancti Petri Transilvani.

Audientes te esse quasi ad episcopalem honorem a Romano Ravennate archiepiscopo, sine nostri pontificii auctoritate, seu licentia, et absque canonicæ institutionis regula enormiter promotum, his apostolatus nostri litteris ex Dei omnipotentis sanctorumque Petri ac Pauli apostolorum principum

auctoritate, nostroque apostolico jure, te excommunicamus, ut nullo modo habeas licentiam aliquid de episcopali officio peragere, aut ipsam Faventinam Ecclesiam quoquomodo invadere, neque in plebibus, vel rebus, seu hominibus ipsius Ecclesie, aliquid dominium agere præsumas, usquequo cum eodem Romano archiepiscopo tuo, (*aliquid deest*) octavo Kalendas Octobris quam, Deo favente, celebraturi Romæ erimus, tuam specialem rebus præsentiam exhibere procures. Nam si contra hanc nostram apostolicam jussionem, et post hujus nostræ excommunicationis sententiam, aliquid de ipso episcopali ministerio agere præsumpseris, vel in omnibus quæ ad eundem episcopatum pertinent, temerario te ausu intromittere tentaveris, atque ad denominatam synodum occurrere postposueris, scias pro certo quia non solum omni ecclesiastica te communionem privabimus, sed etiam synodali decreto a sacerdotali honore te sanciemus alienum existere. *Data XVI Kalendas Augusti, indictione decima quarta.*

CCCXXXVI.

AD JOANNEM EPISCOPUM FICOCLENSEM.

(Anno 881.)

Visitationem Faventinæ Ecclesie pastore destitutæ, ejusque curam ei committit, donec novus pastor eidem præficiatur.

JOANNI episcopo Ficocleni.

Obitum Romani Faventinæ civitatis antistitis directa dudum relatio patefacit: quapropter visitationis destitutæ Ecclesie fraternitati tuæ operam solemniter delegamus. Quam ita te convenit exhibere, ut nihil de provectionibus [f. proventibus] clericorum, redditu, ornatu ministerisque, vel quidquid illud est in matrimonio eodem, a quoquam præsumatur Ecclesie; et ideo Ecclesia [fraternitas] tua ad prædictam Ecclesiam ire procuret, ut quidquid utilitati illius congruit, interim solerti cura prævideat, quousque, qualiter se habeat electio, vel ordinatio succedentis episcopi coram nobis synodali discutiatur examine, et apostolica terminetur, Deo juvante, censura. *Data XIII Kal. Augustas, indictione XIV.*

CCCXXXVII.

AD ROMANUM ARCHIEPISCOPUM.

(Anno 881.)

Ad synodum Romam sub pœna excommunicationis venire jubet, ut ad ea quæ objiciebantur respondeat.

D Reverendissimo et sanctissimo confratri nostro ROMANO archiepiscopo.

Quia jampridem missis tibi per Joannem venerabilem episcopum Montis Feretrani apostolatus nostri litteris, ad synodale te collegium pro ecclesiasticis duntaxat utilitatibus nobiscum pariter celebraturum occurrere jussimus, et tuam nobis contempsisti præsentiam exhibere; nunc multis criminibus irretitum, multorumque hominum accusationibus horrendis impetum, et præcipue manifesto perjurio esse pollutum, agnoscentes, hac secundæ vocationis nostræ auctoritate ad venerabilem synodum, quam, Deo favente, octavo Kalendas Octobris

futuræ quintæ decimæ indictionis, crimus celebraturi, omni occasione vel mora postposita, una cum omnibus suffraganeis tuis episcopis venire jubemus, quatenus ibi coram fraterno et venerabili episcoporum cœtu, pro omnibus tibi objectis rite examinatis ore proprio valeas respondere et te innoxium demonstrare; nam si aliqua temeritate tumidus, vel inobediendiæ stimulis motus, hanc nostram apostolicam et canonicam vocationem, quam tibi primitus per Deltonem, seu et modo per Joannem Callensem venerabiles episcopos direximus, parvipendendo, ad præfatam synodum venire contempseris, scias pro certo quoniam omni te communionem ecclesiastica privabimus, et fugiendo tuæ damnationis sententiam, utique honoris patieris jacturam. Data vi Kalendas Augusti, indictione XIV.

CCCXXVIII.

AD CAROLUM IMPERATOREM.

(Anno 881.)

Petrum et Zachariam legatos ad eum mittit; causa corrigendi mala, quæ se, eo regnante, perpessum queritur.

CAROLO imperatori.

Quia nunc eadem omnibus vobis, jam Deo favente, per humilitatis nostræ officium regnantibus, ubique patimur et sustinemus adversa, quæ ante vestræ imperialis gloriæ profectionem nos sustinuisse quotidie recordamur, his apostolatus nostri apicibus directis, dignum duximus Augustali serenitati vestræ pro utilitate ac multiplici necessitate Ecclesiæ universalis, cui per Dei gratiam præsidemus, suggerere, atque cognitum omnimodis facere, quoniam secundum commune placitum atque decretum direximus Petrum, insignem palatii nostri, super ista deliciosum consiliarium nostrum, communemque fidelem, cum Zacharia venerabili episcopo et bibliothecario sedis nostræ, pro recipiendis de omnibus, quæ hactenus perperam acta fuerant, justitiis et emendationibus, ac pro totius terræ S. Petri salute, pristinaque restitutione; quatenus in præsentia missorum vestrorum ea quæ necessario emendanda et corrigenda erant, jure legitimo corrigentur, ut tam diuturnum malum finem acciperet.

CCCXXIX.

AD RAVENNATES.

(Anno 881.)

Præcipit ut se a Ravennatis archiepiscopi in synodo excommunicati communionem separent: quousque eum absolutum cognoverint.

Omnibus venerabilibus sacerdotibus et clero atque universis iudicibus populoque Ravennati.

Nosse volumus fidelitatem et unanimitatem vestram quia Romanum archiepiscopum vestrum pro perjuri reatu manifeste pollutum, aliisque nefandis criminibus impetum, et idcirco ad synodum pro sui purgatione vocatum, occurrere contemnentem, omni ecclesiastica communionem una cum sanctæ synodi decreto privavimus, quousque suam specialem studuerit nobis exhibere præsentiam. Quamobrem

A his apostolatus nostri litteris vobis jubemus, et ex auctoritate Dei et beati Petri apostolorum principis et nostra præcipimus, ut omnes vos ab illius consortio et communionem modis omnibus separetis, donec per nostræ apostolicæ miserationis officium, ab hujus excommunicationis vinculo eum cognoveritis absolutum existere. Quicumque autem ei ante audientiam et absolutionem nostram aliquatenus communicare præsumpserit, eodem excommunicationis laqueo, secundum sanctorum Patrum institutionem, maneat irretitus, usque dum a nobis fuerit misericorditer, absolutus. Data mensis Octobris die quarta, indictione duodecima [decima quinta].

CCCXXX.

AD CAROLUM IMPERATOREM.

(Anno 881.)

Gratulatur de ejus observantia erga Romanam Ecclesiam: lætatur ipsum Ravennam venire velle, ut de Ecclesiæ et imperii statu agat: rogat ut ante diem quem præstituerat accedat.

Ad imperatorem.

Receptis serenitatis vestræ litteris atque perlectis, ac sicut nobis per Joannem Venticinensem episcopum verbotenus mandastis, quia cognovimus vos honorem sanctæ Romanæ Ecclesiæ matris vestræ et salutem terræ ipsius toto conamine velle perficere, exsultantes sumus animo gavisus. Porro sicut mandastis ut die purificationis beatæ Mariæ semper virginis Ravennæ venientes simul conjuncti fuissetis pro ad considerandum, cum Dei auxilio, et peragendum profectum sanctæ Dei Ecclesiæ, et statum imperii vestri; nos autem et hoc libenti animo recipientes, volumus quarto die ante jam dictam festivitatem vos ibi adesse, quia et nos ita desideratissime cupimus vobiscum simul conjungi, et vestram petitionem libenter adimplere, si, Domino annuente, sanitas corporis divinitus concessa fuerit. Et quoniam, sicut audivimus, vos laborem atque certamen pro Ecclesiarum Dei statu et imperii vestri incolumitate, atque communi Christianorum salute, pio affectu cupitis perficere, his apostolatus nostri litteris admonemus et exhortamur ut magis ac magis in hoc vestra imperialis sollicitudo proficiat: hoc gloriam vestram obsecramus et magnitudinem vestram ut cum in has partes venire cœperitis, Supponem gloriosum comitem et communem fidelem vobiscum venire jubeatis.

CCCXXXI.

AD WILIBERTUM ARCHIEPISCOPUM AGRIPPINENSEM.

(Anno 881.)

Commendat ejus vigilantiam, et presbyterum quemdam excommunicatum, nunc ipsius testimonio longa pœnitentia purgatum, ejus precibus commotus absolvit, et sacerdotali ministerio restituit: causam Gedeonis adulteri ei committit, ut sententiam canonicè ferat.

Reverendissimo et sanctissimo WILLIBERTO archiepiscopo Agrippinensi.

Almitatis tuæ prudentiam sacerdotali vigilantia pro gregis Dominici sibi commissi salute, atque de

fauce hostis maligni, qui semper incauto ad æternæ A mortis profunda pertrahere avide certat, liberatione, juxta pastorale magisterium reverentiæ tuæ divinitus delegatum sollicitam fore, litteris vestris inspectis luculenter agnoscentes laudamus, cum apostolicæ sedis privilegium perspicaci mentis intuitu conservando hunc tuæ dioceseos presbyterum, nomine Tal (*aliqua desunt*), Ingeltrudæ Bosonis quondam comitis uxori torum conjugalem, contra divinæ legis præcepta relinquenti. Et idcirco ab antecessore nostro beatæ memoriæ papa Nicolao legitime excommunicatum improvide communicasse reperiens, sacra jam olim communionem privasti. Quem scilicet, cum tuæ fidelis devotionis attestazione nostro præsulatui dirigens, professus es per annos undecim illatam sibi excommunicationis sententiam humiliter sustinuisse : et quod ex polluto consortio feminæ venenum attraxerat, longa pœnitentiæ satisfactione purgasse, a vinculo suæ obligationis ut absolveremus mandasti. Nos vero misericordiæ intuitu, precibus tuis inclinati, interni arbitrium judicis sequentes, ab ipsius excommunicationis vinculo, si ita est, eum absolvimus, et omne officium vel ministerium sacerdotale, juxta præcedentem consuetudinem, jubemus solemniter ac libere cum Domini semper timore peragere. Præterea de Gedeone, cujus uxorem cum germano istius adulterium perpetrasse fateris, ex parte dubii existentes, utrum verum sit quod de hoc dicitur necne, dilectioni tuæ committimus ut omni ex parte diligentique cura, rei hujus veritate comperta, quid super hoc excellentissimus doctor beatus Augustinus in libris de adulterinis Conjugiis ad Pollentium dixerit, quidque beatus Innocentius papa vicesimo sexto capitulo statuerit (*epist. 2*) relegens, secundum horum sanctionem ita diffinire procuret ; quatenus animabus eorum per pœnitentiæ remedia subveniri possit, et corpora per tuæ sanctitatis providentiam secundum Deum in omnibus dirigantur.

CCCXXXII.

AD LEONEM, LANDULFUM ET LANDONEM.
(Anno 882.)

Ut Auxentii filium, ab Attinulfo captum, patri restituendum curent.

LEONI episcopo Thienensi, item LANDULFO episcopo, et LANDONI gastaldio patri ejus.

Auditu certiori comperimus quod filium Auxentii Capuani, nostrum duntaxat proprium hominem, Attinulfo caperet, et non bene tractans eum violenter teneret, quod admodum admiramur : et quod tale quid præsumperit agere, moleste quippe accepimus. Unde vobis nostri apostolatus litteris injungere dignum duximus, ut omnem operam detis, et ex nostra parte ipsi Attinulfo tandiu insistatis quousque eundem Auxentii filium, hominem scilicet nostrum, patri suo salvum restituat, et cum suis hominibus reddat illæsum. Alioquin sententiam nostram evadere non poterit, qui nostrum hominem tam simpliciter ambulanti affligere non contem-

PATROL. CXXVI.

psit. Vos tamen, rogamus, tam strenue agite, ut vobis gratias referamus, et majora vobis committere invitemur.

CCCXXXIII.

AD MICHAELEM REGEM BULGARORUM.

Hortatur ut ad fidem et obedientiam Romanæ Ecclesiæ redeat et legatos mittat.

MICHAELI regi Bulgarorum.

Cum non tam inîtia sint in bonis laudanda quam finis, Deo omnipotenti factori omnium visibilium et invisibilium gratias agimus, qui vestrum bene velle hactenus in soliditate veræ fidei solidavit, et sui amatorem efficiens, tanquam re vera ex tenebris olim lumen splendescere fecit, et ad salutem multorum benignissimum cor vestrum gratia suæ potentiæ illustravit. Sed et hinc devotioni vestræ dignum duximus congruas grates referre, quod partim finis ostendit, quam fidelitatem erga sanctam Romanam Ecclesiam omnium terrarum matrem et caput observare curetis. Cum hanc et initio vestræ conversionis quæsieritis, et ad præsens auxiliatricem habere ad perpetuam scilicet vestram salvationem monstrare non omiseritis, sanctos videlicet apostolos visitando, et eorum, ut diximus, suffragia postulando. Igitur absurdum valde est ac inconveniens quod pia vestra voluntas aliter se post habere voluit quam, sicut omnibus notum est, primum. Vos enim divinitus inspirati matrem omnis religionis, sanctam quippe Romanam Ecclesiam ductricem, et viam per quam ad æternitatis pascua duceremini, merito expetistis ; et illa, quia omnibus fidelibus viscera materna præbet ac præbuit, vos expansis ad Deum ulnis, Christo gratias agens, recepit : consequens fuit ut a recti gressu itineris, in partem non flecteremini, nec manum mittentes in aratrum, retroaspicere cujuscunque forte suasionibus niteremini. Nunquid non, fili charissime, sanctum Evangelium surda aure auditis, quo legitur : *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit ?* (*Matth. x.*) Aut si audistis et obaudistis : *Redite ad mentem vestram, redite ad cor ?* (*Isa. XLVI.*) Et vestræ sponsionis reminiscimini. Quia plus amor et timor Dei vos fecit esse credulum apostolici privilegii, quam, ut ita dixerim, exempla multorum. Si enim quod quicumque Deo vovit, hoc debet et reddere, valde oportet ut vos quod sanctæ Romanæ Ecclesiæ sponte vovistis, sine tenus reddere studeatis, non ignorantes quod beatus Petrus apostolus regni celestis claves a Domino Jesu Christo acceperit, et quibusque fidelibus aperiendi, aliis autem claudendi promeruerit potestatem. Hac igitur, sicut et nostri prædecessores, nos potestate, licet indigni, utentes, cogimur, si non emendaveritis quod gessistis, et ad præsens vos in hoc sæculo digne corripere, et ut in futuro, quantum in nobis est, maledictionibus repleamini, non præterire. Hujus rei gratia, fili charissime, festinate corrigere quod inique gessistis ; et omni occasione omnique mora postposita, nobis per vestrum legatum quidquid super hoc

emendare vultis, mandate : quia nos, Deo juvante, omnem voluntatem vestræ correctionis implebimus, et vos anima et corpore salvos existere cupientes causam secundum Deum ordinare studebimus.

CCCXXXIV.

AD IMPERATOREM ET IMPERATRICEM.

Fragm. — (An. 882.)

Cum reversi fuisset, omnia littora nostra deprædata etiam et in Fundis et in Terracina, velut in domo propria multos Saracenos invenimus residere, pro quibus non plus quam quinque diebus in Urbe manentes, quamvis corporis non modica detineremur molestia, exivimus cum fidelibus nostris, quorum, Domino adjuvante, cœpimus naves octodecim. Saraceni vero multi occisi sunt, captivos autem fere sexcentos liberavimus. Ideo vobis venientibus necesse valde est ut talis in littoribus marinis fortitudo virorum remaneat, quorum virtute nostra omnia salva consistent, et ea quæ necdum deprædata sunt loca non prædentur.

CCCXXXV.

AD ANGELBERTAM IMPERATRICEM.

Fragm. — (An. inc.)

Ad hoc usque malum crevit et incrassatum est, ut factione Ravennatis archiepiscopi Maurinus cum suis complicibus, qui excommunicati et anathematizati a nobis jam sunt, Ravennam ingrederetur, et fidelium nostrorum res cum eis funditus raperet ac devastaret, adeo ut claves civitatis Ravennæ a Vestarario nostro violenter subtraheret et pro libitu suo, nescimus cujus auctoritate, ipsi archiepiscopo, quod nunquam factum fuisse recolitur, potestative concederet.

CCCXXXVI.

AD EAMDEM.

Fragm. — (An. inc.)

Siquidem cum virtute Dei, melius quam Naletam, quæ nostra sunt defendemus et illorum in nullo penitus indigemus, dromones videlicet cum cæteris navibus construentes, et cætera vasa bellica et apparatus, quin potius et ipsos animos hominum præparantes, et adversus hostiles incursus indesinenter armantes.

CCCXXXVII.

AD EAMDEM.

Fragm. — (An. inc.)

Excusat Joannem episcopum removeri de militia.
[Apud Grad., Decr. II, c. 23, q. 8, c. 1.]

Nimium [al. nimirum] certe veretur, et jure formidat contra professionem sui ordinis sæcularem militiam exercere : terram defendere, de præliis tractare, de armis terrenæ potestatis est.

CCCXXXVIII.

AD DOMASOLEM DUCEM GLORIOSUM.

Fragm. — (Inc. an.)

Præterea devotionis tuæ studium exhortamur, ut contra marinos latrunculos, qui sub prætextu tui

nominis in Christicolos debacchantur, tanto vehementius accendatur, quanto illorum pravitate famam tui nominis obfuscata fuisse cognoscis, quoniam licet credi possit quod, te nolente, illi navigantibus insidentur, tamen quia a te comprimi posse dicuntur, nisi eos compresseris, innoxius non habebis. Scriptum quippe est : Qui crimina, cum potest emendare non corrigit, ipse committit.

CCCXXXIX.

AD ROSTAGNUM ARCHIEPISCOPUM ARELATENSEM.

Fragm. — (An. inc.)

Communione privetur sponsa, nisi raptorem deserere et ad sponsum suum redire voluerit.

Atho præsentium lator, dum in nostro servitio fideliter excubaret, quemdam virum feminam sibi desponsatam queritur rapuisse. Et ideo fraternitas tua, auctoritate nostra suffulta, suffraganeos suos episcopos præsentialiter convocet ; sicque unanimi sententia, si sponsam huic raptor non reddiderit, tam idem quam rapta, si ad sponsum pristinum remeare noluerit, omni communionem priventur.

CCCXL.

AD SIGIBODUM ARCHIEPISCOPUM NARBONENSEM.

Fragm. — (An. inc.)

De examinanda causa cujusdam presbyteri.

Præsentium litterarum gerulus, sedi apostolicæ præsentatus, se presbyterum esse querula et lamentabili voce perhibuit, et a sanctitati tuæ subjectæ dioceseos episcopis ab officio presbyteratus suspensum, et aliis quibusdam episcopis usque ad speciale iudicium nostrum commissum, pro eo quod, inquit, facto tumultu, quidam se apprehensum, et a terra brachiis sublevatum, in proprium fratrem forti jactaverit impetu, ut idem germanus suus tanti operis male [leg. ponderis malo] impulsus in terram ruerit, et prostratus atque oppressus vitæ flatum violenter amiserit. Denique illi reverendi antistites, cum sibi, ut iste retulit, res in dubium veniret, utrum commissum sibi dudum carere necne, penitus debuisset officio, non ipsi hanc deliberare, sed nostro decerni et diffiniri iudicio voluerunt. Sed tunc hoc solemniter agerent, si primum ipsi plenario, et ex canonibus in causa presbyteri delegato iudicio, quatuor deputatis ex venerandis decretis et legibus personis præsentibus, hanc ventilassent et subtili examine discussissent ; ut ita facta scripto relatione, si quid dubium sibi seu difficile ingessisse videretur, nostrum super hoc more prisco decretum exposcerent. At ubi nobis et persona relatoris incognita, et nullo episcoporum scripto commendatio approbata est, et rursus ubi nulla est accusatoris objectio, nec accusati reatus confessio, nec fidelium comprobatio testium, nos nec illius solius narrationi creduli esse possumus, nec rursus in eum definitivam damnationis sententiam proferre valemus. Ergo saltem nunc fraternitas tua, metropolitani jure potita, ex episcopis sub se degentium vel vicinorum sex, una cum episcopo, cujus est iste parœciæ, sibi socians, tantum negotio subtili

ventilet discussionis ventilabro et invento, quod A nientibus illorum sit nota iniquitas et consortio sacrae Ecclesiae videantur extranei.

CCCXLI.

AD CENNEMOCUM EPISCOPUM VENETENSEM.

Fragm. — (An. inc.)

Quod sacerdos homicida non potest in sacerdotio manere.

Miror minus doctam scientiam tuam sacerdotem putare post perpetratum homicidium posse in sacerdotio ministrare; imo, quod est pejus, nobis suadere velle, ut ipsi tali præsumptioni præberemus assensum. Quis enim tam demens tamque perversi sensus tale quid æstimaret, vel post quantamcunque pœnitentiam concedendum, cum omni sit canonicæ disciplinæ contrarium? Debet ergo sacerdotio privatus lacrymarum fonte flagitium tam immane diluere, ut talibus saltem remediis curatus, salutis possit invenire suffragium.

CCCXLII.

AD EPISCOPOS BRITANNIÆ.

(An. inc.)

De ordinatis ab Heclocaro abbate monachis.

(Mart. Thes. Anecd., tom. III, p. 867.)

JOANNES Romanæ sedis episcopus, dilecto atque præclaro filio MAINO^a archiepiscopo, necnon et cæteris episcopis per Britanniam commanentibus [al. commorantibus] salutem et apostolicam benedictionem.

Notum sit vobis quomodo Resgallon et Corvili [al. rex Gallon et Gorvili] cum aliis monachis corpora apostolorum visiterunt, nostraque in præsentia venerunt. Postea de illorum ordinatione et aliorum monachorum per ignorantiam ab Heclocaro abbate accepta judicavimus, ut si ipse indigne usurpavit, qui [f. quod] a nemine illius officii ordinatore minime acceperit; istis tamen sit perfecta ordinatio, quia mali possunt bona bene ministrare, cum sint nequam. Ille vero amplius neminem ordinet quousque sit sui contagii nodis solutus. Hos suademus de cætero suam procurantes regulam, ut fratres ac filii [f. filios] alacriter, omni occasione postposita, in suo monasterio recipiat, ad deinceps bonum erga se studium suosque subjectos faciat, ne sator zizaniorum sui gregis sit sparsor, et ne nostris iterum auribus de illo proclametur, ut regula rite judicabit, ed eis peragat.

CCCXLIII.

AD PETRUM EPISCOPUM.

Fragm. — (An. inc.)

Si Deodatus et Gregorius statuto jam tempore ad nos venire et omnia juste atque canonicè emendare contempserint, gravioribus eos perpetui anathematis vinculis innodabimus, eorumque scelera et excommunicationes, et anathemata scribentes ante sanctissimam beati Petri apostoli imaginem suspendemus ut omnibus de toto mundo ad limina apostolica ve-

^a Merito Turonenses in responsis ad objecta Dolensium asserunt scriptoris incuria nomen archiepiscopi irrepsisse in titulo hujus epistolæ; idque arguit

CCCXLIV.

AD MARINUM ET PULCHAREM.

Fragm. — (An. inc.)

Sed et provinciis vestræ fidelitatis vobis injungimus, ut cum aliquibus navibus vestros milites robustissimos præsentialiter destinatis, qui quadraginta Saracenos, qui dudum Græcorum nostrorum navibus in mare fugere, quique postea terrestrium nostrorum militum exspoliati armis omnibus virtute, in montis Circel latibulis evaserunt, una cum nostris pedestribus apprehendant, quia nos pro tantillis Saracenis dromones nostros fatigare nolumus, dum de vobis confidere (sicut et ipsi velle dicimini) provocamur modis omnibus confidentes. Quia si obedientiæ vestræ constantiam et fidei puritatem cum virtutis efficacia circa S. R. E. amodo consenserimus, non solum de his tribus quibus vos ultra consuetudinem prægravatos dicitis, in quantum ratio postulaverit, levigabimus, verum etiam ut propriam S. Petri familiam terra marique vos tueri, Domino confortante, studebimus.

CCCXLV.

AD COZILEM COMITEM.

(An. inc.)

De illis qui, uxoribus suis dimissis, ad alias nuptias transierint.

Porro eos qui uxores suas dimiserunt, vel ad alias, illis viventibus, nuptias migraverunt, tandiu eos cum consentaneis eorum excommunicamus, quousque, posterioribus remotis, priores pœnitendo receperint. Sicut enim nuptiæ a Deo, ita divortium a diabolo est, teste sancto Augustino, repertum. *Quod enim Deus conjunxit, homo non separet* (Matth. xv): præcipue cum hæc pessima consuetudo ex paganorum more remanserit, quorum in talibus non alias nisi ipse diabolus erat magister et auctor.

Prudentissime vir, stude et prævide ut duo viri illi qui uxores suas, quas Deus illis præparavit et junxit, abjecerunt, eas repellere minime permittantur: quia impium est ut qui, auctore Deo, legali fœdere copulati sunt, pro humano libitu, imo fraude diabolica separentur. *Idem commonitorium Paulo episcopo.* Prævide ut de separatione conjugatorum maximam curam geras, ita ut qui a susceptione sedis apostolicæ litterarum separati sunt, inculpate reducant priores uxores, injuncta convenienti pœnitentia, dimissis quas postmodum sunt sortiti. Quod si noluerint, extra ecclesiam facite una cum his qui eos in communionem recipiunt, donec emendent quæ admisserunt.

CCCXLVI.

CONSTITUTIO DE JURE CARDINALIUM.

(An. inc.)

Itemque ex nostra præsentis constitutione bis in mense vel eo amplius, vel apud illum vel illum titulum sequentis, ubi Dolensis episcopus solum nominatur.

tulum, sive apud illam vel illam diaconiam, sive apud alias quaslibet ecclesias vos convenire mandamus. Et ob vestram et inferiorum clericorum vitam, et mores, et qualitates, et habitus vestium perscrutandum, et qualiter quilibet præpositi se erga subditos habeant, vel quod subditi suis præpositis non obediant, et ad quæque illicita amputanda, clericorum quoque et laicorum querimonias, quæ ad nostrum iudicium pertinent, quantum fieri potest, definiendas. Quippe cum sicut nostram mansuetudinem Moysi, ita et vestram fraternitatem septuaginta seniorum, qui sub eodem causarum negotia dijudicabant, vicissitudinem gerere, certum habeamus. Idem monasteria abbatibus viduata et abbatum, nostra præcedente conscientia, substitutionem his qui sunt inter nos [vos], vel fuerint monasticæ professionis, disponenda committimus.

Propter sollicitudinem autem ecclesiarum et clericorum eorundem disciplinam, sive laicorum querimonias definiendas, bis in hebdomada ad sacrosanctum palatium, juxta decreta prædecessoris nostri Leonis quarti, vos convenire mandamus.

Item sancimus de parochiis nostris, quantumque pontifici competit, pontificali beneficio vos in perpetuum possidere, et in principalibus ecclesiis juxta primatum vestræ consecrationis vicissim officia divina peragere, et earum oblationibus, salva semper cardinalium diaconorum prisca consuetudine, æqualiter participare, tam propter usum vestrum quam in ecclesiarum vestrarum luminarium concinnationes.

CCCXLVII.

Fragm. — (An. inc.)

Contra violatores domus Dei.

Si quis domum Dei violaverit et aliqua sine licentia illius, cui commissæ esse dignoscitur, inde abstulerit, vel in ecclesiasticis personis injuriam fecerit, donec in conventu admonitus legitime satisfaciat, aciat se communione fore privatum. Si vero post secundam et tertiam conventionem coram episcopo satisfacere detrectaverit, sacrilegii periculo ab omnibus obnoxius teneatur, ita ut secundum Apostolum nemini fidelium misceatur.

CCCXLVIII.

AD THEIBERGAM ET ALDERICUM.

(An. inc.)

Illos hortatur ut Radulfo suam uxorem reddant.

(Apud Ivonem, viii, c. 118.)

Iterum iterumque vos admonemus, et præsentibus apostolatus nostri litteris hortamur feminam suam

* Photius inter alias etiam hanc Joanni papæ affingens calumniam, quasi eadem cum Græcis de Spiritus sancti processione senserit, finxit hanc epistolam sub nomine Joannis papæ VIII ad se Photium scriptam de processione Spiritus sancti: quam vel ab ipso Photio, vel alio quodam effectam esse oportet. His enim temporibus in Romana Ecclesia rursus aliqua ambiguitate usu receptum fuisse ut Spiritus sanctus a Patre Filioque procedere diceretur, post alias ea imprimis ratione manifeste probatur, quod Joannes sanctæ Romanæ Ecclesiæ diaconus, scribens ad hanc ipsum Joannem pontificem

Anobili viro Radulfo, sicut jam ante diximus, maturius restituere, et viro suo adhærere, secundum legem Domini facere: non enim lex ulla permittit quominus aut injectum sibi crimen confiteatur, aut certe a crimine injecto, legitima præmissa purgatione, solvatur. Quod neutrum agere illa delegerit, sed sola obstinatione usa, nulli satisfactioni dare operam procuraverit, liquet aperte quia crimen quod non deluit, procul dubio confitetur. Solæ namque, ut sanctus papa scribit Hormisda, examen effugiunt conscientiæ, quæ recta sunt non tenentes. Ergo si is, vel illa, vel vos, apostolatus nostri decretis obedire postponentes, sæpe memoratam feminam aut a viri potestate, aut a legis examine, nulla rationabili causa exstante, subducere amplius conati fueritis, tam illa quam vos, Theiberga et Alderice, quousque sanctioni nostræ pareatis, Dei omnipotentis iudicio, et beatorum Petri et Pauli apostolorum sententia principum, excommunicati et a corpore et sanguine Domini nostri Jesu Christi sitis alienati, una cum fautoribus, consentaneis, sequacibus et complicibus vestris, utpote divinarum et humanarum legum violatores, sedisque apostolicæ decretorum contemptores, et toties ac multipliciter infractores.

CCCXLIV.

AD BERRARIUM ABBATEM.

Fragm. — (An. inc.)

De reverentia erga summos pontifices.

(Apud Ivonem iv, c. 109)

Absit a piis mentibus quid de Romani culminis pontifice sinistrum sentire, cum beato Ennodio confessore Ticinensis urbis antistite scribente doceamur quia Deus omnipotens aut claros ad tanta fastigia erigit, aut certe quos elegit, illustrat.

CCCL.

AD PHOTIUM PATRIARCHAM CONSTANTINOPOLITANUM *.

(Anno 879-882.)

De processione Spiritus sancti.

JOANNES episcopus, servus servorum Dei, PHOTIO reverendissimo et catholico fratri patriarchæ Constantinopolitano, gratiam desuper ad opera salutarem.

Non ignoramus quod nonnulli eorum qui apud vos sunt, pacis parum studiosi, de nostra Ecclesia et de nobis ipsis, veritate neglecta, male loquuntur. Resque eo progressa est, ut parum absit quin tua fraternitas de nobis et de iis qui nobis sunt subditi male sentiat. Et illi quidem nacti sunt occasionem,

quatuor a se elaboratos libros Vitæ sancti Gregorii papæ, ubi agit de Dialogis ab eo scriptis, et in Græcum a Zacharia papa translatis, juste queritur quod cum ipse sanctus Gregorius in eis asseruerit disertis verbis Spiritum sanctum a Patre Filioque procedere, illi textum corruperint, atque verba *Filioque* abradendo inde abstulerint; illos magnopere redarguens, quod audacter nimis sicut et impudenter sancti Gregorii textum ita corruperint: plane significans Romanam Ecclesiam nihil diversum ab ipso sancto Gregorio sentire, nec Joannem, ad quem scribit, ab ea sententia discrepare.

sicut etiam ego ipse affirmarem hujusmodi proposito satis congruam, veritas tamen ipsa, uti se habet, nullo pacto est adulterata neque vitiata, ut procedens sermo rem manifestam faciet, et Deus hoc ipsum nobis suo testimonio desuper confirmabit. Verum illi, instar eorum qui vinum aqua miscent et adulterantur, nonnulla a seipsis falsa fingentes et excogitantes adhibent. Oportet enim ut dæmon, qui ab initio mali opifex fuit et inter nos et Deum inimicitias posuit, ac deinde nostrum primum parentem a Dei amore separavit, et creatori suo inimicum illum constituit, etiam nunc aliquos habeat sui ministros, et hos ipsos impellat ut inter Ecclesias scandalum aliquod concitent.

Ego vero ad Deum potius auctorem et largitorem oculos dirigens, qui inimicitias etiam in cruce sua morti tradidit, pro viribus illorum hominum qui malis delectantur, ora obstruere contendo. Et hac de causa etiam antequam tua fraternitas aliquid mihi significet, hæc tibi manifesta facere decrevi, ut de rebus nostris satis edoctus, aures minus præbeas iis qui contendere et conviciari student; sed ipsos rejicias potius et respuas; efficias præterea, ut alii eorum verbis fidem non adhibeant.

Novit etiam tua fraternitas quod cum nuper ad nos accessit qui a te missus est, et de sancto symbolo nos consuluit, quomodo invenit nos illud inconcussum, sicut nobis ab initio traditum est, conservare, neque aliquid addidisse vel detraxisse, cum recte noverimus quod eos qui talia facere audent, gravis condemnatio expectat. Reverentiæ itaque tuæ iterum significamus, ut de hac additione in Symbolo (ex Filio scilicet) tibi satisfacimus, quod non solum hoc non dicimus, sed etiam quod eos qui principio hoc dicere sua insania ausi sunt, quasi transgressores divini verbi condemnamus, sicut theologiæ Christi Domini eversores, et sanctorum Patrum qui synodice convenientes sanctum Symbolum nobis tradiderunt, et una cum Juda illos collocamus, quod eadem ipsa quæ ille patrare non sunt veriti; non quia Dominicum corpus morti tradiderunt, sed quia Dei fideles, qui sunt ejus membra, schismate segregarunt et invicem diviserunt, et ita æterno igni illos præcipites dantes, et multo magis seipsos, ut fecit prædictus Judas indignus Christi discipulus, suffocarunt.

Arbitramur autem tuam reverentiam recte nosse, cum sis sapiens et doctrina præditus, quod dum, ut reliqui nostri episcopi nobiscum idem sentiant, totis viribus contendimus, non mediocrem id nobis molestiam affert. Et revera rem adeo gravem cito commutare, nullus id facere posset, licet brevi tempore ortum habuerit, nec multorum annorum spatio fuerit confirmata. Et hac de causa rationi congruum nobis visum est, ne violenter aliquis cogatur a vobis additionem illam dimittere, quam ipse adjecisse Symbolo se noverit, sed potius mansuetudine aliqua hujusmodi homines admonere, et paulatim a blasphemia revocare: *Pascite*, inquit summus apostolo-

rum Petrus, qui in vobis est gregem Dei, providentes non coacte, sed spontanee neque ut dominantes in cleris, sed forma facti gregis (I Petr. v). Qui igitur ita nos accusant ac si talia mala sentiamus, non jure nos accusant. Tuam itaque decet fraternitatem neque scandalum aliquod adversus nos pati, neque a reliquo Ecclesiæ corpore proscindi, sed potius nobiscum fidei agones sustinere cum prudentia et longanimitate; et alios qui a veritate declinaverunt, ad illam amplectendam revocare, ut pro his eandem nobiscum mercedem recipias. Vale in Domino, re- rendissime et catholice frater.

CCCLI.

AD QUEMDAM [f. ROMANUM ARCHIEP. RAVEN.].

(Anno 880.)

B *Laudat ejus studium erga sedem apostolicam, eumque monet ut perseveret; pollicetur eum a se in amicorum numero referri: præcipit ut Roman veniat.*

Sicut nobis per litteras tuas et verbotenus per Deusdedit religiosum presbyterum tuum mandasti, ut fidem et devotionem, quam circa sedem apostolicam habere debes, te velle toto conamine conservare indiminutam asseras, gratanter suscepimus. Unde te omnimodis admonemus, et his apostolicis litteris exhortamur, ut nulla inimicorum calliditas vel seductio amplius a nostra fidelitate quoquomodo valeat te remove; sed secundum sponsionis tuæ tenorem in ea devotissime permanere procures. Quapropter scito quia sine omni dubietate inter dilectos nostros te retinere volentes, volumus etiam C et præcipimus ut et pro necessitate Ecclesiæ, et pro tuæ causa utilitatis, Romæ ad nostram apostolicam præsentiam præsentialiter venire indubitanter procures, quia et statum sanctæ Ravennatis Ecclesiæ incolumem conservare, tuumque profectum et honorem perficere, auxiliante Domino, cupimus.

CCCLII.

AD ATHANASII EPISCOPUM NEAPOLITANUM.

(Anno 881-882.)

Ab excommunicatione eum absolvit, et ministerio sacerdotali restituit, dummodo pactum cum Saracenis initum, sicut promiserat, rumpat, et ex eis aliquos, cæteris jugulatis, captos mittat, nec deinceps cum eis fædus feriat.

ATHANASIO episcopo Neapolitano.

D Boni pastoris eximio informati exemplo, qui venit quærere et salvare quod perierat, tanto tempore te per devia errantem, abjecto Christi levi jugo, cum infidelibus jugum obscena cupiditate ducere non dubitarem, quamvis sero ad te percutientem reverti velle mandasti, alacriter recipimus, et inter cæteros consacerdotes nostros præcipue honorabilem cupimus retinere, prout ipse nos jam olim fecisse procul dubio reminisceris. Sed quia, tua exigente sceleris tanti audacia, sancti Spiritus judicio te a consortio nostro divini mysterii jure submovimus, nunc secundum preces tuas et relationem Petri venerabilis diaconi tui, si modo pactum quod hactenus cum

impiis Agarenis habuisti, manifesta devotione fregeris, et ab eorum nequissima societate conamine te separaveris ; atque si præsentibus his missis nostris, Marino videlicet reverendissimo episcopo et sanctæ sedis nostro arcario, et Siconi egregio viro, majores Saracenorum quantos melius potes, quos nominatim quærimus, cum aliis omnibus ceperis, et jugulatis aliis, eos nobis direxeris, a vinculo excommunicationis absolvimus, et juxta præcedentem consuetudinem episcopale officium reddimus. Eo scilicet modo, vel tenore, ut captis et traditis antea, ut dictum est, Saracenis, deinceps nullum cum eis ulterius fœdus quoquo modo inire præsumas. Nam si cum illis iterum pactum aliquod facere tentaveris, in eadem te excommunicatione manere sancimus, et auctoritate Dei omnipotentis et beati Petri apostolorum principis et nostra, omni episcopali honore te privandum et perpetuo anathemate damnandum esse decernimus.

CCCLIII.

AD GENEVENSES.

(Anno 882.)

Præcipit ut Optando episcopo a se consecrato obediant.

Clero et populo Genevensi.

Dilectissimi filii nostri Caroli imperatoris, principumque ipsius relatu, vestram Ecclesiam viduatam cognoscentes pastore, et propter dissensionem Bosonis, cui sociatus ejusdem sedis videtur metropolitano, ordinationem electi vestri Optandi differre, auctoritate et potestate apostolica, secundum deprecationem ejusdem serenissimi imperatoris, filii scilicet nostri spiritalis Caroli atque optimatum ejus præcognita vestra omnium in eodem Optando electione, et qualiter idem serenissimus imperator eidem Ecclesiæ electionem perenniter de proprio clero donaverat, diutius ipsa Ecclesia ne viduata maneret pastore, consecravimus cum sancti Spiritus gratia ; et ad regendum vos pastoraliter instructum direximus ; quem devote et unanimiter suscipientes, obediens ei, utpote proprio patri spiritali sitis in omnibus ; salvo deinceps ejusdem loci privilegio antiquo propriæ metropolis, sancimus, ut quicumque huic nostræ auctoritati et apostolicæ deliberationi contra stare, aut resistere, aut non obedire, vel quod absit, electionem ipsius Ecclesiæ aliquando pervertere, aut infringere, quam, Deo propitio, justa est assecuta, tentaverit, gladio utique canonicæ disciplinæ noverit se feriendum, atque omnipotentis Dei vindictam non evasurum, si digna celeriter non fuerit satisfactione sanatus. Confirmamus denique, nostri apostolatus auctoritate, omnes res ejusdem Ecclesiæ pacifice ac quiete perpetualiter possidere. Et quicumque easdem invadere ac dissipare ausus fuerit, postquam a proprio episcopo canonicè admonitus fuerit, si secundum divinas et humanas leges non emendaverit, sub anathemate sit damnatus.

CCCLIV.

AD CAROLUM IMPERATOREM.

(Anno 882.)

Queritur multa bona Ecclesiæ Romanæ a Widone quodam marchione erepta ; rogat ut Ecclesiam defendat, et ipsemet adjutor veniat.

Ad imperatorem CAROLUM.

Cum et ante susceptum imperium, et post Augustale sceptrum, per humilitatis vestræ ministerium vobis divinitus attributum, nos quidem multoties pro innumeris necessitatibus et multiplicibus oppressionibus, quas sancta mater vestra Romana Ecclesia quotidie patitur, ingenti mœrore afflicti reclamasset, nullum usque adhuc optatæ consolationis valuimus promereri auxilium vel defensionis solatium, quia de omnibus immobilibus rebus territorii sancti Petri, quas nobis Ravennæ consistentibus, in præsentia serenitatis vestræ uterque Wido marchio pro reinvestitione reddidit, nec unum recepimus locum ; sed ipsi et homines eorum contra jus et æquitatem omnia retinere præsumunt : nam nobis in Pentapoli, hoc est in urbe Fano consistentibus, Adelardus reverendissimus episcopus, et deliciosus vester communisque fidelis, secundum vestræ delegationis jussum advenit, et ibi præfati Widonis et satellitum ejus, qui nostra violenter tulerunt ac retinuerunt, præsentiam præstolati sumus : quatenus vel inde omnis emendationis et justitiæ cœpto initio, per cæteras urbes, de omnibus juxta clementiæ vestræ decretum, recipiendo coram legato vestro justitias, pariter proficisceremur ; sed illo semper fugiente iudicium, et vestræ jussionis piissimam sanctionem callide declinando, non veniente, quia nobis sine profectu aliquo per ipsas civitates quæ illorum gravamine apprimuntur, proficisci evidenter exstitit manifestum, direximus cum eodem Adelardo venerabili episcopo misso vestro Valpertum reverendissimum episcopum et fidelem consiliarum nostrum, qui vice nostra recepisset consolationem justitiæ nobis in vestra præsentia reddita, et legitimam de aliis omnibus emendationem, qui videlicet profecti nullum justitiæ fructum recipientes, ad nos reversi sunt. Nos autem omnem excusationis eorum defensionem penitus auferre volentes, decrevimus eos iterum mittere ut saltem postmodum reciperemus justitiam. Qui cum ad prædictum Widonem rursum abiissent, nihil emendationis nihilque redditionis ab eo vel sequacibus ejus, sicut promissum fuerat, recipere potuerunt. Sed ut antea sine aliquo ad nos effectu reversus est, et vester ad vos absque justitiæ contemplatione omnimodo rediit, quamvis ingenti et fideli devotione ipse confrater noster Adelardus ad justitiam exigendam multimodis decertasset. Nunc igitur pro certo scientes nullam nos de tantis malis posse habere justitiam et emendationem per quemlibet celsitudinis vestræ legatum, nisi per vestram imperialem præsentiam, rogamus obnixè, atque per omnipotentem Dominum adjuramus, ut ad defendendam et liberandam de manibus malefacto-

rum, qui eam atrociter devorant, Ecclesiam beati Petri apostolorum principis vobis commissam, quæ vos divino nutu adiutores ac defensores in omnibus elegit habere, ipsi, Deo auxiliante, venire libenter dignemini: quatenus Dei et vestro solatio freta, quæ sua sunt valeat securiter retinere cum pristinæ dignitatis decore, ad laudem et perpetuam animæ vestræ mercedem.

CCCLV.

AD RICCARDEM AUGUSTAM.

(Anno 882.)

Queritur nullam sibi contra Saracenorum excursiones opem ferri; rogat ut ab imperatore celeriter postulet auxilium: legatum suum commendat; petit det operam ut Angelberga ab exsilio revocetur et Romam mittatur.

RICCARDI Augustæ, seu **LIUTWARDI** Vercellensi **B** episcopo, a paribus.

Tanta cordis angustia tantusque dolor et gemitus hinc et inde cum irriguis lacrymarum rivulis nostram ætatem quatunt et conquassant, tantusque etiam luctus pro desolatione terræ istius, quam jam funditus a Christiani nominis inimicis et Deo odibilibus Saracenis deprædatam cernimus, nos afficit et intima nostra dissolvit, ut et somnus ab oculis et a gustu cibus effugiat. Etiam cum Jeremia decantare compellor: *Quis dabit capiti meo aquam? aut oculis meis fontem lacrymarum? (Jer. ix)* Et reliqua. Siquidem expectavimus lucem, et ecce tenebras; quæsivimus adjutorium, et muris Urbis egredi non audemus. Nam ante vestrum Romam adventum qualiscunque nobis erat tranquillitas; modo vero intolerabilis et im-
Cportabilis persecutionis exstat tempestas, quia neque spiritalis filius noster Augustus, neque alicujus alterius gentis homo nobis confert auxilium; et nisi divinitas summa subveniat, aut in desperationem aliquam lapsi (quia non solum duplum, sicut Dominus dicit, sed etiam triplum et quadruplum exercitum contra nos venire conspiciamus), ea quæ pacis sunt postulabimus. Aut certe non solum jugo illorum coacti subdemur, sed etiam ab eis capti impie jugulabimur. Quia, sicut scitis, sæpissime reclamavimus, et neque ipse Augustus, ut prætulimus, qualemcunque defensionem nobis exhibuit, neque homines civitatum nostrarum, qui contra Deum et contra omne privilegium nostrum ab alienigenis, ac si nostri non fuerint, detinentur, ad servitium sanctæ Romanæ Ecclesiæ faciendum, sicut solitum erat, ab eorundem **D** alienigenarum jugo subtraxit. His ergo, charissima filia, clamoribus ac ululatibus nostris auditis, quia sapientibus loquimur, continuo propter Deum et propter sanctos ejus apostolos, jam dicto spiritali filio nostro Augusto, flexo poplite, suggere ut, omnibus omnino necessitatibus aut omissis aut certe suspensis, sanctæ matris suæ calamitati subveniat, et conculcationem, imo perditionem illius advertens, antequam pereamus, citissimum conferat adjutorium, aut congruum sine mora donet consilium: quia vita nostra nobis non prodest, et in extremo positi, etiamsi non optaremus, jam mors se palam

A præbet videndam. Præsenti quoque Petro venerabili episcopo valde nobis credulo, et dilectissimo familiari nostro summam benevolentiam, quæsumus, exhibe, et ei utpote a tanta sede directo, familiaritatis locum apud domnum Augustum congruentissimum tribue, atque ut nobismetipsis illi credulitatem penitus adhibens, ea quæ verbis retulerit, studio tuo operibus impleantur. Sed et hoc deprecamur ut pro eo quod apud Ticinum eodem episcopo ea quæ nos illi commiseramus, ipsi Augusto necessaria exponente, animus illius, contra hunc est turbatus, tua instantia quidquid illud fuerit omnino aboleatur. Et ad hunc eundem episcopum pie tractandum imperialis animus placabilis in cunctis reddatur, quoniam non hæc contumaciter aut contra Augustalem dignitatem protulerat, sed zelo Dei ductus ad nos inefficax redire nolebat. Postremo Christi cultrix et Deo amabilis filia, moleste accipimus, cur multoties deprecantes, spiritali filiæ nostræ Angelbergæ nullam per vos potuimus conferre medelam, ut dissoluto exsilio, ad sanctum Petrum apostolum eam reducere faceremus. Unde etiam nunc summopere deprecamur ut pro amore Dei et nostro sancta sedes apostolica de hoc honoretur. Et sicut jam dictus Augustus vobiscum pariter repromisit, a captivitate, qua frustra tenetur, salva et incolumis reducatur. Quia postquam nobis quibus fuerat commendata et defensionem sancti Petri apostoli protectoris sui commissa, reddita fuerit, nullam de ea sinistram quis habere poterit, crede nobis, suspicionem.

CCCLVI.

(Anno 882.)

Privilegium pro monasterio Montis Cassini.

[Apud Cocquillan., Bull. Dipl., etc., ampl. Collect., tom. I, p. 881.]

JOANNES episcopus, servus servorum Dei, **BERTHARIO** religioso abbati venerabili monasterio **B. Benedicti** confessoris Christi sito in Cassino et per eum in eodem venerabili monasterio, vel cunctæque congregationi in perpetuum.

Quoniam semper sunt concedenda quæ rationalibus congruunt desideriis, oportet ut devotio in me petitoris humiliter acquisita in privilegiis concedendis minime denegetur a nostra clementia. Igitur quia petisti a nobis quatenus monasterium **B. Benedicti** confessoris Christi, atque monasterium **B. Scholasticæ**, seu et ecclesiæ per singula loca constructæ, prædictis monasteriis pertinentes, privilegiis apostolicæ sedis infulis decorentur, ut sub jurisdictione sanctæ cui, Deo auctore, deservimus Ecclesiæ constitutæ, nullius ecclesiæ cujuslibet episcoporum ditionibus promoveatur, vel submittatur. Pro qua re piis desideriis faventes, hac nostra auctoritate id quod exposcitur petitione, mancipamus: et ideo omnem cujuslibet ecclesiæ episcopum in præfata venerabilia loca quamcunque ditionem habere omnino prohibemus, præter ad sedem nostram apostolicam habeant respectum amodo et deinceps; amissa videlicet omni novitate, et violentia, ex

eisdem monasteriis prohibemus, ita ut nisi quis ab abbate monasterii fuerit invitatus, neque ad consecrandam ecclesiam, vel sacerdotem de præfatis monasteriis sive in omnibus cellis ibidem pertinentibus præsumat ingredi, nec missarum ibidem solemnitatem quispiam episcoporum præsumat omnimodo inibi celebrare. Ad consecrandam autem ecclesiam in suis monasteriis, vel cellis quemcunque episcoporum invitare voluerit ipse abbas, sine cujuslibet impedimento concedimus potestatem, ut profecto juxta id, quod subjecti apostolicis privilegiis consistunt, inconcusse donanda permaneant, sed ei constituentes una cum sacerdotali nostro collegio, per hoc nostrum apostolicum privilegium omnia loca, quæ aliquando possederunt ipsa venerabilia monasteria, vel quæ nunc eis, aut postea a fidelibus hominibus fuerint concessa per diversa territoria, nulli castaldio, aut episcopis, non magno, vel parvo homini per quodlibet ingenium, aut argumentum liceat quomodocunque easdem invadere possessiones, vel censum tollere, aut affligere monachos, vel servos, sed magis ad laudem Christi, et æternam memoriam largitoris perpetuo tempore maneat intacta ab omnibus, et deserviant solummodo S. matri Romanæ Ecclesiæ, et nullus præsul audeat amodo in his monachis subjectis S. nostræ Ecclesiæ quamcunque ingerere excommunicationem: sed liceat illis ita peragere deificos cursus, sicut a B. Benedicto per illius regulam habent in mandatis; atque constituimus, ut quispiam præsul non præsumat segregare ab ecclesiis ex dictis monasteriis pertinentibus populum ibidem percurrentem ad audiendum verbum Dei, et confitentem delicta sua tam in urbibus quam extra urbes, sed canonice ingrediatur ibidem, et egrediatur devotus populus, et ecclesiæ vestris ditionibus subditæ omnibus patcant. Sed quoniam pastoralis propterea nobis a Deo cura commissa est, ut viriles in omnibus existere, mereamur, ne quod absit, Dominicæ oves luporum moribus lanientur; qua de re omnibus venerabilibus episcopis, presbyteris, abbatibus, diaconibus, duobus, tribunis, comitibus, castaldiis, actoribus, vel cunctis Deum timentibus nostræ apostolicæ auctoritatis, sub contestatione beati Petri principis apostolorum, præcipimus, atque jubemus; qui ligandi, solvendique peccata hominum in cælo, ac terra a Domino Deo nostro potestatem percepit, cujus nos gratia divina vices gerimus, statutum est, per hujus decreti nostri paginam interdiciamus omnibus omnino cujuslibet Ecclesiæ præsulibus, vel cujuscunque dignitatis præditis potestate sub anathematis interdictione, et æterni judicii obligatione, qui ei præsumpserit præsentī constitutioni a nobis præfati monasterii indulti quolibet modo existere temerator. Scriptum per manum Anastasii notarii regionarii, et scriniarii S. Romanæ Ecclesiæ in mense Maii, indictione quinta decima. Bene valete. Undecimo Kal. Junii per manus Walperti, episcopi S. Portuensis Ecclesiæ, anno, Deo propitio, pontifi-

A catus domini nostri Joannis summi pontificis, et universalis papæ, in sacratissima sede B. Petri apostoli, decimo, imperante domno piissimo Carolo Augusto a Deo coronato magno imperatore anno secundo.

CCCLVII.

AD ARCHIEPISCOPUM VIENNENSEM.

(Anno 882.)

Arguit quod, detruso in carcerem Optando episcopo, alium in Ecclesia Genevensi constituerit; præcipit ut illum sedi suæ restituat, atque ad synodum veniat ad diluenda ea quæ ipsi objiciebantur.

OTERAMO Viennensi archiepiscopo.

Relatu veraci didicimus sanctimoniam vestram in Genevensi Ecclesia episcopum consecrasse, cui nos, necessaria temporum qualitate perspecta, jam primum clericis ejusdem Ecclesiæ suggerentibus, auctoritate apostolica præfeceramus episcopum nomine Optandum. Quo audito, audaciam et temeritatem vestram nimium admirantes, ob id maxime turbati sumus, eo quod non solum super ordinationem nostram obices manus habuistis, sed etiam ad contemptum et injuriam sedis apostolicæ præfatum episcopum turpiter capientes, arcta custodia retrusistis, et, rebus omnibusque suppellectilibus ejus direptis, [f. add. contra vel per] ministerium vestrum, quod nulli Christiano licet, sacerdotem Domini tetro carcere maceratis: non habentes præ oculis scilicet, quod sacerdotes Domini sacra Scriptura aliquando deos, aliquando angelos nominet, et qui eos tangit, tangat pupillam oculi Domini (Zach. II). Quapropter auctoritate Dei omnipotentis et principum apostolorum Petri et Pauli, simulque nostra, vobis præcipimus ut accepta hac nostra epistola, aut quoquomodo tenore illius audito, si intra octo dierum spatia jam dictum episcopum propriæ sedi proprioque honori et dignitati reddere restituereque contempseritis, a corpore et sanguine Domini nostri Jesu Christi, cum omnibus vobis in hoc facto faventibus, sitis prorsus extorres, quousque juxta hanc nostram dispositionem perficere satageritis. Et quia alia multa vobis a quibusdam objiciuntur quæ synodali discussione sunt corrigenda, decernimus ut, omni excusatione remota, VIII Kalendas Octobris futuræ primæ indictionis Romam ad synodum occurrere non omittatis, ut tunc et de vobis objectis rationem reddatis, et si adversus eundem episcopum a nobis consecratum aliquam querimoniam habetis, canonico valeamus, quidquid illud fuerit, Deo juvante, libramine diffinire. Hoc etiam scientes quia si ad eandem synodum præfato tempore venire distuleritis, canonicæ in vos censuram sententiæ proferemus.

CCCLVIII.

AD OTERAMUM VIENNENSEM ARCHIEPISCOPI

(Anno 882.)

Agit de Optando episcopo, ejus litteris respondens, et de litteris quas scribit episcopo Mauriennensi ut Romam veniat.

OTERAMO Viennensi archiepiscopo.

Susceptis vestræ fraternitatis apicibus, quod essent alicujus, ut ita dixerim, rectitudinis zelo com-

positi, satis ubertim cognovimus : quia post plurima in Ecclesia Genevensi fatemini vos consecrasse episcopum, et ut quidam Optandus nomine clericus advenerit, qui in Ecclesia Genevensi nec baptizatus, clericatus, ordinatus, acclamatus, eruditus unquam exstiterat, Ecclesiam illam invaserit. Multipliciter admiramur cur illa nescire vos dicitis, quæ totus, ut remur, Occidens non ignorat. Præcedenti siquidem tempore nobis fuerat nuntiatum ut vos in eadem Ecclesia episcopum consecrare contempseritis ; ideo nos, necessaria temporum qualitate perspecta, clericis ejusdem Ecclesiæ suggerentibus, auctoritate apostolica illic episcopum Optandum nomine consecravimus. Qua ex re non bene vos fecisse probamus, qui super ordinationem nostram obices manus habuistis, et alterum episcopum ibidem ordinastis. De hoc autem quod dicitis, quod ipse Optandus in Genevensi Ecclesia nec baptizatus, clericatus, ordinatus, acclamatus, eruditus unquam exstiterit, interim silentio est tegendum, eo quod, cum charitate vestra loquamur, nihil horum habens vestra sanctitas in Viennensi Ecclesia est consecrata. Verumtamen, his interim necessario prætermissis, sanctimoniam vestram jam dudum litteris nostris monuimus ut quia quædam vobis a quibusdam objiciuntur, quæ synodali discussione sunt corrigenda, omni excusatione remota, viii Kalendas Octobris futuræ indictionis primæ Romam ad synodum occurrere studeretis. Nihilominus autem iterato decernimus ut eodem tempore apostolicæ nostræ vos præsentetis præsentia, ut tunc et de vobis objectis rationem reddatis, et si adversus eundem episcopum a nobis consecratum aliquam querelam habetis, nos canonico valeamus, quidquid illud fuerit, Deo juvante, libramine diffinire. Cæterum Adalberto Mauriennensis Ecclesiæ episcopo auctoritatis nostræ litteras, quas ei a vobis dari mandamus, ecce transmisimus, ut cum Barnerio Gratianopolitanæ sedis episcopo eodem viii Kalendas Octobris Romam occurrat, quatenus de iis quæ irreverenter tam temerario ausu sui ordinis immemor intulit, coram nobis plenissimam satisfactionem exhibeat.

CCCLIX.

AD ADALBERTUM EPISCOPUM MAURIENNÆ.

(Anno 882.)

Jubet ut Romam veniat cum episcopo Gratianopolitano, quem ignominiose tractat.

ADALBERTO Mauriennensi episcopo.

Tristis nos nuntius perculit quando audivimus quod tu, ordinis tui immemor, Barnerium Gratianopolitanæ sedis episcopum, hora matutinali in ecclesia sua publice agentem officium, cum multitudine populi, et armata manu, absque reverentia ecclesiam ingrediens, nulla ab eo tibi culpa illata, irreverenter tecum abstuleris, et ignominiose tractaveris ; quod tantum nobis displicuit, quantum te temere egisse modis omnibus comprobamus. Ideoque nostri apostolatus litteris tibi mandamus ut, omni excusatione remota, viii Kalendas Octobris futuræ primæ in-

Ad dictionis cum eodem Barnerio venerabili episcopo Romam ad synodum nostram occurras, ut quidquid inter vos litigii est exortum nos æquitatis regula potiti, Deo juvante, discutere et diffinire aliquo modo studeamus.

CCCLX.

AD ANSELMUM ARCHIEPISCOPUM MEDIOLANENSEM.

(Anno 882.)

Mediolanensis Ecclesiæ privilegia confirmat ; hortatur ut in Romanam Ecclesiam sit fidelis ; narrat Saracenorum et iniquorum Christianorum injurias ; rogat ut pro Ecclesia ad Dominum preces effundat.

ANSELMO archiepiscopo sanctæ Mediolanensis Ecclesiæ.

Privilegii sane auctoritati Ecclesiæ vestræ, eo quo fraternitas tua poposcit modo, pernecessario apostolica fulti moderatione, libenti annuimus animi charitate, simulque optantes ut semper ea quæ ad animæ tuæ salvationem tuique gregis custodiam sunt congrua atque proficua, Spiritus sancti infusione postulare, quærere atque operari... ne desinas. Ut ante tribunal æterni judicis dignam, gratia suæ misericordiæ cooperante, ratiocinationem positurus, meritum perennis vitæ cum sanctis accipias. Inter hæc dilectionem tuæ fraternitatis hortamur, sanctæ matris vestræ Romanæ Ecclesiæ, quæ pro vobis omnibus vestraque salute, utpote caput pro suis membris, laborare non cessat, toto adnixu mentis, omni-que devotione fideles existere omnimodis satagatis ; quoniam in ejus exaltatione, atque incolumitate, sicut ab initio, erit omnium vestrum apud Deum et præsens sæculum certa salvatio. Nos enim in hac terra tam paganorum quam malignantium Christianorum tantas persecutiones patimur ut has verbis explicare non valeamus. Inter innumeras rapinas, deprædationes et mala quamplurima, ad augmentum doloris nostri quidam sceleratus Longobardus nomine, homo Widonis marchionis, octoginta tres homines cepit : manibus singulis detruncatis, apud Narniensem civitatem, plures ex tali sunt incisione sine mora perempti. Unde communi ad Dominum prece supplicamus ut ille Ecclesiam suam sanctam de præsentibus malis eripiat, pro qua unigenito Filio suo non pepercit. Nosque pastorali sollicitudine baculum in manibus tenentes, lupis rapacibus, Domino protegente, resistere non omitemus. Data mense Augusto, indictione xii [f. xv].

CCCLXI.

(Anno 882.)

AD ROMANUM ARCHIEPISCOPUM RAVENNATEM.

Præcipit ut Joannem diaconum benigne excipiat, et res ei ablatas restituat.

Reverendissimo et sanctissimo ROMANO archiepiscopo Ravennati.

Quia non solum tempore ordinationis tuæ te scriptis et verbis secundum morem et canonicam sanctionem, sed postmodum sæpissime admonere curavimus, quatenus cum filiis, et membris sanctæ tuæ Ecclesiæ tranquilla semper mente et alacri affectione, ceu idoneus pastor existeres, valde mira-

mur dilectionem tuam, monita nostra contemnendo, eis præjudicium, sicut audivimus, et importabiles gravitates inferre minime recusasse. Unde iterum præsentis apostolatus nostri statuto jubemus fraternitati tuæ ut huic Joanni venerabili diacono commendato nostro, qui ad nostram apostolicam sedem confugiens, præjudicium a te sibi illatum ferre non valens, nostro se petiit apostolico præsidio adjuvari, et ideo nos solita misericordia moti, apostolica tibi benignitate mandamus, ut eum in gremio sanctæ tuæ Ecclesiæ benigne recipias, et monasteria seu res quas illi tui occupaverunt ministri, libenti animo pro amore nostro præsentialiter reddas. Et quæ de ipsis rebus a tuis ablata sunt, modis omnibus restituas. Ita sane ut ei deinceps ad nostras apostolicas aures non sit necessarium reclamare. Simili etiam modo tibi mandamus ut Joanni venerabili diacono et chartulario Ecclesiæ tuæ monasterium sancti Martini, quod a te dudum promeruit obtinere, de præsentis reddere studeas : nos enim hoc patienter ad te peragendum apostolica benignitate direximus. Verum, quod non credimus, si aliter fraternitas tua peregerit, hi nostri legati, nostra apostolica fulti auctoritate, hoc procul dubio explere studebunt, quoniam justum fore decernimus, eos post longa obsequia et diuturna servitia, quæ in sancta Ravennate Ecclesia peregerunt, non solum digna remuneratione non privari, sed potius acquisitis beneficiis alacriter gratulari ; et in hoc ita peragat fraternitas tua ut quæ a nobis pro Ecclesiæ tuæ utilitate petieris, assequi omnimodis valeas. Data quinto Kalendas Septembris, indictione decima quinta.

CCCLXII.

AD CLERUM RAVENNATFM.

(Anno 882.)

Ut Maimbertum quemdam, quem alias ab Ecclesia Ravennate expelli jusserat, comprehensum, legato suo et Joanni duci tradant, et ad se mittendum curent.

Omnibus venerabilibus sacerdotibus, seu subdiaconibus, et universo clero sanctæ Ravennatis Ecclesiæ.

Audita sæpe afflictione atque miseria vestra, quam per Maimbertum Bononiensem clericum incessanter patimini, jam pridem nostram apostolicam misimus vobis auctoritatem per Joannem diaconum et chartularium, præcipientes ut omnes uno animo constan-
D
tique devotione prædictum Maimbertum, manifestissimum zizaniorum seminatore, ab archiepiscopo et a vestra sancta Ecclesia, tanquam ovem morbidam, expelleretis ; sed miramur quare hactenus a vobis hoc prætermissum sit ; unde nunc vestra iterum petitione moti, et divino amore succensi, per hanc nostram apostolicam auctoritatem vobis omnibus præcipimus ut, relecta priori epistola, unanimiter juncti et cum præsentis misso nostro fideliter conglobati, eundem Maimbertum adversatorem vestrum, si sponte venire ad nos contempserit, vel in

A partem aliquam ire voluerit, audacter comprehendere studeatis ; et huic misso nostro seu et Joanni duci fideli nostro ad exigendum ab eo, secundum nostram jussionem, nobis ad deducendum contradite, sicut gratiam Dei omnipotentis sanctorumque apostolorum et nostram vultis habere. Nam si quis vestrum in hoc se quoquo modo subtrahens pro cujuslibet rei gratia hanc nostram jussionem pro statu et pace sanctæ Ravennatis Ecclesiæ directam gratanter ad effectum perducere contempserit, et ex Dei omnipotentis, sanctorumque apostolorum Petri et Pauli, et ex nostra apostolica auctoritate a vino et cocto, etiam et a proprio ministerio suspensus maneat usque ad nostram præsentiam. Data v Kal. Septembris, indictione xv.

CCCLXIII.

AD JOANNEM MARTINUM, ETC.

(Anno 882.)

Ejusdem argumenti.

JOANNES episcopus, servus servorum Dei, MARTINO, JOANNI, seu DEMETRIO, atque ROMANO gloriosis ducibus, necnon et aliis fidelibus nostris.

Omnium vestrum noscat fidelitas quia sæpissime Romanum archiepiscopum tam per venerabiles episcopos quamque etiam nostris apostolicis litteris admonuimus, ut Maimbertum Bononiensem clericum a sua supersticiosissima familiaritate separasset, et ad propriam Ecclesiam, ut canonicum est, remisisset, et ipse Maimbertus multoties, ut recederet, a nobis est protestatus : sed minime acquiescere nostræ voluerunt apostolicæ jussioni. Idcirco præcipientes præcipimus, et jubentes expresse jubemus, ut unanimes juncti simul cum isto fideli misso nostro, omni occasione postposita et dilatione remota, prædictum Maimbertum comprehendatis, et vi coactum ab archiepiscopo separetis, et huic nostro misso simul et Joanni duci ad exigendum secundum nostram apostolicam auctoritatem validissime contradatis. Quod si in hoc negligentes vos, quorum nomina suprascripta sunt, fueritis, et ipse quoquomodo effugerit a vobis, scitote per unumquemque vestrum centum aureos dabitis nostræ parti. Insuper ex Dei omnipotentis sanctorumque apostolorum Petri et Pauli, et nostra apostolica auctoritate a vino et cocto suspensi manete usque ad nostram præsentiam : cæteri vero, si hoc quod jubemus assequi noluerint, aut subtrahendo quoquo modo se huc illuc diverterint, et usque ad effectum rei non perseveraverint, superiori excommunicationi subjaceant. Data v Kalendas Septembris, indictione xv.

CCCLXIV.

AD JOANNEM DUCEM.

(Anno 882.)

Ut Maimbertum captum ad se ducat, et mulieres quæ apud ipsum sunt detineat, et Romano archiepiscopo epistolam deferendam curet.

JOANNI duci delicioso fideli seu et misso nostro.

Gratulatos nos non modice credas eo quod fidelitas tua erga sanctam Romanam Ecclesiam nostrum

que apostolatum constanter reperimus [reperitur] **A**
vigilare; et ideo per hos nostros apostolicos apices
tuæ fidelitati jubemus ut de Maimberto modis omni-
bus sicut misisti, pariter cum isto misso nostro ex-
plere decertes, ut nullo modo effugere possit, sed
separatum ab archiepiscopo vi coactum, postquam
ab eo omnia sua constanter exegeritis, ad nostram
præsentiam districtum deducere studetote: etiam et
illas mulieres, quas nunc in sua mansione collectas
detinet, in nostro rectorio retinere jubemus usque
ad nostram notitiam. Epistolam vero quam Romano
archiepiscopo mittimus, ut res aut monasteria quæ
ab isto, Joanne diacono fidele commendato nostro
quoquo modo occupavit, restituere, et investire eum
in omnibus studeat, et quæ de rebus ejus sui famuli
abstulerunt, reddere huic per omnia faciat, ipsi **B**
archiepiscopo deportate, et coram sacerdotibus et ju-
dicibus ipsam legere facite; similiter autem et mo-
nasterium sancti Martini secundum nostram jussio-
nem, Joanni diacono et chartulario pro nostro red-
dat amore. Nam et mansionem quam Maimbertus ab
ipso diacono suam per fraudulentiam abstulit, simili
modo eum cum Petro nepote suo investire studete.
Data *ut supra*, indictione xv.

CCCLXV.

AD CAROLUM IMPERATOREM.

(Anno 882.)

*Gratulatur de ejus incolumitate; gaudet ipsum ad-
venturum esse statim in Italiam: hortatur ut ma-
ture Romanæ Ecclesiæ auxilio veniat, et Guido-
nem prædatorem ab Ecclesiæ finibus ejici jubeat.* **C**

CAROLO imperatori.

Cognoscentes de vestra incolumitate, quod oppido
videbamus, Deo gratias egimus, et ut magis ac ma-
gis prosperitatibus et innumeris gaudiis fulciamini,
majestatem divinam supplicibus votis omnimodo
flagitavimus, scientes et multis experimentis di-
scentes quod vos eadem vultis, eadem quippe desi-
deratis: quoniam si nostra mediocritas vigerit, et
valuerit illa, vos facturos hortabitur, unde et san-
ctæ Romanæ Ecclesiæ matris vestræ defensio aug-
mentabitur, et vobis copiosa merces in cælo in per-
petuum reponetur. Quod autem dicitis, ut, postpo-
sitis cæteris curis, iter vestrum in Italiam recto iti-
nere ordinatum habeatis, grato animo suscepimus,
et ut utinam non solum Papiæ, verum etiam propius **D**
essetis, necessitas maxima deposcit. Ideoque quod
cœpistis, cum Dei adjutorio, velociter vestra subli-
mitas perficere studeat, et ad defensionem, imo
securitatem sanctæ matris vestræ Romanæ Ecclesiæ,
sicut dixistis, cæteris curis postpositis, mente et
brachio potenter occurrat, quia quantis affligatur et
conculcetur angustiis, jam dicere non valemus.
Cæterum de Widone Rabia, invasore scilicet et
rapaci, vestra gloria subveniat, et eum de finibus
nostris, ut aliquantulum populus noster relevari
valeat, ejicere modis omnibus jubeatis. Data III Idus
Novembris.

CCCLXVI.

AD LIUTWARDUM EPISCOPUM.

(Anno 882.)

*Gratias agit quod dederit operam ut imperator in
Italiam ad Ecclesiæ defensionem veniret.*

LIUTWARDO episcopo.

Studio tuo (quod cum spiritali filia nostra impe-
ratrice, sicut asseris, ut dominus imperator pro
defensione sanctæ Romanæ Ecclesiæ ingrederetur
Italiam, habuisti) gratias agimus, et ut quod deest
stet, quod te minime latet, tua instantia perficiat,
multum hortamur: quia tantum nobis necesse est,
quantum docere non valemus. Unde ita age ut tibi
magis ac magis gratias referamus et in temporalibus
commodis vicissitudinem reddere invitetur.

CCCLXVII.

AD OMNES EPISCOPOS.

(Anno 879-882.)

Monet ut sua instituta observent, justeque judicent.

Allocutio pontificis et exhortatio ad omnes episcopos.

Ecce, sanctissimi sacerdotes, præmissis precibus
fraternitatem vestram cum pia exhortatione conve-
nio, et per divinum nomen obtestor, ut ea quæ a
nobis de Deo et de sacris ordinibus vel sanctis mori-
bus fuerint dicta, cum omni pietate suscipiatis, et
cum summa reverentia perficere intendatis. Quod si
forsitan aliquis vestrum aliter quam dicta fuerint,
senserit, sine aliquo scrupulo contentionis in nostro-
rum omnium copulatione, ea ipsa de quibus dubita-
verit conferenda reducat, qualiter, Deo auxiliante,
aut doceri possit aut doceat. Deinde simul vos obe-
statione conjuro vel obsecro ut nullus vestrum in
judicando aut personam accipiat, aut quolibet fa-
vore, vel munere pulsatus, a justo judicio scienter
avertatur aut discedat; sed tota pietate eum qui
cœtui nostro se judicandum intulerit, retractate.
Ut nec discordans contentio ad subversionem justi-
tiæ inter nos locum inveniat, nec in perquirenda
æquitate vigor vestri ordinis vel sollicitudo tepescat.
Data *ut supra*.

CCCLXVIII.

AD CAROLUM REGEM.

(Anno incerto.)

*Embolum ut Carlomannum regem in Ecclesiæ Ro-
manæ dilectione confirmet.*

Jam quod te, charissime fili, tantæ devotionis
tantæque fidelitatis erga vestræ matris Romanæ Ec-
clesiæ pontificium esse videmus, tanquam utero
natum monentes rogamus, flagitantes hortamur, ut
pro amore apostolorum principum, quasi vestro pro-
prio consulto, nec repræsentaliter, Carolomanno
glorioso regi mittatis, consilium dantes ut antiquos
honorans amicos, fruens charitate, ad parentum
consilium redeat, et de epistolis quas illi ex maritimo
itinere remisimus, respondeat, et Romanam Eccle-
siam, quæ vobis utrisque omnibus decus regale et
imperiale intulit, venerando diligat, mittens præsen-
tialiter ipsis anathematizatis Lamberto et Adalberto.
Data *ut supra*.

CCCLXIX.

AD MICHAEM REGEM BULGARORUM.

JOANNES VIII MICHAELI regi Bulgarorum.

Si ab his quos excommunicatos habebamus sacramenta quæcunque suscipitis, constat quia idololatricam, non ut catholici essetis, sed ut schismatici efficeremini, deliquisse [pro dereliquisse, HARD.] videmini.

CCCLXX.

AD LUITBERTUM ARCHIEPISCOPUM MAGONTINUM.

Fragm. — (An. inc.)

Engeltrudem uxorem Bosonis noveris non solum excommunicatione quæ a fraterna societate separat, sed et anathemate, quod ab ipso corpore Christi, quod est Ecclesia, recidit, crebro percussam.

CCCLXXI.

AD LUDOVICUM IMPERATOREM.

Fragm. — (An. inc.)

Vides, fili charissime, quia quod contra leges accipitur, per leges dissolvi meretur. Item, facientis procul dubio culpam habet, qui quod potest corrigere, negligit emendare. Scriptum quippe est: Non solum qui faciunt, sed etiam qui consentiunt, participes judicantur. Et libat Domino prospera, qui ab afflictis pellit adversa. Et negligere, cum possis deturbare perversos, nihil aliud est quam fovere; nec caret scrupulo consentionis occultæ, qui manifesto facinori desinit obviare. Et probat odisse se vitia, qui condemnat errantes; nec relinquit sibi locum deviandi, qui non pepercerit excedenti. Et primus innocentiae gradus est odisse nefanda. Et latum pandit delinquentibus aditum, qui jungit cum pravitate consensum; et nihil prodest alicui non puniri proprio, qui puniendus est alieno peccato.

CCCLXXII.

AD EPISCOPOS BRITANNIÆ.

(Anno incerto.)

Quid agendum de monachis ab abbate suo ordinatis.

JOANNES servus servorum Dei, episcopus Romanæ urbis, in Christo fratribus universis episcopis citerioris Britanniae salutem in Christo et visitationem.

Quia vice B. Petri apostolorum principis, Domino Deo dignante, omnium Ecclesiarum curam suscepimus, sollicitudinem, quæ uniuscujusque fides integra in eodem Domino reservetur, sine qua nullus ei placere valebit, ubique severe observare debemus; ideoque notum sit vobis quoniam charissimus frater noster Arduinus, sanctæ Turonensis Ecclesiæ archiepiscopus, veniens ad apostolorum limina Romam oratum, interpellavit nos quod jura sui archiepiscopatus, quæ ab antiquis temporibus per decreta sanctorum pontificum sanctæ Romanæ matris Ecclesiæ suis prædecessoribus concessa et confirmata fuerunt, a vestro archiepiscopo et suis decessoribus per violentiam et paganorum Nortmannorum contrarietatem sublata videntur; unde apostolica auctoritate vobis sciatis interdictum ne illius ullo modo juri resistatis

A deinceps, de omnibus quæ prædictus archiepiscopus confirmat archiepiscopatu sui pertinere debere, quousque ille vester archiepiscopus, aut aliquis ex vobis cum Arduino archiepiscopo, sive cum suo suffraganeo, vel alio fidei misso ad nostram sanctam matrem Ecclesiam veniat, ut ibi præcognitis causis inter vos et illum, quod æquum comprobabimus diffiniatur ad laudem Dei et Domini nostri Jesu Christi. Quod si aliter quam jubemus contra voluntatem ejus feceritis, cognoscatis vosmetipsos Dei et B. Petri principis apostolorum, per nostræ humilitatis mandatum, auctoritate excommunicatos ab omni ecclesiastico officio.

Quod si vere debitam reverentiam circa prædictum fratrem nostrum observare vobis placuerit, secundum justitiæ decretum a sancta Romana Ecclesia statutum, permaneatis cum Dei benedictione in unitate nostræ catholicæ communionis. Interea sciant regni vestri homines, maxime nobiliores, nominatim Berengarius, et filius suus Conanus, et Hoel cum fratre suo Guerech, cum cæteris majoribus, ut si contra justitiam inobedientes fuerint huic nostræ jussioni, et contrarii seu rebelles extiterint prædicto fratri nostro Turonensi episcopo, sint et ipsi excommunicati et nostra benedictione apostolica privati.

CCCLXXIII.

AD QUEMDAM.

C Administratores secularium dignitatum, qui ad ecclesiarum, ac viduarum tuitionem rapaciumque refrænationem sunt constituti, quotiens ab ecclesiasticis viris conventi fuerint, eorum querimonias attentius audiant; et quod necesse illis fuerit diligenter et cito perficiant; quod si neglexerint vindicare vel corrigere post tertiam admonitionem priventur a communione.

CCCLXXIV.

AD ALIUM INCERTUM.

Præsides, cum ad præsidium promoti fuerint, litteras accipiant ecclesiasticas, communicatorias; ita tamen ut in quibuscunque locis præsidium gesserint, ab episcopis ejusdem loci cura de illis agatur, ut si cœperint contra publicam agere disciplinam, a communione secludant divina.

CCCLXXV.

Allocutio pontificis ad episcopos sub finem synodi Tricassinæ.

Vos confratres et coepiscopos meos volo unanimiter mecum in defensione sanctæ Romanæ Ecclesiæ, quam constat esse caput omnium Ecclesiarum, convenire, donec, Deo auxiliante, in sedem beati Petri apostolorum principis revertamur, cum omnium hominum vestrorum armata bellico apparatu manu: et de hoc, non differendo, sed sub omni celeritate et certitudine sponsionis, hic mihi, quæso, absque ulla dilatione continuo date responsum.

CCCLXXVI.

Item allocutio pontificis ad regem.

Vos, charissime fili Ludovige gloriose rex, precor, in defensionem, liberationem, atque exaltationem sanctæ Romanæ Ecclesiæ, sicut predecessores vestri fecerunt, et vobis sub attestatione facere mandaverunt, sine procrastinatione et ulla dilatione succurrite; quia ministri Dei estis, vindices in ira in his qui male agunt, et non sine causa gladium portatis: ne forte, quod absit, illa vos aut regnum vestrum culpa contegat, quod quosdam veteres reges inimicis et infidelibus Dei quondam parcentes damnabiliter strinxit. Vel si aliud placet, præsentialiter in isto loco date, per Deum et per beatum Petrum, vos conjuro, sine mora responsum.

CCCLXXVII.

Allocutio Joannis papæ ad Patres synodi Tricassini II, de Lambertii et Adalberti aliorumque sequacium excommunicatione.

Charissimi, condolete mihi et sedi apostolicæ quæ caput et magistra est omnium Ecclesiarum Dei, quæ et vos religioso utero genuit, reges terræ et omnes populi, principes et omnes iudices terræ, sacrique confratres et sacerdotes Dei, venerabiles Ecclesiarum Christi antistites, et totius sacrati ordinis viri, et mecum tantas injurias Ecclesiæ sancti Petri apostolorum principis, cœlestique regni clavigeri, cui ligandi et solvendi data est a Deo potestas, simul flentes requirite, tantasque invasiones atque contumelias civitati Romanæ illatas cum ingenti dolore lugete, et mecum, qui curam et sollicitudinem omnium vestrum habeo, et secundum Domini vocem, quoties causa exegerit, conversus vos in omnibus bonis debeo confirmare: ac necessariæ consolationis opem conferre, viriliter state quærentes simul et judicantes tantæ patratores iniquitatis, tantæque temeritatis præsumptores, ut digna ultione temporaliter puniti, spiritu salvi sint in die Domini nostri Jesu Christi, quoniam eos prædictos Lambertum et Adalbertum sequacesque eorum, pro quibus tantis sceleribus tantisque perjuriis patfactis, in ecclesia B. Petri apostoli, una cum coepiscopis et confratribus nostris Italicis, excommunicavimus; et quia in his perseveraverunt, Christianæ communionis immunes esse decrevimus. Quodque decretum in prædicta beati Petri ecclesia scriptum, ut ingredientes et exeuntes legant et doleant, eosque anathematizatos teneant, posuimus. Et vos fratres charissimi, ut decrevimus, nostræ communionis alienos tenete, et anathematizatos fautores eorum mecum facientes consternite.

CCCLXXVIII.

Responsio episcoporum.

Domine sanctissime et reverendissime Pater Patrum, Joannes, catholicæ atque apostolicæ Ecclesiæ videlicet Romanæ primæ sedis papa, nos famuli ac discipuli vestræ auctoritatis, Galliarum et Belgicarum episcopi, his quæ super vulnera dolorum vestrorum maligni homines ac ministri diaboli addentes,

A in sanctam matrem nostram ac magistram omnium Ecclesiarum commiserunt, compatimur, et dolori vestro couflentes condolemus, atque iudicium vestræ auctoritatis, quod privilegio beati Petri et sedis apostolicæ in eos et complices eorum, juxta sacros canones Spiritu Dei conditos, et totius mundi reverentia consecratos, et secundum ejusdem Romanæ sedis pontificum decessorum vestrorum decreta pretulistis, voto, voce et unanimitate nostra, atque auctoritate sancti Spiritus, cujus gratia in episcopali ordine sumus consecrati, gladio spiritus, quod est verbum Dei, eos interimentes persequimur. Scilicet quod excommunicastis excommunicatos tenemus, quos ab Ecclesia abjecistis abjicimus, quos anathematizastis anathematizatos esse judicamus, et quos regulariter satisfaciennes vestra auctoritas et apostolica sedes receperit, recipiemus. Sed ut in sacra historia de plaga Ægyptiaca digne a Deo illata legimus (*Exod. XII*), quia non erat domus in qua non jaceret mortuus, et non erat qui alium consolaretur, quoniam in domo sua unusquisque quod lugeret habebat, nos quoque in nostris Ecclesiis lugenda lugemus. Et ideo vestra auctoritate nobis subveniri cum omni mentis humilitate deprecamur, petentes ut promulgetis capitulum vestræ auctoritatis, qualiter nos erga Ecclesiarum nostrarum pervasores agere debeamus, ut, censura apostolicæ sedis muniti, robustiores et promptiores deinceps, Domino opem ferente, contra perversos ecclesiasticarum rerum ac facultatum raptos ac vastatores sacrique ministerii episcopalis contemptores nos successoresque nostri persistere concordi sententia valeamus: ut juxta egregii prædicatoris vocem, et vestræ auctoritatis promulgationem, traditi Satanæ spiritu salvi fiant in die Domini nostri Jesu Christi.

CCCLXXIX.

Excommunicatio adversus pervasores rerum ecclesiasticarum in eadem synodo lata.

De pervasoribus quippe rerum ecclesiasticarum, quos sacri canones, Spiritu Dei conditi, et totius mundi reverentia consecrati, et decreta pontificum sedis apostolicæ, sub anathemate usque ad regularem satisfactionem esse debere constituerunt, sed et de raptoribus, quos Apostolus, Christo in se loquente, regnum Dei non possidere testatur (*I Cor. VI*), et cum hujusmodi omni veraciter Christiano nec cibum sumere præcipit, quandiu in ipso crimine permanent (*I Cor. V*), per virtutem Christi et iudicio Spiritus sancti decernimus ut si ante proximas Kalendas Novembris easdem res quas quique usurpatores injuste pervaserunt, ecclesiis suis regulariter satisfaciennes non restituerint, a communione corporis et sanguinis Christi usque ad restitutionem rerum ecclesiasticarum et satisfactionem, alieni habeantur, et sacris episcopalis ministerii excommunicationis ecclesiasticæ contemptores, secundum evangelicam et apostolicam auctoritatem (*Matth. XVIII*), ab episcopis quorum interest

commoniti, si regulariter satisficientes non resipuerint, anathematis vinculo innodati usque ad satisfactionem permaneant. Et si in ipsa pertinacia permanentes obierint, nemo corpora illorum cum hymnis et psalmis sepeliat, nec memoria illorum ad sacrum altare inter fideles mortuos habeatur, docente apostolo et evangelista Joanne : *Est peccatum ad mortem : pro illo non dico ut quis roget (1 Joan. v)*. Peccatum enim ad mortem est perseverantia in peccato usque ad mortem. Et sacri antiquorum Patrum canones de his qui sibi mortem voluntarie inferunt, et qui pro suis sceleribus puniuntur, sancto inspirante Spiritu, decreverunt, ut cum hymnis et psalmis eorum corpora non deferantur ad sepulturam. Quorum decreta sequentes, ea quæ præmisimus de pervasoribus et raptoribus rerum et facultatem ecclesiasticarum, si non resipuerint, iudicio Spiritus sancti decernimus, sicut beatus decrevit Gregorius, dicens quia tales Christiani non sunt, quosque et ego, et omnes catholici episcopi, imo et universalis Ecclesia anathematizat.

CCCLXXX.

Joannis papæ iterata excommunicatio adversus Formosum episcopum, Gregorium nomenclatorem, et Georgium magistrum militum.

Auctoritate apostolica parem sententiam iteratam damus in Formosum, nuperime Portuensem episcopum, et Gregorium magistrum militum, anathematis et perpetuæ obligationis. Et quia non desinunt inquietare aures regum ac principum, et malis prioribus, juncti cum prædonibus et subversoribus ecclesiarum, nova et recentia mala addere quotidie student, insolubiliter vinculo perpetuo et irrecuperandæ spei, sancti Spiritus Dei nostri virtute damnamus, omnemque illis suspensionem obtinendæ indulgentiæ irriterabiliter excludimus, et omnes qui illis communicaverint adiutoriumve præbuerint, de quocunque ordine, sive episcopali aut laicali, potentes, mediocres ac pauperes, in eorum prolatis maledictionibus involvantur, quorum consortio uti non metuant, et nisi resipuerint, sint anathema maranatha.

CCCXXXI.

Statutum Joannis papæ adversus laicos qui, viventibus uxoribus, alias ducunt, et contra episcopos qui de minore ad majorem Ecclesiam ambitus causa demigrant.

Inter nonnulla necessitatum a sancta synodo reclamatum est quod laicorum quidam, sortitis primo legaliter conjugii, postposito Dei timore, secundi vel tertii, adhuc uxore vivente, conjugii copulam contrahant. De quibus Otilo quidam intra parochiam Rostagni Arelatensis episcopi, et Eoolus intra Ottramni Viennensis archiepiscopi, talia fecisse multorum fama refertur. Ad augmentum quoque earum transgressionem, quod flebiliter dicimus, additum est quod episcoporum quidam intra septem provincias Galliarum, calcato ter-

Amino Patrum, spretoque sancitu canonicæ auctoritatis, de minori ad majorem ambitus causa demigrant episcopalem cathedram. Quibus canones Spiritus sancti gratia concorditer contradicunt. Nos quoque eorum, quos veneranter imitamur atque complectimur, quorumque statutis consentimus, Ecclesiarumque gubernationem tenemus, fulti virtute interdicens, et in hærendo prohibimus, ne quisquam catholicorum taliter audeat amodo et deinceps agere, et si, ut non optamus, hactenus quidquam taliter actum est, dignæ pœnitentine ecclesiastica corrigatur. Denique hac auctoritate apostolica virtute Dei nostri intercedimus ut episcopi ad pristinam sedem sine mora redeant, quia si tardaverint, continuo omni sacerdotali honore spoliabuntur; et laici redeant ad primum conjugium : sin autem, vinculo anathematis innodentur.

CCCLXXXII.

AD CLERUM ET POPULUM AUGUSTODUNENSEM.

(An. inc).

Privilegium concedit unum ex suis, quem clerus et populus proclamaverit, sibi præponendi, non obstante contrario regum vel principum delectu.

JOANNES episcopus, servus servorum Dei, omnibus filiis sanctæ Eduensis Ecclesiæ et per vos successoribus vestris in perpetuum.

Auditum est nostris apostolicis auribus et crebro intimatum frequenter Ecclesiis Galliarum contra decreta canonum in electione suorum episcoporum violentiam inferre. Quod nos, cui Ecclesiarum omnium cura commissa est quamvis indignis, visceraliter condolentes, ab universis Ecclesiis hanc insertam violentiam auctoritate Dei et beati Petri recidere cupientes, præcipue vobis, sanctæ videlicet Eduensi Ecclesiæ, hujus nostri decreti privilegium scribere sancivimus, reges Francorum primum observatores orantes ; in quo decernimus et regulariter ordinamus ut deinceps nemo regum vel principum vel aliqua persona vobis superponere vel ordinare aut successoribus vestris præsumat nisi ex filiis ipsius Ecclesiæ secundum scripta canonum, quem clerus elegerit et populus proclamaverit, si in ea dignus reperiri potuerit. Quod si in ea, quod forte accidere non credimus, inventus non fuerit, unanimi eorum consilio tam cleri quam populi de aliis dignissimus expectatur. Vestrumque denique honorem, quem de seniore adepti fueritis, de vestris domibus et de vestris canoniciis et de communi causa fratrum et de omni proprietate vestra in hæredibus legitimis statuendis et eligendis ex ipsa domo nostra apostolica auctoritate licentiam vobis concedimus ordinandi absque alicujus controversia impedimenti. Si quis vero, magnus vel parvus, contra hoc nostrum decretum et concessivam largitionem in aliquo surgere nostramque apostolicam auctoritatem violare vel infirmare præsumperit, sciat se anathematis vinculo sanctæ Trinitatis invocatione et beati Petri apostoli potestate ac nostra auctoritate æternaliter

cum inimicis Dei et ejus contradictoribus usque ad A rum Deo consequantur et vitam æternam habere satisfactionem profligatum ac in perpetuum damnatum. Conservatores autem hujus nostri decreti pax et gaudium et benedictio a largitore omnium bono- mercantur. Scriptum per manus Theodori scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Martii et indictione sexta. Datum. . . . Bene valete.

ANNO DOMINI DCCCLXXXIV.

MARINUS PAPA I

NOTITIA HISTORICA.

(Apud Mansi, Sacrorum Concil. ampl. Coll.)

Marinus Galleſio oppido oriundus, post triduum B ab obitu Joannis VIII Kalen. Februariis unanimi consensu totius cleri, non ex diacono sed episcopo electus est pontifex, anno Domini 882, tempore Caroli III et Basilii imperatoris. Sedit annum unum et dies viginti. Hic dum sanctæ Romanæ Ecclesiæ diaconus cardinalis esset, missus est cum Donato atque Leone Constantinopolim ad insinuandam Photio anathematis sententiam, qua a Nicolao papa percussus erat. Cum Donato et Stephano tempore Adriani II iterato munere legationis apostolicæ sanctus, Constantinopoli Photium deposuit, Ignatium restituit, atque sacrosanctæ œcumenicæ synodo octavæ præsedit. Bulgari eum sibi episcopum dari apud Adrianum II institerunt; sed non impetrarunt. Creatus a Joanne pontifice episcopus, tertiam legationem obiturus, tertio missus est Constantinopolim, ad ruinam illam reparandam, quæ per Potrum, Paulum et Eugenium tres sedis apostolicæ isthuc pro Photio restituendo ad synodum ablegatos facta erat. Cumque ibidem summa animi constantia coram Basilio imperatore, cuncta quæ prædicti tres legati perperam gesserant, irrita reddidisset, triginta diebus, inquit Stephanus in epistola ad Basilium imperatorem, carcere detentus fuit. Hac confessionis gloriosa corona redimitus, ab eodem Joanne VIII ablegatus est ad Athanasium Neapolitanæ urbis episcopum et principem, ut si fœdus, quod ille cum Saracenis initum habebat, dissolveret, eum lem Athanasium a sententia excommunicationis, quæ synodali judicio in eum lata erat, absolveret. Fuisse eundem sedis apostolicæ arcarium indicat Joannes papa epistola 294. Initio pontificatus sui Photium, omniaque ejus acta ad munus episcopale spectantia damnavit, atque acta conciliabuli pseudoctavi plane reprobavit. Qua de causa Basilius imperator graviter offensus, furore gravi incensus, Romam scribens dicebat, Marinum non esse pontificem, eo quod alterius Ecclesiæ episcopus jam ante ordinatus fuisset, aliaque multa adversus eundem papam sanctissimum effutens, solio pontificio eum dejicere satagebat. Quid autem pro eodem defendendo Stephanus papa successor Marini ad Basilium rescripserit, ex epistola ejusdem Stephani infra patebit. Ea, quæ Joannes papa perperam egerat, rescissurus, inter alia Formosum episcopum Portuensem munere apostolatus apud Bulgaros præclare functum, ac aliarum legationum meritis exornatum, quem Joannes episcopatu deposuerat, et juramento obstrinxerat, se nunquam ad sedem episcopalem rediturum; sed laica communione contentum deinceps quieturum, in urbem et episcopatum revocavit, atque eundem in pristinum statum restituit. Qua de causa a Joanne depositus, quove modo a Marino restitutus fuerit, non constat: potuit sine dubio eum a juramento injuste exacto absolvisse, et sententiam Joannis papæ velut iniquam, privatoque affectu fortasse prolatam, retractasse. Utrum horum factum fuerit, incertum est; ideoque mirum, quod rerum gestarum ignari, ob reassumptum pontificatum Formoso obloquantur. *Hæc ex diversis epistolis pontificum Baronius.* Fulconi Rhemensi archiepiscopo, qui Hincmaro subrogatus erat, post emissam orthodoxæ fidei professionem, pallium concessit. *Flodoardus in vita Fulconis.* Scholam Anglorum Romæ existentem rogatu Aelfredi regis a tributo liberam fecit *Matthæus Westmonasteriensis.* Cumque locis omnibus supra allegatis Marinus nominetur, recte Platinam erroris redarguit Onuphrius, quod aliter quam Martinum appellantes similitudine nominis deceptos esse scribat. Hujus temporibus Northmanni Trevirorum, Tungrorum, Ubiorum, aliorumque circumjacentium populorum urbes et oppida incendiis et rapinis devastarunt. *Ex actis sanctæ Gudilæ et annalibus Francorum Baronius.* Photius schismaticus hoc tempore Aquileiensi archiepiscopo imperito et schismatico de processione Spiritus sancti respondens, causam dedit; quod sicut jamdiu ante hæc tempora Hispaniarum et Galliarum Ecclesiæ, ita etiam ad retundendam Photii ejusque sectariorum de processione Spiritus sancti hæresim, Romana Ecclesia additamentum illud, *Filioque*, ad symbolum Constantinopolitanum posterioribus hisce sæculis adjecerit, et in ecclesia publice decantaverit. Quo tempore et fine, quove auctore et modo id factum fuerit, ex Ætheriano, et concilio Florentino refert Baronius anno 833, numero 34 et sequentibus. Marinus apostolico munere laudabiliter perfunctus migravit ex hac vita xv Kalendarum Februarii anno Redemptoris 884, cum in pontificatu annum unum et dies viginti sedisset. Post obitum ejus sedes biduo vacavit.